os

ica

Copiese la portada

M. S. 4.º perg.º con 299 hojas foliadas bien tratado, completo.

R.— Burgos - Phisica

2 multis 1

Auscultatio Physica

Philosophiae

Natur. Philosophiae Prima Pars in octo

Physicorum libros Aristotelis commentarios

[illegible] a Rmo. P. Fr. [illegible] de

[illegible] [illegible] in hoc

[illegible] Collegio Philosophiae

Professore

Anno [illegible] 1668

Quo optimo [illegible] patrem meum

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], et [illegible]

[illegible]

Prohemium universi operis

Quae est Philosophia realis veritatis nitidissima amoenissima omni-
um [illegible] fortunatas artes quod erat dicta dantium saltem
singulis peragrasse multifarie, et humanissime exordio Philosophia, quae dulces
in perfectis abditis mentis sedes producens nimis mentibus huius Philosophiae dulces
per pulcherrimum hoc et spectaculum mundi oculis beatum sistens
ut intueamur iucundissima suavitate affluit, et infinitam harum
maiorum arcana per summam dignitatis voluntate expanderis ea
alii ipsi speculantes illos astrorum signa, alii perscrutandos aut
sic formato substulit. Regna lucente animi honorabile nostri
simula, quae gravi sanitate prius explicare spiritu, nec corporibus
animi ponderi erat proximum illo Virgines in vinculis animi
audent Philosophia et illa [illegible] rerum naturam e primis libris inuasit,
et ad eorum [illegible] ad Dea.

Ipsa operis voluntas quae
supplet [illegible] abditissimum corporis Philosophiae: ipsa auscultatione Philosophiae
meditatus aequus, ut animi eius ad ardentissime sacramenta
omnis principia languentia ipsius studiosis Philosophorum, quod quid
quibus [illegible] nomen Claram sapientiae a mea aetate artissimus
magnitudinem. Ob sapientia felix, et ardua quoque pereat spectan-
do progenitores labores, ingeniis nativos superiorumque imperatu.
In priorem hanc Philosophiae partem, quae [illegible] arduae [illegible] sit
exprimus quod ut possit animus [illegible], et vita [illegible]
[illegible] de hac nostra Philosophia in luculi praeci-
pe [illegible]; nam in ingenii quod [illegible] Physicarum examinanda
possit [illegible] animorum ingeniorumque naturali quodam quae pate-
fecit, deliberatio, contemplatio, eminentissima illatio, finis ardentia
humana desperatissima cognitionis superatis scientia hic nostra ut
exigua et minima [illegible].

Naturalis Philosophia duplici ingenio
distinctas [illegible] ipsius sit, et primus e [illegible]

Et minimis apex [illegible] ad ea quae obvia, subtiliusque disputa-
tiones altiusque [illegible] tradita, et acriter inter [illegible]
[illegible] [illegible] discernendo, et politissime ac potentissime prose-
quens Philosophiae partes, de caelo, et naturali de anima etc., et
mundo [illegible]. Priores vero Physicae libros sub hac forma me-
thodo complexus est. Agit enim 1o de principiis intrinsecis corporis naturalis,
2o de affectionibus corporis principiatis, sive causis extrinsecis, 3o
de infinito, in 4o de loco, vacuo, et tempore, in 5o de motu, in 6o
de tempore continuo, in 7o ad motus [illegible] aequalitate, in 8o [illegible]
[illegible], denique in 9o de mundo agit eiusque duratione aeterna [illegible]
[illegible], et statuit. Sequitur hanc quaestionem [illegible] [illegible], et per-
spicuitas [illegible] [illegible], et dicendi norma patet [illegible]
[illegible], et etiam [illegible] [illegible] veritatem [illegible] [illegible],
amavimus, et [illegible] ad [illegible], et munus est [illegible].

Defi[nitio]

[illegible] mundi Philosophia intra sua latitudine comprehendit rerum per causas,
nostra vero Physica naturalis pars, sive Physica [illegible] scientia
est facultas corporis naturalis ipsiusque causarum, ex proprietatibus
indagativa. Scientia est dispositio rationis quod [illegible] pluribus per se
[illegible] rationibus causam ipsius attributionis obiecti, illiusque attributa
et res ipsa dicendum de [illegible] logica [illegible] scientiaeque statuit
ex praemissis certis, et evidentibus [illegible] oportet [illegible] [illegible]
speculativa absolute est. Patet secundum hanc veritatem, et per-
spicua [illegible] non [illegible] extra speculativi munere modoque tendendi
suum obiectum [illegible] contemplationem, quoniam nec quod adipisci
scientiam, nec adipiscendo causas, effectus vero ponendo, quoquo-
modolibet [illegible] institutionem [illegible]; estque absolute specu-
lativa, et nullo modo practica, ut auctor est etiam hic ubique
metaphysica textu 1o c. [illegible] [illegible] unitatem huius scientiae [illegible]
dicimus quod de logicae unitate promisimus, asserendo esse plures
habitus [illegible] dicimus [illegible] scientiae unitate morali, quadam

oes illi habitus habituales Philosophiae comprehensae adeoque eius de attributionis obiecti notitia comparandae ordinarie demonstratiuae habitus demonstrationum diversarum in una Physica comprobatur. probatur quae diversitas autem est quod Physicus demonstrat existere in rebus quoddam substantiale subesse, quod volunt nonnulli abstrahi quo dari substantiale quoddam v.g. quod primum mobile ingenitum corpus naturale quod sit substantiale, sive non autem appellatur et demonstrat: diversi ergo realiter et essentialiter existunt habitus Physici ab ipsis diversis exactis demonstrationibus orti.

De cuius facultatis subiecto principio, sive attributionis obiecto plures plures orta solummodo dicidimus praedictos falso disputant, qui impugnandi non sunt sed reiciendi ut optime praesentat doctrinam Complutensium et alii quidam corpus simpliciter vel aliter mobile, alii corpus ex praemotio substantiali vel naturale ... Physicae designant, et quidem ut bene notat ... diversae ... substantiae ... Physicae ... mouentur, ... non ... sed ... loqui, et sententia pro quo disputo obiectum attributionis absolute ... Physicae; obiectum attributionis Physicae corpus naturale ... est ... pluribus ... corpus naturale quod habet ... sive principium intrinsecum motus, et operationis naturale corpus est substantiale, et ... compositum ex partibus substantialibus ... est ... mobile ... principium motus et quietis eius in quo est ..., et ... definitur a Philosopho ... corpus naturale ... ex pluribus ... attributionis in Physica facile probatur ... illud, ad quod et ... quod ordinare ... quae in Physica tractantur ... ipsum ordinatur ad aliud, quod est ... obiecti attributionis ... quod ... Physica, ut ex ipsius adaequata ... colligi ... imperfectum corporis naturalis notitiae suo ponderare ...

piciunt antiqua, de quibus agit Philosophia et de causis extrin-secis actionis, et passionis variis que modis rem examinari, rem intrinseci spectabis obiectum attributum Physicae pertinen-ter.

.Obiectum formale Physicae cum obiecto attributionis plurimi confundunt sed ne ad confusionem hanc tempore quod confundatur, obiecto corpus naturale sub ratione mobilis est obiectum formale Physicae sive esse rationem illam formalem sub qua prima corpus naturale contemplatur: hoc expresse cum et metaphysica C 10 ubi ait sive naturale subiectum est Philosophiae, in quo principium motus et status, est ibidem C 10 naturae Physica quae facultas, quod movendi potentia ubi corporis sub ratione mobilis principium movendi, et ratio est, quia corpus sub ratione mobilis sive mutabilis, principium sub ratione consideratione Physicae agit enim de motu, sive transitu ex applicatione unius alterius ad alterum unius de motu quo corpus naturale movetur intrinsece producendo intra qualitates cum quo aqua producit ignis frigiditatem, et de motu extrinseco sive passione, quo corpus naturale recipit ab extrinseco agente qualitates cum aqua recipit calorem ab igne, quem ab extrinseco dicitur moveri, et demum quia apud Physicos, corpus naturale habet principium motus, sive mobile: quod principium motus est formale obiectum sub quo corpus substantiale, et reliquum contemplatur Physica.

Obiectum

[illegible] ac secunda speculatio que sit rationale obiectum sed cum obiecto attributionis confundatur plerumque et obiecti generis sub ratione appetendi Physici, sive corporis naturalis absolute sumptum obiectum mobile huius scientiae, primo appellatur. quia plura de rebus tum praecipue Physica discimus bona nostrum rerum et per eruditiones ostendat omnibus rebus liber cum Physicus et corporis naturalis principiis intrinsecis et singularibus, et de sensibus consideratis quae de essentia et de passione Physici sunt corporis naturalis ex principiis intrinsecis, de communi.

Liber 1us

Physicorum seu Corporis naturalis partis

in communi tum in genere tum in specie

Disp. 1a

De essentia et compositione physica corporis naturalis ex principiis intrinsecis in communi

Pluribus [illegible] quo maturius, et dilucidius ad corporis naturalis praecognita [illegible] explananda deveniam ante libros Physicorum [illegible] notitia corporis in communi [illegible] ex duobus principiis [illegible] [illegible] satis [illegible] [illegible], et [illegible] sensibus [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] animus [illegible] [illegible] Physicae [illegible] nec [illegible], nec obscurus [illegible] [illegible] Physicae [illegible] [illegible] qua [illegible] Calamus nec novus [illegible], nec [illegible] [illegible], et [illegible] temporibus [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] metaphysica corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quaestio 1a

Quaenam sit vera metaphysica corporis prout [illegible] opponitur

C. 1us

Sensus ex parte Causae
particularis [illegible]

Supponimus
nunc omnes Causas particulares, et corporeas creatas [illegible]
[illegible] ex [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] vel hic [illegible] adaequate [illegible]
[illegible] Causalitas [illegible]
[illegible] mundanas, et [illegible] humanas [illegible]
ex [illegible], et corporeas [illegible] quibus [illegible]
[illegible]
[illegible] quandoque [illegible]
[illegible], et corporeas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] contradictiones [illegible]
[illegible]
corporeo, et [illegible]
[illegible]
[illegible] corporeae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Capitanes [illegible]

[illegible]

[illegible] de los grandes [illegible] de Nicolas a [illegible]

[illegible] quantidades [illegible]

[illegible] a Martinez [illegible]

[illegible]

[illegible] Ciudad [illegible]

[illegible] aprovechar [illegible]

[illegible] muchas [illegible]

[illegible]

[illegible] mas [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] subjectum de [illegible] [illegible] [illegible]
dominii in ultimo Eucharistiae sacramento, [illegible]
[illegible] habent [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] nostris. 2a

sententia explicat corpus per [illegible] a materia
tanquam subiecto: sed quod [illegible] ipsa materia corporis
est ipsa tanquam subiecto independens, quod patet corpus [illegible]
[illegible] quod minime a materia prima dependere
[illegible] [illegible] simplex, [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] corporea, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] modi corporei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Philosophia [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] ad [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ corpus explicant per [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quaternus nullo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
spiritualitati enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3o. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2o: cuius pars [illegible] una anima equina [illegible]
[illegible] quantitate [illegible] penetrari [illegible]
[illegible] alia anima equina [illegible] parte materiae
[illegible] species [illegible]
[illegible] corporis. 2o: [illegible]
[illegible] anima [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible]
penetrationem [illegible]
[illegible] calorem [illegible]
[illegible] calor [illegible] 8o: [illegible]
una anima equina separata [illegible] penetrari [illegible]
alia anima equina [illegible] quantitate [illegible]
gradus calores [illegible] faciendo intensionem [illegible] parte [illegible]
[illegible]
[illegible] corporis [illegible] anima penetrari [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] una alia [illegible]
quantitate [illegible] anima [illegible]
[illegible] quantitate, et [illegible] anima [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 6o: [illegible]
[illegible] se habet ad [illegible] corporis, quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quantitate [illegible]
[illegible] quantitate [illegible]
[illegible] quantitate [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible]

[illegible] ea corpora [illegible] corpori [illegible]
[illegible] cum alio [illegible] species [illegible]

[illegible]
[illegible] corpus, et [illegible] non [illegible] compenetrari cum
alio [illegible] species [illegible]: 1o. [illegible]
[illegible] compenetrari cum alio [illegible] species [illegible]
[illegible] corpus: [illegible] cum alio [illegible]
[illegible] patet [illegible]
[illegible] cum alio corpore [illegible]
quantitatis, et [illegible] quantitatis [illegible] penetratio
cum alio quantitate [illegible]. 2o.: [illegible]
[illegible] cum alio [illegible] species [illegible] cum alio [illegible]
[illegible] species [illegible] corpus: [illegible]
[illegible] species [illegible] alio [illegible]
[illegible]. 3o.: [illegible]
[illegible] species, [illegible]
[illegible] species [illegible]
[illegible] cum alio [illegible]
[illegible] species [illegible] corpus [illegible]
[illegible] cum alio [illegible]
species [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] examinanda [illegible]
[illegible], qua [illegible] corpori
et [illegible]
[illegible]
[illegible], et [illegible] corporis, [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible], et [illegible]

[illegible] quod [illegible] corpus [illegible] ex [illegible] quod [illegible] corpora [illegible] et [illegible] quod [illegible] et [illegible] quod [illegible] corpora [illegible] quod [illegible]

Quiescit [illegible] corpora [illegible] et [illegible] quod [illegible] corpora [illegible] quod [illegible]

corporea, et incorporea: ergo implicat rem eandem esse [illegible]
[illegible], et spiritualem vere, et rigorose.

Nec valet dicere eamdem
esse formaliter virtualiter distinctam, modo [illegible] hoc praedicatum
Corporeum, incorporeum de eadem entitate [illegible] qualitas [illegible]
[illegible], quia dum illa facultas procedit virtualiter distincta ab alia
esset simul corporea, et incorporea, imperfectum quidem [illegible]
secundum spiritualis esset, corporea [illegible] illa facultas [illegible]
[illegible] cum corpore, [illegible] corpore: ergo esset etiam
corporea: probo: nam corporea dependentia a corpore, [illegible]
[illegible] et [illegible], ut patet in [illegible] ratione: ergo [illegible]
[illegible] cum corpore [illegible] corporea [illegible], et [illegible]
[illegible], adhuc admissa distinctione virtuali, [illegible] corporea, et in-
corporea vere, et rigorose.

Impugnatur 2o: [illegible] similiter
[illegible] perfecte corpus debet [illegible] ex illa [illegible]
[illegible] proprietates [illegible] aliqua, [illegible]
[illegible] nullas [illegible] debet [illegible], sed implicat
[illegible], eandem [illegible] exigere, [illegible]
[illegible] aliqua, et nullas exigere: ergo implicat rem eandem simul esse
perfecte, sive rigorose corpus, et perfecte, sive rigorose [illegible]
3o: [illegible] aliis [illegible]
[illegible], [illegible] perfecte [illegible]
rigorosae corporis, etiam [illegible] intellectus, [illegible]
[illegible] simplex: [illegible]
[illegible] habere [illegible]
[illegible] perfecte [illegible] et per-
fecte, et rigorose corpus, sed [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] perfecte [illegible] nullas [illegible]
[illegible] corporea [illegible]

[illegible] aliud [illegible]
[illegible] in corporibus [illegible]
[illegible] Corpus [illegible] in examen adduc-
itur.

Articulus 2us

[illegible] in examen adducitur

[illegible]
[illegible] Angelicis spiritibus [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible], a multitudine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Philosophi fuere [illegible]
[illegible]
[illegible] ratione [illegible] Angeli [illegible]
[illegible]
[illegible]
ex quo [illegible] argumentum.

Arguo[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A[illegible]

[illegible] simplex, [illegible]

[illegible] Philo-

sophus [illegible]

[illegible]

[illegible] et cet.

[illegible]

[illegible] eo quod [illegible] illa

[illegible] nec vires exerceant [illegible]

[illegible] illa mediorum [illegible] indivisibilium quantitatem [illegible]

[illegible] cum alia [illegible] quae vere

[illegible] plures complectuntur [illegible] illationes:

[illegible] punctis [illegible] tangant alia inter se: quae punctis

illo: [illegible] et alias [illegible] tangunt magis et excentrice: quae vero

[illegible] punctis tangunt alia inter se, [illegible] imme-

diate [illegible] spatiis immediatis [illegible]

[illegible] est, [illegible] spatiis [illegible]

[illegible] se tangunt [illegible] punctis indivisibilia quantitate

quod ponitur.

Haec quam quod ad verum fateor, [illegible] plures, diligenterque in [illegible] corpora [illegible] [illegible] magis [illegible] est, [illegible] exceptis [illegible] hanc [illegible] corporis [illegible] integrarum examino [illegible] numeris [illegible] quomodo di- mensiones [illegible] omnes gradus [illegible] corpora [illegible] animal [illegible] aut majora [illegible] corpora puncti [illegible] quae [illegible] corpora [illegible] spatiis [illegible] aliqua quibuslibet majora [illegible] spatiis [illegible] corpora in [illegible] spatio [illegible] corporis [illegible] plurimis partibus [illegible] dimensiones [illegible] corpora [illegible] modis [illegible] exceptis dimensiones

provenit ex [illegible], vel quia [illegible] [illegible] [illegible]

figura, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]: [illegible]

[illegible] [illegible], et [illegible], quod [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]

[illegible]; sed quod [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et organi [illegible]. [illegible] quia [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible]. 4°: quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]. 9°. quia plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et [illegible] corporis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

R. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]: et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] corporis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

se exigunt communicationem cum sua parte rationali, etiam si corpora sint: aut si [illegible] quae praeterea pars communicatur, ut cum anima, tum cum corpore [illegible] neque corpora, neque spiritus [illegible] intelligendus, quibus plures gradus gratiae [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible] gradus gratiae [illegible] amandi et intelligendi: [illegible] et [illegible] Corpus [illegible] nostra, [illegible] corporis [illegible] [illegible]

C. 33

Nostra cognitio [illegible] corporum [illegible]

Omnium Theologorum [illegible] [illegible] quantitatis, et illius effectus humana [illegible] manifestant: cui neque [illegible] quandoque, [illegible] [illegible] formula et [illegible] [illegible] Cartesium [illegible] ta, nisi quod [illegible] corpus, quod est quantitas, aliquid habens [illegible] [illegible] ex illa [illegible] et [illegible] illa extensione [illegible] [illegible] [illegible]

quo corporeitas perinde ac quantitas explicari non magis debeant quaerendum, qui per quantitatem intelligunt impenetrabilitatem; si non bene loquuntur, nec bene se explicant: subscribunt etiam huic sententiae plures recentiores nostri Thomistae [illegible] quo[rum] [illegible] [illegible] ex [illegible] quibus nos respondebimus: nostri tamen [illegible] [illegible] adversae partis [illegible] [illegible] nostri hanc [illegible] [illegible] [illegible] adversariorum [illegible] facillime.

Sed quia ad definiendam

structuram eandem [illegible] in aliis vocibus Thomistae hic [illegible] [illegible] vocato quaestio [illegible] [illegible], cum multis [illegible], et [illegible] [illegible] et nostro [illegible] [illegible] [illegible], quamvis [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis corporis ad [illegible] [illegible]. ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1.º quantitas [illegible], ex qua [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] impenetrabilitas: ex qua [illegible] [illegible] [illegible] extensio [illegible] [illegible] [illegible] extra partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] eundem locum occupare; ex qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hanc quantitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quamdam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quod ex [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible] explicari corpus per [illegible] aliquam quantitatem, sed per [illegible] [illegible] [illegible] quantitatem: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquam quantitatem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pluribus [illegible] [illegible] [illegible] gradibus [illegible] [illegible], quo [illegible] impenetrabilitas, [illegible] extensionis participant [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] [illegible]: [illegible] modo corpus [illegible], quod aliquas [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] [illegible] corpus quantitas sit, non quantitas [illegible].

Notandum tamen

corporibus [illegible] [illegible] [illegible] extensionis, aliquas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quamvis [illegible] [illegible] [illegible]

aut figura manent; alias radicalis, quae quantitatis illa [illegible]
[illegible] est illa accidit, quod forma substantiae radicalis [illegible]
illam propriis [illegible]: non autem est ipsa quantitas [illegible]
illa, cum sit corporis partes [illegible] [illegible]: et quia [illegible]
[illegible] abstrahit [illegible] aqua [illegible]
[illegible], nec [illegible] partes extensas; [illegible]
[illegible] exigentia subjecti quantitatis corporis [illegible] immediata
mediata, et immediata: immediata [illegible]
[illegible] exigentia [illegible]
[illegible]
et [illegible]: immediata [illegible], quod [illegible] substantiae
substantiae, et [illegible]
quam ipsa quantitas [illegible]
substantiae corporis, alias corpora accidentia, quae immediate
[illegible] exigunt praedicta [illegible] subjecti [illegible]
mediata exigentia [illegible], quod [illegible] immediate
subjecto [illegible]
accidentia producibilia [illegible] albedine [illegible]
[illegible]
[illegible] quae [illegible] exigunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
subjecti quantitatis corporis; [illegible]
radicalis [illegible]: unde nullum [illegible] analogice
[illegible]
corporis [illegible].

Hic praesupponendum [illegible]
[illegible]: [illegible] quod [illegible]
[illegible]
et quod [illegible]
[illegible] quantitas corporis [illegible]
[illegible]
[illegible] quantitas [illegible]

[illegible]

Probatur 2° [illegible]

[illegible]

Probatur 3°: [illegible]

[illegible]

quantitativa [illegible] principaliter
aut [illegible] : postea [illegible] entitates [illegible], quae
subiecto quantitatis capaci intrinsece exigunt; [illegible] illa
exigunt [illegible]; et sic [illegible]
[illegible] subiecto quantitatis [illegible]
[illegible] entitates [illegible]
[illegible] subiecto [illegible] corpore [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] entitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]
[illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]
[illegible]
[illegible] impugnantibus [illegible].

Q. 4.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] quantitas [illegible]

[illegible] extensionis [illegible]

[illegible]

[illegible] impenetrabilitas [illegible] corporis [illegible]

[illegible]

[illegible] longitudine, latitudine, et profunditate [illegible]

[illegible] corporis [illegible]

[illegible] quantitatis, [illegible] extensione [illegible] Philosophi; sed de extensione quantitativa, [illegible]

[illegible] corporis [illegible]

[illegible]

Aliqui dicunt: quantitas non est distincta a corpore: [illegible] defenditur [illegible] corpus [illegible] quantitas [illegible] corporis [illegible] 2o: [illegible] latera [illegible] et [illegible] corpora, et [illegible] quantitas [illegible] corpore. [illegible] quantitas [illegible] corpus [illegible] quantitas [illegible]

[illegible] corpus, [illegible] quantitas [illegible] quantitatis [illegible] quantitas. [illegible] 3o: [illegible] est corpus, [illegible]

extremitas talis quantitatis corporis [illegible] dicendum de quantitate [illegible] quantitatis [illegible]

[illegible]

[illegible] quantitas [illegible]

[illegible] sed summa ratione [illegible]

[illegible] quantitatem [illegible] quantitatis [illegible]

[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] subjecti [illegible] quantitatis corporis [illegible] exigentia alterius subjecti [illegible] exigentia [illegible] quantitatis corporis [illegible] subjecti quantitatis [illegible] quantitatis corporis [illegible] exigentia alterius subjecti [illegible] debeat [illegible] subjecta [illegible]

[illegible] 2a.

[illegible] corporum [illegible] albedo [illegible] subjecto, et [illegible] quantitate [illegible] quantitatis corporis [illegible] exigentia [illegible] albedine [illegible] subjecto [illegible] quantitas [illegible] quantitatis corporis [illegible] quantitatis [illegible] subjecto [illegible] quantitatis corporis [illegible] quantitatis corporis [illegible] subjecti quantitatis corporis [illegible] [illegible] quantitati [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] negando [illegible]: ad [illegible]
[illegible]: illa [illegible] et quantitate
per [illegible] a [illegible], ex qua [illegible]
[illegible]: per [illegible] dependentia [illegible]
[illegible] negando [illegible] dependentia quam habet [illegible]
[illegible] albedo [illegible] quantitate: [illegible]
[illegible] per [illegible] et [illegible]
[illegible]: [illegible] dependentia [illegible]
[illegible] quia [illegible] per [illegible]
[illegible]
[illegible] quantitate [illegible]
[illegible] subiectum quantitatis [illegible]
[illegible] per [illegible] albedinis [illegible]
[illegible] exigentia [illegible] quantitati [illegible]
illa [illegible] nec [illegible]
[illegible] quantitatis.

[illegible] respondeo [illegible]
[illegible] negando [illegible]
[illegible] albedine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]
ad [illegible] quantitate [illegible] albedine [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible]
[illegible] exigentia [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] negando [illegible]
[illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]

[illegible] *substantia* [illegible] quantitatis [illegible]

[illegible] capacitatis [illegible]

[illegible] quantitatis [illegible] capacitatis et quantitatis [illegible]

[illegible] quantitatis [illegible]

[illegible] quantitatis [illegible] accidentalium [illegible] substantialium, quae [illegible] quantitas, ut talis, [illegible] ad operationes, [illegible] extensionis [illegible] corpora [illegible] omnium [illegible].

[illegible]

[illegible] quantitatis [illegible] et operatione.

[illegible] divisibile [illegible] dimensiones [illegible] trium dimensionum [illegible] et per illud [illegible] tres [illegible] dimensiones [illegible]

[illegible] extensionis [illegible] per [illegible] continuatibus, aut [illegible]

extendi potest per spatium aliquod, et loci divisibilis secundum trinam
dimensionem, longitudinis, latitudinis, aut profunditatis; parsque
insuper ei admixta potest manibus corporis; sed hoc est contra
rem [illegible], quia [illegible] extendi [illegible]: deus [illegible]
est res simplex, et indivisibilis in partes integrantes; ergo et corpus
[illegible] est in partes integrantes divisibile, [illegible], quia [illegible]
[illegible] prius [illegible]; nullus [illegible]
[illegible] animus [illegible] est indivisibilis in partes inte-
grantes.

Resp. 2º. [illegible] quando [illegible]. Corpus [illegible] de facto existens
intrinsece exigit ad sui naturalem extensionem sufficientem quantitatem corpo-
ream; et hoc [illegible] quidditativo corporis, et [illegible]
ipsius [illegible]. [illegible] negari [illegible], [illegible] ne-
gabunt [illegible] negare [illegible]; nec [illegible] omittendo aut
negando [illegible], quia [illegible] requiritur ad [illegible] quidditatis, et essenti-
alis, quod corpori extensio [illegible], [illegible] quod sit corporea
[illegible]: [illegible] autem [illegible] esse divisibile in partes in-
tegrantes, extensum, et trina dimensione, ut supra [illegible]
negando [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
indivisibilia sunt in partes integrantes [illegible]
[illegible] indivisibile, et inextensum [illegible] habere
[illegible] corporis independenter [illegible], et [illegible]
[illegible], ad [illegible] [illegible] de facto existen-
tes [illegible], et quanti sunt, nec [illegible] ex hac [illegible]
[illegible] hoc ad [illegible] per [illegible] autem [illegible]
[illegible] quia [illegible] in hoc [illegible] ex quo [illegible]
et [illegible], [illegible] sit ex [illegible] exigentia intrin-
seca sufficientem quantitatem corporis [illegible] corporis [illegible], et
[illegible] corporis sit divisibile, et extensio quantitative [illegible]
[illegible] extensione [illegible], et dimensione partis, quibus
[illegible] [illegible] esse de [illegible] corporis extensionem aut

[illegible] sed [illegible], et [illegible], quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

§ 3.

Quid sit corpus, et aliquorum corporum [illegible] juxta nostra principia [illegible].

Plura hic [illegible] [illegible] quidem [illegible] PP. [illegible] aliquorum corporum [illegible] [illegible] corporum [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible], aliqui [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus ab aliquibus [illegible] et accidentali quae [illegible] [illegible] et accidentia [illegible] [illegible] corporis [illegible] absolutum, et modale: hoc [illegible] quod [illegible] [illegible]

rum omnino partium suarum, et quantitatis actu praedicamentalis corporis vbi-
cum [illegible]; illud dicit, quod non semper alicui corpori [illegible]
[illegible] indivisibile, et in-divisibile. Nego quod secari in
partes nequit. At punctum indivisibile quantitatis illud dicit, quod
secari potest in partes [illegible] in physica, et mathematica:
illud dicit [illegible] quod extra [illegible] partium; absolute dicit, quod
[illegible] partes [illegible] corporis [illegible] absque extensione [illegible],
at [illegible] in [illegible], et punctum quantitatis mathematicae
dicit, quod [illegible] est in parte quantitatis; [illegible]
mathematicae [illegible], et [illegible]
[illegible] et dimensione [illegible] artificio [illegible] corpore.

[illegible]:
[illegible], et [illegible] dividit [illegible] corpus in completum, et incompletum [illegible]:
quod [illegible] ad [illegible] aliquid totum, sine
hoc toto [illegible] parte, [illegible]: sic [illegible]
[illegible] corpora incompleta sunt. Completum est, quod [illegible]
[illegible] aliquid totum, sic [illegible]
[illegible] corpora completa sunt. [illegible] subdivisi-
ones corporis completi in physicum, et mathematicum, in corruptibile, et incorrup-
tibile, organicum, et inorganicum.

[illegible]
quibus [illegible], [illegible] completum, et substantialis [illegible]
[illegible] divisibilis [illegible] quantitatis [illegible]
[illegible] et [illegible] quodquid
[illegible] in hoc [illegible] corpus substantiale [illegible]
[illegible] divisibilis et [illegible]; quod mihi [illegible] ad evidentiam [illegible]
[illegible] divisibili in [illegible] partes [illegible] quan-
titatis, [illegible] partes substantiales [illegible]; divisibi-
les, et [illegible] sunt [illegible] partes [illegible]: adeo [illegible], quod [illegible]
[illegible] quantitas [illegible] corporis substantialis [illegible] divisibi-
[illegible], [illegible] partibus [illegible]

extensionis per se talis aliunde provenire, cum enim corpus sit extensionis totalis, quae per ablationem quantitatis non impeditur, licet non maneat radix aliqua saltem mediate talis multitudinis partium [illegible].

Dividitur Corpus

Corpus in compositum, et simplex: hoc dicitur quod non habet partes corporeas; illud quod habet partes. Hinc duplex partium genus: aliae enim sunt partes essentiales sive substantiales; aliae integrantes: dicuntur illae sunt materia et forma substantialis, quae mediae [illegible] componunt aliquod totum substantiale et perse, ut patet; autem eas [illegible] sunt partes plures eiusdem rationis continuatae unitae totum aliquod perficientes, ut in homine caput, humeri, brachia etc.: hinc est quod aliud sit corpus compositum substantiale, aliud quod sit integrale compositum; similiter est corpus simplex substantiale, aliud integrale simplex: ex eo quod non habeat, aut habeat partes [illegible] circa eas dimensiones: hanc divisionem examinaturi in [illegible] DD. duplex difficultas discutienda: prima, num possit esse corpus compositum substantiale simplex, et indivisibile, hoc est non compositum ex materia et forma unitis? 2a num implicet corpus compositum substantiale et compositum, quod integrale simplex, et indivisibile sit, hoc est non constans partibus integralibus, nec adhuc diverso ordine, aut [illegible]? Hic 3a adnecteretur: num scilicet illud sit corpus substantiale compositum, quod non sua quantitate retineret? ad priorem quaestionem resolutionem communiter [illegible], corpora omnia completa substantialia esse de facto substantialiter composita ex materia, et forma: Quidquid dicatur de corporibus caelestibus, quae compositionem substantialem experiri recusarunt plurimi [illegible] de quibus aliqui [illegible] dicuntur [illegible] ille corporis [illegible] substantialis simplicis.

Dico 1o: possibile [illegible] compositum substantiale simplex, sive carens compositione physica ex materia et forma. Ita [illegible], obiecto [illegible] physica. Probatur 1o: ex non repugnantia [illegible] corporis ex [illegible] substantiali [illegible]: [illegible] aliquo [illegible], et [illegible]

quantitatem et partes extensas impenetrabilitatis, nam non dicunt rationem repugnantem cum alio toto aliquid parte non repugnat; sed tale entitas [illegible] corpus completum substantiale simplex: quia tale corpus non repugnat. Probatur, de motu etiam dubitari [illegible]: de facto datur corpus [illegible] quantitatem et partes extensas impenetrabilitatis, non dicunt rationem repugnantem cum alio toto aliquid parte, utrumque duplici entitate [illegible] [illegible], ut homo, equus et caetera; sed perfectio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplicem entitatem realem distincta non repugnat. Immo entitate reali simplici, quae equivalet imperfectioni entitati reali [illegible]: quod praedicta entitas realis et substantialis simplex impenetrabilis, et [illegible] impenetrabilis [illegible] non repugnat. Probatur: [illegible] spiritualis [illegible] datur spirituale substantiale simplex [illegible] [illegible] realis; [illegible] spirituale completum substantiale simplex [illegible]: quod [illegible] corporeum [illegible], etsi datur corpus substantiale simplex et [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] corpus substantiale completum, et substantiale simplex.

[illegible] solet [illegible] possibilitas huius corporis ex [illegible], et aliis, quod tale corpus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] completum, et partes [illegible] [illegible] quo [illegible] perfectionis [illegible] realis superaret. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] corporis [illegible] illud corpus: [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] illud corpus [illegible] quantitatibus non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]

[illegible]

longe [illegible] quantitatis [illegible] perfectionis [illegible]

[illegible]

[illegible] simplex separatur. Nec obstat [illegible]
alioquin: [illegible] corpus [illegible]
sensitivus: [illegible]
[illegible] sensationi [illegible] corporeae [illegible]
[illegible] quantitatem, sed per qualitatem [illegible]
emanationem [illegible] corporis [illegible]
[illegible] nec inde sequitur esse corruptibile, [illegible]
[illegible].

Dico 3: [illegible] corpus subjectale [illegible] integrale sim-
plex, [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] paragrapho [illegible]
[illegible] completi subjectalis integralis simplicis [illegible] corporis:
[illegible] subjectalis, integralis [illegible]
[illegible] integralis [illegible] subjectalis [illegible]
[illegible] integralis [illegible] completi subjectalis [illegible]
[illegible] completi subjectalis, integralis simplicis; [illegible] completi subjectalis
integralis simplicis [illegible] simplicissi-
ma: [illegible]
[illegible] integralis [illegible]
[illegible] integralis [illegible] integralis simplex
[illegible] integrales
[illegible] integralibus partibus [illegible]
[illegible] corporis subjectalis completi integralis simplicis, quae
[illegible] corporis, [illegible] ex [illegible]
[illegible] corpus
[illegible] integrantes de-
[illegible] quibus [illegible].

Dico 4: [illegible] corpus
completum subjectale non exigere [illegible] quantitatis [illegible]
[illegible] completi [illegible]

iuxta

[illegible]

Q. 2a

Quaenam prima intrinseca et quomodo ad corpus naturale concurrant

Art. 1us

Statuitur dari in corporibus naturalibus principia ex parte et vindicatur

[illegible]

3 [illegible] adhuc [illegible]

[illegible] non fiant, hoc est, quod [illegible] [illegible] talis unio [illegible] est [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible] aliud [illegible] unionis [illegible] aliud [illegible] aliud [illegible] ipsa unio [illegible] talis unionis [illegible] [illegible] ex materia, ex [illegible] adhuc [illegible] corporis naturalis [illegible] tanquam ex causa materiali [illegible] influxus [illegible] compositum [illegible] ex forma tanquam ex causa materiali [illegible] tanquam ex causa formali, et [illegible] influxa [illegible] ex partibus integrantibus, et ex illis fit [illegible] [illegible] quae est [illegible] [illegible] corporis naturalis [illegible] unionis [illegible] ex illis fit corpus naturale, [illegible]

2.ª [illegible] ad primum [illegible] quod ex aliis non fiant: cuius explicationis [illegible] articulo 4.º [illegible] quod [illegible] corporis naturalis [illegible] tanquam ex causis [illegible] non fiant: dicuntur causae intrinsecae, quae [illegible] quae causant; [illegible] quod causae extrinsecae [illegible] ex causa efficiente, aut ex finali [illegible] sed ab illa [illegible] loquendum est, [illegible] ex Deo, sed a Deo, tanquam a causa extrinseca efficiente; [illegible] naturale non fit [illegible] sed ex materia, et ex forma. [illegible] ab [illegible] ab [illegible] [illegible] uno modo dicitur ex quo, ut ex materia [illegible] ex [illegible] ex [illegible] ex aliqua [illegible] parte [illegible] ex causa efficiente [illegible] illa Divi Pauli [illegible]

actionis [illegible] ex [illegible] [illegible] semper [illegible], et haec [illegible] [illegible]-
gandis sunt.

[illegible] [illegible] [illegible] est, quod ex [illegible]
[illegible], in quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: adeo [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] est: ex [illegible]
[illegible] [illegible] est quia quod [illegible] [illegible] [illegible] aut ex nulla [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nulla est [illegible], neque ex [illegible] [illegible]
[illegible] aut ex nulla [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], modo [illegible] explicando
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
habeant [illegible] [illegible] [illegible] ex nihilo [illegible] [illegible] [illegible] ex
aliquo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] argumentum [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid ex quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sed [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] ex nihilo [illegible], [illegible] nihil [illegible], [illegible] nihil [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] explicant: et [illegible] [illegible] [illegible], mundus
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] Angelus, et [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] est, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]-
[illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] mundus ex nihilo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], semper [illegible] [illegible] ali-
quod [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible], et [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] ex aliquo [illegible], et [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] variis [illegible] Democritus [illegible] ex [illegible] [illegible] ex quo [illegible] [illegible] [illegible] fiant.

Expeditis principiis [illegible] [illegible] [illegible] authoribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] a [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] quibus, quae ex primis [illegible] [illegible] [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] ex professo; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Philosophorum, qui de primis [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] alii duo, alii tria, quatuor alii, et aliqui [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numerus, et qualitas primarum corporis naturalis determinatur.

C. 2us

Numerus et qualitas primarum corporis naturalis determinatur

Impugnatis [illegible] Philosophorum priscorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sive paradoxis circa numerum, et qualitates primarum, ex quibus generantur, et fiunt corpora naturalia, ut Anaxagorae [illegible] et Democriti, quas impugnare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex humore, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Ipsa vero [illegible] prima corporis naturalis [illegible] [illegible] [illegible]: unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed quot prima [illegible] sint et quomodo, et quot eorum modos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expositionem [illegible], corpus naturale [illegible] [illegible] consideratione [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] latine [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] hoc corporis naturalis et quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: unde corporis [illegible]

aspice in re [illegible] ac [illegible] potest [illegible] perpetuo esse, corpus perma-
nens [illegible] adesse, quamvis sit [illegible], sive [illegible] [illegible]
[illegible] immediate [illegible] ut [illegible] hic, ex nunc.

Hinc est quod
[illegible] plures hic [illegible], quia corpus naturale infinitum esse [illegible], et
quodlibet corpus naturale fieri ex aliquo sibi opposito. Probatur, quia corpus
naturale infinitum, sicut quae [illegible] esse, dicit [illegible], et [illegible]
[illegible] in [illegible] in [illegible], [illegible]: et sic [illegible] ex [illegible] infinitum
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] quod [illegible], et
corporis [illegible] ex [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible]. Corpus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], quod [illegible]
[illegible], s. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] humanum, equinum et [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible],
quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]
[illegible] corpus infinitum [illegible] aliquid aliud [illegible] [illegible] ge-
nerationis, et [illegible]: [illegible] corporis generationis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible]: [illegible] corporis [illegible] [illegible] [illegible] cor-
[illegible] aliquis [illegible] corporis naturalis [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] corpore naturali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] de corporis infiniti: [illegible] corporis infiniti quod [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid aliud [illegible]
corporis generationis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. quia corpus
naturale infinitum [illegible] generatio est [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible]
[illegible]. [illegible]: [illegible] corpus infinitum [illegible] [illegible] [illegible] corporis naturalis,
[illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible], sed [illegible]
[illegible] corporis [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] Physicorum [illegible]: [illegible]-
[illegible] corpus naturale [illegible], quantumcumque [illegible] est, [illegible]
[illegible] in [illegible], sive quantumcumque [illegible] esse.

Nota 2 modum, quo res per generationem sub-
stantiae [illegible], scilicet in momento quo [illegible] naturalis, producitur per transmuta-
tionem. est quidem 1um aliquid, quod vocatur subiectum commune, scilicet materia, quae
manet [illegible] in [illegible] operationibus, sit deinde notandum, ad hanc mutationem prae-
[illegible] mobile quod movetur ab agente naturali, mutari et dici ex forma
ad formam [illegible]. Nam 2o, scilicet [illegible] huius mutationis [illegible] habet [illegible],
a quo incipit, et [illegible], ad quem terminatur: [illegible] a quo [illegible] dicitur privatio
formae, quae dicitur carentia formae in subiecto apto ad formam. [illegible] autem, ad quem
terminatur, dicitur forma, ex qua et ex subiecto resultat compositum substantiale, sicut ca-
ro [illegible] quod vult [illegible]: [illegible] in hac transmutatione, et ex [illegible]
[illegible] generatione [illegible]: in qua [illegible] subiectum commune, scilicet
materia, quae [illegible] terminus ad quem [illegible] ad [illegible]
[illegible] transmutationem [illegible] adequata [illegible]
[illegible] ex [illegible], scilicet ex subiecto privato forma [illegible]
ad formam [illegible] unde dicitur fieri ex privatione tanquam ex [illegible]
ad mutationem transitum, et [illegible].

Nota 3o [illegible]
[illegible] denominatur, et quidditate [illegible] ex [illegible]
[illegible], sed corporis naturalis [illegible] extrema, et forma, quae [illegible]
[illegible] [illegible]. et [illegible] est [illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] substantiali [illegible], et [illegible], et substantialiter individualiter [illegible]
[illegible] est corporis naturalis [illegible] [illegible]: [illegible] ex [illegible]
minime [illegible] [illegible] ut planum est [illegible]. [illegible]
[illegible] temporis [illegible] [illegible]
aliquod, [illegible] [illegible].

[illegible]
[illegible] corporis naturalis substantialis [illegible] [illegible] duo [illegible]
[illegible] materia forma, et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] partes [illegible]: illa solum [illegible] [illegible]
compositum substantiale [illegible], quae [illegible] [illegible]
[illegible] est: sed solum duo [illegible], forma, et forma [illegible]

indivisibilium continuantium compositionis substantialis, ex quibus est; quod solum illa duo ex parte rei concurrunt ad compositionem substantialem in fieri seu mutatione est pura ex nihilo at vero in esse partes determinatas, quae res componunt. Ma probatur, quia vi compositionis substantialis, ex qua facta est solum continuum, et manent duo illa nimirum indivisibilia sine materia et forma; sed solum constituunt compositionem substantialem, ex qua facta est ea pars, quae ante ipso continuum, et manent ex qua facta est hoc etc.

Dices, etiam continuum, et manent omnes substantiae quae est pars constitutiva compositionis, si quidem aliquando compositio requirit intelligi quod non duo, sed tria extrema corporis naturalis praeter, ex quibus est. Non repugnat quidem omnes, sed non est pars compositionis, sed aliqua positiva positio, sive saltem media quae partes absolutas adunat compositionem: media enim materia forma se mutuo sibi non exhibent: ergo est pars, causa vel saltem principium et causam esse constitutivam compositionis ut quod et ut quo, quod non dicitur de actione causae efficientis, quae causam vel exercitium causae, et non saltem causandi.

Sit conclusio: ad corpus naturale substantialis compositionis requiruntur in fieri, quia in fieri, praeter concurrunt tria, praeter materiam, formam, et carentiam formae corporis naturalis. Carentia corporis naturalis est id, quod corpus naturale in instanti ante compositionem corporis producitur, quae carentia quidem potest esse sive carentia formae, sive materiae, sive utriusque; nullius autem denique requirimus. Probatur conclusio: ad corpus naturale substantialis compositionis requiruntur in fieri, quia terminus ad quem est, et termini a quo, corporis naturalis immediate ante, adeoque corporis naturalis immediate post [illegible] terminus a quo corporis naturalis immediate ante ad esse corporis naturalis immediate post, tria illa praeter requiruntur. Prima probatur: fieri quia fieri est corporis naturalis est 1o incipere corpus naturale sic 2o incipere dicitur esse res aliqua ex suo conceptu modo esse, ex immediate ante non fuisse; 3o dicit posse transire terminum immediate ante, adeoque immediate post. Ita primo syllogismo probatur transitio, terminus corporis naturalis substantialis compositionis, immediate ante adeoque corporis naturalis immediate

prout requirunt, praeter et ipsam qualitatem requirunt verum esse

corporis naturalis substantiam compositam non existere immediate ante, et quod

quod requirunt est verum esse existere immediate post, sed est verum esse

corpus naturale substantiam compositam non existere immediate ante, requirunt

prius et ipsam carentiam corporis naturalis in instanti immediate ante:

et est verum esse existere in instanti immediate post requirunt prae-

se, quod existant omnes illius partes substantiales sub forma et in instan-

ti immediate subsequenti; ergo ad terminos utrumque corporis naturalis imme-

diate ante atque existentiae immediate post, [illegible] requirunt

tio illa propria sub mixtione, et carentia corporis naturalis.

Secundo obstare

potest huic allusioni, quod istae utrumque de modo intrinseco corporis

naturalis in instanti ante privationem componit, quia non habet carentiam compositi corpo-

ris naturalis; in quo quam obstat, quae [illegible], cum istud esset atque generationem

substantiae corporis naturalis praecedere tempore in illo absque forma nova parte

substantiali, similiter praecedere illa privatione sua, carentia et compositione

opponit, dato semper privatione sua, ex qua [illegible] in ea praeexistebat

sua mutatione ad inducendam: non autem assignando alio quodam, scilicet non

[illegible] vera et separata privatione sua in illo instanti corporis naturalis, eadem

[illegible], et ita simul tempore sunt et [illegible] [illegible] [illegible] de quo

[illegible]; absolute [illegible] requirunt carentiam corporis naturalis tamquam prae-

[illegible] instanti, sive quacumque [illegible] de [illegible] sunt, ad [illegible].

[illegible]

praedictae allusioni quaecumque [illegible], [illegible] naturalis generationi potest

aeternam corporis naturalis, et quia nimium [illegible] carentia, nec [illegible]

[illegible] aliqua: ergo ad corpus naturale [illegible] requirunt prius et [illegible]

privatio, aut carentia corporis naturalis. [illegible]: quia si corpus

naturale generaretur ab aeterno, semper fuisset, et numquam non fuisset: ergo

in nullo instanti daretur negatio corporis naturalis, aut privatio sua,

quam ad [illegible] [illegible]: respondeo, [illegible] ad [illegible] [illegible], et negando

[illegible]: quia illud corpus ab aeterno generatum minime habuit [illegible] corpo-

[illegible]

[illegible] in utero quam in utero [illegible] corporis nati [illegible]

[illegible] supernaturalis Capitis [illegible] exequitur

Q. 8. 3

Supernaturalis Capitis [illegible] exequitur

[illegible]

Generationem corporis nati in utero quam in utero, post 9 menses [illegible]

[illegible]

[illegible]

Sed opponitur:

[illegible]

est conclusio quia [illegible] privatio [illegible] est privatio corporis naturalis in ca-
lore in instanti, in quo ipsa est, sed in instanti sequenti, in quo
ipsa non est, sed est frigiditas, sed in medio instanti post [illegible] maior
probatur: ex supra dictis privatio corporis naturalis in instanti, in quo ipsa
est privatio quietis corporis in instanti, in quo corpus naturale privatio-
nis non est, quod est absurdum. minor: privatio in instanti in quo ipsa
non est; ergo privatio corporis, quod ipsa non fuit ea: ergo privatio corporis quod non
habet, sed quod non fuit, quod est corpus in facto esse: ergo privatio corporis in facto
esse. 2o: item, patet ex conclusione: privatio [illegible] prior corporis naturalis
in fieri. confirmatur: quia natura [illegible] prior [illegible]. probatur antecedens
quia forma [illegible] fieri, ex qua materia [illegible]
forma, ergo privatio [illegible] debent esse intrinseca corporis naturalis; sed priva-
tio [illegible] intrinseca corporis naturalis in fieri: [illegible] illorum principiorum
probatur quia privatio non intrinseca [illegible] corporis naturalis, [illegible]
[illegible] intrinseca [illegible] principia, [illegible] intelligendum
[illegible]: ergo quae intrinseca sit corporis naturalis privatio.

Sed [illegible]

privatio ad corpus naturale in fieri [illegible] etiam requirit
[illegible] aliquod corporis naturalis [illegible] tempore existentis [illegible],
[illegible]: ergo privatio principium est, illud etiam [illegible] [illegible];
in hoc [illegible] plura principia [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anima ad [illegible] [illegible] corporis naturalis [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible] quam privatio. 2o: item ex
[illegible] [illegible] [illegible] corporis naturalis in fieri: [illegible]
ligni expulsa anima [illegible] frigiditas: ergo plura sunt quam
tria principia corporis naturalis [illegible]: quia ex ligno frigido sicut ex
[illegible] [illegible] fit ignis: ergo sicut privatio [illegible], quia est terminus a quo [illegible] prin-
cipium intrinsecum corporis naturalis, sic [illegible] ignis in fieri, etiam ipsa
[illegible] ligni, quae etiam est terminus a quo.

Ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] privationem esse principium corporis naturalis in instanti [illegible]

[illegible] ; [illegible] corpus naturale infinitum, quo infinitum, [illegible]
[illegible] simul [illegible] habe-
re, qualiter corpus naturale infinitum esse; [illegible] subtilius, [illegible]
est [illegible] partes, quarum una est ante aliam, quae alia [illegible].
[illegible] plures [illegible] simul [illegible], sed [illegible] fluunt:
[illegible]
[illegible] aliquid suum: ad [illegible] corpus infinitum, quod [illegible]
de privatione ad formam [illegible], [illegible] privationem, [illegible] quae
simul [illegible] negant infinitum [illegible]
[illegible] privationem, et [illegible] quare [illegible] unde
[illegible]: si privatio [illegible] corporis infiniti, [illegible]
in quo ipsa est privatio illud [illegible], in quo corpus naturale privatur
[illegible] in [illegible], in quo [illegible] aliquid [illegible]
[illegible].

Ad [illegible] respondeo [illegible] sed [illegible]
[illegible] ex privatione; [illegible] ex [illegible]; [illegible]
[illegible] ex [illegible]: [illegible] ex privatione tanquam ex
[illegible] tanquam extra [illegible]
[illegible] a quo [illegible]: privatio [illegible] ipsa [illegible], sed ipsa [illegible]
[illegible] ad illa [illegible]: privatio [illegible]
[illegible] ipsa [illegible]; [illegible] ipsa [illegible], quod [illegible]
[illegible].

Ad [illegible] respondendo aliam solutionem, quae
ex [illegible] huius intellig[illegible] ex [illegible] proxime
[illegible]: privatio [illegible]
corporis naturalis infiniti [illegible] sumpto; [illegible]
[illegible] est, et [illegible] est, [illegible]
[illegible] privatio; est [illegible]
[illegible], et [illegible]
[illegible]: [illegible] corpus infinitum [illegible]
[illegible] privatio corporis naturalis [illegible]

[illegible] corpori naturaliter, quia ut sunt [illegible] naturaliter [illegible]
requirunt sine perturbatione, sicut nigredo [illegible] [illegible] sine
albedine etiam si [illegible] ex [illegible] albedo.

Addo [illegible]
nec [illegible] [illegible] inquam [illegible] perturbatio, [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] [illegible] perturbationem ex parte
[illegible] ex parte perturbationem tanquam [illegible]
[illegible] [illegible] inquam [illegible] [illegible] inquam
[illegible] instantia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] inquam [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] quae [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Ad 3m duplicitur resp. 1o distinguendo
ant: sua expulsa [illegible] anima [illegible] per se [illegible]
[illegible] nego ant. [illegible]
[illegible] [illegible] quod
[illegible] sua alia anima [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] anima quod [illegible] perturbationes [illegible]. Hinc
resp. 2o distinguendo aliter ant: sua expulsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anima [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tanquam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
expulsa, [illegible] tanquam [illegible]
[illegible] [illegible] tanquam [illegible]
[illegible].

[illegible]
[illegible]

nali in fieri quod receptio est: ipse siquidem Aristoteles pluries in hoc

lo: res duo res nia esse, et dicit post privationem corporis reparatur et na-

turam quinque denumerat: qua glosa laudo fortes nostros quin optime

hic quod clarus inter patres dicitur, Philosophus nomine privationis

et hic aqua corporis nalis in fieri comprehendi[t] ea dicta, quae est forma

subsequenti esse, et contradictoriae sunt; sed forma expulsa esse contra-

xi[t] [illegible] hic [illegible] forma subsequenti: ergo primus est et hic aque [illegible]

et sub nomine privationis comprehendi debet reliqui per [illegible] adhuc

privativum, et hic aqua, res privatio, res forma expulsa: sed nomine

aut quae intelligi debet quidquid forma expulsa opponit: sed formae media-

ta, et privatio forma expulsa illo opponitur: ergo comprehendi debent sub nomine

aliquo: non ergo sed [illegible] servanda sunt, nisi de nomine contradictorio fiat. [illegible]

hic [illegible], nulla quidem [illegible], ubi quae forma expulsa [illegible] partis, et [illegible]

aqua destruitur: praesumptive Aristoteles infert auctoritatibus res admittit,

dum in hoc loco textu 44 ait: sed albus quod fit ex non albo aliquid

verum ex nigro, aut intermedio: sed in exemplo clarus bene intelligi

in augmenti parte corporis nalis in fieri [illegible].

Privatio ab

illo quin hunc intelligi quaestionem proponit [illegible] hic [illegible], quae [illegible]

quaerimus privatio ad corporis nalis fieri post reparat, similiter [illegible]

an privatio requiritur forma ad subiectum copulata forma quo [illegible], in requisitio perfe-

privationis formae: per privationem forma dicit carentia, sive negationis absoluta

forma [illegible] carentia, sive negationis absoluta forma est, quae excludit apti-

tudo forma in [illegible] nata, quae contradictorie opponuntur ipsi formae glorie-

dicit [illegible], et in forma in subiecto, in instanti immediate ante

ad introductionem forma requiritur, quod forma in [illegible] sive

quod dicit absoluta negatio forma: sed ad eorum non corporis nalis in fieri

verum [illegible], solus requiritur quod forma in fuerit in subiecto in

instanti immediate ante ad [illegible] introductionis: ergo ad corporis

nalis in fieri requiritur carentia, sive absoluta negatio forma: ergo

privatio, quae dicit absoluta forma negationem, et exclusionem [illegible]

mat. manifestissime apparet in corpore mixto forma et materia [illegible], [illegible] separare, et post modum [illegible] [illegible] [illegible], retrahatur tunc ipso non datur forma ultima et non datur forma intermedia [illegible]; tunc enim forma [illegible], retrahatur tunc ipsa, modo datur forma intermedia, et immediate ante non dabatur forma intermedia: [illegible], et hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illud [illegible]: quod ad [illegible] corporis [illegible], [illegible] materiae et [illegible] privationis non requirunt negatio et absoluta carentia formae in hoc ipso exemplo, et [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] est metaphysica [illegible], carentia, quae importat privationem in actu, est diversa ab ea, quae importat privationem negativam: quia haec dicit carentiam absolutam formae, non vero privationem: quod si ex [illegible] aliquis, dependenter [illegible], [illegible] doctrina non dubitamus.

Ratio est: privatio formae in subiecto, sive privatio formae, prout dicit carentiam actus in subiecto, est principium requisitum ad generationem corporis [illegible]: probatur: ea privatio formae requiritur ad corporis naturalis [illegible] quae requiruntur ad [illegible] [illegible] non esse formae in subiecto in instanti immediate ante [illegible] formae in subiecto; sed ad hanc propositionem verificandam solum requiritur [illegible] et [illegible] privatio formae in subiecto, sive carentia [illegible] formae in subiecto: [illegible] ea privatio est principium corporis naturalis [illegible]; [illegible] negatur in [illegible] [illegible] [illegible], quod ad [illegible], et corporis [illegible] solum [illegible] seu [illegible], scilicet negatio formae, scilicet [illegible]: [illegible] ut quilibet sufficiat ad verificandam hanc propositionem: non est forma intermedia, [illegible] non requiritur [illegible] et [illegible] [illegible] negatio formae [illegible] in subiecto: [illegible] [illegible] et [illegible] ex [illegible] [illegible], non esse formae in subiecto; sed non esse formae in subiecto dicit [illegible] negationem [illegible] formae in subiecto: [illegible] et [illegible]: [illegible] [illegible] negationes, si [illegible] per [illegible] conveniunt.

Dices: privatio [illegible] debent [illegible] ut patet ex textu 70. c. 7. [illegible] privatio igitur [illegible] esse manifestum: sed privatio formae in subiecto, sive carentia [illegible] formae in subiecto

non determinatur forma; quia non est primum praecise requisitum ad fiendum compositum naturale: probatur minor: Causalitas unius formae ad subiectum datur propter exigentiam essentialem; [illegible] determinatur forma. [illegible] materiam [illegible] minor: probatur forma [illegible] determinatur forma [illegible] subiecto; [illegible] minor: probatur forma [illegible] subiecto est prius [illegible] aquae; [illegible] sed [illegible] subiecto est prius [illegible] aquae: probatur autem forma in subiecto, [illegible] subiecto [illegible] determinant: [illegible] hinc [illegible] ratio: Causalitas unius formae ad subiectum datur propter exigentiam absolutam [illegible] exigentiae [illegible] ex privatione [illegible]. § 4. Utrum detur subiectum generationis et fiendi compositi naturalis in ipsa rerum creatione ex nihilo.

§ 4.

Utrum detur subiectum generationis, et fiendi compositi naturalis in ipsa rerum creatione ex nihilo?

[illegible] [illegible] ut [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] ex [illegible] tanquam [illegible] in illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]; [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantialis [illegible] est. hinc [illegible] [illegible] generationibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] generationibus non [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible] sicut [illegible] generationibus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] compositi naturalis [illegible] [illegible]: [illegible] non [illegible] subiectum [illegible], [illegible]: [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et subiectum [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illas generationes [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid

Alii addunt etiam privationem non quietis rei adaequatae receptae privationis, sive inadaequatae; sic quatenus dicit Caramuel fuisse in mea, quia adhuc in illis primis instantibus vere fuit dicere: modo est fuisse in mea, et immediate ante non fuit fuisse in mea: quod praecipit Caramuel. Alii dicunt ista prima in illis generationibus [illegible] fuisse, et privationem rei adaequatae receptae privationis. sed mihi videtur dicendum esse aliud ex dictis opinione: huius non privatio rei receptae adaequatae privationis: alii enim dicunt, receptae adaequatae privationis dicere carentiam [illegible] fuisse adhuc, et praeexistentiam subiecti ad fuisse: alii existimant non requiri praeexistentiam realem subiecti ad fuisse, sed s. praeexistentiam, et praeexistentiam rei, i.e. verificationem huius propositionis: modo fuit fuisse, et immediate ante non fuit fuisse; sed ad huius veritatem non requiritur quod praeexistat praeexistentia realis temporis ad fuisse: quod sine hac praeexistentia salvatur adaequate receptae privationis, et denotat adaequate, ad generationem in mundi creatione patet.

Nota secundo aliquando separanda sunt ut aequivocationem detegamus, et mentem nostram explicemus: secundo mihi in illis primis instantibus vere et proprie physice transiisse, mutationemque physicam non; [illegible] in instanti [illegible] physice [illegible], quia non praeexistit [illegible] non [illegible]: quod [illegible] non praeexistere realiter ad fuisse, ut supponit, [illegible] transiit per mutationem physicam sui de non fuisse [illegible] ad fuisse [illegible], quod est receptae transitionis, et mutationem physicam. secundo est 2°: [illegible], et mutationem logicam [illegible] esse fuisse in mea ad esse fuisse in mea, quod [illegible] logico, et [illegible] vera fuit haec propositio in instanti 1°, quae dicta fuit supra, modo est fuisse in mea, et immediate ante non fuit fuisse in mea: quod aliquid transitur de non esse ad esse [illegible]: non per mutationem physicam [illegible] physicae subiecti privationem ad fuisse, sed per logicam, et [illegible] [illegible] est propria transitio [illegible] de non esse seu ad esse seu: quod logica [illegible], de non esse seu, ad esse seu per [illegible].

dico

Dico 2° ad nullam generationem corporis naturalis in fieri concurrere privationem ut huius aquae quae sit carentia adaequata proba-
bationem. hoc dicto manifestationis initium, et cuilibet nunc exper-
iendi carentiam adaequatam privationis fieri per accidens. quae privationis
definitio in memoria revocetur: est ergo privatio carentia formae in subiecto apto
ad illam: duplex ergo concludit carentiam privatio, et carentiam formae unde et sub-
iecti capacis recipiendi per eius talis formae in aquam quaelibet [illegible]
generationis sufficiente de hac privatione consideratur. asserimus ergo privationem quae
praecedit carentiam formae unde esse principium corporis naturalis in fieri, et
non concurrere ut huius aquae: minime autem quae carentiam subiecti capacis reci-
piendi formam. probatur facile: privatio solum concurrit ad corpus naturale in fieri
ut huius aquae quae illius carentia, quae opponitur formae sed solum opponitur formae quae
carentia formae existentis, et non est carentia subiecti capacis formae: ergo solum con-
curret ad corpus naturale in fieri ut carentia formae, et non ut carentia subiecti
capacis formae. minor ex se liquet, et omnino ita constat: maior evidens est: quia
subiectum capax formae praecedit ipsam formam, ipso a [illegible] quamvis [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] non illi opponitur: ergo solum opponitur formae privationi, et pri-
vatio formae quatenus dicit solum carentiam formae: ergo solum quatenus dicit carentiam
formae unde principiat privatio corpus naturale in fieri.

Confirmatur 2°. quia illa
carentia concurrens privatio ad fieri corporis naturalis ut huius aquae, quae prae-
cedit [illegible] ab illa, et amittitur adveniente forma; sed solum amittitur a privatione quae
quod dicit carentiam formae, et non quae quod dicit subiectum capax; alioquin
[illegible] amitteret esse ipsum, et suam capacitatem: ergo solum concurrit privatio
ad fieri corporis naturalis ut huius aquae, quae quod dicit carentiam formae.
Confirmatur 3°: huius aquae [illegible], et fieri corporis naturalis [illegible],
quae amittit subiectum omnino, sicut materia 1ª, adquirendo unam adaequatam
[illegible] formam; sed materia non amittit se ipsam, neque suam capacitatem [illegible]
[illegible] adquirendo formam: ergo ut [illegible] capax non est huius aquae: ergo solum
[illegible] privatio [illegible], et huius aquae [illegible]
quod dicit carentiam formae unde.

Dices non dari a Philosopho statuendam privationem
concurrere tanquam principium, ut terminum a quo in generationibus rerum
corporalium naturalium sub carentia adaequatae privationis. Fallitur quidem:
notandum namque est duplicem concurrere privationem importantem carentiam adaequatam
privationis; non autem dico concurrere privationem sub carentia adaequatae
privationis. Quod sic explico: privatio importans carentiam adae-
quatae privationis est carentia formae afficiens tanquam subjectum, et quasi
subjectum ipsam materiam corporis formae: in motibus generationibus rerum physicarum post
per suam additionem concurrit carentia afficiens quasi subjectum materiam carentiae ca-
pacis formae: unde concurrit privatio importans carentiam adaequatam pri-
vationis. Et hoc non sic, quod privatio importans carentiam adaequatam
privationis, non concurrat sub carentia adaequatae privationis: quod ita de
hoc explicatur: homo albus importat carentiam adaequatam non albi, et est
animal; non tamen est animal sub carentia adaequata non albi, non enim est
animal sub carentia albi, sed sub carentia non albi: quandoquidem privatio impor-
tans carentiam adaequatam privationis in rebus corporalibus naturalibus post suam
additionem, concurrit quidem ut principium, et terminus a quo: non tamen concurrit
ut principium, et terminus a quo sub carentia adaequatae privationis, sed sub
praecise carentia formae unde.

Contra dico 2°: asserere
corporalium naturalium in sua additione non concurrere ut principium, et terminus a quo
privationem importantem carentiam adaequatam privationis. Probatur: in rebus autem
corporalibus naturalibus in sua additione non praecise carentia formae unde in
subjecto capaci formae: ergo non concurrit privatio importans carentiam adaequatam
privationis. Consequentia patet, quia talis privatio, sive carentia concurrit
ad res corporales naturales, quae praecedit in rebus corporalibus naturalibus tanquam
terminus a quo. Probatur antecedens: ad generationem, sive ad res praedictas corporales naturales
non praecedit carentia formae afficiens quasi subjectum materiam capacem formae:
ergo non praecedit carentia formae unde in subjecto capaci formae. Antecedens patet, quia
ad praedictam generationem non praecedit subjectum afficiens, sive quasi afficiens
carentiam formae: ergo non praecedit carentia formae afficiens, id est quasi afficiens

sultro. q[uo]d sua probatio imperfectam desuper adequatam probationis imperfectae causalitatis unitas, et subiectum capax sui; sed ad praedictam generationem inferri non praecessisse subiectum capax sui: quia non praecessit probatio imperfectam desuper adequatam probationem. Unde est certa: minor probatur; quia non praecessit subiectum: quia non praecessit subiectum capax sui: atque probat et causa legitima est.

Dices 1°: etiamsi in illo priori personalitas ulterius non praecesserit praedicatio realis materiae 1ae sui, praecessit in priori naturae, tamquam causa materialis sui: quia in illo priori dependentiae, omnis praecessit probatio desuper adequatam probationem. atque ascendo negat. probatur consequentia in illo priori non est materia, et [illegible] sui: quia in illo priori est materia declaratio sui; sed causalitas sui, et materia capax sui est desuper adequatam probationem: quia in priori illo non elevata probatio desuper adequatam probationem. Respondetur argumentum: quia plurimis, sicut operatur in instanti prioritatis naturae quod dicitur materia, ex parte sui causarum non esse instantaneale, quatempore praecedat sui: sed esse instantis quo intelligitur materia ut causa proxima sui, exclusive posse educi, ut constat ex explicatione; et ideo dicitur materia ex prior natura, sive causalitate et dependentia ipsius, quia est causa prior est effectu: dicimus quod in illo instanti prioritatis naturae solum intelligitur, quod est causa sui; sed solum materia est causa sui: non autem sua probatio materialiter sui: quia in illo instanti prioritatis naturae solum intelligitur materia ut non causa sui, et nihil aliud, quod non sit causa sui intelligitur; sed causa ipsa sui non probatio sui. Unde vera est haec propositio: in illo instanti prioritatis naturae non datur materia: quia licet in illo instanti nihil aliud detur, quam quod est causa materialis sui, aliter non datur sui in illo instanti, et aliter sui non esse causa materialis sui, quod verum non est; haec tamen propositio est falsa: in illo instanti prioritatis non datur communicatio subiectativa sui, propter plurimas rationes.

Primum est: quia solum datur in illo instanti prioritatis naturae id sui, quod est causa sui; sed causalitas sui est causa sui: ergo. 2a est: quia solum datur in illo instanti prioritatis

rei absolute quod simul in eodem instanti reali existit cum ipsa forma, scilicet consonantia aut negatio formae, nec existit prius extrema propter eiusdem instanti reali simul cum forma vt ex dictis alibi constat simul esse in eodem instanti reali: ergo in illo instanti prioritatis natura absolute non datur consonantia, aut negatio formae: omne enim tempus quod est prioritatis, et posterioritatis in rebus simultaneis, quae sunt simul tempore vt ratione operationis. Secundo dicitur: quod si in illo instanti prioritatis non datur consonantia, seu negatio formae, datur in quolibet instanti, in quo materia habet formam: quod probatur: quia in quolibet instanti, in quo materia habet formam, materia est prior natura forma; sed in instanti, in quo materia prior est non forma, datur consonantia, siue negatio formae: ergo in quolibet instanti in quo materia habet formam datur negatio, seu consonantia formae.

Ergo illud instans prioritatis non est quod dicitur materia ut prius forma, sed tempus quidem potentiae, et abstractum in quo solum intelligitur quod est causa materialis formae abstrahendo a quolibet alio, quod non est causa materialis formae: vnde sub [illegible] nego antecedens quando dicitur: ad huius probationem dicendo distinguo, et concedo: non enim valet: in illo priori non datur forma: ergo in illo priori datur negatio formae: quia in illo priori abstrahitur a forma, et a negatione formae: quod in pluribus aliis argumentationibus singularibus [illegible], [illegible], aut [illegible], et multiplicitate [illegible] praecipitur.

Dices 2o: in ratione privationis requiritur, quod materia modo non habeat formam, et immediate ante non habeat formam; sed ad hanc veritatem concurrit privatio ut [illegible] aliquatenus: ergo. Probatur minor: quod immediate ante materia non habuerit formam, est privatio ut talis: ergo concurrit privatio ut talis. Probatur antecedens: quod immediate ante materia non habuerit formam est negatio communicationis formae a materia, quae est subiectum natura sua aptum ad formam; sed negatio communicationis cum subiecto apto ad formam est privatio ut talis: ergo. Confirmatur 1o: materia dicitur existere subiectum aptum ad formam, sed hoc constituitur per [illegible], ut dicitur materia privata forma: ergo est privatio ut talis. Minor probatur: quia ut dicatur materia

privatio tn non requirit, quod ex se sit apta, in quo reperitur, potest recipere receptivum formae: ut patet in ma 1a. occupata forma ligni, quae ex se apta non est recipere formam ignis; et tamen dicitur privata forma ignis: ergo ut dicatur ma privata forma, sufficit, quod sit ex natura sua apta ad formam, [illegible] sit ex statu non existentiae requirat recipere formam. confirmatur 2o: [illegible] [illegible] non existentis ex lapide non existente sine ordine ad actum intelligendi: tunc vera erit haec propositio homo est capax intelligendi, et lapis est inepta res intelligendi: ergo in tempore reperitur, et lapis ostenditur et verificatur de hoc capacitas ad intelligendum, in quo non verificatur de lapide: in aliquo tempore reperitur, et lapide potest dici non non existentes privatus intellectione quia non carens intellectione, et capax illius, privatus intellectione est: ergo similiter ma non existens erit privata forma substantiali, qua caret, et cuius capax natura est.

Hoc argumentum, quod habet vim, [illegible] in manifestis equivocationem maximam habet: aliud quippe est non ... forma: aliud ma esse privatam forma: sicut aliud est antichristum modo non videre; aliud, antichristum modo privari visione: utrumque in aequivalenti existentia, quia terminus negativus desumptis non supponit veritatem; tunc non est vera. ratio: quia ma non habere formam est terminus aequalis negativus, qui non habet positivum, sed non existentis positivus, nec capacitas positiva sunt de subiecto ad suam verificationem requiritur; ceterum ma esse privatam forma est [illegible] partim negativus, positivus partim: exigit enim carentiam formae, et capacitatem positivam ma: aliter non dici bene privationem carentia, et negatione: ergo non verificatur ma esse privatam forma, quamvis verificatur ma non habere formam. [illegible], ma [illegible] non existens non est subiectum sufficiens ad privationem realem, ampliusque [illegible] [illegible]: illa est subiectum sufficiens ad privationem formae, quae est positive capax formae: [illegible] non existens non est positive capax formae: ergo [illegible] [illegible]: illa ma non est positive capax formae, cui requirit [illegible] forma defectu [illegible] ma; sed ma non existenti requirit [illegible] forma defectu [illegible] ma: ergo ma non existens non est positive capax formae. 2o: illud non est subiectum

conservans ad privationem suae carentiae quod negat materiam, sed materia non existens negat materiam, sed purum nihil: ergo. Hinc fit quod privatio ut talis est carentia cuiusvis conservans subiecto, et cuiusvis ingerens subiecto communi aliquo existenti per admotionem sui.

Itaque ergo ad secundum dicendo minorem negando maiorem ad huius probationem nego consequentiam, deinde distinguo maiorem quod immediate amovet materiam in habitualitate sua est negatio removens per negativam sui actionem, negando maiorem; est negatio removens privativa sui actionem, non maiorem; et [illegible] negatio [illegible] minorem. removens sui actionem positivam, est removens sui actionem [illegible] [illegible] sui, ut ex parte sua nihil illi deficit ad recipiendum sui: deficit autem [illegible] in existentia existentia, quae ex parte sua se habet [illegible] idest [illegible] et absolute subiecti communis sui, et privationem sui removere negativam quod non habet sui, quod [illegible] negatio etiam in subiecto [illegible] intelligi non possit, quae [illegible] existens.

Ad 3. confirmationem sive nego maiorem, sive distinguo: materia non existens est ex se subiectum capax ad formam determinate, concedo: absolute nego. Equidem materia [illegible] subiectum capax; sed materia non existens est absolute [illegible] absolute non est ex se subiectum aliquod. Rursus nego minorem, ad probationem distinguo [illegible] dicitur materia privata forma, quatenus [illegible] in quo nunc est, per [illegible] receptionem sui quantum est ex parte sua, nego antecedens: idest impedimentum, quod non est ex parte sua omnino [illegible]. quod materia [illegible] occupata forma [illegible] impedita est ad recipiendam per statum suum [illegible]; impedimento quidem, quod non se habet ex parte [illegible] materiae, sed ex parte formae repugnantis cum alia quoad simultaneam existentiam [illegible] privata [illegible]. [illegible] materia non existens negat [illegible] forma [illegible] defectu [illegible] defectu existentiae; unde neque absolute capax, nec absolute privata.

Ad 4 confirmationem [illegible] [illegible] [illegible] intellig[illegible] [illegible]

unitatem inferiu[m] metaphysicae et logicae, in qua per summa[m] intr[insecam] copulam
actu in ord[ine] reali pro maxime extat subjicit praedic[at]o, n[on] autem
in sensu absoluto de re Physico sed tantum
metaphysice eius semper est sub conditione sub qua
intelligatur q[uia] quod non est capax semper sub conditione sub qua
intelligatur: ita quod non est capax absolute non est: quo pacto dicitur
hoc propositio homo est animal etiam loquendo de non existenti; homo enim non exis-
tens non est absolute: et non est absolute animal: q[uia] bene valet a[rgumentum] a
d[e]finitio conditionato ad maiore[m] a[rgumen]ti: sumuntur q[uo]d ille [illegible] inferiu[s]
conditionato, sic homo si existat necessario est capax intelligendi: homo si
existat necessario est animal: et e[st] n[on] in hoc sensu conditionato capax in-
telligendi sit logice. unde q[ue], quod absolute verum sit a homo, et probet
logice est incapax intelligendi: q[uia] sive existat, sive existat, non
dicitur pro[pri]e aptus intelligere.

Dico 3[o] et maior[e] quia in sua prima
conditione in[tr]insecus vera p[ro]positio in fine corporis natura est vera et
metaphysica logice Physica [illegible]: adque [illegible] secundum a[liquam] [illegible] et specialiter
prima, sola ma[teria], forma, et [illegible] [illegible] tanquam adaequatae haec
aqua. [illegible] ultima pars [illegible], cuius disjunctiva pars facile [illegible]
est: 1.a [illegible] syllogismo [illegible]: [illegible] includit vera communicatio in
fieri corporis naturalis, quo corporis naturalis vera p[ro]positio [illegible]; sed in sua
a[liqu]a conditione corporis naturalis vere et in[tr]insece esse: q[uia] in sua a[liqu]a condi-
tione vera generatio in fieri corporis naturalis [illegible]. Ea pars,
quod sit vera metaphysica logice physica [illegible] [illegible] [illegible]. q[uia] a[liqu]a
in sua conditione [illegible] vera [illegible] de [illegible] [illegible], et
est subsistentia per [illegible] in[tr]insecum illa; sed haec est metaphysica logica
physica: ergo etc. vera [illegible] in sua a[liqu]a conditione. [illegible] est [illegible]:
probo maiorem ex supra dictis: metaphysica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
esse subsistentia per [illegible] in[tr]insecam illa n[on] est metaphysica [illegible]
entitatibus, q[uia] [illegible] [illegible] metaphysica [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] ad exceptionem Physicae et in[tr]insecae [illegible] [illegible] [illegible].

naturalis [illegible] physica, quam est privatio formae ad formam introducendam, quae est terminus mutationis physicae operationis agentis, sed non [illegible] existentis, et non praesupponens aliud: nam ut [illegible] privatio forma [illegible] existentis praesupponit naturam aliud, ut expressi [illegible], quo [illegible] illustris divus Thomas [illegible] in 2° articulo 12 [illegible] privatio quantum ad id, quod significat per terminum, est [illegible], sed tamen importat, quod aliquid praesupponat, quia privatio est negatio in subiecto apto nato ut ipse methaphysicis dicit, praesupponit subiectum, et habitudinem [illegible] ad [illegible] significat: [illegible] in logico physicus.

Hinc ergo colligimus

[illegible] quod sit [illegible] generationis in fieri in [illegible] ratione [illegible] sit materia, forma, et carentia tanquam [illegible] adaequatum agens: [illegible] logico physicus, quae intrinsece [illegible] ratione, est [illegible] sub forma, et [illegible] sub forma per [illegible] sed [illegible] sub forma [illegible] sub forma [illegible] forma, et carentia formae habere, ut [illegible]: [illegible] dicit praesupponere carentiam formae: [illegible] illa, quae intrinsece in [illegible] ratione, [illegible] materia, forma, et carentia [illegible] tanquam [illegible] adaequatum agens: [illegible] illa prima [illegible], [illegible] generationis in fieri corporis [illegible] in [illegible] ratione.

Hinc

colligitur 1°: [illegible] carentia formae [illegible] principium generationis in fieri, quae [illegible] sunt [illegible], quae [illegible] generationis in fieri [illegible], quod quidem [illegible], sed [illegible] generatio [illegible] physicus [illegible] in [illegible], sed [illegible] logico physicus

quia tales sunt generationibus inutiles. Colliges 2°: ad illas generationes esse consequenter privationes formae, ut tamen non a quo, et quia ad aliquam generationem concurrit, sicut et quod dicit carentiam formae omnis excepto quam ad aliquam post se concurrit importans repugnantiam privationis, ut est terminus adaequatus a quo; ad se autem non importans repugnantiam adaequatam privationis, ut non importans solum positive, et absolute carentiam formae: nec est terminus adaequatus a quo, ut patet carentia formae omnis ex conceptu mutationis logico physicae, propter etiam negatio absoluta oppositi formae, tanquam terminus a quo reddit certitudinem. Ratio autem est: quia ut supra monuimus, et statuimus propositione concurrit privatio ut pars ad generationem, quatenus dicit carentiam formae omnis; sed carentia formae omnis per se concurrit. Ergo concurrit privatio ut ex conceptu, ut quae ad aliquam generationem concurrit. Ergo colliges: non esse dicendum concurrere ad illas generationes tam propria quam formae, carentia formae et carentia materiae, sed ex carentia formae, et ex carentia materiae adaequatae partis, ut terminus a quo resultare dicendus. Et ratio est: quia mutatio ut principaliter dicit et importans partes mutationis id quod est scilicet adaequatum solum mutationis, scilicet adaequatum terminum ad quem mutatur, scilicet adaequatum terminum a quo solum mutatio sed illa duplex carentia est adaequatus terminus a quo mutationis, quare partes mutationis ut principaliter dicit nisi ad quaestionem de novo debebant dici.

Dices 2°: carentia formae nequit esse terminus a quo in mutatione generativa: ergo concurrit ut pars ad terminum generationis. Probatur ergo: mutatio non dicitur sub ratione sui non est generatio, sed ratio: quia carentia illius negat terminum a quo in mutatione generativa. Respondetur probationem distinguo: mutatio logice, sive entitative non dicitur sub praedicato adesse sui, non est generatio, concedo; mutatio logice physica, hoc est, mutatio non dicitur sub adesse sui sed ratione partis in ratione sed ex illa, non est generatio, subdistinguo: non est generatio omnino, nego; non est generatio totius compositi, sive corporis naturalis, concedo. Ad quae ...

solutio aliter nego probationem, aut Causantia aliqualis esse tamquam
in transitu generativo, et sic hoc: quia transitus de non esse aliquorum
ad esse aliquorum realium non est generatio, cum aliqua realia non generantur, sed eorum
generatio non operatione humana, unde dicitur concurrere Causantia aliquo
realis ut terminus a quo huius transitus generativi: sic et si materia non
generatur, sed creatur, illius Causantia terminus a quo esse potest in transitu,
in quo terminus operationis, sicut corporis materia vero generatur.

Dices 2º: in istis

muneribus generationibus non intercedit transitus de non esse substantiae ad
esse substantiae: ergo non concurrunt quasi prius enumerata. Probatur
antecedens: ut maxime verus transitus de non esse substantiae ad esse substantiae oportet ut
quod prius existat cum non substantia, et posterius modo cum substantia existat: sicut
ut per veritatem transitus de Corduba ad Hispalim oportet quod
prius existeret Cordubae, et deinceps Hispali existat: sed id in
aliis non est generationibus: omnino si generetur non potest existere cum non substantia
ergo non intercedit verus transitus de non esse substantiae, ad esse substantiae.

Respondetur

negando antecedens. Ad probationem nego maiorem, et ad motum exemplo de transitu
de Corduba in Hispalim dico esse dissimilem valde, et plane oppositum.
ideo cum transitus est de termino positivo ad terminum positivum
necessarie est existentia subiecti transeuntis sub utroque, aut in utroque termino:
non est ex principio: quia ad transitus ad quem positivum requiritur veri-
ficatio duplicis propositionis affirmativae: ergo in transitu proposito de Cor-
duba ad Hispalim debent verificari hae duae, prius modo existit
Hispali, et ante existit Corduba: ad quas verificandas requiritur
[illegible] existentia [illegible]: ad transitus vero de parte positiva
et negativa parte solum requiritur verificatio unius propositionis affirmativae
et alterius negativae: ut nunc non est substantia, et immediate ante non
erat substantia: ut autem verificetur haec propositio negativa non requiritur exi-
stentia [illegible], ut sic evidens: alias falsitatem quas cum propositiones negativae
quae dicuntur de subiecto non supponente: ut antichristus non currit.

sit dicendum distinguitur a non aliquo positivo ad rem vel quasi negativum: ut materia non est hoc fit et immediate ante habuit fieri. De principio 1o corporis naturalis principio intrinseco scilicet materia prima. An, et quid sit materia prima? Materiam primam existere duplici praecipue demonstratione probatur.

Disputatio 2a

De 1o Corporis naturalis principio intrinseco scilicet materia prima

Q. 1a

An, et quid sit materia prima?

Sectio 1a

Materiam primam existere duplici praecipue demonstratione probatur

Ad propria initia [illegible] corporis naturalis in particulari explananda, quod qui praedictis respondimus [illegible] ordine [illegible] materiam primam, quam non solum existere, sed existentiae eius evidentia physica demonstrativa [illegible] Philosophi [illegible] praeter unum, alterum, quem [illegible], excepto [illegible] in [illegible] materia: [illegible] veritatem. Complex [illegible] existimus [illegible] dupliciter metaphysica [illegible] evidentiae esse dari materiam primam, quam evidenter dari [illegible] mutationes physicae [illegible], quod mutationi physicae aliquid subiectum supponi [illegible], quod [illegible] naturalis [illegible] physica mutatione, [illegible] substantialis [illegible], et ex [illegible], quae sub lunari corpora [illegible] simultaneas [illegible] mutationes [illegible] [illegible] expellant [illegible] [illegible] substantiam [illegible], [illegible] aliquam existentiam materiae primae demonstrare [illegible], [illegible] admodum sunt, duas [illegible] validiores.

1a sit evidentia

Physica est, et experientia [illegible] [illegible] [illegible]

mediis qualitatibus aliquod subiectum ad introductionem propriae formae, et mediis eisdem dispositionibus expellere ab aliquo subiecto formam antiquam; sed hoc aliquod subiectum est materia prima: ergo creatura potest dare aliquod subiectum immune a privatione formae, quod volebat prima pars. Maior vero videmus quod ignis in ligno sibi applicato introducere calorem, et siccitatem, aliasque dispositiones necessarias et de mediis ligni, quo minus forma ligni destruatur, et ab illo expellatur, et forma ignis inducatur: sicut ergo ignis potest subiectum aliquod ignis ad introductionem propriae formae, et expulsionem antiquae a subiecto, ergo non potest, ac applicat ignis ligno, [illegible] forma ignis [illegible] superiori [illegible] subiectum ad recipiendum formam ignis. cum non potest expellere formam antiquam, nisi quando expulsae [illegible] a subiecto dispositione [illegible] accidentium [illegible]: ergo [illegible] creaturae, dare aliquod immune subiectum, quod disponit agens naturale ad propriae formae introductionem, ac quae expellit antiquam, et [illegible] similiter formae.

[illegible] creaturae posse physice loquendo ex nihilo nihil fieri ab agentibus naturalibus, naturaliter operantibus, [illegible] quod idem est creaturam esse quam agens naturale operari ex praesupposito aliquo subiecto, in quo [illegible] nullus [illegible] artifex [illegible] aliquid operatur, nisi ex praesupposito subiecto, nec [illegible] ignis [illegible], nisi ex praesupposita materia, aut [illegible], nec domus nisi ex lapidibus et lignis fabri- [illegible]; sed hoc subiectum ex quo praesupposito agens naturale operatur, est materia prima: ergo [illegible]. Maior probatur: quia si agens naturale posset absque praesupposito subiecto operari, [illegible] ignis ex ligno quod [illegible] ex nihilo, quod [illegible] in ligno [illegible] requirit dispositionem [illegible] cum [illegible] ignis ligni, [illegible] ligno tanquam ex praesupposito subiecto ad introductionem propriae formae, cum ubicumque applicatur ignis [illegible], nisi quando [illegible] applicatur subiectum aptum? [illegible] agens naturale praesupponens subiectum, [illegible] quod exerceat.

[illegible] agentium naturalium [illegible] quae excludunt [illegible] subiectum aliquod [illegible]

s(cilicet) lib. 10; sed s(olum) propter quantitatem, quod est accidens commune, s(ed)
propter locum. Sed contra 2o: quia accidens essentialiter petit subiectum; quantita-
tem autem aliud subiectum petere: ergo [illegible] naturae aliquod aliud subiectum substantiale
praeter ea accidentia, quod esset quantitatis subiectum, quod deberet pa-
rare ad formam substantialem accipiendam, siquidem omne accidens nequit
nisi per subiectum. Hoc subiectum seu substantiale admitti debet, in quo
pugnantia contraria exerceant, quod debet ponere ab agente naturali. 2o:
quia accidens nequit transire de subiecto adaequato ad subiectum adaequatum;
immo neque forma substantialis, ut apud omnes philosophos exploratum est.
Quantitas, quae est contrario, non id, in quo pugnant contra-
naria; siquidem in utroque contrario existere nequit, nisi in eodem
subiecto substantiali existat, neque enim potest subiectum mutare. 3o: quia
ignis diminuto calore in ipso debet tamquam contrarietas naturalis sua
quantitas: ergo pugnat propter quantitatem ignis sibi acquirendam,
sed propter subiectum substantiale commune.

Dico: propter locum occupandum
pugnat nequit esse: tum quia si pugnat propter locum, et propter subiectum quod
commune exerceat, sequeretur quod contrariae qualitates, quibus [illegible] a [illegible]
[illegible] partem [illegible] ligni, destructo igne destruerentur; patet quod destructo
igne nihil manet ligni, quod esset subiectum illarum qualitatum; [illegible]
manente subiecto illarum ipsi destruuntur; neque transeunt de subiecto in
subiectum: tum quia ut ignis occupet locum in extensione, debet eum prius subtra-
here obstaculis, quae in eo habitantibus destruenda sunt. Tum tandem quia ad occupandum
locum ignis sufficit [illegible] alterare ipsum lignum per eas qualitates
cum satis esset, quod in loco in quo est ignis [illegible] ignis
et [illegible] destrueret lignum: [illegible] siquidem esse in eodem loco simul
non patiuntur, quin qualitates [illegible].

[illegible] demonstratio physica
hic est: cuiuslibet subiecti corporis, quae destruuntur, remanet aliquid, quod
est subiecta forma; nam invisibilis aliunde abeunt, [illegible] [illegible],
et non corrumpuntur, ut omnis philosophia docet; sed hoc aliquid, quod substantia

stantia remanet eadem materia, non enim potest substantia compositi mutari [illegible]:
quod datur [illegible] materia, quae sit subiectum commune [illegible] corruptionis [illegible] generatio
compositi. materia. [illegible]: quia est mortuo hoc videmus manere corpus sub
sua [illegible], neque enim annihilatur hoc, cum est vivus desinit esse [illegible]
non solum corpora, sed et simul, in quo [illegible] [illegible] corpora
[illegible], et [illegible] apparebat, quia aliquid [illegible] [illegible] materia.
Quo: quia ex ligno destructo fit ignis: quod aliquid ligni manet in igne. patet
quia si nihil remaneret, ligno in ignem conversum: sicut [illegible]
Angelus in musca quia destructa musca produceretur Angelus; sed hoc
quod manet in igne non potest esse ligni: duplici siquidem forma composito nequit
simul esse [illegible] una: quod est subiectum commune [illegible] [illegible]

3°. [illegible]

[illegible] in nutritione viventis. Hoc siquidem acquirit partem aliquam
substantiae per nutritionem ab substantia panis quo alitur. Corpus enim augetur
ab alimento; sed non acquirit nullam partem sui panis, quae per nutritione
destruitur: neque enim manet sua panis intra hominem, dum est per nutritionem
et augetur, non enim acquirit hoc nullam partem [illegible] cum [illegible]
[illegible], et [illegible]: quod acquirit nullam partem in quibus communicat sine
[illegible]: quod destructa substantia panis per nutritionem aliquid panis remanet
in homine, qui nutritur substantia hominis, quae illi communicatur: quod manet ali-
quod subiectum commune tum sui panis, tum sui hominis: hoc dicitur materia: quod erat [illegible].

Ad hoc alii [illegible]
[illegible], sed minus mihi videntur [illegible], et quibus [illegible] [illegible]
[illegible]: alii ad [illegible] [illegible] recurrunt, [illegible] materiam [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] et [illegible]
ita [illegible] [illegible], cum quia post Christi Domini mortem in
sepulchro mansit aliquid subiectum Christi Domini [illegible] [illegible]
[illegible] siquidem separata fuit a corpore, cum mortuus [illegible] Christus; quod
[illegible] [illegible]. sed non [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. non [illegible] [illegible] [illegible], quae ex [illegible] [illegible] [illegible]
non potest optime deduci [illegible] [illegible] nullam [illegible] [illegible], et mutationes

physicas substantiales; aut etiam mutationes accidentales, sive alterationes quae dependent partim ab agentibus naturalibus corruptibilibus, tum etiam incorruptibilibus. Quia supra naturam esse lucem et cognitionem naturalibus, cum nihil sit quod [illegible] [illegible], cuiusmodi sunt creatione [illegible] non [illegible]. Quia haec non est compositum, sed substantia simplex. Quia agentia naturalia non ex praesupposito subiecto operantur, nec creant, sed educunt. Quia subiecta [illegible], [illegible] agentibus naturalibus destruuntur, annihilantur [illegible] aliter, nec [illegible], sed annihilatione [illegible] [illegible] materiae [illegible], et proprietates aliquot ipsius exponuntur.

Caput II

Materiae definitio, et proprietates aliquot ipsius exponuntur

Definitio materiae [illegible]

Hucusque in libro materia est primum subiectum, ex quo aliquid fit, et non per accidens inest: quae quidem illius particulae differentia materiae et formae, [illegible] videntur ex primo [illegible] iuxta regulas logicas materiam [illegible] definiendi iudicio: est substantialis pars, [illegible] subiectum compositi physici: nam illa substantialis pars loco generis; reliqua differentiis loco posita sunt: deducta est ex [illegible], quae habentur ex primo.

Inprimis materia, quae huius disputationis subiectum est, dicitur in compositis naturalibus ad differentiam materiae, quae [illegible] dicitur: hac siquidem materia generaliter sumitur pro eo, ex quo fit aliquid natura sua recipienda, sive substantialis, sive accidentalis: dicitur autem in naturalibus, quae est pars vera compositi physici [illegible] praesupponit aliam, ex qua compositum naturale fiat. Dicitur materia in artificialibus, quae est substantia completa physica, ex qua fit compositum artificiale, supponens aliam ex qua fit compositum naturale: sic exactius fit annulus ex lapidibus et lignis domus, ex aere aut marmore statua; quandoque marmor, ligna, lapides, et cetera similia sunt per se completa, physica compositum, [illegible] lignum, stupa, et similia esse materia [illegible]: non autem est [illegible] [illegible] aliam supponit, ex qua compositum naturale, quae dicitur materia [illegible]-

Tertio, materia dicitur pars substantialis corporea physi-
ca [illegible], et [illegible] [illegible] cum alia parte scilicet forma substanti-
ali componens physicum substantiale. Quia generationes physicae sunt plures, ordinat
quippe omnia tum ad componendum totum substantiale cum alia parte scilicet forma. Rursus
dicitur pars subiectum in composito physico: in eo siquidem differt materia, quae est
pars compositi, a forma, quae etiam ipsa est compositi substantialis pars, quod materia
recipiat, forma recipiatur: in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sequuntur
[illegible]. Dicitur [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in nullo alio recipitur: [illegible] [illegible] in com-
posito physico [illegible] alia pars [illegible] [illegible] recipitur [illegible] forma substantialis
aut quantitas, ipsa [illegible] sunt [illegible] subiectum, cum supponant aliud [illegible] [illegible] in
quo [illegible] recipiantur [illegible] [illegible] [illegible] sunt; ipsa vero materia [illegible]
nullius alterius subiecti [illegible].

Dicitur [illegible] materia ingenerabilis, et inco-
rruptibilis: [illegible] quidem [illegible] generatur id, quod producitur ex praesupposito
subiecto, ex cuius potentia educitur; sed materia non producitur ex aliquo subiecto praesup-
posito [illegible]; ipsa quippe [illegible] subiectum est. [illegible] creatur [illegible] materia [illegible] producitur ex
nihilo, sive ex nullo subiecto praesupposito [illegible], nec [illegible] [illegible]
[illegible]. Est [illegible] incorruptibilis [illegible] [illegible] corrumpitur, quod dependet in
existendo a subiecto, in quod agentia naturalia introducunt dispositiones contra-
rias [illegible] quae [illegible]: sic corrumpi dicuntur formae corporum, et composita
substantialia quae desinunt in aliquid sui; sed materia non dependet in
existendo ab aliquo subiecto sui, nec habet dispositiones contrarias, nec
[illegible] contrariarum qualitatum receptiva est: [illegible] nec [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in aliquid sui desinat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; ergo
incorruptibilis est: [illegible] [illegible] si a Deo [illegible], [illegible] [illegible], immo
[illegible] durabit, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible]
per [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] physicis subs-
tantialem formam, ut [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex pluribus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sed [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]

[illegible]

cuiuslibet partis materiae, quae alia corruptione pereunt: ergo ipsa materia corrum-
pi potest: [illegible] et completa: quia etiam si partes physicae corporis
humani non corrumpantur adhuc quando illarum partium corruptio [illegible]
compositum humanum dicitur corrumpi: ergo etsi partes materiae non corrum-
pantur, dummodo ipsius illius continuatio partium corrumpatur tota materia
corrumpi dicetur. Respondeo distinguendo antecedens, et negando consequentiam: probationem admitto, sed pa-
ritatem nego: et ratio est, quia unio continuativa partium materiae antea, nullomodo
componunt, aut constituunt materiam [illegible], sed [illegible] quaelibet
libet siquidem pars materiae salvat totam rationem materiae, sunt siquidem partes
homogeneae, et similes, sicut partes aquae, et ligni: quaelibet siquidem pars
aquae aqua est simpliciter: unde destructa unione continuativa [illegible]
At unio [illegible] compositi humani componit, [illegible] ut quo compositum hu-
manum, itaque cum sit illa compositum humanum non est: cum ergo corrumpatur pars
compositi humani, totum compositum dicitur corrumpi, quia denominatio corruptionis [illegible]
sicut et generationis a corruptione [illegible] generatione cuiuslibet partis desu-
mitur.

Deinde materia est, quae [illegible] de facto [illegible] esse proprietatem ipsius materiae
[illegible] quantitatem, [illegible] et una [illegible] docent: et ratio est: quia
quantumlibet materia [illegible] ubicumque sit, et quomodolibet sit, quantitatis [illegible]
effectus primarius continuitatis [illegible] separatim: [illegible] materiae
[illegible] physica materia, [illegible] ab illa dicta,
[illegible] metaphysicae [illegible] actu: sed quaestio [illegible]
metaphysica [illegible] illius effectibus [illegible]

Adu-
[illegible]: [illegible], quod quantitas physica [illegible] materiae [illegible]
virtute operationibus, [illegible], physicae quantitatis, et aliarum [illegible]
[illegible], nempe ubicationis, durationis [illegible]: negant [illegible]
materia etiam [illegible] proprietatem physicam [illegible], quia [illegible]
[illegible] activitatis, et [illegible] esse volunt
[illegible] negant etiam [illegible] Suarez [illegible]
[illegible] [illegible], et alii [illegible]: [illegible]

quia lectio decoctum et mixtum ex quo extrahuntur ubi aliquando partes aeri-
bus et positis ant[e], materia ex partibus post quam; alia vero post ex proxi-
mitate: postea et moveri materiam; agere tum, et moveri alterius
potest.

Sed longe nobis placet sententia affirmans materiam habere per actiones physi-
cas suarum salvas passiones, et proprietates, quantitates sic, si haec aliquando,
ubi calorem durationis et cetera ipsius etiam quod in arduo agente et videat
aliquando, de quo alibi, et ipsius pro maxima parte illarum: Placuit etiam sapien-
tibus Christianae et hinc hic et pluribus aliis: a quo sequitur, per
simultaneum divisibilitatem actibus et passibus: ... ipsius et ipsius
subiectis: et hanc habere materiam nullo dubio exigentia ..., ut sequenti
capite explicabimus. Probatur, quia physica agit et producit effectus et
ignis, qui producit ignem in materia sublunari sic ligno, et ipse producit calorem
scilicet et aquam, quae ipsa producit frigiditatem tanquam passionem suae naturae: alium
modum materiam physice agere, et producere suas passiones physice probatur.
quia est essentia physica producit suas passiones, et proprietates physicas
ipsi ipsa, quas natura exigit: sed etiam materia est ... ad actiones
quia in materia producit suas passiones, et proprietates, quas natura exigit.
Consequentia est facilis: aqua enim ipse producit actione frigiditatem, ignis calorem, aer
siccitatem et cetera. Probatur consequentia: quia nulla est urgentior ratio quae demon-
stret materiam esse ... activam suarum proprietatum, quas ... essentia ...
... et quidem ... ibi enim solum negat materiam activitatem
ad eos effectus quos in ... physice ... pariunt, qui ... pro-
prietates, horum quidem effectuum ... sed ...

Dices primo: pa-
ssiones, et proprietates, quae ... continuant aliquam entitatem a
qua separari non possunt, producuntur effective a causa efficiente talis
entitatis iuxta physicam philosophiam, quidditas forma, ... sed
quantitas est posita, quae ... continuat materiam, et a qua separari
nequit: ergo producitur effective a causa efficiente producitur. Confirmatur: quia
calor ... in aqua ... frigiditatis, quia ab agente extrinseco

nali perge calefieri: et ut se in proximum, et in aliis partes resistat
huic debet ut ad sibi debita proprietate producendo: ergo in ea
nequit prohiberi quantitate ab agente nali extrinseco: ergo sufficienter redit
illi virtutibus quantitatis, quas in proximum et in aliis partes protendere
debeat.

Resp. negando ant.: quod si id aliquid accidat ab extrinsecus
virtutis actiuis, sed quia ab agente extrinseco introducuntur ut aliquas
aliquas quantitates, quae sunt nali debitae ad producendum: unde negans
dicit, quod aqua debet introducere producente per se ipsius propria,
ut aliqui iudicant de frigiditate et calore, quae sunt potius propriae,
et ante ipsius productionem producuntur ab agente extrinseco in passo. probatur
ratione intelligentia quae quandoquidem producitur per se omnia non
vero immediate cum actu, quatenus dat, et ponit causas eorum, quae
sequuntur actu tanquam illius effectus potius, aut proprietates ad se habens.
nego minorem: aliter negaret ignem ab producibat calorem in passo, quod ab agente
nali sequitur prohibere calorem: unde sicut facit per actiones passiones
natas quibus est se in proximum partes resistere. Adde, quod sub ab agente extrin-
seco dicitur prohibere maiorem quantitatem sibi debitam in instanti A, posse
tamen in eo instanti B quantitatem sibi debitam producere, et se in proximum,
et aliis partes resistere.

Dices 2°: in aqua ex se quasi condi frigidus ut sibi
in hoc aut in illo loco pro dictam aquae frigidi, ut desiderat dictam certam quantitatem,
aut assumat sensus liquidum: ergo non producit in se ullam aliquam assistentem
est: probatur cons. 1°: quia si aliquam ullam non producit determinatam quantitatem
ad illam producendam: ergo semper illa producitur debitam quantitatem per se, haec
ullatio non debitam hic, sed illi aquae debetur. 2° probatur cons. quia eorum
non producitur, sed emanat ab ista aliqua extrinseca quantitate, quia nullam de
natura illi debetur, sed ad quamlibet indifferens; sed aqua indifferens est
ut sit in hoc, aut in illo loco: ergo.

Resp. dicto ant., quatenus intelligendum
est, ut sit in se frigida extra, ut sit potius hoc in loco, quam in alio; ceterum

dicitur pater esse alicuius; neque modo [illegible]: et probationem eius dispono: declarandum est ad producendum relationem eatenus in hoc patris, quae in illo loco nequeat: ad illam producendum alicuius, redundat: ad producendum quidem relationem patris sufficit, quae dependet ex his dictis, quod non obstat, eo nimirum contra illam relationem repellat, etiam si dicatur [illegible]. Ad secundam probationem dispono maiorem: conveniunt aliqua ex his qualitatibus non [illegible], quae ad quamlibet individuum est subdistinctione, et ad eius collectum [illegible], sed minorem: quia ad quamlibet subdistinctionem [illegible], non maiorem, quia qualitates debent [illegible] sed [illegible]; unde non sunt [illegible], quae [illegible] ad quamlibet [illegible]: [illegible] relatio [illegible] aliqua subdistinctione debet [illegible]: quia quidquid est alicuius debet esse: unde non est [illegible] ad eius relationem collective, sed sub distinctione. Quaeritur modo an potentia formarum susceptiva examinatur.

Quaestio 25

An potentia formarum susceptiva examinatur

Potentia materiae formarum susceptiva, quae potentia dicitur esse actus, et compositi naturam, per quam apta est esse subiectum formae, ex qua compositum physicum resultat: ea potentia materiae indubitata est: dicimus ergo, materiam esse modo esse susceptivam formarum substantialium verum etiam accidentalium, quae disponunt illam ad formas substantiales recipiendas: [illegible] est, potentia materiae susceptiva substantialis formae sit realiter eadem cum potentia materiae susceptiva formae accidentalis [illegible] sit [illegible]: patet [illegible]: ergo potentia materiae, quae susceptiva formarum accidentalium, est potentia, quae disponit ad susceptionem formae substantialis; sed potentia, quae disponit ad susceptionem formae substantialis est realiter eadem, quae susceptiva formae substantialis: ergo potentia materiae, quae susceptiva formae accidentalis est realiter eadem, quae susceptiva substantialis. Unde patet [illegible] nostra probatione nostra.

Circa dicta duo dubitamus [illegible] in materia [illegible] susceptionem formae substantialis, et susceptionem accidentalis, dubitatur [illegible], quae [illegible] duobus [illegible] distinguuntur [illegible] ultimo [illegible] primo [illegible] ultimo per formas substantiales

susceptibiles, minime autem per ipsas susceptibiles accidentales. 1a pars probatur
quia per eas ipsa constituitur ultimo, et differentialiter materia 1a, propter quam
reddit potentiam constituere compositum per se ac sub suae ratione simili; sed per
ipsas susceptibiles substantiales reddit materia 1a potentiam constituere compositum per
se et sub suae ratione simili: ergo et 1a materia constat essentialiter differentia materiae
per ipsius differentiae partes, ut supra vidimus. 2a pars probatur ex eo
probatur, quod eorum substantiales sunt eadem alia complexa ex principalibus quae
supra quamvis etiam praedicta sunt susceptibiles formarum accidentalium, ut patet
in anima rationali, in Angelo, aliisque entitatibus simplicibus; ergo non per suscep-
tibilia formarum accidentalium ultimo est ratione ipsius formalis, differentialis
ultima materiae.

Dubitabis 2o: an per ipsas materiae susceptibilia formarum substantialium
distinguatur realiter ab ipsa materia 1a? Inutiliter plane quaestionem hanc circumferunt
nostri Thomistarum plures defendunt, materiam 1am susceptibilem per ipsas
ipsas supra additas, distinctam realiter ab ipsa materia 1a, quaestionem istam,
dicentes aliqui materiam 1am per se alias primam et absolutam, alias quatenus est
extra: hanc dicunt compositam materiae cum nihil expressius definiunt in recipi-
endo formas: illam vero compositam materiae subiectam dispositionibus,
qualitatibus, et proxime quantitati, quibus reddit dispositam ad recipiendas
formas. Dico ergo 1o: ipsa prima, et absoluta materia, in ipsa ratione
constitutiva aliquid realiter distinctum ab ipsa materia 1a probatur aperte: quia
dicunt constitutivae dispositiones accidentales, sive qualitates, aliasque pro-
prietates, seu positivas, seu negativas ad formas recipiendas; sed dispositiones
illae, quae introducunt aliquam realem rationem, proprietatesque
alia distinguunt realiter ab ipsa materia 1a: ergo per materiam ut prima absolu-
ta dicit aliquid realiter distinctum ab ipsa materia.

Dico 2o: ipsa
materia ut quantitati extrapolata quae aliquo modo praebet dicit proximam
indistinctam realiter ab ipsa materia, et nullatenus superadditam
ita nomini ab DD. et Thomistae aliquid, quae ipsas proxime
dicunt a Sancto Thoma hic. Probatur facile ex quia ea est suis sedibus

formas: ergo et receptiva formarum sed receptivum quae receptibilis formas
nisi per receptiva formas quae indistincta realiter ab ipsa materia
ergo est. Probo minorem: si per receptiva formas quae distincta realiter ab ipsa
materia, aliquid distinctum realiter a materia quae receptibilis formas: ergo etiam
frustra, ipsa materia quae receptibilis formas debet per receptiva formas quae indi-
stincta realiter a materia.

Probatur 2a illatio: ideo materia quae per
superaddita realiter distincta a materia ad recipiendas formas, quia materia non potest
immediate recipere formas, quod est contra [illegible] sed potest: ergo. Minor
probo 1o: illa per superaddita potest immediate recipere formas: ergo potius
nunc ipsa materia, quia est subiectum substantialis formae. 2o: ipsa per su-
peraddita recipit immediate ipsa materia, ut inter doctores praeclare
fundamentum: ergo sicut potest recipere immediate illa per superadditam
potentiam recipere et formas. 3o forma immediate informat materiam: ergo forma immediate
recipitur a materia: ergo materia immediate recipit formas. Secundo probatur illatio,
quia etiam superflue sunt talis per superaddita: frustra enim fiunt per plura
quae possunt fieri per pauciora, ut clamat Philosophorum schola.

Sed oppo-
nes: materia est indifferens ad hanc et ad illam formam: ergo debet habere aliquid
determinans ad hanc potius quam ad illam; sed hoc determinans est per superaddi-
ta: ergo [illegible]. Respondeo: subiecta creata admittunt medio [illegible] quod dicunt
subiectum: ergo et materia medio per accidentalis superaddita accipit formas, sic-
que valde, et sic sunt veteres in materia, [illegible]: [illegible]
retorquendo argumentum, ipsa [illegible] per superaddita indifferentia est
ad hanc et ad illam formam: indigebit ergo alia per superaddita tanquam
determinativa sui indifferentiae? Respondeo 1o: ad [illegible], et ne-
gando minorem subsumptam: duplex determinatio [illegible] materiae ad hanc potius
quam ad illam formam recipiendam: una ex parte agentis, scilicet [illegible]
positiones [illegible] ad formam, quas agens naturale introducit; alia ex parte
agentis: et hoc est ipsa [illegible] determinans ultimo materiam ad hanc [illegible].
ad [illegible] omitto [illegible], de quo alibi, et [illegible]: [illegible] duplex est: [illegible]

2° dicitur recedere subiectum causae actionis instrumentalis pro accidentalis
[illegible] sufficiens [illegible] immediate; potentia [illegible] subiectum recedendo [illegible]
[illegible] potentia substantiali, et [illegible] illius, sic [illegible] substantiali [illegible]
debet [illegible] substantiale, et [illegible]: quod non [illegible], id pro supernaturale
accidentalis [illegible]. 2°: [illegible] recedere subiectum causae actionis pro supernaturale
accidentalis, [illegible] operari [illegible] instrumentalis, quod [illegible]
[illegible] videtur Thomistis: [illegible] [illegible] Dei [illegible], [illegible]
[illegible] supernaturalis [illegible] pro accidentali [illegible]
[illegible] substantialis [illegible] accidentalibus [illegible]
[illegible] quae [illegible] pro actione, et [illegible] substantialis.

Dubitatur 8°.

an possit [illegible] pluribus [illegible], et [illegible]
ad [illegible], quae [illegible] possit. [illegible]
[illegible] possit [illegible] pluribus
pluribus [illegible], et [illegible], [illegible]
operari ad [illegible]; [illegible]
[illegible] ad [illegible], sic [illegible] substantialis, quae [illegible]:
[illegible] pluribus [illegible]:
[illegible] ad [illegible], quae possit [illegible].

Hinc est 1°, quod
[illegible] illa, quae [illegible]
[illegible], quae [illegible]
[illegible]
[illegible], quae [illegible]
[illegible]. Hinc est 2°: quod [illegible], quae [illegible]
ad [illegible], quae possit [illegible], quia est [illegible]
[illegible], sic [illegible] pluribus [illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible]

Petitur [illegible]
pro obedientiali potentia [illegible]; [illegible]

hoc agendum, ubi de hac materia non quaerimus modum illum respicientem tertio loco. Q. 2a. Utrum unio detur ad subst., sive potentia possit? Cuius exponitur difficultas, et hic aliquod dicuntur impugnantur.

Q. 2a

Utrum unio detur ad subst., sive potentia possit?

Cuius exponitur difficultas, et hic aliquod dicuntur impugnantur

Cuius explicatur sit

Utrum sit unio propria physica substantialis cum substantia, sive potentia possibilis, non ad modum tractetur, imo explicatur definitione, cum potius materia substantia sit, quae forma est, ad quidem aequaliter intervenire. Huius difficultatis principia, nos declarare prius quam statuere ad [illegible], quorum ex parentibus nostris [illegible], inter eas [illegible] in [illegible] unde substantia respectus aliquid, et quae sit [illegible] sit. Sive unio sit non sit respectu, sed ut respectus sine [illegible] facilius videlicet illius aliorum impugnare, quae sunt aliquae inveniri, et [illegible]: ut [illegible] facilius [illegible] [illegible].

1a Positio [illegible] [illegible] dicit et [illegible] [illegible] [illegible] definitur, ideo non est substantia, quae a forma denominatur, et non a materia: impugnatur [illegible] 1o: quia plurimus forma denominatur a subiecto: [illegible] [illegible] materia substantia [illegible] denominatur a forma. Antecedens patet: quia forma denominatur [illegible] [illegible], perfecta, substantiata, et [illegible] [illegible] a materia [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] denominationem a subiecto. 2o: albedo denominatur [illegible], et [illegible] a subiecto, quibus unitur, et [illegible], sicut paries, [illegible], et materia denominantur alba ab albedine. 3o: plura [illegible] intima unione quaerunt quodlibet a [illegible] denominationem respectus, quin sit unus [illegible] alterius: [illegible] [illegible] [illegible], quarum una [illegible] [illegible] [illegible]; et [illegible] [illegible], et [illegible] denominantur. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] intime unitae, [illegible] se denominant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quin unus alterius physice substantia sit: [illegible] [illegible].

Quaestio est ista: de ratione utraque distincta subsistentia subsisten-
tia et actionis productivae, quae docent, excludentes omnibus in ordine unitis illud
ita subsistens, quod praesupponitur ad aliud, et est principalius; illud autem
existens, quod posterius est alio, et supponitur aliud, sicut ut dictum
exemplum: illa enim est subsistens, quae aliquo genere independentiae
est prior alia: illa autem, quae aliquo genere dependentiae posterior
est, sic est. Sed hic ista in eliminandis comparationibus informatione
creatae Angeli, et omnis realis, quae recipitur intus productio, et sic
principaliter, praesupponentibus aliis, sequitur ex parte [illegible] pro-
ductio [illegible]: [illegible] est [illegible] subsistens, quod principaliter praesupponitur ad alias
partes, quae recipit. [illegible] utraque [illegible] eas [illegible]
[illegible]: videre alias: quia [illegible] eas [illegible] se [illegible] [illegible]
[illegible] utraque [illegible] productae [illegible] creatae [illegible] [illegible]
[illegible] actionis [illegible] ad [illegible]: et quidem [illegible] quae [illegible]-
[illegible] nihil est aliquid [illegible] subsistens [illegible], et [illegible]
neque [illegible] subsistens [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] utraque
[illegible] aliquod subsistens, quod [illegible] prius [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] prius [illegible], praesupponatur ad illa.

Aliqui [illegible] dicunt, actiones
productivas Angeli et omnis realis identificari cum suo producto; [illegible]
recipiunt actio creationis [illegible], cum [illegible] se [illegible] recipiunt. [illegible]
[illegible] dubium [illegible] [illegible] [illegible]: ad [illegible] de facto identitate actio-
nis creationis cum suo producto; [illegible] [illegible] negari [illegible], [illegible] [illegible]
actiones creativas Angeli et omnis realis, quae sunt accidentales, [illegible]-
[illegible] suo producto: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] extrano, falso, et [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] recipit [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] prioritate dependentiae: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Probo maior: idea prius alio prioritate dependentiae, quod prae-
supponitur per se ex parte actus [illegible] materiae alterius ad sui [illegible]
tionem; sed ex parte actus [illegible] materiae [illegible] ad rationem actus ipsius [illegible]
tionis non praesupponitur per se materia: ergo idea prior illa ratione prioritate
dependentiae. Minor probatur: quia ex parte actus [illegible] materiae [illegible] actualis
ad sui [illegible] productionem, praecise praesupponitur per se quidquid est causa
aut pertinet ad causam productionis ipsius; sed materia nullo modo est causa,
neque ad causam ipsius productionis pertinet, [illegible]: neque enim efficiens
neque materia; neque [illegible] ex parte [illegible] causa est: ergo [illegible]. Praeterea
actus [illegible] rationis, praecisive [illegible] ad [illegible] subiecti, [illegible]
[illegible] plura [illegible] subsidia, in quibus [illegible]
obtinuit materia.

Contra [illegible] praedicta [illegible]: [illegible]
hoc praesupponit [illegible], quod est [illegible] prioritate dependen-
tiae, [illegible]: et hoc est subiectum illius: ergo non subiectum [illegible]
praesupponi non [illegible]: [illegible] partibus [illegible]
[illegible], quae praesupponuntur ex parte actus [illegible] ad [illegible]:
quae quidem [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible]; et [illegible] de facto [illegible]: et [illegible]
illae [illegible] non sunt [illegible] subiectum: ergo et [illegible].

[illegible]
[illegible] puncto 3º paragraphi 3º dicit, illud esse verum subiectum
esse alterius, quod perficit alterum; illud [illegible], quod [illegible] perficit:
sicut et ipse explicat, quod perfectione [illegible] communicat
[illegible]; quod vero imperfectione subiectum. [illegible]
[illegible] quae [illegible] partibus [illegible] tribuuntur
sed per unum [illegible] illae partes [illegible] perfectae
esse [illegible], et [illegible] perfecta [illegible] communicabunt
et [illegible] subiectum, altera [illegible]: ergo [illegible]: partes [illegible], quae
[illegible] sunt [illegible], et [illegible] perficiunt per [illegible] ad [illegible];
sed [illegible] partes est: ergo [illegible] ad [illegible] perficient.

8o: huic quod accidentalis non albus perfectiora gradu manifestat subiectum extrinsecum sed non, qui sta aliqua est albedo g. et t.a

Nec multum absimilia dicunt Doctores Tirones lib. 3 tract. 2, C. 3o quaerens quid [illegible], illud existimatur sicut subiectum, quod imperfectius, minimeque principaliter constituit compositum: quod explicat exponendo modum, quo ex duabus partibus una, et si entitative imperfectior, perfectior, et praestantior concurrere queat ad effectum. sed praecipuum ipse non explicat, in quo consistat [illegible] actu perfectior concurrendi ad constituendum compositum, quo in ista [illegible] imperfectionem superat, et non superat [illegible] subiecto, etiam perfectionem. [illegible] impugnat: neque enim datur imperfectior, aut minus principalior modus concurrendi, ad constituendum compositum ex duabus partibus quarum quaelibet se totam exhibet ad constitutionem compositi; nec alterum [illegible] stat ad perfectionem unitatis cum una pars [illegible] alia, quod evidenter videtur [illegible]; sed ex duabus partibus componentibus compositum, quaelibet se totam exhibet ad ipsius constitutionem: [illegible] in illo imperfectionem, et minus principali modo concurrendi ad compositum, stare non quit ratio subiecti.

C. [illegible]

Propria Doctoris sententia examinatur, quisque modus eius exponendi seligitur.

Inter hos admodum lubrica cuius est plures haud facile eradicari, propius ad veritatem accedere mihi videntur illi Auctores, qui hanc sustent per modum formalis [illegible]: sic enim oppositum per dominationem explicant: ut ipsa diversis modis sese exponunt, nec satis sibi constare videntur, ad aliquem tamen sensum [illegible] dubium reservatis [illegible] selectione istius brevitate percurrere omnium [illegible] opinandi modus [illegible] proprium est. quidam ergo volunt dicere subiectum esse magis communicabilitatem, magisque indifferentiam ad hanc scilicet illam formam; aliorum, scilicet illud compositum; dicere autem formam esse magis indifferentiam, magisque determinationem ad hanc formam, vel ad aliam; ad hoc petitur, quod aliud compositum est ex [illegible] valde magis [illegible]

v.g. quia ly animalitas est indifferens, quae potest trahi ad hanc vel illam speciem, quae trahitur ad hanc vel illam per differentias: et in dependentiis potentia trahi ad unum ad hoc numero connotatum terminandum, quod est suum. Ro: quia potest connotare unam vel aliam speciem, quae duplici connotatione utriusque speciei valeat [illegible]; sed hanc materiam quamlibet dicere ordinem ad determinatam speciem, determinatum per connotatum in materia illa speciem terminandum, et ad determinatam speciem illius speciei, sicut, et potest ad determinatam unam illius speciei; probatur 2°, quia in calido, cum repugnet unam aliquam [illegible] [illegible] alligata.

Alii quidem aliter se explicant: ex duobus entibus unum omnino illud est subiectum, quod perficitur et dicit ordinem per aliud ad habendum aliquam formam, quam ipsum habet non habet: illud vero forma, quod perficit aliud, et ultimo specificat per ad quod illud dicitur: imprimis quia ista connotatio, quod subiectum dicat per prius perfici, sive una pars perficiendo, cum mutuo sese una pars per aliam perficiat. Deinde: specificatur per connotationem ultimo, et determinate unam formam: o ratio explicandam est indifferentia subiecti; probatur: quia duplex unum ad duas in speciem unitatem vel utriusque speciei; sed tamen ultimo specificatio connotati non est utriusque speciei, sed ad unam determinatam speciem connotat. Ro. ratio: determinatum est specificare hoc connotatum [illegible] alterius agere alterius; sed non specificat hanc determinatam formam, sed subiecta diversa: Ro.

Alii vero aliter quidem ita modum suum ponunt: ex duobus entibus realiter unitis, illud esse formam, quod est determinatum ad unum effectum formalem causalis eiusdem terminandum: illud vero subiectum, quod est indifferens ad plures effectus formales: sic docet hoc ex parte modo Doctor Arriaga, Doctor Franciscus Gonzalez, Doctor Tellez, Doctor Oviedo, et similes; sed si hi authores loquantur, et si de re aliter sentiant, multum tamen ex parte non adeo clare suffragantur. Explicatur propositio quia quod potest ad nos subiecti indifferentia illius ad plures effectus formales; cum non repugnet subiectum ad unum effectum formalem determinatum, quod probat:

quia etiam si distantia sit aliquod extremum ad aliquem effectum formalem, potest adhuc effectus formalis provenire ab altero extremo, quod sit forma: quia etiam si distantia sit ad unum effectum formalem, nihilominus potest [illegible] subiecti, si non [illegible] per distantiam ad effectum unum formalem in subiecto, dummodo albedo, quae a subiecto [illegible] effectum formalem. explico hoc et confirmo: possibile est una aliqua unio [illegible] numero recipiendo [illegible] recipiendo distantiam: [illegible] distantia ad unum effectum formalem [illegible] ex forma, unio praesens. Ergo est etiam possibile non [illegible] effectus formalis sub forma, si salvando [illegible] subiecti [illegible] differentia ad plures effectus formales.

Dico igitur verosimilius hanc [illegible] melius exponendo [illegible] exclusis [illegible] simpliciter, et [illegible] perfectionibus, [illegible] per [illegible] unitis; illud est forma, quod dicat ultimo effectum formalem compositi illius ab alio distinguibilem; illud vero subiectum, quod dicat ultimo ad effectum formalem compositi illius ab alio minime distinguibilem [illegible] explicatione [illegible] distantia et distinctionem ultimo est [illegible] per quam distinguitur [illegible] aliqua: [illegible] forma in composito: nam [illegible] constituunt compositum, [illegible] est [illegible] formalis quo effectus formalis compositi [illegible] distinguat. [illegible] per materiam distinguat; at non distinguit [illegible] per materiam sed per animam, quae est forma compositi: ideo [illegible] ultimo [illegible] compositum [illegible] quidditative, sive, ut [illegible] ultimus distinctivus compositi: unde [illegible] omnium [illegible] illius [illegible] per suum animam; differentia vero forma.

Suppono: effectus formalis compositi [illegible] denominationes [illegible] resultantes [illegible] compositi, et [illegible] quae [illegible] explicari solemus: sic ex compositione [illegible] resultat hic effectus formalis [illegible] aut albedine albus etc. [illegible] est quod [illegible] distinctionem ultimo effectus formalis compositi; non vero [illegible] compositum: [illegible] compositi [illegible] primario constituat compositum [illegible] compositum [illegible]

Differentiae rationis subiecti, quatenus differunt hoc compositum ab alio, et ab alio; sed non differunt in ratione compositi essentialiter, sicut denominationes extrinsecae respectivae ex conventione albedinis cum hoc, et cum illo: quia essentialiter [illegible] quaecumque compositio [illegible].

Suppono 2o rationem [illegible] intrinsece et subiecti in quocumque composito, quod propria variata forma, variari essentialiter compositum: et ipsa non variata, licet varietur subiectum, non variari essentialiter compositum: patet in compositis ligni, et ignis: variata siquidem forma ligni variatur essentialiter compositum ligni, et ponitur essentialiter compositum ignis: at manet eadem in utroque materia: [illegible] non variata [illegible] subiecti, eundem essentialiter [illegible]: quod et in naturalibus [illegible] accidentalibus [illegible]: licet fit variatio [illegible], non vero essentialiter variatione: ex quo [illegible] dicimus Philosophus, musicus, et alius.

In hac re sic ex positis facile adduci potest [illegible], si nomine denominationis non intelligat denominationem intrinsecam albedini, essentialiter, sicut [illegible] denominationem, quam tribuit forma composito, ratione cuius absolute dicitur. [illegible], illi, qui rationem subiecti explicant [illegible], quod [illegible] albedinis [illegible] ad certam speciem compositi, [illegible] si determinat subiectum ad certam speciem compositi ex alia parte [illegible]; [illegible] determinatio ultima, [illegible] essentialiter [illegible] a quolibet alio, non subiecto, sed forma [illegible]. Dum inde ex positis facile adduci potest [illegible], qui [illegible], per quod [illegible] quod est, et denominatur [illegible]: non vero [illegible], quibus est [illegible]: [illegible] ultimo [illegible] compositi, ratione cuius essentialiter [illegible] ab essentialiter [illegible] composito [illegible]; non vero [illegible] ultimo [illegible], et [illegible]. Mitto auctoritates aliorum [illegible], et [illegible] illustranda [illegible] expositione [illegible].

[illegible]: rationem subiecti in composito explicari debet [illegible]

quod dico operari sicuto, ut nec operatur, nec operari potest sine,
qua sine est, sed esse id, quod denotat ultimo ad effectum finalem
operandi illum ab actu minime diminutam, tale praedicatum est: ergo per
illud res sicuto explicanda est. maior constat ex quo per se D. D.: una-
nimi sensu omnium sublata causa, sublato effectu, ait praeterea
Thomas quodlibeto 10 de Cautione spiritualibus articulo 10 ad 14: ideo
operandi sine sicuto; nam est sine in quantum huiusmodi est actus re-
ceptus sicuto operari actum, cuiusque sicuto, ut probatur ad actum: minor
probatur esse id, quod denotat ultimo ad effectum finalem operandi
illum ab actu non diminutum, praedicatum est per quod non tribuendo ul-
timo speciei operatio; sed esse praedicatum operandi non tribuentis ulti-
mo speciei operandi, dico operari sicuto, ut operari non negat, qua
sine est: ergo esse id, quod denotat ultimo ad effectum finalem operandi, illum
ab actu non diminutum, est praedicatum dico operari sicuto, ut opera-
ri negat sine, qua sine est. maior est certa: nam ultimum spe-
cificativum operandi est, quod denotat ultimo effectum finalem operandi, quia
actus denotat, non specificat, sed speciem praedicamentalem operandi constituit:
minor probatur; quia sine tribuens ultimo speciei operatio, ut inductione
facta potest apparere, in sicuto Petri, ignis, aliisque etc.

Probatur 2°:
ab actibus illi sublatis subiectum dicitur sine, sine vero actus; sed de ratione
est denotari ultimo ad effectum finalem, sine ad denominationem,
de ratione actus est denotare, ultimo et specificare, seu diminuti-
onem effectum finalem, sine denominationem ex actu resultantem: ergo
res sicuto, et de ratione sine sunt praedicata haec a nobis assignata. maior
probatur in prima inductione, quia ubi exire denotata sint ad actus subiectum
specie suarum operationum adhuc ab actu operationum denotatum ul-
timo ad suum effectum finalem, sine ad hanc denominationem appre-
hendendam: ab actu iudicii ad hanc iudicationem, et sic ab actu discursus:
ergo de ratione praedicati dicitur ultimo denotari, et ratione sine denotare ulti-
mo, diminutionem effectum finalem, quem operandi praestat a quolibet

alio, quod [illegible] dicendum est de qualibet alia pura acceptione [illegible]
et de qualibet secunda [illegible]. 3

3o Probatur: quia ex explicatis nunc
optime assignatur ratio cur subjectum commune, et eximium subjecti an subjecto
ex parte [illegible] optime distinguitur dicta [illegible]: 3 autem secun-
da pars probatur: quia nullum assignabile est subjectum, quod dicatur ulti-
mo, distinguitur effectus formalis, seu denominationis resultantis
in conceptu ex utriusque unione, et nulla est forma, quae illud
non dicatur, et distinguitur ultimo, ut per inductionem [illegible], et exem-
plorum solutione patebit. [illegible]: quia nullum, quod subjectum non sit dicatur
ultimo abstracto ab effectu formali [illegible] conceptu. [illegible] probatur:
quia in conceptu [illegible] subjectum [illegible], et [illegible]
ad modum conceptus metaphysici: quod in [illegible] optime explicatur.
[illegible] metaphysico sanguinis [illegible] illius
illud abstractum minime distinguitur; et [illegible] autem [illegible] sanguinis
[illegible] ultimo dicitur speciei metaphysice [illegible] illa [illegible]
[illegible]
minime distinguitur; [illegible] speciei abstracta formali,
et ultimo distinguitur: [illegible] explicatur optime, quomodo subjectum dicatur
indifferens saltem negative, quatenus est, quod abstracto [illegible]
dicatur, indifferentia [illegible]. Hoc autem est, quatenus ex se non dicatur
ultimo speciei [illegible], [illegible] distinguitur [illegible]: quo modo
dicatur [illegible] esse quid, [illegible], [illegible] genera, [illegible], [illegible] distinx-
[illegible]; [illegible] aliquid [illegible], quia [illegible] dicatur; sed [illegible], cera
et simile quid [illegible], [illegible] non distinguitur
[illegible], [illegible]: nec [illegible] statuam, distinguitur statuam
[illegible] statua, sed forma: quod [illegible] [illegible]
[illegible] impugnatur, et probatur praedicta [illegible]

Caput 3m

Impugnatio, et Probatio Praedicta [illegible]

impugnabitur.

ex coniunctione materiae et animae rationalis resultat unus compositus hic
effectus formalis corporeum, sed ad hunc effectum formalem non dicit ultimo
formam seu suam spiritualitatem, sed substantiam, quod corporeitas compositum ex materia et
substantia ultimo dicitur, diversificatur effectus formalis compositi. Confirmatur: ex coniunctione hu-
manae animae, et corporis resultant ex utriusque partis coniunctione hi effectus
formales, sive denominationes compositum, substantia, completa, quae denominationes non dicunt
defectum, sed ad illas ultimo dicitur substantia in qua anima participat: sed ultimo per se convenit
determinatio ... nulla pars substantiae alterius est; nulla enim alterius est formalis
non dat resultare ex plurium illarum partium coniunctione hic effectus formalis diversus
... eo modo dicuntur ad hunc effectum formalem: ergo alius praeter quem substantia, et forma
compositi dicuntur, et dicuntur ultimo ad effectum formalem compositi.

Respondetur concedendo
maiorem ex illa coniunctione resultat unum compositum hic effectus formalis
corporeum tanquam effectus formalis ultimo diversificatus compositi cum ipso,
nego minorem tanquam effectus formalis non ultimo diversificatus compositi
cum ipso, concedo maiorem ex coniunctione utriusque extremi plures
effectus formales resultare possunt; non tamen omnes diversificant compositum
cum ipso resultantem hic effectus formalis homo qui formaliter di-
versificatur ab omnibus per animam rationalem, tanquam per ultimam
differentiam, ... concedunt compositi cum ipso: hinc est quod licet per
materiam primam differat ultimo homo ab omnibus in
corpore, non tamen differt ab omnibus ipso, quod accidit eo cer-
tum est, pro similibus argumentis.

Hinc
eo ad primam confirmationem similiter patet responsio, satis
... ab illa expediari effectus illas denominationes
proveniunt ... ab ultima informatione quae quidem
vera forma est ... effectus formalis: ... cum animae
formae non ... formae, sed ... unde dicta-
tio ... ab anima, non autem a materia, quae similiter

aliquas denominationes substantiantes recipientes in specie recipit ab eadem anima cuius etiam subiectum est, sine dubio in quibus denominationibus solum constat subiectum, at numquam in ordine ad quas explicatur denominatio. Sit autem separata anima, eam non recipit [illegible] siquidem illius effectus formalis est unio continuativa, qua recipit in aliqua parte tantum [illegible] subiecto adaequato corporis [illegible] diversificandi effectus formalis continuo. ab eo non continuo. [illegible] sunt [illegible] sed subiectum [illegible] adaptabitur ad illius effectus formalis.]

Impugnabitur 2°:

posito quod materia, a qua subiectum determinatur ex se ad unicam speciem et numero formam, et ad unicum effectum formalem; sed tale subiectum non determinatur ultimo ad effectum formalem compositi ab alia [illegible] eius [illegible] scripto determinatur: ergo non est dicendum subiectum determinari ad effectum formalem, nec de novo formam determinari ultimo, et diversificari. Confirmatur: possunt duae in specie diversae recipere duas formas eiusdem speciei, ut duas animas rationales, sed in hoc casu composita [illegible] differunt specifice, et non per formam ut patet: sunt siquidem eiusdem speciei: ergo per materiam et subiectum: ergo potest compositum ratione subiecti diversificari ultimo compositum. Hoc idem arguitur fieri posse in his compositis accidentalibus homo albus, equus albus.

[illegible] admittendo [illegible] quae [illegible] patris [illegible]: [illegible] forte [illegible] quae determinata sit [illegible], si semel tale subiectum [illegible] determinata, et minime ad plures formas indifferens redditur: [illegible] ex parte [illegible] ultimo, quod amplius [illegible] recipere unicam formam numero, et non potest recipere aliam [illegible] formaliter [illegible] subiectum unicum, et non aliam: ergo [illegible] formaliter [illegible] subiecti unicam formam: ergo non tollitur [illegible] subiecti formaliter ab illa unitate, etiam si [illegible] ad alias formas indifferens, dummodo [illegible] ad unam recipiendum: ergo non implicat contradictionem subiectum tale, confirmatur: illud subiectum recipiens unam formam, et non posse recipere aliam [illegible]: ergo vere est subiectum: ergo habet adaequatam rationem subiecti; sed subiectum habens adaequatam rationem subiecti non est subiectum implicans: ergo. Quod si dicas, illud subiectum non habet

mus est, quod a absolutis Scotistis nostra tertia dicitur omnes haurire ad plures for-
mas, acceptamus quod illam: scilicet id tibi dabo, nempe denominare com-
ponendum, scilicet subiectum; de hoc loqui quidem, et consequenter loqui de hac materia
per existentiam, et sublunaribus, quae variis formis deinceps propriationem
generationis substantiae videmus. Non autem loquimur de posse aliquam ma-
teriam praecisam caelestem [?].

Tertio contra nostram arguitur: quia etiamsi determinatio subiecti
ad unicum numero et specie formam, adhuc effectus formalis ex coniunctione
unius et parte resultans in communi ultimo effectu, seu forma in
ultimus specificativus, et distinctivus unius effectus formalis a
quolibet alio communi effectu seu forma. Ergo non esse subiectum aliquam
determinationem ad unicum numero et specie formam est determinare praecisionem eius
a tali forma; sed tantum quod est determinare unam ex tali forma, et determinari ultimo
forma ad effectum formalem componendum. Quia nunc probatur in igne, ut qui etsi determinatur
per calorem ut, et unam ex illa tamquam ex forma aliquo per emanationem
producta, adhuc determinatur ultimo per calorem ad hunc effectum formalem calidum.
Et tertio, quia etiamsi ex parte determinare calorem tamquam formam, ipse probabilitatem ca-
lidorum habet: unde determinatur ultimo ad esse calidum a calore tamquam forma
ipsum denominante calidum, et disponente ultimo calidum, alias non calido.
Confirmatur, quia subiectum potest esse determinatum ad unam ex aliqua forma, a qua denomina-
tionem accipiat, quam ipsum subiectum formaliter videtur unde accipiat illam de-
nominationem est determinari ultimo; illa vero dare est determinari ultimo;
sed potest esse determinatum subiectum ad accipiendam denominationem ab alio extremo
quod illam ipsi communicat: ergo potest esse determinatum subiectum ad aliquam numero
et specie formam, et determinari ultimo forma ad speciem effectus formalis, illum ul-
timo distinguendo. Ut pleniori notitia fiat, nam determinationes
formae respectu subiecti non esse talem, ut per illam tollat aliquam indif-
ferentiam potentiae ad alios effectus formales; sed esse quandam actuationem
et perfectionem illius subiecti exigentis determinate talem effectum formalem re-
cipere ab alio extremo.

Ad confirmationem nostram distinguo minorem:

in nullo loco competit resultantia differentiae specificae, cum res competit physici, verbo mone: cum duo effectus formales, sive denominationes resultantes non minus: altera est specificatio, et differentia competit physice et vitalis, alia specificatio, et differentia effectus formalis: illa sumitur a principiis constituentibus; quarum quaelibet si dicatur specifico sit conveniente, convenire aliis principiis, dicitur quidem specificativa ultima: haec sumitur non ab ultima parte aut qualibet; sed ab illa, quae est ultima forma illius denominationis, sive formalis effectus, quem resultat, et quem significat per modum concreti. hinc est, quod denominationes albi v.g. in hoc, et in equo eiusdem materiae non specifice sint, quia forma, scilicet albedo, eiusdem rationis est, eundem effectum formalem praestat; dicuntur autem specifica subiecta cum materia, sed haec ad denominationem effectus formalis, quae propria variatur ex variatione subiecti dicendum, quod in loco praedicto in argumento resultant in utroque hoc effectus formalis, ut in quo minime differunt: nam ubi eadem est forma, eadem resultat denominatio et idem effectus formalis.

Ad impugnationem 3am. aliquae sunt denominationes effectusque formales, quos ultimo dat, specificat subiectum: quod hoc non adeo convincit, quia negat subiecto competere, probat enim actu vitali intellectionis v.g. in lapide, et in hoc, hoc denominat intelligentem, et lapidem non denominat intelligentem; sed haec diversitas non provenit a forma, quae eiusdem rationis est, sed a subiecto: quod subiectum dat ultimo hanc denominationem, sive effectum formalem intelligentis ratione naturae suae: ad probationem assero, aliquas esse denominationes, quae ut communicentur subiecto, requirunt in subiecto aliquid aliud praeter meram receptionem: tales sunt denominationes actuum vitalium, v.g. intelligentis, volentis, sentientis et c.a: quae praeter receptionem formae vitalis requirunt ad effectum formalem tribuendum ex parte subiecti virtutem activam radicalem, sive capacitatem vivendi: quia intelligere est intentionaliter fieri omnia, et ducere quod ad obiectum, quod proprium est potentiae vitalis, et intellectivae: quod quod resultat denominatio intelligentis (dato quod sola intellectio sit adequata forma denominans) non provenit illa effectus formalis ultimo

a sulto, sed a fin: Et adque, q. Ce est finis a lapide non intelligente
sed intelligens per separationem, quia dat in hoc, et in separatione primordij
quod dat in lapide; itm ab intelligentia finalis, et ultimo per solam
intellectionem est finis: ultimo p. diversificatur per hoc illud deinde intelligens
ab intimo. Q. 3a. an, et quo modo materia sit pura potentia? C. 1us
materia habet proprium actum essendi, et existendi, et non sola

Q. 3a

An, et quo modo materia sit pura potentia

C. 1us

Materia habet proprium actum essendi et existendi et non sola

[illegible]

At omnes dicunt materiam esse puram potentiam, excludentes omnem actum, primo
generalis: quod a divo Thoma traditur, et in [illegible] primo pri
q. 4 d. prima, ubi ait: quidquid in rerum invenitur, [illegible].
quod quia eius non habet materia, nec per se, quia est actu entis et separati
q. 7 articulo 2 hic habet: materia non existit in rerum natura per se ipsam,
cum non sit ens actu, sed potentia tantum: unde potius est concreatum, quam creatum:
unde infixerunt Thomistae, materiam existere per existentiam formae. quod
probant: quia pura potentia excludit omnem actum; sed existentia est actus: ergo
pura potentia, qualis est materia, excludit existentiam omnem: existit enim in
rerum natura non per existentiam propriam, sed per existentiam formae.

Pro resolutione, et ad huius impugnationem conclusionis aliqua supponenda. 1o sciendum est,
quid sit pura potentia, et quid hoc nomine intelligant Thomistae.
pura potentia illa est, quae tota est in ordine ad actum, et nullum actum proprium
includit: talis dicitur a Thomistis materia: sed ut ipsorum fundamentum impugn-
nemus 2o sciendum est, potentiam vocari in multiplici sensu: 1o dicitur
potentia activa, quae aliquid agit, aut efficit per se producens; necnon sicut
effectus producens dicitur actus: ille vero per se. 2o dicitur potentia passiva, sicut recep-
tiva formae: et haec est actus talis per se. 3o dicitur potentia logica, sicut entitas illa
quae non repugnat habere esse, et entitas ista dicitur actu: ille vero per se est, sed

in substantialibus est, dicendum pro illa littera, quatenus potest existere, est ipsa existentia actus huius potentiae dicendum, in aliquo [illegible] distinctis [illegible], imo munionis vero substantialibus realis.

Dico 1º: materia non est pura potentia in genere actus: id est, non excludit omnem actum, et potest esse [illegible] ab omnibus, et formis, sive formis, quod sit aliquis illius. hoc dicitur supra [illegible] ad [illegible] non est [illegible] ab [illegible] et [illegible] quantitatis, relationis et cetera.

Dico 2º: materia est pura potentia in genere positivo, et physico receptivo, sive in praedicamento substantiae [illegible] metaphysicis, et est communis doctorum; ita etiam D. Thomas: in quo sensu intelligendum D. Thomas [illegible] illius [illegible] nostri doctoris et [illegible] extra scholam thomisticam. Probatur facile dicitur. materia est pura potentia in suo genere, in quo potentia est, et nullatenus actus est; sed in genere physico receptivo potentia est, et nullatenus actus est: ergo in hoc genere pura potentia est. materia est potentia pura [illegible]. [illegible] quod [illegible] est: materia [illegible]: ergo est potentia receptiva: ergo in hoc genere potentia est quae [illegible]; quia materia [illegible] physica [illegible]; ideo enim est subiectum [illegible]: ergo materia est in genere receptivo, et quidem nullatenus actus est.

Dico 3º: materia non est pura potentia in genere essentiae et entitatis; sed habet ex se aliquam propriam essentiam et entitatem [illegible], et non [illegible]. [illegible] non est [illegible] thomistae: sed quidquid sit de ipsorum [illegible], nostra conclusio probatur: pura potentia in genere essentiae et entitatis est, quae non habet essentiam aut entitatem; sed est praevie in potentia ad illa habenda; atqui materia ex se habet suam essentiam et entitatem, et non est praevie in potentia ad illa habenda: ergo non est pura potentia in genere essentiae et entitatis. materia est [illegible] in illo genere [illegible]. materia non est purum nihil: ergo aliquid verum, et realiter distinctum ab omni forma: ergo habet suam essentiam et entitatem actualem ab omni alia essentia et entitate distinctam: ergo non est praevie in potentia ad habendam essentiam et entitatem. Confirmatur 1º.

materia non est in potentia ad formam primum subiectum: ergo non est in potentia ad suum actum essendi, et existendi. antecedens est evidens: quia materia non est in potentia ad formam id, quod ipsa est; sed ipsa est eius subiectum: ergo non est in potentia ad formam eius subiectum. probatur consequentia: esse eius subiectum est actus essendi, et existendi materiae; sed non est in potentia ad formam eius subiectum: ergo non est in potentia ad actum suum essendi, et existendi.

Confirmatur 2o: materia est in actu essendi id, quod est esse, et non forma: ergo non est pura potentia in genere entis, et existendi. consequentia liquet: probatur antecedens: materia est id quod est: ergo est in actu essendi id quod est; sed non est id quod est forma, sed esse ipsa: ergo est in actu essendi id quod est esse, et non forma. maior multis probatur: quia materia longe est [illegible] forma, sed esse; non est subiecta forma, sed esse; non est ens incompletum forma, sed esse non est eius subiectum forma, sed esse: ergo non est id, quod est forma, sed esse. Confirmatur 3o: actus materiae in genere entis, et existendi est identificatio actualis materiae cum sua essentia; sed esse habet materia hanc identificationem actualem cum sua essentia, et non forma: ergo esse, et non forma habet materia actum essendi, et existendi: ergo non est pura potentia in hoc genere. Confirmatur 4o: etiam si materia non haberet diversam existentiam ab existentia formae, haberet diversa esse, et existendi ab esse, et existendi formae: ergo etiam si existeret per existentiam formae, non est id quod est per esse formae: ergo esse habet actum essendi, et non per formam.

Dico 3o: materia existit per propriam existentiam distinctam ab existentia formae: unde non est pura potentia in genere existentiae. Ita Recentiores, negantes contra Scotum, et Suarezio, a qua conclusione nostrorum nullus hucusque discessit. ad illam probandam variis utuntur rationibus, quarum aliquas impugnat laudatus Arriaga hic sect. 5 subsect. 2: unde et aliis satis fuisse sententiam [illegible] hominibus ad ipsorum etiam rationes diluenda. aliqui 1o probant conclusionem hanc ex eo quod esse [illegible] non [illegible] ab propria existentia: ergo si materia habet esse distinctum ab esse formae etiam habebit esse existentiam propriam distinctam ab existentia formae. optimum quidem argumentum, sed [illegible] propriam; [illegible] quod [illegible]

sit, quod et etiam docent Thomistae, et si bene advertas ob[illegible] hic ex[illegible]
distinctione [illegible] non datur aliqua magna pars, eius hoc sunt principia exceptis
dubitare omnimodis intra ipsam adhuc [illegible] ad pulcherrimam viden-
dum in secundo.

Alii D. Scotus [illegible] interrogantes
[illegible] opinionem. materia ponit extra suas causas praeactionem productionis
distinctam ab actione productiva formae: et existit per existentiam distinctam ab exis-
tentia formae. Arguit Scotus p[rimo]: quia materia ponit extra suas causas praeactionem
[illegible] causalibus; et forma [illegible] propter [illegible], praeactionem [illegible] generan-
tibus: ergo: quia actio productiva materiae est [illegible] abagente supernaturali illo
creante; actio vero productiva formae abagente naturali illa generante pro-
ducit. 2o: quia quod producit diversum fit, non productio diversa materiae, [illegible]
[illegible]: quia actio, qua ponitur materia extra causas, diversa et abun-
dione, qua forma producitur, et ponitur extra causas: ab [illegible] com[illegible]
[illegible] forma, producitur materia. Probo minorem ex [illegible] ante illa: actio qua
ponitur materia extra causas, tendit ad tribuendum existentiam materiae, et
non formae; et actio, qua ponitur forma extra causas tendit ad tribuendum exis-
tentiam formae, et non materiae: ergo materia existit per existentiam distinctam ab existen-
tia formae. Probo [illegible]: si materia, et forma existunt per eandem existentiam,
actio tendens ad tribuendum existentiam formae tenderet ad tribuendum existen-
tiam materiae, ut fit evidens: sed non tendit: ergo. Probo minorem: actio productiva
formae tendit ad tribuendum existentiam illi actui, quem producit; sed non producit
materiam: ergo non tendit ad tribuendum existentiam materiae.

Probatur 2o: praeactionem
qua producitur aliquid, fit aliquid verum, et realiter intrinsecum ut existens fiat
[illegible] manet praeactionem [illegible] productionem [illegible], [illegible]-
[illegible] postulatis: ergo praeactionem, qua producitur materia, fit aliquid
verum, et realiter intrinsecum materiae existens actu; sed non producitur per
actionem, per quam producitur forma: ergo non fit aliquid verum, et realiter intrinsecum
materiae existens actu praeactionem, per quam producitur forma: ergo non existit per
existentiam formae. Probo [illegible]. [illegible] existeret per existentiam formae, praeactionem

verè, et reali in rerum natura existens actu praeter ipsum, per quod fit ipsa aliquid verae et realis existens actu, sed non est existentia praeter ipsum: ergo. Confirmatur: per actionem productivam materiae tollitur illi esse purae potentiae, et tribuitur illi esse actuale; sed esse actuale materiae est existentia materiae: ergo per actionem productivam materiae tribuitur existentia materiae: ergo non tribuitur illi esse actuale, aut existentia ipsa, sed absolute terminus ipsius materiae productae.

Probatur 2o conclusio: si materia existeret aut per existentiam formae, praecise stando, per quod ponitur existentia formae, ponitur existentia materiae, et praecise stando, per quod variatur existentia formae, variatur existentia materiae: utrumque hoc absurdum est: ergo. Maior ex terminis est evidens. Minor quoad 1am partem probatur: existentia formae ponitur per actionem productivam formae; sed existentia materiae non ponitur per actionem productivam formae: ergo non ponitur praecise, per quod ponitur existentia formae. Minor probatur: existentia materiae ponitur praecise, per quod producitur materia; sed non producitur materia per actionem productivam formae: ergo non ponitur existentia materiae per actionem productivam formae. Minor altera pars, quod scilicet variata existentia formae non variatur existentia materiae, probatur: destructa forma praecedenti et producta alia forma in corrupto variatur existentia formae; sed non variatur existentia materiae: ergo variata existentia formae non variatur existentia materiae. Probatur minor: quia per variationem formae non producitur de novo materia, sed eadem existit sub alia forma: ergo non variatur existentia. Probo hanc consequentiam: variari existentiam est amittere unam existentiam, et acquirere aliam existentiam, est de novo produci: ergo si de novo non producitur materia, minime variatur existentia. Circa tandem, utrum materia existat per quantitatem.

Q. 3.a

Utrum materia existat per quantitatem

Obiicitur 1o: si materia haberet propriam existentiam non posset subsistere sine forma eius parte: ergo neque haec. Probatur antecedens: si materia haberet propriam existentiam,

esset ens in actu, sicut forma est ens in actu; sed ex duabus entitatibus
in actu nequit fieri unum ens per se: ergo. Retorquetur argumentum: in materia
materia distincta ab essentia formae, etiam intrinsece talis: ergo antecedens conceditur: ergo
duplex ens in actu esset, essentia materiae et formae: ergo nec resultaret unum
ens per se, si materia haberet essentiam distinctam ab essentia formae. Nego consequentiam namque
atque, et distinguendo probationem: si materia haberet propriam existentiam
esset ens in actu physico completo, nego maiorem; esset ens in actu metaphy-
sico incompleto, concedo maiorem, et minorem distinguendo, forma est completa
in genere metaphysico, sicut loco existentiae est materia, est forma, sunt
entia in actu existentia, etc.: actus enim metaphysicus materiae completur
physice per unionem ad formam, quatenus complete existit cum forma: in actu physico
completo sola est forma, est enim actus compositi et materiae. Haec autem in eo pertinent
physico per se, et non actus ut supra diximus.

Obiicies 2°: exis-
tentia est principium operandi; sed materia nulla ex se habet operationes: ergo nullam ex se
habet existentiam. Retorqueo argumentum: essentia etiam est principium operandi; sed materia
nulla ex se habet operationes: ergo nullam essentiam habet. Nego, distinguendo maiorem: exis-
tentia est principium operandi activum seu passivum, omitto maiorem; solum principium operandi
activum, nego maiorem. Materia distinguitur actione et passione, quod quidem falsum dicitur
supra ostendimus, ad hoc perpetrari, minus ab agente naturali operante
activa: et deinde existentia materiae principium operandi passivum, sicut forma, quae in suis
operationibus dependet a materia.

Obiicies 3°: existentia forma est
materiae: ergo facit materiam existere: ergo existit per existentiam formae. Retorqueo: essentia
materiae unita est formae: ergo facit formam esse: ergo forma est per essentiam materiae. Retorqueo
antecedens, distinguendo consequens: ergo facit materiam absolute existere, nego consequentiam: ergo facit
materiam complete existere, concedo consequentiam.

Obiicies 4°: existentia materiae
est actus ultimus materiae; sed nequit materia, cum sit pura potentialitas, habere
actum ultimum nisi a forma: ergo nequit habere existentiam nisi a forma. Retor-
queo: esse essentiale est actus ultimus materiae intimus materiae, et intimus

existit: quod est pars potentialis, nequit esse sine subiecto, nisi per formam. Dico vero ipsam materiam: existentia materiae est actus ultimus physicus materiae, non materiae: loquor de metaphysico, sed de materia. actus ultimus physicus materiae est forma; loquor autem de entitativo, nempe forma, vel existentia materiae.

Obiicium
Si: eo ipso quod materia ex sua ultima differentia sit pura, nequit convenire nos actus; sed materia ex sua ultima differentia est pura: ergo nequit convenire nos actus: ergo nec existentia. Retorqueo. forma ipsa ex sua ultima differentia est actus, et non convenit nos potentia metaphysica informativa per physicus productiva alterius formae, et ita ipsa materia non repugnat, quia cum etiam sit materia ex sua ultima differentia sit pura convenire aliquis nos actus. Nego ipsam distinguendo maiorem: eo ipso, quod materia ex sua ultima differentia sit pura physica receptiva, nequit convenire nos actus physicus informativus, Concedo maiorem, nequit convenire nos actus entitativus, et logicus, nego maiorem. pura physica, sive productiva sive passiva, non dicit actus physicus quem est scilicet forma, et pura scilicet non productiva, et ideo materia non dicit, nec convenit sibi in sua ultima differentia; imo forma nata est dicitur, quia eadem materia pura physica ex se talis materia convenit actus entitativus, et logicus, qui nihil dicit, quod pura sit aliquid verum et inde extra suas causas, extra statum purae possibilitatis, et extra purum nihil.

Obiicium 3°.
Materia nequit existere absque forma: ergo existit per existentiam formae. Retorqueo. forma nequit existere absque materia: ergo nequit existere absque Deo. Quia forma existit per existentiam materiae, et ideo per existentiam divinam. Nec o mittendo argumentum, de quo inquiret 3ª. nondum loquor: quia si forte materia existere nequit absque forma, id maxime est propter dependentiam ab illa operationis, aut propter connexionem cum illa tanquam cum complemento materiae naturaliter petito.

Venio ad Divi Thomae testimonia respondendum est. Loqui Doctor Angelicus de actu existendi pleno et specifico intra determinatam speciem, quae quidem habet materia per formam

substantialis. Q. 4. De appetitu materiae ad formas substantiales.

Q. 4a. De appetitu materiae ad formas substantiales

Breviter [illegible] observandum, in qua multi sunt plerique DD. qui nihili magni facientes, sive magnum facientes, specificarum magnitudinum. appetitus in omni est inclinatio, sive propensio alicuius ad aliquid sibi bonum: cum bonum non habeant, et [illegible] compleat, et colorem [illegible] physicam dicitur, perficiendo tanquam [illegible] propria actus, dicitur materiae appetere formas [illegible] metaphorice, et improprie: quia appetitus proprie est actus voluntatis, quo desiderat voluntas, amorem in aliquid sibi bonum: et hic est, et dicitur appetitus elicitus, quo v.g. aeger desiderat sanitatem tanquam sibi bonum, et gaudet de sanitate possessa. [illegible] appetitus dicitur esse elicitus, ex [illegible] desiderari, gaudium aut complacentiam elicere requirat: ex [illegible] quatenus natura propendit in formas tanquam sibi bonum, appetitus alius est per omnem desiderii, quo dicitur natura propendere in bonum absentem: alius complacentiae, sive gaudii, quo in bono, et de bono potito complacet natura.

Rogatur

hic: an, et quomodo materia appetat formas? certum est, appetere naturaliter formas, cum sit capax boni, et natura illius complementum, quod videtur absque forma substantiali. certum est 2o. quod formas perfectiores appetat, ac imperfectiores, cum quaelibet earum satiabile sit ipsius appetitus, et sub qualibet [illegible] exaltat. certum est 3o. materiam non appetere formas ut possessas, sed ut acquirendas: id est quatenus possidet formas, ut hic sunt [illegible] ipsius appetitus, sed formas ut possessas non satiant appetitum materiae, sed ut acquirendas [illegible]. certum est 4o. [illegible] appetitus, quo [illegible] materia ad formas, esse per modum complacentiae, et gaudii, et non per modum desiderii: ratio est, quia appetitus complacentiae est ille, quo sistit natura in bono praesenti, et possesso, sed semper praesens est [illegible], ut illud [illegible] aliquam formam substantialem, hoc dicitur illa: [illegible] [illegible]

appetitus per modum complacentiae, et numquam per modum desiderii, cum num-
quam absit a materia omnis forma substantialis. Minor patet, quod desiderium materiae formas
non aspirat alias, cum satiatus sufficienter sit ipsius appetitus, et nulla completa
sit prima materia. Certum est 2°: quod si a praesenti forma spoliaretur materia, tunc
quidem appetitus per modum desiderii ad formas esset inclinatio: quod patet,
cum nullam possideat in bonum suum absentem.

Maius est dubium in determi-
nando modo, quo appetitus materiae respiciat formas, praescindendo a desiderio, et gaudio, sed praecise prout appetitus dicit res ad bonum suum: quod in
materia naturali dicitur [illegible] amor. Dico: appetitum materiae respicere ipsas formas, etiam
corruptas, non abstractive, sed sub earum individuatione, non collective, sed di-
visive. Probatur: materia appetit, et respicit formas substantiales eo modo, quo formae satiare
aut saciare possunt appetitum materiae, sed ipsae formae etiam corruptae, si quidem in [illegible]
[illegible], et abstracta sumantur, cum sit generica, et abstracta non dicit a parte
rei, nec saciare, nec satiare possunt materiam, sicut nec aegrotus satiatur cibo in
generica aliquo sibi oblata; sed illae formae individuae, et particulares satiant
appetitum materiae: et quidem non sub collectione, sed haec, vel illa, vel illa: ergo sub hac divisione
respicit, et appetit materia formas determinate quidem, et non in abstracto, nec collective, sed
divisive.

Quod autem ad formas corruptas, quae a nostro Alvariaga, et pluribus
Thomistis praeiudicatur, probatur: appetitus, sicut aliae materiae ad formas praescindendo a desi-
derio, et gaudio, est ipsa essentia materiae, ipsa quoque intrinseca ex parte formarum
sed etiam si corruptae forent formae, manet in materia eadem essentia, eadem que essentia
intrinseca formarum: ergo manet idem appetitus respectu ad formas corruptas, quia antequam
corrumperentur erat in materia.

Dices: non datur appetitus, nec respicit materia
ad bonum, quod est impossibile; sed impossibilis est reproductio formae corruptae, ex ipsius
exigentia in materia: ergo non datur in materia hic appetitus, et respectus ad formas corruptas.
Distinguo maiorem: non datur appetitus materiae ad bonum, quod est absolute impossibile,
concedo maiorem: ad bonum, quod est per accidens impossibile, nego maiorem. Reproductio
formae corruptae non est absolute impossibilis, nec est quam [illegible] superaddit

Cum non excedant vires operis naturae, quae eadem existimat viribus quibus potest sua se producere potest conservare: quia tamen per accidens impeditur, quia tempus Dei decrevit adjuvare naturae exigentia, atque producit radiones corruptas sua deinde non producere; sed aliis rationis inductis subalternat: ut quod dicitur in quolibet re. operatione sufficit quod nos ad quod quo sit ipse et expansio intrinsece possibile, et sibi bene. Quaestio 9a de dependentia materiae a forma substantiali. Cum materia de absoluta Dei potentia existere possit absque forma substantiali.

Q. 9a

De dependentia materiae a forma substantiali
Utrum materia de absoluta Dei potentia existere possit absque forma substantiali

Fonseca, Suarez, pro-
[illegible], et Arriaga, cum aliis juniores de existentia materiae per se sola proximiores adhibent magnam conuenientiam et dependentiam a forma substantiali, unde dicuntur posse absque illa existere per se, et esse naturam. Nobis tamen cum communi Doctorum defendenda est conclusiva ista, quae probatur ex non repugnantia intrinseca; ut ex solutione argumentorum constabit. Probatur materia non aliquo modo dependet a forma, hoc est in nullo genere causae, nec a priori, hoc est in nullo genere conditionis ex parte causae cum effectu: ergo potest saltem divinitus existere omnino per se sine substantiali forma. Antecedens quoad primam partem probatur: quia forma non causa efficiens est, neque formalis, neque materialis, neque finalis materiae; ut planum est, cum a Deo magis producatur. cum forma non recipiat materiam, cum forma non constituat materiam, nec materia fiat per formam, sed potius e contrario: ergo in nullo genere causae dependet a forma. Quoad 2am partem probatur: quia materia ea non causat forma in genere causae efficientis, nec forma est effectus materiae ratione concursus cum materia ut requirat Deus immediate producere influxu naturali materiae quae forma immediate producitur et actione causae efficientis: ergo non dependet a forma tanquam a requisita conditione sine qua non, tanquam a causa: ergo nullo genere dependentiae

quia talis divinitus suppleri nequiret, sive impediret dependentiam materiae a forma.

Probatur 3o: etiam si materia existeret per existentiam suam, posset existere divinitus absque forma: ergo et 4a. antecedens probatur: posset Deus supplere existentiam suam per aliam existentiam distinctam ab existentia sua: ergo etiam si existat per existentiam suam, immo etiam si petat connaturaliter existere per existentiam suam, poterit existere divinitus absque forma. Antecedens nullam contradictionem implicat: sicut enim operatur: humanitas Christi Domini naturaliter petit existere, et subsistere per existentiam, et subsistentiam sibi propriam; et tamen divinitus subsistit per subsistentiam verbi, et in humanitate sua per existentiam verbi existit supplendo verbo existentiam, et subsistentiam propriam humanitatis: ergo similiter etiam si petat materia existere per existentiam suam, poterit Deus supplere existentiam materiae per aliam existentiam distinctam ab existentia sua: ergo et absque forma existere poterit.

Probatur 5o: accidens dependens naturaliter ab existentia subiecti, cui inhaeret, potest divinitus existere absque subiecto, ut fide divina credimus in eucharistia evenire: ergo materia si dependeat naturaliter ab existentia sua, poterit etiam existere divinitus absque forma. Consequentia probatur: forma licet ponatur dependens naturaliter a materia sua, tanquam a causa materiali, potest supernaturaliter produci extra materiam conservarique extra ipsam: ergo etiam materia si dependeat naturaliter a forma tanquam a complemento formali poterit supernaturaliter produci conservarique sine forma.

Sed notandum

obiicies 1o: Divus Thomas q. 3o 3a parte articulo 1o docentem magis implicare materiam esse sine forma, quam accidens sine subiecto; sed accidens naturaliter nequit esse sine subiecto: ergo materia neque supernaturaliter sine forma. 2o: Deus nequit supplere suam causalitatem formalem: ergo nec efficere, quod materia existat sine forma. 3o: implicat aliquid esse in individuo, quin sit sub determinata specie; sed si materia existeret sine forma, non esset sub determinata specie: ergo. 4o: nequit dari ens sine individuatione: ergo neque materia sine forma. 5o: magis pendet materia a forma substantiali, quam ab accidentibus

cidentalibus, sed sine aliquibus formis accidentalibus ergo per modificationem durationis accidentem [illegible] existere nequit nec de potentia absoluta, ergo nec poterit absque forma substantiali existere. Pb. consequentia: accidentale includit formam accidentalem: ergo esse substantiale includit formam substantialem: ergo implicat esse substantiale, quale est materia absque forma substantiali.

Nec ad- mittatur [illegible] omnia nimis recedendo maior, et [illegible] Cog: sicut datis agen- endi do, et forma valeret plura sequuntur absurda, ut cuicumque ex speculanti constabit. accipe ut subinde forma corpus absurdissimus [illegible] magis sanctus, et magis sapiens est [illegible]; sed [illegible] est sanctus, sapiens [illegible] sapientia, et sanctitate creata; ergo plus sanctus, et sapientior sa- pientia, et sanctitate increata, et divina. [illegible] quoniam nando Cog, et bene quidem: quia in ordine, et linea sapientiae, et sanctitatis creatae datur magis, et minus: [illegible], et ego in ordine, et linea depen- dentiae materiae non datur magis, et minus: [illegible] materia in ordine, et linea dependentiae materiae plus dependere a forma, quam accidens dependet a subiecto, quoniam ad ordinem dependentiae super materia [illegible]: sicut una forma materiae, et imperfectior magis dependet materia a materia, quam alia forma materiae perfectior. ad [illegible] concedo ant., et nego cons.: forma quidem non est causa formalis materiae, sed totius compositi, nec potest eius causa, quod [illegible] in composito absque forma: sicut nequit causare, quod datur ab eis, sine al- tedicione.

Ad 3um dico maior: implicat, quod aliquid sit in rerum natura, quin sit sub determinata specie entis physici completi, nego maiorem entis metaphysici completi, concedo maiorem: materia quidem absque forma existens sit sub specie metaphysica entis completi, substantiae, et partis materialis compositi; non tamen esset in specie physica completa, quia deficeret illi adaequatio physice completi [illegible]. [illegible] concedo ant. et nego cons.: patet ex pa- rtibus: individuatio [illegible] identificatur cum [illegible]; forma [illegible] a [illegible]. Ad 4 dico maior: magis dependet materia a forma substantiali, quam ab accidentalibus [illegible] cum alia quacumque [illegible] creato non

maior

marum, quae a dicta conditione [illegible] primis [illegible] et tamen omittemus. Sunt quaedam formae accidentales inseparabiles a substantia, ut plures docent, ac quamvis creata; tales sunt ubicatio, duratio, actio conservativa, etc. Quidquid tamen sit, an repugnet existere aliquam creaturam absque omni forma accidentali, id non repugnabit in materia prima ob speciale aliquam rationem, quae in reliquis entibus creatis non reperitur: ad quam rationem tantum ea probatur, et nihil eo probatur: probatur siquidem, Deus et Angeli non sunt subjecta, quia non includunt formas substantiales, quia simplices substantiae sunt. Deinde ergo [illegible], et loquimur: quia accidens est forma, quae extra petat subjectum; non autem omne subjectum est forma, quia subjecta extra non petat subjectum: quod si magis placet, dicendo, quamlibet substantiam includere formam metaphysicam, nempe suam quidditatem, et essentiam, non vero formam physicam distinctam a quidditate, et sua substantia. Quare materiam non posse naturaliter existere absque forma duplici ex capite comprobatur.

Materiam non posse naturaliter existere absque forma duplici ex capite probatur

Ultimo [illegible] Cardinalissimo

Alii, qui docuerint materiam posse naturaliter existere absque omni forma substantiali: quos citant, et sequuntur Pater Franciscus Alfonsus disputatione 1a physicorum sectione 8a numero 129, et Pater Oviedo controversia 1a physica puncto 7 paragrapho 8o: contraria tamen, et verissima omnium philosophorum sententia docet materiam non posse existere naturaliter absque omni forma substantiali: cui libenter se subscriberem ad [illegible] solum propter exstinguendas philosophorum omnium auctoritates; contra quas propter inimicitias aliquas rationes, quas facile solvi non posse [illegible] omnino admodum [illegible] omnium rerum per hanc conclusionem, et quibus satis fieri potest, quas tamen examinare non liberet nos autem [illegible] maxime, venerandam antiquorum auctoritatem ac rationes a [illegible] exemplarium, quibus defendimus materiam absque forma substantiali stare non posse, quam duplici ex capite comprobare conamur.

Primus probationis nostrae locus hic sit: materia non datur in rerum natura nisi in ordine ad aliquam formam substantialem: ergo nequit existere naturaliter absque

forma aliqua substantiali. atque haec doctrina quando dicitur operari contra-
rium naturae. materia in sua intrinseca operatur inclinatione usque ad aliquam
formam substantialem, sed dicitur quod oportet materiam sua intrinseca usque ad aliquam for-
mam substantialem, quia sua intrinseca exigentia usque ad aliquam formam substantialem: quod patet.
probatur ergo: negari est materia naturaliter sine termino a natura sua intrinseca exacto:
quod negari materia est naturaliter absque forma aliqua substantiali. probatur autem prima: negari
est materia naturaliter, quia sit aliquid contra [illegible] exigentiam naturalem, et intrin-
secam naturae; sed quod materia est sine termino in sua intrinseca exacto, sit a-
liquid contra exigentiam intrinsecam, et naturalem: quod negari est naturaliter sine
termino a natura sua intrinseca exacto. probatur autem 2o: negari materia subjectum
[illegible] a natura sua intrinseca exactis, et sine aliquo termino in sua intrin-
seca exacto, sed negari materia est naturaliter, [illegible] in sua
intrinseca exactis: quod negari est naturaliter sine aliquo termino in sua intrin-
seca exacto: quod negari est naturaliter sine aliqua forma substantiali, quae est termi-
nus intrinsece a materia exactus.

Instabis [illegible] hanc [illegible] ex

eo quod [illegible] naturaliter [illegible], et [illegible] sine materia, etiam
si [illegible] exigentia in sua usque [illegible] materia: quod etiam forma [illegible]
[illegible] exigentia intrinseca in sua forma, [illegible] naturaliter [illegible] forma
sed [illegible] a [illegible], [illegible] exponendum: [illegible]
in [illegible] ad [illegible]; sed ad intrinsecam exigentiam, [illegible]
[illegible], et [illegible] sua forma, quam [illegible] admittunt: quae exigentia, et
appetitus est in materia [illegible] forma, quam bonum suae perfectionis; unde materia
[illegible] forma naturaliter [illegible] intrinseca exacto, et naturaliter appetendo
tanquam bonum perfectivum suum; [illegible] longe aliter [illegible]
[illegible]: in [illegible] intrinseca in sua exigentia materia [illegible] operando
tanquam bonum perfectivum [illegible], quae non dependet ab [illegible] materia
[illegible], [illegible] tanquam ab effectu, aut complemento, aut
[illegible], sine qua non valet operari, et [illegible]. ergo [illegible]
[illegible], quatenus capax [illegible] est [illegible], et [illegible]
ipsa [illegible]; [illegible] quatenus exigentia [illegible] illorum

intrinseca operando tanquam bonum perficientem suum nisi sit aliquid
contra non autem naturam, quod animam separat, quia nihil sit contra appetitum intrin-
secum; sit autem aliquid contra non nisi non sit quodcumque separet formam, quia
subjectum illius capax est, seclusa etiam intrinseca exigentia, et appetitu.

Quo ad tertium,

ad propositum dico, si aqua nunquam contrariam exigit frigiditatem, lapidem
sua opinio sursum, et non lapidem extra centrum, nec aquam sine frigiditate naturaliter
existunt: quia et materia potest existere naturaliter absque forma substantiali, atque intrin-
seca exigentia materiae sua operatur forma substantialis: nec magis in illis consideratione ratio,
haec vox naturaliter accipiatur duplici modo, pro operatione supra naturam, quod sit
contra vires omnis agentis naturalis naturaliter operantis: 2° pro operatione violenta
quod sit per introductionem qualitatis contrariae subjecto, seu per ablationem qualitatis
naturaliter operantis, quae violentia infertur per subjecto ab agente naturali, uti fit
lapidi, quod elevatur extra centrum, et aquae cum calefit. Hinc est, quod quod
a subjecto tollitur rem naturaliter petitam per vires agentis supernaturalis excedentis
omnes vires naturae, dicitur existere supernaturaliter, et miraculose: videlicet
existere accidentia eucharistica, sine subjecto propinquo; quod autem
tollitur per vires agentis naturalis non excedentes vires naturae, dicitur existere
praeter naturam: ut sic dicitur aqua calida, et lapides extra centrum existere
praeter naturam, violentiaque ab extrinseco agente passi.

Hoc supposito

Assero, quod si possit agens naturale naturaliter, et iuxta vires operans,
quod possibile potest non sit forma quae sit per introductionem dispositionum
contrariarum, et expellendis dispositionibus habere quem sufficiens sit naturaliter
et adaequate disponere materiam ad aliam novam formam introducendam, tunc quidem
materia sine forma, non naturaliter, sed praeter naturam, et violenter, existere, cum
datur aliquid contra materiae exigentiam intrinsecam, et naturalem appetitum. Ananke
dicitur, scilicet posse fieri tale agens naturale praeter formam, nihil est, et inter-
rogo si licet esse latentem omnes, praecipue dicat Philosophus materia ... quo
natura disponitur ad formam, et 132, et contraria qui dicit ... ad
formam substantialem, quia cum nullo argumento philosophico potest evidenter ...

impossibile enim tali agenti: quod si intelligas mediante potentia tali agere a-
liquo circa naturae ordinem, contradictionem non includimus, et insuper proba-
bilius, rationem quia illud non est absque forma supernaturali, et miracu-
losum, cum ab agentibus supernaturalibus operantibus producatur, licet quoad sub-
stantiam sit natura intrinsece exacta, tanquam bonum suae perfectionis
intrinsece debitum exigentis. Ex dictis eliditur motum syllogismum: loquendo extra
[illegible]; et aqua simpliciter dicitur existens naturalis, ideo denomi-
natur, et supernaturalis, quod modo; naturalis dicitur, non praeternaturalis
nec violenta, non modo. Hanc solutionem non exhibeo, agens tale naturale potest
praestare modus fortiori impossibilem.

Cum substantiae nostrae opponitur hoc sic.
Materia existens infert illationem naturalem existentiae alicuius formae in se
ipsa; sed materia conveniens connexione naturali cum forma substantiali: ergo nequit
naturaliter existere absque forma substantiali. Maior concedi legitima est. probatur:
materia existens illatione naturali infert suam quantitatem, suam ubicationem,
suam durationem, et subsistentiam; tum quia aliquam solutionem densi-
tatem, et alias suas proprietates: ergo materia existens infert illationem naturalem
existentiae formae in se ipsa. Ant. constat apud omnes; probatur: eatenus materia
infert praedictas proprietates illatione naturali, quo naturaliter requiruntur ad
munus ad complementum substantiale, [illegible] et ad actus ordinat;
sed existentia alicuius formae in ipsa magis naturaliter requiritur ad complementum
substantiale: ergo infert illationem naturalem existentiae alicuius formae in se ipsa. Ob
probatur eadem loca: eatenus infert materia illatione naturali praedictas proprie-
tates, quatenus sunt illius complementa ordinem debita; sed exis-
tentia formae in ipsa est complementum magis ordinem debitum: ergo.
R: quod videtur naturaliter impossibile, et materia omnino non [illegible] infert naturaliter
dispositiones requisitas ad se, et non infert existentiam formae, sed materia
eas infert, ergo et existentiam formae.

Haec dependentia naturalis materiae a forma
substantiali tanquam nobilissima statuta [illegible] quomodo conservabitur
materia miraculose existens absque forma qualibet, quae actionem superandi?

ctio lucis communissime declaranda per actionem entitativam et
quoad substantiam naturalem; per eandem enim qua actio sit declaratur
quoad modum supernaturalem. Ita Suarez disp. 19 metha(physicae) sect.
2, Zuarado, Arriaga, Hurtado et alii. Probatur: actio sive
influxus, quo declaratur modus lucis, invariante entitativa, et
quoad substantiam, qui exterior fit a Deo; sed actio, sive influxus, quo
declaratur modus lucis est entitativus, et quoad substantiam naturalis: ergo et
actio, qua declaratur miraculosa fit. Probatur maior: actio, qua declaratur
modus lucis est exactus a Deo qualitate absque ullo influxu supernaturali,
et absque ulla dependentia actionis ipsius; sed qui exterior modus
absque ipsa, eadem diceretur actio, cum hoc minime ipsa generat, neque ipsa
dependeat; eadem causa a qua procedit datur sit Deus: ergo in-
variata quoad entitatem, et substantiam maneat actio, et influxus,
quo declaratur modus intra fit. Minor autem quoad modum supernaturalis, quia
tamen esset causa non liceret ille modus declarandi modum extrinsece, et ultra
modum, quo ipsa modum potest inesse non declarans ipsi modum naturalem lucis
fit: ergo ille modus declarandi modum simpliciter esset indebitus ipsi modo, et ultra
vires agentis naturalis: ergo supernaturalis, et miraculosus saltem quoad modum.

Dices: acciden-
tia lucis substantialis corporis declarantur extra de substantia actione et
influxu supernaturali entitativo, et quoad substantiam; ergo similiter modus lucis declara-
tur absque ipsa influxu entitativo supernaturali. Omissa antecedente, et nego conse-
quentiam; disparitas est: quia actio, et influxus naturalis declarans accidentia, et
ipsa corporis intra substantiam dependet quatenus ipsi naturae supernaturale
fit: scilicet ab influxu ipso: unde necesse est, variari entitativam
influxus declarantis illa extrinsecus, cum ex parte declaratorum
ponitur, et novi dantur termini ad declarationem accidentium, et proinde actio
in declarans naturalis modus lucis nullo pacto dependet ipsa, neque ab
influxu suo intrinseco, etiam si hoc potest declarationem fit intrinsece. Ergo optime
&c.

Opponitur ultimum fundamentum Suarez.

Opponitur 2° auctoritate plurium Patrum et expositorum sacrae scripturae qui eidem conferunt materiae primae existentiam aliquando sumpto dicunt terra illo Genesis 1° terra autem erat inanis, et vacua: ubi nomine terrae intelligunt materiam; nomine inanitatis et vacuitatis defectum formae substantialis. sed id sine fundamento dicitur: primo quia communiter Doctores apud Lyranum hic, nomine terrae intelligi compositum substantiale ex materia, et forma terrae, dicitur autem inanis, et vacua, quia pulchritudine, varietateque herbarum, et arborum carebat.

Opponitur 3°: nullum datur fundamentum ad astruendum hanc dependentiam naturalem compositi ex materia a forma substantiali: ergo. probatur antecedens: dependentia naturalis solum oritur in natura ex suarum potentiarum, aut effectuum; sed materia non pendet ab ipsa tamquam potentia sua, nec etiam effectus illius est: ergo non dependet ab illa compositum. Confirmatur 1°: quia materia supponitur prior quam forma: ergo ante formam supponitur quidquid requiritur ut materia existat connaturaliter: ergo adhuc deficiente forma, materia naturaliter existet. Confirmatur 2°: causa activa non habet dependentiam naturalem a suis effectibus: ergo nec causa passiva: ergo nec materia a forma. Ad hoc respondetur retorquendo argumentum, et concedendo consequentiam: nullum datur fundamentum ad astruendum independentiam naturalem compositi ex materia a forma substantiali, quia independentia est perfectio aliqua, praeterea, quod sine fundamento non debet tribui materiae; est enim sine dubio perfectio magna alicuius realis, quod possit naturaliter existere absque compositione cum materia: ergo et quod possit materia existere naturaliter sine forma, et absque compositione, perfectio maior est: ergo absque fundamento tribuenda non est.

Respondeo ad antecedens negando: supra enim diximus non sine parvo fundamento ad nostram conclusionem ad probationem negatur: plura dependent connaturaliter ab aliis, quae nec potentiae, nec effectus illorum sunt, sed complementum naturale, aut aliquid exigunt intrinsecum quod sibi adiungatur ad quod propter ordinationem aliqua. ut unio hypostatica a personalitate creata, vel personalitate propria, et relatio a loco etc.; praeterea quod sit materiae effectus aliquomodo forma est. ad 1am confirmationem respondeo, cautes pluries

magis naturaliter existere absque quantitate et subsistentia, et absque aliis accidentibus; sicut actionis plurimas passionesque sine illis. Oportet deinde, fieri manifestum transitum ab statu abstractionis ad positionis sive opinionem nostram, ad statum existentiae realis in instanti temporis operati aut a natura expendendi. Hinc ad interim certi obiecti loquor: quod ante forma suppositi quidquid requiritur, ut materia existat in alio instanti productionis, et praecedentis naturae: ut existat in instanti reali temporis operantis, et. eo modo, quo prior eius forma existit prima; est in priori instanti, et in instanti reali, et praecedentis; in instanti reali existentiae operantis, in quo venit ad ipsam pervenire. ad hoc sufficiens est ergo, cuius solutio opere demonstrat in Cajetano nostro, quod ipse negavit materiam absque suis accidentibus, dummodo hoc ordine in quantitate praecedat si sic ei sine positione physica per emanationem, quod fluunt calor, ut lux ignis, calor ab igne, frigiditas ab aqua.

Opponunt 3°. de facto materia prima existit; si saltem existere possit sine forma substantiali de facto agentibus naturalibus quia possunt expellere formam praecedentem in materia, quin valeant introducere in instanti expulsionis aliam formam: ergo naturaliter potest materia existere nudata a forma substantiali vi agentis naturalis. Probatur in generatione viventis, quia experientia docet pati tamen, quod naturale minimum naturalem, ut in illo dicatur forma viventis; sed ergo ad quam, id est partis minimi naturalis impinguari agentis ex ultimo esse perdere ad formam viventis, neque retinere formam embrionis, neque ultimum esse formam embrionis: sed tunc illa pars minimi naturalis impinguata agente in hoc formae viventis: quod nullo; materia videtur esse: nam ultima esse pro forma viventis expellit ultimum esse formae embrionis; sed expulsa ultima esse qua forma embrionis, haec non manet: ergo. Probatur minor in syllogismo: pars impinguata non recipit formam viventis, dum pars augmentata minimi naturalis ultimo esse perdita sit: nam quia pars introducit forma viventis in parte sua sed tota sub: ergo pars minimi impinguata in hoc eius instanti forma viventis: ergo nulla.

Probatur secundo ex eo, quia in destructione viventium
quando animal ex. g. moritur, semper subsidit alia forma substantialis:
ergo moritur anima a toto forma. Antecedens probatur: moriente animali subsidit
cadaver; sed cadaver non est aliud, quam materia organica, spoliata forma
vitae praecedenti, et informata alia forma subsequenti: ergo subsidit alia
forma substantialis. Respondeo: quod si aliqua forma subsideret, maxime cadaveri-
ca; sed haec non est forma positiva: ergo materia spoliatur, quia forma vitalis exigit
dispositiones ad sui introductionem; sed forma cadaverica [illegible]:
ut patet in his, qui nimia pestis calore intereunt, et in his, qui
nimia frigiditate consumpti [illegible]: in quibus materia manet [illegible]-
simodo dispositiva; et in forma cadaverica in utraque materia introducitur:
ergo.

Probatur 3.º ex eo quia ponamus dispositiones naturales ex quibus aliqui-
que esse quatuor qualitates, scilicet calorem, siccitatem, frigiditatem, et humi-
ditatem sub temperamento ut duo: sitque in materia haec introducunt duo
alii gradus frigiditatis, sufficientes ad expellendam formam animalis, et expelle-
rent duos gradus caloris necessarios ad conservationem formae in ista materia. modo
sic: quando perierit forma, status esset materia sub alia substantiali exigentis
siccitatem ut duo, humiditatem ut duo, et frigiditatem ut quatuor: igitur
difficillime [illegible]: [illegible] male poterit destruere formam animalis in materia, quin
[illegible] alia status formae introducatur: maneat ergo materia sine forma. Simplex
hoc argumentum magni fecit olim quidam multis mihi colendus, cuius indi-
[illegible]: quod communi via ex [illegible] corporis altera
[illegible], sed communi [illegible], dum sufficiens difficultatis
harum solutionem adhibere videtur: sed patiatur discipulus [illegible] animo
[illegible], quia [illegible] gravissimos auctores [illegible].

Respondeo dispositiones naturales ante:
ad eam probationem fuisse generationem viventis [illegible]: admitto [illegible],
et non moneo in syllogismo: ad probationem [illegible], et [illegible]
[illegible]: quod [illegible] in illo instanti, in quo [illegible]
non hoc [illegible], [illegible] praeparia-

geria

operari: ergo [illegible] ultima dispositio ad formam viventis [illegible], unde forma
embrionis [illegible], per eam forma viventis in multis dispositionibus
communicat: Cum etiam ipsa forma embrionis aliquo modo dispositio
ad formam viventis sit, cuius huius solutionis est: quia ultima dispositio ad formam
viventis non datur in aliqua parte minima, [illegible] determinatur ab alia
[illegible] suo, et Colleg.: unde nulla dispositio ultima est, quousque
omnes dispositiones ultimo sint: quod mihi probatur in hunc modum: ultima
dispositio ad formam viventis [illegible] debita proportione partium cum mixtis
[illegible] qualitatibus, et organizationibus constet; [illegible] partes
suis, et Colleg. constat sine qualitatibus, et organizationibus non
datur debita proportio cum mixtis [illegible] qualitatibus, et organi-
zationibus constet: ergo non datur ultima dispositio ad formam viventis. Unde quod
forma viventis in qualibet minima parte introducatur, ma-
[illegible] quia dispositio in aliis partibus non [illegible] sunt, et ideo ultima
dispositio in qualibet parte non datur. Nam si in viventibus [illegible], quae debita
extensione, et proportionem partium exigunt: alias quid essent, [illegible] subje-
ctum, et [illegible] partes animarum, in qualibet parte [illegible] pendere ab alia
ultimo disposita forent?

[illegible] ad probationem [illegible],
et [illegible]: Cadaver siquidem est [illegible] substantialis [illegible] et
forma substantiali; quae Cadaverica [illegible] dicitur, quae exigit durare in illa
organizatione viventis, privationem formae viventis immediate [illegible], et
[illegible] alterius formae substantialis [illegible]: quid autem sit haec forma Ca-
daverica, facile explicari nequit: [illegible], quae forma quaedam
substantialis adaequate [illegible], [illegible] expulsionem
formae viventis, [illegible] ad formam viventis, [illegible] ultima [illegible]
exigit quamcumque [illegible] ultima dispositio formae viventis, et ultima dispositio
cuiuscumque alterius formae: hic [illegible] mihi videtur [illegible]
[illegible]: [illegible] quia nulla forma [illegible] expellit aliam, nisi per
[illegible] introductionem; sed [illegible] introductione
alicuius formae [illegible]: [illegible] ut [illegible]

a viventis formae dispositio medii sit, tum non alterius formae quae cada-
veris: quod hic dub. Nam quia in viventium generatione aliquas admittit
forma quaedam substantialis praevia quae appellatur embrionis aequivalenter
viventis generandi: ergo etiam in corruptione viventis, tamquam dispositio
viventis admittenda est; sive ea aliquid admittitur ad expulsionem eiusdem
formae cadavericae exigere tamquam dispositionem, et ultimam, dispositionem ma-
teriae ultimae dispositionem formae viventis quae cum se [illegible]: patet [illegible] nimius
calor, siccitas [illegible] etc.: nullam ergo dispositionem requirunt substantialem
eadem dispositio praecedentem expellens ultimam dispositionem formae viventis, quae [illegible]
[illegible]

Arguitur adhuc: si Deus ad viventis corporis destructionem non
duceret formae cadaveris, et ad alterius destructionem nullam formae induceret in
materia, ea quidem corpora sensibiliter nullam differentiam praesefe-
rent: ergo forma cadaveris nihil praestat, unde eam ponere cogimur:
quod si dicatur ea, inconvenientissima sequi alia, inconvenientia hic exigit: eadem
forma substantia tum totalis, tum partialis destructionis ratione: nam in materia
duorum aliorum deleantur una, et alterius non deleantur in eo [illegible] sensibilibus obiecti
nullam differentiam praesefeferunt. Et si in una deleatur forma partis, et in
alia non deleatur, [illegible]: ergo forma partis nihil praestat, unde
eam ponere cogimur: quod positione negatur, nunquam auferret Deus formam
substantialem a ligno, relictis omnibus accidentibus: certe tunc illa forma
destructa praesefert differentiam aliquam a alio ligno, huius formae
substantialis: nequidem: ergo nullum est argumentum ex differentia sensibili obiecti
desumptum.

Adhuc arguitur, admitti posse non cadaveris eveniret
[illegible]: vel [illegible] forma substantialis, quae introducitur in ultima
materia ad expulsionem formae animae. 1o: quia nullo alio pacto agens naturale
destruit formam praecedentem, quam introducendo dispositionem contrariam dispositionis
contrariae ad aliam formam expulsivam: ergo nullo alio pacto aliud expe-
llit, nisi disponendo materiam ad aliam; sed nequit expellere praecedentem,
nisi disponendo ultimo ad aliam: ergo nequit expellere praecedentem, nisi

introducendo aliam. Probatur minor: eatenus agens naturale non ultimo dispo-
nit ad aliam, quatenus non tenet [illegible], producendo ultimam dispositionem ad aliam, s.
quatenus impediunt ipsam praeexistentes et illius contrarias: nam neque
dici, quod forma praeexistens expellatur, et illius disposito ultima
obsistit; sed forma quae expellitur, non impedit introductionem ultimae dispositionis
ad aliam: ergo non [illegible]; quia ut supponit, potest introducere contrarias colluctiones
dispositiones: respondeo: nego minorem: s. nam sola colluctio est sufficiens ad aliam formam in-
ducendam, s. non; si sufficiens est, ex ultimo disponit formam: sicut quia
idem agens sufficienter non potest aliam eiusdem sibi disponere producere, usque dum
ad colluctionem sufficientem deveniat, cum impediens non sit.

2o: quia ex-
perientia ipsa videmus, quod dum agens naturale introducit dispositiones
sufficientes ad formam expellendam, et non sufficientes ad inducendam propriam formam
agentis, producunt aliam formam subalternam, ad quam sufficientes dispositiones erant
in materia: ut videmus ignem in lignum, et in aquam agere introducendo
calorem, et siccitatem, tamen contrarias formae ligni, et formae aquae: vi-
demus interea, quod ante ignis formam introducat, lignum partim
resolvitur in aquam guttulas, alia in carbones, alia in fumum, alia
denique aliquando in cineres; et in aqua videmus partes aquae in
vapores, in aerem, et in fumum abire, quin unquam forma aquae imme-
diate ignis: ergo dispositiones, quae sufficientes non sunt ad novam formam inducendam, po-
terunt ad aliam esse sufficientes, cum tanta varietas formarum in rerum natura:
unde etiam monstra saepe in natura reperimus: ergo agens naturale potest
expellere formam mediis dispositionibus contrariis, praeviis ultimo ad aliam dispo-
nere: et si de facto talis non possit, ex ultimo ad aliam, et iuxta omnes rerum
loquendo in libris [illegible] a causis naturalibus, quos dicunt naturales in gene-
rando Deus, Sol, Luna, aut aliquod ex aliis quas planetas,
quae in generatione naturalis influere dicunt: et id patet, [illegible]
fateantur, praecipue in generatione [illegible] [illegible]
et imperfectorum animalium ex materia putrefactionis. Sed de hoc infra.

Q. 6a. an, et quomodo inducatur [illegible] materia? Cum simplex unitas

Corp. ex mag. Q. 5a.

An, et quomodo unitatem habeat materia.

Q. 14

Cuius plurius unitatis capax est materia

Triplex distinguitur in Metaphysicis unitas, numerica, specifica, et generica, quarum quaelibet sumitur esse praeter id, sive tam rationis intentionalibus faciendo, ut in logica tractamus, sive realis diversimode. Unitas physica numerica est, indivisio physica rei in plures partes: ergo dari unitatem materiae de facto, probatur facile, quia materia quaelibet est physice indivisa in plures partes: quae est una numero materia: antecedens probatur: quia materia quaelibet habet suas partes unitas physica unione: quae indivisa est physice: ergo una numero.

Unitas physica specifica est indivisio rei in plures essentias physice diversas. Huius etiam esse capax materiam probatur ex: plures materiae eiusdem speciei. Sunt unitates specificae: quae illius capax est materia. Antecedens evidens: quia plures materiae eiusdem speciei sunt indivisae in plures materias essentialiter, et physice diversas; sed materiae, quae indivisae sunt in plures materias essentialiter physice diversas, habent unitatem specificam: ergo. Restat ostendere probare, dari plures materias eiusdem speciei. Et quod spectat ad communem sententiam, omnes materiae sublunares de facto existentes esse eiusdem speciei: quod sic probatur: omnes materiae sublunares de facto existentes sunt capaces earundem omnium formarum: ergo eiusdem materiae speciei sunt. Antecedens experientia constat: eadem siquidem materia, quae constituit ignem, in aerem, in terram, in plantam, in animal animatum etc. saepe variatis diversarum corporum formis succedendo: ergo si dicta sententia quaelibet sublunaris materia quamlibet formam recipit, ergo aequaliter omnes easdem formas congregaverunt. Ergo eiusdem speciei, cum nec specificationis intrinsecas, aut extrinsecas habeant, unde differant.

Dices: materia habet ante primus aliquod

unde unitas specifica sumatur: et non datur haec in materia. probatur antecedens: quia materia esse non habet ex se in specie nisi, aut in specie compositi, et ita, sed ex his, quae sunt in ea specificativa: et est: non datur antecedens: quia habens communitatem, unde sumitur unitas specifica materiae, est convenientia, et similitudo, quae sunt plurium materiarum invicem propter convenientiam quam inter se aliquo modo differunt: ad probationem dicitur: loquitur enim de specie entis physice completi, in qua quidem specie perfectio tanquam per ultimum, et differentiale determinans ponitur materia; nos autem loquimur de specie entis physice incompleti, in qua esse et perfectio est materia. Ad ultimum, haec esse specificativa ex intrinsecis, de quibus tractavimus; materia quaedam signa sunt ad dignoscendum, in qua specie sit materia; sed aliud esse specificativum intrinsecum, et essentiale: hoc sequitur est probandum differentiale constitutivum.

Unitas genericae convenientia plurium specie differentium in aliqua ratione generali. huius unitatis capax etiam esse materiam, probatur: plures enim in specie differentes possunt fieri; sed tales materiae habent unitatem genericam: ergo capax est materia unitatis genericae. probatur minor: materia, materiae eo modo plurium in specie differentes conveniunt in hoc ratione subiecti formae substantialis, quae quidem est ratio generica materiae, sed haec convenientia est de unitate generica: ergo tales materiae habent unitatem genericam. maior si syllogismi, probanda nunc est 1o: possibilis est materia recipiens tantum formas sublunares, quae defectu dicantur et alia recipiens formas, et aliarum possibiles similiter specie differentes aliis sub sublunaribus, quae defectu dicantur. 2o: possibilis est materia recipiens omnia formas corruptibiles, et alia recipiens incorruptibiles, et in corruptibilibus formis.

3o: possibilis est materia recipiens tantum aliquam formam extra quae defectu dicantur, et alia vero formas, quae defectu dicantur; 4o: possibilis est materia (et si forte defectu dicatur) recipiens tantum formas sublunares

et alia recipientia tantum formas loquitur. Ergo possunt esse materia ta[m]
corporalia corporum, et spiritualia tantum recipientia, et alia
spiritualium spiritualium tantum formas recipientia; nec hoc est contra
Thomistas dicentes et omnia creata [illegible] omnino esse
[illegible]: quia possunt esse multae species distinctae: scilicet [illegible]
ostendatur.

Dico 3o: id est, quod aliqua materia possit recipere
quae aliquas formas, quae de facto dantur, potest recipere omnes, quae
de facto dantur: quia non sunt plures species distinctae materiae
[illegible]. Probatur antecedens: Philosophi de facto existentes introducunt in
materia dispositiones per [illegible] dominationem quatuor primarum qualitatum, sed
id est, quod [illegible] materia omnis sit subordinata dominationi earum
qualitatum [illegible] cuiuslibet dominationis primarum qualitatum [illegible] cuius-
libet formae sublunaris. Confirmatur: materia prima est inter substantias imperfec-
tissimas, et ut loquitur Augustinus est prope nihil: ergo non sunt plures
materiae diversae in specie. Probatur consequentia, quia si esset aliqua diversa specie,
scilicet esset imperfectior materia, et hoc requirit esse, cum haec imperfectissi-
ma sit entitates substantiales; scilicet aeque perfecta, quod implicat, quia non
sunt eiusdem perfectionis duae entitates specie distinctae: scilicet perfectior esset,
quod etiam requirit dici, alia [illegible] materia: ergo [illegible].

Respondendo argumentis:
non enim valet: potest recipere aliquas formas: ergo et omnes: licet enim quaedam possit
aliquas formas accidentaliter recipere, sed non omnes; non enim recipere potest
animalis generationem, quae formas accidentales sunt ad generationem [illegible]
et non minus. Potest enim quidem aliqua materia recipere [illegible] qualitates sine
dominatione, [illegible] temperamento ut dico, quam possit [illegible] tempera-
mento ut [illegible]: sicut [illegible] potentia sub [illegible] duos, aut [illegible]
[illegible]; non autem potest sub [illegible], aut [illegible] [illegible], etiam [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] limitationem [illegible] scilicet dico, illa materia [illegible]
[illegible] ad recipiendas aliquas formas aliquas [illegible], et [illegible]
[illegible] dominationem primarum qualitatum, [illegible] [illegible] [illegible]

et lt.º ad 2 probationem dicendum quod, si loquatur de existentibus in subiecto, et non esse: unde 2 ratione, malum in essentia in specie absolute nostra propriedades est, et imperfectionem, et eius profectus, et perfectionem nostrarum: quia hoc nostra divinum est esse sublunarium, et simile esse obiectum superiorum; illa autem potius limitata esse in se non vires tamen, sed alterius generis: imperfectior hic nostra est. quod autem dicitur, malum esse subiectum esse imperfectionem, intelligendum est, si comparatur ad eius subiectum, quia non sunt mala [illegible]: quia deus contrariatur propriae essentiae qualis in perfectione potiuntur esse, potiuntur enim in hac [illegible] tanquam exactiorem et exactiorem inexistunt, et perfectiorem distinctionem [illegible]. quod mala spiritualia perfectior contrarium esse corporum nostro: deinde mala alterius naturae, et alterius mundi potius, quae ab illis distinctivis praeditis maxime [illegible] non repugnat; quia plus dicendo perfectior esse hac una malitia magna.

Respondeo 10: quod nobis vinculis sola malitia spiritualibus potest: impinguantur spiritualibus potentiis, quae non solum sunt subiecti substantiam in corpore physico, non repugnat eis corpus spiritus, sed hic est corporis eius: quod corporalitas non repugnat eis reptas poenas: quod malitia spiritualis non repugnat. solum malitia est eis subiecti substantiae accidentalis in corpore physico accidentali de facto propter eis corpus spiritus, ergo in Angelo, qui eis subiectum substantiae est, in intellectione, et volitione, quae sunt ipsa subiecta Angeli, propriae corporis: spirituali accidentali quod hic corporis est subiectum in corpore physico, et spirituali ex se non repugnant. quod autem malo Angelo non sit eis subiectum substantiae, idem est, quia est ens physicum complectens: nostra autem malitia spiritualis physicae [illegible] fuit, et esse ordinata de corporis eis sui [illegible] aliquod perfecte. ac quibus [illegible] potestates huiusmodi levissima sunt, et solum facillima; quibus [illegible] propriis [illegible].

Decimo: an hoc malum est solum angelica

riarum spiritualium, et potest etiam corporearum formarum generativa?

Resp.: posse dari materiam spiritualem receptivam formarum spiritualium tantum, et alias species distinctas spiritualis receptivae formarum spiritualium, nec corporearum formarum. Ratio: ex ipsa mea opinione, quia possibile est materia spiritualis, et forma spiritualis, quae sit sufficiens. Ratio vero quod non requiratur natura praedicta opposita: est defectu materia corporea receptiva formae spiritualis; quae est nota materia spiritualis potentia receptiva formae corporeae. Deinde quia defectu virtutis corporeae inter ambas vitales, et magis quae sunt tam communicativae, receptivae, non stante extremo: quod formae corporeae conjunctio spirituali receptiva de se non repugnat.

Rogabis 2o: an possit materia receptiva talium unius formae praecipue sit incorruptibilis? In qua omnis etiam et potestas huius materiae, vel de se, vel ab extra, et potest potentia divina: modo ex his statio [?] potest ad modum, et probatio: quia neque ex parte materiae, nec ex parte formae, nec ex parte agentis id repugnat: quod et alta Deus: repugnare ex eo quod si forma corruptibilis quia omnis corporea materia generat sed incorruptibilis, et corruptibilis ...; et probatur: quia admittit illa forma corruptibilis non potest aliqua forma introduci in materia: quod desinente illa materia non potest esse materia naturali principio.

Resp. 2o: eam materiam fore incorruptibilem etiam si recipiat formam corruptibilem; potest enim illa materia ex natura sua aliquo modo formam substantialem: nec enim ad eo repugnantia in materia sustolli potentia naturali, idest, si miraculose, existere absque omni forma. Ratio 2o: eam formam numquam expellendam, nec expelli posse a praedicta materia: quia non expellitur materia formae substantialis nisi ad introductionem alterius: altera autem omnino desinunt quod: quod nec ea forma potest expelli naturaliter: et quod illa forma corruptibilis quaecumque, et est in alia materia, expelli, et corrumpi potest; ea autem per accidens sit incorruptibilis est. 3o nec illa materia potest esse naturaliter defectibilis, et corruptibilis: quia etiam si planetur per eundem, desinere potest: si quidem ipsius materia, quae durat; sed ipsius deficit forma, sine qua non potest in rerum natura permanere, et exinde defecta corpore tam vitae Divinae

eas corruptionis nec generationis ad existentiam, et permanentiam &c. Quomodo materia sublunarium, et coelestium invicem differant.

Utrum

Materia sublunaris, et coelestis invicem differunt

Pro cujus intellectu supponendo quod Suarez loco citato disputatione 13, sectione 10, numero 30, et sequentibus numero 33, quod videri possunt apud Salmanticenses loco de coelo [illegible], et plures apud Patrem [illegible] loco de coelo empyreo, controversia [illegible] sectione 1a, materiam coeli empyrei esse diversae speciei a materia sublunarium corporum, sicut et a materia aliorum coelorum hoc communiter fere omnes doctores sentiunt, Patrum testimoniis, sacrae scripturae ex patribus [illegible] et humanis rationibus defendimus; sed non difficile negabit probabiliter posse, materiam coeli empyrei ejusdem esse speciei cum sublunarium, et reliquorum corporum coelestium materia, ut defendit [illegible] et alii [illegible] a numero 44 [illegible] sectione [illegible], sed hac modo [illegible]: hoc tantum relato [illegible], ut nostrorum auctorum morem, nec nomine materiae coelestis solius hic accipere materiam reliquorum orbium coelestium praeter empyreum, Planetarum, et siderum: ergo quaestio est, num materia coelorum specie differat a materia sublunarium corporum.

Thomistae cum Divo Thoma, et aliis hac nostra sublata secuti, [illegible] et Salmanticenses inclinarunt, docent, materiam coelorum differre specie a sublunari materia [illegible], quod materia coeli alligata sit perpetuo formae coeli, cui inseparabiliter et incorruptibiliter unitur, quae coeli sunt incorruptibiles; unde expelli nequit forma coeli a materia coeli: deinde inferunt, quod cum sit [illegible] ad alias formas ambitionibus, et corruptionibus, ut materia haec sublunaris, sequitur esse diversae speciei. coelorum [illegible] corruptionibus, [illegible] a materia separabilibus, [illegible] plures [illegible] Philosophi, et Astronomi, quos tradit et sequitur Pater [illegible] disputatio [illegible] sectione 1a, corpora coelestia [illegible]

igne corrumpendos; quia expressissima est Scriptura, et Patribus
Dat. Alphonsus Salmeron in sua epistola [illegible] Cap. 3 [illegible]
asserit omnes [illegible] contra partem illam [illegible],
Suarez, Pererius, Toletus, Cornelius, Salmeron, Vellosillus,
quae probant illud his sacrae Scripturae testimoniis, et sanctorum Patrum,
praecipue Augustini, et similia que Caeteri notarunt: Deus ex fluida
aquarum materia corpus caeli fabricatus est; quod verbum sonat divinus
textus Gen. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum et
dividat aquas ab aquis.

Nos autem duplici opinione relicta, tertiam [illegible] in hac parte nobis verisimiliorem, et communiorem dicimus ad explicandum caelum esse incorruptibile, eorum [illegible] incorruptibilitatem [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] sunt [illegible] corruptibilium, et incorruptibilium. [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] superius [illegible] [illegible] corruptibilis illa dicitur, quae vi agentis naturalis expelli a materia potest: incorruptibilis, quae [illegible] [illegible] [illegible], ut semel introducta posita nulla vi agentis naturalis potest [illegible] expelli, ut [illegible] et [illegible].

Probatur opinio. Capacitas materiae ad formam incorruptibilem non pugnat cum capacitate eiusdem materiae ad formam corruptibilem: ergo eadem materia corruptibilium et incorruptibilium formarum receptiva potest esse. Probatur antecedens: Capacitas materiae ad formam incorruptibilem est ipsa [illegible] materiae ad formam, quae naturaliter expelli nequit ab ipsa vi agentis naturalis; sed ipsa [illegible] materiae ad formam, quae naturaliter expelli nequit ab ipsa vi agentis naturalis, non pugnat, nec tollit aliam [illegible] ad formam, quae naturaliter expelli potest ab ipsa vi agentis naturalis; ergo capacitas materiae ad formam incorruptibilem nec pugnat, nec tollit aliam capacitatem ad formam corruptibilem. Probatur minor: forma, quae naturaliter expelli nequit a materia vi agentis naturalis, non pugnat, nec tollit aliquid intrinsecum materiae;

sed solus excludit de opere mali proprias animae expellere.
quod proprie repugnat, et excludit ab operationali proprias expe-
llere animam: non autem repugnat, neque tollit animam aliquid intrinse-
cum materiae: quod intellige animam fore intrinsece aptam, quae ea nata expelli posset
a sibi propria ab agentibus naturalis.

Probatur 2a pars assertionis, et concluditur: capa-
citatem materiae ad formas incorruptibiles non importare dari talem formam incorruptibilem
in materia: quod non importat non dari formas corruptibiles in materia: quod non importat
non dari capacitatem in eadem materia ad formas corruptibiles: quod non repugnat cum
capacitate eiusdem materiae ad formas corruptibiles. atque ista ex evidentioribus
sunt: atque non minus evidens: quod a capacitate materiae ad formas incorruptibi-
les non importare dari formam [illegible] capacitatem in materia: nam enim valet: datur in
materia capacitas ad formas aliquas: quod datur habitudo in materia [illegible]. Probatur 2a
pars assertionis: capacitas materiae ad formas incorruptibiles, simul et [illegible]
eius formam incorruptibilem, non reddit incapacem materiam, quaecumque sit ex se
forma corruptibilis: quod non importat incapacitatem materiae ad formas corruptibiles.
Probatur: nec quod materia capax formae incorruptibilis ex hoc, solum sequitur
materiam illam nunquam habituram formas corruptibiles, vel formas indefectibiles, cum
contraria: non autem sequitur, non posse intrinsece, et ex se eas habere: quod sequitur
quod quamvis ipsa [illegible] incapax illius: quod non repugnat capacitas materiae
ad formas incorruptibiles cum capacitate materiae quantum est ex se
ad formas corruptibiles.

Probatur 3a pars assertionis, et concluditur: quod forma semel
introducta in materia nequeat corrumpi, nec separari ab ea, non plus inca-
pacitatem materiae ad alias formas: quod non plus incapacitatem materiae ad formas corruptibiles.
Assumptum patet in materia coeli, quae semel suscipiens formam coeli separa-
ri nequit ab illa; et tamen illa materia coeli capax quantum est
ex se est suscipiendi formam coeli: cum [illegible] materiae, quae formae coeli [illegible] coeli
eiusdem speciei sint: quod etiam [illegible]; atque impossibi-
le est naturaliter loquendo, quod materia formae coeli incorruptibili
exuatur forma coeli incorruptibili, ac quod suscipiat alias formas

sublunare corruptibilibus sed adhuc tantum hac impossibilitate natu-
rali [illegible] sunt in caelo incorporari [illegible] quantitas est extra aliquas
partes [illegible] in caelo incorruptibiles; ergo nec aliquae sunt sublunaribus co-
rruptibilibus. maior est mihi evidens: quia illa impossibilitas natu-
ralis oritur ex impossibilitate amittendi formas in caelo semel imbutas [illegible]
naturaliter.

Praeterea [illegible] [illegible]: [illegible] 10: quia materia sub-
lunaris, quae sine dubio omnibus sublunaribus formis superior est, ad-
mittit plures formas scilicet auri, adamantis, crystalli, aliasque non facile
separabiles a materia viribus agentibus naturalibus; et non admittit propter quantitatem
extra se formas alias facile separabiles a materia, et corruptibiles; ergo
absolute viribus agentibus naturalibus inseparabiles sunt a caelo a materia caeli,
poterunt materia caeli quantitas est extra recipere formas alias corruptibi-
les. 2o: quia defacto in communicatione [illegible] materia recipit incorruptibi-
lem quantitatem, et corruptibilitatem aliis formis tam accidentalibus, tam
substantialibus: ergo non repugnat materia caelestis recipienti incorruptibi-
lem omnes formas substantiales, quae caelestia [illegible] recipiendi alias subs-
tantiales incorruptibiles, cum [illegible] subjecti non obstet; alias nullas formas
substantiales incorruptibiles posset in materia recipere.

Secundo 2o:

Et si negares [illegible] [illegible], an materia caelestis diversa in speciem sit
a sublunari, et [illegible] extrema [illegible] maxima [illegible]
non [illegible]; [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sublunari. 10: quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenet, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aquas [illegible] [illegible] [illegible] firmamentum [illegible] aquas:
firmamentum autem [illegible] caelum; [illegible] aliquid [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], aut [illegible]; sed hoc firmamentum [illegible]
fuit ex materia aquae [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]: ergo materia [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible]
materia aquarum [illegible] sublunaribus: hoc argumento, quod [illegible] [illegible]

Martinus del Rio lib. 2 ad 1. disquis. Sanctus Pater Guarardo disput. 3a de caelo q. 25. 2o. quia aquae, quae supra caelos sunt, manent incorruptibiles absque portionibus sacrae scripturae; atque eadem materia constant, qua aquae inferiores, et sublunares, a quibus Deo imperante divisae sunt: ergo. 3o. ipsa auctoritas plurimorum Patrum, quos longa texere serie Conimbricenses de caelo c. 2o. q. 6a: audivimus supra Basilium, audiamus Augustinum l. 3. c. 10. de mirabilibus sacrae scripturae, ubi ait Deus caelos, terras, et corpora ex eadem materia condidisse. Clarissime etiam articulo citato idem Augustinus lib. 12 confessionum c. 8, et lib. 10 contra Manichaeos in Genesim c. 7.

4o: quia anima est diversae speciei ab ista, erit imperfectior materia forma; sed hoc non admittunt a Cathusiani, qui hanc materiam omnium substantiarum imperfectissimam clamant; ergo eiusdem speciei est. Probatur maior sequela; quia anima est diversae speciei ab ista, non potest recipere plures formas nobiliores, quam haec materia quae recipere potest: ergo imperfectior materia erit. Patet antecedens; nam ista materia recipit plures et aliarum specierum viventes, quae ipso gradu vitae longe superant imperfectionem formarum caeli. 5o: quia si ipsa aliquem non forma esset diversae speciei ab ista, maxime propter incorruptibilitatem formae; sed id solum superaddere videtur, eadem in specie materia corruptibilis et incorruptibilis transire potest: ergo in 4o. ergo in opinione communi.

Argumenta solvuntur

Ad primum respondemus negando. Si eadem materia esset capax formae corruptibilis et incorruptibilis, hae corruptibiles reducerent: ergo non esset capax utriusque. Probatur; quia ista materia capax formae incorruptibilis agens nullum posset expellere a materia illa incorruptibili formam, ut induceret corruptibilem; ergo formae incorruptibiles reducerent corruptibiles. Probatur antecedens quia ex parte agentis creati, separata materia caelestium a singularium formis generalis

induendi, et antequam natura expellat, sed dari in agente virtutem
ad introducendam suam contrarietatem, et in ista contraria; quod quidem induitur
sua contrarietatibus, et expelli incontrarietatibus: [illegible] 10: materia prima
sed, neque subiectum potest recipere suam sublunarem, et caelestem:
quia natura est contrarii [illegible]. [illegible] 10: si autem esset contrari-
etas sua, ista potentia sua incontrarietatibus, potest impedimentum
sue perfectionis: quod probatur: quia sua incontrarietatibus est impedimentum
ad sua contrarietatibus [illegible]: sed sua contrarietatibus est perfectio eius: ergo
potentia sua incontrarietatibus potest impedimentum sue perfectionis

[illegible] argumentum: ad
probationem dico neque cuius probationem admitto: quod dari ex parte a-
gentis virtutem, et ex parte eius contrarietatem in materia impedimentum
universale ad induendam suam, hoc natura induendi naturaliter, et ex
parte eius contrarietatis impedire impedimentum universale, hoc autem im-
pedimentum hoc universale [illegible] sua incontrarietatibus [illegible]
de sua, ideo tenetur ad [illegible] eius, [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] non potest a [illegible]; quod
[illegible] est [illegible] quae [illegible] qualitates, quae tempus
[illegible] in [illegible] contrarie; [illegible]
re, sed [illegible] eius [illegible]
esse in luna esto.

Ad 2am probationem dico quod dico: materia prima
sed, neque subiectum potest recipere suam [illegible], et sublunarem
[illegible], et [illegible], [illegible] et contrarietatis
naturae, omnino autem potest quoque subiectum eas recipere, [illegible]
[illegible] naturalis, sed [illegible] suam contrarietatem, et [illegible] incontrarie-
tatibus [illegible], quod autem hoc [illegible], [illegible]
[illegible], et [illegible] ex [illegible] sua
contrarietati [illegible] esse [illegible]. ad 2am probationem [illegible],
quod [illegible] sua perfectio eius: ad probationem [illegible], [illegible]
[illegible]: sua contrarietatibus est perfectio eius [illegible] potentia in eius

cendo mixtum: aliud enim pars, quae materia includit ortum ad suum compositum
sentitur, non mixtum.

Dices 2o materia caeli est assumpta, ergo caelo producta est a Deo diversa specie a materia sublunari: ergo producta est diversa specie. Multi siquidem hoc pacto concludunt incorruptibilitatem caelorum. Contradicitur ex alligatione materiae caeli ad suam formam, quae semper permanebit et adversantibus hic procedimus. Quod autem etiam dicta bene non currit, ea quae potuerunt fieri a Deo facta sunt: non enim melius intelligeretur incorruptibilitas caeli, quamdiu forma est incorruptibilis, sed etiamsi materia aliarum formarum capax foret, res incorruptibilis erit quamdiu existeret, ac si materia incapax aliarum formarum per alligationem; et non dubitandum intra quemque alliatur caelo, consequentiis alligatae materiae ad formam existentiae; non enim ipsa potentia talis alligationis, quae quidem est ipsa materia, in qua causa; sed ab impotentia agentium naturalium: ipse autem eam bene solvunt cum animadvertit ita esse cum immaterialis hic distinctio de 1o corporis naturalis principio, videlicet forma substantiali: cuius essentia, existentia, proprietatesque formae substantialis exponuntur. Cuius quid sit, et an existat in rerum natura forma substantialis.

Disputatio 3a

De Corporis naturalis principio, videlicet forma substantiali

Q. 1a

Essentia, existentia proprietatesque formae substantialis exponuntur

C. 1us

Quid sit, et an existat in rerum natura forma substantialis

Definitio

Terminus formae substantialis diversae sunt multiplices, sed quia hoc pacto est substantia simplex, et incompleta, quae actuando materiam ea constituit essentiam substantiae completae, praedicamento illius definitionis continetur: est substantia generis, distinctusque materia actu in praedicamento physico per ea

donetur convenientia sex substantialis legitima, prout aliqua distincta. nomine partis substantialis intelligimus ens per se incompletum, et ita seu Logicas unius ad alteram compositionis inordinatae ad totum prout constituendum dicit. [illegible] substantialis ultimus actus [illegible] incompleto [illegible] idest, ultimus [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias sex accidentales, quae sunt actus quidem [illegible], non sunt actus ultimus [illegible] [illegible] ille [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] substantialis [illegible] ad ultimum finem [illegible] [illegible]. [illegible] plures sex substantialis [illegible] in materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaelibet erit ultimus actus [illegible] [illegible], quod ex qualibet resultabit; resultaverunt [illegible] plura composita substantialia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia.

[illegible] [illegible] substantialis, [illegible] in rebus existentiis [illegible] demonstrare: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nullus [illegible] post [illegible], [illegible] [illegible], quae sex substantialis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] in [illegible] naturalibus videmus diversas operationes [illegible], quarum [illegible] [illegible] non videmus, [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] aliqua, et [illegible] aliquid diversum [illegible], a quo diversae [illegible], [illegible] operationes [illegible]; sed hoc diversum [illegible] materia non est, quae [illegible] est [illegible] [illegible] naturalibus: [illegible] [illegible] substantiale, quod illas operationes diversas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] substantialis. [illegible] [illegible] [illegible] substantiale, et [illegible] [illegible] aliquid substantiale includit [illegible], quod [illegible] includit [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquod [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] substantialis [illegible], [illegible] [illegible] substantialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquod substantiale [illegible]: hoc [illegible] aliud [illegible] sex substantialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], aliquod substantiale [illegible] in illis [illegible]; [illegible] aliud [illegible] [illegible].

63

4.º: diversae dispositiones, et organizationes quae
requirunt ad composita nata diversa, ut est evidens: diversae requi-
des requirunt in anima ad componendum humanum, ac ad componendum aquatilium,
et ad reliqua viventia; sed hae diversitates non exigunt animae rationem suam,
ut patet in ratione compositi aquae, et ignis, quae absque organizationibus
constituunt haec composita: quae exigunt autem diversas suae substantiales pro diversitate
viventium. 2.º probatur a manifestissima experientia; aqua calida ex flam-
landis, si separantur ab igne, paulatim recuperant suam naturalem frigi-
ditatem: stupa autem, et stupra actu ex minime ad suum pristinum statum
redeunt et si separantur ab igne: sed huius experientiae nulla alia
ratio assignari potest, nisi quia aqua et ferrum non amiserunt virtutem suas
substantiales; stupa autem, et stupra propria amiserunt eiusmodi accidentia, unde
illa corpora possunt suam antiquam recuperare; minime autem ista:
quae suas substantiales dant immediate, quae sint passa, et radicem suarum
proprietatum, et accidentium. hoc idem arguitur ex irrationabilibus duobus, quorum
unum vi nimii praeternaturalis caloris moritur, aliud autem, hoc modo calore
nimio consumptum sit aut non moritur: hoc quidem in suam pristinam redit,
quia non amisit suas substantiales: illud autem nunquam in pristinam sanitatem restituitur,
quia amisit suas, quae erant propriae, et radices vitae, unde in pristinam naturalem
naturalis status vicem restaurare non erat.

Affirmatur, dari suas substantiales
inferiores eius: quae aliquando operantur supra dictas ex mathematicis extollens
volumus scire quae, quiddicitas compositi quae diximus; et ideo et propterea
esse quod compositi physici summarum. sed contra: quia compositio substantialis et
tale est collectio plurium partium; sed collectionis non est tota quiditas et
quae tota pars: quae compositio non est tota quiditas compositi collecta. contra: quia
sua actuat materiam ex quo ultimo debetur ad aliquam speciem physicam compositi
componendum: quae omnia vera compositio, constituunt ex speciei physicae compositi, ad
quam debetur: alia non debentur ad illam, sed ad illam omnem pertinent ad ultimum
quod alio pars constituit, constituunt speciem physicam compositi quae habet, sed quid
dicitur compositi. contra: quia compositio, et materia, constituunt compositum

ossea forma; sed compositum non differt essentialiter a summa partium, et quidditate a tota forma, neque quidditatem, et ipsa compositi: solum dici aliquo modo praeter formam et materiam praeexistentem compositi, quatenus est pars nova illius et durans ultimo per unionem compositi.

Sed obiicies primo: materia quae de quidditate compositi, sequitur, quod variata materia, variaretur idem numero compositum; atqui hoc absurdissimum est: ergo. Probatur maior: quod variaretur idem numero compositum, sequitur quod homo, qui modo est senex non esset idem ac qui erat puer; ob per continuam nutritionem, fiat nova materia quam in pueritia amiserat; deinde sequeretur, quod nullus homo, qui heri existebat existeret hodie, cum vi caloris naturalis deperdatur quotidie aliqua materia, et alia acquiratur: minor, non idem numero homo esset, qui ex ardenti febre valde attenuatus, ac [illegible], confirmatur. Primo quia deberet homo, ergo homo, qui heri erat damnatus, esset damnatus; atqui homo quadraginta annorum ex [illegible] hic, ac quando natus est: ergo homo ille esset damnatus [illegible]. 2o: homines surrecturi sunt iidem numero, ac mortui sunt; sed cum materia [illegible] homines, non iidem numero surgerent, ac mortui sunt, cum [illegible] alterius [illegible] potest: ergo. 3o: si [illegible] aliqua [illegible] [illegible] compositi: adhuc non [illegible] [illegible] constitutionis compositi, et compositum.

Ut solvatur haec argumenta, ad bene notat Aristoteles hic, etiam [illegible] [illegible] viventibus [illegible] et [illegible], quatenus partes etiam per nutritionem continuo acquirantur et deperdantur: non manet eadem numero quidditas compositi, si variatur forma. Aristoteles [illegible], alia [illegible] quotidie physice, composita viventia: ad [illegible], homo senex [illegible] eundem physice ac qui fuit puer: homo heri existens non est physice idem hodie, quia aliqua pars materiae est hodie de constitutione physica partium [illegible], quae heri erat de constitutione physica partium; esse in corpore mortalis [illegible] mus, quo dicitur idem fluvius, ac qui fuit ab hinc annis

Cordubae alluebat, ut semper subvertere nobis aquas arguirat, et veteres deperdat. verus hic author meus Cattissimus est, et quod non valde dignus philo Catholico nomen substinebant pro aliqua [illegible] Christus Dominus non fuit phisice, sed solum moraliter idem numero hic, qui natus est de Maria Virgine, ac qui Cruci pro nobis fixus est.

Ideo duplici solutione satisfieri potest huic argumento: 1a ex magistro Florez in 3o, quam adducunt Complutenses hic: Aliter dicere cum pluribus philosophis oportet duplex genus partium in composito phisico reperiri, hoc est: aliquae sunt partes perficientes, et integrantes compositum, quae non pertinent ad substantiam compositi, solum deserviunt ad ornatum, perfectionem, pulchritudinem compositi, ut manus, pedes, brachia etc.; aliae sunt partes essentiales, quae pertinent ad substantiam huius, ut, verbi gratia, illae sine quibus non daretur individuum humanum, nec corpus ex anima separatum rationale: et hae quidem in quarum hoc deserviunt ad individuationem numericam compositi: tales sunt caput, cerebrum, cor, et alia, quae si detracta manu, sicut et videtur, vel profunda magnitudine, subsistunt ad rationale: nisi tamen essentialia [illegible], quas et principaliter [illegible], et quas unitate numerica [illegible] semper immutabiles manent; nulla enim earum partium unquam ex calore naturali deperditur: quod constat ex experientia, et ratione compertum est. experientia quidem, quandoquidem videmus filios plures post longas annorum [illegible] ad [illegible] multo, ac si essent parentes [illegible]: cuius ratio est, quia illae partes, quae ad generationem deserviunt, calorem [illegible] ingenito [illegible], quod calor naturalis non agit in eas partes, nisi vel pabulum extrinsecum deficiat, si autem [illegible] pabuli extrinseci, ergo non idem individuum [illegible] compositum [illegible].

2a solutio sit ex [illegible] de [illegible] exercitatione [illegible], sit [illegible] quidem compositum phisicum [illegible] phisice non autem [illegible] durantem et individuantem hunc numero

tiones, et ratione, quod hic numero Petri est compositus ex hac numerica ad a[illegible]
rationali, et quamvis materia signata sufficienter ad hanc numero [illegible]
tionum [illegible]: sicut enim resultat ultimo iuxta naturam gradus hic
determinativus Petri ex eo, quod compositum includat hanc Petri, per quam
distinguatur a quocumque alio non homine, licet sit [illegible] alterius speciei, quae-
cumque sit; ita denique huius numero Petri resultat ex eo, quod compo-
situm hoc includat hanc numero Petri, per quam distinguatur a quocumque
non [illegible], etiam si sit [illegible] alio individuo, et speciebus communi: enim
non solum specifica, sed et numerica differentia [illegible]: quod [illegible]
[illegible] communis, et indifferens ad plures species, et ad plura individua
eiusdem speciei; haec vero determinata est non solum ad hanc speciem, sed ad distin-
guendum ultimo hoc individuum a quolibet alio eiusdem speciei. Hinc
etiam, quod [illegible] eadem numero haec Petri, [illegible]
[illegible] humanum individuum.

Hinc ad [illegible] [illegible] [illegible] materiae, si
materia [illegible] [illegible] Petri, [illegible], qui [illegible] materiae [illegible], omnis
materia; si [illegible] [illegible] [illegible] Petri, sit [illegible], dum-
modo materia signata sit, non materia. Non [illegible] quadraginta annorum [illegible]
numero non est, [illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible];
[illegible] numero [illegible], [illegible] materia; cum hanc, aut illam [illegible]
petat, sed aliquam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae resurrectionem [illegible] [illegible]
[illegible] impugnat, in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in illo [illegible] diversae speciei; [illegible] vidimus,
speciem [illegible], [illegible] [illegible] illius [illegible] materia, sed [illegible]. Cum quae
et quanta sit dependentia formae animatae?

Quae, et quanta sit dependentia formae animatae

Dependere formam,
[illegible] [illegible], animata [illegible] [illegible] est [illegible]; ideoque male
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] materia

solum pendet ab ea tanquam a conditione, est probat determinatio productionis, sustentationis, et dispositionis: in dependentia autem, nihil est a condi-
tione dependet a materia, et ideo sanctus Thomas 1a. 2ae. q. 9. articulo 2o
dixit, atque animalis spiritu causa, sed non extrema. ex quo autem communiter dicitur
dependentia animae quaeritur an sit vere causa dicta extrinseca, principalis
tamen diximus subiectum formalis esse, et in eo produci, sed independentiam dependent
animae: hanc autem dependentiam nos plures sequitur.

Probatur 2a. pars conclusionis:
formae materiales vere producuntur dependenter a materia, tanquam a causa materiali
ipsarum: ergo dependent a materia. antecedens constat ex supra dictis, quia vere generantur,
et educuntur: generatio autem, et eductio formae, est productio depen-
dens a subiecto, in quo potentia recipitur materiali: in quo autem recipitur tota
eductio, quam sequenti explicabimus, et definiemus. Secundo loco, quia forma
materialis dependet a causa materiali dependentia continua; sed formae materiales
sunt materiae, tanquam causa materialis illarum: ergo dependent dependentia continua
a materia. Consequentia: quia si forma materialis non dependeret a materia, tanquam a subiecto, et
causa materiali illarum, crearentur, quia productio est independens
a subiecto, quo potentia a materia causa; sed formae materiales non creantur, sed vere generantur:
ergo dependent a materia, tanquam subiecto, et causa materiali illarum.

Probatur 3a. pars con-
clusionis scilicet formas materiales non dependere a materia, si deficerent ex propria
separatione a materia, atqui ex propria separatione a materia deficiunt.
nullum enim adhuc somniavit formam equi aut canis separatam a materia in
aliquo loco alicui: ergo dependent a materia. minor est certa, inconcussaque
principia fidei et dependentia, et maxime omnium eo ali dignoscuntur
minor autem probatur: adde perinde praesumus formas corporis, et lucidi
per quam corpus extinguitur et illuminare aerem, et calefaciat aliquod
corpus, per quod transeunt dum aliquando sol est alibi. praeterea quod
contra est communi apprehensioni omnium omnibus concepta, formas
omnes animalium, praeter animam rationalem, a propriis suis materiis, corruptionibus, et mutationibus
statim deficere, cum a materia separantur propter suam debilitatem, et imperfectionem

Dubitabis 1o an aliquae formae praeter materiales, et corporeae dependeant a subiecto tanquam a causa materiali ipsarum? Dico, praeter formas materiales tam substantiales, tam accidentales, habere etiam hanc dependentiam a suis subiectis, tanquam a causis materialibus, ex quibus vere, et proprie educuntur, etiam formas accidentales spirituales, et supernaturales, ut actus intellectionis, et volitiones, naturales, et supernaturales, gratia sanctificans: habitus item supernaturales fidei, spei, et charitatis: quia hae entitates vere inhaerent, sicut formae materiales subiectis cui inhaerent, sic anima rationalis, et eius potentia vere etiam educuntur, etiam si non habeant virtutem materialem activam suae productionis; quod arguit defectum virtutis, et causalitatis efficientis, non causalitatis materialis in genere subiecti: ideo defectus causalitatis dicuntur, et vere propriae, et proprie sunt dependentes a materia; etiam si educantur in instanti reali producuntur sine eius materia.

Dubitabis 2o:

an tanta sit dependentia formae materialis a materia, ut nec de potentia absoluta possit absque materia conservari, et in rerum natura existere? Negative sententia catholica amplectenda est: quia ex placito haec dependentia formae materialis a materia non est dependentia essentialis, sed naturalis praeexigentiae materiae tanquam materialis subiecti; sed potest Deus contra exigentiam naturalem formas conservare extra materiam per actiones creatibiles, eiusque substitutiones: ergo non est tanta haec dependentia, ut nequeat divinitus forma existere, sine materia. Maior placet: quia esse formae non est in actu informandi actu materiam; sicut esse animae non est actu unire ex natura, sed esse aptitudinem potentiae et potentiae esse in instanti materiae: ergo haec dependentia non est essentialis, sicut est essentialis dependentia unionis a terminis. Confirmatur: quia de facto conservabit accidentales formas materiales extra subiectum, et materiam; sed magis dependent accidentales formae materiales a subiecto, quam substantiales; eius dictiones, et compositiones sunt: ergo etiam possunt substantiales a Deo conservari extra materiam.

Dubitabis 3o:

an actio creabilis formae materialis extra materiam sit supernaturalis, non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam? Dico, fore etiam quoad substantiam supernaturalem: ratio est facilis, quia actio illa creabilis formae extra materiam est contra eius inductionem, et minime exigitur ab ipsa, quae est entitas actionis

quod etiam quoad subjectum supernaturalis est. Antecedens probatur: quia actio illa
est quoad entitatem creativa; sed actio quoad entitatem creativa
etiam conducta, et minime exacta est a parte naturae; hic requiritur
solum pro actione eductiva entitative talis. Quod etiam ita. Deinde: illa
actio non est eadem specie, et numero cum illa qua producitur forma natura-
liter. Quoad subjectum actionis patet ab adverso: quoad subjectum supernaturalis,
quia est supra exigentiam subjecti, et supra vires agentis naturalis.
Unum pro his tantum colligere: quod si corpus mortuum miraculose producatur mi-
raculose, forma per eandem numero, et specie actionem, ac cum primum
fuit naturaliter producta, actio illa esset quoad subjectum supernaturalis, sed
quoad modum; quoties autem alia numero, et specie educeretur supra
naturam quoad substantiam sicut cum prima conducta, actio illa quoad entitatem
supernaturalis esset. Quaestio 2a. In quo stat ratio dependentiae eductionis formae ex
materia. Quaestio 4. Utrum aliquod sit commune: vel de praesentia formarum
formarum in materia.

(Quaestio 2a)

In quo stat ratio dependentiae eductionis formae ex materia.

(Quaestio 4.)

Utrum aliquod sit commune, vel de praesentia formarum in materia prima.

(Ut statuerimus)

Deinde ... formas materiales educi ex potentia materiae, et dicendum est,
declaravimus magis philosophice probando, et declaramus in quo stat eductionis
dependentia, et generare, quo modo in materia causa materialis formae materialis et eae
et ... aliquid ... Deinde nomen materiae ...
pariter nomen eductionis ... sunt ... nihil aliud, quam ...
extractionem formae de ... ... de ... in ... Cum ...
et ... latitantes cohabitent in materia: unde magis ... ...
... ... subjecto praeexistente in materia
... per creationem ... ... aliquam ...
... exacto, ... illo ... ex nihilo, ...

aliquid dicunt ipsi antiqui, qui praeexistebant omnia: quae nunc ... praeexistebant: et antequam fierent ab agente naturali, nihil erant: quae fierent ex nihilo, quod geluerunt, cum statuerunt primum alii opera agentis ... mathematicae scientia assignabant, non quidem praeexistens materia ... sed ex aliquo suo interiori ex aliqua particula, in qua ... et forma illarum antecedentia ..., quod quidem geluerunt ..., non ... bant ex nihilo.

Sed videndum notiones, quae in ... generatione ... ex materia, ex qua ... ex materia ... equos, leones, et lapides, ex ipsa materia ... hoc ... particula ... est ... nihil ... ergo ... in quantum ... incluudebat ... ipsa ... quam ... illa ... includebat ... non ... ipsam ... quod aliquid sui, ex quo praeexistunt ... materia, ex ... ipsam ... quod ... aliquod ... ex quo ... ab agente naturali, ex nihilo ... fiet ex nihilo ... non valent.

... nihil ... in natura generationem illarum, sed ... principium materiae ... non ... et quod generant ... ab agente naturali ... materia ab agentibus naturalibus ... intelligendum est ... ex nihilo nihil fit, quod ab agente naturali nihil fieri praesupposito aliquo subiecto, in quo, et ex quo fiat ... non fit ab agente naturali extra subiectum, et ideo ... ex nihilo ... ex nihilo subiecti ... sicut ... dicitur, ... generationem ... hanc ... dicit ... quod ... materia ... existere ... et ... quamvis ... explicando. ... et ... D. Thomas ... ad ... art. ... ex nihilo

fra

pro [illegible] minime repugnat, quod aliquid habeat actu, quod incipiat esse in potentia [illegible].

Q. Peripatetici alii apud [illegible] videntur asserere, has corporis species non generari, aut terra sed generari: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in terra sed in materia, et [illegible] [illegible] eius [illegible] in exemplo; sed ex aliquo [illegible] [illegible] hoc est, quod nunc [illegible] fit in exemplo. sed ex aliquo [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] enim hoc [illegible]: antequam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antequam [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enim nunc, et [illegible] nihil est [illegible], quae [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] multis [illegible] [illegible] Io. de [illegible] Ep. [illegible] [illegible] [illegible], post [illegible] generatione individuorum temporis adversarii nulla fiat substantia de novo generatio; sed hoc fit individuis temporis, tantum sub diversis speciebus multiplicatio, et propagatio per multiplicationem, et propagationem individuorum: [illegible] [illegible], quo in [illegible] hoc actu [illegible], quae in [illegible] parte exhibeat communicatur [illegible] parti [illegible] absque sui diminutione, quia [illegible] [illegible] [illegible] inde resultat, augmentatio, multitudo [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] aliquod individuum [illegible], [illegible] quae in proxima erat, communicato altera [illegible] separatur, et tota quidem communicatur, absque aliqua [illegible], et divisione sui: unde non de novo [illegible] fiat, sed communicata de novo. Ita [illegible] Danielis [illegible] [illegible] [illegible], quae alias [illegible] relinquunt: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subtilius, quos [illegible] meditatus [illegible] [illegible], et in [illegible] [illegible] [illegible].

Respondetur [illegible]: [illegible] quod videtur [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], ac de [illegible] corporum [illegible], et [illegible] nihil [illegible] excellentia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] sicut [illegible] [illegible], quae antea [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

ut se extendat, et multiplicat, quatenus in partialiori separata communicat: unde resultat nobis individuis equinis; ita sola anima se communicando alteri parti animae separatae constituit nobis individuum humanum, quin de novo producatur anima rationalis: quia anima etiam hoc abscidamo eadem est individualiter quae erat antea in [illegible] parte [illegible] et in Divo Petro etiamnum divina fruitione gaudebit: quin etiam Concilio Florentino damnatur: et ut Divus Thomas ait 1a parte q. 118 articulo 2o haereticum est dicere, quod anima intellectiva traducatur cum semine: contra quos qui [illegible] animam rationalem non creari, nec a Deo infundi in corpore humano organico.

Respondeo 2o: non solum plures [illegible] partes substantiales domus [illegible], quas impossibile est separari ab alteris [illegible] per communicationem formae alteri [illegible] separatae: quod etiam [illegible] individuum [illegible] [illegible]. Probatur 2o: quia videmus generari, et fieri vermes ex putrefacto cadavere, qui [illegible] aliqua vermis in [illegible] extitisse se communicat in cadaveribus: quod etiam in aliis animalibus imperfectis ex putrefactione [illegible] quotidie cernimus. 2o: quia videmus quod extinctis [illegible] aliae: ubi [illegible] illa [illegible], quae per [illegible] sui se communicaret partibus [illegible] et [illegible] sublata [illegible]: quod domus [illegible] [illegible] per communicationem [illegible] ad [illegible] [illegible] in partibus aquae [illegible] calore extrinseco in vapores abeuntibus. 3o: [illegible] et [illegible] cadaveris [illegible], et in quantum [illegible] praeexistebat, ut se communicaret [illegible].

4o: in [illegible] a causis equivocis [illegible] [illegible] exquisitissimus arguitur praecipue in [illegible] substantiales aquae in grandinis, fulminis quae fiunt ex terrae vaporibus [illegible] [illegible] dispositionibus ad praedictarum [illegible] [illegible], tandem procedunt ad hoc generationes [illegible], quae [illegible] communicant: quod domus [illegible] producunt, et [illegible] per propagationem et communicationem [illegible] ad [illegible] separatas.

Ab his segmentis omnibus audiendi sunt DD. alii, qui et explicant receptum eductionis, et causam materiae, et determinandi assignant, eam una realiter [illegible] educatur ex potentia materiae eius educante materiae [illegible] materiae eius influxu, per influxum physicum verum, et reale [illegible] materiae [illegible] subiectis [illegible] [illegible] dicunt [illegible] eductionis de potentia materiae: quod quidem [illegible] aliqua causa vere influente [illegible] causa per [illegible]; huiusmodi influxus physici [illegible] assumunt per eductionem quae [illegible] actione causae efficientis identificare realiter; alii vero [illegible] assignatione causae efficientis [illegible] materiae. [illegible] influxus patronorum in numero autorum [illegible] aliquos nostros [illegible] magistri [illegible] Granado in 1a p. [illegible] disputatione [illegible] 7a numero 8o Cardinalis de Lugo de eucharistia disputatione [illegible] hic disputatione [illegible] et disp. 4a sectione 2a [illegible] disp. 8 sectione [illegible] [illegible] disp. [illegible] physicus [illegible], qui [illegible] [illegible] et [illegible] disp. 4a metaphysica sectione 1a, quae [illegible] influxus materiae [illegible] sectione [illegible] [illegible]: [illegible] causalitate causae materialis [illegible] realiter [illegible] actione causae efficientis, quamquam [illegible] et [illegible] huic influxui ex parte causae [illegible] [illegible] hic disputatione [illegible] sectione 2a et [illegible] alii [illegible] [illegible] in 2o [illegible], et [illegible] materiae [illegible].

[illegible] hic materiae influxus [illegible] alii DD. [illegible] antiquis, [illegible] [illegible] [illegible] a parte [illegible] [illegible] [illegible] 49, et [illegible] [illegible] de sacramentis [illegible] articulo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] [illegible] empiriologie [illegible] [illegible] [illegible] physicorum [illegible] 4a [illegible] hic et alii [illegible] [illegible] DD. qui et [illegible] eductionis [illegible]

[illegible]

sine huiusmodi influxu a causa, et maximus [illegible]. Contrarius etiam est textus huic influxui pluribus in locis praecipue de generatione textu 93: ubi manifeste videtur [illegible] materiam, formam aliquid passivum [illegible], in generationibus materia est passiva, et movetur, moveri autem, et fieri alterius potentia est [illegible] deficientis causae. Tandem [illegible] Divus Thomas [illegible] [illegible] [illegible] ubi ait causam mali et [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] se causare. [illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible] articulo [illegible] ait: materia est causa mali, quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quantum. [illegible] impugnat [illegible] influxus [illegible] [illegible], et aliorum [illegible] [illegible] eductiones [illegible]

Cap. 2m

Impugnatur dictus influxus mali [illegible], et aliquorum [illegible] eductiones expunguntur.

Inutilis tempore et mille absurdis [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] modus [illegible] exponendi [illegible] eductionem per influxum mali [illegible] [illegible], quos [illegible] [illegible] tanquam causa mali [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] impugnationis [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] influxu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mali fieri ex aliquo: [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] influxus ad assignandum [illegible] [illegible] [illegible] mali [illegible] ex aliquo fieri, et educi. [illegible] [illegible] [illegible] influxus causae efficientis [illegible] mali [illegible] [illegible] [illegible] fieri ex aliquo: [illegible] influxus [illegible] [illegible] [illegible] influxus [illegible] causa efficiens [illegible] [illegible] causa [illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible] eductionem [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fluxus [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] fieri ex aliquo; sed adhuc ex nihilo fieri [illegible]: [illegible] [illegible] influxus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ex aliquo fieri: [illegible] [illegible] [illegible] influxus ad explicandum eductionem, [illegible], quo [illegible] fieri [illegible]

dicendi oppositi dubitabile: q. a divino intellectu fiunt mali, g. deus peccatum,

quia illa creaturam nunquam [illegible] extra subiectum, et actio totalis g. deus pec-

cationis, quia illa creaturam posset nasci extra subiectum, intellectus [illegible] quam

hic non educat, nec g. deducit dependentes a subiecto; illa autem dependentes

a subiecto deducantur; sed hoc aliquid influere mali subiecti in subiecto a primo

intellectu producit: g. [illegible] illi mali influxus.

Confirmatur ab

insufficientia. per hunc influxum nequit malo exercere rationem causae

mali, g. insufficiens est ad explicandam rationem eductionis, et causae mali.

Probatur ass: per hunc influxum non mutatur intrinsece materia; sed nulla

entitas exercet rationem causae mali quin mutet intrinsece materiam quae fit, quae

male causat: g. per hunc influxum non exercet materia rationem causae mali.

Min. probatur vis, et Theologorum negantium verbum divinum esse malus

causae unionis hypostaticae, ne sequatur per illam immutari verbum.

Probatur maior: potest materia physice influere in subiectum aliquo modo, et recep-

tionem fit illi influxui [illegible]; sed aliquo modo, et receptionem fit [illegible]

influxus non mutatur intrinsece materia: g. per illum influxum physicum non mu-

tatur intrinsece materia: g. per illum non exercet munus causae mali. [illegible]

[illegible]: quod enim repugnantiae est in eo, quod [illegible] impediat productionem

unius, ad hoc petitio influere causae mali.

[illegible]: ad hoc

petitio tali influere in subiecto malo, dicuntur receptive quae intima

sit causae influentis physice a ratione causae mali receptive subiectivae,

dicuntur [illegible] receptiva receptivae causae efficientis a ratione causae mali

ut [illegible], et patet [illegible], qui [illegible]

et receptive causae efficientis, et receptive causae mali [illegible]: receptive effici-

entis, quatenus efficitur per influxum [illegible] mali, quatenus recipit

et [illegible] illius. [illegible]: g. per influxum physicum [illegible] materia receptive

causae efficientis, et per receptionem patiens fit receptive causae mali: g.

receptive physice influentis minime exercet rationem causae mali. [illegible]

in agente extrinseco, sicut causa efficiente exercente per influxum physicum

rei causae efficientis, et minime rei causae materialis; ergo ad rationem causae materialis
ex ponendis insufficiens probatur esse influxus physicus materiae.

Ergo videtur

antepugnantia intrinseca talis influxus materiae in formam. Maior patet, quia talis;
et loquendo abstractive ab hac, aut illa forma positiva, indifferens est ergo causa materialis
recipiendae, quae dependenter ab ipsa producitur, ac ad recipiendam formam
spiritualem, quae independenter ab ipsa producitur; sed talis influxus in formam
materialem repugnat huic indifferentiae essentiali materiae; ergo talis influxus intrin-
sece repugnat materiae. Minor ad minus ab aliis probatur, loquendo de talis
dicitur in materia ... de qua et adversariis probatur maior, haec indifferen-
tia materiae consistit in eo, quod potentia materiae eodem modo se habeat in receptione
formae materialis, ac in receptione formae spiritualis; sed influxus materiae in formam
materialem repugnat respectui potentiae eodem modo se habendi in receptione formae materialis,
ac in receptione formae spiritualis; ergo talis influxus in formam materialem repugnat
indifferentiae materiae. Maior probatur: si potentia materiae non eodem modo se haberet in
receptione utriusque formae, non aeque indifferens esset ad utramque: quod probo:
eatenus aqua [illegible] non aeque indifferens est ad calorem ac frigiditatem
recipiendam, quatenus non eodem modo se habet in calore, ac in frigiditate
recipiendo: ad calorem siquidem mere passive se habet, ad frigiditatem autem
active, et passive concurrendo: ergo potentia aeque indifferens ad utramque formam
aeque, et eodem modo se habet in receptione utriusque formae. Probatur minor subsumpti:
influxus materiae in formam materialem reddit materiam potentiam active, et passive
se habentem in receptione formae materialis; sed in receptione formae spiritualis mere
passive se habet potentia materiae: ergo influxus materialis reddit potentiam materiae diversimode
se habentem in utriusque receptione: ergo influxus iste repugnat cum respectu
potentiae eodem modo se habendi in receptione utriusque formae.

Confirmatur, et explicatur

[illegible]: ponere influxum physicum in materia ad formam materialem, est ponere in
materia ordinem quendam sive praeeminentialem, sive transcendentalem ad formam
materialem, quem non dicit materia ad formam spiritualem; sed hic ordo repugnat
indifferentiae intrinsecae materiae: ergo hic influxus repugnat indifferentiae

continentur in eis. maior est certa: quia est actiua, et productiua effectus est autem receptiuus ad effectus; sed potentia vt actiua, et influxus productiua actiua in materia ... substantia materialis, quae non potentia immediate ... substantia spiritualis: ergo potentia actiua respectiua non ad omnia, et non ad aliquid. minor in syllogismo constat: autem respectiuus ad omnem substantiam, et non ad aliam repugnat ... negatione actiua ad omnem potentiam quae ad aliquid; sed omnis secundum illa continentur est negatio actiua ad omnem potentiam quae actiua substantiae: ergo illa autem respectiuus ad substantiam materialem, et non ad spiritualem repugnat ... secundum materiae. Confirmatur 20: creatum omne non est ... qua ... ad ... actiones intellectionis, et volitionis, quae ad substantiam aliam separatam habere ... influxu, quatenus ... patiuntur; illorum autem et patitur, et producitur: ergo si materia et patitur, et ... producit substantiam materialem; spiritualis autem non patitur, non erit ... ad ... substantiae spiritualis.

Secundo: notandum est influxus ab agentibus ... quae extra ... , quas late et optime enumerat supra laudatus Hurtado ... : quia ... est aqua ... influxu ... in calorem seu ... , ... agente naturali in aqua calor, et ab aqua frigiditas expellitur. ... quia ... influxu ... , non est ... causa ... materiae ... a causa materiali seu ... , qualis est materia ... seu ... , quae et recipit, et producit: et ... influxu ad ... , ... entitatem ... materiae, et passiua ... supra naturalem aliquam substantiam, quam ... illi ... substantiae: ... non potest ... passiua intellectionis, ... , quam ... illo ... productiua intellectionis, et ... : ... , ... materiae intellectionem ... intelligentiae, quia et producit, et patitur.

Secundo: quia ad ... influxu ... a ... ad ... influxus effectiuus materiae ... supra naturalem et ... , quia per influxum illum saluatur quod aliquod agens ... : unde non ... , ... sed ...

gi hunt. dominet materiam possit adu, et defectu materiae in receptione illorum actuum, qui dicuntur fieri ab eo sine nobis sine nobis, sicuti in voluntate illius sustentante; eius potest talis influxus esse liber involuntate 9.º: quia Deus supplere potest hunc influxum materiae, eius sit dependentia actionis et actus a receptione: ergo potest Deus restituere ingenitam causae malis receptivae: supplendo Deo influxum materiae: sed forma creata ab agendo naturali, seu generaliter independenter a materia sustentante suae per influxum: quod omnino absurdum est. 6º: quia creatura potest mala hunc influxum supplere non solum in penetratione eius materiae, sed et distante a materia; sed repugnat causae malis causare, et influere nisi per intrinsecas suas communicationes eius habet: ergo aliquid praeter hunc influxum est causalitas causae malis. 7º quia tunc posset dici, formam malis praestare influxum in materiam 2º: quod negant adversarii Cyriacus, et Suarez.

Primus est DD. quibus adhaerendo hic. Dicere forma sua dat tenent, Quidam est actionis causae efficientis, quae sed sit unio materiae, et formae malis, impugnandi sunt 1º: quia actiones causae secundae actionis alia eductiva solum dicit esse rei formalis, et non sua dependentia a subiecto; actio autem dicit ex conceptu actionis rei formalis veniendi, sua eius subiecto eius diversae modificationes sunt actio, et unio: ergo actio productiva formae, quae sed sit unio formae eius subiecto, non petit ex conceptu eductionis. 2º: quia actio eductiva ex suo conceptu accidens est; unio autem partium substantialium, quibus constituitur res per se, substantialis est: ergo actio eductiva nequit esse unio inter materiam, et formam substantialem. 3º: quia posset produci forma malis per actionem dependentem a subiecto, quin uniatur cum ipso subiecto; et sic illa actio eductiva esset, et dari posset actio, quae sit eductio formae, quin sit unio formae cum subiecto 4º: quia praeterea: quia unio inter materiam et formam sunt materiae, et forma tamquam causa malis adaequata ipsius, eius unus sit subiectum unionis; sed actio eductiva est dependens materiae, et forma tamquam causa malis adaequata ipsius actionis, alias daretur mutua dependentia, et causalitas in eodem genere: ergo actio eductiva formae nequit esse unio inter materiam, et formam: sed de hoc in Disputatione de per se requiritur actionem. Sermo inter agendum de unione substantiali. 2ºs notitia formalis causalitas

eductionis illuminat.

§. 4

Nostra illa sententia de genere eductionis illuminat.

Ad 3 arg.

[illegible]ctione vero in eductione [illegible] communiter, et vindicasse sibi productionis dependentiam effectus, in qua ista consistat: hic autem productionis magis perfecta [illegible] et limitatio actionis, quae nec dare esse nec recipere in sua potentia extra subjectum sustentans fiat: principaliter maioris perfectionis, virtutis, et activitatis est illa actio, quae vi sua dare esse, et recipere potest extra subjectum, qualis est actio creativa, quae ideo dicitur facere ex nihilo, quia nullius subjecti praesuppositi sustentatione requirat, quod et ipsum adjuvet, et sic producit, quod in proximo subjecto sustineat, et foveat, et ideo perfectior dicitur quia magis independens est a materia.

Adverto 2o: dependentiam sui effectus praesupponit, aliam radicalem, actualem aliam: radicalis est habitudo quaedam, quae competit [illegible] ad [illegible], per quam exigit sua productio in subjecto, quocumque producatur. Actualis autem [illegible] in qualibet sua [illegible] actualis dependentia sui effectus est ipsa actio productiva sui [illegible] ut collocare debeat sui intra subjectum: ex his autem duabus [illegible], sive dependentiis [illegible] ad [illegible] eductionis, et [illegible] alia autem [illegible] est [illegible] quod [illegible], et [illegible] eductionis, [illegible] et corpore [illegible], et sic [illegible] subjectis [illegible] intra [illegible]. Adverto 3o: de eductione, sive de actione eductiva duo [illegible] nempe sua producta, et subjectum dependent a quo producitur; [illegible] subjectum producitur [illegible] effectivo subjecto: unde et [illegible], et subjectum [illegible], et sic [illegible] exigit [illegible].

[illegible] eductio [illegible] est actio causae efficientis productiva sui [illegible]

tanquam subiecto suo, et sic omnium [illegible], et ipsorum patronymice nuncupatur talis. Sicut ipse est metaphysicus [illegible] Pater [illegible] hic [illegible] Patris valentis, [illegible] [illegible] [illegible] apud Patres [illegible] ex parte [illegible] huic [illegible] [illegible] Patris [illegible], [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], actio eductiva [illegible] dividitur [illegible], et [illegible] [illegible], ut appareat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] tanquam subiecto suo adaequate. [illegible] [illegible], ut illi [illegible] esse, [illegible] [illegible] dependentes [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] eductio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actione, quae in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creationem ut tali; sed actio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum materia, tanquam cum subiecto suo, et sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creationi ut tali: [illegible] creatione [illegible] [illegible] [illegible] eductio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] eductionis [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible]: actio [illegible] [illegible] [illegible] cum materia tanquam subiecto suo, et sic [illegible] [illegible] [illegible] dependentiam actualem [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] sui cum materia, et [illegible] [illegible] [illegible] dependentiam actualem ab illa [illegible] creationi ut tali, quae [illegible] cum materia tanquam cum subiecto suo [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependentiam actualem ab illa: [illegible] actio eductiva, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creationi ut tali.

[illegible] [illegible] [illegible]: eductio ut talis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic, et nunc dependet [illegible]; sed actio [illegible] [illegible] [illegible] cum subiecto tanquam cum subiecto suo, et sic est [illegible], [illegible] [illegible] hic, et nunc dependet [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] hic et nunc [illegible]: [illegible] eductio [illegible]. [illegible] [illegible] per actionem [illegible] [illegible] dependentem a materia, tanquam subiecto suo, et sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et eductionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quas recibere potest sine reali extra materiam: ergo pro actione talis productionis sine sufficienter explicat rationes eductionis, ut docetur substantialis a educatione. Haec peracta sunt: quare in particulari ad materiam eductionis expositionem gradum accedamus.

Actione ergo eductiva formalis unitur debere cum materia tanquam cum subiecto suo, et sic probata haec ratio, qua etiam ... [illegible] ... actio eductiva sine praecedat formaliter sine dependere a materia, unum ut [illegible] dependentiam, quae est dependentia sine a materia per se sola vim cum ipso; sed hoc ipso exigit materiam, ut unitur formaliter cum materia tanquam cum subiecto suo, et sic: ergo talis unitur actio eductiva cum materia. [illegible] ... ut ipsa materia [illegible] sine per eandem actionem [illegible], ut planum sit in materia reali, et etiam in ipsa materia, quae etiam [illegible] per unam actionem, alterum per eandem actionem [illegible], ut supra probavimus. Probatur minor: [illegible] dependentia sine a [illegible] ... actione [illegible] sine materia; sed intelligi nequit actionem eductivam [illegible] sine materia, nisi per unionem formalis actionis cum materia tanquam cum subiecto suo, et sic: ergo unitur formaliter cum materia tanquam cum subiecto suo, et sic. Probatur maior: actionem eductivam [illegible] sine materia est [illegible] dependentiae [illegible], quae educitur, a materia, ut nequeat esse actionis recibere extra materiam; sed hoc aliquid [illegible] actionem cum materia nequit intelligi; nisi [illegible] actionis cum materia potest intelligi nisi per dependentiam aliquam ut a subiecto, et sic, quae educitur: ergo nequit intelligi actionem eductivam [illegible] sine materia, nisi per unionem formalis actionis cum materia tanquam suo, et sic subiecto.

Dico hoc ... [illegible]: nisi actio eductiva unitur formaliter cum materia tanquam cum subiecto suo, non intelligitur educere sine dependere a subiecto: ergo non intelligitur educere sine: ergo non intelligitur ... eductionis in actione. Probatur antecedens: non intelligitur actionem educere sine dependere a subiecto nisi intelligatur in actione [illegible] subiecto; sed nisi actio unitur formaliter cum materia, tanquam cum subiecto suo, non intelligitur

inhaerere debere essentialiter ad subjectum; quod nec intelligitur actionem pendere

fieri dependenter a subjecto. Minor probatur: quia debere ordo essentialis ad subjectum, scilicet

est ordo actionis ad subjectum ut materiae producentis per se, scilicet ad subjectum tanquam

id, cui essentialiter petit inhaerere; sed non repugnat dari ordo actionis ad subjectum ut terminus

producentis per se; quod ad omnem ut subjectum, cui essentialiter petit inhaerere.

Confirmatur:

si enim nutriretur actio educibilis ex materia ut subjecto suo, subjiceretur actio solum intrinseco per se producto, nempe formae; sed si solum in forma subjiceretur, posset forma absque materia per eandem entitatem actionis conservari, si separaretur supernaturaliter anima; quod ergo philosophi et theologi negant in materia de Eucharistia: ergo actio educibilis ex materia tanquam ex subjecto suo inhaeret. Probatur minor: quia in primis illa actio non quomodo per influxum potentiae animae, et [illegible] numquam materia deesset causa materialis illius actionis, nec subjectum illius naturae, [illegible] quod si esset, cum deficeret illa actio entitative, [illegible] maneret eadem forma, quae ut terminus producitur, et quae ut subjectum adaequatum habet.

Confirmatur 2o:

Quia hoc pacto optime explicatur, quomodo actio educibilis ponat efficienter formam in materia, quomodo alliget et conservet formam materiae, quomodo forma ab actione sua [illegible] requirat naturaliter absque materia: quibus enim sit actio illa essentialiter petit formam, et materiam tanquam subjectum suum adaequatum: unde quando, quo deficiente materia, aut subjecto, deficiat etiam illa actio, et deficiat naturaliter [illegible] producens per actionem, nisi nova aliqua et naturalis actio substituatur. [illegible] intelligitur illa imperfectio [illegible] illa actione, quae superior non est extra subjectum conservari formam: quod sit ipsa actio extra illud subjectum, ex quo inhaerentia essentialiter, esse vera nequit. Deinde facillime sic explicatur, quomodo actio conservativa accidentium in Eucharistia extra subjectum sit supernaturalis quoad subjectum; et entitative diversa ab ea, quae intra subjectum conservabatur.

Ex hac nostra expositione deduces

quo [illegible] actionem educibilem [illegible] non tantum animam formam ex materia, [illegible] naturaliter non essentialiter unam formam ex materia: unde [illegible]

dummodo durat actio talis, quamdiu fiat ut ut illius non posset
recipi forma, omnino exigitur causa tanquam actionis subiectum durare,
et subsistere in illo: in quo eventu si non conveniat, permaneret
sine materia, et forma: ita expresse S. Thomas loco citato, et ex explicatione
praedicti numero 55 ita etiam Albiaga, qui disputatione 8 sectione 2 numero
23, generatim tradit causam materialem sive omne, et non semper dicere causam
materialem ultimum actu compositum. Infertur 2°: quomodo forma aliqua subs-
tantialis, et spiritualis educi possit, et penitus non dependeat a
Fernandez contra hylopathia materiae circa 3a q. 2a articulo 8, Gratiae
Ubaldinus disputatione prima de incarnatione dubio 3° [illegible]
disputatione 45 philosophia sectione 4a, quatenus scilicet producatur per actionem talem
cuius sit materia ut subiectum sui, et forma, ut ut illius recipiendi nequeat
omnino dici subiectum, sit materia, in qua actio, et forma sint. Quomodo
idem loquendo postmodum de corpore; et sic intrinsece dependentiam et
radicalis humanae animae, ut subiectum sui in materia, facile etiam potest de-
ducere.

Infertur 3°: quomodo materia sit causa materialis formae quae
educitur, et quamquam sit causa materialis causalitas, sive materiali-
zatio. Ergo quod materia sit causa materialis formae, non quatenus physice influit
in formam per actionem aliquam physicam producentem; sed quatenus [illegible]
[illegible] intrinsece forma ita dependeat, ut sine actione producente
materia, ut aliquid materia negat naturae [illegible]. [illegible] causalitas
causae materialis in formam [illegible] duplex est alia, qua materia [illegible]
et [illegible], in quo non [illegible] causalitas [illegible]
a causalitate [illegible] spiritualis: [illegible]
[illegible] materia; [illegible] sustentat, et [illegible]: alia est causalitas
qua materia sustentat, et [illegible] forma, et haec dicitur sustentativa, et
materialis materiae: haec autem est sola actio [illegible] materia
materia ut ut illius [illegible] recipi [illegible] actionem
sustentans [illegible] materia [illegible] materia, [illegible] actio [illegible]
[illegible]: [illegible] hoc [illegible]: causalitas adaequata

ons ex consensu malo dicit esse formale incompletum, et non formale substantiam, sive positivum; sed non formale incompletum esse privationem; et non substantiam esse privationem quatenus dependens a materia: praeterea omni, et actiones dicunt adaequatas causalitates materiae et formae: causalitates causae materialis, quae semper sunt malum, sunt actiones alicuius causae efficientis, et productionis, definit Aristoteles 3a Physicorum, quae sunt causae formalis ... 4o metaphysicorum ... effectus: ex quo non modica nostrae ex positioni auctoritas accrescit. Et ad contrarios reclamantibus autem

C. 4.

Ad contrariis reclamantibus respondet

Arguitur:

primo malum educitur ex potentia materiae ex eo quatenus vera causa mali est: quae verum influxum praestat materiae in eo sic, quod ex ipsius potentia educitur; probatur consequentia quia illo influxu intelligi nequit causa physica mali; cum causa in communi sit si proprie per suum influxum in aliud. Confirmatur 1o: nisi influat materia physice in formam ex potentia non exit, cum potius forma ex potentia materiae educatur, quae extra materiam forma sic nusquam: materia enim solum materiae ... ad productionem sic, nec aliquid aliud ... per dispositiones requisitas ad formam. Confirmatur 2o: eo ipso, quod aliquid effectus continuatur in potentia alicuius agentis, ubi producatur dependenter ab illo, efficitur ab illo per influxum physicum: sed eo ipso, quod forma mali continuatur in potentia materiae, producitur dependenter a materia, causatur a materia per influxum physicum. Confirmatur 3o: agentia naturalia non producunt formas ex nihilo, et ideo indigent ... materiae ad operandum; sed hoc nequit intelligi nisi educantur formae ex materia per verum influxum materiae in formam: ergo et causa.

Respondeo, formam malo vere quidem educi ex potentia materiae; materiam autem non ..., et proprie causam mali esse, sed ... quod quidem vere causat per hoc, quod communicat ... adaequate ... per ... existentiam ... ad ...

dependentiae Causae in omnium hic est primo dare esse alteri extra se
sive fit per physicum influxum, sive per intimam existentiam sui dicit
autem materia Causa materialis formalis eo modo, quo etiam dicitur Causa finalis
[illegible], quin ipsa influat physice omnino et sicut dicitur a Tridentino
justitia habitualis in anima [illegible] esse Causa finalis nam [illegible], quin
influat physice in eadem deinde Causa finalis vera Causa [illegible] tenent
communiter Philosophi, et Theologi, etiam si non influat per veram, et physicum in-
fluxum extra esse in [illegible] Causae finalis: [illegible] extra [illegible]
[illegible] si illa [illegible] Causae in omnium [illegible] ideo [illegible]
materia Causa materialis [illegible] dependentia [illegible] quae hic actio
productiva [illegible] a materia, tanquam [illegible].

Ad [illegible] negatur [illegible]
[illegible]: [illegible], quod dicit, et si non Causet physice materia
[illegible], dat titulum [illegible] materia sit subjectum [illegible], quae [illegible];
et si materia non influat [illegible] dat titulum [illegible] ex materia,
quae materia [illegible] educi dicatur: [illegible] titulus dependentia [illegible],
quae [illegible] a materia [illegible] productive dependentia [illegible]
[illegible] materia ut subjecto sui, et [illegible]: quod titulus non [illegible], [illegible]
[illegible] materia [illegible] materia [illegible] ad
eductionem, [illegible] ad illam, [illegible]. aliter enim [illegible]
[illegible] educto, sed [illegible] anima [illegible] non requirunt
ut subjectum [illegible] eductione, [illegible] materia [illegible] extra
[illegible], sed aliquod [illegible] requiritur ut [illegible] educto. Ad [illegible]
[illegible], et [illegible] quae [illegible] materialis [illegible] [illegible]
[illegible] actiua, et productiua [illegible]; [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] passiva et sustentativa [illegible]: ad [illegible] requiritur
actio, sive influxus; ad [illegible] et sustentatio [illegible], quae [illegible]
dicit dependentia [illegible]: unde [illegible] alia
[illegible] in materia [illegible] actiua, quae non est de [illegible]
[illegible]

Ad [illegible] supra [illegible], et [illegible]

repugnantissimum inducendi in prima causa influxum ad explicandum quod modo formae corporeae non fiant ex nihilo, cum antea non praeexisterent formaliter in materia: fiunt quidem ex nihilo sui: hoc est, cum ante nihil earum esset, modo aliquid sunt, et ratio huius productionis, quod scilicet dicuntur fieri ex aliquo, quia praeviis adaptatur fieri per transmutationem materiae resultat actionem eductivam, absque quo nullo modo dicerentur actio generationis naturalis: adiuvat formae agens per se, sicut adiuvat lignum artificem ad elaborandam statuam, quae ex ligno dicitur fieri; non autem actio per influxum physicum in formas.

Arguetur 2o: ex defectu influxus dependentiae et imperfectione repugnante. Influxus physicus nihil est aliud, quam ratio illa formalis, qua effectus educitur ex visceribus causae, in quibus non formaliter sed virtualiter latebat: atqui forma corporea educitur ex visceribus materiae, in quibus latebat virtualiter: ergo datur influxus physicus materiae quo forma corporea. Probatur 2o: forma, quae educitur, taliter dependet a subiecto, ut non dependeat ab illo tanquam a mera conditione: ergo tanquam a causa materiali physica. Probatur consequentia: dependentia praeter eam alterius, quae non est tanquam a conditione, est ab illo tanquam a causa: ergo. Probatur 2o: forma omnis ideo educitur, quia educitur ex materia: ergo aliquid erat in materia: non formaliter: ergo virtualiter: ergo materia est causa physica formae. Probatur consequentia: quia id est causa physica alterius, quod virtualiter illud habet in se. Confirmatur 2o: facilius est producere per generationem, quam per creationem: ergo in generatione formae, concurrit materia et forma quocooperans cum agente. Probatur consequentia: quia quando duo homines idem pondus elevant, ex eo colligimus eos hoc efficienter concurrere, quia sunt experti se facilius operari simul cum alio, quam sine illo: ergo si agenti naturali facilius est operari concurrente materia, quam sine illa, adiuvabit equidem efficienter anima.

Respondetur concedo: post bene inspecta, et demonstrata argumenti forma, quae etiam probaret causam finalem influere physice in suos effectus, versa maioris, et minoris, nam de causa: syllogismus enim probat, debere dari influxum physicum ad eductionem; debere autem istum influxum physicum concurrere animam, non probat: ideo omnes influxus physicus

et proinde

est quando ab agente, sive causa efficiente, est actio eo ratione formalis, qua forma educitur ex visceribus causae efficientis, et ut recipitur in materia, est ratio formalis, qua forma educitur passive ex visceribus materiae, sicut eadem actio. quando ab agente est ratio formalis, qua active producitur, et ut recipitur in passo est ratio formalis, qua effectus producitur: quod etiam omnes simul dicentes extrinseci communiter: ideoque veniunt plures causae ex una actione, et passione non variatur, sed ratio solum est quae.

Alii vero dicunt materiam influere physice esse rationem formalem, qua effectus educitur ex visceribus causae efficientis, quando materia ex visceribus causae materialis actione, et omnia passiva recipitur ad quos, non materia ad eius operationem causa ante non cognitio: et probant supra: dependentia a priori ab alio, quae non est tanquam ab actione, est tanquam a causa vera, et propria passione, non tanquam a causa, sed tanquam in subiecto suo, sed actione productiva sui, illud communiter vocant influxum per rationem eius causae intelligitur: ergo sequitur ex eo quod dicunt rationem physicam sine independentia a priori ab alia ex parte, quae ideo solum est quae supponit per prius actionem, ut non solum etiam invisibiliter sed est causa physica formalis: sed haec dependentia a priori ab alio, quae non sit tanquam ab actione, quae non sit ab illo tanquam a causa physica:

Ad hanc probationem dicunt aliqui et negant consequentiam: quod aliquid exiat in materia, ut in causa propria efficiente, non tamen ut in causa materiali in propria ratione cognitio: unde non aliqua cognitio subsumitur, cuius probatio non habet, quando exiat eo quod mediate a materia quod, ex quo educitur forma sicut vera dicitur causa physica quod prius quod sit effectus, quae autem sit, ex quo educitur forma, minime aliquid est effectiva, sed est solum ex parte materiae, independentia ab illa ex parte actionis, quae forma sit: actio agentis extrinseci efficientis dicitur sed, ex quo educitur effectus: et etiam quae ex divina producitur dicuntur: ad hanc probationem dicunt aliqui et negant: probatio non valet: ad Allebardus? quandoque, unde hoc aliter iniecit primum ad valet, et ideo est inter altiores ex parte, quod expectat esse comprehendi tanquam influxum invariationem produnt: quamquam comprehendit: sed solum quando desiderat materiae destruat agens in

diversae partes eiusdem productionis formae substantialis per actionem propriam quam producunt formae, quae antea nullo modo existebant, verum in universa materia inchoatae; et sicut quae operantur agunt, ita omnia agere producentes formas. Minor probatur: quia partes fabri domus [illegible], et artes adiuvant opifices ad architectandum superiores domus, et lapides ex quibus artifex [illegible] ex ligno, quae ex materia [illegible]; quin illa effectum [illegible] cum ipso concurrant.

Arguitur 2o; et probatur [illegible] [illegible] exponendo eductionem: si quidem reddit eductio in [illegible] productionem formae cum materia ut subiecto; et haec potest educi forma ex materia quin est [illegible]; ad quod hoc implicat; ergo. Probatur maior: implicat formas educi ex materia tanquam ex subiecto, quin materia sit subiectum formae, seu [illegible] unitae [illegible] sed materia, [illegible] subiectum formae; ergo implicat formam educi ex materia, quin est unita saltem. Probatur 2a: inseparabilitas est permanentia formae a [illegible] cum materia: ergo eductio [illegible] dicit [illegible] ad materiam. Ante probatur: quia permanentia formae [illegible] dicit quod [illegible], et sustentet [illegible] subsistentiae, et [illegible] formae [illegible] ergo permanentia formae inseparabilitas [illegible] cum materia. 3o: quia alias eductio formae, cuius unio ad materiam [illegible], non differret a creatione, cuius [illegible] extra subiectum. Probatur 2o: [illegible] productio [illegible] in se [illegible] extremitatem [illegible] cum materia, et [illegible] eductio [illegible] ex [illegible]: ergo ad eductionem aliquid aliud requiritur praeter hanc dependentiam [illegible] materia.

Respondeo distinguendo maiorem: quam etiam [illegible] Pater Suarez [illegible] disp. [illegible] sectione [illegible] paragrapho [illegible] Arriaga [illegible] numero 44 [illegible] minorem: ad probationem distinguo maiorem: implicat formam educi ex materia tanquam ex subiecto sustentationis, quin materia sit subiectum sustentationis formae, concedo maiorem; quin materia sit subiectum receptionis formae, nego maiorem: distinguo minorem [illegible] unitatem [illegible] receptionis formae, [illegible]; [illegible] subiectum sustentationis formae, nego minorem. Diximus supra [illegible] quae materia sustentat [illegible] formae [illegible]

eductibilis essentialiter omnis, et dependentiae praevie materiae tanquam a subiecto
ipsius recipienti: cum autem haec eadem actio permaneat, ipsique non possit esse
materia ipsa permanente a subiecto sustentationis cum haec restat sola
dependentia actualis, quae hoc sola actio est suae actionis productivae conservationis
non autem: ad suam conservationem tota materia non movetur: sicut realiter et sus-
tentative in materia, non transitive dependens est ut sit formaliter anima, ut sciat
vertitur in eam, nam dependenter anima a sua actione productiva realiter
autem, et sustentatur sine anima, tanquam a subiecto sustentationis quidem
ipsius actio productiva talis requirit materiam, ut subiectum a ipsa materia [illegible]
supposita praevie ad productionem suam minime haec actio dicetur.

(Ad argumentum

contra productionem primo: actiones eductivas sic, cuius animae materiae suspen-
ditur, distinguendas adhuc maxime a creatione: quia haec neque quoad
partem existentiae, neque quoad durationem petit essentialiter praevium subiecti
sui ipsius neque esse; illa autem tam ad suum esse, tam ad durationem petit materiam essentialiter
ut subiectum suum. Respondeo: actio eductiva non petit, neque potest a se illa ponere
suum terminum extra subiectum: immo materialiter quia sui terminus sit sine eius subiecto; actio autem
creativa ob suam perfectionem potest productionem sui terminum extra omne subiectum
ponere, et durare ad suam conservationem absque materia: actio productiva
animae rationalis circa suam existentiam [illegible] praevie [illegible] ut [illegible] subiecto
sui, non materiae. Et cum [illegible] sui non producit [illegible] illi [illegible]
productionis, omnino materiae: [illegible] dependentiam ipsius animae rationalis circa
suam productionem a materia, nunquam in sufficientia huius dependentiae [illegible]
[illegible] actio creativa animae rationalis [illegible]
cum materia, ut subiecto suo [illegible]: [illegible] potest extra suam [illegible]
retinebat eadem numero actio animae rationalis separatae; immo ex sufficienti
[illegible] non potest materialiter [illegible]: quarum perfectionum [illegible] actionum
eductivarum [illegible] quam simplex sit substantiis. De facto non reale
[illegible] C. 1. 4 quibus [illegible] rationales, et
impugnatis, nostra et communis sententia.

[illegible]

Q. 3ª

Quotuplex sit substantia completa in ordine ad materiam separata

Cap. 1.

Quibusdam sententiis relatis, et impugnatis nostra, et communis approbatur

Quatuor praecipue numerantur sententiae hujus super difficultatis articulo deprimendo [illegible] et decidenda distantia maxime facientes; quidam enim angelicos hoc nobiles adeo distribuebant, alii a Deo productos ad bonam et malam operationem; alii a daemone in gratia semper contra intellectum, et [illegible]; quos utrosque anathemate damnavit [illegible] in Canone 22. Praeter hos est aliquorum apud Patrem Suarez [illegible] numero 22 referentium, [illegible] substantiales in natura quot sunt ex parte sua essentialia praedicata, scilicet [illegible], quod semper ex parte sua gradus sunt, et viventes, scilicet vegetantes, sentientes, et rationales; hanc tenuit [illegible] Plato, et Joannes de Janduno [illegible] et ex parte huius sententiae videtur favere [illegible] duas esse animas in homine distinctas, alteram qua sit vegetativus et sensitivus; aliam qua sit rationalis.

Haec tamen quaedam [illegible] impugnatur sic: [illegible] realiter eadem quoniam illa praedicata essentialia et [illegible] eadem significantur, et est vivens, et substantia, et corpus; sed si diversa essent realiter sub substantiali [illegible] praedicata essentialia [illegible], eadem [illegible] substantia realiter [illegible], substantia, corpus; [illegible]: quia in qualibet existit diversa [illegible] praedicata illa plura essentialia praedicata: unde [illegible]. Ergo: quia [illegible] ex parte [illegible] diversa praedicata [illegible], substantia, corpus [illegible], sicut ex parte [illegible] diversa illa praedicata [illegible]; sed [illegible] non est diversa [illegible] plures [illegible] diversa praedicata essentialia: ergo [illegible] diversa praedicata essentialia diversa [illegible]: ergo non plures. Quaedam partes [illegible] impugnatur.

qa per eandem indivisibilem actionem rationalem homo est vivens sensitivus, vegetativus, et rationalis: 2a firma. Unde homo, alioquin viventes multiplicarent formas substantiales pro diversis vitae gradibus. 3o: qa si in homine essent actiones rationales solum, aliae sensitivae solum, homo esset actualiter rationalis, et irrationalis cum una actione rationalis esset, et altera irrationalis: quod contra omnes philosophos est. 4o: qa sicut eadem anima rationalis tribuit homini esse rationalem, substantiam, corporeum, eadem tribuendo homini esse rationalem, et sensitivum, et vegetativum. 5o: qa alias in actionibus vitae rationalis operatio distincta, quae potest esse in homine ellicita, [illegible] sensitivus, vegetativus, et [illegible] debeant ad diversas [illegible] distinctas.

Ratio est: Augustinus, et alii apud eundem suasque opiniones formae substantiales ellementorum manere in mixtis, quinde pluralitas formarum substantialium in homine nullo modo defendi, ut ista in libris generationis examinanda, veritas est, nunc nobis sit: qa formae ellementorum actu existentia non exigunt diversas, et opposita dispositiones, ignis calorem intensum, aqua frigus intensum etc. Atqui haec dispositiones contrariae intensae cum simul esse non possunt, non possunt simul in eodem mixto naturaliter esse: ergo nec formae substantiales ellementorum in mixto permanent naturaliter. 2o: qa si formae substantiales ellementi ignis manerent in eo cum aqua, equidem ex parte eius orientur effectus illius calefaciendi, et Maxime post [illegible] illuminandi etc.: quod contra manifestam experientiam est.

3a ratio est et communis, quae ex Aristotele, et Divo Thoma et Sancto Doctore hic [illegible] nullam formam substantialem in homine defendo: praesentia explananda nobis est: nam nomine animae in intellectu haec eandem in parte: patet siquidem naturae eadem alterationis [illegible], et [illegible] una [illegible] una sua parte una forma substantiale, et in alia sua parte alia diversa substantiali alia forma, nec in una parte ab alia [illegible] ratione; et ad causam [illegible] [illegible] [illegible] ab aliis [illegible] animalibus in alia parte ex eius [illegible] [illegible] quia tollitur forma [illegible], alia vero in partes formae plantae vegetativae, et viventis animalium.

Nota 2o inter formas substantiales alias esse eiusdem rationis, ut duas animas rationales earumdem individuorum specie [illegible] exigentes; alias esse diversae rationis specificae, ut formae equi, et arboris, quae diversas [illegible] exigunt materiae. Deinde inter has formas diversae alias sunt subordinatas inter se, alias non subordinatas, sed omnino disparatas dicuntur subordinatae formae illae dicuntur, quarum una praecedit naturaliter aliam, ad quam ipsa disponit, praeparatque materiam ad aliam formam: ut ex dictis, non quodlibet fit ex quolibet, nec ex quolibet homo. Ex alimentis fit [illegible] immediate [illegible] materia [illegible] quaelibet forma sed quaelibet: sic forma embrionis subordinata est [illegible] quia ex embrione immediate fit homo: sic ex aqua fit [illegible] gelu, ex nive, et gelu crystallus etc. Formae non subordinatae disparatae dicuntur, quarum una non disponit materiam ad aliam, talesque sunt forma leonis, et forma equi.

Adverto 2o: eadem materia nequit naturaliter recipere duas formas substantiales eiusdem speciei. Probatur apud [illegible] [illegible], et probatur 1o: quia iuxta verissimum [illegible] axioma de agentia [illegible] assimilare sibi passum: simile non agit in simile: sed nequit agere naturale duas formas substantiales eiusdem speciei sibi introducere [illegible]: quia agens naturale assimilat passum, id est, invenit passum sibi simile, id est, [illegible] cum forma eiusdem speciei cum forma agentis, id est, cum forma diversae speciei: [illegible] nihil agit, nec agat in sibi simile: quia non introducit naturale [illegible]: introducit formam suae speciei [illegible] passum sibi simile. Hinc est, quod ignis non agat nec [illegible] ignem, quia [illegible] naturaliter agendi, quies [illegible] assimilare passum ad [illegible], et propagandam speciem [illegible] [illegible]. 2o: quia ex duabus illis formis eiusdem speciei una esset superflua; [illegible] superflua [illegible] dicitur.

Adverto 2o: eadem materia nequit naturaliter recipere duas formas substantiales diversae speciei non subordinatas: probatur [illegible] [illegible], quia formae specificae diversae [illegible] aliquam materiam [illegible], et [illegible] radicaliter exigentes diversas, et [illegible] ad suam [illegible] [illegible]: quae [illegible] dicitur [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] radicaliter inter se non subordinatae [illegible]

mixtam, et apparentem eorum videri manifesta; in quolibet gradu dierum, diversas Colluctione, et Diminatione primarum qualitatum atque temperatione; neque enim habemus posse recalcari subiecto eorundem, subiectum forma igni, aut terrae recalcanti: hinc probatur illud: quolibet forma substantialis diversae speciei exigit subordinatam exigentiam diversam earum qualitatum temperationem, sive diminutionem; sed diversae temperiei, et diminutionem earum qualitatum sunt naturaliter impossibiles in eodem subiecto: ergo et diversae formae substantiales subordinatae. Minor ex dictis constat: maior probatur: qua temperies, et diminutio earum qualitatum requisita ad unam formam substantialem est ut Calor ut duo, excedens frigus, et diminutio ad aliam est Calor ut duo excedens frigus ut; sed Calor ut duo excedens frigus, et Calor ut duo excedens frigus sunt temperies naturaliter impossibiles in eodem subiecto, siquidem intra Calorem ut duo excedentem frigus non posse naturaliter recalcari forma; quae non dicit temperiem requisitam ad eam formam: ergo etc.

Altera pars: eadem maior sequitur naturaliter recipere duas formas substantiales subordinatas diversarum rationum, et speciei. Probatur eodem argumento supra facto: nam eo quod diversae sunt in specie, diversas temperies, Colluctione, accidentium naturaliter exigunt; sed hae diversae temperies, diversae Colluctiones accidentium requirunt naturaliter in eadem materia repugnantiam praedictam: ergo etc. Nam illa formae praedictae, fratrum more praecisis interitum quo existentia forma substantialis vivens, ab forma alia subordinata, neque fluxus dicunt temperamentum in eadem materia: vel materia quod etiam si talis forma temperamentum darent, posset impugnari ratione supra posita quo existentia illorum ab alia forma substantiali intra eandem materiam:

Resolutioni opposita opponitur: ...minus hoc argumento: in fero Candenti existunt sub forma ignis, et forma ferri, quae sunt diversae speciei disparatae: ergo in eadem materia duae formae substantiales subordinatae possunt naturaliter. Antecedens quoad formam ignis videtur manifestum, neque vero forma ferri non remanet a quo postmodum recedente Calore, producetur illa forma ferri:

Deficit autem ignis probatio, quae experimur in ferro candenti [illegible] effectus ac in carbone ignito, sit calor internus lux, et obscurandi proprius ignis etc., quae [illegible] eveniunt. [illegible] ignis, et quae alia apparent ignis, correspondentia [illegible], et in multis aliis rebus contingit; sed circa candentis nobis [illegible] damus, [illegible] aliquid [illegible] manus ferro candenti [illegible], ut se [illegible] nobis [illegible] et illustrat.

Respondeo in ferro candenti et sic igni [illegible] partes [illegible] partibus [illegible]: ferri quidem, [illegible] partibus, quibus contra est experientia [illegible], nisi forte aliquas particulas amittant ferrum in calore intenso ex partibus extimis ferri igni [illegible] multarum corpusculorum, quae in poris cavitatibus ferri ignis aliquantulum [illegible], et dilatati ad [illegible] introducuntur [illegible] aliquantulum ferrum [illegible] molliore ferri [illegible] ad [illegible] aut [illegible] intromissione aliorum corpusculorum [illegible] dispensatione [illegible]: [illegible] expulsa [illegible] introducunt ignis: [illegible] ferrum [illegible] paulatim [illegible] et [illegible] pori expulsis [illegible] ignis, quae [illegible] est [illegible] et [illegible].

Hoc notabiliter:

[illegible] in [illegible] [illegible] seu [illegible] an sit ex [illegible] capacitate [illegible] ex [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] ex in- capacitate [illegible]: [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] seu [illegible] quod [illegible] [illegible] sicut [illegible] seu [illegible]

79

gelium, quod subsistit ... sed, quia licet limitata perfectione sit in
potentia sub ratione illius confluxus materiae praesertim, quae potest pluralitatem
subiective: ut patet in hoc, quia licet possit subiective utramque duo pro-
dere ut quamvis non sub potentia et pluralitate debet formam realem
et immediatam intellectualiter duplicem producere ut quamvis sub quo
intellectualiter eiusdem subiective: sed prima ea nullus confluxus materiae
concurrendi cum eo alteram recipere, neque cum dicat conseparari
esse ad duas formas substantiales sub recipiendas. quod amplius conside-
ratur. Patet quia cum duplex forma sub exprima materia est quia duplex forma
per actionem generationis materiae, et neque in materia sub nulla conseparandi natu-
raliter in materia ad recipiendum duplicem actionem, praecipue duplex forma sub
perducatur, si aliunde id incompatiatur: sed non conseparandi illa dat in materia
ea ad recipiendas sub duas formas substantiales eius modi

Resp. 2º: Repugnantia

repugnantia oritur ex diversitate, et oppositione duarum inter se: unde repugnantia
oppositorum formarum radicalis, et immediata defectus oritur ex parte agentis,
cum haec repugnantia ab eius dissimilibus formas naturaliter generare. probatur: quia requirunt
dexteritatem naturalem formae in materia subiectiones sibi contrariis: sed ita repugnantia
naturalis quoad existentiam substantiarum ex diversitate, et oppositione earum inter
se: ideo enim formae exigunt calorem et duo requirunt dexteritatem naturalem
formae non possunt calorem ut quamvis, quia contrarii requirunt in materia subiectiones
sibi contrarias, et naturas: Calor autem ut quamvis, sine dubio duplex et qualitates
contrariae sunt, et naturae exigentes calorem et duo: ex eo enim exigunt generationem con-
venientiam dispositionis, et corruptionem corruptionis. hoc naturaliter praerepugnantia nati
ad quoexistentiam duplicis formae substantialis concurrunt in eadem materia, haec incompa-
tibilitate prava oritur ex eo quod deficiat finis naturae, et agentis naturalis quietem
generationis assimilare, et propagare speciem; non autem provenit ex defectu conditionis ma-
teriae, neque ex incompossibilitate materiae, neque ex oppositione duarum inter se ut planum est.

Huius vero, et contrario ple-

nius requiritur: an sicut naturaliter requiritur unam tantum duplicem formam substantialem sed
non potest, ita requirat naturaliter unam formam substantialem eius in pluribus materiis naturalibus

Striga e contra de forma reali, et corporea, sicuti de anima rationali, quae similiter individuationis eius sunt, cum diversis partibus materiae, cum corpore sit, et specificata existit natura. Exterius etiam potest separari de anima rationali, si quae esset ut debet esse, sicut existentia eiusdem in pluribus locis omnino separatis et distinctis numerice saltem localibus. Ideoque natura etiam non repugnare, si materia per naturam. Non sit: quia ex eadem natura nequit naturaliter existere in duplici loco adequato; sed naturaliter in duplici loco adequato forma substantialis, si in duplici materia separata naturaliter existeret. Ergo. Maior clarior. Probatur minor: quia forma substantialis informans duplicem materiam separatam occuparet locum duplicem materiae separatae, cum penetraret utramque materiam; sed duplex materia separata occuparet duplicem locum adequatum: ergo et forma substantialis. Nec dicas quod ea habere potest eadem in duobus locis adequatis de potentia absoluta sed existere deinde: etiam si non posset, posset in plurimis materiae numero distinctis penetrare: in quo casu forma unica et eadem loco cum materia existeret, utramque materiam informare posset, et sic in diversis locis existere non posset in illo casu. Casu quod forma possibile esset in adequate distincta, minime nunc efficitur, sed iuxta superius dicta

Cap. 4 formae substantialis corporeitatis a quocumque composito substantiali exclusio

Cap. 4

Formam substantialem corporeitatis a quocumque composito substantiali excludimus

Sed 1a est conclusio

opposita celeberrima maxime adeo, plurimique in academiis, ubi quibus externa, et quae vigent complures recentiores, docet, in viventibus omnibus dari praeter formam viventem substantialem aliam, quae corporeitatis vocatur, per quam materia viventis fit et ponitur in esse corporis, redditque idoneam dispositam ad recipiendam formam principalem viventis. Ita Scotus in 4. dist. 11 q. 3a articulo 2o, et eius subtilissimi sectatores: alii vero corporeitatis formam asserunt, quae unit corpori, sicut materia organisationem praerequisitam ad recipiendam formam viventis; ipsaque et praeditur introducendo formam viventis, et manet in materia post viventis corruptionem. Nam alii ad solum corpus humanum restringunt ut Henricus quodlibeto 20 et 3o: illi ad omnia corpora materialia

sive vicinia sive ex vicinia extendunt aliqui ex Albertis, qui impugnant Div. Thom. lib. 3 physicorum c. 4; sed ut ipse Div. Thom. ait, hi Phi quantitatem sibi partibus omnino, et generis sua corporea et latius appellabant, in quo corpus non fuere. negant tamen sua substantialis corporeitatis ex Thomistis nostris ex dictis Div. Thom. quem sequuntur supra lib. 2 physicorum ttu 7° c. 3°, dubio 4to, quem sequuntur Pater Reverendissimus Bandino lib. 2 de anima ttu 11 et Patres Complutenses de Salamantini c. 16 articulo 2° dubio 7°, aliisque plures Thomistae.

Impugnant

tale hypothesi oppone, et sufficiens ex eius superfluitate. quod si requirunt aliquid requiritur maxime ut distinctam corporis materiam corporis completae, aut corporis organici, sed ut ipsa sint in ipsa corporalis distinctae quae non ad sui: quod sua vivens substantia, quae cum sit, distincta materia corporis completa substantiali, neque suppositum per accidentalis corporeitas et quantitas, neque ut augere sit nutriri etc. non ad quod cum materia affecta quantitate, et dispositionibus accidentalibus, organizationibus requisitis ad sua vivendi sit sufficiens, et determinans corporis organici: non ad 8.: quod materia ex se et per se corporea, cum sit substantia quantitatis, quae sua seu exigit independenter aqua cuius sua corporeitatis. aliud haec non solum in viventibus, verum in quocumque composito adaequatum repetendum requiretur, quod non admittunt Maxi. 10: haec sua corporeitatis substantialis non requiritur ut disposita ad sua vivendi, cum sufficienter disponat materia ad sua vivendi multis aliis qualitatibus: deinde, quod materia substantia non dispositio ad aliud, nec requiritur ut subiectum sit sua vivendi cum una sua subiecti alterius non sit, maneat cum aliud materia, quae est naturale suum subiectum: quod ad minimum haec sua substantiali requiritur: visibilis omnia.

2°, et Principia

quod eadem ut quando aliquid, eo sua substantialis corporeitatis requiritur, quatenus illa cohaesio accidentalis, quae reperitur in materia organizata habere debet, principalis aliquid substantiale, ratione illa cohaesionis accidentalis exigentis; sed istud non requiritur sua aliqua corporeitatis tamquam principalis

substantiali cui praedicta accidentium collectio debeatur. Quod probo: nam viventis substantiae esse praeter talem substantiam primam, cui praedicta accidentium collectio debeatur: quod alia temperamenta non requirit. Probatur secundo: forma viventis substantialis naturaliter exigit suum corpus [illegible] aedificium introductione et conservatione, sicut quaevis alia forma substantialis: quod forma viventis debetur sua collectio accidentium, et corporis: non: forma viventis substantialis naturaliter exigit illud corpus substantiale, sed suum temperamentum, illiusque partium, et radicaliter: quod et exigere potest collectionem corporis accidentalium, et organizationem illam scilicet dic, huic radici debet illa forma substantialis dispositiva non viventis? quod et animae viventi deberentur formae accidentales viventis, et dispositivae quae illarum partium radix naturaliter esse potest: quod fortius singula forma alia, cui debeat illa accidentium collectio.

Dices. Dato illa collectione organizationem antequam materia [illegible] infundatur anima viventis, remanere quod illa eandem collectionem post quam anima viventis anima recepit: quod et dari forma aliqua substantialis distincta ab anima viventis, cui haec collectio accidentium, et organizationem debeat: quod temperamentum forma. Sed non nego dari totam collectionem accidentium et organizationem, antequam infundatur anima viventis in materia, nego totam illam collectionem post mortem viventis remanere: deficit enim vivens ex defectu alicuius temperamenti sibi naturaliter debiti: et propterea collectionem illam accidentium, et organizationem perdit naturaliter, et statim forma viventis: quod propterea viventes, cui tota illa collectio debetur, perdit: quod non oportet forma temperamentis. Rursus: quod aeque alia forma aliqua non viventis introducenda in materia praerequiritur tota collectio accidentium, quam alia forma distincta ab intrinseco determinando [illegible], cui debeat tota collectio accidentium: quod satis de collectione organizationem [illegible] viventis. Philosophandum enim [illegible]: [illegible] ridiculum asserere, illam collectionem organizationem [illegible] anima [illegible] temperamentum aut huic debeat, cum haec vitalis non sit, [illegible] aeque vitalis medio illius organizationis [illegible]. Denique [illegible] forma temperamentalis [illegible] anima [illegible] viventis [illegible] in materia [illegible], [illegible] illa [illegible] [illegible] optime [illegible], [illegible] in hac collectione accidentium

et organizationem ut in hoc corpore antequam introduceretur, ut patet ante, et pro illius aliquantulum durare

4° impugnatur: quia haec forma substantialis cadaveris [illegible] est incompleta, vel completa; si 2a: ergo nequit componere cum materia corpus completum. patet: quia incompleta est forma illa, ideo est inadaequata [illegible] corporis [illegible] per [illegible] completum. si 1a: [illegible] nequit componere cum materia unum per se [illegible]: quia [illegible] et corpori completo per formam substantialem completam [illegible] alia forma substantialis non resultaret unum per se, [illegible] ut [illegible]. 5° [illegible] forma substantialis [illegible] [illegible] materia, [illegible] ultimam [illegible] dispositionem; aliquando [illegible] forma substantialis cadaveris, forma [illegible] [illegible], [illegible] ultima [illegible] [illegible]: [illegible] forma est [illegible]: [illegible] forma [illegible], nequit [illegible] forma [illegible], cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantialem [illegible] [illegible] cadaveris [illegible]. [illegible] ultimam ut [illegible] opinamur; [illegible] forma cadaveris forma substantialis [illegible] est cum [illegible] ultima [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ad formam [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huius formae substantialis cadaveris [illegible] [illegible], [illegible] plurimum [illegible]: si [illegible] aliquid [illegible] forma substantialis [illegible] maxime, quia [illegible] collectio accidentium, et organizationem [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in cadavere: [illegible] [illegible] in cadavere [illegible] aliquam substantialem [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] collectio accidentium [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible], et nulla est: [illegible] [illegible] [illegible] 1°: quia [illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible], [illegible] illa [illegible] post [illegible] [illegible], ut illa [illegible] accidentium collectionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible], [illegible] illa collectio accidentium, et organizationem, [illegible] [illegible] illa collectionem [illegible], ut [illegible] [illegible] tempore [illegible] cum [illegible] forma illa cadaveris. 2°: quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] accidentium collectio, quae in vino [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] est vinum. 3°: quia plura [illegible] [illegible] plura accidentia quae fuerunt sub forma, et [illegible] praecedenti, ut patet in [illegible]

in ossibus, in Cadaveribus, et ita, et non ex inde inferre, manere aliquas
has substantias, quae fuerunt sub praecedenti dispositione: quod non infirmat, et in
similibus eventa in viventibus corporibus. 40. quidem substantiarum compositarum
qualitates durare ad usque ipsas in mala haec mortis etiam si intereunt, et
a natura quae agitur, quae adhuc mortuo sive, non amisit operationes illas
animae expellens; sed neque amisit e mortuo sive agens exspirabilis
materiae; quod expellat illas de corpore expansiones: quae habuerunt
ab intrinseco, vel ab aliqua alia re, Cadaveris, donec eradat materia illas
deficiens, quin natura est sua per ipsas, quae illas recedit.

3º tandem

non possum negare hos auctores, quae sunt res calor in aqua aliquam separata
brevi illo tempore, quo durat, et in fornacibus extincto igne, aequis natura
aqua, non sua siccum. adsumat ne brevitatis ejus aliquid dictum, cui illa collec-
tio accidentium, quae tunc dum in illis separatis debeat, et aqua recedit: quod durat
dum tribuisset sic causa eius amota illa collectione operationum, et accidentia, quae
inclusa fuerunt in ambitione absque ejus exspiratione operationes, quae praecedebat
malis aliquo modo durare in Cadavere, quae adhuc non amisit materia, quod illas
destruat.

sed Clamabis: exspirationes has substantias, quae prima viventis post
has introducitur et aqua colligit illa accidentia recedit: ex ibi vis has Cada-
veris, quae quies eadem semper quoad eas res sunt corporalem; et examinan
autem assertio, quod ex his res post mortem viventis tamen in medullam grani
in vero quis tempore, immo et ante quam vivens periret eas assumit. Clama-
mus: quamvis totali Corporis domini subsisto has Cadaveris: ponendo si corpus corruptum
fuit. tamen ex hoc, et similia ad illationem: quod Christi Corpus corruptum fuit corrup-
tione physica, tamen: et hoc Christi ibi tamen Corpus, nam physica mori
est physice corrumpi: quod Christi Corpus corruptum fuit corruptione vulgari,
quae corpus mortuum in vermes, et pulverem resolvi dicit, quod vulgo dicit
corrumpi corpus, non. instas: quod verbum unitum fuit his Cadaveribus: unde
sequitur, verbum dimisisse aliquid, quod simul assumpsit diversas partes
... ad me non loco ad admittendum eas, quae si ad modum non proponam

[illegible] quam dedit de Corpore, et aliud novum [illegible] fuit. § 3. exarmatis aliis fundis adversarius sic impugnat amplius

§ 3.

Exarmatis aliis fundis adversarius sic impugnat amplius.

Pronunciant recentiores argutiis Theologicis ipsum Christi Corpus exstitisse in utero Virginis ac integrum [illegible]; sed [illegible] in [illegible] Corporis humani per [illegible]: [illegible] in utero Virginis: [illegible] per alia [illegible] Corporeitatis. [illegible]: quod si hostia aliqua a Christo [illegible] permanens in [illegible] mortis ab aliquo ex Apostolis in illo triduo [illegible] ipsum Corpus mortuum manerent in hostia, quod antea erat vivum: [illegible] eandem substantiam per quam [illegible] ipsius [illegible] Corporis [illegible] Corporeitatis [illegible]: verborum positum in Eucharistia Corpus Christi Domini; sed [illegible] cum accidentalibus [illegible] Christi Domini, quae [illegible]: [illegible] per quam Corpus Christi verum Corpus humanum est ad [illegible], nomen hoc Corpus hic sumi pro natura illa [illegible], quae [illegible]: in quo sensu [illegible], sed ipsa cum collectione illa [illegible], et accidentibus, organisatione [illegible], quibus apta [illegible].

[illegible] et [illegible] quia Corpus Christi Domini est [illegible] Christi Domini cum [illegible], et organizationibus accidentalibus ad [illegible] Christi Domini [illegible] unde ipsum verum Corpus Christi Domini, quod natum est de Virgine Maria, in sepulchro, et ad dexteram [illegible] in caelo [illegible], et in Eucharistia a fidelibus adoratur [illegible] [illegible] quia Corpus Christi Domini in [illegible] Corporis organizatione non [illegible] per [illegible] aliquam substantialem, sed per organizationem accidentalem, quae nihil est aliud, quam [illegible], et [illegible] [illegible]: ~~[illegible]~~ enim [illegible] illa [illegible]

possent primum ad [illegible] rationalis et liberae [illegible] operationes exercere, ut audiendi, videndi, respirandi etc. tamen [illegible] [illegible] nihil aliud [illegible] intelligant per vocem istam corporis quod [illegible] cum his organizationibus, et accidentibus [illegible] quibus se pulcherrime ad exercitium diversarum operationum [illegible] [illegible].

Ad [illegible] instantiam nego maiorem et minorem quoad [illegible] partem: [illegible] in eucharistia [illegible] Corpus Christi Domini [illegible], nego [illegible] Christi Domini, [illegible] corporis humani per organizationes et accidentia, quae ad verum corpus humanum requiruntur. [illegible] quod [illegible] aliquod [illegible] Corpus Christi Domini, [illegible] organizata [illegible]: [illegible] quod sicut [illegible] eucharistia [illegible] Christi Domini [illegible] corpus Christi Domini [illegible] Christi; [illegible] Christi [illegible] Christi Domini [illegible] corporis Christi, [illegible] illa [illegible] substantiali [illegible] Christi [illegible] illam [illegible] Christi [illegible] Christi [illegible] [illegible]

[illegible] corpus [illegible] per aliquam [illegible] substantialem [illegible]: [illegible] per [illegible] [illegible] corpus, [illegible] corpus est, est [illegible] et [illegible] si corpus [illegible] accidentibus, et organizationibus,

accidentia

accidentia exigunt diversa haec, et licet haec sint quantitates accidentales constituant cc: manus haec ergo distat essentialiter a lapide, et a leone haec; non per aliquid reale, sed per suam aliquam corporeitatem partialem: unde plures sunt partiales corporeitates admittendae, exigunt per diversitatem partium viventium: nec obstat argumentum in contrarium: materia constituit corpus completum substantiale per formam substantialem illi superadditam, ergo eadem materia constituit corpus, quod corpus partiale dicitur partiale substantiale materiale completum ordinatum ad recipiendam formam [illegible], non materia exigitur ad [illegible] corpori humano, sed materia ex organizatione, atque completa: ad sequitur alterum completum esse, quod constituat: negatur ergo [illegible] non sequitur esse corpus, sed esse corpus completum, quod est [illegible] constituendum ab anima, et completum corporis humani, quod apud Philosophos dicitur corpus [illegible] completum.

Ad confirmationem et [illegible], et adversariorum argumentum: dicitur sequitur, et si admittant suam corporeitatem, non excludant collectionem dispositionum accidentalium, sicut et argumentum contra ipsos. Nec est de essentia [illegible] [illegible], quod dicitur corpus constare corpore organico, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suam corporeitatem, et [illegible] [illegible] me, cum [illegible] dispositionibus et accidentibus externis, [illegible] [illegible] [illegible]; ad quid [illegible] corporeitatem non dare corpus [illegible], quod dicitur corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] de essentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod dicitur corpus organicum: [illegible] corpus organicum [illegible] [illegible], [illegible] quod corpus organicum dicitur [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] substantialis est, et quae [illegible] [illegible] substantiali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae dicitur [illegible] corpus organicum, sive organizatio, [illegible] [illegible] non constituunt [illegible] humanum, sed [illegible] [illegible] quod commune est reliquis [illegible], quae [illegible] collectionem dispositionum accidentalium [illegible] ad [illegible] constitutionem non absolute [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] accidentales [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentalium [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] partiales [illegible] substantiales [illegible] [illegible] partium viventium.

O [illegible] [illegible] [illegible]

humanum praecedentis est. 3° dicitur complectimus: aliquid dari in cadavere cur debeat, et a quo illud numero organisatio remaneat; ergo forma aliqua cadaveris, ex: quia figura quae fuit cadaveris adeo similis quae fuit viventis, ut illi similis dici possit debuerunt, et non adeo solum, ex figurae maximeque primum accidentia sunt. 2°: quia forma cadaveris ad nullas suas indiget organisatione illa, quae ad solas operationes vitales destinatur animae: ergo aliqua forma praeexistens datur in cadavere. Maior syllogismi probatur: quia illa organisatio non reperitur operatio aliquo extrinseco: ergo ab intrinseco: ergo a forma praeexistente corporeitatis. 3° probatur: ex nullo alio est colligendum [illegible], quam indefinite esse aliquid diversum mixti, quia sub qualibet mutatione substantiali manent eadem quantitates eaedem quae [illegible] multas: ergo si eadem collectio accidentium permanet, aliqua forma praeexistens permanet in cadavere.

Facile ex supra dictis ratio hoc cernitur: ad hunc tamen pressius clarius dato, duplex dari genus dispositionum accidentalium ad formam viventis: aliud organisationis, ad operationes [illegible] viventis a natura intentarum, et hoc quidem adhuc permanet in mortuo homine; aliud est temperamentum diversarum primarum qualitatum, ut reddatur perfectum organicum corpus organicum: et hoc quidem temperamentum minime in cadavere permanet, ut sit evidens. Modo ipsi loquendo de dispositionibus primae, de quo et argumentum loquitur, aio retorquendo, negando minorem: ad 2am illius probationis dico, formam cadaveris exigere quidem, illi debere similes dispositiones dispositionibus formae viventis, non quidem omnes, sed aliquas, eas scilicet, quae magis sunt dispositionibus [illegible] permanentes: ut alibi dixi, minime formam cadaveris exigere tamquam ultimas sui dispositiones qualitates, aut qualitates [illegible], quae sufficiant expellere animam ultimas dispositiones requisitas ad formam viventis: cum qua non similes forma similibus dispositionibus operantur.

Ad 2am probationis [illegible] respondendo humilis, ad quas sua corporeitatis forma indigeat organisatione illa, quam ut ipse fatetur, ad solas operationes vitales destinatur anima? videlicet, audiet, aut videt aliquid sua corporeitas? aliquid indiget, aut requirat forma corporeitatis organisatione illa ad videndum, audiendum, videndum

actu optimo a causa efficiente destinatur vocabantur, et debent fieri cadaveris illius dispositionis, quamdiu non accedit operis eius dispositio, sed se expellens hoc in vermes, et in pulverem revertendo. Confirmatur ex eo, quod etiam non repugnet manifestum, quod succedat forma praeexistens aliqua, cuius species quod immediate tollat forma alia cadaveris, quae sicut et embrionis foetus communicat cum pluribus cuius forma viventis: cum possit succedere immediate in ordine, post fieri viventis ad mortem, sicut et forma embrionis potest praecedere, antequam forma viventis adveniat. Q. 4) Utrum plures formae substantiales supernaturaliter possint eandem materiam simul informare? Affirmativa aliquibus conclusionibus deductis illustratur.

Q. 4a

Utrum plures formae substantiales supernaturaliter possint eandem materiam simul informare?

Articulus 1us

Affirmativa aliquibus conclusionibus deductis illustratur

Negant fortiter quamplures articulis terminis, quos videre possunt apud Joannem de Sancto Thoma in illa de more ab ipsis adstructa ex calculo plurium, quorum sententiam refert etiam [illegible] inter quos insignes graves doctores et [illegible] assistant in nostro opere [illegible], Suarez, Conciliator, [illegible], Hurtado, Oviedo, Arriaga, Alfonso, Ildefonso, Achatius, et alii; et quidem ut bene notat [illegible] cum vix sufficienter explicetur, quare naturaliter duae formae substantiales in eadem materia repugnent, quomodo id in ordine ad potentiam absolutam repugnare nisi possint explicari? solemne est et hoc, et similibus conclusionibus attendere de possibili ex magna nostra implicatione in definitione [illegible] non [illegible] dicimus; sed ne proprietate videamur confirmationes aliquas ex corporibus, quibus credimus [illegible] certare hanc, et conclusiones tenendas praemittimus.

Pro quo primo omnium distinctionem efficere [illegible], quae propter formas substantiales contraria et [illegible]: ille dicit determinatio [illegible], quae habitus et praesentia resultat in corpore vi cuius ad [illegible] operis vi forma notabimus: non ex eorum [illegible]

ad subiectum expulsio frigoris, et primarius illius ex viribus actionis caloris ad
in eo. Respondeo: hic effectus, scilicet primarius, non est eius de potentia absoluta im-
pedibilis, supposito eius ad subiectum approximatione: nam etsi albus, et haec albedo per
eius intrinseca sunt idem formaliter, in subiecto tamen albedinis effectus secundarius
est expulsio contrarii ab eodem subiecto: ergo calidi intentio est secundarius et minus
principalis effectus expellere a subiecto frigus inducendo sibi contrarium: et ideo
communiter dicitur introductio unius contrarii est expulsio alterius; sed hunc
effectum impediri potest a Deo; quia Deus potest eius contrarii expulsionem
alterius ab eodem subiecto, scilicet et destructionem accidentis deturbati contrarii
in subiecto, potest Deus non annuere exigentiis naturalibus illius, qualitatem alterius
contrarii ab eodem subiecto: sicut et in igne [illegible] exigit [illegible] et siccitas,
et applicatus, potest Deus actionem ignis in stupam suspendere, ut patet accidit in
tribus pueris in medio fornacis flammis ardentis, [illegible], quia hoc
non repugnant [illegible] effectus secundarios, quatenus proveniunt ex
exigentia quadam naturali ipsarum formarum, non annuit Deus, quibus communiter
fit a deturbatione formae contrariae ad introductionem alterius, [illegible] non annuere

Ad 2 [illegible] replicatur [illegible] possunt

dimitti in eadem [illegible] sub [illegible] diversis, et contrariis, ad diversas
et contrarias formas: ergo [illegible] contraria sub eadem [illegible] collocari
[illegible] expressum, cum contrariis [illegible], et contrarias formas subiectivas [illegible]
ex [illegible], et contrarietate [illegible]: quia potest Deus [illegible] unius
contrarii ad praesentiam alterius contrarii, et impedire expulsionem unius
quae alteri contrario naturaliter exigit, non annuendo ipsius exigentiis, eius
[illegible] expulsio sit secundarius effectus, quem impedire potest Deus, sicut
impedire potest, ne ignis comburat, ne sol det lumen suum, ne [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] gravia [illegible]
[illegible] in profundum aquarum demergant: [illegible]

[illegible] Quaeritur

[illegible] potest Deus [illegible], ac impossibilitatem [illegible] contrariarum,
potest absque [illegible] introducere duplicem formam in eandem materiam, sicut
unam absque [illegible] potest. [illegible]: quia [illegible] duplex forma introducitur in

carnis meae nihil aliud requiratur, quam quod duplex sit, et duplex unio substantialis duplicata intra carnem meam, sed nihil obstat, communiter Deus duplex, sed duplex quia tamen intra carnem meam extra unionem capax individuat, praecedens in unione [illegible] cum [illegible] influat indirecte ipsis; immo et si influat posset Deus supplere illum influxum, cum sit [illegible] [illegible] etc.

Hic tertia incipit difficultas

maxima ex parte denominari, quae fusius longius [illegible] et unica [illegible] plures [illegible]: an sit in praedicto casu, quo eadem massa sub pluribus speciebus substantialiter [illegible], cum scilicet plura composita substantialia resultarent? Nec statim [illegible] et verissime resultare plura composita per se inadaequata [illegible], et [illegible] per [illegible]. [illegible] ex parte subiecti, compositis per se physicis [illegible], ac verum denominationibus quidditativis, quod afficit [illegible] [illegible] unione [illegible] in [illegible] ex eo quod [illegible] per [illegible] sit subiecto aliquo [illegible]; [illegible] autem [illegible] compositis [illegible] per [illegible] [illegible] est: compositis physicis [illegible] [illegible] [illegible] est, ac verum denominationibus, quae quidem afficit in [illegible] [illegible] subiecti, sed autem in [illegible], quia [illegible] [illegible] requirit de [illegible], cum [illegible] [illegible] [illegible], quod in casu quo eadem materia [illegible] [illegible] sub [illegible], et [illegible] [illegible], minime posset dici [illegible] est [illegible]: et [illegible] est evidens; quia [illegible], quod afficit in [illegible] ex parte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible], quod afficit ex parte subiecti [illegible]: nam [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] compositis substantialibus et verum quidditativum [illegible] ex parte subiecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est habens [illegible] [illegible], sicut dicitur albus [illegible] [illegible] [illegible] albedinem est [illegible] [illegible] [illegible]: et [illegible], quia [illegible] inadaequate [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] quomodo verum sint in Christo [illegible] [illegible] homo est Deus, Deus est homo; falsa autem [illegible] natura humana est natura divina: et [illegible]: quia [illegible] [illegible] afficit [illegible] [illegible], sive persona [illegible] natura, [illegible] hic, persona [illegible] [illegible] divina est personalitas [illegible] humana, et [illegible]: cum eadem sit persona divina [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]; falsa autem alia, [illegible] afficit natura in [illegible], cum [illegible] [illegible] [illegible] in Christo Domino in unitate personae.

Hoc probatur primo ex partium resolutione quia ex
unione substantiali equi ex eius materia resultat unum per se et ex materia et forma
leonis cum eadem materia resultat aliud unum per se; sed hae plura composita
sunt inadequate diversa; ergo resultant plura composita per se inadequate di-
versa. Consequentia liquet; minor probatur, nam illa composita constituunt eandem materiam, quae
est pars totalis compositi, videlicet illa composita inadequate eadem; ergo solum
sunt inadequate diversa. Maior probatur quia ex duobus entibus substantialibus
incompletis ex se ordinatis ad totum aliquod constituendum resultat unum per se;
at quia in complexo ex materia et forma equi dantur duae entitates substantiales incompletae
ex se ordinatae ad totum aliquod constituendum; ergo. Minor: in complexo ex eadem mate-
ria et forma leonis dantur duae entitates substantiales incompletae ex se ordinatae ad
totum aliud constituendum; ergo aliud unum per se resultabit. Minor ista probatur quia forma leonis
de se incompleta in unione cum complexu est tali, [illegible], in unione equo, neque forma
equi; ergo [illegible] unione cum qua ex se est ens physice incompletum, et ex se
aptum unum substantiale per se cum forma leonis constituere.

Confirmatur secundo: ex
materia equi et forma equi resultat equus, et ex materia leonis et forma leonis resultat
leo; sed leo et equus sunt plura composita per se; ergo. Consequentia: ita composita materia et illa
duplici forma resultarent integer et adequatus equus, et integer et adequatus
leo; ergo plura composita per se. Antecedens probatur quia per introductionem formae leonis non
tollitur compositio equina: [illegible], nihil est aliud integer leo quam materia et forma
leonis; ergo. Secundo: quia unum compositum per se desinere nequit, quin aliud compositum
per se desinat ut constat, si una ex illis duabus formis separaretur a materia:
ergo plura per se composita sunt, quorum alterum ab altero differunt, [illegible]
si qua eluserint contra hanc viam resolutionis partium argumenta, et superiori
[illegible] soluenda erunt.

Quo partium resolutionis resultare unum
per accidens initio [illegible] quod probatur exemplo: nam datur unum per accidens,
quod dicitur collectio, sive coniunctio plurium partium, quarum una ex se non ordi-
natur ad componendum aliquod totum cum alia; at qui in nostro [illegible] datur
collectio plurium partium, quarum una non ordinatur ex se ad componendum aliquod

rem quantitatis: mas est facta incomplexa hoc, a carbo lapidis, quae dicunt, et sunt omnes praedicamenti simplicia, nec obstat: quia in collusione illa ex ma, et duplici forma, una forma, quae est collusionis pars, non ordinatur ex se ad rem constituendam quantitatis forma quae est alia collusionis pars: ergo complexum ideo rem resultantem ex unione hoc, et albo est omnis praedicamenti, scilicet hoc albo, quia hoc non ordinatur ad constituendum rem aliquam cum albo, aut cum albedine, et ita: ergo similiter in nostro casu, unum quod resultat ex ma, et forma equi, non ordinatur ex se ad id, quod ex ma, et forma lunae resultat.

Hinc colliges 2o: hoc rem quod resultaret ex collusione illarum partium, nec esse equum, neque esse lunam, sed esse rem aliquam accidentale ipsum equum, et lunae: et ratio est: quia rem illud ad rem est illarum illorum partibus, diceret partem aliquam in ma, et forma equi statim, et similiter diceret partem aliquam alteram ma, et forma lunae: ergo esset rem diversam a quolibet ex partibus per se dictis simpliciter. Unde 3o colliges, in illo casu falsam esse istam propositionem: rem illud est hoc, et rem illud est equus: et ratio est: quia deest adequata identitas inter utrumque praedicatum, et subjectum; rem significatum illud est collusio omnium partium, ex quibus rem formaliter est ista propositio compositum est ma, et. Colliges 4o: quod modo se divinae personae, ut sic sunt, in ratione differentes omnes quasi constituant, quatenus id quod per se ordinatur ad unum, et eundem rem cum aliis personis constituendum: quo modo se partes divinae personae humanam unam per se non constituunt, quoniam constituunt, et simili modo sint per manus, gratia nobis, et etc., coordinantur et ex se invicem ad unum hoc integrandum, et perficiendum: similiter dicendum de partibus alterius cuiusque corporis divini, sive hoc sit spiritus sanctus, sive verum, cuius partes maxime habent, et gerunt unum actum, et ipsum, et similitudinem: quo illustri problemate similibus testimoniis, partes ab quibus quasi ipsa sua omnes ad suas veritatis pertinent, et s. omnium ab quo per dubia dubitationem per impossibile compositum, communis magis quod mala partibus naturaliter superat. Res operata elevante obra.

Laus Deo

Opposita elevantur obsecra

Obiicies 3o: forma ex se habet capacitatem ad recipiendum formaliter duplicem formam, illa potest [illegible] recipere; sed hoc est absurdum, et contra nostram sententiam: ergo. Probatur maior: si applicentur duo agentia specie diversa eodem tempore quaelibet introducet suam formam ex parte, et cum utriusque formae capax sit materia: ergo etc. Respondetur: negatur im-pedimentum effectus formalis formae contrariae [illegible] ex parte prioris, tum ex parte capacitatis; sed procedit [illegible] natura materiae [illegible] po-tuerit ea, quae requiruntur ad suam praecedentem expulsionem, quae exigitur ad effectum formalem formae advenientis; cum capacitas quae materiae [illegible] expulsionem [illegible] alterius formae contrariae [illegible] ergo.

Alia ratio [illegible] a-liter, [illegible] introducatur materialiter quaelibet agens suam formam [illegible] sit [illegible] [illegible], [illegible] diversis [illegible] alia alia materia ex-pulsione [illegible] quae forma [illegible] varietatem, et [illegible] agens [illegible] desumenda est ex [illegible] [illegible] materiae [illegible] effectus formalis [illegible] formae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formae contrariae [illegible] alterius formae contrariae [illegible]: expulsio [illegible] [illegible] aliud, [illegible] [illegible] formae, quae praeexistebat in materia: potest autem dari [illegible] formae contrariae [illegible] alterius formae ad [illegible], et [illegible] [illegible], quae [illegible] formalis [illegible] quasi effective causat aliam formam, [illegible] agentibus naturaliter introducuntur.

Obiicies 4o: idem effectus formalis non potest applicari [illegible] causis formalibus [illegible]; sed [illegible] est effectus formalis formae: ergo [illegible] [illegible] [illegible]. Probatur 1o: si duae formae substantiales darentur in materia, darentur [illegible] duo actus [illegible] in materia: sed hoc implicat; ergo. Maior est certa, nam forma [illegible] actus [illegible]: minor probatur, quia [illegible] dari duo actus, [illegible] [illegible] [illegible], cum [illegible] dicat [illegible] [illegible] negationem: ergo. Probatur 2o: [illegible] advenientis non potest constituere [illegible] [illegible]: ergo [illegible]. Probatur [illegible]: [illegible] forma advenientis [illegible] [illegible] constitutionem; [illegible] advenit [illegible] constituto non constituit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo.

Resp. ex iam dictis forma eiusdem speciei in materia non requiritur
mundi essentias formales, sed plures, et diuersas essentias formales variae; re-
pugnarent siquidem plures formae eiusdem speciei, unde argumentum nullum est contra
nos. ad 2m confirmationem aliquid materiae dicunt duas actus in imme diatis
liniis, et sub eadem ratione, ut materia; in mediata linia, et substantiali-
ter, secundum materia quaelibet forma sit actus eius diuersus in speciebus diuersis, quod
existere repugnaret: ubi nota, quod duo actus eiusdem speciei, qui est radix eadem
accidentium, eorumque, et operationum; et hi dicuntur actus: cum non repugnent
plures actus, quam repugnabunt plures actus ei. ad 3m confirmationem dico
argumentum: forma accidentium non potest constituere unum per se in comparatione formae sibi cum
materia, non autem; si habet cum materia, forma, sine cum collatione eiusdem argumenti: ut autem
diximus supra, forma superaccidens constituit cum materia unum per se; cum materia
autem, et forma collatione semper potest unum per accidens constituit, cum non aduent
forma ad aliquid extra comparandum cum illa collatione extra materiam et formam.

Obiicies 3o:
forma viuentis requirit, sub qua forma cadaueris immediate materiae collocari, et inde
forma, quae substantiae potest, sub accidentia potest materiae. Consequens probo
probat: quia si id ita accideret, idem esset corpus sub viuo, et mortuo, sicut ca-
dauer; quod plane implicat contradictionem. Id forma lapidis ex natura sua sub eodem
eadem materia acciperent, sub grauitate, et leuitate materia ascenderet sub leuitate
et descenderet deorsum, quod licet siquidem forma sua materiam sub extenderet;
sed hoc implicat, cum contrarii motus sub uno repugnent: ergo. aut non dico argumentum
ad probationem non sic esse argumentum: item in illa materia datur forma cadaueris, quae potest illa vera
in materia forma est, non denominat corpus materiae sicut cadauer; haec siquidem
denominatio petit subiectum et partibus actu; in ea [illegible] sua denominatione
illa forma est sicut in materia; est autem in materia aliquid dispositionibus diuersis ultima
dispositio autem cadauer est negatio ultima dispositionis autem viui immediate pro
existentia ad probationem non autem: quia idem euenit forma ascenderet, et valetur
se extenderet motus sui generaret, et praecederet in alio; quod si quidem
ascenderet ultra forma potest, cum nulla ex [illegible] praecederet in alio, materia quae in
equilibrio persisteret. Ex 3a ampliatur forma substantialis in natura, sed obedientiali

merae pro statu acquirendi? §. 1. Distinctio potentiae naturalis, et obedientialis merae proponitur.

Q. 5.ª

An plures sint habitus supernaturales in natura, scilicet obedientialis merae pro statu acquirendi

§. 1.

Distinctio potentiae naturalis, et obedientialis merae proponitur

Duas ut supra distinctiones apud Doctores Philosophos solent potentiae naturalis, quas omnes enumerare non est, praecipuas tamen, et ad omnes constitutas spectantes expedit numerare: et imprimis potentia naturalis tam activa, tam passiva, quae per supernaturalem operantur, dicitur capacitas entitati debita sive ad agendum, sive ad recipiendum: supernaturalis autem potentia dicitur capacitas entitati indebita, superans vires omnes creatae, et creabilis; communiter siquidem dicitur supernaturale pro illo, quod est supra exigentiam creatae, et creabilis: sic potentia videndi parietem est in genere potentia naturalis; potentia autem videndi Deum intuitive supernaturalis est, quia est supra exigentiam visionis, per quam lumine gloriae, quo mediante potest videre Deum: ipsum autem lumen gloriae indebitum omnino est, unde actus visionis excedit entitatem supernaturalem creatam.

Praeterea in alias duas dividitur potentia merae in potentiam naturalem et obedientialem: illa est intrinseca capacitas merae ad recipiendum formam vi agentis naturalis, et supra naturales operantis. Obedientialis est autem intrinseca capacitas ad recipiendum formam vi agentis supernaturalis, et supra omnes vires, et actus operantis. Dicitur autem obedientialis, quia hac receptione obedit materia supremo auctori, et in aliis est Domino scilicet Deo imperanti receptionem formae, quam naturale agens non potest. Exemplo hoc: potest Deus inducere formam animae absque dispositionibus, et naturalibus dispositionibus: potest insuper et Daemones, ad praesentiam Creatoris formae alicui materiae sub incarnatione inducere, tunc obedit illo materiae immediate facultatis receptione, quam aliud agens potest non potest naturaliter formam recipere, nec naturaliter potest

sed duo sunt operationes subsistentes, quae virtute in natura non dantur ad excitandas 85

omnes operationes ad alterationes per contactum: unde solemus cum antiquis dicere

non quodlibet potest conari ex quolibet: quodlibet non potest recipere quodlibet

quia potentiae obedientiales in natura non agnoscuntur, quae immediatae [illegible]

subordinationem Deo [illegible] non [illegible].

Dicimus ergo, potentiam naturalem

non distingui realiter a potentia obedientiali; eiusdem non esse formae, ut ex [illegible]

[illegible] aliquam duo quae[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] quam [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sunt, et dicitur: quod eadem [illegible] [illegible]

naturalis sit, quia sub [illegible] in, et iuxta naturae agentis vires introducitur;

eademque obedientialis dicitur, quia sub [illegible] [illegible], et supra naturae agentis

vires inducitur, [illegible] quidem [illegible] [illegible] se habere. Unde colligunt potentiam [illegible]

dici naturalem per ordinem ad agens naturale, quod potest [illegible] iuxta propria vires [illegible]

et introducere; et dici obedientialem per ordinem ad agens supernaturale [illegible]

[illegible] in productione et introductione sua: inferunt deinde, potentiam naturalem [illegible]

[illegible] [illegible] obedientialem, quae [illegible] in ordine ad diversas [illegible]

comparatur.

Dicimus [illegible] difficultatem non parvam, an sit quid potentia

supernaturalis, sive obedientialis recipere sit subiectalis, elevativa, [illegible]

[illegible], et [illegible]? exponemus difficultates [illegible], et dubitandi [illegible].

Dicitur [illegible] [illegible] [illegible], sive [illegible] ad [illegible] supernaturalem [illegible],

quod [illegible] [illegible], quae naturae nequit producere, [illegible] [illegible]

[illegible], sive qualitates, [illegible], aut [illegible] [illegible] scilicet

extrinsecus, ex quo sed operante agente naturali [illegible] supernaturalem [illegible]:

ut [illegible] fides, spes, et charitas, visiones [illegible], et [illegible]: [illegible]

[illegible], quod [illegible] [illegible] recipit sit aliqua [illegible] [illegible] supernaturalis

[illegible] [illegible] [illegible], scilicet [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible] supra naturam [illegible]

[illegible], scilicet duo sunt operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

aliquam virtute supra [illegible], [illegible], et [illegible] sub [illegible] sit

[illegible] [illegible] [illegible], quae et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in

Philosophia [illegible]: [illegible] ad [illegible] [illegible] in pluribus locis, et [illegible]

Basq. tomo 1o in 3 partem disp. 78 c. 4

Probatur 2a pars, quod semper ... naturalis ..., cum gratia per modum habitus. illa virtus superaddita semper quoad entitatem naturalis, et obedientialis s. supernaturalis, et inclusiva. ... ergo virtus naturalis quoad entitatem potest immediate recipere formam supernaturalem, aut naturalem, aut supernaturalem: ergo si illa virtus naturalis ... potest immediate recipere formas supernaturales, aut naturales supernaturalissimas. si autem sit supernaturalis, et inclusiva in illa virtus superaddita, ut debet dici, cum eadem ratio sit, et dicatur forma supernaturalis ... inclusiva esse illa virtus ad recipiendas formas recipiendas eminentes: illa virtus superaddita entitative supernaturalis, et ... recipere immediate ..., nec in infinitum ... aliarum ... quae superadderentur, abeundum sit: ergo potest materia immediate recipere formam supernaturalem absque alia virtute superaddita ... ingenere positiva: ergo sicut potest materia immediate recipere illas virtutes supernaturales, et inclusivas, quin ad hoc alia virtute ... ingenere positiva poterit etiam recipere immediate alias formas supernaturales, et inclusivas, quin ingenere positivam habeat.

Confirmatur: materia nihil aliud praestat in receptione formae supernaturalis quam id, quod in receptione formae naturalis praestat; sed ad recipiendam formam naturalem non indiget per virtutem superadditam: ergo neque ad recipiendam formam supernaturalem. probatur maior: in receptione formarum supernaturalium solum praestat materia se exhibere ut subjectum formae, quae vi agentis naturalis ... in ... sua ... : et in receptione formae naturalis solum praestat se exhibere ut subjectum formae, quae vi agentis naturalis producitur in ... : ergo nihil praestat in receptione unius, quod in alterius receptione non praestet. minor patet: quia forma vi agentis naturalis ... aut ... forma vi agentis naturalis ..., solum oritur dependens ... ex parte agentis naturalis, et non dependens ex parte materiae recipientis, et ... [illegible] ... virtus supernaturalis ... agens ... ad

introductionem formae in potentia activa naturali et sic virtute sibi supernaturali elevatur subiectum, sicut magis ingenue fateor. 89

Hinc colliges, quod quaelibet una [illegible] subiectum aliud quomodolibet recipiat formam aliquam, formaliter absolute et simpliciter esse adaequate capax; nec potest formam aliquam recipere [illegible] cuius esse capax adaequate [illegible]: et ratio: quia quidquid formam recipiat subiectum, [illegible] debet illam recipere; subiectum [illegible] illam recipiat, capax esse [illegible] recipere formam, cum nihil aliud sit capacitas esse recipiendi, quam [illegible] subiecti, in quo forma recipitur: [illegible] recipit formam, subiectum illius esse adaequate et absolute capax [illegible] [illegible] subiectum elevari in receptionem formae supernaturalis, et obedire Deo, recipiendo formam in ratione obedientiali, quatenus recipit subiectum formam [illegible], quam [illegible] [illegible] agentibus naturalibus [illegible] in subiectum inducitur: quo [illegible] [illegible] elevari ad recipiendam gratiam sanctificantem et alia dona supernaturalia [illegible] in potentia obedientiali recipere, quatenus ipsi inducuntur a Deo, et [illegible] naturalibus in illa induci nequeunt [illegible] [illegible] virtute supernaturali [illegible] ad receptionem gratiae, et donorum supernaturalium.

Sed dices: potentia activa naturalis elevatur ad agendum id, quod naturaliter [illegible] operari [illegible] virtute aliqua [illegible] supernaturali superaddita ipsi [illegible]; ergo et potentia passiva ad recipiendum id, quod naturaliter recipere nequit, [illegible] virtute [illegible] supernaturali superaddita, [illegible] ipsi [illegible] debet elevari: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: potentia activa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in productione [illegible], [illegible] effectum; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in elevatione ponderum, quod pondus superat [illegible] [illegible] et [illegible]: [illegible] defectum [illegible] in causa activa [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pondus: [illegible] [illegible] effectus supernaturalis superat [illegible] naturalis agentis, [illegible] [illegible] elevetur [illegible] aliqua alia virtute superaddita ad productionem effectus supernaturalis: [illegible] subiectum in receptione formae naturalis [illegible] [illegible] [illegible]

nisi plura operetur, sed tunc possunt se habere in individuis per virtutem su-
pernaturalem, nec elevationem illius substantiae ipsae exhibeant, sed illam
recipiunt sive ab agente proximo, sive inducere quod non est illis debitum
per virtutem non potest operari natura, recipiunt substantiae; ideo per virtutem su-
pernaturalem tantum produci in illis obedientialiter recipitur.

Respondetur: quod substantiae
recipientes, quae natura sua in se, nec gratia sanctificans nec alia accidentia
quorum elevatur substantia ad aliquid recipiendum quod est illi supernaturale et in-
debitum; sed intelligitur nunc substantiam elevari ad aliquid recipiendum
quod est illi supernaturale et indebitum, modo per virtutem supernaturalem, quae
disponatur, ostenditur quod proxime stat ad recipiendum [illegible] per talem virtutem super-
naturalem supra actiones elevatur inquantum: patet. Non dispensando materiam: tunc
elevatur substantia ad recipiendum aliquid quod est illi supernaturale a certis vir-
tutibus: actiones agentis naturalis; non materiam: quod est illi supernaturale
a certis virtutibus passivis ipsius substantiae, quia materia ipsa recipit duplicem
formam [illegible] quae est supra vires passivas materiae, sed supra vires activas agen-
tium, quae ipsa [illegible] recurrendum materiam [illegible], et ideo non requirunt naturaliter
sed [illegible] introducere in eandem materiam. Non tamen supernaturales substantiae,
quatenus introducunt elevationem, sed virtute supra actiones [illegible] indigeant
substantiae ad recipiendum; sed quatenus supra [illegible], et vires agentis naturalis
est talis inductio, ex hoc tamen stat, quod substantia quoad talem recipientiam
dicatur aliquomodo, licet improprie, elevari quatenus recipit formam aut formas
quas nec [illegible] ab agente naturali recipere non potest; non defectu virtutis
passivae in subiecto, sed defectu virtutis activae in agente: et hoc tantum ex
parte dicitur materia obedientialiter recipere [illegible]. Potest dici, elevari sub-
iectum etiam improprie, quatenus recipit formas sibi debitas, sed sibi praeter indebitas: sic
potest dici animam nostram elevari ad recipiendum gratiam sanctificantem aliaque dona
supernaturalia sibi indebita.

Cap.

supponuntur aliqua, quorum tres ad [illegible] praecipue [illegible].

Suppono ex primo

dicit dup. fra Maria, aut ang supra nali in ma concipio quomodocumq. ad concipiendu quia in pta mq, quae entitativa et per se natus est: unde etiam si dicat concipi in pta obedientiali mq, nempe illa Mater Virgo pta nali fuit, et obedientialis mq, cui entitativa adaequate fuit, ut explicuit innuere ad diversas, concipiunt aequivoce in pta mq entitativa et per se nali. hoc, et nihil aliud intendebat eximius noster Suarez to 8o in 3 partem disp. 48 sec. 6, cum docuit, concipiendo duplici fra Maria in ma non excedere capacitatem nalem mris, sed activitatem agentis supra naturam opus. Ad autem est quia quaecumque fit, et quomodocumque concipiant in ma concipiunt in ea pta, quae est indistincta realiter ab ipsa mq, cum non alibi per aliquam superadditam, et supernalem pta; sed ea pta quae est indistincta realiter ab ipsa mq est pta entitativa, et per se nalis: ergo concipiunt in pta mq entitativa, et per se nali.

Suppo 2o: plures posse excogitari mq, quibus fra plures in eadem mq inducantur: 1o: quatenus multa ex fris inducunt cum operationibus, et diversis principiis. 2o: quatenus una cum operationibus [illegible], et altera aliquibus operationibus, et diversis [illegible] introduceret. 3o: quatenus Mater fra Maria cum operationibus, et diversis [illegible] sed introduceret. 4o: quatenus duplex fra subordinata ut fra vivens, et fra corporeitatis, daretur sed mediante ma 1a. 5o: quatenus duplex fra non subordinata, nec ordinata, ac duplex aia realis eidem mq sed uniatur. de quibus omnibus seorsum disputationes nequaquam

Fassa in praecipuo huius difficultatis puncto sit sola si multarum fmarum diversione duplicis fra Maria, in eadem mala, a [illegible] eius concipiendus in pta nali mq. Constat praeterea Suarez ubi supra sed innuendo cum aliis multis exceptis realiter a nobis exponenda et penitus contra- [illegible] dicenda gratanter admittant. Rassa docet, cum fra in obedientiali pta fore concipiendus: probat Rubius, et Buedia hic. 3a fra ajunt, cum ex fris in nali mq et pta, reliqua obedientiali relinquens, Vta Antiqui aliqui, et Docti Magistri. 4a.

de iis ista audiui magno cum plausu ab aliquibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. immediate Deus [illegible] quamlibet ex his speciebus creaturam sumptam [illegible] in potentia naturali, [illegible] collusionem [illegible] in obedientiali nostra potentia comprehendas: neque vero [illegible] [illegible] audire, quibus [illegible] imbutus, [illegible] auscultarem [illegible], [illegible] ad [illegible] [illegible] demum; neque vero [illegible] [illegible] [illegible] exhibeamque [illegible] aliquos [illegible] [illegible].

[illegible] quamlibet speciem creaturam [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] alia species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alia [illegible] in [illegible], nihil [illegible] ad explicandam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciem in eadem [illegible], et [illegible] [illegible], in qua [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturarum et collusionem, quia [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] ad explicandam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible]: quaelibet [illegible], [illegible] creaturam [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agentis supernaturalis: [illegible] quaelibet [illegible] [illegible] [illegible] in potentia obedientiali [illegible] [illegible] [illegible]: quaelibet [illegible] [illegible] [illegible] creaturam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agentis supernaturalis: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quaelibet, quantumcumque creaturam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] loquendo [illegible] quaelibet [illegible] est sub [illegible] alia in eadem materia: [illegible] [illegible] loquendo quaelibet [illegible], aut [illegible], et [illegible] collusionem sunt in obedientiali potentia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] quaelibet [illegible] est sub [illegible] in eadem materia, quaelibet [illegible] loquendo [illegible] agens supernaturale [illegible] sub [illegible] alia [illegible] in eadem materia [illegible]; sed [illegible] [illegible] quaelibet [illegible] agens supernaturalis quaelibet creaturae, et [illegible] collusionem sunt [illegible] in potentia obedientiali [illegible]: [illegible] et [illegible].

[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

collusione

collectione physice loquendo debent partes aliquas, ut hec deductrica supponitur
debent tale partes, sed cuilibet seorsum extra collectionem debent esse
hic et nunc contra maioris partem operandi supernaturalis: ergo ibi deductrica
supponitur debent esse hic et nunc contra maioris potentiam operandi
supernaturalis: ergo ibi non deductrica supponitur debent esse hic et nunc contra
obedientiali magis quam ex eadem opere [illegible], et per magis [illegible]
[illegible] parte rationali, quod cuilibet extra collectionem huius physicalitatis
competit, [illegible] ibi deductrica deducatur etiam [illegible] [illegible]
[illegible]: quilibet extra collectionem ex illa integra [illegible]
[illegible] [illegible] physice [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
supernaturalis saltem quoad modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
cum [illegible] [illegible] [illegible]: ergo cuilibet ex illa collectione debent [illegible]
ex [illegible] [illegible] supernaturalis: ergo ibi deductrica competit per actionem
supernaturalem saltem quoad modum [illegible]: ergo ibi deductrica competit [illegible]
operandi supernaturalis esse contra [illegible]: ergo non per [illegible] agere supernaturale
ergo non per obedientiali: [illegible]: [illegible] hoc pacto etiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eiusdem loci, [illegible] esse natura in illo loco, [illegible]
quodlibet [illegible]: alia ergo plurima [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] obedientialem [illegible] [illegible]: [illegible]:
[illegible] in illo [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] super-
naturalis operandi: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
naturalis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo in illa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis operandi. ergo [illegible] [illegible]
[illegible] sua [illegible] [illegible]. quod [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible].

duplex sit subjectio creaturae, prima sub ratione [illegible] naturalis,
quatenus ea cum agente, et divinis dispositionibus inducuntur, vel absolute
dispositionibus; haec ad obedientialem, illa ad naturalem potentiam pertinet, si proprie
sit specie causae agentis naturalis. Probatur conclusio quoad hanc partem;
quoad exclusionem constat conclusio, cum [illegible] naturam
agere supernaturale; cum sequatur agentis naturalis. Non enim sit aliqua absolute
[illegible] dispositiones [illegible] inducunt. Sed illa [illegible] subordinationem [illegible]
nam non petunt causae supernaturalis nec obedientiae, aut [illegible] causae, quae
causae agentis naturalis, a quo [illegible] introducenda est: ergo [illegible] naturalis [illegible]
[illegible] Probatur: quia [illegible] ad [illegible] relationem petunt causas supernaturales
quatenus sint ad [illegible] aliquid agant, aut [illegible] ad expellendum [illegible]
[illegible] sed sunt ad [illegible] nihil tale [illegible] ad expulsionem [illegible]
[illegible] dispositiones sunt [illegible] quibus
[illegible] ut saepe dictum: ergo illa [illegible] exigunt causas superna-
turales nec obedientiae [illegible]: ergo [illegible] non [illegible].

Secunda pars

in conclusione si [illegible] specie causae agentis naturalis, [illegible]
exigentia [illegible] naturalis, quae [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] aliqua [illegible] alia [illegible] aut si [illegible]
divino quod plures [illegible] introducenda, [illegible]
sit ad [illegible] alterius [illegible] specie [illegible] subordinatione, plane
[illegible] est [illegible] illa sit [illegible] in obedientiali [illegible]
cum [illegible] sit [illegible] aliquid [illegible] quoad [illegible] supernaturale
[illegible]; [illegible] obedientia [illegible] supernaturalis, [illegible]
naturalis exigentiae operanti; si talis exigentia [illegible], [illegible]
parte [illegible] superat.

Dices: [illegible] operationalis
inducunt, aut [illegible] sit [illegible] ad [illegible] alterius [illegible]
speciei; alia [illegible] sit [illegible] specie [illegible] naturalis [illegible]
[illegible] superioris [illegible]: ergo [illegible]
agentis supernaturalis operantis: ergo [illegible] prior [illegible] sit [illegible]

agentis naturalis sufficit in obedientiali materiae potentia. Dices 2o: nequit agens naturale per se inducere aut excludere formas nisi [illegible] ad praesentiam alterius dispositionis formarum substantialium dispositionibus; nam inducit [illegible], et [illegible] substantialibus dispositionibus et contrariis, non autem [illegible] dicunt dispositiones, et contrarias dispositiones [illegible] formae [illegible], cum alterius formae dispositiones expellant aut impediant, materiali agenti ipsis contrariis alterius praesentiam suam, et inducere, et excludere [illegible]; quare duae formae substantiales diversarum specierum nequeunt simul eandem materiam informare, est quia nequeunt [illegible] materia [illegible] dispositionibus, et [illegible] formarum inducere: cum dispositiones oppositae sint, et mutuo se expellant, sicut quod efficiunt formae earum expellunt dispositiones.

Dicam assero 3o: quod duae formae substantiales diversarum specierum simul in eadem materia [illegible] potentia, alterutra illarum [illegible] materiali, in obedientiali materiae potentia altera subiiceretur, si praesentiam [illegible] virtute agentis naturalis; quod si [illegible] tali simultati repugnat, aut [illegible] aliquod de earum operationibus deciderent, utraque in obedientiali materiae potentia subsistit: patet ex ratione dicta conclusione: quia ad unam formam inducendam, et excludendam in materia agens naturale naturaliter operans sufficit; ad inducendam vero aliam diversae speciei in eadem forma agens naturale non sufficit, cum in solis nequeat naturaliter agere, nec potentia naturali [illegible] dispositiones, sicut [illegible] sibi agenda ad productionem formae [illegible]: quod si [illegible], aut [illegible] aliquod [illegible], quaelibet ex formis [illegible] introductione, et exclusione ad praesentiam alterius [illegible] agens supernaturale operans, tales quoad [illegible] quaelibet in obedientiali materiae potentia [illegible].

Assero 4o: duae formae subordinatae, quarum una sit dispositio naturalis ad alteram [illegible] naturaliter exigat antecedenter dispositionem, in naturali materiae potentia recipiuntur: patet [illegible] subordinatio [illegible] formae subordinatae [illegible] se habent [illegible] in productione, et [illegible] non excedunt vires agentis naturalis: ergo [illegible] existentia in eadem materia non [illegible] agens supernaturale: ergo naturaliter illarum receptio in materia.

Assero 5o et principaliter: duae formae

substantiales et materiae contrariae ... sed dicimus, ex propriis earum principiis reducuntur ad obedientialem potentiam quam Deus dicunt. Nam Ecclesiae doctores
adhuc satis insinuaverunt, et declaraverunt; ex quo adhuc forma
substantialis introducendi, aut conservandi cuiuslibet formae, naturae ad praesentiam alterius
formae materiae sub propriis dispositionibus ... excedit vires agentis naturalis,
quibus et ad obedientialem materiae primae accipiendo, ... ex quo, potentiam
obedientialem materiae quoad formas nihil aliud quam materiae subiectae formas, quas
agens naturale educere non potest, in qua Deus supernaturaliter operari debet.
Probatur: ad praesentiam formae materialis sub propriis dispositionibus naturalibus, et naturali
expellunt dispositiones materiae alterius formae: ergo expellendi dispositiones excedit vires
agentis naturalis: et conservare aut introducere formam materiae ad praesentiam alterius
formae, et oppositarum qualitatum, excedit vires agentis naturalis. Confirmatur

Quoniam summus
calor naturaliter pugnat cum summo frigore: ergo summus calor naturaliter expellit omnem
summum frigus: ergo vires naturae conservare summum frigus ad summum calorem praesentiam
supra vires cuiuscumque agentis naturalis sunt: ergo conservatio materiae formae
ad alterius praesentiam excedit vires cuiuscumque agentis naturalis operantis. Secundo
confirmatur: eo quod requiratur adaptatio, et validior concursus, et dispositio supernaturalis
ad conservandum unam formam materiae ad alterius praesentiam; ergo requirit conservationem eius
de naturali et ordinario concursu, quo in absentia formae materiae conservabat natura,
sed conservatio illius requirit et ordinarium naturalem concursum ad praesentiam
formae materiae: et quidem supernaturalem excedit vires agentis supernaturalis,
cum formae materiae naturaliter expetat dispositiones contrarias alterius formae ad eius
praesentiam: ergo aliquid supra vires agentis naturalis ... simultaneam receptionem
duplicis illius formae materiae ... ergo ... receptione ... Deo supernaturaliter operanti: ergo materia formae inobedientialis sua potentia recipit.

Quoniam formas et qualitates materiae conservari intra materiae praesentiam, et ad concursum
ordinarium naturalem, supernaturalem autem solum quoad modum recipiendi, resolutionis est
quaestio.

[illegible]

formas, et qualitates materiae conservari intra materiae praesentiam, et concursum
ordinarium naturalem, supernaturalem autem quoad modum. Ratio
resolutionis est patens

[illegible] apud [illegible] [illegible] tanquam [illegible]
[illegible] difficultate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in quantitate, [illegible] materiae [illegible] forma ad
praesentiam quantitatis materiae per actionem, et [illegible] [illegible] quae et
[illegible] in actu 2o [illegible] [illegible] [illegible] concludunt, per actionem [illegible],
et quod [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible] materiae ad [illegible] praesen-
tiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] ex parte [illegible] [illegible] [illegible] materiae [illegible],
et [illegible] per eandem entitatem actionem, qua materia [illegible] in absentia ma-
teriae [illegible] forma, ad materiae praesentiam [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] quod [illegible] actio illa supernaturalis et miraculosa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] materiae exigentis [illegible] actionis [illegible]-
[illegible] materiae in [illegible] ad [illegible] praesentiam. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] Theol., et Philosoph., quos [illegible] videre poteris [illegible]
[illegible] [illegible] de charitate, [illegible] [illegible] charitatis cum peccato, et
[illegible] [illegible] de summo bono, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Eucharistia
per actionem entitative [illegible], supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de ente supernaturali [illegible] [illegible] no 82.

Probatur [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] actio, [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in absentia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] actio [illegible]
in actu 2o, [illegible] [illegible] ad praesentiam materiae [illegible] quoad [illegible]:
[illegible] actio [illegible] [illegible] in absentia materiae quoad entitatem [illegible]:
[illegible] et quae [illegible] [illegible] ad praesentiam materiae: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], in qua [illegible] difficultas [illegible] [illegible] materiae [illegible]
[illegible], [illegible] mutat aliquid [illegible], a quibus dependet actio illa [illegible]
in actu 2o: [illegible] quoad entitatem permanet ad praesentiam materiae [illegible]

non absentia contrarii. Ergo sicut ... per adventum formae contrariae ... aut immediate principium physicum talis actionis, nec tamquam ... sed principium physicum actionis, et tamquam ... generationis sumitur illa, a qua dependet actio, et denique in actu 2°: et ita ... principium physicum talis actionis ... s. est Deus, ... vel ... mala ... ; sed ... generationis ... supponere: ... actiones ... aliter ... cum neque alteratione ... nec ... ex adventu ... contrariis: ... ea ... a qua illa actio dependet ... entitate:

Probatur 2° ... ad aliquid requiritur actio et ... entitative supernaturalis, maxime ... ad ... requiruntur habitus supernaturales; sed haec ... actiones ... debere esse entitative supernaturales: ... habitus supernaturales requiruntur ... ad ... illa ... entitativa actio ... quod requiruntur habitus supernaturales ad ... non ... actiones debere esse entitative supernaturales. ... habitus non sufficiunt ... ad ... actiones illas entitative, quia ... natura ... contraria; ... sufficiunt ... valida: ... habitus supernaturales requiruntur ad ... actiones; et ad ... Ergo ... cum ... extra naturam, quod Deus subtrahat ... quo ... contrariae ... cum Deus ... non subtrahere ... et ... habitus ad hoc supernaturales requiruntur, ... non ... optime ... supernaturalis influxus ... actiones ... naturaliter ... contrariando.

... supernaturales ... quin ... actio, aut entitas aliqua

entitativè supernatis: q[uia] etiamsi coexistentia duplici[s] sic materiae in eadem materia exigat virtutem agentis supernaturalis operantis, ut exinde sequatur inveniuntur actiones entitativè supernaturales quae sunt pluribus exemplis: 1o, in resurrectione hominis mortui, et in restitutione visus caeco. 2o: in existentia materiae absque sua subsistentia. 3o: in duplici ubicatione adaequata et simul exigibilia ejusdem corporis naturalis, quarum neutra supernaturalis quoad entitatem est. 4o, in elevatione saltus, aut alia absque principiis, et dubiis rationibus, et auxiliantibus. 5o: in subtractione concursus causae naturalis, quod hic, et nunc concursus divinus ad operandum exspectat: in quibus aliud supernaturale nihil quoad substantiam relucet: et quod requirant virtutem supernaturalis operantis in elevatione illius actionis, quae viribus suis relictis agens elevare non poterat, minime sequitur ... actionis, sicut sunt in actu 1o supernaturalis.

Dico 2o: talis debere dari voluntatis divinae actus, quo velit Deus summum calorem ad praesentiam summi frigoris conservari; sed hic actus divinae voluntatis est entitativè supernaturalis: q[uia] aliquid entitativè supernaturale natura est ad substantiam ... exigentiam duplicis sic materiae. aut conservandi materiam, nunc in materia: est quando ille divinae voluntatis actus supernaturalis, et miraculosus procedit quoad modum, et circumstantias; quia hoc contra exigentiam, et naturam frigoris contrariam, non autem est quoad entitatem supernaturalis, quae summum calorem permanere, quod actus conservativus requirit, non est ... intrinsece actus divinae voluntatis: dantur autem duo actus divinae voluntatis quorum alter ferat ad existentiam summi caloris per hanc actionem in tali subjecto, et in hoc instanti A et alter ad existentiam summi frigoris per hanc actionem in hoc subjecto, et in hoc instanti A: quorum coexistentia supernaturalis solum quoad modum erit, ipsi autem entitativè naturales: sicut entitativè naturalis est volitio divina de resurrectione mortui, et quoad modum supernaturalis et miraculosa est, quatenus ... et actus ... entitativè naturales sunt, et solum quoad modum supernaturales.

Dices 2o ex [illegible] in his argumentis
de quo non est nobis curandum, nemini tamen aliorum causa agens [illegible]
[illegible]. actio, qua [illegible] calor ad [illegible] [illegible] [illegible]
sufficiens est ad conservandum illum ad [illegible] [illegible]; [illegible] agentis
creati naturalis operantis non est sufficiens ad conservandum calorem ad [illegible]
[illegible] [illegible]: ergo illa non est agentis creati naturalis operantis. [illegible]
[illegible], [illegible]: quia actio agentis creati naturalis operantis non est sufficiens
ad vincendum actualem resistentiam [illegible] [illegible], [illegible] actio agentis naturalis [illegible]
[illegible] agentis [illegible] [illegible] [illegible]. Probatur 1o: ad conservandum [illegible] ad
[illegible] [illegible] requiritur ex parte agentis maior virtus, quam quae sufficiebat [illegible]
[illegible] illud [illegible]: ergo requiritur actio [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible].
Probatur [illegible]: quia ex parte agentis requiritur maior virtus in [illegible], quae contraria
est ad [illegible], et [illegible] actionis, quae requiritur [illegible]. Probatur 3o: quia
aliquid [illegible] aliquid [illegible] resistentiae [illegible], magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quae si haberet [illegible] nullam resistentiam:
sed quod agens [illegible] calorem [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] est [illegible] [illegible].

Respondeo [illegible] [illegible] [illegible]: sed
actio agentis creati naturalis operantis non est sufficiens ad conservandum calorem ad [illegible]
[illegible] [illegible], si super naturalis [illegible] et [illegible], [illegible]: non est sufficiens
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ad sufficiunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] agentis [illegible]; si in [illegible] agentis super naturalis a [illegible] [illegible]
actionis [illegible], quae [illegible] [illegible]; actio quidem illa sufficiens est ad
conservandum calorem ad [illegible] [illegible]: [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], eo quod [illegible] agentis [illegible] [illegible] sufficiens [illegible] [illegible] actionis
[illegible], quae [illegible] minime [illegible] [illegible] agente, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] actionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

actionem agentis creati naturaliter operantis non esse sufficientem ad vincendam tentationem [illegible]; actionem vero eandem entitative [illegible] ab agente supernaturali, sic Deo esse actionem agentis supernaturaliter operantis quamvis declarat [illegible] supernaturalis agentis: agentis enim cuiuslibet agentis creati destruendo nihil erat: licet autem sufficiens esset [illegible] tentationi.

[illegible]

[illegible] ante [illegible] ad [illegible], sicut [illegible] necessaria est maxime [illegible]: quia requiritur ad voluntatis actionem, et requiritur [illegible]: sed quia necessaria est ad declarandam antiquam actionem non [illegible] exigentiam [illegible] praecedentibus, quam sicut Deus a declaratione talis fit. [illegible] ante [illegible]: ad disparitatem est: quia agens naturale non alio potest [illegible] tentationem, nisi declarare [illegible] ad praesentiam tentationis, quae [illegible], et impulsum voluntatis [illegible]: [illegible], in quo tentatio [illegible]: unde est, quod si non posset voluntatis impulsum, [illegible] independere, cum [illegible], [illegible] tentatio: ad agens supernaturale [illegible] optime potest tentatio quin voluntas [illegible] independeat, praedeclarando actionem illam, [illegible] entitative naturalem, quae destruenda erat, si praeter se [illegible] Deus ad agens naturale [illegible] a declaratione sua ad praesentiam tentationis [illegible]. Nec obstat, quod si Deus declarat [illegible] illius, quo [illegible] pondus in absentia tentationis [illegible], [illegible] naturalem [illegible] ad [illegible] naturalem [illegible] tale pondus: [illegible]: si manu sustinendo baculum [illegible] et permanente illo eodem [illegible] manus ad praesentiam alterius [illegible] baculus e manu raperetur, numquam e manu mea extrahitur baculus, quod tamen ille manus compressione e manu extrahi nequit.

Ad resolutionem [illegible] partem, quod sit illa actio [illegible] quoad nos supernaturalis, [illegible] ex nostris principiis: quia est supernaturalis quoad nos, quod [illegible] circumstantia extrinseca, sit ab agente supernaturali operante; sed illa actio declarans [illegible] ad praesentiam tentationis declarat ab agente supernaturali operante [illegible] tentationis [illegible] eandem [illegible], quae [illegible] circumstantia

extrinseca gratiae sanctificantis, et actioni: quod actio gratiae quoad modum supernaturalis, quod arguunt patres ex qualibet actione ab illa. Sic nota 2o, quod quoties cumque nos exigimus virtutes supernaturales ad veram habitationem duplicis gratiae sanctificantis, concipiendi sumus in sensu expresso de virtutibus supernaturalibus se exercentibus supernaturaliter quoad modum, quatenus sunt virtutes procedentes non ex intrinseca, sed concurrente naturali exigentia sanctificantis. Secundo praecedens conclusione minime impugnari, communis sancta gratia sanctificans in obedientiali materiae potentia recipiat, etiamsi agens supernaturale non se exercuit supernaturale quoad substantiam, et entitatem actionis. Et ratio est: quia obedientialis potentia est illa quae in receptione sua exhibet agens supernaturale operans praeter, et ultra naturae leges; sed agens supernaturale operans quoad modum, etiamsi non operetur supernaturaliter quoad substantiam actionis, est agens supernaturale operans praeter, et ultra leges: ergo potentia materiae, quae in receptione formarum exhibet agens supernaturale hoc modo operans, obedientialis appellanda est. Atque hinc inde solvuntur obiecta.

§ 4

Quibus solvuntur obiecta

Obiicies primo

contra hanc assertionem 2o ... quia una gratia sancta inducitur in potentia obedientiali materiae, potentia naturali eiusdem materiae manente valida: ergo potest alia gratia divinitus introducta potentia naturali materiae repugnare: ergo una in naturali, et alia in obedientiali materiae potentia recipi poterit. Confirmatur 1o: donum gratiae sanctificantis subsequenter ... pluribus in materia, et in ... potentia naturali, et quod postmodum inducatur ad ipsius praesentiam gratia dono sanctificantis: sed in hoc casu gratia sanctificans maneret in eadem potentia, in qua ante existebat: ergo maneret in potentia naturali materiae: quia illa gratia sanctificans non mutat sedem, nec potentiam in qua: ergo maneret in potentia naturali. Confirmatur 2o: ergo duplex gratia sanctificans est quoad eandem potentiam: quia si una gratia est in potentia obedientiali, ut supponitur, quomodo alia recipiatur in potentia naturali. Patet hoc argumentum in ..., videlicet gratiam ... intrinsecae potentiae naturalis materiae vel obedientialis.

Ad primum respondeo: ... maneat valida

potentia naturalis neque, nec justificativa ut naturalis dicitur, secundo arg.: manent
valeat potentia naturalis neque justificativa talis, non arg.: potentia illa neque,
quae est naturalis neque quae quidem eliciat per se in potentia obedientiali recepta,
quae eadem est quae intrinsece utraque potentia justificativa sumpta
et de se: eadem siquidem sibi etiam neque dicitur naturalis potentia, cum non possit se ab
agente naturali, et obedientialis dicitur, quatenus non potest se ab agente supra-
naturali operante, ut supra monuimus: unde licet obliquet potentia naturalis
et talis per se recepta in potentia obedientiali et tali; in potentia naturalis neque
est impedita per se praeexistente, quae per se naturale nequit naturalis operari
et alia se ... inducere, praevalente ... materia
ad quae operationes ad multo ... neque: nihilo ... manet in
eadem potentia, quoad intrinsecum eadem, secundo neque; quoad extrinsecum
eadem, non neque: hinc ex dictis solutio: eadem quippe quoad intrinsece
est naturalis, et obedientialis potentia, neque est eadem entitas neque ... supra
eadem manet: mutatur tamen quoad extrinsece potentia; hoc est, mutatur extrinsece
agens, quod mutat potentia neque: quo enim dicitur naturalis, mutatur agens naturale
agens per vim neque non potest se: quo vero obedientialis, respicit agens
supernaturale, agens per vim supernaturalem se non potest. ad operationes
quae eodem ... ..., ... quoad eandem entitatem,
et perfectionem neque: unde licet una in naturali, alia in obedientiali neque ex potentia
... ..., in alia ... in
eadem ... neque; cum ... ..., utraque ... supra naturalis utraque ...
neque est, et in obedientiali potentia collocatur.

Objicies 10: quaecumque ...
... ...; talis ... ... est neque: ergo talis
una eadem in naturali potentia neque. Probatur 10: quod ... ... lapidis, ...
actualis lapidis gravitatis; et tamen ille ... ... in lapide naturalis ...
... ... se ... ... alia ... ...
illa naturalis ...: ergo in potentia naturalis. Probatur: ... ...
naturalis ... ... naturali una, alia in obedientiali: ergo ... ...
... ..., alia in naturali, in obedientiali potentia ... ...
arg.: quae ... ... in eucharistia quae est in obedientiali

per quam est ubicatio definitiva, et supernaturalis, et sub hac ubicatione in coelo, quia in
sua naturali est, quae naturalis est in coelo etiam si sit in eucharistia. Ex dictis.

Ad primum argumentum dicendum quamvis deus possit immediate producere calorem in illa aqua, est dicenda non introductio alterationis, et denique ipsi supernaturalis non est, est dicenda quasi dicta, et ad primum ipsi supernaturalibus, dicendum, nulla ex istis hic, et nunc dicenda non quia nulla est immediate dicto modo, et iuxta naturam alia solum cum quibus existit auctorat naturale ad quem ordinatur cum altera adest et denique contraria. Ad secundum naturaliter maxime, et non [illegible] comparandum est in exemplo, nam non habentia gravitatem et impeditam naturaliter ferantur tamen quae separari nequeant ab agente naturali sicut oppositum et non habentia aquae calorem tamen nequeat ab agente naturali in illa calor ... inducitur; at in agente naturali quantumcumque adesse naturali impediat sufficiens ad ... qualitatem contrariam, quae sub sunt in ... sufficit naturalis ... influxum, et actio ... : ... naturalis ... agentibus ... naturalis ... influxum et actionem agentis naturalis, quam erat ... da, et ... illa ... haec est quod ... qua ... contra ... quae ... naturalis ... .

Ad 3um ... ad ... ubicationem Christi Domini in coelo ... sub ... eucharistia est ... corpus definitive, ... ubicatio ... qua ... ubicatio illa in coelo est supernaturalis saltem quoad modum, ... illa ubicatio corporis Christi Domini ... exigentia naturali corporis Christi Domini, ... naturalis ... corpus ... duplex adaequata ubicatione; unde quod ... ubicatio Christi in eucharistia ... est ... Christi Domini corpus miraculose ... illa ubicatio ... naturalis; at illa ... supernaturalis est saltem quoad modum, ... supernaturalis ... quoad modum duplex ubicatio adaequata et ... corporis ... quoad entitatem ... naturalis sit.

Obiicies 3o: ex ... quamvis sint ex contrariis ... in potentia naturali materiae ... in quolibet ... a ... continuatione ... supernaturali ... non agere ... nihil ... supernaturali

non ...

in omni in actu, neque nec aliud aliquid: quia nihil dat supernaturale in receptione cuiuslibet [illegible] ab aliis [illegible]: quia [illegible] includunt pro quolibet in sua [illegible] essentiali: quia [illegible] [illegible] [illegible] argueret plane [illegible] hoc est: [illegible] ergo: si quaelibet [illegible] [illegible] includens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaelibet, [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] sive habitus supernaturalis, [illegible] nihil [illegible] [illegible], [illegible] nihil dat [illegible] supernaturale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] hoc, [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nihil [illegible] supernaturale [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] dat aliquid supernaturale, quia [illegible] [illegible] [illegible] in illa [illegible] [illegible], [illegible] ex aliis [illegible] [illegible], et [illegible]. [illegible] [illegible], et [illegible] quodlibet [illegible] [illegible] quolibet ex illa [illegible] [illegible], [illegible] quolibet [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible] valet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil supernaturale [illegible] [illegible]: quia in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil supernaturale dat [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentialiter.

Obiicies 4°. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] illa actio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actio, quae [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. nulla [illegible]

tialis, cum ipso resultet substantiale ut supra diximus, et communi-
ter sine corporeis [illegible] hoc subjecto concurrunt, [illegible]
sit ad minus. Denique forma non augetur aliis minor gradu, seu efficaciter [illegible]
[illegible] [illegible] alteratur, sed quod in eodem [illegible] [illegible] non omnino
ad [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] dictis [illegible]. Tamen aliquid de
quo [illegible] corporis naturalis principium, videlicet privatione quatenus singulares
[illegible]; [illegible], qui plura partes [illegible], [illegible], et [illegible] numero
[illegible] privationis [illegible] diximus, [illegible] ad metaphysicos, [illegible]
[illegible] Deo dante [illegible] fuimus [illegible] de unione substantiali compo-
siti. Quaestio 1a quid, et quotuplex sit unio compositi substantialis? Et ejus definitio
realis, ut [illegible] ab actione externa, et a quacumque actione productiva, aut sic distincta
statuitur: et aliquae [illegible] ipsius [illegible] [illegible]

Disputatio 4a
De unione compositi substantialis
Quaestio 1a
Quid, et quotuplex unio compositi substantialis
Articulus 1us
Definitio realis unionis ab actione externo, et a quacumque actione productiva ac sic distincta statuitur et aliquae secundariae ipsius [illegible] [illegible]

Unionis nomine in communi intelligimus nexum aliquem, quo ex pluribus partibus resultat ali-
quid aliquomodo unum: sic ex coniunctione plurium filiorum, quae amore conciliantur
et politica dicuntur, una familia resultat: ex coniunctione plurium lapidum, quae
aggregatione unum dicuntur unus acervus lapidum: sic dicitur unio affectiva volun-
tatis, et accidentibus unio intentionalis [illegible]. Physica autem, [illegible]
loquendo dicitur unio nexus realis, et physicus, quo ex pluribus resultat
unum aliquod compositum: dividitur deinde unio in unionem, continuationem, et
hypostaticam, quod hic plura [illegible] physica [illegible] agnoscunt theologi et
philosophi; sed quia procedit de unione [illegible], praeterea [illegible] [illegible] [illegible]

quae [illegible], tamen nobis in praesentiarum est, ideo [illegible]
est maxime physicum per se, et aiunt, quod ex pluribus fit unum per se: per
[illegible] vera [illegible] compositio per accidens cum [illegible] compositi per se et
substantialis; compositis siquidem accidentale etiam constat partibus, quarum una per
et alteram attingit, verum [illegible] externum [illegible], sicut
de composito substantiali, et per se ipsa probabimus.

Dico secundo [illegible]
[illegible] physica constitutiva, quae dat in [illegible] compositio, sicut per
se per se, [illegible] sunt; ea enim extra [illegible] cadunt. scilicet: materia,
et forma, ex quibus [illegible] resultat [illegible] compositum, quae dicitur
et quidditate physica compositi: probatur facile quia [illegible]
[illegible] materia, et forma, [illegible] physicae: ergo [illegible] est de [illegible]
physica compositi. [illegible] probatur [illegible] quia [illegible]
[illegible], sunt compositi; [illegible] materia, et forma est [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible]
sed [illegible]: ergo [illegible] aliquod [illegible]
[illegible] substantiale: ergo [illegible] aliquid, quod erat de [illegible] physica [illegible]
compositi; sed nihil [illegible] praeter [illegible] materiam, et [illegible]:
[illegible] dicta, et [illegible] physica [illegible] compositi substantialis est. [illegible]
ex hoc [illegible], sit [illegible] partes compositi physici
per se esse substantiales: quod patet: quia quidquid est de essentia, [illegible]
physica compositi substantialis per se substantiale est; [illegible] per
se, sed per accidens [illegible], atqui [illegible] partes compositi substantialis, et per se est de essentia, et [illegible] physica talis compositi [illegible]
est: ergo talis [illegible] substantialis est.

[illegible] substantialis compositi per
se [illegible] entitate [illegible] ab [illegible] materia, et forma substantialis
[illegible] aliqui [illegible], materia, et forma [illegible] nihil esse aliud,
quam materiam, et formam [illegible] exhibere; et [illegible]
nominales [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible], [illegible] cum Caietano [illegible]

articulo 10, et alii ex Dominicanis unanimiter hic c. 9 et 11 articulo 2.
Nobis tamen dicendum, unionem intrinsecam materiae et formae esse entitatem realem distinctam ab extre-
mitatibus materia et forma. Ita divus Thomas 1a parte q. 76 articulo 10, et communiter
Scholastici Thomistae. Pater Suarez disputatione 13 metaphysica sectione 9 et aliis, Scotus
quaestione 2, et recentiores nostri, quos longa series probat, et sequitur Fonse-
ca cum philosophis libro 8 c. 3o. Probatur conclusio ratione, quae mihi evidens videtur
nam ergo hic: quia non potest dari realis separatio, distinguuntur realiter inter se;
realiter distinguuntur duo separabilia est evidens signum distinctionis realis: at
quia dari possunt entitates materiae et formae, quin detur unio physica separabilis
inter illas: ergo unio physica in ratione realiter distinguitur ab ea. Consequentia probatur
minor dicitur in materia, et forma non, quae destructo composito remanent, ut in
speciebus corporis, quae tales de potentia absoluta possunt existere absque unione
actuali ad materiam, sicut et accidentia eucharistica: ergo dari et praecedere
possunt entitates materiae et formae, quin detur unio physica inter illas: ergo hoc quia
est, sine actuali unitione, aliquid est reale praeter entitatem materiae et formae.
Hoc confirmatur ex physica in hoc, quia remanentibus
generatio, producitur compositum humanum per actionem generativam vere dictam:
ergo generans et producit per actionem generativam aliquod physicum constitu-
tivum hominis, sed non generat materiam, neque animam rationalem, neque alia substantia:
ergo generat aliquid aliud quod praeter habere omnes physicas entitates distinctum, quae
omnis substantiae, ratione cuius resultat compositum humanum: ergo hoc datur distincta
realiter ab extremis parte compositum hoc. Utrumque in morte hominis idem
contingit, ista enim vera corruptio hominis, deficit aliquod physicum hominis
constitutivum, non materia, neque forma hominis: ergo omnis unio distincta parte: distinctum
ab extremis parte quod realiter distinguitur.

Sed dices 1o: unionem intrinsecam materiae
et formae non esse entitatem modalem realiter ab extremis parte distinctam, sed esse
formam prout in materia, et materiam prout cum forma. Sed contra evidenter: quia ipsa forma
prout in materia, et ipsa materia prout cum forma, afferunt ex parte obliqui aliquid
realiter distinctum ab absolutis ipsarum entitatibus: ergo afferunt modum omnino
realiter distinctum. Probatur antecedens: quia possunt dari realiter materia et forma, quin ipsa

ipsi realiter sint omnino, nec una pars sit extra [illegible] quam in una, et una sit extra aliquid distinctum a se et realiter distinctum ab altera parte, atque est evidens in una, et extra hanc.

Probatur 2o: assumptum quidem ex parte dari aliquid abstractum extremo distinctum: Extremum enim Thomisticum est aliquid physicum substantiale unitum, sed est scilicet distinctum, ad concipiendum et declarandum sibi substantiam, scilicet approximationem, et applicationem utriusque partis, scilicet utriusque penetrationem, scilicet terminum ultimum divisionis, quae videtur dici, quod altera pars intret uniat, quin superaddatur nobis aliquid unitum distinctum ab utroque extremo. Sed impossibile huc distinctum ab utroque extremo requiri unit esse distinctum unionem: 1o: quia haec, quae universaliter sunt, [illegible] sufficiunt [illegible] [illegible]. 2o: quia possunt Deus separare ab [illegible] [illegible] [illegible] in una inducere, et declarare unita: ergo in utroque [illegible] requiritur [illegible] illud aliquid, quod superaddatur utrique extremo ad constituendum [illegible]. Maior: 1o requiritur esse applicatio, et approximatio localis utriusque partis: quia dari possunt applicatio, et approximatio utriusque extremi absque aliqua entitate substantiali, a qua proveniat, eiusmodi extrema esse applicata, et approximata; sed absque aliqua entitate substantiali a qua proveniat, eiusmodi extrema esse unita, requiritur [illegible] ex utraque parte [illegible]: ergo approximatio sufficiens non est. Deinde, in Theologia [illegible] bona [illegible], duae entitates approximatae sunt: [illegible] physice sunt: alias ex aggregatione horum, aut [illegible] aliquid esse substantiale et unum resultaret.

3o: Penetratio utriusque extremi requiritur esse utriusque unio: 1o, quia unio partium [illegible] non datur penetratio partium; et si daretur unio physica partium; ergo in utriusque unione requiritur [illegible] in penetratione partium. 2o: quia penetrari duas entitates est scilicet duas entitates occupare eundem locum; sed duas entitates occupare eundem locum, neque est illa physica unio, neque argumentum [illegible] est: ergo penetrari non est unio physica. Maior constat: minor [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] scilicet existente ad [illegible] [illegible] scilicet [illegible] [illegible]

quia agentes penetrant cælos et descendentes penetrant terras, occupant eundem locum, quem occupat materia cæli et materia terræ; ergo non omnino alia penetrare cum illis non [illegible]; aliter repugnaret nostræ [illegible], cuius [illegible] causa materialis [illegible]; sicut enim [illegible] repugnantia [illegible] est, quod hæc penetrat cum materia cæli, ita tunc dicerent repugnantia illis, quia penetrant cum sua [illegible]. 2º: quia duo corpora possunt supernaturaliter penetrari, sicut Christus Dominus cum virginitate penetratus fuit in miraculosa sua nativitate, quia toto corde [illegible] [illegible] [illegible] et expectamus, ergo tunc utraque ambo illa penetrarent, occuparentque eundem locum, quem occupat una altera illorum; non deberent una altera [illegible]: [illegible]. 3º: quia accidentia eucharistica penetrant, eundemque locum occuparent, cum corpore Christi Domini; sed non conveniunt nec repugnant in corpore Christi Domini cum manente [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] præcipue in [illegible] [illegible]: [illegible].

Demus quod de volitione divina [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] 1º: quia [illegible] per actus divinæ voluntatis in creaturis [illegible] aliquid quod antea non [illegible] nisi per [illegible] aliquam entitatem, quæ antea non [illegible]: [illegible] [illegible] in creaturis [illegible], hæc extrinseca esse [illegible] [illegible], quæ antea [illegible] non erant aliquæ nova entitas [illegible] omne: [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] actus divinæ voluntatis. [illegible] [illegible]: quia [illegible] per actus divinæ volitionis [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], nisi [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], quæ antea [illegible] non erat: [illegible] actus divinæ voluntatis, sine nova entitate [illegible] [illegible] non [illegible] possunt in creaturis [illegible] esse [illegible] alia, ac antea erant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut antea erant. 2º: quia [illegible] [illegible] voluntas divina [illegible] velle [illegible] esse [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] esse [illegible]; sed [illegible], [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] entitate [illegible] [illegible], [illegible], quæ possunt esse [illegible] separatæ: [illegible]. 3º: quia huius divinæ volitionis [illegible] aliquid [illegible] [illegible], quod sit obiectum [illegible]; sed tale obiectum, sicut [illegible] divinæ volitionis [illegible] [illegible] entitates extrinsecas; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possunt per actus [illegible]

divinae creationis: quod tale obicitur, et ideo divinae creationis generaliter actualis absolutae ex tunc est. Cur superioris Capitis impugnatur absolute et solum apparenter

Cap. 4.

Superioris Capitis impugnatur absolute et solum apparenter

Stefanus Simula doctus, et ingeniosus Auctor disputatione philosophica duplex producit substantiarum genus, aliud constans ex materia, et sic spiritualem independentem a materia ut humanam; aliud resultans ex materia, et sic corporeum dependentem a materia: inter hoc vero nullum admittit medium, et hinc asserit quamque superfluam inquirere an sufficiat actio eductiva, sive causalitas materiae in suis actionibus operationibus, simili enim modo ex utroque extremum admittit. Cuius doctrina sic superius aliquantulum impugnavimus; modo vero quod sanctam doctrinam ex principiis nostris apparet evincere. Et imprimis doctrinam ex eo numero videtur qui influxum primum materiae tollere, qui causalitatem materiae appellat, tamen quis ex hoc loquitur sufficientem causalitatem puram adhuc in probando nobis adeo admitto tali influxu, sive causalitate materiae in suas corporeas, dari immaterialem constantem ex materia, et sic corporeum dependentem a materia in suo esse, et ab actione eductiva, ex ipsius materiae per influxum materiae causantis sic, ergo existentis per actionem generalem sic productas. Ita Araujo, Ulloa, Guevara, Oviedo, Franciscus a Puteo, et alii plurimi quos sequitur, et sequitur Scholasticus Philosophus Subtilis Doctor in Cap. 80.

Probatur ratio in omni casu: actio eductiva formarum substantialium materialium dependet absolute quoad existentiam sic et in materia: ergo actio eductiva sic corporea non est omnino similis spiritualis ex materia. Antecedens probatur: actio eductiva est talis principium, et ex natura sua habet esse substantialis, sive dependentia actualis sic a materia, sed praeter principium substantialem, et dependentiam actualem sic a materia, quoad dictam actionem sic ex materia: ergo. Probatur minor: substantialitas, et dependentia actualis sic a materia est vi actionis, per quam producitur sic dependens a materia; non autem sic ex materia: ergo eductio [illegible] actio talis productionis sic dependentis a materia

et si non esset anima daret subsistentiam, et dependentia actualis sua a materia; 9
sed stante perfectione actus, tali saltem productione sua, ut potest constitui in materia tan-
quam suo subiecto, quin dicat unionem suam ad materiam: ergo stante perfectione subsistentiae, et
dependentia actualis sua a materia, quin dicat unionem suam cum materia. Dices secundo:
corporis figura, et actu productio omnis propria eductionis facile deducitur

contra
actu: forma educta non dependet a materia in unione sua in sua actione productiva:
ergo hoc non est essentiale unioni suae cum materia. Patet antecedens, quia forma in unione dependent
propterea, sua dependentia actualis a materia, et essentialis sua unioni materiae; sed
haec prior, quia subiectum est, cum et sua subsistentia inde pendentes a materia conti-
nentur [?] substantia materiae per unionem [?], etiam in subsistentia sua: ergo in unione non de-
pendet forma a materia: ergo stante perfectione dependentiae suae a materia in actione e-
ductiva absque unione: ergo actio eductiva unionis non est.

Probatur secundo et speci-
aliter alia subsumptio, quae numero 47 praecedentis disputationis [?] 4 plane
[?] actionem eductivam causae efficientis non esse unionem, quia actio causae efficientis
est productiva sua, et extrinseca, deinde et simpliciter; unio autem
supponit suum terminum, et illi tamquam dat esse rei quod, sive esse eius in quo:
[?] passionem realiter distinctam cum actione causae efficientis [?]
in materia, adeoque est in materia, quatenus causare sua, quatenus patitur sua, quatenus
autem patitur, quatenus in materia recipitur ab alio agente extrinseco, et non
etiam docemus: ex quibus sic arguitur secundo: nec ab alio agente, nec passio,
sive substantiatio materiae sua est unio sua cum materia; sed absque illa non neque
intelligi constitutum compositum: ergo sola actio agentis, aut causalitas materi-
alis ipsa non sufficit ad constituendum compositum. Probatur maior: nequit intel-
ligi constitutum compositum, quin intelligatur sua actuatio materiae, sive receptio in
materia; sed absque unione sua cum materia nequit intelligi sua actuatione, sive
receptio in materia: ergo absque unione nequit intelligi constitutum compositum. —
Maior est evidens; minor probatur: quia nequit intelligi sua receptio in materia
absque eo, quod est ratio formalis recipiendi, et informandi; sed hoc est unio:
ergo etc.

Prob.: actio, sive ex parte educendi formam de potentia materiae nullum requirit ex parte unientis extrema: ergo neque ex parte constituendi compositum: prob. manifeste Cons.: ideo, quod non requirit ex parte unientis extrema non requirit ex parte, quia ex pluribus realiter fit unum aliquod compositum: fit enim compositum unum ex pluribus extremis medio aliquo vinculo, quo inter se adunantur; sed actio, sive ex parte educendi formam non est ex unientis extrema: ergo neque ex faciendi ut fiat unum ex pluribus: ergo neque ex parte constituendi unum aliquod compositum: ergo unio alia praeter actionem eductivam necessaria est, ut ex pluribus partibus unum compositum resultet.

Dices

primo per hoc praecise, quod intelligatur forma dependere a materia in genere causae materialis, nulla alia ratione, intelligitur forma actuare materiam, recipi in materia, informare eam; sed per hoc praecise intelligitur constitutum compositum: ergo nulla alia ratione intelligitur constitutum compositum. Prob. maior: dependere ab aliquo in genere causae materialis, nihil est aliud quam formatione, quae in aliquo recipi, et ab illo sustentari, illi inhaerere, illud actuare; ideoque Deo negatur causalitas materialis, quia Deus nihil potest sustentare recipiendo: ergo dicere causam materialem est sustentare recipiendo: ergo hoc ipso quod intelligatur forma dependere a materia in genere causae materialis intelligitur in illa recipi, illamque actuare. Confirmatur: per illud praecise constituitur compositum, per quod materia exercet munus potentiae actuandae, et forma munus actus actuantis; per solam dependentiam formae a materia, materia exercet munus potentiae actuandae, et forma munus actus: ergo per solam dependentiam formae a materia constituitur compositum et non per unionem aliquam distinctam.

Respondeo negando maiorem: dependentia formae a materia in genere causae materialis praecise dicit formam ut actionis effectum ... tamquam subiecto suo, et formam; non autem dicit formam ut informantem, id est, prout quae forma actuat materiam, et in materia recipitur: hoc autem est ex parte componendi, intimeque copulandi utrumque extremum, ita quod ex pluribus extremis unum compositum tale compositum resultet. actioque eductiva formae, prout dicit habitudinem ad producendam formam [illegible] dependentia

anima, ut in praesupposito nunc sit in natura, seu existere, nulla enim praestat in illis actionibus; non autem habet ad unumquodque per se ex duabus extremis distinctis. Et ratio est: quia productio unius extremi dependentia ab alio formaliter non est aliquid extrinsecum regulare intrinsecum: ergo formaliter talis productio non est compositio: ergo formaliter non habet actio eductiva ad unum compositum per se distinctum. Dico [illegible] actio productiva unius, supponens extremum unienda producta: et hoc taliter unit per aliquam actionem productivam formaliter unitivam; [illegible] ita ut eae actiones eductivae sint [illegible] dependentiae, et sustentari anima tanquam a causa materiali, ut supra expositum.

Ad illud probationis maioris, ratione sufficientis, respondeo: Dico quod non conceditur maior, quia neque actiones productivae, neque [illegible] subiectum proprie. Confirmatio probo: concedo maiorem, et nego minorem: licet exerceat unum omnium per actuales, per compositionem actualiter ab subiecto compositum ex sua, sive licet quod compositio formalis componendi, et distinctum ex pluribus unum; hoc autem actio sive dependentia sub anima non est, quia dependentia haec non facit formaliter unum, sed facit unum extremum dependere a suo [illegible] alio, quod longe quid diversum est.

Dicendum demum est [illegible], qui nulla agnoscunt unionem distinctam ab utroque extremo in [illegible] composito. Probatur: si conveniunt materia et forma per unionem ab utroque realiter distinctam, non conveniunt immediate, quia conveniunt medio alio, scilicet media unione distincta; sed materia et forma in composito physico immediate conveniunt: ergo non per distinctam realiter unionem. 2o: si detur unio realiter ab extremis distincta, ut [illegible] extremis conveniat, requireretur alia unio distincta, et haec alia, et sic in infinitum. 3o: quia si daretur unio distincta realiter ab extremis, compositum physicum non quasi [illegible] ex duabus partibus, sed ex tribus, quod est contra communem physicorum sensum.

Ad [illegible] ad [illegible] respondeo: licet unio sit ab utroque extremo realiter distincta, adhuc immediate uniuntur materia et forma, quia uniuntur medio aliquo, quod [illegible] formaliter unionem, et copulans extrema, quod non obstat immediationi unionis, sicut non

obstat tertio, ut aquae immediate producat figuram, quod illius producatur unica actione, quae est in statu agendi: ostenditur autem immediate unionem aliud extremum esse modum, cui non contra uniuntur modis alia, ut si dicatur mutare unionem cum se humani cum mota manus, quo mutat alio pacto modo, ... cui uniuntur. id quod non apparet: entitas siquidem modalis semper praestat qualitatem formalem statum, quem alio praestat: sic actio semper agit, quae est modus et in statu agendi: imo enim quod eximinat entitas absoluta a modali, quod haec est semper in actuali exercitio alicuius per se, aut extremi: entitas vero absoluta aliqua indifferentia se reperiunt ante non aliquem statum, quem dederunt, requirunt: nam contra non adeo dictam sunt ad mutuam unionem ut neque ad superveniente separari, unio autem, quaelibet alius modus superveniente absolute separari possunt, id quod diximus, ea quae sequentur sequuntur. dicuntur partes compositi illae, quae separari possunt a compositione; unio autem, quae a compositione neque separari est siquidem ipsa compositio praedicati parte, sed in statu, qua partes se mutuo exhibent, et componunt: igitur quod etiam unio non dicatur proprie loquendo pars, sed compositio, quae est id, ex quo fit compositum, sed id, medio quo fit compositum ex aliis, quod pluribus exemplis alibi ostendimus. Cap. 3 simplex substantiae unio in quolibet corpore composito

C. 3[u]

simplex substantiae unio in quolibet corpore composito

sublatis in hac parte

sta ... doceri debet, qui philosophus substantiae ... singulis compositis duas reperiri unus substantiae alteram ... se ... remanere, ... ipsa, et haec eadem, tamquam eadem, quae dicatur in statu sive in illo statu, quo ipso actuet, et informet, alteram ... materia ... in ... et haec ... quae materialis dicatur, sive statu, quo ... fit: hanc ... illustrat, ... illustrissimus C. ... philosophus ... exhibentes ... praecipue Pater ... Amicus ... philosophus ...

C. 13. Contraria sententia quae ex Scoto, et Hispanis aliqui nostri
PP. familiariter sibi sumunt, nobis etiam placet, tenemusque, unionem scilicet sim-
plicem unam in quolibet composito substantiali requiri, per quam unitae materia et
forma copulantur. notandum, unionem dictam dici integralem simplicem, sive substan-
tialem; idest esse quidem compositam ex partibus integralibus, scilicet composi-
tam, non unionem quae extenditur, et correspondet partibus integra-
libus compositi est: non vero esse substantialem compositam, quarum una substantialis
unio se tenet ex parte materiae, et altera ex parte formae, ex quibus duabus
una totalis constituitur unio composita ut docent adversarii.

Proba-
tur prima pars conclusionis 13: unio ex respectu suo habet, et mathematice est ratio
simplex vinculum duorum extremorum; sed ad hoc ut duo extrema sint unita
sufficit unicum vinculum et simplex unum substantiale sufficit: ergo
alia omnino inutilis est. antecedens patet ex se, et probatur: nequit enim intelligi
unum extremum uniri alteri quin ipsum intelligatur hoc
alterum alteri uniri: implicat enim sequitur est, extremum A, si unitur
extremo B, et extremum B esse separatum ab extremo A: ergo ex respectu
habet unio est duo extrema mutuo unire, et nectere: ergo de respectu
habet unio est materiam formae, et formam materiae copulare: sed hoc in simplici
substantiali unione reperitur: ergo simplex unio sufficit;

Probatur 2o: unio
simplex, quae se tenet ex parte formae, reddit formam componentem actualiter compositivam
cum materia; sed ipsa nulla alia unione reddit materiam componentem actualiter
compositivam cum forma: ergo illa simplex unio sufficit, et nequaquam alia
requiritur alia ex parte materiae. minor ab adversariis statuitur, maior probatur: com-
ponere formam actualiter compositivam cum materia ut unio quae se tenet ex parte formae
est formam componere compositum, et materiam componere compositum: nequit enim sequi in-
telligi formam componere totum cum materia, et materiam non componere totum cum forma, siquidem
unio simplex se tenens ex parte formae reddit actualiter componentes compositum:
ergo per eandem materiam reddit componentem compositum: sufficit ergo illa.

Dices aliqui

ex Incarnatio unio est quidem nexus duorum extremorum, unius quidem ut subiecti, alterius ut praedicati; cum igitur materia, et forma, quae extrema praesertim sunt, et incompleta sunt, petant intrinsece per unionem perfici, ideo duplex requiritur unio, una, quae subiective in materia fit, alia, quae in forma subiectatur. Sed haec responsio levissimo fundamento nititur: sicut dicebamus, utrumque extremum est subiectum unionis, ut quidem sequentibus ostendimus, et planius est nunc. Unde impugnationem non admittendo in incarnatione ad perfectionem [illegible], in quo unio hypostatica in humanitate tamquam in uno in persona Verbi [illegible] recipitur: quae particularis non bene arguit [illegible] ad conclusionem [illegible] [illegible]: praeterea evidenter [illegible] excluditur unius extremi, scilicet personalitatis Verbi, quae cum immutabilis [illegible] perfici, recipere nequit unionem. Praeterea quia quod, sive in uno extremo, sive in utroque, sive in medio recipiatur unio; unica enim cum sit, potest complere, et perficere utrumque extremum: unumquodque extremum per suam extremitatem media una complet aliud sufficiens cum totum complete [illegible] parte [illegible].

Obiectio, et responsio.

Quaeres dices: unio substantialis est res intrinseca unius extremi tamquam subiecti ad aliud tamquam ad terminum; sed [illegible] materia, et forma mutuo inter se, dant duo intrinsece res unius extremi ad aliud, et e contra: ergo dantur duae uniones substantiales. Confirmatur: ad relationes praedicamentales, quae mutuo respiciunt duo extrema, non sufficit unica relatio; sed requiritur una relatio, per quam respiciat Paulus filium, et in filio alia relatio, per quam respiciat patrem [illegible]: ergo etiam [illegible] duplex unio, qua mutuo se respiciant extrema unita.

Respondeo negando maiorem: unio equidem est res intrinseca unius extremi ad aliud, et e contra sicut actio est res agentis [illegible], et non ad agens; [illegible] duplex [illegible] tantum [illegible] dat ad [illegible] unionem [illegible], et non [illegible]: [illegible] est facile, quia non omnis relatio est [illegible] mutua, sive duorum [illegible]; unumquodque quidem [illegible] potest ad aliud, quia utrumque ab altero [illegible]: [illegible]

unio est secundo duorum unde non magis est unius, quam alterius; nec est cur unum potius referatur ad alterum, quam e contra: et hoc independenter a receptione in utroque extremo, ut patet in unione hypostatica, quae unit Verbum, et humanitatem Verbo, et Verbum copulat humanitati: quod exemplum apparet demonstrativum satis.

Opponitur 2o. in hoc natura est duplex unio: ergo in quolibet alio composito ... ergo si unio est, vel est spiritualis, vel corporea. Si primum, non competit unioni corporeae: si secundum, non competit unioni spirituali: ergo natura est duplex, alia corporea, spiritualis alia. Respondeo: tam enim corporea, tam spiritualis potest unio, utrumque extremum unitum est: nam unio distantia dat inter extrema, et extremum unitum, quae sunt extrema spirituale, et corporeum; et in Verbo persona increata unitur humanitati: ergo in nostra corporea unio hoc, quam quae unitur cum extremo quantitativo corporeae, quam quae extensive augetur in nutritione hominis, quo extenditur in corpore quanta.

Opponitur 3o:

unio ut se tenet ex parte materiae est receptio, seu mutatio, et ut se tenet ex parte formae est informatio; sed mutatio, et informatio distinguuntur realiter: ergo unio ex parte materiae distinguitur realiter ab unione ex parte formae: maior est certa, probatur minor 1o: quia mutatio confert ex parte mutationem materiae, et non formae; et informatio confert mutationem formae, et non materiae. ergo. 2o: si mutatio, et informatio essent idem realiter recipere actualiter esset actualiter informare: ergo cui conveniret recipere actualiter, conveniret actualiter informare; sed materiae convenit actualiter recipere: ergo conveniret illi actualiter informare. hoc argumentum tangit difficultatem solitam agitari inter Philosophos, an scilicet per se, et realiter distinguatur mutatio ab informatione, seu unio ut est ratio formalis recipiendi ex parte materiae, ab eadem unione, ut est ratio formalis informandi, et actuandi ex parte formae.

Deducitur ...

sequenti paragrapho expediemus; modo autem per argumenti solutione concessa maiori nego minorem: ad 1am probationem nego antecedens: mutatio siquidem ex parte solum dicit unionem materiae cum forma, et informatio solum dicit unionem formae cum materia: in hoc autem conceptu non confertur receptio unionis in materia, neque in forma: ista siquidem fuerunt demon-

cuius inspectata sit recipi, quibus talis unio sub mutatio, et inspiratio aliud quidquam, quod materia recipit intrinsece recipiendo intrinsece formam et forma immutat intrinsece informando materiam, ne utraque pars per se sit per unionem cum alia aliud quid, per mutationem immutans materiam, et non formam et per inspirationem immutans formam, et non materiam, utraque enim pars per se immutatur per mutationem, quam inspirationem. ad secundam probationem respondeo: si mutatio, et inspiratio essent eadem realiter, quia per actualitatem quam actualiter inspirare, et nos formam informandi, et recipiendi, sunt eadem, quae extrema, quae recipiunt, et informant non eadem. eadem quidem informatio est qua forma informat, et qua materia recipit, et enim non inde extremum informans est extremum recipiens: per eandem cognitionem et forma terminatur cognoscens, et obiectum cognitum: nec tamen extremum, quod recipit cognoscere est extremum, quod cognoscitur.

[illegible] [illegible] definiunt [illegible] [illegible] et alii [illegible] ut [illegible] mutationem, et inspirationem nec non realiter distingui, sed solum non realiter, quatenus idem per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formam: probatur facile ex notione [illegible] [illegible] non realiter. non mutationem, et inspirationem in unione non differunt, quae conferunt in ordine ad diversos terminos, et [illegible], sed ordine [illegible] [illegible] eadem [illegible]: quod [illegible] mutationem in unione non distinguitur realiter a [illegible] inspirationem. consequens ex [illegible] notione: probatur [illegible]. non mutationem est [illegible] unionis materiae cum forma, et non inspirationem est [illegible] unionis formae cum materia; sed materia et forma sunt eadem extrema, quae [illegible], eadem [illegible] [illegible], in ordine ad quae mutatio, et inspiratio referuntur: [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ad diversos, sed ad eosdem terminos, extrema et [illegible]. [illegible]: mutatio refert ad materiam ut subiectum formae, et ad formam ut actum materiae; inspiratio refert ad formam ut actum materiae, et ad materiam ut subiectum formae: quod ad eadem extrema utraque refertur: non sunt ergo [illegible] [illegible] [illegible], sed solum ad idem non realiter, quatenus eadem extrema [illegible] [illegible] ordine explicantur: quo mutatio explicatur, quod extremum [illegible], quod [illegible] [illegible] ad [illegible], quod eadem est vita [illegible]

disputati. de eductionibus formarum diversimode asserunt. q. 2a
In quonam extremo actio substantialis recipiatur, et aliorum sententiis im-
pugnatis verior elligitur et probatur.

Quaestio 2a

In quonam extremo actio substantialis recipiatur; et aliorum sententiis impugnatis verior elligitur et stabilitur.

Certum est, actionem immanentem omnem recipi in altero extremo, extremo tertium nihil sit, verbum divinum per productionem, et verbum creatum per intellectionem humanitatem, quam omnino hypostatica unio invenitur in altero [illegible] recipiatur; sed illud de nomine omnium [illegible]. Et hinc oritur difficultas, an actio transiens, quae datur inter ens et ens, et sic substantialis in altero, scilicet in termino, aut in neutro recipiatur extremo. Prima opinio asserit [illegible] quae est Patris Suarez disp. 18 metaphysicae sectione 10, et Patris Vazquez 1. p. [illegible] docentis [illegible] tertia recipiens. Probatur primo: quia tota efficientia et causalitas eo tendit, ut educatur forma, et convenit ut [illegible] ad materiam. Secundo ratione: quia in hoc in [illegible] humano [illegible] educitur ex materia, ut militat. 2o: quia agens naturale intendens eductionem formae intendit etiam unionem formae cum materia: ergo non solum intendit productionem formae, sed etiam in materia. Confirmatur: quia agens naturale intendit assimilare sibi passum, producendo sibi similem, et aut ignem; sed actio dominatur [illegible] unionem formae, quae [illegible]: ergo. 3o: quia etiam si actio eductiva [illegible] tenderet [illegible], eo quod [illegible] extra causam recipiatur in materia [illegible] quia etiam si agens intendat unionem formae, [illegible] actio recipi in materia.

Alvarez

Vazquez: quia si tota [illegible] ad materiam [illegible]: ergo actio [illegible] recipietur. Contra 2o: quia etiam materia [illegible] per actionem: ergo in materia passiva recipietur. Contra 3o:

quia [illegible]

quia unio disposita ex se est destinata ad utrumque extremum: ergo si quia propositio destinatur formae ad materiam recipi debet in forma, quia ipse destinata est unio ad utrumque extremum, recipi debet in utroque extremo iuxta communem praeceptum quod unumquodque tale, et illud magis.

Dico 1º extreme opposita solum materiam unionis subiectum esse tenent: ita Rubius, Doctor Albertinus, Oviedo, Franciscus Alfonsus, Spinula, et alii hic. Movetur Spinula: quia unio hominis, quae corporea est, non quia educitur ab agente naturali e potentia spirituali, sed e materiae corporalis. ... quia unio corporea nequit recipi in subiecto spirituali, qualis est forma rationalis; debet enim dari proportio inter recipiens et receptum. Id ... 2º quia plures formae corporeae sunt absque ... fenicationem educuntur ex potentia spirituali, sed e materiae corporalis, in qua recipiuntur: ergo similiter unio corporea poterit educi ab agente naturali e potentia spirituali. Dico 2º: quia argumentum Spinulae probat, materiam corpoream non posse recipere formam spiritualem, sed animae rationalis; quia debet dari proportio inter recipiens et receptum: tanta siquidem improportio datur inter subiectum spirituale et formam corpoream, ac inter subiectum corporeum et formam spiritualem. Dico 3º: quia hoc argumentum procedit a particulari ad universale: neque enim ex eo quod unio hominis nequeat recipi in forma, quia spiritualis est, valet argumentum ad alia composita, in quibus forma corporea etiam est.

Movetur Oviedo: quia omnes dispositiones accidentales subiecti sunt etiam dispositiones ad unionem; sed dispositiones in sola materia recipiuntur: ergo et unio in sola materia recipienda erit. Dico 2º: quia omnes dispositiones praeparant communiter accidentia recipiendum unde deberent afficere intrinsece utramque materiam et formam praeparant formam unde non afficiunt intrinsece formam: unio autem nata est utrumque extremum unire, complere, et perficere; utrumque enim compartem recipiendum: ergo utrumque debet afficere. Dico 3º: caeterae dispositiones accidentales in sola materia recipiuntur, quia mediis dispositionibus sola materia perficitur et immutatur intrinsece: subiectum vero, tum forma, tum materia perficiuntur et immutantur intrinsece: ergo tum in forma tum in materia recipienda est unio. Dico 4º: caeterae in sola materia recipiuntur dispositiones, quatenus intenduntur ab agente naturali ad disponendum materiam, ad formam; sed unio intendi-

ab agenti reali adæquate distincta, quæ sit in ea, seu in sua debet recipi.

Sed jam nulla alia ratione [illegible] et [illegible] [illegible] sit quidem, qui [illegible] [illegible], at esse unionem [illegible] tanquam in subjecto, neque intra neque in [illegible], sed solum esse ratione ejus utraque penetrantis, et utrumque [illegible] intrinsecum. [illegible] de [illegible] continuationis [illegible] Henao [illegible] de Cælo empyreo [illegible] disp. 2a num. 21 [illegible] imprimis, præterquam quod [illegible] Corpore, quo [illegible] unio [illegible] extrema intelligi, quin ipsa unio [illegible] saltem aliquo ex extremis, cui sit [illegible]; absurdum mihi plane videtur ad [illegible] [illegible] Dominus in Incarnatione saltem [illegible]: sicut [illegible] humana [illegible] naturale est, quo [illegible] Verbum Divinum [illegible] humanitatem, quin unio hypostatica [illegible] Verbo per [illegible] in ipso, [illegible] illius [illegible] intrinsecus [illegible], [illegible] ne [illegible] dicere, [illegible] ad explicandum [illegible] demitterent: deinde [illegible] mysterio [illegible] hoc [illegible]: quod etiam si unio hypostatica non recipiatur in Verbo, adhuc in humanitate recipitur: [illegible] fit, unio in utroque extremo recipi, saltem in aliquo recipienda erit [illegible]: nullus alius [illegible] est [illegible] quin [illegible] in aliquo saltem ex extremis, quæ modificat, non recipiatur: [illegible] unio in aliquo saltem debet recipi. Demum extra [illegible] explicari, et immutari intrinsece [illegible], quin [illegible] in aliquo saltem ex extremis recipiatur, intelligi nequit [illegible]; [illegible] non [illegible] nisi per intrinsecam [illegible]: ideo [illegible] dicimus, unionem hypostaticam non recipi in Verbo, quia mutari, et [illegible] nequit.

Qa. 27 Unica

Clarissima [illegible] ista [illegible] aliquid [illegible] probata utrumque extremum [illegible] [illegible] [illegible] Clavigera [illegible] [illegible] et plures alii. Probatur [illegible] extrema physice unita per unionem [illegible], [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible], et quæ mutantur intrinsece per unionem: [illegible] tanquam illius [illegible] [illegible]. [illegible]

quodlibet enim ex extremis complexive imperfectum, et perficibile perfectione complexive, et immutatum recipiendo perfectionem suam unum ab altero extremo, cum quo unum constituunt. Probatur consequentia: nequit intelligi, unum componi, perfici, et mutari intrinsece per unum ipsius intrinsece, quin illud recipiat in se unum: mutari enim intrinsece est nil aliud, quam aliud se habere per se intrinsece, et physice recipere, ut ex ipsis patet; ideo unum realiter dicitur recipi in unum [illegible], quod mutari, et perfici nequit. Ergo si utrumque extremum est incompletum, imperfectum, et mutabile physice, mutatur, perficitur, et completur intrinsece, utrumque extremum recipit intrinsece unum et subiectum adaequatum illius.

Dices: si aliquo modo posset in mysterio incarnationis intelligi, quo modo aliquid unionis posset intrinsece alterari, ita quod sit tamen subiectum intrinsecum unionis; nequit tamen explicari, quomodo aliquid tale unitum alteret, ut perficiat, et immutet intrinsece per unum, et quod sit tamen subiectum intrinsecum unionis, et subiectum unionis; sed quodlibet ex extremis incompletum talem alterationem unionis, ut perficiatur et immutetur intrinsece per unum: ergo quodlibet debet esse subiectum unionis. Maior probatur clarissime: quia id aliquo modo intelligi potest in incarnationis mysterio, quatenus unum ex extremis perfectissimum, immutabile, et complectissimum est, sit realiter; sed in nostro casu utrumque extremum imperfectum, incompletum, et mutabile est: ergo explicari nequit, quo modo physice, et intrinsece utrumque extremum mutetur, quin utrumque subiectum unionis sit.

Probatur 2o consequentia per unionem informationis, tanquam per rationem formalem uniendi unitur intrinsece utrumque extremum: sed ipsa unio subiectum utriusque extremi unit utrumque perficiendo, ergo constat. Probatur consequentia: ratio formalis uniendi extrema duplex incompleta est ratio formalis perficiendi, et immutandi intrinsece tale duplex extremum: ergo subiectum unionis intrinsece utriusque: sicut actio, quae per se est ratio formalis efficiendi, se ipsa fit, et non per aliam actionem: ergo similiter ratio formalis uniendi subiectum unionis extremorum, quae unit. Confirmatur a theologo: quia nequit [illegible], quae unio in uno, et non in altero recipiatur extremo: ergo in utroque recipi dicendus est. Argumentum constat ex supra dictis confirmatur

praeunicenter alterum per quam unio utroque extremo communicatur: quia enim Verbum unitum, utrumque perficitur, et immutatur intrinsece: utrumque enim per perfectionem, quam per unionem utrique communicatam: ergo est media ex qua unum [illegible] quod aliud extremum sit subjectum unionis.

Hinc fit, utrumque extremum non solum esse receptivum subjecti, verum etiam substentationis ad unionem; patet hoc in utroque principio: quia unio educitur ex utroque extremo: ergo utrumque extremum subjectum substrat. unum est, ut plurimum: quia educitur dependenter ab utroque extremo, cuique spectat per- [illegible] tanquam causa materiali [illegible]: unum enim [illegible] utrique extremo tanquam suo subjecto: ergo ex utroque educitur: ergo utrumque subjectum substentationis ad unionem. utrumque, inquam, tanquam unum subjectum, unam causam materialem adaequatam: quia non de jure absoluta [illegible] unio, nec intelligi [illegible] utroque extremo. quod confirmatur [illegible] aliarum formarum, quae dependenter a subjecto educuntur.

[illegible]

In: unum unio [illegible] influxationem [illegible]; ideo, ut exponit Arriaga [illegible] unum [illegible], et [illegible] unionem [illegible], ut non causa [illegible] materia, sicut [illegible] quod [illegible] unita [illegible], non in [illegible] causa materiali. [illegible] Arriaga [illegible], quatenus [illegible] influxum [illegible] utriusque extremi [illegible]: in quo influxu [illegible] actionem [illegible] [illegible] causa [illegible]: [illegible] [illegible] negamus [illegible] unum, quia [illegible] [illegible] unum [illegible] per actionem, quae non dependent [illegible] a [illegible] extra tanquam subjecto suo, et [illegible] [illegible] actionem [illegible] unum [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] non dependentis [illegible] [illegible] extremum, tanquam subjecto [illegible] [illegible] [illegible]: quia [illegible], unum [illegible] extra [illegible] [illegible] illa extra subjecti [illegible]. [illegible] doctrina, [illegible] [illegible], [illegible] seu [illegible] [illegible], quam [illegible] extra [illegible] extremi quam perficit, nec [illegible], [illegible] explicandi [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 27 [illegible]. [illegible] [illegible] Oviedo [illegible] 48 [illegible] numero 6, qui [illegible] [illegible] unum [illegible] unionem extra [illegible], [illegible] unio [illegible] in [illegible] loco

a Vasquez, ego sic probo contra Cardinalem, et Valentiam Hispalensem; et cum quasi rarae nugae eorum mihi videntur et secunda loquor. Cum difficultatibus in oppositum ...

Cum difficultatibus in oppositum respondetur

Obiicies primo: eo pacto, quod natura trahit ad se subsistentiam, et subsistentia trahit ad se naturam, erit natura unita, et subsistentia unita: ergo non est ratio, quod unio unitur extrinsece, et unio potius requiratur ad suam formalem denominationem; quia eo pacto, quod ego trahit actionem productivam ad illam, sibi unitam non habet, denominatur producta: ergo similiter ut extrema dicantur unita, sufficit, quod sunt una. Confirmatur omnino hypostatica unione Divinum Verbum et realiter unitum est humanitati, quin habeat aliquam formaliter aut intrinsece unionem: ergo etiam natura, et subsistentia poterunt esse realiter unitae quin ipsis unita sit unio, aut illis intrinseca.

Respondetur ad secundo ad primum concedendo quod natura et subsistentia sunt unae, natura erit unita sibi, et subsistentia item utrumque unita ergo: tamen invicem per unionem perficiendo, et complendo, negatur consequentia; concedendo, quod sit possibilis talis unio, quae scilicet tracta possit, per quam extra se tribuat, scilicet quae communicare potest suam denominationem extrinsece se ipsam, talis aliquid extrinsece communicaret, quod utrumque mihi falsum et imperceptibile est, quod veritatis unio denominaret extrema unita: nobis tamen praestat, ut compleat intrinsece extra de se perfectiva, et inquirit, ut cum natura et subsistentia se invicem per unionem intrinsece extra ipsas compleant, et perficiunt: alias dici posset potest albedinem per se perficere, immutare intrinsece, et denominare parietem album, et non mutat intrinsece per actionem productivam parietis ad se non, quia actio productiva perficit effectum entitative tantum, non denominando illum, et ad ea; unio autem perficit utrumque extremum physice, utrumque intrinsece immutando unde ipse requirit sua utramque extremam; non autem actio, quia est mira. Vasquez, Valentia productivam primo pacto perficit effectum, et non communicat ipsa etiam ipsum effectum; Confirmatio per modum [illegible] dicitur non [illegible] ibi quoniam unio hypostatica

ipsi rerum non convenit, quia vitalis immanentia, et imperfectio quae ex parte extra ens perfectissimum, et mutatio talium imperfectionum adhuc perfectionis simpliciter ratio requirunt.

Obiicies 2°: primo

adducunt materiales extra, dari duplicem causam adequatam malorum, simpliciter sub adequatis; hoc implicat ergo. Probatur: non solus Deus concurrit, sed etiam creatura ... solus Deus in materia: ergo. Probatur maior: quia sub eo, hoc concursu, quia est necessarius concurrendi; sed et sic solus est concursus causa ergo solus Deus et creatura est causa malorum: et hoc: quia ... nec supernaturalis omnino tamen extra dependent unio, nec aliquod aliorum ... materia: unde utrumque extra unus sub adequatus est, magis adequata causa mali in sensu a nobis exposito. Ad confirmationem diximus maior: non solus Deus et creatura sunt ... magis: et creatura sunt, ... maior. non solus hoc unio est creaturarum, et in ratione sub utriusque extremi, ... creaturis, et in ratione sui in alterius extra ... dicta in conclusione plurimis

Obiicies 3°:

... est indifferens, et sit in materia, aut extra eam: ergo debet determinari per aliquid extrinsecum, ... existentis in materia. Probatur: unio est ... a malo; ... est in alio sicut in materia: ergo unio in ... sed concurrit ... entitas; ... et ... indifferentis, ... aut ... debere determinari per ... Ad confirmationem ... non solus est ... malo, ... concurrendi: ... sit in materia et materia ... ex parte ... debet unio quae ... similis ... accidentalis ... Disputatio 5a de toto composito substantiali. ... an compositum substantiale ... aut sic ... unitis ... Quae demonstrat ...

Disputatio 5a

De toto Composito substantiali

Quaestio 1a

An Compositum substantiale distinctum, aut non

§ 2

Demonstratur negativa sententia

Non distinguitur a partibus compositum

[illegible] [illegible] iudicio, sed [illegible] [illegible] non esse totum compositum, sed
de partibus [illegible] [illegible] ma, [illegible], et [illegible]: nec [illegible] compositum [illegible] [illegible]
[illegible] partibus [illegible] [illegible], et realiter differat, quatenus compositio [illegible]
illas aliquam aliam entitatem realem, quam totalitatem, seu integralitatem vocant [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in compositio physico [illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible]
entitatem aliam realem, [illegible] [illegible] [illegible] realiter distinguatur compositum [illegible] [illegible],
qui [illegible] [illegible] in 3o [illegible] [illegible] q [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humanam, quam assumpsit verbum [illegible], [illegible]
verbum: quamvis [illegible] [illegible], quod totum sit [illegible] ab [illegible] partibus [illegible]
[illegible] et [illegible]: quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] realis, et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] loquatur de [illegible] partibus [illegible], [illegible] [illegible] numeratum:
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et nos ipsi docemus, compositum distinguitur
ab [illegible] partibus [illegible], [illegible] [illegible] illas [illegible] [illegible], quae quidem [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] hoc [illegible]
articulo [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible].

Quibus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqui cum Caietano: [illegible] plane
a Sancto Thoma recedunt, ut sentiunt [illegible] a Sancto Thoma [illegible]
[illegible] articulo 2o: et [illegible] [illegible] 2o [illegible] q. 17: [illegible] [illegible]
Divus Thomas opusculo 20 c. 154 humanitas [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] aliquod compositum ex [illegible]: [illegible] [illegible]
ex nostris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 2 Conimbricenses
hic, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 17 [illegible] [illegible],
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 10: qui [illegible] [illegible]
[illegible] compositum [illegible] [illegible] entitatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], totum compositum non distinguitur realiter a partibus

omnes collectim sumptas, hoc est, anima etc. Et hoc de fratre Divus Thomas et alii, et videntur alii illi, quos refert et sequitur Suarez tomo 2o metaphysicae disputatione 30 sectione 8a: qui tamen aliquid magis videntur amplecti: quod videtur patere ex his quae obiectio tertia contra 3o principiam pronuntiat.

Et ...

Dicendum est contra hanc opinionem: compositum neque adaequate constitui in aliqua entitate simplici distincta a materia et forma unita. Hanc conclusionem videntur tenere alii preter eos quos ... illa conclusione ... sequuntur ... Probatur 1o ratione: compositum humanum vere et realiter dicitur plures partes: ergo neque adaequate constitui in entitate aliqua simplici, quae ex materia et forma unitis resultet. Consequentia probatur ex illo quod ... totum ... sicut oculus est pupilla, et corpus et anima, et corpus et anima: 2o ex Divo Augustino libro 7o de Trinitate cap. 4 ubi ait, homo non est solum corpus, vel anima, sed corpus simul et anima: 3o ex Divo Athanasio in symbolo fidei, sicut anima rationalis, et caro unus est homo, ita Deus et homo unus est Christus: 4o ratione probatur: 3o compositum est totale quod consurgit resultans ex partibus compositis; atqui compositum, et consurgens ex ipsa resultans realiter dicit plures partes componentes: ergo compositum humanum, et quodvis aliud realiter dicit plures partes.

Confirmatur 1o: simplicitas repugnat compositioni, sicut repugnat unum, et plura realiter sumpta: ergo repugnat entitas simplex esse compositum: ergo et quod compositum consistat in entitate simplici adaequate. Confirmatur 2o: quia anima rationalis, et corpus sunt de essentiali constitutione compositi humani, ut negare nequit omnis philosophia: nam de essentiali constitutione est humanum; nam anima humana compositi humani: ergo hoc neque adaequate constitui in entitate aliqua simplici distincta a partibus unitis excludendo has a constitutione compositi. Tandem reprobari possunt, quia omne compositum ipsa ... ullum evidentia quia paries, totum est maius sua parte: aut non erit totum, si compositum maius est partibus, quod est adaequate entitas simplex?

Ad dicendum est nostrum:

compositum substantiale neque inadequate constitui in aliqua entitate distincta a materia forma. Et unde est contra secundum, ... probatur 1o: ... compositum

componitur ex substantia materia, forma et unione, et nullo alio pacto, ponitur substantiale compositum substantiale: ergo nihil in adaequate in obliquo illo praeter dictas partes connotatur. Antecedens probatur: quia positis praecise et substantia materia, forma et unione ponuntur iunctis ex partibus substantialibus in eius ordinatis unitis, ita ut inde se [illegible] ut compositum substantiale, ut exercens dictae unitatis, nihil est aliud, quam tale coniunctum et totum. Confirmatur: ea praecise, quae ponuntur materia et forma unitis, ponuntur aliquid in simplici compositis: ergo hoc nulla alia entitate dicta importat substantialiter.

Stabilitur

Cum ipse [illegible] dari in composito humano quoddam esse substantiale denominatum a forma in materia distinctum ab unione et forma: quia materia sic in se ipsa [illegible] praedicatis [illegible]; sed alias videtur esse [illegible] sentiendum: sed contra: quia illud esse substantiale deberet distingui ab unione, ut forma materiae: ergo vel non requiritur, vel requirit aliud esse denominativum. Probatur [illegible]: quia sicut sufficit, quod illud esse substantiale denominatum unione ut forma materiae, ad hoc ut haec denominationes [illegible], et similiter [illegible] superiorem, quod ipsa anima realiter unitur ut forma eidem materiae, [illegible] ipsa anima unione, et similiter [illegible]: superfluumque erit aliud esse substantiale denominativum.

Dicendum

3º: totum compositum nec realiter, nec ratione distinguitur ab omnibus partibus collective sumptis, materia scilicet, forma et unione inter utramque. Patet ex supra dictis ad secundam, et probatur 1º: quia praecise compositis materia, forma et unione inter utramque, et nullo alio interveniente, conceditur compositum substantiale, et e contra: ergo nec realiter nec ratione compositum substantiale distinguitur ab omnibus illis partibus collective sumptis. Confirmatur: quia nulla praedicata nec realia nec rationis possunt de composito dici, quod de omnibus partibus collective dici nequeat: ergo nulla distinctio inter compositum et partes collective potest reperiri. Probatur 2º: praeter materiam, formam et unionem vel restat aliquid, quod sit pars compositi, vel nihil restat. Si primum: ergo non distinguitur compositum ab omnibus partibus collective sumptis sufficienter enumeratis. Patet hoc: nam materia, et unio, et illa alia pars sunt omnes partes collective sumptae, et sufficienter enumeratae; sed non distinguitur compositum ab istis partibus ut praedictis sufficienter enumeratis nulla alia parte dicitur: ergo. Si secundum: praeter materiam, formam et unionem nihil restat,

quod sit pars compositi: quia non distinguitur a compositis aliis partibus collectis
sumptis: patet: quia eatenus distinguuntur, quatenus compositum addit
aliquid aliud praeter istas partes, sed nihil addit ergo. Circa produc-
tionem, et durationem substantiae fiunt frat maxime doctrina praecedens

C. iij

Productio et duratio substantiae fiunt, frat maxime doctrina praecedens

Ex praecedenti doctrina
sequitur, et secundum hunc producere nihil totius compositi a partibus simul
sumptis: quia ut supra dixi. Si totum substantiale non distinguatur a suis partibus non
datur distincta actio totius per se, et totius per aggregationem, ut [illegible]
bus lapides: quod probatur: quia actio totius per aggregationem non distinguitur a
suis partibus: ergo si totum per se non distinguitur a suis partibus, simili-
ter non distinguetur actio per aggregationem. Dices: huius actionis generationis in
composito humano ergo est totius compositi sed separatis actionibus non fiunt
materia et forma unitae, quia materia et forma unitae non sunt totum compositum. Respondeo: compo-
situm [illegible] distinguitur compositio totius, et non est praeter materiam et formam: quia compositum
non est materia et forma. Contra: in destructione hominis manent partes, et non manet
totum: ergo totum aliquid est aliud ab illis partibus, quod confirmatur
[illegible] syllabae totius ab aliquid est distinctum ab a et b:
quia possunt manere a et b, quin maneat ab, et ideo metaphysici
dicunt, quod sex non sunt bis tria. Respondeo: quia ipse [illegible]
dicitur [illegible] in materia, forma, et compositione: ergo compositum aliquid aliud est a
materia et forma.

Haec argumenta nunc secundum mihi manifestant, et evi-
denter mihi probant, non debere admitti in composito, quod sit entitas
modalis aliqua extra ista, [illegible] divisibile compositum. ideo ad [illegible]
non assumptis: compositum potest distingui a composito per aggregationem quia hoc
[illegible] partes non autem unum inter illas; illud autem dicit essentialiter
partes, et unum inter illas: est autem ut existimo, [illegible]
quatenus [illegible] non [illegible] unum partem; neque [illegible] illam partem modalem

constitutivis substantiae compositi appellamus: partes integrantes, non ex qua
et qua fit compositum substantiale ad quas secundo maxime, et aliquo modo
terminus talis actionis generativae non sunt materia, et forma unitae superficialiter,
et quae sic sumptae, secundo maxime: reduplicative, idest prout unitae non maxime.
prout unitae dicuntur terminus, qui est terminus actionis generativae, ratione cuius totum
dicitur perfectum. ad 3um secundo maxime, et maxime simpliciter aliquo non est compositio
materiae, et formae quasi sic, secundo maxime; materia, et forma prout unitarum, non maxime. equi-
dem in statu separationis dicuntur materia, et forma hominis quin debent rationem
hominis ut homo: quia non dant compositum humanum; illam autem rationem non debent
materia, et forma seorsum abiunctae, sed materia, et forma unitae, simultaneum compositum.

Ad 4um

aliqua maxime: in destructione hominis manent partes, contra partes non
maxime. manent partes absque unione partium, secundo maxime. Ingeritur ex dictis
[illegible] quae est unio, sive unionis [illegible] elementa,
syllaba [illegible] ab non esse [illegible] elementa A, et B, quia ut resultet illa
syllaba ab requirunt simultaneam relationem. Deinde [illegible] dicitur,
sex non est bis tria agebat de [illegible] numerorum [illegible] [illegible]
numerum [illegible] duplex numerus ternarius [illegible] numerus
[illegible] sex unitatibus constans. ad 5um [illegible] numerata
[illegible], et [illegible]; unde de materia, et forma dicendi [illegible]
loquebatur.

Arguitur ex fine: [illegible] Petri, et Pauli differunt
specie; sed Petrus et Paulus non differunt specie: ergo [illegible] [illegible]
[illegible]. probatur [illegible]: quia si per [illegible] constituuntur, dicuntur aliquid
specie distinctum: ergo [illegible] specie distinctum. probatur maior syllogismi [illegible]
et [illegible] [illegible] plures [illegible] sola numero distinctae; sed haec plures quae
numero differunt [illegible] [illegible] materia, et forma Pauli: ergo specie
differunt. hinc [illegible] fine, Petrus, et Paulus non [illegible] aliquod
compositum ex materia, et forma unitis: quia aliter dicuntur [illegible] [illegible] specie di-
versorum unde specie differunt. [illegible]: quia si compositum [illegible] [illegible]
materia, et forma unitis, variatis materia, et forma variarentur composita [illegible]: unde

non tamen ob hoc non esset, ad quem fuerat prius. Minor probatur: sicut tempore
partibus, et producentibus [illegible] talis, adductis esse ad numerum [illegible]
sub genere accipientes [illegible] tangunt: quia si non humanitas Petri et Pauli, ut par-
tes, et [illegible] totalitate, quae [illegible] substantia, con-
veniunt specifice, quia etiam totalitas [illegible] specie distincta; etiam [illegible] totalitate,
sive substantia, quae [illegible] similia [illegible] vocabulum aliquorum
[illegible], specie distinguuntur, ut est evidens: quaelibet enim totalitas [illegible] collectione
partium specie distincta: unde quamvis Petrus et Paulus etiam distinguuntur specie. Deinde
[illegible] variabili totalitatis, sive substantiali [illegible] partium: quia variant [illegible]
partes, ex quibus [illegible] illa totalitas, unde [illegible] quam prius erat, ad
quem erat prius.

[illegible] 10, et probabilissima [illegible]: non quidem
distinguuntur specie animae Petri et Pauli: quia [illegible] Petri [illegible] non valent [illegible]
Pauli [illegible] Pauli [illegible] in [illegible] anima, et [illegible],
anima, et [illegible] Pauli, quod [illegible] accidentibus est: [illegible] etiam [illegible]
[illegible] animae Petri et Pauli, specie [illegible], quia anima Petri non [illegible]
[illegible], [illegible], et [illegible], quas [illegible], et [illegible] anima Pauli [illegible]
[illegible]: iuxta [illegible] dicta [illegible] quae [illegible]
[illegible] omnino [illegible], [illegible], distinguendo [illegible]: [illegible] Petrus et Paulus
non constituunt [illegible] partes [illegible] totalis, [illegible], [illegible] partes
[illegible] specificis [illegible]. [illegible]
ad [illegible] constitutionem huius numeri compositi [illegible]; [illegible] numero,
et specie: quia constitutio [illegible] huius numeri compositi [illegible]
[illegible], quae dat speciem, et numerum compositis, et [illegible]
[illegible], similia, et [illegible] sufficienti, sive huius, aut illius speciei [illegible].
[illegible] duplicis, [illegible] ex-
[illegible] substantiali [illegible].

[illegible] 30: [illegible]
partibus compositi collectis [illegible] [illegible]:
[illegible] distinguuntur [illegible]: quia [illegible] esse [illegible]
non [illegible] ad aliud [illegible]: quod si [illegible] partibus collectis

sumptis. 2o: quia competit omni totalitas, et integritas, quae potest reperiri; partibus autem collective sumptis integritas, et totalitas ut omni. 3o: competit omni esse unum; partibus autem collective sumptis omni et plures; ergo et tta. [illegible] omnes: ad [illegible] alterum, etiam competere partibus collective sumptis esse unum per se, ut ordinatas ad aliud componendum ad [illegible], dari in composito, et in partibus collective sumptis totalitatem et integritatem; quod nihil [illegible] quam dari ex partibus, quam dari [illegible] debent ad [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] aliquid [illegible] partibus [illegible], sed collectio partium [illegible]. [illegible] dico: compositio [illegible] esse unum totum, et plures partes; et partibus collective [illegible] etiam esse plures partes, et unum totum. [illegible] An detur, aut possit dari causa intrinseca adaequata compositi? Cum difficultatis speciei, et fontibus exponitur, et [illegible] [illegible] stabilitur

Quaestio 2a

An detur, aut possit dari causa intrinseca adaequata compositi? Cum difficultatis speciei, et fontibus exponitur, et [illegible] stabilitur

Quamvis difficultates discutientes nostro providentur Magistri, etiam eadem magna [illegible] et plurimo, quae pararunt, stilo [illegible] expediendo, [illegible] doctrinae consultorum, [illegible] quod [illegible] ad [illegible] paginas: an detur causa intrinseca adaequata compositi? [illegible] sunt [illegible] argumenti, quod [illegible] conclusione [illegible] latitudine tangit, et dissolvit: compositio [illegible] partes collective sumptae sunt causa intrinseca adaequata compositi; sed causa intrinseca adaequata compositi distinguitur realiter a composito; ergo partes collective sumptae distinguuntur realiter a composito. Consequentia liquet: minor probatur: quia causa debet distingui realiter ab effectu, cum nihil sit causa sui ipsius: quod amplius tenet in causa intrinseca, quae se exhibendo dat esse composito; [illegible] se debet exhibere alteri, quod per suam exhibitionem causat: ergo, quod causat causa intrinseca realiter distinguitur ab ipsa. Major arguitur probatur: quia [illegible]

partis divisim sumpta est causa intrinseca inadaequata compositi: ergo collectim sumptae sunt causa intrinseca adaequata compositi. Probatur: aliquid datur in composito, quod adaequate causatur a partibus; sed praeter hoc aliquid partes divisim sumptae, quia quaelibet una causat, et praeter illam alia causat compositum: ergo hoc aliquid sunt ipsae partes collectim sumptae. Maior probatur: aliquid datur in composito, quod intrinsece causatur a partibus, secus praeter quod nihil causatur intrinsece a partibus: ergo aliquid datur, quod causatur adaequate a partibus. Probatur: compositum est adaequate causatum, et separari nequit, consequenter intrinsece constituitur: ergo ab aliqua causa adaequata sed non a partibus divisim sumptis: ergo ab illis collectim sumptis.

Istis, et aliis argumentis, quibus imperia sua probare conabantur, qui exercuerunt [illegible] aliquam causam intrinsecam adaequatam compositi asserere, moderni quidam gloria tenerunt verum repugnare causam intrinsecam adaequatam compositi, nec ista est, quam nisi fere ego melioris notae etiam amplecterer, et docere. Pro qua suppono 1º: causam intrinsecam illam dici, quae per sui exhibitionem dat esse effectui, quae constituit per modum [illegible] intrinseca sumpta dantis esse composito quod constat, et continetur a sua parte physica. Causa intrinseca adaequata talis dicitur, quae ita causat, sive dat esse effectui, seu composito, ut praeter illam nihil aliud causat compositum. Suppono 2º: causam intrinsecam, quae proprie talis sit, debere aliquo reali absolute causato. Et ratio apparet, quia omnis causa sub ratione talis dat esse alteri distincto esse, sive per influxum ut causa efficiens, sive per sui exhibitionem ut partes, qua ratione causat causa intrinseca. Ultimo, quod suppono, et ex hoc [illegible] locum habere aliquem, qui opinati sunt dari causam intrinsecam adaequatam compositi identificatam realiter adaequate cum composito; cum inter causam et effectum nisi rationibus differentia sit realis talis inadaequata distinctio reperiri debeat, nihil sibi ipsi causare potest.

Suppono 3º:

in composito in genere, quo nomine causae intrinsecae intelligatur quidquid constituit physice compositum, nisi aliis [illegible] quibus

Causae ex quibus fit, etiam unio, quae est causalitas, sive causa qua usurpat nomen causae, et partis componentis, licet pars modalis, et non absoluta: aliud sensus est dari causam intrinsecam adaequatam compositi, ex ma, et forma, etiam collective sumptas, argumentum nullum a composito, quod dicit etiam collectivae omnes unis. supposito, partes compositi collective sumptae sunt partes quae sunt importatae per particulam et coniunguntur inuicem ad praedictum subeundum: atque in hac propositione ma, et forma sunt compositum. partes autem compositi distributive sunt ipsae partes sumptae alterae, ita quod quaelibet sine alia importetur per particulam et coniunctam ipsius ex ma, et forma est compositum, et forma est pars compositi, et ma est pars compositi. unde cum loquimur de partibus diuisim, loquimur de quaelibet sumpta absolute ad subeundum praedictum proprie; cum autem de partibus collective loquimur de omnibus simul sumptis, ita quod praedictum conveniat ex partibus iunctis non competat.

Probatur conclusio 1a. neque partes compositi diuisim sumptae, neque eaedem collective sumptae sunt causa intrinseca adaequata compositi: ergo non datur in composito causa intrinseca adaequata compositi. probatur antecedens quoad 1am partem: partes diuisim sumptae sunt quaelibet pars sumpta absolute; sed quaelibet pars sumpta absolute non est causa intrinseca adaequata compositi: ergo. minor constat ex dictis: maior est evidens: quia quaelibet pars ita causat intrinsece compositum, ut non sola ipsa intrinsece causet compositum: ergo ita causat, ut non causet adaequate compositum: ergo ita causat quaelibet ut non sit causa intrinseca adaequata compositi. quoad 2am partem probatur antecedens: quia partes compositi collective sumptae sunt ipsum compositum, aliquo etiam hoc in indicati: ergo partes compositi collective, neque adaequata neque inadaequata causa intrinseca compositi sunt: patet consequentia quia causa vera et propria, sive adaequata, sive inadaequata, distinguitur debet a suo effectu saltem inadaequate ab effectu causato, ut ostendimus. antecedens autem multis probatur: ante omnia figura est, quod evidens facta collectione, sine partibus compositi, quantumlibet alia detrahas

amotis compositionis actibus.

Confirmatur: nihil datur in composito, de quo possit verificari, quod sit causa intrinseca compositi, et praeter illud nihil aliud causa intrinseca compositi: ergo nihil datur in composito, de quo possit affirmari, quod sit causa intrinseca adaequata compositi. Probatur antecedens: quia de singulis partibus compositi id nequit verificari; neque enim de materia, neque de forma, neque de unione verificari potest, quod sit causa compositi et praeter eam nihil causet compositum, quia praeter materiam causat forma, et praeter formam causat materia, et praeter utramque causant materia et forma: ergo utramque[?], de omnibus collective partibus id nequit verificari, quia falsum est, quod causent neque adaequate, neque inadaequate, cum sint ipsum causatum, ipsumque compositum: nihil ergo datur in composito, de quo possit affirmari esse causa intrinseca adaequata compositi.

Probatur conclusio[?] secundo: causa intrinseca compositi est, quae se habet ex parte constituentis compositum; sed implicat dari partes constituentes compositum, quae sint adaequate constitutiva compositi: ergo implicat dari causam intrinsecam, quae sit adaequata causa compositi. Major constat ex terminis; minor manifesta: nam causa intrinseca compositi illa est, quae per suam exhibitionem saltem alteram partem aliquid constituit; sed implicat quod una[?] altera constituere partem, quin illud constituat ut partialis; ergo causa intrinseca compositi partialiter constitutiva compositi est, ac proinde: causa intrinseca compositi non est compositum[?], cum sit aliquid compositi; sed quod non est ipsum compositum, et est aliquid compositi, est pars compositi: ergo causa intrinseca compositi pars est constitutiva compositi. Minor consequentiae[?] videtur: quia esse partem compositi non excludit, immo potius exigit, et necessario admittit aliam partem constitutivam compositi; pars enim, ut talis, respicit aliam partem: ergo admittit aliam causam compositi; sed esse partem compositi et esse causam compositi adaequatam implicat; sed causa intrinseca compositi est pars compositi: ergo implicat causa adaequata compositi, sicut implicat pars adaequata, et mediata adaequata praeter quam alia mediata non detur.

Confirmatur

Quarta hic ratio est haec: Causa intrinseca completi includitur in completo: ergo causa intrinseca completi requirit esse adequata. Probatur consequentia: quia eo ipso quod includatur in completo, hoc addit aliquas alias partes, sicut causa completi; tunc enim materia est pars includens, quia super addit alias partes quae illam includunt; sed eo ipso requirit partes includens esse causa adequata, ergo alia pars includens etiam est causa: ergo etc. Antecedens vero probatur: quia causa intrinseca completi est aliquid completi debetque [illegible] completo; sed quod est aliquid completi debet necessario includi in completo tanquam pars includens; ergo causa intrinseca completi includitur in completo. Haec mihi persuasiva sunt, quamvis plures alias rationes [illegible].

Hoc supposito probant secundo non dari causam intrinsecam sufficientem completi: quia causa intrinseca sufficiens completi illa est, praeter quam nulla alia causa requiritur; sed nulla datur causa intrinseca data: ergo. Probatur minor: quia nulla datur causa intrinseca completi, quae non sit pars completi; sed nulla datur pars completi praeter quam alia pars non requiratur: ergo nulla datur nec dari potest causa intrinseca completi praeter quam nulla alia requiratur: ergo nulla sufficiens causa.

Colligitur secundo doctrina et hoc probatio [illegible] non est dari in completo hoc adequatum [illegible] includens et inclusum: hoc est: dari aliquid includens in completo, quod est tunc includens, quod ita includatur in completo et ab illo distinguatur, ut praeter illud nihil aliud includatur in completo, et ab illo distinguatur [illegible] includens et inclusum. Probatur autem: illud, a quo tunc includens distinguitur debet includens et inclusum, est pars totius completi; sed id, quod includens est [illegible] partes [illegible], ita includit [illegible] ut praeter illud includatur aliud [illegible] partes [illegible]; ergo illud, a quo tunc includens distinguitur debet esse includens [illegible] adequatum [illegible]. Minor est evidens: quia illud a quo tunc includens distinguitur debet esse includens et inclusum, [illegible] includit

includitur; sed quidquid realiter includit includentes, propter definitionem ex syllogismo: quia id quod includit includit verissime adaequatum, et exhaurit aliquid comparatum, a quo etiam dispositum totum est includentis aliis: quod est includit, ut et aliud plus includit includentes, et disparatum cum esse alio: quod non est includit totum tum adaequatum includentis, et esse includentis aliis.

Solutio.

[illegible] locuuntur magistri aliqui, qui docent quod si supposita causa adaequata accipiatur pro [illegible] ita quod [illegible] causa absoluta duae causae [illegible] adaequatae compositi, ex [illegible] collectis adaequati cum composito [illegible]. Denominatione est: [illegible] locum [illegible] esse non [illegible] substantiis physicis adaequatis compositi, [illegible] causa physica adaequata compositi [illegible] quia substantialibus physicis compositi est pars compositi; sed pars compositi requirit adaequatam substantialibus compositi: pro maxime [illegible] in ordinatione physica quae proprie physica est [illegible] resultans ex substantiis [illegible] cum substantialibus [illegible] substantiis in ordinatione physica, sed aliquod [illegible] inde est, quod substantialibus adaequatis physicis [illegible]; quamvis pro parte [illegible] est inadaequatis substantialibus compositi, et [illegible] collectis [illegible] alia [illegible] in ordinatione [illegible] figuris ordinationis [illegible] substantialibus adaequatis est id quod est [illegible] substantia abstracta: sed siquidem [illegible] dispositio, et dispositiones [illegible] substantialibus adaequatis [illegible] physicis compositi; hoc autem est [illegible] collectis [illegible] dispositio compositi. Cum autem utrumque causa adaequata compositi [illegible] cum aliis instantiis solvuntur breviter

Cap.

Utrum causa adaequata compositi supra faciem cum aliis instantiis solvuntur

Arguitur, [illegible] hic [illegible] superioris compositio [illegible]:

Siquidem partes collectae requirunt esse causa physica intrinseca q̄-
quanti eius realitas omnes sunt a parte: requirunt siquidem collectio
realis unius causae physicae proprie, et effectus; vel unius causae metaphysi-
cae improprie, quae est tota essentia rei prout nunc dicta explicata, definita,
sicut res ipsa definita, realis distinctio, una cum plane intelligatur: ad
3m probationem concedo ant., et nego cons. et conseq. Valet in causis intrinsecis
argumentum quod causae partiales causarum inadequatae collectio [illegible]
causarum partialium est causa nec adequata nec inadequata; quia
ipsae causalitates, sicut et partes ipsae in causis intrinsecis. Valet
argumentum hoc: est causa partialis distincta semper causarum inade-
quata; ergo est collectio [illegible] causa adequata: et ratio quia collectio omnis causarum
distinguitur realiter ab effectu causato. Ad 3m probationem nat. [illegible]: cuius pro-
batio etiam nam data est: Nec siquidem compositio physica aliquid dat in potentia
quod intrinsece causat compositum, et praeter quod nihil causat intrinsece compo-
situm; neque verificatur potest de istis partibus distincta eius parte quaq-
libet alia dicta, quae causant; neque de istis collectis, eius sint ipsae causalitates
ut supra probavimus.

Ad 3m probationem distinguo antecedens: partes et
adequate causantes adequationem physicam, concedo ant.; adequationem causarum [illegible]
ant. explico: totus quidem compositis intrinsece est adequate causatus
a singulis partibus distincte sumptis, quamvis non causent se intrinsece [illegible] in-
trinsece, neque sic causat intrinsece, eius neque sunt [illegible] partes; causant
se intrinsece totum, quod ex male [illegible] resultat: non tamen est causatum partibus
adequate adequatione causae, hoc est, non tota causa alia, aliqua ab nullo
alio causatur; hoc etiam patet in causis extrinsecis: Cum enim [illegible] plures
dantur causae ad effectum producendum, quaelibet producit totum effectum; non
tamen quaelibet est adequata causa effectus, sed inadequata: nisi duo
ignes applicentur ad productionem alicuius ignis. Et ita dicamus quod
duplex causa inadequata extrinseca sed semper effectum totum
causas adequatas. Duplex autem causa intrinseca inadequata sed
semper non efficit [illegible] adequatas ut proxime dicta.

Ad [illegible] 10: haec propositio est vera tantum de partibus causant indivisum oppositum: quia et haec est de partibus causant indivisum oppositum, et nihil distinctum ab illis causat indivisum oppositum; sed si non intellectus dat causam indivisam et adaequatam oppositi: quia [illegible] inde [illegible] nihil quod non sit pars oppositi causat indivisum oppositum: quia tantum de partibus causant indivisum oppositum aut [illegible] [illegible]: haec propositio tantum de partibus causant indivisum oppositum est vera, si ita exponatur, de partibus divisim sumptis causant oppositum, et nihil adaequate distinctum a collectione omnium partium causat indivisum oppositum, [illegible]: si ita exponatur: de partibus divisim sumptis causant oppositum, et nihil distinctum ab illis divisim sumptis causat indivisum oppositum, [illegible]. [illegible] de [illegible] [illegible] pluribus [illegible] fallacias [illegible] oppositis, et aliis ex [illegible]: quae dependent [illegible] est [illegible] [illegible]. [illegible] ex [illegible], [illegible] exclusivis [illegible] exponi per copulativam [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] tantum [illegible] [illegible]: [illegible] vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], hoc sibi de partibus collective [illegible] et divisiva, seu distributive, [illegible] semper [illegible] exponendis, et admittendis [illegible] [illegible].

[illegible] haec propositio tantum de partibus oppositi causant indivisum oppositum si exponatur in sensu [illegible], falsissima est, et contradictionem involvit: exponi enim [illegible]: de partibus oppositi divisim sumptis causant, et partibus divisim sumptis nihil causat: haec autem exponens est evidenter falsa, quia [illegible] [illegible], quod pars quaelibet partium nulla alia pars causat oppositum. [illegible] [illegible] causat [illegible], [illegible] causat [illegible]: [illegible] est illa propositio in sensu distributivo exposita. Vera autem est propositio, si in prima exponente [illegible] [illegible] de [illegible] alio adaequate distincto [illegible] partibus collective: nihil enim quod sit adaequate distinctum a collectione omnium partium causat oppositum: quia quidquid causat oppositum indivisum pars oppositi est; pars autem oppositi non distinguitur adaequate a collectione omnium partium. Non vera est propositio illa, quae [illegible] [illegible]

adeundo, sit nihil, quod non sit pars compositi causati intrinseca comparatione; verum tamen est haec, nihil adaequate distinctum ab omnibus partibus collective causati intrinsece compositi. falsa tamen est haec, nihil distinctum a collectione omnium partium causati compositi, quia quaelibet pars est distincta saltem inadaequate a collectione omnium partium, utpote includens alias exclusas ex causati compositi. in instantia 20.

In instantia 20: haec est vera propositio omnibus causis intrinsecis partialibus nulla est causa intrinseca partialis: falsa etiam: omnibus causis intrinsecis partialibus causantibus et praeter illas nihil partialiter causat: quia causa intrinseca partialis est vera causa intrinseca totalis, et adaequata. Ad id quod diceretur in simili ad deductionem aliquis causae intrinsecae partialis praeter omnes causas intrinsecas partiales adeo ut [illegible] distinguendo ant.: hic propositio exceptiva est vera praeter omnes causas intrinsecas partiales distributive sumptas nulla est causa intrinseca partialis adaequate distincta a collectione omnium causarum partialium intrinsecarum, concedo ant.: adaequate distincta a singulis causis partialibus, sive ab omnibus distributive sumptis, nego ant. quaelibet causa intrinseca partialis adaequate distinguitur ab alia, non tamen adaequate sed inadaequate distinguitur a collectione omnium: quia quaelibet includitur in collectione omnium: praeter quamlibet ex causis intrinsecis partialibus alia datur, sed praeter omnes collective nulla datur non inclusa in collectione. Prior etiam distinctio locum habet: omnibus causis intrinsecis partialibus distributive sumptis causantibus, et praeter illas distributive sumptas nihil partialiter causat, nego cons., et praeter illas collective sumptas nihil non inclusum in collectione omnium partialiter causat, concedo cons.: praeter omnes causas collective sumptas, nihil tamen compositum causat quaelibet ex causis, quae est quid inclusum in collectione omnium causarum.

in instantia 30:

omnibus causis partialibus causantibus, et nihil, quod non sit causa partialis causat compositum: quia causa partialis sunt causa adaequata compositi: ant. est certum, et omnibus notum est: id, quod causat, et excludit a causando alia quaecumque entitates est causa adaequata, sed causae

partiales causant et excludunt a causando id quod non
causa partialis: ergo causae partiales sunt causa adaequata. Maior
videtur manifesta: nam partiales causae distributive sumptae causant
et quidquid est extra alias distributive sumptas non causat effectus:
ergo causant, et excludunt a causando quidquid aliquid extra est: probatur
quia causant. x

Quo posito, nemo dicit: causae partiales
distributive sumptae causant quidem effectus, excludunt etiam a causando
quidquid non est causa partialis sive pars effectus; non tamen excludunt
omnino nam admittunt alias causas partiales, quae sunt in collectione
collectione omnium causarum partialium: praeterea, quia maior excludit
a causando id quod non est causa partialis effectus; non tamen excludit
se, neque excludit minorem a causando: nam minor admittit se, et maior ad-
mittit eam, et omnis admittit omnem: ergo causae partiales distributive sumptae
admittunt ad causandum alias, quae sunt in collectione omnium: ergo causae
partiales distributive sumptae non sunt causa adaequata, quia distributive
sive sumptae excitant, quod illa causant, et admittunt alias ad cau-
sandum.

Ad probationem, cum admittit in bonitate maior, et
minor, nego: quia ratio, et legitima vis praemissae huic maior probat
oppositum, si ergo causae partiales causant effectus, et excludunt a ca-
usando aliam quamlibet entitatem, quae sola praeter est, causae parti-
ales distributive sumptae et sumi debent admittere in causando ali-
quam aliam entitatem adaequate extra alias distributive sumptas: neque omnino
admittit eam quae est alia entitas omnino adaequate extra. Hinc designanda
est hac propositio, quae magis ad modum ostendit assumptum, scilicet, causae
partiales distributive sumptae causant, et quidquid est extra alias
distributive sumptas non causat effectus: et quia taliter est, huic maior
causat effectus, et quidquid est extra omnem non causat effectus, et
sic causat effectus, et quidquid est extra ipsam non causat effectus,
et omnis sicut, quae simpliciter falsificat est, ostendit esse oppositum

aliam adversarij clamores comprimus

Contra instantiis aliam adversantiis clamores compressimus

Collabescit

quia ad tuas quando mixtas ex divisivis et copulativis consequentias per causam adaequatam compositi sic agebat: omnes partes divisive sumptae sunt causa intrinseca compositi, et praeter omnes partes collective nihil datur extra compositum, quod causet compositum: ergo partes sub divisione sive partes sumptae sub quando mixta ex collectiva et divisiva sunt causa adaequata compositi. Primum enim implicat, siquidem, quoties causa verificatur de diverso subiecto aliquo adaequata; ita quod partes causae verificentur de singulis partibus compositi, et adaequata verificatur de omnibus collectis: sicut in hac propositione, et paulo est duplex continens, de quolibet divisive verificatur partes contentae, et de omnibus collectis verificatur partes duplex quatenus per se dat sequi mixta ex divisivis et copulativis. Sic ergo castigando discurrendi libidinem, qua ingeniis similes, et paralogismos in practicis sub deformes labitur;

Habet

Causa enim, nam dicitur qui dixisti argumentum nandeo in logicis non implicat quidem esse dimissum illa, quod detur causa adaequata, ubi causa verificetur de diverso subiecto, aliqua adaequata: quod evidentius sic ostendo causa intrinseca adaequata, causa intrinseca debet esse adaequata; sed si causa intrinseca verificatur de diverso subiecto, aliqua adaequata causa intrinseca non est adaequata: ergo si causa intrinseca verificetur de diverso subiecto, aliqua adaequata, nequit dari causa intrinseca adaequata. Maior fere evidentia assertitur ex claritate terminorum: probatur: si causa intrinseca verificetur de diverso subiecto aliqua adaequata, subiectum, quod est causa intrinseca, diversum subiectum, quod est adaequatum; sed hoc dato sequitur, id, quod est causa intrinseca non est id, quod est adaequatum: sed si hoc dato sequitur, causa intrinseca non est adaequata; cum nullum sit terminis obiectum id, quod est causa intrinseca, et id, quod est adaequatum

Ad 2um de magistro implicatur doctrina sine doctrina conferente dari causam intrinsecam adaequatam compositi; debet esse vera ista propositio: causa intrinseca compositi est adaequata; sed in doctrina tali non conferente dari causam intrinsecam adaequatam compositi, nequit esse vera propositio: ergo doctrina talis non conferens dari causam adaequatam compositi implicat contradictionem et proinde falsificata est. Confirmatur: in doctrina tali non conferente dari causam intrinsecam adaequatam compositi, id, quod est causa intrinseca compositi, distinguitur realiter ab eo, quod est adaequatum; sed quando datur distinctio realis inter subjectum et praedicatum propositionis affirmativae, nequit esse vera propositio affirmativa: ergo in tali doctrina nequit esse vera ista propositio: causa intrinseca compositi est adaequata. Concedo sequelam: nam est [illegible] intelligibilis: nam aliquid [illegible]: quia id quod est causa intrinseca compositi sunt partes distributive, id quod est adaequatum est collectio partium sive partes collective; sed partes distributive sunt singulae partes, distinguuntur realiter a collectione [illegible]: ergo etc.

Et quamvis nunc hoc admittibus adaequatam alicuius [illegible]: quia illi, quod est causa intrinseca compositi, [illegible] esse adaequatam est differentia causarum, quae pertinet ad adaequatam et inadaequatam: ergo demonstrat causam aliam, quae est causa adaequata: ergo id, quod est adaequata est vera causa: ergo [illegible] id, quod est causa ab eo, quod est adaequatum; aliud non est dicere causam adaequatam et inadaequatam, ac id, quod in argumento [illegible] dicitur [illegible] in hac propositione, et quamvis [illegible] duplex [illegible], [illegible] duplex [illegible] conveniat optime propositioni, et partes collective sumptae esse causam adaequatam minime partibus compositi collective, nec partibus distributive conveniunt. Quod si contendit [illegible] latissime [illegible] partiale.

Et talis cum alio [illegible] magistro, et quia in scholis [illegible] celeberrimo theologiae primario [illegible] partes compositi distributive [illegible] per sufficientem illarum enumerationem causa adaequata compositi [illegible] dari [illegible]. De partibus [illegible] compositi distributive sumptis.

et sufficienter enumeratis verificatur quod causent, et quod soli causent; sed id, de quo verificatur quod causet, et soli causet est causa adaequata; ergo partes oppositi divisive sumptae, et sufficienter enumeratae sunt causa adaequata oppositi. maior probatur: et impugnantes quod causent talis partes est certus, et adversarii admittunt; quod vero soli causent constat inde: quia nihil aliud praeter illas sufficienter enumeratas causat: quia praeter me, et parentes, et praeter eos nihil aliud causat; ergo ipsae soli causant: ergo adaequate causant. Verum arguunt a contrario; si ipsi impugnantes statis debeo hoc filio: et dico causa adaequata dico, de quo verificatur, quod causet, debet verificari, quod soli causet; sed de quolibet parte divisive ab alia, sive de tribus distributive sumptis post sufficientem eius enumerationem verificatur quod causet, et de quolibet negatur verificari, quod sola causet: ergo nihil datur de quo verificari possit, quod adaequate causet

Respondeo negando ant. ad probationem nego maiorem quoad 3 partes, cuius probationem similiter nego: et dico: quia praeter eas partes divisive sumptas, et sufficienter enumeratas datur aliud, quod est una eius collective sumptarum. Probatur: quia eae partes divisive sumptae, sunt singulae divisive ab aliis; sed praeter singulas datur aliud quod? nempe: quod numerentur sufficienter eae partes divisive sumptae, et, quod singulae numerentur, et nulla innumerata maneat; sed etiamsi singulae numerentur, et nulla innumerata maneat, praeter singulas datur aliud: ergo praeter eas partes divisive sumptas et sufficienter enumeratas datur aliud: ergo partes eae divisive sumptae et sufficienter enumeratae non soli causant.

Sed urgetur, et impugnatur solutionem adhibitam: si praeter eas partes divisive sumptas sufficienter enumeratas maneret aliud eae partes divisive sumptae non essent eae partes divisive: ergo non manet aliud praeter eas divisive sumptas. probatur antecedens, quia si maneret aliud, eae partes divisive essent aliae partes; sed una pars non est eae partes divisive, et sufficienter enumeratae: ergo eae partes divisive

nerent omnes partes divisivae. Resp.: negando antecedens; si manerent alia, nunquam
posset fieri sufficiens numeratio partium, et non esset finis sed infinitus nu-
merus partium. 3o: quia sensus propositionis est, quod praeter omnes has sufficienter
enumeratas daretur aliquid non, et sic non omnes essent aliae omnes.

Respondetur

ergo: ad 1um probationem distinguo maiorem: si manerent alia, omnes partes divisivae
essent una pars, dicitur alterata, non maior; essent una pars, sive alterata
id est quaelibet, concedo maiorem. Similiter distinguo minorem, et nego consequentiam; et quidem omnes
partes divisivae sufficienter enumeratae sunt ex illis partibus et tamen
inadaequatas compositi, quarum quaelibet est una pars: una enim est una pars
et alia est una pars, et sic de aliis: si autem sic numerantur omnes, quae sunt
est, quod praeter unam, quae est una pars, detur alia, quae est una pars, et non
ex tamen inadaequatis compositi. Hinc, quod una pars dicatur non
sint omnes partes sufficienter enumeratae, si autem quaelibet, sive singulae
ita quod quaecumque ex illis partibus divisivis alia sit enumerata, admit-
tatur alia: sed autem sufficiens numeratio, quia singulis praenumeratis
nulla ex illis divisivae nulla alia datur, quae non sit una ex his.

Ad 2um

distinguo maiorem: si manerent alia, nunquam posset fieri sufficiens numera-
tio partium, id est, daretur aliqua non numerata, nego antecedens: id est, daretur
alia ex numeratis, quae lateret, concedo antecedens non acquiesco aliquibus prae-
numeratis, nunquam posset fieri sufficientis partium enumerationis: quia
post enumerationem singularum, quae nulla alia pars manere potest
non numerata licet singulae illarum numeratae sint. Aliud quippe est, quod
praeter quamlibet detur alia, quae debeat numerari postea, et hoc verum est;
aliud, quod praeter quamlibet detur alia, quae non sit numerata; et hoc
quidem non requiritur. Ad 3um distinguo consequentiam: propositio dicens, quod praeter
omnes has divisivae sufficienter enumeratas datur aliquid non, quia significaret
omnium numeratarum, concedo: quia sit adaequate distinctum a collectione omnium, sive
quod non sit unum omnium numeratarum, nego. Equidem praeter Petrum datur Paulus,
et praeter Paulum Antonius, et sic de aliis; et hoc modo enumerantur omnes divisivae

prius quos sic dividi numerabiles evidentur: et dantur alii, et alii qui sunt omnes ex aliis numerati, vel numerandi; ac inde hoc dividendum, contra collusio eius hoc, quod falsum maxime est, de corpore subjecto, quia corpore continuo, et de corpore, et minime subjecto, quod [illegible] corporis subjecti [illegible]; agendum hic nobis est, [illegible] et principium compositionem [illegible] mathematicis [illegible] tractare de tractu libri 2i Physicorum de Causis extrinsecis corporis naturalis, et ipsarum causalitatibus.

Liber 2us Physicorum de Causis extrinsecis Corporis naturalis, et ipsarum Causalitatibus

Postquam superiori libro priores sive causas intrinsecas corporis naturalis exposuimus et explicavimus, 2us hunc librum de Physica [illegible] causas extrinsecas [illegible] exponendo definiuit: [illegible], et [illegible] nomen [illegible] quoniam [illegible], quae [illegible] et fiunt, quatenus [illegible] causa [illegible], a natura, ab arte, aliqua a fortuna [illegible], et fato; de his aliis [illegible] quae Physicus hic [illegible] [illegible] praemittenda [illegible] quid sit natura, et quibus [illegible] conveniat?

Disputatio 1a
De natura, et Arte

Quaestio 1a
quid sit natura, et quibus natura conveniat?

Multipliciter in Physica, et Theologia [illegible] nomen hoc natura [illegible] quidditate [illegible] existentia [illegible]

rei aliquid ex intrinseca natura. 3° pro causarum eius creatarum solutione; et ideo quod quo distantius eius exurit superius, sive superexcelit [illegible] 4° demum aliis pluribus occupationibus omnibus [illegible] abest natura per exempli Aristotelis, videndo, loquendo, et scribendo, sive [illegible], quod est principium intrinsecum operationis vitae: natura enim ita accepta [illegible] est; sumitur enim vox natura a nascendo. In hoc sensu philosophi describunt naturam Aristoteles hic textu 23 in hunc modum: natura est principium, et causa, et ratio movendi et quiescendi, in quo est primo, et per se, et non secundum accidens; quae verba in communem Scholasticorum translata divus Thomas [illegible]: natura est principium, et causa motus, et quietis eius, in quo est primo et per se, et non secundum accidens; quae verba singulatim exponenda nobis sunt.

Dicitur natura principium

et causa quia duplex vox clarioris gratia ponitur hic quando et aliquorum nostrorum [illegible] in hoc vox [illegible] sibi [illegible]: hoc est ea ratione, quia [illegible] intrinseca [illegible] principium motus et causa quietis; motus autem ab Aristotele describitur 3° Physicorum: est actus entis in potentia prout in potentia, id est, actus ille, per quem id, quod erat in potentia ad aliquid, acquirit illud aliquid, ad quod erat in potentia. Quadruplex est motus: primus qui est transitus a privatione formae substantialis ad formam substantialem, qui vocatur generatio. Secundus qui est transitus a minori ad maiorem quantitatem, qui augmentatio dicitur: tertius est transitus a qualitate ad qualitatem, et dicitur alteratio: quartus est transitus ab uno loco in alium, et dicitur latio, sive motus localis. Quies duplex est, alia positiva, negativa alia: haec est carentia motus, sed haec non est propria quies; sed quies positiva, quae est quietatio rei ad quietem per motum, ut quietatio [illegible] acquisita per motum localem, vel alterius qualitatis [illegible] quietatio.

Deinde

dicitur, eius in quo est primo et per se, et non secundum accidens: per quae verba duo requirit Aristoteles ad rationem naturae: primum: quod sit principium intrinsecum motus illius entis naturalis, et competat illi in quo [illegible] tanquam passo

ria s. illius entis, cui realiter intrinsecum inest, in quo tamquam in subiecto sit ipsa ratio. Et ideo ratio 2a, quae tale subiectum dicit moveri hinc est, quod causa extrinseca movendo corpora alia non sint propriae ratio dicti talis motus: ut Deus, qui subiectum corpus, et spiritualiter movet extrinsece, tamquam causa extrinseca operans, quae aliquod subiectum producunt: ita Angelus, qui est principium motus corporum, quae caelestia corpora movent. Et quod aliquando Aristoteles ad rationem esse, quod sit principium motus innuente naturae, et per se, et non per accidens; hoc est, quod dicit quod est ratio sit innuente naturae tamquam res essentiale et quidditativa illius: idem est per se ratione, quod est de essentia entis: unde excluduntur accidentia in opposito accidentis; quod clarius explicabit Aristoteles in dictis verbis per se et non per accidens.

Ex hac expositione quaedam deducuntur ad primum definitionem sumendam: primo, Aristoteles solus loquitur de entibus corporis substantialibus, in quibus una pars alteram movet, in qua est tamquam in subiecto s. formalis, et includit ad omnes alios proprietas accidentia dicens partes movere per se, sive totum in quo tamquam pars clauditur ratione: unde corpora dicuntur ratione distincta per partes identitatem; per sequens etiam in opposito ratione, sive principium motus. 2o igitur debere esse principium intrinsecum, sive entitatis, quae movent: causa enim, sive principium movens extrinsecum, aliquid tamen non est naturale, non enim, quod dicitur ab aliquando violenter contrario movet, naturalis est. 3o: quo modo ratione abstrahere dicatur, et opponatur violento, casuali, et fortuito: quae sit ratio in opposito intrinseco, nec non et per se principium sed ab extrinseco operante pertinent ad artificialis, et violenta: ex accidens fiunt quae casu, et fortuna fiunt.

Hinc primo sic est exponere, quibus modis res dicatur naturalis, non enim hoc nomen naturale multipliciter usurpatur: pro quo supernaturali opponitur: et hoc modo ea omnia quae per miraculum fiunt supernaturalia dicuntur; quae autem praeter miraculum, naturalia: per miraculum autem dicuntur fieri ea, quae excipiuntur terminis

aliis causarum agens excedunt. 2o, naturaliter sumitur pro eodem ac naturaliter:
in quo sensu opponitur libero: et sic dicuntur, quae naturaliter operantur
et aliae causae naturales naturaliter operari dicuntur. Et nos ipsi dicimur
naturaliter operari, quando absque deliberatione operamur. 3o naturale dicitur id
quod iuxta communem cursum causarum accidit communiter. Et in hoc sensu
pluvia in hieme dicitur naturalis. 4o dicitur naturale, quod a natura seu
principio intrinseco provenit, et sic motus lapidis ad centrum naturalis dicitur, et hoc
modo naturale opponitur violento: violentum autem definitur ab Aristotele 3 physicorum
Cap. sic est id, quod provenit ab extrinseco, passo non conferente vim, sed
potius reluctante. hoc et privative, et positive potest accidere. scilicet quatenus
privatur res hoc sibi naturali debito, ut si ignis privetur suo calore [illegible]. scilicet
quatenus in ipsa producitur aliquid contra ipsius exigentiam, ut calor
in aqua.

Aliqui hic quaerunt, an Deus possit violentiam inferre
creaturae? resp. affirmative, et hoc quidem tum privative, tum positive;
sive in sensu lato, et stricto sumpta violentia: hoc sequitur ex stricte
sumpta dicitur requiritur aliquid, cui passum repugnet, seu reluc-
tetur. probatur: quia Deus potest spoliare creaturam suis actibus naturalibus
intrinsecus exactis, ut impediendo causam in actu 2o [illegible], ne
[illegible], et aërem [illegible] calorem, [illegible], ut [illegible]
in fornace Babylonica, et potest [illegible] privare, ut
probatum est. rursus potest Deus dare lapidi [illegible] sursum, in-
producere in aqua calorem in gradu ipsi repugnante, et [illegible] contra
agentia naturalia: ergo et positive et privative violentiam potest Deus
suo libero creaturae inferre. quod si tamen aliquibus dicas, creaturam
esse [illegible] potentiam [illegible] obediendi Deo, unde sequitur numquam
creaturam reluctari Deo operanti, ac proinde non pati violentiam: re-
spondetur [illegible]: aliud quippe est, esse creaturam [illegible] ad obediendum
Deo, ut [illegible] Deo ipsa exequi tenetur, et hoc verum est; aliud [illegible]
potentiam obediendi Deo omnino, quia contra ipsarum [illegible] exigentiam [illegible],
quod falsum est.

6 / Cum ipsi naturali philosophiae loquitur, quod haec scilicet
quod claudit intra materiam quae de forma et de astris, et a mobili expertia
unde ordo efficientia, quoniam ex partibus, quae edant in ipso ente,
sit principium motus et compositum privationis, forma, et subsistentiae non est
motus, sed est quid [illegible]: non privatio; quia sit principium corporis naturalis
[illegible]. non est principium passibus, aut activis intrinsecis motus, sive
non dicendum ad quantitatem per motum, nec principium quietis est, eius non decrebit huius
per motum acquisitum. Non unio; quia sit principium motus non est, nec activus
nec passivus in compositio. Non subsistentia; quia non est, et prope in esse
naturali, eius non pertineat ab esse physico compositi, ut patet intuenti
notare Chardini. Quarum totius compositi non est materia patet ex [illegible]
philosophorum [illegible]; id autem, quod ex his, materia scilicet forma,
et compositum; materia quidem non est sed anima ut hoc. Et probat haec quae principium
eius ut tale non est principium, et causa motus ut, et per se, et [illegible], et [illegible]
et haec parte: ideo enim dicuntur efficere, et producere effectus scilicet huius, quae
compositum forma efficit et producit, et ideo [illegible] dicitur quia eius materia
[illegible] scilicet eius quantitas.

Respondetur autem ex: non materia sit principium naturae
naturae aliquid [illegible] apud Suarez: afferet etiam S. Thomas
[illegible] [illegible] et [illegible] metaphysicis, et alii [illegible] eandem notionem
amplissimam, et [illegible] ex [illegible] hic textu: natura autem subiectum
est, aut subiecto inest, et ex aliis pluribus [illegible] testimoniis, quae
[illegible] [illegible]. Ex hoc probatur: quia materia est principium passivum motus, et quantitatis
eius entis, in quo est per se tanquam pars [illegible] illius: Et enim
et principium non [illegible], quia ipsa materia movetur, quia mutat [illegible]
[illegible] forma, et [illegible] forma producit motum ipsius [illegible]. Ergo quia
si materia non est natura, sequeretur, quod mutatio sive generatio substantialis
non esset naturalis: quod probatur: quia illa non est naturalis [illegible], quae est [illegible]
producti, et quae se non producit, nec movetur: [illegible] naturale est ad [illegible]
quae movetur, et quae est principium passivum [illegible], ad quam [illegible], et [illegible]
nationem naturalis [illegible].

Probatur 2o assertio facultates tum motus tum sensationis esse vere et proprie naturam. Nam Aristoteles 2o Physicorum [illegible] ubi ait, solum dicimus naturam principium passivum motus, sed non ita. Probatur: quia ea mutatio dicitur naturalis, quae intenditur a natura; sed ea mutatio naturalis est a principio passivo: ergo natura solum est principium passivum. Probatur maior: quia ea mutatio dicitur naturalis quia unumquodque est aptum mutari a quolibet agente [illegible]. Sed hoc nullibi [illegible] physicis [illegible] nisi per principium passivum: ergo. Consequentia probatur: quia natura qualitatis est principium intrinsecum eius, quod movetur; sed principium activum motus qua tale non est intrinsecum ei, quod movetur: ergo principium activum ut tale non est proprie natura. Sed dicendum est [illegible] omnium [illegible] quamcumque facultatem esse proprie naturam in corpore physico motus [illegible]. Probatur 2o ex Aristotele hic textu 12, ubi de forma loquitur ait: atque natura magis forma, quam materia, unumquodque enim tunc magis dicitur, cum est actu, quam cum potentia est: quia facultates sunt vere, et proprie principia physica motus, qui est in ente naturali, sicut principio, quod unumquodque ex sua intrinseca [illegible] constitutione; sic [illegible] vegetabiles per motus nutritionis, sensitiva per motus operationis, per principia localia, et si: rationalis per locutionis, risus, fletus, admirationis, et alios motus particulares, qui dependent ab anima, et phantasmata [illegible] aliae [illegible] per motus [illegible] aut [illegible] aut [illegible] physicis, qualitates sunt naturales: ergo sunt verae, et propria natura, et [illegible] principia intrinseca motus physici.

Adhuc [illegible] aliquas antithesiones [illegible]

Quaeris hic [illegible], an [illegible] rationalis [illegible] ultimus [illegible] sit vere, et proprie natura: et [illegible] ex textu [illegible] ultima [illegible] est vera, et propria [illegible], et [illegible]: est vera, et proprie natura [illegible] stabilitur [illegible] (Vincentij, et Lateranensis [illegible]: plures [illegible] humanos quos [illegible] ab alia [illegible], et talis est, quia [illegible] apertos fletus, locutio, et [illegible]: ergo [illegible] vera natura [illegible] ultimus rationalitatis [illegible]. [illegible] separata a [illegible] natura, [illegible]: [illegible] denominatur [illegible] in [illegible] communis, et vera [illegible] propria [illegible]: [illegible]

desper[illegible]

de partibus animalium C. 1°. consideratio animae separatae non spectat ad physicum in quo non datur principium naturae: et ideo probavit: quia movet principio animae rationalis separata per suas operationes aliquando etc., in quo claudit Aristoteles ergo: quod natura sumpta in philosophia: propter autem dici etiam, quatenus est intrinsecum principium intellectionis, et volitionis, quae sunt operationes naturales ipsius animae etiam separatae.

Ad illud secundum ... motus dico: quia mutatio naturalis procedit a principio passivo, non motus a principio activo, sed passivo, dicitur motus: ideo si quando effectivo motus est principium intrinsecum entis naturalis; et hoc quidem nullum est aliud praeter se in se passivo: ut grave in aqua si ad proximum sui particulares resistentiae, et similiter motus localis exercentur per quem naturalis sentientis velocitatem acquirit. Ad confirmationem dico totum syllogismum principium aequivoce activum est talem est principium naturae: principium enim activum vel sit abstrahitur a principio intrinseco entis, et a principio extrinseco entis, quod movetur. Sed in natura non potest concipi principium activum est, sed quod principium activum intrinsecum entis, quod movetur, seu passivo. Quaestio 2a de Arte, et ente artificiali: ubi de Casu, fortuna et fato.

Q. 2a
De Arte, et ente artificiali, ubi de Casu fortuna et fato

Artificialem dicitur quod fit ab arte: ars autem est principium aliquod, sive regula dirigens ad opus externum recte faciendum, ut in logica dicebamus: distinguitur enim habitus ab arte ob ... circa res factibiles: idest collectio regularum, sive corpus praeceptorum dirigentium ad opus externum efficiendum: et ideo logica est principium artis ... docuimus. Ens artificiale autem includit aliquid materiale, et aliquid formale: materiale includit ipsa entia naturalia, sive magnitudinem, aurum, et c(aetera): formale dicitur figura accidentalis vel illi, sive ordinatio ex quo ens artificiale elaboratur: unde, quaestio artificialis

sit imperfectior, potius cessante ea, ex qua fit ens artificiale. Ex quo
hoc existimarunt plures Antiqui, hic quaerunt quaedam sua illa acci-
dentalia, quae ens artificiale includit, constituti. Aliqui apud Nomi-
nalistas hic, et apud Thomistas dispositionem locali seu ea asserunt,
esse quandam formam artificialem, et accidentalem, nihil dicunt aliquam, nam
figura corporis, dispositione locali, et partium coordinatione.

Dicendum est
nobis formam entis artificialis ac localem positionem, sive dispositionem et coor-
dinationem partium: ipsa forma artificialis Cathedrae, aut domus nihil
est aliud, quam illa dispositio, et coordinatio localis, quae sunt ligna
Cathedrae, et lapides, ligna domus: nec forma picturae artificialis aliud
quidem, quam talis dispositio, et ubicatio colorum certarum distantia unius
coloris ab alio, quorum applicatio; quae posita propria tali dispositione locali
partium ligni, et regulata per praecepta symmetrica Artis, quando
alia forma non intra, ponitur hoc ens artificiale, sit Cathedra, et posita
propria hac dispositione, et ordinatione locali lapidum, et lignorum ponitur domus:
et per hoc propria, quod ponantur hi colores talis ubicati, et in tali dispositione
iuxta praecepta Artis, ponitur ens artificiale, sit pictura: ergo forma artifici-
alis praeter non hac locali ubicatione, et dispositione, aut coordinatione par-
tium accedit.

Haec forma entis artificialis dicitur figura naturalis, quae
sic appellatur a Mathematicis: dicitur insuper per quantitatem, quatenus
provenit a tali locatione, et dispositione partium quantitatis: sic quadrata
dicitur domus, et Ecclesia rotunda. Haec figura naturalis, quae consistit in
dispositione locali partium cum actuali extensione, et commensuratione cum loco
non habet corpus Christi Domini in Eucharistia, ut fide tenetur: cum
totum corpus Christi sit singulariter parte loci. Sed haec figura exponitur
quae consistit in pluralitate partium organicarum, quae habent secundum extensionem
actualem, et commensurationem cum loco.

Hic non abstrahere ... exponere
quomodo, et quare natura perfectior sit Arte. Et ex quidem originale

producunt aliud corpus naturale; ars autem et artificiale ens, aliud non naturale, nec artificiale producunt. 2o: omnis in ente naturali forma est substantia, in artificiali accidens. 3o: in ente naturali forma est in omnibus partibus entis naturalis; in artificiali forma tantum est in externa superficie. 4o: Ars non efficit operationes naturales, sed artis efficit opera artis, ut patet in hoc pictore et musico: dicit autem Aristoteles lib. 8 huius libri artem perficere naturam, quia habitus facilitatis acquisiti naturaliter regulis ad opus externum. 5o: ars artificiale non habet propriam aliquam intrinsecum motum, sed quod movetur, beneficio naturali.

Quod si dicas, horologium artificiale saepe ex se causa ut moveatur id, in quo est, ut patet in ipsa horologio; quia est causa motus in ipso horologio: Ad hoc nego assumptum: quia id quod movetur non quidem a se, sed ab aliquo ente naturali extrinseco movetur: quod evidens est in horologio: si enim trahuntur, et volvuntur dentatae rotae, si circum equis librata ponderibus circumferentur, si cuspidem acus, si media dentata rota semper, quasi ad numeros labitur, si denique tota quasi dependente machina, aurium ponderibus brachia circumacta hinc atque pendentia trahuntur sonitu, et tympana aerea malleo percussa strepitum effundunt sonitus, totus equidem ille miraculis, et numerosis partibus dissimilis corporibus ab ipsis terrae ea ponderibus, quae naturaliter deorsum moventur, fluunt: ipsis quippe ponderibus tota fabrica, vinculis alligata machina, quae ipsa causa motus, sed a se naturaliter agentibus, lapidibus scilicet gravitantibus, et aliquibus partibus mutatis, sed immutabiliter movetur.

§ 3

Quid sit ens casuale et fortuitum explicamus, sive quid sit casus, fortuna a quibus fiunt entia praedicta. Casus est causa per accidens, et praeter intentionem aliquid. Causas enim, quas nos ignoramus, quae solent causa esse, nec communem, aut maiorem aliquam effecta causato habet: ut ruente domo, aut vento vehementer flante lapis, aut tegula deorsum descendit, et hominem praetereuntem percutit. Nam lapis causa est naturalis motus illius deorsum, ad cuius percussionem est causa casualis quia illud non intendebat, sed per accidens causat unde eventus casualis dicitur

Unde optime carpit Cletus errorem illorum Ethnicorum, qui huius universi machinam, et fabricam casui, et fortunae tribuebant; si enim fortuna aut casu mundus hic factus esset, effectus quidem esset alicuius agentis, sed non intendentis mundi factionem, sed aliquid aliud, ex quo praeter intentionem agentis accidit mundi factio: quod et causae providentiae speculationi derogaret.

Fortuna a qua etiam fortuitus, quando dicitur aliter hic causa indefinita, vaga, et incerta, ut alii explicant, est causa particularis liberi agentis, quae praeter intentionem, aut ex raritate eius causae accidunt: ab his effectibus agens, et praeter intentionem inveniens thesaurum dicitur habere fortunam in inventione thesauri, quem non intendebat: sicut dicitur homo fortunatus, qui ludens semper lucratur, lucrum enim a fortuna dicitur provenire: quia ludens intentionem lucrandi habet, non tamen est ea intentio, neque omnino lucratur ex labore, et ex tanta sua intentione: unde causa per accidens dicitur fortuna aut illius lucri. Hinc est quod ad Deum nullus datur effectus casualis aut fortuitus, quia Deus sua providentia, et disponit causas, ex quibus effectus oriuntur: nihil enim evenit praeter intentionem Dei omniscii; sed ad nostri, qui causas eventus ex concursione casuali causarum ignoramus, dicuntur fortuiti, et casuales eventus: ut enim optime ait Cicero de natura Deorum ignoratio rerum, atque causarum fortunae nomen induxit: ex quo colligitur, quam ridiculi fuerint Romani, et illi Gentiles, qui fortunae templa quaedam extruebant, aut somniabant, de quorum numero fuit etiam Poeta, qui ajebat: te colimus fortuna Deam caelo collocamus. Hinc aliqualiter intelligitur vulgare illud quod sit parum fortunae apud virum magno ingenio praeditum; quod et Aristoteles innuit dicens: ubi maximum ingenium, ibi minima fortuna: quatenus ingeniosiores plura provident, et de eorum eventus praeveniunt, unde minus relinquunt circa fortunae locum.

Fatum denique aliter ab Ethnicis, a Catholicis aliter usurpatur: fatum apud Ethnicos causa quaedam immobilis in eadem eventus omnes in evitabili necessitate disponens. Hanc causam praecipue in sideribus collocabant, a quorum influxu necessitari ...

et voluntatis liberae, ac summis nostris actibus inimicum credebant:
quinimo fatis se eludere non posse sibi ipsis miseri fatalis, et
invincibili serie existimabant. errorem hunc plurimis damnavit
Ecclesia praecipue in Tridentino, et alibi, et a executoribus ejus
Astrologiae judiciariae, fatalis enim de fide est, hominem immunem esse a neces-
sitate aliqua in suis operationibus; ac proinde laudabilis, aut damnandus
esse: et sic sentit ac loquitur Divus Augustinus de Civitate Dei
ubi si nomine ipsius fati Catholici auxilium aliorum proclamare quasi Cha-
racteres non fatis, quemadmodum potest uti a Serenissima Regia dicti [illegible] de Vela-
sco [illegible]: fatum est, imperium rebus mobilibus dispositionem, per quam
Providentia suis omnia nectit ordinibus, per ipso mittere aliud, quam ipsa
Divina Providentia Creaturarum gubernans, et dirigens sibi efficaciter
hoc, non fatum, quatenus semper requirit suos effectus ordines, salva
in Creaturarum libertate: quod alibi nos Divina Providentia intendis
nolens non [illegible] hoc. Disputatio 2a De Causis in communi. Quaestio 1a quid
sit, et quotuplex Causa physica? Caput 1 traditur definitio Causae physicae
in communi, et divisionem aliquas Causae breviter exponimus

Disputatio 2a

De Causis in Communi agimus

Quaestio 1a

quid sit, et quotuplex Causa physica

Caput 1

traditur definitio Causae physicae in communi, et divisiones Causae exponuntur

Esse maxime di-
fficultatis definitionem Causae ut physici in communi demonstrat:
praecipue cum plura sint Causarum genera, et eis nulla ferme extra
definitionem Causae reperiuntur: quia ipsi plures ex contrariis [illegible], in quarum sin-
gulis non leves difficultates offenduntur: augeat hujusmodi difficultates omni-
no latinorum Ecclesiae Patrum, et Doctorum aliorumque graecorum

hinc fiunt dicunt causam ad mittendam in Divinis, [illegible] principium productivum: quia causa dicit [illegible] et esse numero [illegible] distinctum a producto: cum vero in Divinis, principium producat vere et realiter a se distinctum, sed eiusdem numero naturae, et [illegible] illo, nempe Pater Eternus causa realis non est, sed principium productivum, et generativum filii: unde aliud nomine causa, aliud nomine principium productivum apud Ecclesiae Patres intelligendum, licet enim omnis causa sit principium; non tamen omne principium causa est: hinc causa correspondet effectus, principio autem productum correspondet [illegible]: quia Pater Eternus realis non est effectus productus a Patre, sed [illegible] a Patre productus.

Pater [illegible]

Ex [illegible] sit [illegible] causa in omnium [illegible], est principium per se influxus esse in aliud: [illegible] Almagestes, [illegible] causa est, quae per se influit productionem effectus: sed [illegible] causa efficiente, quae [illegible] causa in omnium [illegible]: quia [illegible], nec [illegible] causae [illegible]: Causa [illegible], et [illegible] causam [illegible], quam influunt per causalitatem aliquam [illegible]: [illegible] non [illegible] hic [illegible] punctum [illegible], [illegible] causa est: est principium influxus [illegible] causa [illegible]. [illegible] impugnatur aliorum [illegible] causa, ex qua aliquid fit; sed [illegible] causa [illegible] quae extrinseca, [illegible]: nam causa ex qua, est aliquid, ex quo tanquam ex parte resultat totum, ut [illegible] causa [illegible], [illegible] communi [illegible], quia non ex causa efficiente, sed a causa efficiente effectus [illegible], et [illegible], qui causa [illegible] causam, ex qua aliquid fit [illegible], [illegible] illa particula ex qua est [illegible] omnes [illegible]: nam ex [illegible] [illegible] causa [illegible], et ex [illegible], et [illegible] in generationibus [illegible] [illegible].

[illegible] aliud [illegible] causa

[illegible] in [illegible] est principium omnium causae alicuius [illegible]: [illegible] quod Pater Eternus non est causa filii [illegible]

Hic locus praecludere quod debebit in hoc dicto anoto exponendi, omnes probat eadem ne fieri propius causa esse posset sal... [illegible] ... actione? ideo similibus nobis exponere videbitur, si causa physica vera dicta est propius communicatio esse cui defectivis: Deinde dicto, si causa physica efficienti sit mali et fateri, et si velles intra causas physicas etiam physicas causas enumerare ipsi etiam opponit: Sed respondere dicendo causa finalis, nec exemplaris causa sunt causae physicae, et reales, sed intentionales: qua non dant esse nec physice producendo, nec influendo physicum influxum nec conservando intrinsece effectum: quod in causa finali ut tali clare comprobatur, quae sic est aliquid impossibile, et tandem non existens; et neque physice causare. Nec exemplaris causa propria deinde ad effectum est ... conservando quae operante ut est reatus: ideo dicitur haec causa physica propria rationalis.

Deus vero dicitur per causa in omnium non dicuntur boni et veri per divinitatis Divinum. Ut patet, ex ... Christo non debet esse cui defectivi, sed indefectibili. Ratio est, quod ex eo effectus creatus defectibilis sit, et absolute destructibilis a Deo, quod Deus vere et realis causa sit eius effectus creatus. Nec est contra, cui dante esse necesse causa causa intrinseca, et realis propriae de defectibilis, ut patet. Si autem velles propius ut tali definire, etiam propius est id, quod communicat esse aliud: quae si ... parte, ex illi, quod tibi causat, ex illi, quod causa physica non est, ut Christus ... [illegible]

Deus ex ... simile: dimus possibile, s. impossibile, et Angelus natus ab aeterno produci a Deo, ita quod in nullo instanti nasci fuisset Deus in quo non fuisset Angelus. Tunc sic arguitur: ille Angelus esset effectus Dei, et Deus causa physica Angeli ... coexistentia effectus ex causa non tollit esse causa ut patet in sole, qui causa lucis est vera causa, et tamen in nullo signo naturae tempore existit, in quo non existat lux; et tamen ... Angelus non esset defectibilis, esse natus productus sit a Deo. Ergo dicere causa ... esse ... defectibili. ... causas, et ... magis; ... magis

qualibet si tamen natura producit Angelis aliis digno modo non est de pacto,
ut maxime cuicumque imponere difficultatem potest in Angelis imper-
fectibilibus per totam aeternitatem fluentibus dispensare, ut magis convenientia An-
gelis alterum in singulari mysterio reclamandi Angelis per totam
aeternitatem a parte post: quod est [illegible] etiam per totam aeternitatem
Angelus statuat, in quibus erat supposito Divino decreto de [illegible] con-
munio Angeli: quod dicimus non tollit defectibilitatem absolutam Angeli
sicut non tolleret dependentiam a Deo: quia supponit Divinam voluntatem
exercendam in creatione talis Angeli, et dominium alias Dei, quo Deus
se per excellentiam suae libertatis non abdicat.

Solis divisionibus aliquibus
in communi enumeravimus: Et imprimis omnium [illegible] ista aliae quae
species ex causa [illegible], [illegible] intentionalis reducuntur in aliquibus aliis,
et [illegible] ... [illegible] causam [illegible], aliquibus [illegible]
opinio placuit: [illegible] causa efficiens finalis, materialis, formalis et exem-
plaris, quae [illegible] extrinseca a formalis et [illegible] [illegible] [illegible]
causa alicuius intrinseca, extrinseca alia: Causa intrinseca est, quae intrat
effectum, cui dat esse: extrinseca, quae effectum, cui dat esse, non intrat.
Deinde causa alia dicitur per se, alia per accidens: illa est, quae ex
propria virtute [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
producit: Causa per accidens dicitur illa, [illegible] [illegible] bene [illegible]
effectum, cuius [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible], quae [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] per accidens [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
dicitur Causa per accidens [illegible].

Sed dividitur Causa per se in physicam
et moralem, illa dicitur, quae realiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: Causa moralis [illegible] [illegible]
illa, quae [illegible] [illegible] ad effectum, [illegible] [illegible] [illegible] effectum in
prudentium [illegible] existimatione: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] aut
occasionem [illegible] dicitur Causa moralis occasionalis, [illegible] [illegible]

se habet, quia distinctis a diversis adaequatis in ..., ut si peccatrice effectus pro-
duxerat. Ergo Causa similiter libera fuerit actus productiva effectibus
dicitur causa moralis fuerit actus, quatenus ... cum operanti tribuit
bonitatem, vel malitiam actus.

Dividitur 2° Causa in proximam et re-
motam, sive in Causam mediatam, et immediatam: haec dicitur, quae per
suas entitatibus, et intrinsecas virtutes dat esse effectui: illa, quae non per
suas entitates, et intrinsecas virtutes dat esse effectui, sed media
aliqua alia virtute ipsi addita: sic Albus dicitur causa mediata cla-
ritatis, sic aqua calida manum calefaciens est Causa mediata caloris
in manu producti, quia non calefacit manum per virtutem intrinsecam calefa-
ciendi, quae deest in ipsa aqua, sed quia ipsi accedit virtus calefaciendi,
nempe Calor. Hic dubitant aliqui, num sit vera, et propria causa Causa
mediata? Ratio dubitandi est: quia illa non est vera et propria Causa, quae non dat
esse vere, et proprie effectui; sed Causa mediata non dat esse vere et proprie effectui:
ergo non est vera, et propria Causa. Minor patet in exemplo aquae calefacientis
manum: quia vere et proprie dat esse effectui, quod talem virtualiter praecontinet
effectum; sed Causa mediata ut aqua calefaciens manum non praecontinet virtua-
liter effectum, cum non praecontineat calorem in sua natura ipsa aqua, ut est
evidens; ergo. Hoc supposito: quod non est vera, et propria Causa, quod dependet
ab effectu ut ergo posito non existente aqua bene datur effectus; sed sic est-
in ... calor, qui est Causa immediata caloris in manu producti,
quia bene datur effectus, ergo non existente aqua, quae causa media-
ta est. ut patet in accidentibus eucharisticis, quae suos solummodo
effectus extra subjectum quantitatis quibus in penetrationem, caeteraque
... praestita.

Quarto dividitur Causa in totalem, et partialem,
sive in adaequatam, et inadaequatam: illa est, quae absque alterius
concursu dat esse effectui: haec, quae simul cum alia dat esse effectui. Subdividi-
tur haec in adaequatam in actu 1°, et 2°, et partialem inadaequatam 1° et
2°. Causa adaequata in actu 1° est, quae ... tota ... est dare esse

effectum, adaequata in actu 1o, quae ex sola dat esse effectum, inadaequata in actu, quae ex sola sufficiens non dare esse effectum: inadaequata in actu 2o, quae sola non dat esse effectum ante [illegible], quare eadem causa potest esse adaequata in actu 1o, et inadaequata in actu 2o. alter ratio in duplici [illegible] fuit applicata ad aliquam [illegible] productionem; quare quaelibet causa adaequata in actu 1o, et inadaequata in actu 2o. aliae causae divisiones, ut de causa efficiente occurrent dicendo generaliter Cap. de causa in actu 1o et in actu 2o, et earum distinctione

Cap.

De Causa in actu 1o, et 2o, et earum distinctione

Dicitur Causa in actu 1o, quae potest dare esse effectum; causa vero in actu 2o quae re ipsa dat esse effectum. Sed cum dicitur actus primus, et secundus in causa breviter utrumque explicandum, ut ad praecipuas difficultates perveniamus. actus ergo primus causae est virtus intrinseca causae cum omnibus requisitis ad agendum, sive ad dandum esse effectum: haec requisita et positiva, et negativa possunt esse: positiva sunt [illegible] ad effectus productionem approximatio, et [illegible] causae [illegible]; negativa sunt negationes, sive carentiae impedimentorum, quae obstant productioni effectus: haec impedimenta, vel possunt auferri ab ipso operante, vel auferri nequeunt ab ipso. [illegible] applicato igni prope [illegible], [illegible] impedimentum in ipso ad producendum ignem, scilicet [illegible]; et cum hoc impedimentum est auferibile ab ipso igne [illegible] expellere quia ipse potest [illegible] a se. [illegible] carentiae [illegible] impedibus [illegible] et ferendi [illegible] hoc impedimentum inauferibile ab ipso ad curandum: hic [illegible] in actu 1o proximo curandi, quia hoc impedimentum ab ipso inauferibili, erit [illegible] in actu 1o remoto: ignis autem in casu supra posito erit in actu 1o proximo, quia impedimentum, quod habet, est ab ipso auferibile. [illegible] actus primus remotus causae est virtus intrinseca causae cum impedimento ab ipsa inauferibile.

Causa in actu 1o est virtus intrinseca causae, ne[illegible] sive actualiter exercita: unde sensus est quod causa in actu 1o ultima entitas causae dicens etiam constitutiva causalitatis, sive actionis ipsius rei cuius sunt, et non exercens in actu 2o producendo effectum, et ratio est: quia denominatio causae in actu 1o dicit aliquid, quod denominat in actu 2o causantem et id, per quod denominatur in actu 2o causans; sed hoc est ipsum exercitium causandi, sive ipsa actio: [illegible] [illegible] constitutivum causae in actu 1o [illegible] [illegible]; et [illegible] considerare de causa in actu 2o proxime, et absolute. Hic enim denominatio ultima entitas ipsius causae, et [illegible] producendi effectum [illegible] actionis [illegible] [illegible], [illegible], et alia requisita sibi approximationis causae [illegible], etc., et insuper dicit pollentiam actionis, et effectus: causa siquidem proxime proxime, et absolute producens effectum, et dicit entitatem causae prout quatenus est extra producere et effectum proxime extra productum, ut alibi de [illegible] [illegible] [illegible]. Hi siquidem denominationes semper connotant aliquid intrinsecum, et extrinsecum aliquid [illegible] [illegible].

Nota pro [illegible] quod constituit actualiter causa quatenus est ex parte causae aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et apud [illegible] [illegible] [illegible], quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actualiter causae includi [illegible] duo, et ipsam entitatem causae et pollentiam actionis, per quam tendit intrinsece causandum, tamquam obliquo, illud vero in recto; sicut albus includit duo, scilicet ~~[illegible]~~ [illegible] et albedinem in obliquo [illegible] [illegible]: causa in actu 2o dicit [illegible] actionem existentem: sed causa in actu 1o debet dicere [illegible] ipsius actionis ut possibilis. [illegible] [illegible]: quia id, quod constituitur in actu 2o, sive actu existentis, constituitur in actu 2o, sive [illegible] possibilis. Sed [illegible] per actionem actualem constituitur causa in actu 2o, per actionem possibilem debet constitui causa in actu 1o, [illegible]: causa in actu 2o constituitur per relationem ad effectum possibilem: [illegible] dicit in actu 2o actionem possibilem, sive pollentiam actionis, per quam tendit in effectum causandum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denominationem

terminus autem sanctus ex aliis eorum, et quod dicere solent predicamenta [illegible] in Aristotelem [illegible] sic aliud esse actus entitativus, aliud physicus: actus entitativus est quidem non repugnantia intrinseca, sive possibilitas intrinseca ad existendum, et Aristoteles [illegible] actus entitativus existendi, quia haec intrinseca possibilitas ad existendum: dicit autem ipse possibilitas actus entitativus, quia est potentia existentiae actuali in subsistendo [illegible]: valet enim: existit, ergo potest existere, et non e contra. actus vero physicus est virtus ipsa productiva, et effectiva autem: ex quo, quamvis non [illegible] ad producendum Antichristum est actus entitativus Dei ad productionem Antichristi. Differunt autem hi duo actus primi, quod actus entitativus immediate producitur; neque enim Antichristus possibilis est productibilis, sed ipsius existentia; sed actus physicus est vere productivus actus ad productionem, et sic omnipotentia Dei est vere actus physicus productivus Antichristi.

Dico 1o. Causa immediate physice producere debet, per ipsam entitatem intrinsecam productibilis effectus, et immediate per possibilitatem actionis, aut effectus. Probatur Illustrissimus [illegible]: Causa immediate physica est, quae sua virtute producit primum effectum immediate; sed sola intrinseca entitas causae productiva producit primum effectum immediate, et non possibilitas actionis: ergo sola entitas intrinseca causae productiva, et non possibilitas actionis debet esse causa immediate physica. Maior patet: quia id quod immediate causat est immediate causa physica. Minor est evidens: quia id potest producere effectum immediate, a quo physice producitur effectus immediate; sed a sola intrinseca entitate causae productiva producitur physice effectus immediate, et non a possibilitate actionis, ut est manifestum; ergo actio immediate non producitur physice a sua possibilitate, sed ab intrinseca entitate causae: ergo sola intrinseca entitas causae potest producere effectum immediate, et non possibilitas actionis: ergo haec non constituit actum physicum causae.

Dico 2o.
actus entitativus actionis, et effectus consistunt per possibilitatem actionis, et effectus. Probatur: quia actus entitativus est potentia intrinseca ad existendum; sed potentia intrinseca ad existendum consistit per possibilitatem intrinsecam, sive in ipsa non intrinseca [illegible] possibilitate: ergo actus entitativus actionis, et effectus consistunt

per possibilitatem intrinsecam actionis, et effectus, sicut est, quod actus 2us
[illegible] causae sine actione, et effectus dicat essentialiter non repugnantiam, sive
possibilitatem intrinsecam actionis, et effectus; insuper non actus 2us physicus
quid nihil est aliud, quam ea virtus, quae physice productiva, et dat effectum;
ad aliud posse non dat sibi ipsi physicam existentiam ut planum est.

Concedo

ad 2um argumentum [illegible] dispensando causa: quod causa in actu 1o philosophice
actus 2us physicus causae dicit ipsius actionis ut posse, non tamen: quod causa in
actu 1o logico, sive actus 2us logicus actionem, et effectus, dicit essentialiter actionem
ut posse, tamen logice equivalet id est, quod existentia causae in actu 1o constituendo
[illegible] ut posse; sicut in actu 1o logico: itaque quamvis annihilabilitas quae [illegible]
est, et non in actu 1o logico existendi, tamen quod essentialiter dicit, [illegible]
actus 2us physicus includitur annihilabilitas non est ipsa annihilabilitas possibilis,
sive possibilitas annihilandi, quam non dat ipsa intrinseca sibi causa pro-
ductiva, sed ipsa Divina: similiter actio ejus existens in actu 1o [illegible]
[illegible] elevantis in actu 1o logico, quae habet possibilitatem intrinsecam; ideo [illegible] possibilis
sive hinc actus 2us logicus constituit virtutem physicam ipsius productivam. ad 3um
[illegible], distinguo [illegible]: quod dicat actionem possibilem tanquam relationem [illegible]
[illegible] tanquam aliquid essentiale actui 1o physico, nego; [illegible] si admittamus con-
nexionem essentialem, et [illegible] causae in actu 1o physico ad effectum, ejusque possibilitatem;
[illegible] non constituit causam, quia refertur ut est causa, sed habet prius ut [illegible]
relationem, et connexionem; de quo alibi. Quaeritur 2a. An prioritas requiratur
inter actum 1um, et 2um causae, sicut inter causam, et effectum?

Quaestio 2a.

An Prioritas requiratur inter actum 1um, et 2um causae, sicut inter causam, et effectum

Plura hic cumu-
lant, et dilucide [illegible] pertractant, quae potius [illegible], quae [illegible]
in [illegible] communiter habentur apud Philosophos, et Theologos
[illegible] [illegible] causa [illegible]
vulgo dicitur [illegible] quae prioritate? de prioritatibus, et posterioritatibus

genera in Dialectica ex Arist. recensuimus, et explanavimus sc. prioritatis temporis, naturae, dignitatis, consequentiae, et his quibus prioritatem originis addunt Theologi. Porro prioritas causae vel prioritas temporis, vel et naturae. Audiunt prioritas temporis, sive durationis, est praecedentia unius rei ad alteram in aliquo instanti reali existentiae: hanc temporis sive durationis prioritatem non esse necessariam inter causam et effectum, ex communi sententia constat. Et patet in sole producente lucem, et in igne calorem producente in eodem instanti reali in quo ipsae causae existunt. Igitur simultas temporis non obstat, cum in causa aliquando suo effectu prior sit, et si ut optime ait Divus Augustinus lib. de Gen. ad litteram cap. illud, inquit, ante est aliquid et non tempore, sed quodam origine prius est, quam illud ante est.

Prioritatem naturae explicant Arist. et Mathematici, dicuntque, id prius esse natura, quod sublato tollit, et non convertitur, ut sublato uno sublato convertitur. Ex quibus ego, si prioritas naturae est independentia causae a sua dependente absque mutua dependentia, prioritas naturae independentia causae absoluta, et dependentia causae a qua dependet effectus, et hoc sensu prioritatem naturae habet causa, quae prior effectu est, quia independens est absolute, patet quia ad esse requiritur effectus, et hoc sensu effectus dependet: effectus autem dependet absolute ab physica causa, quae cum ipsius existit, non e converso ex parte effectus sine causa, et ita in physica causa. Haec prioritas naturae appellatur prioritas originis, ut differat a prioritate rationis, quae prioritas aqua dici solet.

Hinc est, quod plures DD. ex Thomistis et Scoto docent, prioritatem naturae esse illam, quae datur in causa in ordine physico ad effectum; illa vero causa, quae ordine physico est ex eo non esse priorem natura effectu; id nostris

origine, sive prioritate a quo licet ex utraque parte sumi possit prop-
ositio in re nominis, qua prior natura dicuntur illa, quae distinguuntur
sine alio esse; sed causa physica respectu effectus non distinguuntur sine
effectu esse: ergo non dicitur prior natura effectu. unde ulterius deducitur causas
liberas, quae ut explicatur est, non dicuntur causae effectus, et universaliter
causas naturales priores ... tempore praecedere effectus, quia
ipsa ut nunc ipsam dicebamus, quae potest tempore praecedere est prior
natura effectu causa vero, quae cum effectu producunt, ut sol cum luce
ipsius cum calore non est prior natura effectu, sed origine et prioritate
a quo.

Nobis vero magis arridet alia vulgaris sententia, et prior-
itatem naturae aliter explicare qua clarius mihi videtur asserere solem
non esse natura priorem luce, ergo non esse natura priorem calore; probatur, quia ex
supra dicto ... terminis ... id quod est causa quando primo
ut alterius sit principium non ... dicit: unde oportet ... ex parte sui requisitis ad sui, et deinde ex existentia sua natura prior
sua dicuntur, et ipsa natura prior natura sua dicitur, quatenus aliquo modo
est causa sui ... et natura sit deinde ... sua ex-
tenus dicitur, et est causa prior natura suo effectu, quatenus si ... natura
causae ex ... talis ... non praecedat tempore effectum, potest sine contra-
dictione, et implicatione ... praecedere tempore, et duratione
effectum.

Nam explicans prioritatem naturae causae ex ... com-
muni sua ... metaphysicae, sed ... dicendum est
causam posse esse ... prior tempore suo effectu quantum ad sua
... sed ... ageret ... volunt aliqui causam ... per
sine ... : si autem intendit causa aliqua, quae non
antecedat tempore suum effectum, id non est ex parte ... talis causae,
sed ex aliqua peculiari conditione. Accedendum ergo ... dicere-
... in ... 8 o
ga: ... cum in divinis ... immaculatis ...

eximium alia, ut vero ita, sic ut filius relativum quatenus ee filii ita, ā ratione non posse ee sine sese invicem, sine contradictione sic sine relativa mutua, ac aut proinde ita potest ee sine contradictione, sine suo correlativo sibi effectum; ita quod si pronatione ee sine illo non sit contradictio ut dicunt ... Phys. 3 methaphysica.

Huius expositionem faciunt 1° Sixtus Dat. Suarez disp. 8° philosophiae sec. 6 et 7a, et D. ang. Arriaga disp. 7 sec. 6a, quatenus asserunt prioritatem non dicere aliud, quod dicitur, sive illatio ab effectu existente ad causam; non vero a causa existente ad effectum: quod probatur ... effectus sine contradictione non posse sine causa separari; causa vero ex natura talis posse sine contradictione separari sine effectu: quod hac ratione suadetur. prioritas enim in causa seu effectu est independentia quaedam causae ab effectu ex natura causae, et dependentia quaedam effectus a causa ex natura effectus; sed haec independentia causae ab effectu est ita, prout quia causa ex natura sua talis potest absque contradictione praecedere tempore, et duratione effectum; non enim arguitur ab existentia realis causae ad existentiam realis effectus: ergo haec prioritas in causa seu effectu est quaedam ita, prout quia causa ex natura causae non praecedat potest tamen sine contradictione praecedere tempore, et duratione effectum.

Atque posterioritas in effectu seu causa, sive dependentia effectus a causa ex natura effectus est ita, prout quia effectus ex natura sua talis non potest absque contradictione existere sine causa: contradictio quippe est existere effectum ut talis absque causa. Arguitur enim recte a posteriori: datur effectus: ergo datur causa, cum nihil sibi ipsi possit dare ee ut causa sua: ergo et ita si autem nequit dari sol, quin detur lux, quae est ipsius effectus inhaerens soli subiecto, id non quia ex natura causae, ut causae, cum sine contradictione possit divini actione conservari solem quin detur lux; sed ex aliqua peculiari contradictione causae ut notavimus supra ... : qua sit lux est passio naturalis solis, sicut calor ignis.

Sicut

Sicu optime intelligi quam, et quomodo apud Theologos, nec declaretur, sit Pater Eternus prior natura filio Divino sed solum prior origine, ut constat ex Divino thema patre et articulo cli. Divinis Personis, dicitur ordinis originis absque ulla prioritate temporis, s. n. est dicere; qa sine implicatione nequit esse Pater Eternus esse prior tempore, et duratione filio, qa ex sua natura, est ipso Pater e pro tota eternitate in actuali productione filii; contradictio autem est esse pro tota eternitate in actuali productione filii, et non existere filium pro tota eternitate rursus: filius Divinus non dependens a Deo eterno; non enim est factus aut Creatus, sed genitus, unde non est posterior natura Eterno Deo; scilicet quod ad personas, et relationes producentis, et producti, mutuo relativis, et in eadem re identificantur. dicuntur opposite: qa Pater Eternus, et quodlibet prius productis in Divinis relatis, est relatum, quae petit relationem se per identitatem communicare rei in ipso superiori: unde sine contradictione nequit relatum existere sine rei in ipso superiori prius productis in Divinis, cum sint non esse: quod in Creatis non datur; est tamen eo dicit Eternus Pater prior origine filio, qa prioritas originis nihil est aliud, quam quod unum sit prius productis alterius, sive origine alterius absque tamen ullo quod dicit s. non dicit prioritatem temporis inter productum, et productum.

Notandum hic est, prioritatem illam non causam ad effectum non dari in causa considerata in actu 1o; s. in causa in actu 2o, et hac ita, sive prius considerata; dari tamen in actu 2o considerata prioritatem originis ad effectum, ut constat ex nostra supra: qa nequit dari sine contradictione causa in actu 2o producens, quin detur effectus in actu 2o productus: ergo causa in actu 2o producens effectus non est prior natura effectu, ut constat. probatur: qa nequit causa esse prior natura effectu, ad cuius nequeat sine contradictione esse prior tempore; sed causa in actu 2o considerata nequit sine contradictione prior esse prior tempore effectu: ergo causa in actu 2o considerata nequit esse natura prior effectu. eruuntur simul natura: qa illa, quae mutuo correlativa dicuntur

ita quod ab existentia unius valeat inferri ad existentiam alterius, est
simul natura, seu per se, ut ait Philosophus: ac inde una relatio in divinis non
est prior natura alia; sed simul natura esse cum divinis relationibus fatentur theologi
cum Divo Thoma 1a parte q. 42 articulo 8o; ubi notatur hoc loco verbis
maxime expressis ad nostrum dicendum, quod in relationibus realibus ejusdem rationis quod
a principio sit suo puro Corpore suae relationis; nam prius est prius suo natura
si consideratur id, quod est prius; sed si considerantur inter relationes Causae
et Causati, patris, et parati, manifestum est, quod relativa sunt simul natura,
et notitia.

Expende verba illa prius est prius suo natura, si consi-
deretur id, quod est prius: ubi manifeste innuit sanctus Doctor, prius, sive
Causam in actu primo, et suam, sive praecise consideratam esse priorem
natura effectu; quatenus talis non est, ut ens sit prius effectu potest sine
ulla contradictione esse prior tempore effectu, eo quod natura Causae sui relativae
non petat essentialiter se alicui termino actualiter communicare, aut illum ac-
tualiter producere; quod si consideremus Causam in actu secundo producentem,
non possumus sine contradictione illam considerare sine effectu realiter
existente: quare talis considerata Causa non prior natura effectu est
sed simul natura cum effectu, quia relativa mutua sunt simul natura. Verum autem Causa
in actu primo sit prior origine effectu: quia ad hoc ut aliquid sit prius
origine non alterius nil aliud requiritur, nisi quod unum sit vere prius
alterius; atqui Causa in actu primo considerata vere est prius effectus: ergo
vere est prior origine effectu. quo etiam pacto prioritas originis cum subal-
ternat [illegible] in Divinis personis.

Respondeo hoc, quod intellectu praedictis sit
a nobis, qui saepius inculcavimus in compluribus divina, et [illegible]
productione, et productionis actualis sit in illo priori, in illo
priori originis [illegible] naturae: [illegible] illud reale temporis, in quo simul
est Causa, et effectus, prius, et posterius; dicuntur nec non in diversis ins-
tantibus [illegible], quorum unum sit prius, aliud posterius dicitur
secundum [illegible] abstracta natura, et prioritate Causae sive patris, et posterioritate

effectus, v.g. creati: Ergo etiam in hoc sensu in illo priori non intelligitur prae-
esse actus, seu primus causae [illegible], quae se tenent ex parte actus
causae, quin intelligatur effectus, et in eodem instanti reali effectus
existat: in hoc sensu in illo posteriori non intelligimus ipsum effectum actua-
liter terminare actionem sui productivam, quin intelligatur, et in eodem instanti
reali causa existat. Unde dico, instantia ista esse praecisiones abstractas
intellectus, quae afferunt statum abstractum, in quo nullus est intellectus [illegible]
afferre, quae nullus fabricat intelligendo.

Quod si de praecisione fabricata in-
tellectu, et illis duobus in illo priori, in illo posteriori originis
quibus utuntur Theologi disputantes de processionibus divinis: unde
dicitur, in illo priori instanti originis, in quo Pater generat Verbum
non intelligi Verbum, sed solum Patrem, et quidquid ex parte actus ad
productionem in Patre requiritur ad actualem productionem Verbi: intelligitur
autem Verbum in posteriori originis quod sit productum, ut monui, prae-
cisio haec: sed parum ad explicandam veram, et realem productionem [illegible]
[illegible] sub tempore cum ipsa existentia. Communis autem cum doctore loquuntur
nota, quod cum [illegible] disputandis dicitur, haec hic in illo priori,
et posteriori non [illegible] cum vero de [illegible] in [illegible] divinis [illegible]
[illegible] termino, hic in illo priori, et posteriori originis [illegible]
[illegible], neutram prioritatem in [illegible] esse [illegible].

Demum reparabis,
quibus non [illegible] quantum prioritas non [illegible]
quaestione 50 articulo 29 in ordine non esse aliquid est prius [illegible] causa-
tionis ad [illegible] quae [illegible] causae [illegible] causa
causa, prius in ordine esse, quod [illegible] causae. [illegible]
[illegible] causa [illegible] materialis, efficientis, et formalis, et si
[illegible] exemplaris, [illegible] prius
[illegible] effectibus, qui dependent a causis [illegible]
[illegible] causis [illegible]. [illegible]
dicitur prior [illegible], quatenus [illegible] requiritur ex parte

causæ ad causandum, et producendum formam, vel saltem actionem eductivam
et ipsius materiæ.

Colligendum ergo approximationem, quam requirit passum,
dispositionis ratio prærequisitæ ex parte materiæ ad inductionem formæ esse natura priorem
ipsa forma: quatenus approximatio, seu dispositiones se habent ex parte actus causæ
et natura sua præcedunt effectum. Colligendum ergo: rationem, qua privatio formæ
non est principium logice prioris natura forma, et hoc; quia id solum dicitur principium prius
natura effectu, quod sit causa, seu se habet ex parte actus primi causæ;
sed privatio neque est causa, nec se habet ex parte actus primi causæ ad producendam
formam: ergo. Minor: id, quod est natura prius, alio potest sine tempore existere sine
illo, cui natura prius est; sed negatur, privatio sine forma nequit sine tempore
existere sine ipsa forma: ergo. Post autem dici impossibile natura prius natura forma, qua=
tenus quodlibet extremum contradictionis non est, quando; sicut sibi ipsi contradicen=
quoniam in … ab æternitate … , … privatio. Quæstio
an causa requirat actualem existentiam ad producendum effectum

Quæstio 3a

An causa requirat actualem existentiam ad producendum effectum

Negative de
causis intentionalibus, quæ physice non existentes sortiuntur suos effectus,
ut est finis in causa finali, quæ physice non existens, sed tantum in in=
tentione, movet ad sui executionem, et ad media propter ipsum ponenda;
non autem de causa materiali, et formali: nullus enim humanus cognitarum potest
dare compositum physicum absque subjecto et forma realiter existentibus.
Disputatur præcise de causa physica efficiente, de qua etiam communi=
ter dubitatur, nisi contenderent homines aliquid posse causam
physicam operari, et producere effectum in instanti immediate subse=
quenti ad ipsius corruptionem, ac ipsum, quia in hoc instanti extinguitur,
posse in instanti sequenti producere, et causa quæ in hoc instanti
moritur posse in instanti proxime sequenti causare, et mereri
et in aliquo tempore: dicuntur hi causæ, quæ nunquam existit

non posse physice producere effectum aliquem rectum positivum, quem quidem innumeri viderunt plurimi homines, explodunt: quis unquam exclamant videns ignem extinctum lucere, aut urere? quis hominem mortuum respirare, audivit? ea, quae non sunt, quomodo pacto aut loquuntur, aut ambulabunt? alii benignius respondent, eo quod est Thomistarum, interpretantes ipsos de causa remotis, et mediatis loqui arbitrantur: quandoque enim vel causa aliqua, quae existit in instanti ante extinguere posset virtutem aliquam, quae producit eorum, quae effectum aliud producat in instanti sequenti, quin effectum causae in existenti tribuatur, ut si extincto igne maneat calor in aqua; et hic manus calefaciat, calor producens in manu igni extincto tribuitur, non tanquam causae proximae, et immediatae, sed tanquam mediatae, et remotae causae. Sed si quaerere sint proximae hanc solutionem Thomistas loquentes existant, pro quibus asserimus, causam physicam proximam et immediatam producentem effectum requirere necessario existentiam realem in eo instanti, in quo operatur, et producit effectum.

Probatur

ex illis: in eo instanti, in quo causa non est non dat virtutem causae physicae productivae effectus; sed in eo instanti, in quo non dat virtutem causae physicae productivae effectus non potest causa producere effectum: ergo in instanti, in quo causa non est, nequit producere effectum: ergo necessaria est existentia causae in instanti, in quo producit effectum. Minor est certa: quia causa physica nihil est aliud, quam sua virtus physice productiva [illegible], et hoc liquent. Ex prolata: in eo instanti, in quo causa non existit physice absolute nihil est; et tamen nihil est in uno instanti, in quo non est, quae in reliquis aliis instantibus suis sequentibus; sed quod absolute nihil est, operari potest non est, nec producere effectum, cum requirat praecontinentiam virtualem in causa ad effectum producendum: ergo causa physica in eo instanti, in quo non existit operari nequit.

Ergo: in eo instanti, in quo causa non est

requirit dari causalitas causa, id est requirit dari causalitas causae requirit causa physice, et in actu operari: ergo in eo instanti, in quo causa non existit physice, requirit physice, et in actu operari. maior est certa: quia causalitas essentialiter includit causam, cuius causalitas est: ergo non existente causa, causalitas requirit existentiam: causa in eo instanti, in quo non est, potest physice operari. ergo causa physica in eo instanti immediato, antequam existat, potest operari: ergo causa physica, quae numquam existit, nec existitura, potest operari: cum eodem pacto se habeat causa, quae in hoc instanti non est, ac quae numquam existit, nec existitura: ergo causa mala, et fracta potuerunt actu causare, et operari operationes, quae realiter non existunt, scilicet adduntur dispositiones thomistae.

Dices primo 1o: dispositiones loci sufficit, ut causa physice existens in uno loco operetur in passo existente in alio loco: non enim requiritur, quod causa sit praesens, et in eodem loco cum passo: ergo dispositiones temporales etiam sufficit, ut causa existens in uno instanti operetur in instanti proxime sequenti, in quo non existit. 2o: viventia in instanti, in quo moriuntur mutant, et movent: ergo causa in instanti, in quo non est, potest operari. 3o. nonnulli sacramenta producunt physice gratiam in instanti, in quo non existunt: quia profertur ultima syllaba formae sacramenti, reliqua verba iam transierunt, et non sunt: ergo etc.

Ad 1um nego seq. et antecedendo loca: disparitas est disparitas: quia si causa non sit in eodem loco in quo est passum, causa tamen simpliciter existit, et hoc posito intra sphaeram suae activitatis, unde intra suam sphaeram potest operari; at in nostro casu, cum causa non existat simpliciter, imo nihil prorsus sit, nullam activitatis sphaeram habet, ac proinde nequit operari. Ad 2um distinguo antecedens: viventia in instanti, in quo moriuntur, mutantur, et movent passiva mutatione, hoc est, acquirunt scilicet deperdendo formam, quam antea non habebant, nego antecedens: mutatione activa, hoc est,

admittendo formas, quas antea habebant, deperderent. Materia quidem non operatur et resolvit; sed per adductionem, et operationem separat. Accedens ad hunc ad instar Thomistarum fit dissolutione physica, et non peccato mortali separatur a gratia, exprimimus pariter ultimam syllabam formae in ultimo instanti, in quo ipsa ultima syllaba formae sacramentalis expressa: nam cum formis substantialibus sacramentalibus, neque enim omnes earum partes simul existere. Disputatio 3a de Causa materiali, et formali, et utriusque Causalitate.

Disputatio 3a

De Causa materiali, et formali, et utriusque Causalitate

Plura de Causa materiali, et formali praelibavimus in 1o physicorum lib. 1 de materia et forma substantiali, sicuti et circa eas, tum praecipue cum de sequentibus materia prima et eductionibus explicavimus; quinde solum quae supersunt expendenda nobis sunt. Describitur itaque Causa materialis, sic: est id, ex quo aliquid fit, cum insit; formalis causa ita: est id, a quo res habet esse. Clarius tamen utramque causam in hunc modum exponendam censeo: Causa materialis est pars rei tamquam subiectum in ipso: formalis vero est pars rei tamquam actus in ipso: ex quibus definitionibus deduces 1o, nos in praesenti nomine causae materialis non restringere praecise materiam; sed quamcumque aliquam entitatem, quae in toto, quod constituit, subiectum alterius componentis est: in quo sensu etiam subiecta spiritualia dicuntur causae materiales, quatenus in se accipiunt sua accidentia, actus, habitus, species et alias formas accidentales cum quibus aliquod totum componunt. Deduces 2o Causas formales, et materiales esse Causas intrinsecas non extrinsecas, ut efficientes, quae causant, et totum, quod constituunt effectum, quem causant, cum quolibet sit pars essentialis effectus causati.

Deduces 3o: materiam, et formam esse vere, et proprie Causas intrinsecas compositi substantialis, quod componunt: quod probatur, quia vere, et proprie dant esse composito substantiali seipsas exhibendo componendo, et constituendo compositum; sed quidquid vere et proprie

et compositio de praesenti exhibendo compositum, et existendo compositum
est vera et propria causa intrinseca compositi: sed materia et forma vera et
propria est causa intrinseca compositi substantialis. unde labitur indubitanter
tionem hanc Pater Oviedo Controversia 8 physicorum puncto 10: videtur materia
et forma non esse causam compositi, sed partes compositi, quod sic probat: forma
in composito neque causat materiam, neque unionem, neque se ipsam causat: ergo non
causat compositum; hoc quippe nihil est aliud praeter ista tria partes:
quod etiam argumentum solvit supra de materia. sed et verius solvitur tantumque et
de ipsis hoc praesertim argumento: cuius quippe argumenti forma probaret
esse partes compositi materiam, et formam et ipsam actionem: quod sic ostendo: forma namque
a parte materiae, neque est pars unionis, neque sui ipsius parte: ergo non est pars com-
positi; cum hoc nihil sit aliud praeter ista tria partes: sicut ergo ipsis solu-
tionem praeviamus Oviedo: ita solutio nostra: quod partes compositi non
causant aliam partem distributive sumptam, sed omnes collective, sive collec-
tionem omnium, quae collectio est ipsum compositum, causant ipsum compositum quatenus
hoc dicitur omnes partes sumptas in collectione partes distributive sunt causa unde
non valet argumentum, quod sumitur secundum distributiones partium ad ipsam collectionem
earundem.

Dubium 4o: materia et forma in se, neque esse vera et propria causa
materialis formae corporeae, quae extrema educitur et (?); quia etiam si admittamus
influxum aliquem physicum materiae quo forma educitur adhuc materia non est pars
intrinseca formae: ergo adhuc non est vera et propria causa materialis formae; dicitur autem
causa materialis formae corporeae, quatenus est tale subiectum formae corporeae, ut
dependeat ab illo in sua actione producendo, atque et non permittente materia,
nequeat in sua actione producendi forma corrumpi nam deerit: et
ideo dicitur materia formae corporeae subiectum, et pars.

Dicitur etiam causae
materialis et formalis suum actum. Actum ergo causae materialis (vel
dicendo de actu in causae formalis) est ipsa entitas subiecti exspectan-
tis, vel cum forma componendi: alii sunt qui illam entitatem ipsam
addit compositionem actualem, sive unionem, et nunc vocant actus causae

malus, unde actualis compositio erit causalitas utriusque causae malus
sit, et formalis seu compositi, quod in actuo constituendo causae est, haec
autem sit actualis, sicut haec causalitas est ipsa unio utriusque causae, nam
ut ipsius tamquam causa formalis componendo, et reducendo physice utramque
causam, haec actualiter causat, et componit compositum: ergo ipsa unio est causalitas
seu exercitium utriusque causae seu compositi, cum sit illius exercitatio et
reducitur ad alterum videlicet causalitatem compositi, quae dat intimitatem causae

Haec unio

appellatur communiter a philosophis causalitas taxia in composito: quae locutionem
ita capio, et exprimo, omnibus aliis dicuntur modis a causis
formali et materiali procedit duplex effectus, quorum alter taxius, alter
taxius dicitur, ex cuius duplicis effectus diversitate duplex assignatur
causalitas, alia taxia, taxia alia, effectus taxius dicitur ipsum compositum:
unde causalitas taxia dicitur ipsa unio, quae est ad formalis componendi, et
quae ultimo determinat causas ad causandum intrinsece compositum. effectus
taxius est destructio, sicut corruptio compositi praecedentis: huius effectus
causalitas est ipsa actualis expulsio formae, sicut actio scilicet quasi actio expe-
llens formae praecedentis in materia, quae etiam dicitur privatio formae praeceden-
tis, et taxia causalitas in composito cuius effectus negativus, sicut
etiam causalitas negativa: dicitur etiam unio causalitas taxia compositi,
quod ut patet modaliter constituit, est id, quod taxio et praesen-
tia; expulsio autem formae, sicut corruptio compositi praece-
dentis non attendit eo, et praesentia; id quasi accidens, et taxio, qua-
tenus neque dicimus formaliter compositum, sicut corruptionem alterius.

Solet etiam dici

unio causalitas taxia seu compositi ad distinctionem alterius cau-
salitatis, quae dicebatur taxia, et quae inter nos dicitur mutuo sese
causantes intercedere videbantur antiquiores, qui componunt causas
causare physice illa per influxum physicum componendo, qui influ-
xus per causalitatem taxiam me pertinet in eo titulo tamen super quem mul-
tis contendimus: hic potest dici, ut non dicimus insinuavimus ipsas actiones

Causae efficientis: nempe ipsa materia, cum qua ex eius eductionis
[illegible] concurrit, est causalitas causae materialis respectu formae corporeae, et
non est; quia cum materia sit aliquo modo causa materialis formae corporeae, quatenus
est subiectum sustentans, et patiens formae, quae dependet actualiter a materia
in suis actionibus productivis, causalitas, sive ratio formalis, qua materia
exercet hic et nunc rationem causae materialis in forma corporea, et in causando
ipsius actualiter est ipsa actio eductiva, et productiva formae, ut cum actione connexa cum materia
quae actio pendet etiam a subiecto passo, sive ratio formalis patiendi, et sustentandi
formam.

Causa vero formalis, sive forma substantialis corporis nullam exercet causalitatem
causae, seu causae materialis, sive sui subiecti, contra [illegible], qui influxum
physicum, et causalitatem causae adscribunt materiae per formam corpoream. Et ratio
est quia prima, quia productio materiae non requirit ut prius, sive ex parte alterius
non productivum materiae ipsam formam, neque ut subiectum materiae, neque ut causam influentem
physice in materiam: ergo nulla causalitatem causae exercet forma per eam in
[illegible]: quia productio materiae est creatio, sed creatio non requirit aliquid extrinsecum
ut subiectum, sed per creationem productum, neque ut influxum materialem in creatum
creatis: ergo et [illegible]. Aliud sicut dependentia actualis formae corporeae a materia
in sua productione impedit quod creetur, ita dependentia actualis
materiae a forma in sua productione, si quae daretur impediret, quod crearetur, non de-
penderet ergo tamen a posteriori materia a forma tanquam a causa [illegible]
ad suam realem existentiam.

Resolutio [illegible] dico: an in [illegible] dicendum sit, materiam
et formam per unionem, tanquam per causalitatem causare [illegible]; [illegible]
mutuum per unionem tanquam per causalitatem causare: aliqui asserunt [illegible]
et [illegible] hic ordine [illegible] causare; [illegible] falso [illegible]
aggredior: quia materia per unionem communicat de entitatibus formae, neque forma per unionem
communicat de entitatibus materiae, [illegible] materia, et forma [illegible] communicant invicem per unionem,
tanquam per causalitatem: communicant autem esse entitatibus [illegible] per
unionem tanquam per rationem formalem [illegible]: ergo causant [illegible] tanquam
per causalitatem solum [illegible] materiam dependere a forma tanquam a

a causa movente ad componendum compositum, et praestandum munus subs[illegible] et forma partialis dependere a materia tanquam a causa movente ad componendum compositum, et praestandum munus actus physici, quod non habet ipsa terminus per actum causare, sicut id quod diximus de distinctione causae efficientis mutuo dependentis movente ad effectus producendum quamvis nulla est causa alterius causae [illegible] actiones producibus, sed effectus alterius producti.

Rogabis 2o: an materia et forma exerceant aliquam causalitatem invicem per quam dicendae sint inter se causae compositi, sed inter se mutuae? Resolvo: per dico materiam et formam causas mutuas esse, quia hic producuntur dependentiam ab utraque extremo, in quo utrumque subsistit ad quendam modum ad eum, quo modo sit materia causa mutua forma corporis, quia hic dependentiam a materia producit: in quo genere causalitas erit actio productiva unius extrahens ab alia eius extremis, tanquam eius subiecto sui, et unit.

Resolvo: materia et forma non exercere causalitatem aliquam physicam unius per quam aliquid producat physice modo: probatur quia unio producitur physice ab agente extrinseco producente compositum, ut constat apud omnes. Dicitur: non requirit influxum aliquem materiae et formae, ...tionis actione ut sint subiectum adaequatum unionis, dependentiam a quo producitur unio, ut in similibus agentibus de hoc corpore supra inculcavimus; et [illegible] quod si dicas: causalitas debet causari ab eo cuius est causalitas; sed unio est causalitas materiae et formae: ergo causari debet a materia et forma: nego maiorem; syllogismus non est verus in causalitatibus causae extrinsecae efficientis: actio quippe, quae est causalitas causae efficientis, ut [illegible], et causatur ab ipsa causa efficiente, a qua effluit prout est actiones producibus; non vero in causalitatibus causae intrinsecae, quae non causant physice per influxum producendo effectum; sed se ipsas exhibendo toti, sive composito: quia causant materia non exigit aliquid per influxum, aut emanationem producere, sed per actum eius alia causa, in talis unio ab alia causa physice effluat. Disputatio 4a de causa efficienti in communi. Quid sit causa efficiens, et quotuplex? ubi existentia causae et de eius variis operationibus

demonstratur.

Disp.ta

De Causa efficienti in Communi

Q. 1a

Quid sit Causa efficiens et quotuplex, ubi existentia Causae, et eius divisio omnibus demonstratur

Aristoteles in 2o physicorum c. 2o et 3o textu 29 Causam efficientem ubi alias et saepius sic definivit: est principium primum mutationis, et quietis; quae definitio obscuritatis immo et falsitatis insimulatur a pluribus; ab aliis vero explicatur ut solum de Causa efficiente, quae aliquid physice immutat, loquutus videatur. nec etiam agnovit Causam quae ex nihilo aliquid faciat, nisi nomine mutationis intelligendum sit etiam mutatio large, sive transitus de non esse ad esse.

Nos autem Clarius iuxta nostra principia sic Causam efficientem definimus: est principium, a quo physice influente fit aliquid. per vocem principium denotatur convenientia Causae efficientis cum reliquis Causis et principiis physice productivis; per reliquas voces differentia ab aliis Causis signatur: per illas voces a quo physice influente differt a Causa intrinseca, quia Causa intrinseca ex hoc talis non est, a quo physice influente fit aliquid; sed id ex quo fit compositum, quin necesse sit physicum influxum Causae intrinsecae, ex hoc talis pars componitur. per eadem verba etiam differt Causa efficiens a reliquis Causis extrinsecis: nam finalis, et exemplaris sive idealis extrinseca non siquidem physice influunt in effectum; sed solum intentionaliter. Non itaque a Causa [illegible] fit effectus; sed [illegible] Causa finalis. physice influere nil est aliud, quam Causam ex sua intrinseca virtute emittere [illegible] quod influere dicitur ex Causa, in qua continebatur. non convenit haec definitio Patri Eterno, qui licet sit principium Divinus sit a se, non tamen fit a se: in symbolo siquidem fidei dicitur est genitus non factus unde apud Christianos Theologos aliud est fieri aliquid, aliud

producere aliquid, ne detrahamus viribus Divinis facturae, sicut creaturas esse sentire videantur.

Dico secundo, et principaliter: Causa efficiens in genere est duplex, Causa scilicet efficiens illa, quae ita efficit, seu efficiendo producit, ut ipsa a nulla alia Causa efficiente pendeat; et Causa efficiens secunda illa dicitur, quae ita efficit aliquid producendo, ut ipsa ab alia Causa efficiente pendeat. Illa solus Deus est, haec quaelibet alia Causa efficiens creata. Dari in rerum natura Causas secundas efficientes vere operantes et producentes effectum ipsa experientia suadet: videmus quippe ignem calefacere producendo calorem, et ignem aliud in ferro calefacere, aquam refrigerare; animantia sua moveri quae ratione, quae voluntate, nutririque: alia augere hominem, alia alia destruere, pluresque alias vitales operationes exercere: quae veras, et physicas actiones, et operationes vitales. Hinc istae Causae secundae condemnandi sunt Philosophi quidam vani, qui fecerunt ab errore appellati quidam delirantes asserunt, nullam Causam creatam aliquid operari, sed Deum solum omnia producere: unde asserebant, Calorem ab igne non produci, sed Deum ad ignis praesentiam, et existentiam producere calorem; sed error hic censetur ut error erroneus: producit terra herbas virentes ex eo, et luna videre fecit, et arbores eas producere in esse fructus. ex Tridentino Sess. 6 de Justificatione can. anathemate damnat eos qui asserunt liberum hominis arbitrium a Deo motum, et excitatum nihil omnino operari, sed mere passive omnino quoddam se habere.

Rursus contra hoc, et fidei hoc est Causa liberam dicere nihil operari propter opera nec ad laudem, nec ad vituperium imputarentur. Item: si solus Deus operatur, ergo creatura odio habet Deus, non creatura Deus; sed Deus se ipsum odio haberet, quod falsum simpliciter est operari. Quod si dicas Deo non convenire esse modus perfectissimus operandi, sed perfectior modus operandi in Deo est se solo operari, quam simul cum creatura operari: e contrario est Deo operari se solo absque concursu Causarum creatarum; sed contra est major, et minor disputatio: perfectior modus operandi in Deo est se solo, quam simul cum creatura operari sed haec scilicet operandi perfectior

ex independentia, aut carentia virtutis separatae Dei, quod omnes si quae-
rant ex voluntate ipsius Dei permittentis causas 2as sequi naturas suas
exercere producendo suos effectus, sic [illegible]. Deus providentissime crea-
turis naturalibus indidit vires, quarum exercitium in operationibus pro-
priis suavit permittit: reliquit siquidem creaturas liberas in manu consi-
lii sui.

Demonstrata existentia, et virtute productiva causarum
non excludit aliquis etiam existentiam causarum, et ipsarum operativam virtutem
penes creaturas; sed aliqui ad metaphysica regrediantur hoc ruminant.
nos autem breviter [illegible]. Altera hoc modo demonstrationis rationis
quaerimus an aliquid sit ens, quod dicatur causa causarum, sive causa
prima a qua creaturae sunt dependentes, atque causantes, et ipsa a nulla
alia dependeat, nec causa efficiente. Prima non sit tota collectio cre-
aturarum dependet in suo esse, tanquam a causa, ab aliquo ente non
incluso in collectione ipsius creaturarum; atqui hoc ens non est causa
aliqua creata: ergo debet esse aliqua causa increata, et prima ipsius. Consequentia
maior est certa: neque si esset causa creata includeretur in collectione ipsius
creaturarum. Probatur maior: tota collectio creaturarum nec est ens, neque
includit aliquid, quod sit ens: patet: quia si esset ens scilicet includeret
aliquid quod non esset, scilicet aliquid esset causa sui ipsius, quod
implicat; scilicet tota collectio, aut aliquid collectionis ab aeterno esset, et
interea existeret: probatur altera: prima tota collectio creaturarum dependet
in suo esse, tanquam a causa ab aliquo ente non incluso in collectione
ipsius creaturarum: hoc enim causa prima est: ergo haec datur.

Alia demonstratio
naturalis haec sit: si aliquis Angelus [illegible] numeraret omnes productiones crea-
turarum gradatim hoc pacto: haec creatura processit ab illa, et haec
ab ista, et ista ab illa alia et ita: tandem deveniret ad aliquam causam
quae a nulla alia causa creata produceretur: patet: quia numerus cre-
aturarum ipsius finitus est; nec enim tenetur procedere in infinitum sicut numerarent;
at faciunt [illegible] hoc modo: ergo tandem Angelus ex productione

Creaturarum, qua nequit esse infinitus numerus productionum, nisi sint infinitae Creaturae: ergo illa ultima Causa Creata, quae a nulla alia Causa Creata productive pendeat, pendenda est: Sed haec ultima ordine Causa Creata ab alia Causa prius quam Causis Creatis numeratis Causam, cum in ipsis Causam inquirat, nisi assistat: ergo datur aliqua alia prior quam Causas Creatas, a qua haec ultima sit: ergo Causa aliqua increata, et haec est quam Deum est. quomodo autem huic Causae et aliae se subordinentur, seu ingrediendo, seu incorporando, infra ostendetur.

Dividitur 2o Causa efficiens in universalem, et particularem: illa est, quae ad plures, et specie diversos effectus ex se indifferenter se habet. haec, quae ex se determinata est ad unum specie, seu ad aliquos in specie diversos effectus. sic Deus dicitur universalis Causa, quia cum igne calorem, cum vino [illegible] producit, sic et Sol, Astra, et Celum ipsum Causae universales dicuntur, quia ad plures effectus cum causis concurrunt, determinantur a causis particularibus ad hunc potius quam ad illum effectum producendum. 3o dividitur in Causam univocam, et aequivocam: illa est, quae producit effectum eiusdem speciei cum ipsa Causa: ut ignis alium ignem, calor alium calorem producens; aequivoca Causa est, quae producit effectum diversae speciei ab ipsa: sic ignis calorem producens, Sol aurum, argentum etc. et Causae aequivocae, et Causae universales aequivocae sunt. 4o dividitur Causa efficiens in principalem, et instrumentalem illa est cui actio tribuitur effectus, haec cui actio, et vis suum effectum tribuitur sic pictor est Causa principalis imaginis, penicillus vero instrumentalis eius.

Quinto dividitur in immanentem, et transeuntem: illa est quae producit effectum intra se ut ignis calorem, quo ipse calidus est: transiens, quae effectum in alio subiecto producit ut ignis ignem producens calorem, et alium ignem in passo sibi applicato. demum 6o dividitur Causa efficiens in liberam, et necessariam: haec est, quae positis omnibus requisitis ex parte ante et ex parte [illegible] ad operandum, nequit non operari: sic ignis in producendo alterius ignis quo passo combustibili sufficienter applicatus est: sic Natura: quae [illegible] ex necessitate et [illegible] operatur. Causa libera est, quae positis omnibus requisitis

ex parte actus sui primi ad operandum quatenus operari, et non operari: sic Deus, sic Angeli, sic etiam homo libere operantur. Quaestio 2a Utrum Causa efficiens in actu 1o dicat relationem ad effectum, et unionem cum illo? Caput explanatur quaestionis sensus; statuuntur aliqua, et sententiae recensentur.

Quaestio 2a

Utrum Causa efficiens in actu 1o dicat relationem ad effectum, et unionem cum illo?

Caput 1um

Explanatur quaestionis sensus, statuuntur aliqua, et sententiae recensentur

Ut procedamus facilius in hac materia, et mari ex parte metaphysicae difficultatis, quae implexas reddit easque multiplices, quae pro diversis opinandi modis genuit. Inquirimus, num Causa in actu 1o dicat aliquid, sive relationem realem dicat ad effectum, quo in se proxime respiciat in actu 1o, et num unionem dicat cum illo, aut cum illius possibilitate? Dixi Causa in actu 1o, nam de Causa in actu 2o dubitari nequit, cum relationem, et unionem realem cum effectu dicat per actualem productionem, quam Causa in actu 2o essentialiter includit. Solumque dubitatur de ipsa Causa ante suum effectum existentem vel ut aliqua causa; procedimus nos ad claritatem, et brevitatem studiamus hoc ordine: 1o examinabimus, an dicatur aliquid in Causa ad effectum? 2o: an nexus Causae ad effectum inferat unionem Causae cum effectu? 3o: an e contra ex unione Causae cum effectu inferatur aliquid Causae ad effectum? 4o: an detur unio realis, et metaphysica inter Causam, et effectum mutua?

Ut impraesentiarum statuimus, et quamvis procedamus de relatione transcendentali, quae sit realis Causae in actu 1o non de relatione praedicamentali, quae non est essentialis Causae qualis est relatio Causae actualiter producentis: quando suspendenda est relatio realis esse, et ipsius ut communiter a parte, quod in logica diximus, et modo in memoria revocamus, hoc autem est quod relationis realis sua essentia sit, et intrinsece ad aliquid tendere, sive ferri, quod potentiam ad aliud

tanquam

tanquam actiuum, non per modum relationis suae, quam exhibet nunc adaequate
sibi, quae refertur; ut in hac materia possit respicere causa eadem conside-
rata in actu primo, et in actu secundo: in hoc siquidem distinguuntur relationes,
quae exhibentur in ipsa causa, quae refertur; quod si in actu secundo considerata
refertur ad terminum, refertur equidem tanquam per suam relationem constitu-
tum terminum productum, qui adaequate exhibetur in ipsa causa, quae refertur.

Suppono

rem totalem nihil esse aliud, quam ordinem aliquem, aut habitudinem essentialem
unius ad aliud, rem cuius nequit esse aliquod quidditatiue cognosci,
comprehendi, et explicari, nisi se habeat realiter ad aliud cognoscendum: quia
si nullus ordo realis, tum hoc ad aliud habet, optime cognosci, et quid-
ditatiue comprehendi potest res totalis illius esse, cum si nihil aliud praesuppo-
nens ullo modo ei conceptus tangeretur.

Suppono: quod sicut consideratur
Causa in actu primo seu productiuitatis actiuae, ita etiam debet conside-
rari effectus in actu primo seu productiuitatis passiuae, qui dicitur actiuus
seu logice, non cuius effectus dicitur intrinsece possibilis: considerari etiam
potest duplicem effectus possibilitatem, scilicet multiplicatiue ut possibilis, scilicet seu
specificatiue. Si multiplicatiue accipiatur, certum mihi est, Causam in
actu primo non dicere rem ad effectum multiplicatiue ut possibilem, sicut ad
possibilitatem effectus, ut praecise possibilis est. Et ratio est: quia aliud dicitur,
aut dicere potest Causa in actu primo ordinem, et rem totalem, ad quod
ordinatur productiua virtus Causae, scilicet virtus Causae ordinatur ad possibilitatem
effectus, ut praecise possibilis est: non enim dat effectui esse intrinsece possibile,
sed esse existentiae: ergo non respicit Causa in actu primo effectum ut possibilem,
possibilitatem effectus, ut praecise possibilis est. Respiciet ergo effectum specificatiue
possibilem, cui dare existentiam potest ipsa Causa virtute productiua:
et respiciet etiam ipsam possibilitatem effectus, quam in rem in genere
potest ponere ipso cum effectu producat: ipsa siquidem possibilitas
effectus non distinguitur a specifico effectu possibili, sicut nec existentia ipsa ab
effectu existente. Hinc considerandum, et dispiciendum est duplex effectus

possibilitas alia connexiones ex parte alia: illa dicitur intrinseca
connexio praedicatorum essentialium rei seu non implicantia contradictionis, sive est
non esse repugnantiam: haec est virtus causae ad se producendam effectus
Primo 40

secundo: quia possibilitas nihil aliud extra suas causas physice existens. hoc
ipsum quod ostendo probatur: possibilitas intrinseca rei nihil est aliud realiter,
et physice, antequam res physice, et actualiter existat. patet minor evidenter:
quia si daretur intrinseca possibilitas rei realis, et physica, antequam res physice,
et actualiter existat, daretur physice res, antequam daretur physica
res: quod hoc ex sequitur: si daretur realis, et physica intrinseca rei
possibilitas, antequam physice existeret res, daretur physica connexio praedicatorum
essentialium rei, antequam physice existat ipsa res: quod manifeste implicat;
quia physica existentia essentialium praedicatorum rei, physice existere res
est si daretur physica, et realis intrinseca possibilitas rei, antequam res
physice existeret, daretur physice res, antequam daretur res: quod non est physice
res nisi possibilitas, quae non est posita extra suas causas, quae non est physice compossibilis,
quod extra suas causas ponitur: imo non asserimus quod
non existente re possibili, daret quod est natura ipsius rei intrinseca essentia
compossibilis; et non existente ente compossibili, dari quod est natura ipsius entis
intrinseca essentia naturalis. unde audiendi non sunt Thomistae, qui asserunt
esse rerum dari ab aeterno: quia esse rerum vere, et physice intrinsecum
requirunt.

Dat tamen res possibilis, antequam physice existat, extra
suas causas productivas, in genere virtualiter eminenter: nam possibilitas intrinseca
rei antequam res existat, datur obiective, sive hoc quod datur esse
obiectivum, et intentionale: hoc autem nihil est aliud, quam esse obiecti sive
terminus cognitionis, et productionis possibilis: adeoque ipsum esse tale obiecti, et terminus
cognitionis, quod ipsum esse obiectivo implicationis careat, sive contradictionem
non involvat: sicut enim res existens in suo esse reali implicationem non
offert, ita res possibilis in suo esse obiectivo implicationem includat, quia proprie
fundat ipsa veritates obiectivas si res possibilis requirat non ponere in parte rei

vel, et non est circulus aut, sive duplex, mutus concursus. Minor
quoad probo, nam causa instrumentalis connectitur cum potentiae effectus
vitalia debere intelligi est, ut neque, nam duo concursus realiter in causa
et aliquid aliud, quod sit vitaliter potentiae intrinseca plus illius vitalis
adjuncta causa; sed nam causa instrumentalis connexa sit vitaliter cum effectu, ut
non videtur aliud, quod verificari de ipso ipsis effectus de se con-
tingenter potentiae, nam datur causa instrumentalis: id autem, quod verifi-
catur illius ipsius, non est aliquid, quod adveniat, sed quod ex eo, sed exercetur
virtus principalis causae: ut patet inducta ipse vera et intrinsece effectus
intrinsecae potentiae, quia non verificatur in [illegible], quia autem [illegible] eorum
per instrumentum ipsius principalis virtus exercetur.

Quinto dicimus tertio.

Causa instrumentalis est connexa cum effectu existenti et existenti: probatur
hac ratione pro effectus causae instrumentalis, ut patet in actu existentiae
effectus: haec quippe causa instrumentalis, quam exercetur effectus, debetur
pro, an connexa cum effectu potentiae, sive an patet vitalis est potentiae intrin-
secus effectus, cuius causa instrumentalis principalis. [illegible] vitalis pro-
cedit; nam sic causa instrumentalis dicitur vitalis potentiae effectus potentiae cuius principalis
est. [illegible] quidquid de causa creata aut secundum effectum est, rationem di-
cimus ordinamus de increata causa effectum eius principalis, et ipsa

[illegible]

hanc dicimus, causa instrumentalis nulla habet relationem, sive potentialis, sive
vitalis, neque ullam connexionem cum effectibus potentiae. Sed Stephanus [illegible]
[illegible] in [illegible] instrumento [illegible]: [illegible]
defendit, impossibile ergo esse impossibilitas causae cum aliquibus,
[illegible] quoad effectum, quod duo male [illegible], sed semel [illegible]
ut [illegible] debet adjunctione, potentias intrinsecas effectus est quod vitali-
ter a principali causa instrumentalis. [illegible] vitalis [illegible]
[illegible] causa principalis [illegible] ad effectus vitales [illegible], et cum
illorum potentiae effectui [illegible] defendit: [illegible]
[illegible] de causis [illegible] in [illegible] [illegible]

Causa increata ergo de [illegible] cum quo sentiunt plures alii Theologi cum Patribus Salmanticensibus et Complutensibus in 1a parte: item Pater Suarez disp. 8a Physicorum, Arriaga disp. 7a sect. 2a, et alii [illegible] 3a [illegible], qui affirmant non posse dari relationem realem sine connexione, neque connexionem sine relatione. Contra Pater Hispalensis tom. de ente supernaturali disp. 82, et alii Theologi cum Pater [illegible] quaestione 1a parte disp. 104, qui in Deo concedunt connexionem aliquam cum creaturis possibilibus, et tamen relationem realem dignam ad creaturas possibiles habere negant. Ita ista docent, dari quidem relationem realem in causa ad effectum, non tamen connexionem essentialem cum effectu possibili. Contra Pater [illegible] in metaphysica, [illegible] [illegible] disputatione 8a, [illegible] Pater [illegible] [illegible] in metaphysica quaestione, et communiter [illegible] pro [illegible]. Sed his [illegible] [illegible] propositis nostram conclusionem exponimus. Circa priorem [illegible] duplici conclusione proponimus, et probatur.

Concl.

Prima nostra pars [illegible] conclusione proponimus, et probatur.

facilitatem

ha quaestio proponitur, et quae nostri [illegible] familiariter. Primo sit ista conclusio. Causa increata tam creata sicut increata dicit relationem realem veramque relationem realem ad suum effectum. Probatur conclusio 1o: id refertur realiter ad aliud, quod vere quia realem relationem dicit ad aliud, quod dicit ordinem aliquem realem, habitudinemque ad aliud vi sua sibi connaturalem, essentialem; sed causa increata dicit ordinem aliquem et habitudinem ad effectum, quem potest producere vi sua sibi intrinseca et essentiali: ergo refertur realiter ad effectum, quem potest producere. Maior patet ex terminis relationis realis. Probatur minor: Causa increata ut talis nequit quidditative cognosci, quin in illa cognoscatur ordo ad effectum: ergo ordinem dicit vi sua sibi intrinsecum. Probatur antecedens: Causa increata ut talis nequit quidditative cognosci, [illegible] in illa cognoscatur virtus productiva effectus; sed virtus productiva effectus est ordo aliquis causae ad effectum

ratione cuius habet relationem ad effectus ad extra sibi intrinsecus, nempe ipsemet modus productionis ipsius causae intrinsecus, et realis: ergo et

Ita confirmatur: causa in actu primo virtus productionis debet praesupponere in illa aliquid, sine quo illa effectus: ergo relatio aliquid dicit ad effectus sibi intrinsecos intrinsecus: ergo realis.

Probatur consequentia: aliquid speciale datur in causa cognoscitiva, ratione cuius distinctissime habet relationem ad effectus, quos potest producere et non ad illos, quos producere nequit, ergo in ipsa aliquid speciale datur, ratione cuius relationem habet ad talem distinctissime, ac ad determinatos: sed hoc aliquid est aliquid quidem ex parte causae ad effectus, quos potest producere sibi intrinsecus, et realis: ergo datur aliquid reale, relatio et realis ad effectus, cum hoc nihil aliud sit quam illa, quae nos ad aliud aliquid habere. Minor probatur: quia in causa in actu relatio datur intrinseca productiva quia ipsa exigere potest producere effectus suos, et non datur talis intrinseca productiva effectus quos producere nequit. Confirmatur: quia in intrinseca causae productiva intelligitur praedeterminatio intrinseca effectus, quos potest producere, et non intelligitur praedeterminatio effectus, quos producere nequit: ergo intelligitur speciale aliquid, ratione cuius distinctissime habet relationem ad effectus, quos potest producere, ac ad effectus, quos producere nequit: ergo intelligitur habendo aliqua realis ad effectus, quos potest producere, quae non intelligitur ad illos, quos producere nequit: ergo etc.

Secundo Deus: ex virtute causa in actu quantum est ex se productiva effectus non infert relationem realem causae ad effectus: ergo hic non datur. Probatur antecedens: quia ipsa divina essentia quantum est ex se productiva divinarum, et tamen non dicit relationem realem divinarum: ergo et Ita confirmatur: ad productionem creaturarum, divinarum productio illa mediante, quia Deus ex se causa productiva divinarum constituitur. Illa saepe audivimus, et semper diximus, et sequenti lectione impugnabo

Deus: ex

Sed contra: nam relatio est ad aliud existens subiectum, sub qua exigitur: nam enim subiectum ratio, sub qua est terminus, debet esse quid distinctum a causa actu

dicunt relationem ad intellectum, sed effectus possibilis nullus [illegible] [illegible]; sed [illegible] identificantem cum virtute causae: ergo negandum causam [illegible] dicere [illegible] ad effectum possibilem. Confirmatur 2o: Causa in actu 1o non petit dicere relationem nisi ad id, cujus est causativa; sed effectum non existentem non dat id, quod petit causari: ergo non dat id, ad quod causa dicat relationem. Confirmatur 2o: Causa ne quidem exprimit effectum ut existentem, neque ut possibilem: ergo nullo pacto. Atque quamvis ea [illegible] [illegible], cum dicat causa in actu 1o non existentem effectum: quamvis ea [illegible] [illegible] [illegible] habendo causam ad effectum est ut existat effectus; non vero ut sit possibilis effectus: ergo non exprimit effectum ut possibilem.

Nec tamen obstant: licet enim non existat terminus relationis sub ratione, sub qua exprimitur, datur vero, et realis relatio: quia hoc in actu accidentali primo causandi, qui exprimitur, et refertur realiter ad primum terminum, etiam non existente primo termino. patet [illegible] in hoc actu hominis est possibilis, qui refertur ad hominem ut possibilem, quin sit possibilis homo: nihil ergo requiritur ad veram relationem, quod existat terminus relationis sub ratione, sub qua exprimitur. exprimit ergo causa in actu 1o effectum, quatenus [illegible] producibile hoc sensu est in ordine ad effectum, quem producere potest, et cui potest dare esse, licet modo actu non sit. ad 1m ergo rationem [illegible] [illegible] syllogismum: aequivoce: Causa in actu 1o dicit ordinem ad id, cujus est causativa; causativa quippe est effectus possibilis licet modo non detur physice effectus possibilis: [illegible] exprimit effectus possibilis, quia dare potest esse effectui possibili: et effectus possibilis, dare [illegible] physice [illegible] causativa causae: non per est aliquid, quod datur, sed aliquid quod habet, si producatur a causa. ad

Ad 2m confirmationem dicendum aliter: [illegible] identificationem supra possibilitatem, et supra existentiam effectus: et enim [illegible] supra causa in actu 1o non dicit ordinem ad [illegible] [illegible] ut possibilem, sed specificative hominem, idest effectum, qui est sub statu possibilitatis quem ad statum existentiae potest causa extrahere, et ad [illegible] possibilitatem [illegible] quam reipsa producit causa, sicut et [illegible] [illegible]: ergo causa utraque et possibilitas ut possibilitas non dicunt [illegible] quia [illegible] identificatione [illegible]

nunc praescindunt a multiplicitate, sicut talis naturae praedicatur, de distinctionem earundem, hoc lumine dicitur, quod est neque hoc abstracto, et quod abstracto contradistinguitur potest.

Dico secundo: nec causa efficiens in actu primo respiciat suos effectus in communi, aut in particulari, singulis determinate effectus in communi respicit existimant, sed quoniam exiunt, et quae de causa ipsa respondent actu primo, causa in actu primo respiciat suos effectus, in his aliquo modo communis, et abstractis a singularibus, sed neque in singulari. Probatur: quia causa efficiens in actu primo respicit suos effectus ut abstracta a singularibus, et potentia exoriri aptae sunt, praecisis singularibus causae; sed alicui producibilis, et potentia exoriri aptae sunt effectus in singulari; nec nulla res communis effectus abstracta a singularibus producibilis est a causa: nec sic quidem communis non dantur aptae sunt, sed solum intentionalis: ergo causa in actu primo respicit suos effectus in singulari, et non ut aliquo modo communes, et a singularibus abstractos.

Dices: quae causa respicit effectus producendos, non praecise ut abstracta [illegible] aliquam actionem, sed actio non producit ut aliquo modo communes effectus, sed singulares effectus; ergo causa non respicit ut aliquo modo communes effectus, sed effectus singulares. Verum eorum thomistarum argumentatio [illegible], quod ipsi [illegible] naturalis; et plures in causis per effectus eo modo, quo ante effectus respiciunt eis enim sub [illegible] effectus contendente, et cognoscente [illegible], abstrahunt eis aliquo modo ab [illegible] abstractis, hoc eodem pacto a causis ipsis respici videntur: [illegible] ipsae causae physicae [illegible], nec producunt ut aliquo modo communes, sicut noster intellectus, quo ut communes a singularibus abstractos [illegible], qui praecisionibus [illegible] de [illegible] intellectu et voluntate, quae [illegible] abstrahunt, [illegible] plura singularia ut [illegible] dicimus.

Sit tandem conclusio: Ex positione reali, et relatione reali causae ad effectus, posset non [illegible] mutua [illegible] causa ex effectibus possibilibus. hoc quidem [illegible] ostendit [illegible]

hoc inconveniens [illegible] quia licet in hoc nondum sit deventum [illegible] con-
clusione 2a: ex eo praecise quod causa exprimat effectus possibiles non potest
nasci, et multo minus effectus esse possibiles: quia ex praecisione [illegible] causae connexio
ad effectus non infertur connexio metaphysica causae cum effectibus possibili-
bus [illegible]: causa exprimens effectus possibiles stare potest cum eo
quod effectus non sint possibiles ex praecisione [illegible]: quia ex connexione praecisa
[illegible] ad effectus possibiles non potest nasci, et metaphysica causae cum effectibus possibi-
libus connexio. Hinc [illegible] inter existentiam alicuius Dei possibilis, naturam Dei possibilis
[illegible] personam in divinis possibilis exprimentem naturam existentiam alicuius Dei
[illegible] personam ut possibiles, et naturam Dei ut possibilem; et non nisi naturam Dei,
nisi existentia Dei alicuius, et ipsam personam possibiles [illegible]: quia stare potest
natura alicuius ut possibile, quin talis [illegible] ut possibilis: quia ex praecisa
connexione non infertur, quod possibile sit illud ad quod est connexio: quia ex praecisa
connexione causae ad effectus possibiles non infertur, quod hi sint possibiles:
ergo non potest causa ex praecisa connexione ad effectus possibiles, quod hi possibiles sint:
ergo non implicat cum illis ex praecisa connexione ad illos.

Confirmat. et explico

Conclusio: [illegible] et [illegible] relationem, [illegible]
[illegible] quin [illegible] [illegible]:
[illegible] ex praecisa connexione, et [illegible] causae [illegible]
non infertur [illegible] metaphysica causae cum effectibus. [illegible]
maxime [illegible]: [illegible]: [illegible] corporis, et [illegible],
et [illegible] ad [illegible], ut [illegible] quidditative [illegible], [illegible]
ad [illegible]. Corporis siquidem [illegible] corporis, et [illegible]; [illegible]
[illegible] quia [illegible] cum [illegible], [illegible]
[illegible] in hoc [illegible], qui non [illegible]
[illegible], [illegible] quod [illegible], ac quod non [illegible]: ergo [illegible]
ad [illegible], non [illegible] cum [illegible]: [illegible] siquidem [illegible]
[illegible], quin [illegible]. [illegible]: in hoc [illegible], [illegible]
[illegible] Dei, qui [illegible] ad Dei [illegible], quin [illegible]
[illegible] cum illa, cum [illegible]; imo [illegible] cum [illegible]

... ei semper eius ipso bono, a quo illi quasi creatio dependebat manebat subiectum albus. 141

Dices: ut vix malis, et relatio realis praecise manet demum: quia omnino ex ipso. argumentatur: quia ut relatio est ad aliud, eius nec dicit relatio quae nihil requirat: ergo praecise manet bonum. confirmatur: si destruatur bonum, destruitur relatio: ergo relatio omnino manet ex ipso. nec defecerit argumentum: est relatio realis praecise manet bonum, quod sit, aut possit esse in eo, quod requirit correlationem, non autem: praecise manet bonum absolutum album, quod sit, aut possit esse in eo, quod requirit correlationem, quod antecedens, et non loquitur: ut aliquid requirat requirit relationem [illegible], quae requirit debet nec esse malum, et ut ... quod bonum sit in eo, quod requirit correlationem, quod non ... relationis ... [illegible]: negat autem id praecise relatio mala: si enim est, quae realis requirit bonum, quae praecise malitia, omnino eius ... praecise malum, et ut ... ... requirit, ... requirit. quae est ... nec ... malum ... et ... ... praecise malum, et ut ... illius ... ergo relatio est ad aliud, requirit ergo aliquid, ut aliquid, quod sit, aut possit esse ... bonum, eius ... sit aliquid, quod nec est, nec esse potest.

Ad confirmationem ... dico: si destruatur, videlicet, si ... bonum ... quod requirit correlationem destruitur relatio, nego: si destruatur bonum, videlicet, si aliquid ... requirit destruitur relatio, concedo antecedens, et non loquitur: aliquid ergo requirit correlationem quod non est ipsa relatio; ... illud aliquid ... hoc est, ... nec potest esse adhuc requirente ... requirit id, quod nec est, nec esse potest. hoc autem quod ... est correlationem ipsam. unde ... nonnullos ... Calliope, ... relationem malam ... esse ad nihil, hoc est, ad id quod nihil est, nec potest esse aliquid malum: id autem, quod nihil est, nec potest esse aliquid malum, aliquid est, quod requirit correlationem, ut ... ... requirit, et ... id, quod nihil est, nec potest esse aliquid malum. ... nec dixit, si destruitur bonum, videlicet si aliquid

ne respiciat. Definit relatio, deinde ens omnis ad aliquid, et respicere
non dicat aliud ad aliquid: sicut sic patet in [illegible] sicut [illegible]
[illegible] et est [illegible]: quod [illegible] relatione respicere aliquid [illegible]
[illegible] relatione, quod autem hoc aliquid aliud, quod respicit [illegible]
[illegible], quae respicit relatione, non [illegible] ex respectu relationis; unde
ex respectu relationis non [illegible] [illegible] respicere; et huius
[illegible]. C. 24 Causae omnes reales in actu 2o connexionem cum suis effectibus
possibilibus [illegible] non [illegible].

C. 24

Causae omnes reales in actu 2o connexionem cum suis effectibus possibilibus [illegible] non [illegible].

[illegible] [illegible] capitis,
[illegible], quae [illegible]; et quae in hoc C. [illegible] [illegible]
[illegible] dixi, quae [illegible] connexio realis: e autem habitudo [illegible]
ad aliud; nec [illegible] nequit [illegible] ex se dari realiter sine alio [illegible]
duplex alia physica, metaphysica, sive [illegible] alia physica connexio [illegible],
[illegible] [illegible] ad aliud, ut nequeat realiter dari sine alio: sic [illegible]
[illegible] nequit realiter dari sine effectu: sic [illegible]
physice [illegible] ea [illegible] [illegible] ad [illegible], ut sine illa nequeat esse realiter.
Connexio metaphysica [illegible], [illegible] ad aliud, ut [illegible]
dari [illegible] sine alio: sic [illegible] metaphysice [illegible] extremis [illegible]
[illegible] realiter [illegible] sine illis [illegible] extremorum, sic [illegible]
[illegible] metaphysicae, [illegible] connexionem. [illegible] hac [illegible]
[illegible], [illegible] dari connexionem [illegible] alio; quoniam relatio
[illegible] ad aliud. [illegible]: quodcumque aliquid realiter [illegible]
[illegible], ut nequeat ex se dari realiter sine alio, [illegible] aliquo modo realiter
ad aliud: [illegible] aliquid connexionem realem cum alio, dicit relationem
realem ad aliud. [illegible]. [illegible] quod [illegible] ex se, ut nequeat
ex se dari realiter sine alio [illegible] realiter [illegible],
[illegible] aliud extremum sine quo realiter dari nequit; [illegible]

mus te haret e oculo, sicu habitudo ad unu, et n ad aliud: p quod una debet esse ut nequeat clari sine alio habitudine aliqua, sicu ordine reali dicit ad aliud: p quod dicitur se haue, ut Similitud ex alio, requirit aliud relationi reali.

Obiicies: n potte unu esse realiter existere sine alio stare potest, quin unu requirat realiter aliud; qa potest stare cu respectu rei absoluto, et n requirit: p Unio unius cu alio n requirit relatione unius ad aliud. Antecedens p: qa corpus nequit dari reali mei in loco; et tn nulla relatione dicit ad locu: p. 2o: qa pars nequit dari sine actuali unione; et tn n dicit relatione reali ad actuali unioni: p. 3o: qa lapis nequit esse supponere sine alio lapidibus, et dicit relatione ad alios lapides: p. Resp. neg. Antecedens: ad primum neg. Consequentiam, quod unu nequeat esse cu realitate sine alio, aliquid in illo dat modus, ubi cuius nequeat quidditatis eius cognosci nisi in ordine ad aliud. Ad 1a probatione omittendo maior, et quod id sit Corpus esse, nego minore: si enim modus realis cu loco, etia dicit reali ad locu dicere reperitur. Ad 2a dubitare, pars de potte dari sine actuali reali; hoc tn n est ex communi, sed ex substantiali existentibus unitatis: unio enim cu alio e, n solu ipso unio sine unio n dat, nec aliq. Malis dabit: nos aute ex unione res reali colligimus. Ad 3a probatione dicit ideo quod etia si unus lapis nequeat sine aliis aptus supponere, minime unione dicit cu aliis lapidibus unde nec res realis: nec enim petit unus lapis aptus supponere aliquibus aute e, quia petit plures lapides esse; et tn unus lapis alius

sit ipse ga

ma collegio, et praecipua in hoc puncto resolutio. Causa finis vera, et realis in actu re mutanti metaphorice cu suis effectibus possibilibus, sicu cu possibilitate intrinseca futuri effectivi. Ex principio collegii: causa finalis movendi efficientem in actu realiter si, qa esse virtute sufficiente haret ad ponendus in re effectus ipsius habendi representatio: praecipue virtute relativa causarum tali esse

Et intrinsece ponit effectum possibilem intrinsece, ... ut ... de ... rae
dari posse a parte rei, neutiquam dicatur a parte rei virtute producti-
va Causa, sed omnino impossibile est: si autem ponit intrinsece causam in
actu possibilem intrinsece effectum, qui sit aliquid physicum, verum et
reale, id quod erat, scilicet esse posset aliquid verum et reale, in ipsius
causa extra se ponentis effectum, et ipsius intrinsece possibilitatem, quae
realiter est ipse effectus, et esse effectus. Unde non distinguitur ... contra-
dictio inter extrinseca vera et realia actu existentia, quae sunt realiter et
actu extra; id est extrinseca, quatenus omne quod reale est, sit causa et
quodcumque aliud quid reale ex se producit, sive effectus: ergo aeque sic me
... explicatis ... causa connotat eius existentiam
posito effectu, non eius possibilitate effectus existente: ... obiter
comparatione ... quod ... : nam existentia
tertia possibilis effectus est effectus ipse ... intrinsece ... actualis
productionis suae causae: et possibilitas existentiae effectus est effectus ipse actu
... productionis actualis suae causae. Connotat ergo causa eius effectum de se in-
trinsece ponente actualem productionem ...; non vero eius effectum actualis
... productionis ut tales, quod est idem, ac connotat causa eius actualem
productionem effectus.

Sic explicatis conclusionibus probo. Causa actualis effectiva
in actu talis intrinsece se habet, ut negat esse causam effectivam in
actu, quin effectus; quam causa effectiva in actu esse, ... se
intrinsece possibilis: ergo causa effectiva in actu connotat metaphysice, ut
intrinsecum suum effectum possibilem. Consequentia ex antecedentibus ...
... explicantur: illius probatio: negatur esse causam effectivam in actu productiva
effectuum, quando est ex parte causae, quin effectus existat productus; sicuti in actu
... causa quando est ex parte ... effectuum: ergo causa effectiva in actu
... talis intrinsece se habet, ut negat esse talis, quin effectus ... sit
intrinsece possibilis. ... negat esse causam effectivam in actu productiva
effectuum, quando est ex parte causae, quin effectus ... virtualiter
in causa; sed ... virtualiter in causa effectus, quin

effectus productibiles per virtualem contactum talis Causae quantumvis expansae proxime effectum: ergo nequit esse Causa efficiens virtualiter productiva effectuum quantumvis expansae Causae, quando effectus esset productibilis per virtualem contactum talis Causae, quantumvis expansae effectum. Maior syllogismi constat ex ipsa terminorum [illegible]: nequeunt proxime virtualiter in Causa effectus, qui esset non effectus correspondens virtuti Causae; sed effectus qui non sunt virtualiter productibiles a tali Causa quantumvis expansa proxime effectum, non sunt effectus correspondentes virtuti Causae: ergo effectus, qui non sunt productibiles a Causa quantumvis expansa proxime, nequeunt proxime virtualiter in Causa. Maior est certa; alias calor proxime virtualiter in aqua et frigus in igne contineretur,

et ipsa omnis huius ultimi syllogismi: effectus, qui quantumvis expansae proxime, a nulla Causa produci possunt, nulli Causae correspondent: sed effectus, qui quantumvis esset nullius proxime producere effectum, nulli correspondet effectui: sed effectus, qui quantumvis expansae proxime non sunt productibiles virtualiter a nulla Causa produci possunt quantumvis expansae proxime: ergo non sunt effectus correspondentes ulli Causae virtuti: ergo in nullius Causae virtute proxime possunt: ergo nulla Causa datur productiva virtualiter productiva illorum quantumvis expansae Causae.

Probatur ex illatio, nequit Causa effectiva virtualiter quantumvis expansa illius, nisi effectus talis sit esse, ut esse quaerere possit existentiam a tali Causa; sed nisi esse omnino nequit possibilis sit, nequit esse quaerere existentiam a tali Causa: ergo nisi effectus esse omnino possibilis sit, Causa efficiens nequit esse virtualiter talis, quantumvis expansae illius Causae: ergo Causa efficiens virtualiter ad talem quantumvis esse omnino talis effectum fieri possibile. Quod minor scilicet nisi effectus talis sit esse, ut quaerere possit esse existentiam a tali Causa, existentia effectus non pendebit ab parte a priori a tali Causa; sed nequit esse Causa virtualiter quantumvis expansae sui, cum illius effectus, cuius existentia non pendet ex parte a priori a tali Causa: ergo nequit esse talis Causa, nisi effectus talis sit esse, ut esse quaerere possit existentiam

ab alia causa; sed nequit esse talis causa in suum effectum ex se possibilem. Maior est certa: neque vero nulla est ex se possibilis existendi, quia tunc existentia penderet ex se a principio ab alio tanquam a causa. Minor est evidens: neque causa in actu primo dicitur principium causandi, neque suum effectum ut eius dependentis a principio effectum a causa.

Probatur secunda: si daretur causa efficiens in actu primo [illegible] possibilis existendi omnino dependet a principio ab aliquo; sed existentia effectus impossibilis, quae impossibilis etiam est, non dependet a principio ab aliqua entitate: ergo a nulla entitate dependet effectus impossibilis tanquam a causa sua efficienti in actu primo: ergo nulla datur, nec possibilis est causa efficiens in actu primo effectus ex parte causae effectus impossibilis: quia effectus impossibilitas nulla est, immo impossibilis est causa etiam ex parte causae in actu primo: ergo haec est intrinseca possibilitas effectus a intrinseca [illegible].

Probatur tertia consequentia: Causa in actu exercitalis potest intrinsece [illegible] sine [illegible], quo aliqua requiruntur. Sed requiruntur aliqua effectus possibilis: ergo quia intrinseca suum effectum esse sine intrinseca possibilitate: ergo intrinsecus causae possibilitas [illegible]. Causa in actu [illegible] talis potest intrinsece se exercere in actu primo effectum, quia aliqua requiruntur. Sed non potest se exercere in actu secundo suum effectum nisi sine [illegible], quo aliqua requiruntur, sed possibilis: [illegible]: neque causa in actu primo est ad effectum, cum potest communicare [illegible] existentiam; sed non potest communicare, sine existentia, nisi se exercere potest in actu primo effectum, quia requiritur: ergo potest intrinsece potest se exercere in actu primo effectum, quia requirit; sed nisi effectus sit possibilis, et actio [illegible] possibilis sit, non poterit in actu primo effectum se exercere: ergo potest intrinsece exercere causa in actu primo, effectus ex se possibilis. Urget apud [illegible] [illegible] illud axioma, [illegible] est [illegible], quia non potest reduci ad actum; sed si effectus esset impossibilis, [illegible] effectus non potest reduci ad actum: ergo [illegible]

Probatur 2o consequentia: repugnantia intrinseca effectus causae in actu eo [illegible] quia repugnat ei ex parte causae: ergo quae in actu eo includit eius possibilitatem effectus. Probatur antecedens: repugnantia intrinseca effectus causae in actu non est causae in actu: ergo repugnat ei causa quatenus est ex parte sua. Probatur antecedens: repugnantia intrinseca effectus, si ponitur per impossibile causa, ponitur simul cum, et intrinsece eius [illegible]; hoc ipso causa in actu non esset causa in actu: ergo. Maior est certa: minor probatur: Et quidem quod esset causa in actu eo, si talis effectus ponitur per impossibile causa, supposita absoluta repugnantia: quod non esset causa in actu, probatur: non est causa vera, et realis in actu, quae quatenus est ex parte nequeunt dare effectum verum, et reale; sed causa in actu, quae quatenus est ex parte sua dat effectum ens, et reale, nequeunt quatenus est ex parte sua dare effectum ens verum, et reale: ergo causa in actu, quae quatenus est ex parte ponitur dare effectum ens, et reale, non esset causa vera, et realis in actu, sed chimaerica, et impossibilitatoria causa. Maior est certissima: minor evidens mihi non est: nam causa quatenus est ex parte potens dare ens effectum impossibile est causa quatenus est ex parte potens dare ens, et reale eiusdem rei: sed ens, et reale eiusdem rei non verum, et reale, quod quatenus est ex parte potest dare causa vera, et realis in actu: ergo causa quatenus est ex parte potens dare ens effectum impossibile repugnat tali causae in actu; ergo causa in actu vera et realis, quae ex parte potens est dare ens verum, et reale effectum, praedicato metaphysico, est exigentia ex parte sua non aliquid, quod est verum, et reale praedicatum requisitum ad talem causam: hoc autem effectus possibile est: hinc praedicato metaphysico, eius esse includit.

Hinc deduces,

quam falso, et absque fundamento opinentur quamplurimi recentiores Deum quatenus est ex parte esse causam in actu producibilem chimaerae: quoniam si per ipsos chimaera non producit, Deus absolute illam producere potest: sed [illegible] ingeniosos doctores [illegible] suo ipso ingenio laborantes: Deus quatenus est ex parte potest facere, quod chimaera sit chimaera? nemo quis dubitet: omnino sic eos arguo. Deus quatenus est ex parte potens producere chimaeram est Deus

quae existere potest, facere ne chimaera sit chimaera, quaestio [illegible]
quae existere potest producere chimaeras; potest quae existere bona chimaeras
existentis veras et reales; sed quod quae existere potest bona existen-
tis veras et reales chimaeras, quae existere potest facere, ne chimaera
sit chimaera: non potest quae existere facere quod existat id, quod repugnat
existere: ergo et tota ratio cur Deus potest quae existere producere chimaeras,
ut chimaera est, scilicet id, quod nomine tenus appellamus chimaeram, funda-
mentum est sua repugnantia intrinseca? [illegible] dices [illegible]: [illegible] potentia Dei
quae existere infinita potentia repugnantis intrinsece [illegible], et [illegible]
existentiam, quia pugnat cum quidditate [illegible] veras, et reales [illegible]
ut supra [illegible]: si Deus [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible], quod sit id, quod repugnat, non repugnaret producere a Deo. quid
hoc minus? [illegible] sit id, quod repugnat, non repugnante posse fuit ipse
posse [illegible] a Deo posse [illegible] quod [illegible]? [illegible]
[illegible] posse, si non repugnaret, sicut repugnat [illegible]
[illegible] Deus, hoc
[illegible] maxime commendo, et extollo divinae [illegible] perfectionis, et [illegible]
[illegible] virtutes [illegible], quae [illegible] et [illegible]
[illegible]: sed [illegible] quae Deus [illegible] alicui [illegible]
[illegible] videtur, alii [illegible]. Deus quippe [illegible] Deus quae
existere producere alios Deus, et summae simplicitati divinae [illegible]:
potest quae existere producere creaturas [illegible] Dei, et summae
Dei [illegible] non existendo minus: potest Deus quae existere [illegible]
intra se [illegible] producere, et infinitas [illegible] divinarum [illegible]
perfectionis [illegible]: quid [illegible] est [illegible] commendatio-
nes [illegible] alia [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible], et ex [illegible] maxima virtus [illegible]
[illegible], et [illegible]. [illegible] repugnationi [illegible] tenemur

[illegible] repugnationis [illegible] tenemur

[illegible]

3° Probatur: Causa efficiens in actu 2° non includit, nec dependenter ab existentia effectus, sed existentia illius est possibilitate intrinseca effectus: sed causa in actu 2° non includit possibilitatem intrinsecam effectus. Probatur 2°: possibilitas intrinseca effectus praescindit, sed causa in actu 2° non potest dependere, nec includit id, quod praescindit: sed causa in actu 2° non includit possibilitatem intrinsecam effectus. Probatur 2°: perfectior est conditio causae in actu 2°, quia ipsa ponit in omnia sua effectus possibilia, ut quaeque sibi reddat impossibile: ad hoc ut impossibilitate ipsa causa: et sic ergo ... in ... reddere possibilia effectus ... quae ... reddant impossibiles, eadem manent ... Probatur 3°: quia nulla datur ratio, quare talis connexio in causa ex parte sui causae, et virtutis productivae: ergo: ... includit causa effectum: 3°. ... plura ... possibilia ... possibilitas est existentia est ipse; sed ipsa existentia ... 3° et ipsa possibilitas. ergo ... causa in actu 2° non producit: quia causa in actu 2° dependet productione producti, sed causa in actu 2° est ipse causa in actu 2°: 3° causa in actu 2° de se productione producti.

Resp. 3° ... : Causa efficiens in actu 2° non connotat, nec ... ab existentia effectus, ... ut ... existentia, ... ergo: existentia effectus specificativa, sive ab eo, quod est existentia effectus, ... existentia effectus ... ut talis est ipse effectus ... actualis productione causae: ... causa cum effectu ... actualis productione causae; quod includit cum actuali productione effectus sive cum actuali ... existentia effectus specificativa est ipse effectus, ... quidquid realis est ipse effectus sive ... possibilitas intrinseca ... extra causas in ... esse ... et realis a parte rei: cum hoc esse, cum hac possibilitate cum hac existentia includit ... causa in actu 2°, ... hoc esse, ... hac intrinseca possibilitate, ... hac existentia productiva ... est actualis causa, ... esse ..., ... realis ...

talis effectus. hinc deducitur maior, et minor [illegible].

Ad 2m confirmationem respondeo distinguo maiorem: Causa inadaequata non potest concedi ex eo, quod possibilis non sit, vel possibilis erit, si exerceat inadaequate virtutem causae, concedo maiorem: quod possibilis non sit, sed possibilis erit, si exerceat inadaequate virtutem causae, nego maiorem. In hoc stat discrimen effectus possibilis absolute, et impossibilis absolute, quod cuius aliqua causa non est causa inadaequata, quod si per impossibile exerceret aliquam virtutem causae producendo effectum impossibilem, hic non esset possibilis, [illegible], et [illegible]: ratio est quia si exerceat virtutem causae, effectus cuius talis causa non est causa inadaequata, non erit possibilis; quod si exerceret virtutem causae inadaequatae effectus, cuius causa inadaequata est, talis effectus possibilis aliquando erit: ex hoc [illegible] aliquo possibile, quod est [illegible] producibilis per exercitium actuale causae, [illegible] causa inadaequata, [illegible] quod non possibile non dicitur.

Ad 3m confirmationem nego antecedens: non est possibilis causa quae causata est: causa autem [illegible] ex parte possibili causa non est inadaequata talis effectus, quia non potest esse vera, et realis ad [illegible] effectus esse verus, et realis existentia sine causa: et non potest esse vera, et realis causa inadaequata, nisi effectus possibilis sit: quod si repugnante effectu implicat causa, [illegible], quia implicat causa vera, et realis, quae [illegible] esse [illegible] vera, et realis [illegible]. Ipsa autem [illegible] [illegible] repugnantibus [illegible]: quia [illegible] ipsa producibilis hoc non [illegible], quae est causa [illegible], vera et realis, et ipsa [illegible] potest [illegible] vera et realis, quod [illegible] possibile; non autem [illegible] potest [illegible] ad 3m confirmationem [illegible], quod [illegible] ex [illegible] in causa ad effectum non [illegible]: [illegible] producibilis vera, et realis [illegible]: ex causa vera, et realis [illegible] talis [illegible] possibilis [illegible] vera, et realis [illegible], quae possibilis; non autem [illegible] effectus, nisi illius, qui esse [illegible] causa; quod esse [illegible] a tali causa vera, et realis existentia, [illegible]

dependentes omnino a tali Causa: si enim esse a tali Causa extrinseca recipere non posset, ab illa minime omnino dependeret; nec propter rationem correspondentes [illegible]. 145

Arguitur 2o: potest manere per totam aeternitatem entitas Causae manentis etiam si per totam aeternitatem non producat effectum, quem potest producere: ergo postquam manere, sine illo effectu reddatur impossibilis: ergo non minus in [illegible] eius illius existentia sed non eius possibilitate illius. Antecedens certum: consequentia probatur: quia effectus ille qui non est, reddatur impossibilis, nihil est aliud, nisi quod id, quod non est, non possit esse; sed ex eo, quod id, quod non est, non possit esse, non sequitur, quod Causa manere non possit: ergo manere potest Causa etiam si effectus illius reddatur impossibilis. Probatur minor: ex eo, quod Causa sit sine effectu, supposita entitate Causae, et non sit [illegible] effectus; sed eo, quod effectus ille reddatur impossibilis non tollitur illa [illegible], nec ponitur aliquid dependens illius: ergo potest manere in illa [illegible] entitas Causae: ergo haec non dependet ex eius effectus possibilitate. Ut haec repugnantia [illegible] Causa.

Ad 2. respondeo omni manente entitate Causae. [illegible] ergo etiam si per totam aeternitatem Causa non producat effectum manet ex parte Causae vera et realis [illegible] quae vera et realis existentia [illegible] qui si per totam aeternitatem non det, Causa non est [illegible] vera et realis existentia a illa Causa, in qua per totam aeternitatem [illegible]: at si redderetur effectus ille impossibilis, [illegible] in illius Causa existere unde illa non manet Causa vere et realiter [illegible] talis effectus. ad [illegible] Causa manet [illegible]: ad [illegible] minor: ex eo quod Causa sit sine effectu, dummodo possit esse cum eius effectu, supposita entitate Causae, et non sit, nec deficit effectus, [illegible] manet: ex eo quod Causa sit sine effectu, et quod non possit esse cum eius effectu, non manet: unde etiam minor, et eius ratio [illegible]. ex eo quod effectus ille reddatur impossibilis, tollitur illa [illegible]: et [illegible] [illegible] existentia effectus possibilis, et de existentia Causae; [illegible] quod

effectus ablata impossibilitate tollit, quod probatur ex petito: ergo tollit ... ad 1um. Etiam tollit supra, quia tollit existentiam causae, et esse connexionem effectus cum causa tollit: quod probatur quia tollit praesuppositionem effectus in virtute causae: tollit dependentiam a priori, sive praesuppositionem ..., hoc cuius existentia effectus dependens est a virtute huius causae: tollit hanc causam posse esse veram, et realem ad illum effectum connexam, ut ... ex hoc veram, et realem causam.

Arguitur 3°: posita causa in actu secundo, quin detur possibilitas intrinseca effectus; ergo causa in actu secundo non connectitur cum possibilitate intrinseca effectus. Antecedens constat: quia potest dari causa in actu secundo, quin detur effectus; sed quoties non datur effectus non datur possibilitas intrinseca effectus; ergo. Probatur consequentia a paritate: quando unum potest dari realiter sine alio, non connectitur cum alio; sed causa in actu secundo potest dari realiter sine possibilitate intrinseca effectus; ergo non connectitur cum possibilitate intrinseca effectus. Confirmatur 1°: si omnino potest dari realiter sine extremis, non connectitur realiter, et metaphysice cum extremis: quia creaturae connectuntur, quia nequeunt dari realiter sine illis; sed causa in actu secundo potest dari realiter sine possibilitate intrinseca effectus: ergo cum illa non connectitur. Confirmatur 2°: si omnino potest perstare deficientibus extremis non connectitur cum extremis; sed causa in actu secundo perstare potest deficiente intrinseca possibilitate effectus: ergo non connectitur cum illa. Respondeo distinguendo antecedens: potest dari causa in actu secundo quin detur secundum ... potest esse possibilitas intrinseca effectus, concedo antecedens: quin detur, nec dari possit, nego antecedens: et nego consequentiam cuius probationem distinguo maiorem: quando unum potest dari realiter sine alio quod virtualiter praecedit, non connectitur cum alio, nego maiorem: quando unum potest dari realiter sine alio, quod non praecedit virtualiter, non connectitur cum alio, concedo maiorem.

Dantur plura, quae dicuntur connecti cum aliis, et sine illis dari nequeunt, quia non praecedunt illa virtualiter ut causa illarum: sic creaturae connectuntur cum existentia Dei, a quo essentialiter ut a causa dependent: sic omnio cum extremis, quae est necessario ...

à qualibet extrinseca, quin imo ex duratione causae sit, nec creaturae praedefinitae existentiae divinae tamquam causae illius: alia sunt, quae connectuntur cum aliis, quae illa virtualiter praedefiniunt ut causae illorum, et haec non requirunt realem actualem existentiam illorum, cum quibus connectuntur, sed tantum existentiam illorum esse possibilem. Et ideo quae illa, quae connectuntur cum aliis, quae alia virtualiter praedefiniunt, non se habent ad illa ut existentia, sed ut possibilia; ea vero, quae connectuntur cum aliis, quin alia virtualiter praedefiniant, se habent ad illa ut existentia, unde sine illorum reali actuali existentia dari nequeunt: ut videtur contingere in [illegible] extrinseca. Ergo causa contingenter non se habent ad possibilitatem intrinsecam effectuum ut existentiam, sed ut ipse intrinsecam possibilem, unde est, quod potuerunt dari, quin realiter actualiter dentur possibilium contingentia; sed non potuerunt dari, quin dentur virtualiter in ipsis causis praedefinita possibilium contingentia quaedam.

Hinc ad confirmationem facilis est responsio: ad 1um dicendo entitatem [illegible], et ideo [illegible] majorem; sed causa contingenter potest dari realiter, sine possibilitate contingentia effectuum virtualiter praedefinita in ipsa causa, dicendo majorem; non virtualiter praedefinita in ipsa causa, nego majorem. [illegible] nequit dari realiter sine extremis realiter existentibus, connexa cum extremis, quae virtualiter non praedefinit ut causa illorum, quoniam requirit illa ut actualiter existentia, non sic causa contingens, quae virtualiter praedefinit possibilitatis contingentiam effectuum, ideo non requirit illa ut existentia. Ad 2am confirmationem dicendo majorem [illegible], et majorem distinguo: sed causa contingens potest dari deficiente possibilitate contingentia effectuum, dummodo haec praedefiniatur contingens causa, dicendo minorem: deficiente possibilitate contingentia, dummodo quod non praedefiniatur contingens virtute causae, nego minorem. Facilis est ex dictis solutio ad 3tiam.

Arguitur 4o: causa contingens non connectitur cum eo, quod non requirit; atqui causa contingens non requirit possibilitatem contingentiam effectuum: ergo non connectitur cum possibilitate contingentia

effectus. Minor est certa, cum omnis in causa virtute habeatur eminenter, quae dicunt relationem tanquam propria ad effectum. Probatur maior: possibilitas intrinseca effectus non est producibilis a causa, sola quippe existentia est producibilis; causa in actu solum respicit id quod est ab ipsa producibile; ergo non respicit possibilitatem intrinsecam effectus. Hic arguunt aliqui [illegible], quibus nos, quoniam involvit [illegible] separandi existentiam effectus a possibilitate intrinseca effectus praescindi, cum identificentur existentia cum ipso effectu quidditative; est autem vel non est ipsa intrinseca possibilitas ante existentiam actualem effectus? Si possibilitas est omnino praeter statum, quo modo dari potest ista possibilitas, et ista omnino, quod non datur ista praeter statum? quoniam ergo est esse producibilem existentiam, esse producibilem ipsa praeter, et ideo ipsa esse producibilem, et non esse producibilem ipsius possibilitatis intrinsecae. Respondeo ergo negando minorem ad huius probationem nego maiorem: causa quippe producit possibilitatem intrinsecam, existentiam, etc., et quidquid est reale effectus producit effectum: nihil enim est aliud possibilitas intrinseca, ut supra dixi, quam hic effectus de se non repugnans existere, quem antequam existat effectum nihil est.

Arguitur 3o: si chimaera videretur possibilis eadem ratione. Dicebatur quod modo datur omnipotentia potest producere chimaeram: sed haec ratio quae modo datur potest producere chimaeram; ergo haec ratio non mutatur cum possibilitate intrinseca effectus. Probatur antecedens: si chimaera videretur possibilis, non repugnaret ipsi; sed haec ratio Divina quae modo datur, potest producere quidquid non repugnaret: ergo haec ratio omnipotentia potest producere chimaeram. Probatur 2o: [illegible] tunc tantum homo esse intrinsece possibilis, et quod ex nunc autem videretur impossibilis: tunc maneret haec eadem ratio quae modo datur, producibilis per homines possibiles; ergo repugnante illo modo homine non repugnaret ratio producibilis illius; ergo [illegible] illius hominis possibilitate non mutatur haec ratio. Probatur antecedens: haec omnipotentia quae modo datur est ratio possibilis productiva; sed maneret ratio producibilitatis possibilis illius sine homine, quae solum [illegible] possibilis: ergo maneret eadem ratio. Confirmatur 2o: ergo [illegible] non mutatur cum creaturis possibilibus dependeret a creaturis possibilibus; sed hoc est maxime imperfectio in Deo; ergo et omnino cum creaturis possibilibus. Minor probatur: quia repug-

nante

manere creatura possit repugnarent Deus, nisi est Deus imponitur independenter existendo, quia creaturae possibiles dependent ab illo.

Deo manente

Deus: quia si chimaera redderetur possibilis, impossibiliter aliquid esset a Deo, quod esse non potest; imponit dependentiam aliquam existentiae alicuius, cuius existentia esset aliquando non dependens; sed veritatem praedictam, quae modo datur: quia ipsis dicendum est impossibile, quod veritas aeterna divina, quae est realiter immutabilis, cum scilicet sit ipse Deus, ratio, veritas aeterna sunt impossibiles, tamen impossibilitatem imponit, quod chimaera sit possibilis, quia quod ipsa divina veritas extrinsece sunt impossibili, si quid hoc impossibile: sicut si supponas alios Deos simpliciter infinitos, omnipotentes, aeternos, et alia solo numero distinctos ab hoc Deo, quod de facto datur, Deus hic simpliciter esset et primus: quia idem modus Dei realiter pendet, ne alius Deus sit: quod si darentur alii, perderet divinam unitatem, quae est realiter Deus ipse; unde ipse Deus perderet ex supra illa impossibili. Unde ad id illius contra praedictum eliquo modo: quae ipsa divina, quae modo datur, posset producere quidquid quod non repugnat, sive ex supra possibili sive absolute, seu modo, quidquid non repugnat, sive ex supra impossibili, non modo: alia creatura sive facultas quae Deus produceret, immo sine nullius possibiles, et alia huius modi impossibilia.

Alius ratione

absoluto possibilis impossibilis, et non posse quatenus virtus, a qua dependeret per se existentia centum horarum, et virtus a qua non dependeret per se existentia centum horarum non est eadem: virtus prohibitiva existentiae centum horarum, et non prohibitiva existentiae centum horarum eadem non est: ergo ex illa supra hoc sequitur, quod sequitur tamen eandem omnino non manere ad praedictum eliquo modo: quae omnino, quae modo datur, est per se producibilis dicitur possibilium, quae sit vere ante ex supra impossibilia, seu modo: dicitur possibilium, quae possibilia sint vere post ex supra impossibili, non modo: modo sic declaratur: manente producibilis omnium possibilium, sic per horas, quod solum sit possibile ante ex supra impossibili, non modo; quod solum sit possibile post supra impossibili, seu modo. manente quod sit alia non producibilis per illas horas, quae remanerent possibiles ex supra impossibili; hic dicitur esse

nec quas antea habebat ante suum terminum impossibilis; quia ens, quam antea habebat in ordine tantum ad connexionem cum illo ens, ante suum terminum impossibilis possibilis: nihilo autem uno impossibili, destruitur ea connexio extra, quae ratione illius connexionem habebat, qualiter aliqua causa existentia illius dependebat a priori, et quatenus pertinebat in influxu vera et reali virtute vera, et reali existentia aliorum, quod si nihil sit de impossibilibus, nec vera existentia, nec vera pertinentia, nec vera dependentia, nec vera causa remanere possunt.

Ad [illegible] Theologos

distinguenda erat; si illi, hi difficultates de novo minime proferat, ut omnibus manifestum: licet ex connexione Dei cum Creaturis possibilibus sequatur dependentia Dei a Creaturis possibilibus: stricta siquidem dependentia et quae imperfectionem arguit est illa, qua ens nequit dari realiter sine alio realiter existente ex indigentia illius: aliter Divinae personae seu ipsis invicem connexae invicem, esse ipsas dependentes dependentia quae imperfectionem arguit; sic omnino extremis, sic [illegible] ipsa corpora esse invicem dependent: sic Creaturae a Deo, quae dependentia, quia ab ista debilitate sua in suo existendo, et indigentia alterius extremi, [illegible] similiter omnis imperfectionis involvunt: connexio vero Dei cum Creaturis possibilibus non est ejusmodi, ut nequeat dari realiter sine Creaturis possibilibus [illegible] non ex ulla ante existentia Creaturarum, nam dum Creaturae possibiles [illegible] existentia Creaturarum dependeat a Deo sed ut possibiles in [illegible] connexio Dei cum Creaturis possibilibus non venit ex indigentia sed ex summa perfectione, et eminentia Divinae essentiae, quae praecontinere ipsa ac possibilia, et non praecontinere ipsa non perfectionem maximam arguit perfectionis: sicut connexio trium personarum Divinarum invicem non ex indigentia, sed ex summa perfectione et fecunditate Divinae generationis. Est solum illa connexio, quatenus vera et realis [illegible] non [illegible] nequit esse, quin ipsa possibilis sint effectus, versus et realis existentia [illegible]: ad id quod addebatur de maxima necessitate Dei in essendo, a [illegible], ex qua et maxima necessitate esse Creaturas possibiles

ac Deus ipsius, nec est immobile et methaphysice Cogito, Creatura possit esse possit, quam Deus est; et tamen Deus magis [illegible] in [illegible] necessitate essendi, et excellentia, nec solus [illegible], quod est, [illegible] [illegible] ex [illegible] ipsius partis [illegible] de [illegible] C 6. Q.a Num aliqua Causa efficiens possit se ipsam producere? Cum aliquibus suppositis, et relatis [illegible] veritas explicatur.

Q. 3a

Num aliqua Causa efficiens possit se ipsam producere?

C. 1us

Aliquibus relatis, et suppositis [illegible] veriori affirmatur

[illegible]

Cum e[illegible], solet inquiri: an sit aliquis realis [illegible] distinctio realis inter actus [illegible], et [illegible] Causas efficientes, sive inter Causas, et effectus. [illegible] quam [illegible] est Causa [illegible] finalis sit, et exemplaris se ipsam, posse Causare, et [illegible] quia [illegible] [illegible] reales existentia, [illegible] inter [illegible] movent ipsam, et Causa efficiens [illegible] in [illegible] Causa [illegible] quod [illegible], et amat, movet ad suam executionem voluntatis, [illegible] movet ad suam executionem, et [illegible], quo [illegible] ad quam [illegible] ipsa [illegible] movet. [illegible] exemplari [illegible] patet: nec [illegible] [illegible] aliud, et executioni [illegible] ipsa [illegible] illud, quod [illegible] Causa exemplaris, [illegible] facit. [illegible] dubitari [illegible] de Causa [illegible] et finali; [illegible] Causa [illegible] se ipsam [illegible] Causare: [illegible] Causa [illegible] semper sunt [illegible] Causati, [illegible] Causato, tamquam in [illegible]; sed nihil [illegible] ipsius [illegible] in se ipso includi [illegible] [illegible] Causa efficiens.

Ad [illegible]: in [illegible] questione [illegible], num sit aliquid se ipsum [illegible] aliqua actione

in medio [illegible] relativa posita, neque tale esse ipsius relativa posse [illegible] quod [illegible] ipsius [illegible] relativa [illegible] extrema [illegible] non [illegible] relativa quod [illegible] est, [illegible] est: [illegible] hoc [illegible] posse est, de facto dixerit, quia si [illegible] habent ipsius relativa, impossibile est, quod [illegible] ipsius [illegible], unde est impossibile, quod [illegible] extrema [illegible] ipsius [illegible] actione [illegible], [illegible] aliquid [illegible] relativa [illegible].

[illegible], [illegible]

est [illegible] aliquid ipsius [illegible] relativa [illegible] actione [illegible] relativis, [illegible]: [illegible] aliquid est, ante quam est; [illegible] causa [illegible] ad effectum [illegible] quod [illegible] causa, ante quam effectum: [illegible] causa [illegible] ipsius [illegible] relativa [illegible] alio [illegible], [illegible] aliquid, quod nihil; [illegible] causa ante quam [illegible] existat [illegible]: [illegible] quam [illegible] existat causa, [illegible] [illegible] alio: [illegible] [illegible] causa [illegible] actione ante quam [illegible] existat: [illegible] [illegible] actione relativa [illegible], [illegible] alio [illegible] relativa [illegible] alio, [illegible] causa [illegible], [illegible] actione: [illegible] aliquid ipsius [illegible] relativa [illegible]: quatenus [illegible] aliqua relativa [illegible] causa [illegible] aliqua [illegible] causa [illegible] actione [illegible] ipsius [illegible] causa, et relativa [illegible] extrema, [illegible] alio [illegible] relativa [illegible] relativa [illegible] extrema; [illegible] [illegible] alio relativa [illegible] existentia [illegible] actione [illegible] absoluta [illegible] existentia [illegible] [illegible] alio [illegible].

[illegible] docet

[illegible] quod [illegible] aliqua [illegible] causa extrema [illegible] actione: [illegible] extrema, et quod [illegible] est, quod [illegible] illud est [illegible] actione [illegible]. [illegible] videtur [illegible] actione, [illegible] Christus Dominus [illegible] relativa [illegible]

motiva promovere voluntatem [illegible], et [illegible] actiones: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
ad [illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible] absolute [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] voluntatem [illegible], [illegible] actiones [illegible] [illegible], Mon-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Divi Augustini, et Divi Thomae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: ille [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] orationis exaudire, quod nulla [illegible] se facit, nulla se ponit; [illegible]
[illegible], [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] verba [illegible] [illegible], et [illegible], et clamant, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] vox [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Divus Thomas [illegible] [illegible] articulo [illegible] [illegible]
quod [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]?

[illegible] [illegible] [illegible]: nulla causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actiones: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible] [illegible] causae
[illegible] asserunt qui [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible], quale
est illud [illegible], quod [illegible] ad se [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiones
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] actionem
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible],
et [illegible]: [illegible] nullus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible], qui [illegible]: [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

sibi ipsi dare ea possent, cum in ipsis nequeat aliquid extrahi [illegible] [illegible] [illegible] eas [illegible] divinas [illegible] [illegible] [illegible], quamvis [illegible] divina examinat [illegible] suas, sed quod bene explicat [illegible] divinas [illegible] non [illegible] [illegible] divinas [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] examinat [illegible] suas, quae [illegible] possit esse [illegible] [illegible] alias examinare, ut rationes quasi [illegible] [illegible]amus.

Probatur consequentia: quaevis causa exemplaris prior est effectu ordine, saltem rationis, ergo quae causalitas est in actu; sed nulla causa potest esse prior seipsa ordine rationis [illegible] actionis: ergo nulla causa [illegible] actionis potest esse causa sui ipsius. Minor [illegible], quia causa est aliquo modo prior [illegible] [illegible] [illegible]. Probatur minor: nulla causa potest esse [illegible] non prior, aut non [illegible] aliquo in [illegible]; sed si [illegible] actionis est causa [illegible] ipsa ordine rationis est [illegible] non est in aliquo priori: ergo [illegible] actionis nulla causa potest esse prior seipsa ordine rationis. Probatur minor: [illegible]: si [illegible] actionis est prior causa seipsa ordine rationis, est causa in aliquo priori ordine rationis, in eo [illegible] ipsa: patet: quia quod prius est in aliquo [illegible], in quo non est id, quod posterius est: sed [illegible] id, quod posterius est, est etiam in eo [illegible], in quo est id, quod prius est, non est [illegible] prius alio, sed [illegible] ordine rationis [illegible]: sed si causa est in aliquo priori in quo ipsa non est, in aliquo priori est [illegible] non est: ergo si [illegible] actionis est causa prior seipsa ordine rationis, est [illegible] non est in aliquo priori: [illegible] quia causa [illegible] actionis est sui ipsius causa, [illegible] actionis est [illegible] in aliquo priori ordine rationis, est in eo [illegible] aliquo priori, id, quod est causa, et non est in illo priori id, quod est effectus, sed id, quod est causa, et id, quod est effectus idem est: ergo idem in aliquo priori est, et non est.

Operat vere, et explicat nihil posse intelligi vere esse antequam intelligatur vere esse; sed si aliquid se ipsum produceret per suam actionem intelligeretur per suam actionem vere esse antequam per suam actionem vere esse: ergo nihil potest se ipsum producere actione per suam actionem: probo minorem: si aliquid se ipsum produceret per suam actionem intelligeretur per suam actionem producere antequam per suam actionem intelligatur productum: prius siquidem intelligitur producere quam produci per quamcumque actionem; sed si intelligeretur per suam actionem producere antequam intelligatur per suam actionem productum, intelligeretur per suam actionem vere esse: nam id, quod intelligitur per suam actionem producere, intelligitur vere esse, et id, quod intelligitur per suam actionem productum non intelligitur vere esse per talem actionem: ergo intelligeretur vere esse simul, et non vere esse per suam actionem.

Probo 2o conclusionem: causa vera, et realis, efficiens producendo effectum, quae producit ponendo effectum extra se, vere extra causam; nulla causa actu per suam actionem potest se ipsam extra se ponere: ergo nulla causa potest se ipsam actu per suam actionem efficiendo producere tanquam vera, et realis causa sui. Consequentia suadetur, et maior certa est: nam eatenus causa intra se continet effectum, et extra se, et extra suam virtutem ponat effectum, quatenus effectum producat, in quo stat dependentia causae ab effectu: minor probatur: nihil potest dependere a se ipso in aliquibus actionibus: ergo nihil actu per suam actionem potest se ipsum producere, a quo consequenter actio. Antecedens probatur: nam si aliquid dependeret a se ipso in aliquibus actionibus in eadem actione non daretur dependentia, cum in data actione, quae est actualis dependentia non daretur causa dependens; sed in dato casu dependens non daret ipsum a quo dependeret cum idem sit realiter: ergo si dependeret a se in actionibus in data actione ipsum non daret, et daret simul, et non daret.

Probo 3o conclusionem: id, quod est esse id, quod est non productum; sed si aliquid se ipsum producere posset per suam actionem esset esse id, quod est per suam actionem: ergo si aliquid se ipsum produceret per suam actionem esset

comprehendens praedicamentaliter actionem; ergo complectitur aliquid se tenens
ex parte actionis: sed figuramus tres relationes, et comprehendens manebit
apud Thomisticos notissima, ideo quia per illam creatura comprehenditur
et comprehendens, qua esse, est id quod est, et non ab alio, et ideo filius, et
Spiritus Sanctus relativi sunt, qua ab alio sunt, propter quod non sunt aliquid
se ipsis, se tenens parte praedicamentali actionis non ab alio, id quod est per
actionem: ergo sed creatio, quod est per actionem: ergo comprehendens per actionem. Confirmatur
ratio esse relatum ab alio vi actionis est esse ab alio vi actionis: ergo esse
relatum esse vi actionis erit esse esse vi actionis: ergo erit esse comprehendens
vi actionis: ergo relatum, quod est comprehendens: ergo si dicas, per illam eandem
actionem relatum esse a Deo illa causa, quae propter esse ab alio vi
actionis; contra: ergo sicut est per illam actionem esse, et a Deo: ergo per illam
actionem comprehendens esse, et relatum a Deo: ergo ~~per~~ per illam actionem adhuc
hoc pacto se ipsa non relativa causa.

Probatur ergo necessitas

praesupponendi causam huius [illegible]: [illegible] aliquibus [illegible] ex ipsa ad-
versariis admittitur, quibus [illegible], Scotus, similia hic: nequit
aliquid esse causa mali, nisi habeat sui ipsius, et nequit aliquid ipsius
recipere, aut se ipsum conservare, sine recepto in se ipso ex parte actio-
nis: ergo nequit aliquid esse causa effectivum sui ipsius: ergo per aliquam
actionem: praeterea [illegible], quia sine [illegible], et [illegible]
[illegible] relativo, quae [illegible] realis, [illegible], et [illegible]:
deinde unio vera, et [illegible] nequit [illegible] alicuius [illegible]
[illegible] vera, et [illegible] relativa alicuius [illegible] ipsius: [illegible]
[illegible] nequit [illegible] alicuius [illegible], quae est relatio realis [illegible]
[illegible] relatio [illegible] relatum: [illegible]
[illegible] alicuius [illegible] theologica [illegible].
[illegible] alicuius [illegible]: relativa [illegible]
est relatio realis; [illegible] nequit [illegible] relatio realis, [illegible]
[illegible] ad alium: ergo [illegible] nequit [illegible] relativa
[illegible]

v. 2

Secundo quaedam argumenta dissolvit

Dices tertio contra nostram responsionem falsum. Cognitio est relatio realis cognoscentis
ad cognitum, ergo non aliquid potest ab aeterno cognosci, ut sit terminus realis
ejus veram cognitionem cognoscentis; quod etiam sic probatur relatio realis pro-
ducentis ad productum postulat aliquid existere per veram actionem productum.
Confirmatur: quia impossibile est aliquid esse ab aeterno tendens, realiter
ab ipso effective productum; ergo si aliquid potest existere tendens per veram
cognitionem productam, existens per veram actionem productum. Respondeo negando maiorem
cuius falsitas ex ipso exemplo Divinae cognitionis evidens, et declaratur,
nam in Deo cognitio sui ipsius realis est et realis cognoscentis
et cogniti, et tamen in Deo productio, et relatio realis est de
ratione producentis et producti: ergo non est par ratio cognitionis et productionis,
et cognitio relatio intentionalis, impropria cognoscentis ad cognitum,
quae tollit terminum per se esse realem: relatio vero propria productionis ad effectum
[illegible] productum effectus ab ipso producentis, et ideo quatenus prior est
productio effectu producto; ideo ab aeterno prius est [illegible]. Ad confirmationem nego
quia ut aliquid in aeterno ab ipso tendat habitu nec ex non existentia
productum influxu; sed vitalis cognitionis sui ipsius in se habeo,
ut aliquid ab ipso effective productum debeat liberum in aeternum productum
influxu, unde sequitur, quod aliquid est antequam est, et
quod est sibi, et idem in aliquo instanti.

Dices quarto aliquid
potest tanquam causa moralis ab aeterno produci; ergo et tanquam
causa physica. Consequentia apparet: quia ideo non potest aliquid
ab aeterno physicum produci, quia causa physica est prior effectu; sed
hoc non obstat in causa morali: ergo et causa. Antecedens probatur: nam
Deus terminus movetur sua ad permissionem, et sua productionem in
[illegible]: ergo Deus terminus tanquam causa moralis, et mo-
[illegible] potest ab aeterno produci. Respondeo concedendo antecedens, et negando conse-
quentiam ob [illegible] rationem: [illegible] causa

[illegible], et [illegible] in [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible],
sed instrumentaliter movendo rememorationem voluntatis ad praestandam [illegible]: [illegible] Christus Dominus postea [illegible] o-
pera [illegible] [illegible] Dominus in tempore [illegible] [illegible]
quod Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: ad quod [illegible] [illegible] [illegible] tanquam
motus divinae voluntatis ad eos [illegible] [illegible] sicut [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in eucharistia [illegible] [illegible] aliqua.

adiunctis

quoniam [illegible] [illegible], quod sit Christus Dominus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in eucharistia [illegible] videlicet. [illegible]
[illegible] omnium [illegible] [illegible], qua Christus [illegible] in eu-
charistia [illegible] [illegible] Christi Domini [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Christi Domini [illegible] [illegible].
illa [illegible] [illegible], quod humanitas Christi Domini [illegible],
simpliciter sed quod sit in tali aut tali loco. [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qua [illegible] Christus in eucharistia [illegible] [illegible] huma-
nitatis Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanitate
[illegible] ea se ipsa, sed mediante [illegible], et [illegible] [illegible]
et Christus sit [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ut docent Patres, et intelligi debent de miraculis quae
[illegible] [illegible] [illegible] a Christo [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] miraculis [illegible]. hoc [illegible] [illegible] Christo Domino [illegible]
[illegible], quod semper [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] mutua [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]? [illegible] [illegible]
aliquibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Q. [illegible]

Utrum possit dari mutua [illegible] inter
[illegible], et [illegible]

[illegible]

Vero ista aliquibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Causa aliqua [illegible] [illegible] Causarum [illegible], aut [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Causa, [illegible] [illegible] [illegible] Causa Causa, et [illegible] Causa [illegible] [illegible] Causarum [illegible] [illegible] Causa [illegible], aut exemplaris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principalis, et [illegible] [illegible] Causas [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] Causa [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]; [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible]: exemplum [illegible] [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Causa [illegible]: [illegible] Causas exemplares [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Causa [illegible], [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] existentes.

[illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible] Causa, aut [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Causatus [illegible] [illegible] Causae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Causa [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Causa [illegible] [illegible].

efficientem producere formam, aut sui, seu imprimere causas materialis, aut formalis ipsius causam. Res probatur evidenter: quia causa efficiens producta nequit constitui formaliter in effectu, quem producit; sed per constitutionem ipsius constitutionis formaliter suae formae, seu materiae: ergo nequit esse causa efficiens productiva formae, aut materiae. Res etiam minus evidenter probatur, causa materialis, et formalis causant suum effectum per sui unionem cum effectu; sed per eorum nequit esse per unionem ipsius formae, aut materiae: ergo non causa materialis, aut formalis sui ipsius, [illegible] esse.

Concluditur

[illegible] a causa efficiente, et effectu aliqua efficientia producitur, [illegible] sit ab hoc praedicamento efficientia causa ipsa efficiens producitur: an autem [illegible] generare possit dari aliqua mutua causalitas inter causas, et effectus suos sive respectu ad [illegible]. Afferunt [illegible] praesentes omnes mutuam causalitatem in diversis generibus: quibus videtur subscribere [illegible], forma [illegible], et alii: [illegible] ex [illegible] 1 [illegible], et alii [illegible] ad [illegible], et [illegible] nequit causa efficiens esse efficienter producta a suo effectu: explicatur [illegible] causa [illegible] [illegible] actione efficienter producta [illegible] illa nequit a suo effectu [illegible] efficienter produci: unde si tamen effectus, quae causa [illegible] actionis suis productibus [illegible] nequit effectus suas causas efficienter producere: nec ipsum [illegible] productum [illegible] nequit [illegible] causari efficienter actione [illegible] producatur aliqua [illegible] [illegible] explicabuntur.

Probo 2.am [illegible]: nequit effectus existere antequam existat: ergo nequit effectus efficienter producere suam causam efficientem. Consequentia evidenter probatur: si effectus producat efficienter suam causam efficientem, effectus existeret, antequam existat: [illegible] causa si effectus producat efficienter suam causam efficientem, existeret [illegible] ante suam causam efficientem; sed antequam existat causa [illegible] effectus, non existit effectus: ergo si effectus producat efficienter suam causam, existeret effectus antequam existeret. [illegible]: quia si effectus producat efficienter suam causam efficientem, [illegible] prius sua causa efficiente;

sed aliquis res naturalis existit in aliquo priori ante aliam rem, sicut effectus: ergo existeret ante suam causam efficientem. Maior superior sic declaratur 294
declaratur probatur: antequam existat causa efficiens effectus non existit aliqua
res prius effectus; sed antequam existat aliqua res effectus non existit effectus
quando aliqua res requisita nondum aliquis res existens: ergo antequam exis-
teret causa efficiens effectus non existit effectus: ergo si res a causa aliqua unica
producitur, et unica ratione adaequata sua causa efficiente se produceret,
existeret, antequam existeret.

Confirmatur vero se implicat, quod
causa solum natura sit prior suo effectu: ergo implicat quod se producat suo effectu
ante probatur: implicat quod causa efficiens natura sit, et quod non sit prior effectu
suo; sed si solum natura est prior effectu non est prior suo effectu: ergo implicat
quod causa solum natura sit prior effectu: ergo causa se producens unica prior effectu
producto implicat. Maior sic probatur: minor probatur: quia si causa efficiens
solum natura est prior effectu propter suppositum suam causam, sicut non est prior a sua
causa efficiente; sed ipsius effectus est ipsius causa efficiens: ergo non est prior suo
effectu. Confirmatur: implicat; quod effectus intelligatur esse natura antequam
intelligatur causa ipsius natura esse; ~~antequam ipsius causa efficiens~~: sed si
effectus se, et unica producens sua causa efficiente intelligeretur natura esse antequam
ipsius causa efficiens intelligatur natura esse: ergo implicat, quod effectus se
et unica sua causa efficiente producatur. Maior est certa, cum esse effectus supponat
naturaliter esse causae: minor probatur: si effectus se et unica producens suas causas
efficientes praeintelligeretur, ad suam causam efficientem; est quippe vera causa
efficiens sua causa efficiente; sed si praeintelligatur ad suam causam efficientem
intelligatur natura esse priusquam ipsius causa efficiens intelligatur natura esse
ergo et ita.

Probatur 2° 3a. ad hoc ut causa aliqua producat efficienter suum
effectum debet existere extra omnes causas se producentes ipsius: ergo ab effectu
efficiente a causa se producto requirit causa se efficienter producens: atque
est certum, omnis causa creata supponit: Atque supponit ante se omnes causas
se producentes ipsius, non unica est omnis, sed absolute: debet esse extra omnes
suas causas, et omnes suas causas se ipsius producentes supponere.

2. Prob. Cons: nequit causa non efficiens produci ab ea causa, ex qua non est, aut non producitur; sed aut non producitur causa efficiens nequit esse extra effectum ab ipsa causa efficiente producendum: ergo ab esse efficiente ab ipsa causa producto nequit causa non efficiens produci. Maior nota est: minor facile probatur: aut non producitur causa efficiens, et supponit suum effectum ab ipsa causa efficiente producendum: aut aliquis sua causa non supponit actum suum; sed si esset causa extra suum effectum ab ipsa producendum, supponeret effectum ab ipsa producendum: ergo non est extra illum: ergo non producitur, nec potest produci ab illo. Confirmatur 3ero: nequit effectus se habere ex parte actus primi complementum productionis ipsius; sed si posset producere suam causam, se haberet ex parte actus primi productivi ipsius: ergo. Maior est certa, nam praesupponere effectum ad se ipsum, est habere ex parte actus primi productivi ipsius: quidquid enim se habet ex parte actus primi requisitum ex parte causae, est praesuppositum ad effectum. Prob. minor: ex parte actus primi productivi effectus quoad se habet quidquid est causa, et quidquid requiritur necessario ex parte causae ut causa sit in actu secundo completo; sed ex parte causae ut sit causa in actu secundo completo requiritur necessario causa, a qua ipsa producatur: aut requiritur quod causa supponatur existens, et extra causam: ergo si effectus posset producere suam causam efficientem se haberet necessario ex parte actus primi productivi ipsius; unde ad seipsum prius praesupponeretur.

2a Dico sit:

Causa efficiens, et effectus possunt se invicem efficienter producere non exemplo. Dices ex duobus modis propriis volo faciendo. 1o: ponamus duos ignes A, et B, quorum duas adaequatas actiones non a Deo producantur. causa alterius simplicitatem ignis A per adaequatam actionem non producetur a Deo, potest non producere ignem B adaequate productum a Deo per suam actionem: et similiter ignis B ignem A, non ignis A potest non producere efficienter ignem B, et ignis B potest non producere ignem A. probatur minor facile est, quia ex mutuo exclusivo modo se mutuo efficienter producendi contradictio aliqua exit, quas supra assignavimus: neque enim infertur causa aliqua a se ipsa produci

proprie in effectu adscriptus, non [illegible] aliis [illegible] suae causae, aut se habere ex parte [illegible], ac ante [illegible] ex [illegible]: quod [illegible] admitti possunt causae efficientes prout [illegible] sibi causa est [illegible]: [illegible] causa quaelibet ex illis habere [illegible] causae adaequatae suae, quod ex [illegible] [illegible] [illegible] non implicat.

[illegible] Deducitur quaelibet ex illis causis [illegible] assignatis habere se est independenter ab alia: unde quaelibet est, et est potest prior [illegible] alteris, [illegible] potest esse ante aliam, et ante eius [illegible] causae [illegible], [illegible] est, quod [illegible] [illegible] [illegible] productio [illegible] [illegible] productio [illegible] a quo [illegible]; quae [illegible] [illegible] [illegible] quae a Deo [illegible] non potest habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] causa [illegible] productionem suae causae [illegible] potest esse absolute [illegible] adaequatae [illegible] sit a Deo [illegible] in [illegible] non [illegible] aliquod adaequate [illegible] a Deo, [illegible], a quo [illegible], et [illegible] possunt [illegible] est [illegible]; unde causa quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productionis [illegible] quae a Deo [illegible] est.

[illegible]: an [illegible] [illegible], [illegible] aliquod [illegible] [illegible] causalitatis [illegible] [illegible]. [illegible] causalitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quae non [illegible] [illegible] aliquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod si esset causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dependentis [illegible], quatenus [illegible] [illegible] implicaret quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] non posse [illegible] [illegible] [illegible] suae causae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: et [illegible] [illegible] non posse

[illegible], non repugnare id, quod praesupponit ratio actus productionem exigentem actus ad productionem ipsius. Nego 2o: Causa finalis in genere potest non efficienter produci a Causa morali in genere productiva influente pariter in actum, qui est Causa moralis, sicut praevia fuerunt actus, qui sunt [illegible] Causae finalis in genere sui in ipsius actu, et in aliquo actu efficienter producuntur. Nego 3o: Si supponi concurrunt Causa moralis et finalis, nec Causa moralis potest esse [illegible] in genere [illegible], nec [illegible] Causa finalis, adeoque [illegible] non praevio efficienter, nec moraliter, nec finaliter Causarum, sed solus [illegible], [illegible] hoc [illegible], et [illegible]. Causa ab observationibus Collisionis mutua [illegible].

Ab observationibus Collisionis Causalitas probatur

Atque in proponendo experientias aliquas quibus videre sit omnino mutua Causalitas inter Causas efficientes [illegible]. Plures Causae dantur, quae aliquid [illegible] per se efficienter producunt; ergo Causalitas mutua inter Causas efficientes etiam in sua productione non repugnat: [illegible] probatur 1o ignis ex mutua Collisione accenditur. [illegible] 2o: [illegible] ignis [illegible] ducuntur, [illegible] se invicem applicant. 3o: duae manus calidae mutuo se fovent, et unius calor alterius calorem conservat. [illegible] Ultima [illegible] ad [illegible] subsistentia [illegible] sua subsistentia, et [illegible] ab hoc [illegible] [illegible] nunc [illegible] in [illegible], ad [illegible] ignis accendi invicem [illegible] Causae efficientes: [illegible] ignis in [illegible] ligno, quatenus ex Collisione illa ligno [illegible] motus [illegible] ligna, et [illegible] Calor Causa sit. [illegible] accendunt [illegible] partes [illegible], quae partes accensae accendunt ligna ipsa applicata [illegible] combustibili, [illegible] etiam [illegible] ex Collisione [illegible], et [illegible] combustibili applicatis [illegible] ad [illegible], et [illegible], quod applicatis mutuo [illegible] ignibus, et manibus Calidis Calor [illegible], et ignis [illegible] ducantur, [illegible] applicari [illegible], et [illegible]

quia priores extinguuntur, et manent [illegible], posteriores autem [illegible] ipsa [illegible] [illegible] [illegible] causae [illegible] quasi [illegible].

Arguunt 2º: omnia in causis sunt [illegible] imperfecta causae materialis, et prior [illegible] imperfecta causae formalis; [illegible] causae [illegible] perfecta [illegible] causa [illegible] est [illegible] causa efficiens, et aliquo modo [illegible] imperfecta causa finalis; [illegible] causae [illegible] imperfecta causa materialis, [illegible] causa [illegible] imperfecta causa [illegible] [illegible] causa [illegible] causa [illegible]; [illegible] causae [illegible] causa materialis [illegible] imperfecta causa formalis [illegible] causa efficiens [illegible] causa [illegible] [illegible] causa materialis [illegible] causa [illegible].

Arguitur 3º: quando [illegible] simpliciter [illegible] aliquid sit causa sui ipsius, ergo simpliciter aliquid causat causam efficientem [illegible]. Probatur [illegible] quod est causa causae efficientis est causa [illegible] mediata [illegible] causae efficientis [illegible]; probatur: quod est causa suae causae efficientis [illegible] est causa sit mediata sui ipsius [illegible] causa mediata est prior effectu mediato; ergo causa [illegible] sua causa efficiens [illegible]

ad prior se ipsa. Confirmatur: si possunt multae se habere duo ipso

c, et ipsius B a Deo per adaequatam actionem productum, quaelibet constituenda

actionem ex partibus suis, quod quaelibet praesupponit ad se ipsam. Probatur sequela:

antequam ipsum B producatur, supponit ipsum C, quod est illius causa,

et supponunt causae, quae dant esse ipsi C, et ipsi causae, quae dant

esse ipsi, et ipse ipsum B: quod ipse ipsum B praesupponit actionem productionis:

quod se habet ex parte actus ut principium ipsius. Confirmatur. actio, qua ipsum C pro-

ducunt ad ipsum B ut praecedit sufficiens, et adaequata actio: quod talis productio

non implicat: cum probatur: actio, qua ipsum C producunt ad ipsum B

manet, et non potest alia actione, qua producitur ipsum B a Deo

tanquam a causa adaequata, sed actio, quae manet, et non potest alia suffi-

ciens, et adaequata est: quod talis actio adaequata, et sufficiens est: quod talis

non productio repugnat.

Respondetur absolute dicendo argumentum, et consequenter ad

probationem dico exhibitionem eorum: non enim implicat, quod aliquid sit causa

sui mediata quoad se ipsum, cum causa mediata non sit vere, et propria causa

sed principium ut sic. Rationem: antecedens distinguo minorem subsumptam, si causa

mediata se habet ex parte actus ut principium ad effectum mediatum et prior

effectu mediato, concedo minorem: causa mediata non se habet ex parte actus ut

principium ad effectum mediatum, nego minorem: in illo nostro casu ipsum B

non nisi se habet ex parte actus ut principium ad suam productionem:

ideo quidem se habet ex parte actus ut principium ipsius C adaequate

productionem a Deo per aliam actionem, nisi enim requirantur ut ipsum C

producat ad ipsum B, quod ipsum B praesupponit ad ipsum C unde

nullo pacto requiritur ipsum B tanquam aliquid ex parte sui

principii productionis praesupponit: non quod se ipso prior est. Deinde ad probationem

ejus consequentis, ad minorem probationem distinguo majorem, antequam ipsum B

producatur, supponit ipsum C et supponunt eorum causae, et quae dant

ea, quae quae dant esse ipsi, nego majorem, ad productionem ejus ipsius

B idem requirunt, quod supponunt eorum causae distinctae adaequate ab ipso

ipsius B, quae dant esse ipsi: nisi autem adaequate, et sufficiente

singulos producitur a Deo.

Ad 2am confirmationem distinguo antecedens: actio qua producitur ipsum ens producitur ab ipso ens negatur ei esse, et independentia aliqua mutua relatione sufficiens, et adaequata actio nostra antecedens, negatur ei hic, et nunc propter duas existentias mutuae relationis aliquae est sufficiens, et adaequata actio, nostro antecedens: negatur ei hic, et nunc: potest equidem illa actio ab aliis eius esse cuius sit 2a productio actio ipsum ens qua mutuo relatat ipsum ens aliqua ens in modis existendi, quod si deficeret relationis mutuae, praesupponendo illa 2a actio esse, et non esset adaequata, et sufficiens est, quia causa actio hinc essentia sufficiens virtutem producitur ipsum ens scilicet. Hic est absolutae et ipse adaequata illius actionis, quia ut ipsum ens mutuo causat in ipsius ... per se ... quod ipsum ens producitur sit actio per alias actiones adaequatas ... eius, quia mutuae causalitatis defendi possunt supra insinuationem ... ante dicimus sit.

Quaestio 3a

Utrum plures causae efficientes adaequatae in actu possint simul in eundem effectum influere

Caput 1um

Explicantur causae adaequatae, et inadaequatae in actu 1o, et 2o explanantur supposita praesumunt, et ... referuntur

Certum supponendum est quod ea entitas quae exigit hic virtutem sufficientem ad ponendum ... est effectum est causa adaequata, et totalis in actu 1o ... talis effectus ... non modicam difficultatem apud aliquos e modernis, supponentes aliquam deprehendere ex quibus dispositis quaenam entitas talis sufficientis virtutis sit ... Dicimus quaenam talis virtute causat libere in hoc ... est ... quaedam ultramaggad disserunt modis totalis sive adaequata appellavit, sive inadaequata ... alluderimus ... Rogerius ... ... partes disputatione 13 ..., et ...

[illegible] trinitatis beati, et lumen gloriae est causa efficiens adaequata visionis beatificae, tale ut quaelibet ex his entitatibus inadaequata principium sit [illegible], quod quodlibet eorum causa sit, cum producat [illegible] vitalitatem [illegible], quae [illegible] est causa illius totalis, et adaequata inadaequata; quodlibet autem causa [illegible] producit aliquam vitalitatem effectus et non [illegible] exercet particularis causa effectus. Unde est, quod ex inadaequata visionis [illegible] vitalitas [illegible] sit, et supernaturalitas debet provenire a principio adaequato utramque vitalitatem habente, ab intellectu sit, qui vitalis est, et supernaturalis, et a lumine gloriae, quod supernaturale est, et non vitale [illegible], unde intellectus, et lumen exercent causa adaequata efficientes visionis beatificae, intellectus vero inadaequata, et lumen etiam inadaequata causa [illegible] ex [illegible], et [illegible] quatuor [illegible] [illegible] 3a

Plura faciunt [illegible] aliquam [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] hoc [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] quod [illegible] est: [illegible] [illegible] [illegible] vitalitas alterius [illegible]; et [illegible] non [illegible] adaequata alterius [illegible], [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible], causa illa est adaequata [illegible] effectus vitalitatem [illegible] [illegible], hoc [illegible] [illegible] nulla creatura [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facile [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] non [illegible] vitalitates correspondentes alterius [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] vitalitas [illegible] dependentis, quae [illegible] creatura [illegible] [illegible] vitalitati correspondet in causa [illegible] creatoris, [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] vitalitates correspondentes [illegible]

praecluso dicitur simpliciter causa: quia est [illegible] [illegible] praecludit
non est causa adaequata et dependet a materia, alias [illegible] et depen-
det [illegible] exigendo [illegible]; [illegible] formalitates absolutas
requisitas ad [illegible] ab alia causa [illegible] non materia [illegible]
[illegible] formalitas [illegible] materia

Dico 2. [illegible] adae-
quatae [illegible] requirunt [illegible] formalitates [illegible] causa, et
effectus: [illegible] causa aequivoca, quae effectus [illegible]
[illegible]: requirant [illegible], et [illegible] causa formalitates
requisitas ad esse. Unde [illegible]
causa adaequata, et [illegible], [illegible] formalitates
[illegible] requisitas ad esse: [illegible] formalitates
requisitas ad esse [illegible] adaequata: et [illegible],
in qua aliquas tantum formalitates reperiuntur ex requisitis ad esse
et partialis, et inadaequata in actu. Hoc [illegible]: [illegible]
in qua [illegible] formalitates [illegible] requisitas ad esse [illegible]
ad esse, ut nulla alia requiratur ad esse; id [illegible] causa
adaequata cum effectus [illegible] requirat causa [illegible] adaequata
[illegible] quae possit existere in rerum natura: ergo etc.

[illegible]
[illegible] formalitates [illegible] causa [illegible]
[illegible] formalitates reperiuntur [illegible] formalitates
causa formalitatibus effectus ut in causa [illegible]: [illegible]
[illegible] formalitates [illegible]
[illegible] adaequata [illegible] formalitates
[illegible]; [illegible] actualis, [illegible]
[illegible] formalitas [illegible] actualis, [illegible]
[illegible] adaequata [illegible] actualis, [illegible]
[illegible] reperiuntur formalitates requisitas ad esse in causa
[illegible]
[illegible] formalitates [illegible]

nec sufficit dicere, quod causa sit principium per se, et quod sit in entitate
terminabilis et causae adaequatae: sic solent aliqui, et mutata re-
ligua [illegible] eminenter est in [illegible] modo 20: quod aliquid superioris
aliqua sua [illegible] non requiritur quod sit absolutum, et requiritur quod sit
a causa: quod intelligitur de causis adaequatis [illegible]
[illegible] quod requiritur absolute sic communiter [illegible]
quod requiratur ad ipsam [illegible]; quod autem ipsa [illegible]
[illegible] superiori non requirunt effectum [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] identitate [illegible] superior sic etiam [illegible]
quod requirunt [illegible] vitale [illegible]; quod autem [illegible] sit [illegible]
[illegible] sit inter [illegible] subjecta [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] requirit [illegible] ipsa [illegible] identitate [illegible]
[illegible] aliqualiter ex parte causae [illegible] adaequate in [illegible].

[illegible]

[illegible] quod [illegible] causa [illegible] adae-
quata in actu: an si [illegible] absolute [illegible]
[illegible] videntur [illegible]
[illegible]
[illegible] numero effectus [illegible] adaequatis causis in actu [illegible]
[illegible] effectus, [illegible]
[illegible] a Deo. [illegible] causa [illegible]
[illegible] debeat [illegible] numero effectus
[illegible] numero causae adaequatae, [illegible] causa [illegible]
[illegible] effectus numero [illegible]: [illegible] numero effectus a
pluribus causis adaequatis in actu [illegible]
[illegible]: hoc autem [illegible] intelligendum [illegible] effectibus, qui [illegible]
[illegible] alicuius causae [illegible] actibus vitalibus, [illegible]
[illegible] quibus in libris de anima, [illegible]
[illegible] causa in actu [illegible] adaequata: an si causa du-
plex [illegible] in actu adaequata [illegible]
[illegible], [illegible] si alia causa [illegible]

pro illius influxu ... ab causis subalternis ... respectu penetrant
... de effectibus loquitur non loquimur de causa adaequata, sed particulari;
alter ... sed per subordinatam influxum in alterutro independenter
ab alio.

Suppono 2o. ... quod ... causis ... talibus, na-
turalibus et finalibus non dari illos; ergo certum est ... effectus
concurrere posse a duplici causa finali adaequata in alterutro: ergo
eadem deambulatio ... potest ... duobus finibus
... moventes, quarum quilibet independenter ab alio mo-
veret sufficienter ad talem effectum. ... ex ... exemplaris
... efficientibus ... quod ... de causis natu-
ralibus ... eas non posse ad eundem numero ...
... duas ... oppositas ... :
nam ... causas ... distinctione causati. Si plures
causae sint, plura erunt causata: ... du-
plices causae ... adaequatae ... oppositae
sit oppositum ... a duplici causa, quarum quaelibet ... a-
... non requirat aliam: ... quae de facto causat oppositum,
nulla alia ... requirit, ... alia causa
finalis: unde quaelibet ... videtur adaequata.

Dico ... ex-
posita ... dicunt, non solum supernaturalis, sed et naturalis ... posse duas
causas efficientes totales in alterutro eundem numero effectum producere: ita
... extremi oppositi neque naturalis, neque supernaturalis ... posse defendi:
ita ... valde ...
... articulo 3o. ...
... apud ...
... naturaliter non posse
... supernaturaliter ... Suarez
... quod ...

numerus causae contra duplici collisione operantis et probatur

Contra duplici collisione operantis, et probatur

Sit ratio [illegible].

supernaturaliter possunt duae causae eiusdem speciei, et adaequatae in actu primo in eundem numero effectum influere [illegible], et probatur ex non repugnantia. Ratio: quia idem numero effectus [illegible] natura productiva duplicis causae adaequatae in actu primo: ergo a duplici in actu primo adaequata idem numero effectus potest produci [illegible] saltem in causa creata et increata. Confirmatur probatur: quia causa adaequata duplex in actu primo potest exercere actiones, et [illegible] actuales; sed duae actiones, et [illegible] repugnat, cum una actio non sit essentialiter exclusiva alterius: ergo. Secundo: quia nullatenus, quod applicatis duabus causis adaequatis in actu primo ad productionem effectus, utraque [illegible] quaelibet in productione effectus ac si sola adesset; sed utraque [illegible] in productione effectus, ac si sola adesset, est causa adaequata in actu primo: ergo. Confirmatur tertio ex probabili sententia, quae docet, actiones quibus [illegible] ad ponendum corpus Christi Domini in eucharistia productiva [illegible] Christi Domini [illegible] quin [illegible] cum alia actione adaequata in actu primo [illegible] corpus Christi in [illegible] [illegible] Thomistae, qui verba consecrationis efficientia productiva corporis Christi Domini [illegible], valida quidem est.

Respondebis hic an duae illae causae [illegible] in actu primo concurrere possint per eandem numero actionem; an vero necessario requiratur duplex realiter distincta actio [illegible], duplici requisita necessario distincta realiter actiones, ut quaelibet ex illis causis sit in actu primo adaequata. [illegible] quia [illegible] probat [illegible]: negant causam esse in actu primo adaequatam, nisi producat effectum per actionem, per quam et sola posset producere effectum; sed nisi detur duplex realiter distincta actio, quaelibet causa non producit effectum per actionem, per quam [illegible] sola posset producere [illegible]: ergo nisi duplex realiter

illa actio daret, quaelibet causa non est adequata in actu 1o. Maxi=
me vero ex ipsis hic consta videtur. Maior probatur: quia si est unica actio,
deficiente quavis causa, deficeret actio: etenim exercitium actuale depen=
det ab utraque causa, a qua pendet: unde mutata causa, mutaretur
necessario ille influxus, qui ab utraque causa provenit: et enim effective
influxus utriusque causae: ergo quaelibet per illa actione non potest producere
effectum: ergo non datur duplex actio, quaelibet causa non produceret effectum
per actionem, per quam utraque tenetur producere effectum: ergo quaelibet est inade=
quata. Confirmatur: quia unica illa actio non potest sufficienter provenire a quolibet
exclusa causa: ergo per illam unicam actionem quaelibet non est sufficiens ponere
in actu 1o effectum: ergo quaelibet adequata non est in actu 1o per illam unicam
actionem.

Recollatis ex dictis quibusdam: posset duplex causa per eandem
actionem impendere totam suam virtutem ad producendum eundem effectum, ita quod
illa actio exauriret totam virtutem utriusque causae: ergo utraque causa tenentur
per unam, et eandem actionem potest esse adequata. In actu nulla apparet re=
pugnantia. Ad probationem quia neque non est adequata in actu 1o illa causa,
quae ad actum 2m reducit virtutem sufficientem ad effectum: sed quaelibet ex causis
illis reducit ad actum 2m virtutem sufficientem per istam per unam, et eandem actionem:
ergo etc. Ad confirmationem 1o: quia si causa sint inadequatae in actione, non probatur
esse inadequatas in effectu: ergo licet sit utriusque actio, potest utraque esse ade=
quata. Ad 2am probationem: quia si actio qua una causa adequata producit effectum
est eadem cum actione, qua alia causa adequata producit effectum, tunc
utraque causa est inadequata in actione, et adequata in effectu: ergo
confirmatur 2o si una et eadem actio sit duplo maioris virtutis, quam requi=
ritur ad effectum talis erit, ut per illam duplex causa exerceat totam totam
virtutem, quamquam quaelibet totaliter exerceret: ergo re praecise per=
tinet ad utramque, quaelibet est adequata per unam, et eandem actionem.

Dices

Quidam autem, et ratio haec: ad cuius probationem dicimus maiori: neque
non est adequata in actu 1o illa causa, quae ad actum 2m reducit virtutem

sufficientes ex parte actus primi, nominatim quia ad actum secundum re-
quiritur virtus sufficiens ex parte actus primi, ut diximus: et quidem
eamdem actionem in actu secundo propter duplicem causam impendentem totam suam
virtutem, quae datur ex parte actus primi; non tamen ideo quaelibet est adaequata
in actu secundo: nam hoc ipso etiam concurrunt duae causae inadaequatae, impen-
dendo totam suam virtutem sufficientem ex parte actus primi; non tamen eas totas
impendunt in actu secundo, sicut in actione influxus illo aliter
quaelibet ex causis sufficiens esset pro illo actu secundo, sicut pro illo influxu
actionis et sola produceret effectum: quod auctores negant, eius illius influxus
a duplici causa pendeat aequaliter. Ad 3am confirmationem dicitur: nam quaelibet
ex causis sunt in actu secundo inadaequatae causalitatis sui effectus, et quaelibet
inadaequata est sui effectus: et eamdem in duabus causis inadaequatas adaequatas
esse in actu secundo inadaequatas, pro a comparatione [illegible]. Ad 4 confirmationem aliud
non est nisi assumptum: utraque siquidem inadaequata causa est tum suae actionis, tum
sui effectus, quae utraque se exercent per effectum per exercitium dependentiae ab
utraque. Ad 5am confirmationem respondeo, nego consequentiam: quod actio sit duplo
maioris virtutis, quam quae requiritur pro una causa, non plus quaelibet ex
causis se sola pro illa actione in actu secundo se exercere in productione
effectus: unde non sequitur quaelibet causa est adaequata.

Sit 2 dico: negative

[illegible] idem effectus potest ab unica adaequata causa efficiente totali, et adaequata in
actu secundo. Hanc doctrinam tuentur fatentur fere omnes complures in suis auctoritatibus,
quam plurimi amplectuntur, ubi explicant aliquorum rationes pro nostra contradictione
parte [illegible]: et quidem pro parte hac ratio praecipua urget argumentum
desumptum a superfluitate unius ex duabus causis adaequatis, quod
ab utraque assumitur: nam superflua in rerum natura non est causa, quae
otiosa non est; sed nulla ex duabus illis causis adaequatis in actu secundo
est otiosa: quod nulla superflua et inutilis rerum, quae non sit necessaria
in natura sit, quod ad ornamentum, et fecunditatem non aliquo modo ducit;
conducere autem propter ad ornamentum non combinatio causarum, quae unam
eumdem possint effectum producere: non enim unica causa, non enim duplici

causa [illegible]

adequato, deinde quia defectu partis vix duplices aeque adequatas visiones efficit, ubi in duplici adequato pro visibus, sic duplici oculo, cum omnes adeo visiones perficiunt: ubi pro [illegible] [illegible] erunt in nova illa duplicatio causantis adequatarum.

Deinde argumentor, quia experientia est, quod omnes effectus de agentibus pluribus actionis, et eundem effectum determinantibus, quae concurrunt, et vires attemperant, ita quod unius agentis vires illius conatus impendat, quas impenderent si [illegible] quod [illegible] [illegible] effectus [illegible] posset: argumentum in aliquo sic si trahentibus aliquod duobus equis, duo alii equi etiam concurrant minori cum defatigatione priores illud trahent, et traherent. sic etiam accidit in duobus hominibus aliquod pondus sublevantibus, quod pondus quilibet non magnam cum defatigatione levaret si solus posset, quamvis quilibet tunc minus defatigat: quia vires attemperat concursus, nec totas vires impendit, imo nec impendere potest, etiam si velit, quas impenderet si solus pondus levaret: sic quia [illegible] quilibet totas suas vires [illegible] necessarias in actione ad producendum effectum: ergo quilibet [illegible] est causa adequata in actione effectus.

Item experientia habemus de aliquo uno plane in agentibus actionis, et eadem effectus, influxus producentes divisibiles; nam quilibet ex duobus pondus sublevantibus impulsus proportionatus impressiones requisitas ad elevationem, et [illegible] ad sublevandum pondus, quod ab uno, aeque a pluribus agentibus impulsus requisiti imprimuntur: ergo etiam in agentibus [illegible] id etiam [illegible]. unde [illegible] [illegible] quod [illegible] potest, idem agentia [illegible] attemperare vires si invicem applicentur quae consumunt [illegible] vitae, cum [illegible] in illo [illegible], defatigari [illegible] totas vires impendendo: quod [illegible], quas sui conservationi intendit [illegible], et defatigationem [illegible], [illegible] quilibet ex agentibus [illegible] vires impenderet, quas si solus [illegible] impenderet in actione: agentia [illegible] defatigant, nec [illegible] consumunt: unde [illegible], cum duo [illegible] quibus [illegible] [illegible] ex alio [illegible] [illegible] attemperent

Deinde, in exhalante exhalatione corporis [illegible] [illegible] quas si
vnus tibi [illegible] quibus corporibus exhalare, nec cum duo corpora
qui nec [illegible], nec exigere indipere ut agant per tempus
si esset posito agitante: nec, cum dicas attemperare corporis duo lu-
minaria in aulis inducta, ex aulis magis illuminat sol, quod
si [illegible] solis esse.

Verum dico quod probant argumenta, et exempla
illa proxime posita, probant equidem, ad eundem effectum gradualem divisi-
bilem duas causas concurrere quin attemperent se mutuo: Nam operando
per tempus, in aulis probant effectus, quod sol, et in se [illegible] gradus
[illegible] producit, qualis est [illegible] ipsius [illegible] adaequabilis cum-
in [illegible] adaequata ut attemperantur corporis. Et [illegible] duo lo-
gicis corporibus [illegible] [illegible] exhalationes corporis ut attemperant quod
impediunt, [illegible] per tempus producunt operando, celeriter magis vel velocitate, et
[illegible] tempore ipsius corporibus exhalant, quae si [illegible] lapide
exhalarent: unde nunc illa velocitas, quae est effectus gradualis divisibilis in
temporis instantia, ut [illegible] adaequate a quolibet lapide [illegible]-
[illegible] sol: pariter ex luminaria duo in eandem inducunt aulas,
ut attemperant corporis, [illegible] magis illuminat aulam, quia illa maior
intensio gradualis lucis ab utroque luminari procedit adaequate, [illegible]
non a quolibet, quod quodlibet requirit [illegible] [illegible] gradus lucis intensio-
nis, et aulis distantiis producere, unde si luminare quodlibet
operaretur ex parte effectus, qui divisibilis gradualis est, nec gradus est [illegible]
adaequata causa ut in [illegible] intensionis. [illegible] duo ignes
in [illegible] ligno applicantur, quorum quilibet in 8 instantibus temporis posset
octo gradus caloris in ligno producere. Ut attemperabunt sibi [illegible],
ut tamen [illegible] in 4 instantibus producent octo gradus caloris, [illegible]
quatuor instantibus producunt [illegible], in instantibus quatuor [illegible]
quibus unus ignis quatuor gradus caloris producere posset, [illegible]
alius alios [illegible] producere: unde tota intensio nunc adaequate co-
[illegible] ut attemperarunt corporis, quae effectus divisibilis gradualis.

Cum [illegible] omnium primarum potestatum [illegible] quarum [illegible]
[illegible], et [illegible] productis [illegible] divisionis, [illegible]
[illegible]: [illegible], et [illegible] ex eisdem potestatibus applicatis nequeant
radices eiusdem ipsius [illegible] divisionis [illegible], et adaequatae [illegible]
aliquid ad ipsas divisiones obstantes accesserint; [illegible]
[illegible], [illegible] fugiunt [illegible]. [illegible]
ipsis operationibus, et [illegible]: quod autem in duobus illis [illegible] operationibus [illegible]
[illegible], [illegible] ut [illegible], [illegible]
[illegible] posse sub [illegible] eadem [illegible], et [illegible] eorundem
[illegible] ante [illegible]. [illegible]
[illegible], et stabilito [illegible] operandi exponentium [illegible]
exponentia duo radice adaequata [illegible] eisdem potestatibus sub applicanda
non operant [illegible] operandi possunt, si dividi [illegible] applicaverint divisores
possit; quod eisdem potestatibus applicatae operandi non possunt radici [illegible]
adaequatae [illegible] ad eorundem effectus: [illegible] illo [illegible]
[illegible] admittit, et [illegible]
[illegible], et [illegible] facile: quod duo exponentia adaequata [illegible]
duo [illegible] eisdem potestatibus applicati non [illegible] eisdem
potestatibus, quod si dividi applicaverint divisores possit indubitanter [illegible]
[illegible]
[illegible] eisdem potestatibus non operant, quod operandi possunt si dividi [illegible] applicaverunt [illegible]
[illegible] calculo [illegible].

Propositio: [illegible]
applicatis [illegible] adaequatae non [illegible],
[illegible]
[illegible] applicatae [illegible] operandi [illegible]
[illegible] operandi, si dividi [illegible]
[illegible] applicatis ad [illegible], ac si [illegible]
[illegible] et ad non [illegible], ac si duplex est divisio: [illegible]
[illegible], et eorundem sub [illegible] applicatis

sed non dicitur utraque ad operandum gratiam, et eandem sub actione numero una in actu esse adaequata: ergo neutra potest inadaequata esse adaequata. Minor subsumpta facile probatur exemplis: nam causae, quae concurrunt, et eandem actionem concurrunt, tales sunt, ut neutra illarum possit sola per illam actionem producere effectum; sed causae, quarum neutra per illam actionem sola potest producere effectum, inadaequatae sunt seu inadaequatae. Ergo etc.

Atque haec sententia non displicet: in nulla enim alia re, quaecumque adsit, si haec in praxi communis est, non amplectitur. Sed respondetur ad argumenta: quando dicitur agens esse adaequatum, quod agit aliquid sine alio, non excludit medium suam actionem, sed per eandem sub actione agens operari; quando dicitur agens esse adaequatum actionem agens, ergo etiam aliquo modo: quando dicitur agens esse adaequatum, quod agit agens, non producit effectum per aliud, quod producit agens? quando dicitur agens, quod explicatur in primo, ergo non est producens, qui agens tempore concurrat? inadaequatis vero agentibus a natura hoc non est improbandum; dicitur enim invicem ad sub operandum communi concursu et adaequate.

Ergo subordinationem causarum excludunt.

C. 3um

Subordinatio in causis excluditur

Ostenditur

Dico: si vis communis effectum producere adaequata causa in actu concurrere, dependeretur, et non dependeret adaequate illa causa. Sed hoc implicat: ergo implicat etiam, eveniri posse. Probatur maior, quoad primam partem: effectus dependet a sua causa, a qua fit, media actione, quae est dependentia actualis causae ab effectu; sed ille effectus media actione fieret abstracta illa causa: ergo dependeret abstracta. Quoad autem abstractam independentiam probatur: quia non dependet effectus ab eo, sine quo potest sufficienter existere; sed sufficienter potest existere effectus absque dependentia illa causa: ergo ab illa dependentia causa non dependeret. Minor probatur, quia praesumitur, exclusa illa causa, effectus sufficienter existeret ab alterius causae influentia per suam actionem: ergo concurrendo causa adaequata illa, potest

quam nulla alia causat, sed praeter quamlibet existentem causam aliam causat: ergo nulla existens adaequata est: ergo causa duplex adaequata repugnat in ordine ad eundem effectum. Confirmatur 2o: eo ipso, quod effectus sit productus ab una causa adaequata non dat aliquod, quod producat alia causa, et totus effectus productus sit ab alia causa: ergo ea non producit. Antecedens probatur: quia nihil, quod possit 2a causa producere est existentia effectus; sed effectus iam habet existentiam per 1am causam: ergo nihil dat, quod ea producat.

Ex eo determinatur aequivocatio huius vocis dependere, quae duplicem sensum habet: 1o dependere sumitur pro accipere existentiam a causa, et in hoc sensu effectus ab utraque causa adaequata dependet, cum ab utraque accipiat existentiam: 2o sumitur dependere pro indigere, tale ut quod effectus indigeat aliqua causa, ita ut negetur esse absque illa: et hoc in sensu effectus non dependet a duplici illa causa adaequata: quia non indiget duplici illa causa, ut sit effectus: si enim utraque indigeret, quaelibet non esset adaequata, nec sufficiens, cum ultra quamlibet alia requireretur ad effectum. Hinc dicta dicimus hanc assignatam dispositionem: dependere ab utraque idest accipere esse ab utraque, concedo, idest indigere ex se utraque, nego. Sed dic: dependeat ab utraque effectus per accidens, sed non per se. Hoc est, per se non exigere utramque causam, sed ex accidenti ab utraque dependeat, quia ab utraque habet esse.

Adsignatis, habetis dispositionem causa adaequata adaequatione sufficientiae est illa praeter quam nulla alia causa necessaria, causa adaequata adaequatione exclusionis tendit magis causa adaequata adaequatione sufficientiae: quia ex ipsa ponit quidquid sufficit et requirit per se ad producendum effectum: quamlibet autem ex causis illis tendit [illegible]; non autem hic loquimur de causa adaequata adaequatione exclusionis, sed sufficientiae vel in notabili, et causa adaequata adaequatione exclusionis esse adaequata adaequatione sufficientiae non tamen e contra. [illegible] ... examinanda causa intrinseca adaequata, si datur aliqua causa intrinseca adaequata, supponitur, quod illa semper est adaequata

adequatione exclusionis, et res est clara, quia cum causa inadequata
constituat effectum, quem causat simul cum causa adequata, dantur alia
effectus evadunt naturae aliae, cum constituant alia causa inadequata; causa
autem extrinseca cum desinat realiter ab effectu causato, potest esse adequata
adequatione sufficientiae, quin sit adequata adequatione exclusionis. ad
rationem confirmationis respondeo: quia idem numero effectus, qui ab una causa producitur, produ-
ci non potest ab alia per actionem realiter distinctam, erit idem effectus: et idem effectus,
qui ab alia causa produceretur, erat per actionem, quae realiter procedit
a causa.

Obiicies 2o: si unicus effectus potest procedere adequate a
causa adequata in actu 2o, sequeretur actionem productivam esse duplicem
et non esse duplicem: sed sequela. ant. probatur quoad primam partem: quia est du-
plex causa in actu 2o: ergo et actio est duplex. quoad secundam partem probatur:
quia non est duplex, sed unicus effectus: ergo et duplex, et unica actio. confirmatur
1o: eadem actio requirit adequate causatum adequatae causae: sed unicus
effectus: cum operatione probatur. ant. et est: quia causa quaelibet non sufficit
ad illam producendam, aut realiter illam actionem, cum haec dependeat a
una causa. confirmatur 2o: implicat duplex actio destructiva eiusdem
rei: ergo implicat duplex actio productiva eiusdem effectus. ant. probatur: quia
destructo effectu per unam actionem nihil restat effectus, quod destruatur per aliam
actionem: ergo.

Respondeo negando ant.: fateor quidem duplex actio, ut est supra
explicavimus. ad 2m partem probationis respondeo concedo antecedens, sed nego consequentiam. quia eiusdem
unici effectus possunt dari duplex, et multiplex causa in actu 2o adequata:
ergo duplex, et multiplex etiam actio in actu 2o: si enim idem unicus effectus
non fieret quod sit unica actio, per quam a pluribus causis producitur, non potest produci
nisi fieret, quod sit unica actio productiva plurium illarum causarum, vel diversarum quae sint
unius sit effectus, quaelibet actio est exercitium illius causae. ad 1am confirmationem
nego totum antecedens consequentiam. disparitas est: quia actio est talis potentia vel exercitium
unius causae, ita quod eius quaelibet exhibet causae non potest producere,
quia est exercitium virtuale unius talis; effectus autem non potest extra esse

utriusque causae, unde tunc quaelibet potest quae sua bene concurrere con-

unde quaelibet potest esse inadaequata adaequatione respectu ad res operationes durabiles, et non leve: non disparitas est: quia destructio supponit manere res existere in aliquibus actionibus: sed per simul destructiones non amplius existit, unde negatur non destructio, quia per destructiones supponit non existere in aliquibus actionibus. unde ita destructio non, quae non existere supponit implicaret: at actio concludibilis [illegible] ponere non ad effectus: quod si alter supponere [illegible] actiones, ita actio erit [illegible] sicut [illegible]; non autem ita conclusio.

Objicies 3o

Contra est 3. ex formula: si alicui ipsius equaliter [illegible] ipsius applicati sint, utrique causa [illegible] ad operandum, sicut [illegible] ex parte actionis [illegible] utrique ipsius [illegible]: sed si unumquodque ipsius [illegible] unumquodque [illegible] eandem [illegible]; [illegible] enim [illegible] ipsius [illegible] actio [illegible] alicuius [illegible] alterius, et [illegible] ab altero ipsius: [illegible] possunt [illegible] duae causae [illegible] [illegible] eundem effectum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ipsius [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ipsius [illegible] explicare. [illegible] [illegible] ipsius [illegible] [illegible] et impugnatur; non autem [illegible] [illegible] [illegible]. Deinde [illegible] [illegible] audimus, et [illegible] [illegible], quae ex [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utrumque [illegible] ipsius [illegible], et [illegible] [illegible] ipsius, et in [illegible] [illegible], [illegible] quaelibet [illegible] causa adaequata [illegible] [illegible] quibus habemus utrumque [illegible] [illegible] [illegible] actiones [illegible] [illegible] [illegible], sicut enim [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiones, [illegible] [illegible] unumquodque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicatur [illegible]; [illegible] [illegible], et [illegible] actiones [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ipsius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible]: unde [illegible] adaequata [illegible] [illegible]

Replicabis 2o:

quaelibet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiones: [illegible]

tum in altero tempore [illegible] actiones [illegible] [illegible]: ergo in Angelo, et indi-
visibili actione, [illegible] quolibet tempore, et [illegible] [illegible] instantibus: quolibet
tempus [illegible] partes correspondent per tot actiones distinctas: ergo etiam si tum
in altero tempore ponatur: quolibet correspondet per tot actiones distinctas: ergo
in Angelo, sed duplex [illegible] utrumque tempus correspondet, quod tum [illegible]. dices
[illegible] illius temporis [illegible] per multas replicationes ad eandem numero [illegible] corre-
spondentiam: dices, et ego [illegible] etiam per multas replicationes ad tum [illegible]
per eandem actionem [illegible] [illegible] correspondentiam.

Instabis 10: replicat

Deus [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible], et [illegible]: cui tempori [illegible]
[illegible] partes [illegible] [illegible] tempus est [illegible], et [illegible] eandem [illegible]
[illegible] tempori [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible]: [illegible] utrumque tempus
in [illegible] [illegible] actionem, et influxum: [illegible] [illegible] [illegible] dicta,
et adaequata actione [illegible]: [illegible] enim actio temporis est [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actualis temporis [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] enim temporis [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] temporis [illegible] [illegible]: [illegible] tempus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] actionem [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
sequitur, [illegible] [illegible] [illegible] in fluxu in eundem [illegible]. [illegible] instantis
[illegible] aliquo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], cui [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] temporis [illegible] [illegible], [illegible] Deus [illegible] [illegible]
tempori [illegible] [illegible] per tot actiones [illegible]; sed hoc [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible]: in eo ipso, quod [illegible] [illegible] [illegible] temporis, eandem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quia in eo ipso, quod replicatur [illegible], et
[illegible], [illegible] temporis [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] eadem [illegible]
tempori: ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et debent [illegible] [illegible]. [illegible] iudicio in casu
illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et eandem [illegible] [illegible] illo [illegible],
sed [illegible], et [illegible], si [illegible], et [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: et non est: quia illa [illegible] [illegible], et [illegible]

operationes, etiam non requisita ad agendum ex parte agentis in [illegible] [illegible] in concursu simultaneo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quoniam [illegible] [illegible]; nec actio [illegible] [illegible] [illegible] operationes [illegible] [illegible] actio [illegible] [illegible] [illegible] operationis: [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et si [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ac si duo essent [illegible]. Nec obstat [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] naturaliter [illegible] miraculo [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo miraculo [illegible]: aliter miraculo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 3a de Causa [illegible] [illegible] [illegible], et quomodo concurrat causa prima concursu simultaneo cum causis [illegible] ad illarum operationes? [illegible] affirmativa [illegible] quoad concursum simultaneum de [illegible].

Disputatio 3a

De Causa Proxima efficienti

Quaestio 1a

An, et quomodo concurrat Causa 1a concursu simultaneo cum causis [illegible] ad illarum operationes?

Conclusio 1a

Affirmativa quoad concursum simultaneum de [illegible]

[illegible] [illegible] DD. [illegible] adeo ex dependentia causarum [illegible] a [illegible], [illegible] [illegible] optimo maximo, uno ore [illegible] praedicant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] illi [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simultaneo, [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] operationes [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ut [illegible] aliquid [illegible].

[illegible] qui habet, [illegible] a Deo [illegible]
[illegible] et adequate [illegible] operationes [illegible]
[illegible] quos [illegible]
et [illegible] a Deo [illegible]
[illegible] cogitationes [illegible]
a [illegible] quo
bono [illegible] vel malo opere [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] quae [illegible]
familiae [illegible] et [illegible] societatis [illegible] ex [illegible]
[illegible] a [illegible] Dei [illegible] : sed quia [illegible]
[illegible] operationes [illegible]
[illegible] : ut enim [illegible]
[illegible]
[illegible] de quo [illegible] difficultate [illegible]
quae [illegible] . [illegible] plures [illegible] , et [illegible] aliquid
[illegible] , alii [illegible] et [illegible].

Probant

[illegible] veritatem [illegible] testimoniis pluribus ex sacra
Scriptura [illegible] , quae [illegible]
[illegible] : [illegible] enim [illegible] opera [illegible] ope-
ratur [illegible] : [illegible] quae [illegible] , [illegible] : et
alibi [illegible] : Et [illegible]
qui [illegible] et [illegible] . [illegible]
[illegible] et sine ipso factum est nihil. [illegible]
sine me nihil potestis facere [illegible] et [illegible] expositione [illegible]
sacra Scriptura, et [illegible] , quibus [illegible]
[illegible] ad [illegible] alias [illegible]
[illegible].

Probatur [illegible] nulla creatura [illegible] , quia a Deo
[illegible] physice [illegible] : [illegible] creaturarum operationes [illegible]

concurrit. ant. ē certum, cum dict. sit in Deo competere primo productionem
omnium, creaturarum, et universaliter operationum. probatur cons. si Deus
non concurreret immediate ad omnes creaturarum operationes, aliqua esset creatura
quae a Deo non esset productive productionis; p. probatur actio quaecumque creaturae
producitur ipsa, quae est creatura; sed si Deus non concurreret simul cum ipsa in illa
actione non esset productive a Deo: ergo aliqua creatura non esset productive producta
a Deo. minor probatur: illa actio solus est productive producta a tali causa,
cuius actuale exercitium est, nec potest productive produci a causa, cuius
actuale exercitium non est; sed si Deus non concurreret simul cum ipsa causa,
non esset, nec posset esse exercitium actuale Dei, cum esset formaliter a sola
illa creata causa cuius exercitium est: ergo a Deo productive producta non esset illa
actio: ergo creatura aliqua daretur non producta productive a Deo. ex hac
ratione convincitur, debere esse unam, et eandem actionem, qua Deus, et causa
creata concurrunt ad effectum: quae debet esse exercitium actuale ipsius Divinae
virtutis, alias a Divina virtute non fieret, nec fieri posset, cum non
posset esse exercitium (creatum) non productum productive ab ipso effectu.

Probatur

2. quia creatura quaecumque dependet essentialiter a Deo; sed si Deus non concurre-
ret concursu simultaneo cum causis ad earum operationes, plures creaturae
non dependerent essentialiter a Deo, sed per accidens. p. maior constat: aliter crea-
tura non esset creatura. minor probatur: si Deus immediate simultaneo concursu
non concurreret ad omnes effectus creatos, hi solum dependerent a Deo, quatenus
illorum causae immediatae dependerent a Deo; sed si ita dependerent per
accidens, et non essentialiter dependerent: p. probatur minor: per accidens est effectui,
quod ipsius causa superior, et adaequata dependeat, vel non dependeat a
Deo; solum quippe requirunt per se essentialiter causam suam adaequatam, et superiorem:
ergo si solum dependerent effectus creati a Deo quatenus illorum causae immediatae
dependerent a Deo per accidens vero dependerent a Deo; Deus enim est remota
causa per accidens respectu effectuum creatorum. confirmatur: quia si Deus solum concurreret ad
effectus creatos, quatenus producit causas immediatas ipsorum, esset solum causa
mediata illorum; sed causa mediata per accidens se habet ad effectum: ergo Deus

quo concurrit Deus ad hunc effectum: quod non dependeret a potestate causae
2ae.

Probatur 2o. ex perfectissimo dominio Dei in res creatas. Deo debendum est perfectissimum ac dominium in res creatas, et illo maius, nec dari, nec cogitari potest; sed maius dominium in Deo, maior quam in creaturas vel ex subiecto dabit, si operationi negarent aliquid immediate concursum, et videtur minus pendere Dei, ut patet: probatur consequentia quia ad rationem perfectissimi dominii in Deo pro creaturas spectat, posse impedire pro libito cuiuscumque creaturae operationes; sed non aliter impedire potest creaturae operationes, nisi subtrahendo suum concursum substantiam, quo indigent creaturae ad operandum, ubi subtrahendo concursum in[...] formam cavillando: sed ad perfectissimum Dei dominium spectat sub eius creatis causis concurrere ad ipsarum operationes: aliter non daretur ratio qua Deus impediret causarum talium operationes, nisi ipsas causas destruendo. Firmatur 3o.: ad perfectissimum Dei dominium spectat posse destruere effectus destruendo causas, ut calorem manente igne; sed nisi Deus immediate per influxum substantiam concurreret, et destrueret calorem, id non posset praestari: quod ad perfectissimum suum dominium spectat, per talem influxum concurrere in effectus [...]: quia non posset Deus destruere calorem manente igne, nisi per negationem actionis destruentis calorem: sicut enim calor fit per actionem, ita destruitur per negationem actionis ipsius destruendi: quod nisi Deus immediate per actionem aliquam concurrat, et destruat calorem, non haberet talem dominium divinus, et immediatus in calorem, ut posset illum destruere, ignis causa igne sic praesente.

Hic concursus substantialis Dei cum causis creatis dividi solet in concursum in actu primo, et in actu secundo: ille dicitur praeparatio virtutis divinae, quae est parata ad concurrendum cum causis 2is, quando ipsae operentur. hic dicitur ipsum actuale exercitium divinae virtutis, quo sub causa 2a in effectus influit. Hic concursus in actu 2o dicitur immediatus cum actione causae creatae; nec enim ut supra notavi, Deus per unam, et aliam creaturae actiones operatur

alia Creatura aliqua est, quae est numerice omnino a [illegible]
tione; quod sicut actio Creaturae est determinata ad hunc numero effectum,
et non ad alium, ita opera concursus Dei in actu eo est determinatus ad hunc
numero effectum, et minime indifferens ad hunc, et illum: ergo est actio
est affecta [illegible] huic effectui, et huic Causae. Sola concursus Dei in
actu primo indifferens est ad hunc, et illum effectum intra hanc, et illam speciem:
quia opera Divina ex se parata est ad quemlibet effectum juxta exigen-
tias Causarum cum illis concurrendo; ex se siquidem indifferens est ad concur-
rendum cum hac, vel cum ipsa, vel cum hoc, et illa.

Hanc autem
vis Divinae operae paratae ad concurrendum cum Creaturis consistit actu
quidem Divinae Voluntatis, sive decretis quibus generale Dei, quo
quovis indivisibili divinitus cum Creatis statuta, et [illegible] de causis, omnibus
Causis suum paratum concursum ad operandum [illegible] liberi, vel impedi-
menti ipsius, vel copulo ad operationem, si liberae Creaturae sint. Haec
Voluntas dicitur in Deo permissiva, quatenus sua facultate operativa
uti permittit Causis, quin aliquo Deo impediant, vel quod Deus velit
ipsos non operari. Hac voluntate permissiva quodammodo Deus se subjicit absque
imperfectione ulla subordinando Creaturis, quatenus quamvis [illegible]
possunt Divina opera uti ad suas operationes. Haec subordinatio optime
explicatur exemplo habitus supernaturalis, qui residens in voluntate ita
est subordinatus voluntati, ut ipse habitus operari non possit nisi vo-
luntas velit operari; et tamen ipse habitus elevat voluntatem ad operandum
illam [illegible] ad operationem; imo ipse habitus trahit a voluntate
ad operationem; est enim in potestate voluntatis uti habitu, et non in potes-
tate habitus uti voluntate: sic similiter in potestate voluntatis creatae
est uti Divina opera ad concurrendum parata, quin Divina opera determin-
ant voluntatem ad operationem. Haec aliquam difficultatem continet [illegible] Classica
faciunt. Cujus difficultatem aliquam sic concursus simultaneus Dei conveniunt

Cujus

Difficultatem aliquam contra concursum simultaneum Dei conveniunt

Sed si ponimus Deum, et creaturam per eandem
sed actionem ad effectum concurrere, difficultas duplex usque praecipua hinc exoritur.
Prima: quo modo cum hoc concursu simultaneo salvetur et ipsa praedeterminatio post libertatem
humanae voluntatis illaesa, si determinatio libera est sive actus? Secunda: quo modo Deus
non sit causa auctorque peccati, cum sed ad peccatum cum voluntate concurrat?
Utramque harum difficultatem sunt agitant DD. [illegible] Theologia communiter:
nos conatus exquisitam [illegible]: prima difficultas hoc argumento
proponitur. Si Deus sed cum creatura ad ipsius operationem concurrat, creatura
non poterit se determinare ad actum amoris potius quam ad actum odii: ergo libertas
creaturae destruitur. Antecedens probatur: si creatura se determinat ad actum amoris
potius quam ad actum odii, id est per actualem operationem; sed quod simul-
tempore voluntas operatur non intelligitur determinare se [illegible]; sed illa
operatio actualis creaturae est etiam a Deo immediate producta: ergo non potius
se determinat, quam Deus creaturam per illam operationem. Confirmatur: vel Deus determinat
creaturam ad amorem potius quam ad odium, vel creatura determinat Deum ad concur-
rendum cum ipsa potius ad amorem, quam ad odium? Si primum: periclitatur tota
libertas voluntatis. Si secundum: ergo voluntas operatur antequam operetur Deus,
quod est impossibile, cum influxus creaturae, et Dei idem sit: nihil autem
se ipso prius. Hanc rationem optime proponit [illegible], et optime dissol-
vit expressa doctrina sublimis apud nos DD., verissima quia
[illegible] multum de futuris conditionatis, quam [illegible] Deus: ut autem nos huius
rei difficultatem facilius evacuemus supponere est aliquo modo praeter
determinationem voluntatis creatae ad operandum concursu divino [illegible]
exemplo: neque enim aliter intelligo, aut verificari potest [illegible]
quaestio, quae ubi verissimum in hac materia sequentes usurpamus liber-
tatis creatae operamus illaesa: sic enim [illegible]: ideo Deus con-
currit ad operandum, quia se determinat voluntas ad operandum, ideo Deus
hic, et nunc agit, quia creatura hic, et nunc agit: sicut falso
dicitur se determinat voluntas, quia Deus concurrit cum voluntate, ideo cre-
atura hic, et nunc agit, quia Deus hic, et hic nunc agit. Aliquando
tibi enim creatura Deum ad actum amoris determinat antequam ipse actum

amoris debet dari ratio cur creatura dicatur se determinare, et non dicatur Deus determinare creaturam.

§ Si opponimus auditoribus nostris quod humilius quidem concursus Dei est praevenire prius quam concursum creaturae simulant: quod tamen cum de physica praemotione opponimus tanquam contrarium libertati creatae, ex hoc impugnabimus. Deinde concursum Dei et creaturae nulla prioritate temporis, neque aut originis inter se; patet minor hoc, quia nequeunt dari prioritas temporis, neque aut originis inter ea quae non sunt realiter; sed concursus Dei et creaturae non sunt realiter; ergo inter utrumque prioritas temporis, neque aut originis nequeunt dari. Maior est certa: nam constat quod prioritas temporis dicit praecedentiam realem unius ad aliud cum aliqua duratione, dicit quod separationem realem durare: originis autem concursus non reddit alterum, neque est causa alterius: quia unus concursus est, nec alia, nec ex parte est alio: ultimo enim non datur realis distinctio nulla ex his prioritatibus dari. Unde non potest prioritas in subjecto eo inter utrumque concursum, quatenus inter utrumque dari non minima valet enim bene concursus creaturae ad effectum: ergo concursus Dei ad effectum, non tamen contra valet: concursus Dei ad effectum, ergo concursus creaturae, quia Deus se solo operari potest; non autem causa secunda absque concursu et influxu causae primae: unde concursus Dei prior erit concursu creaturae hac prioritate. Haec autem prioritas erit inter concursus causae primae et secundae ut sic: neque hinc determinatur concursus Dei influxu hunc determinantis concursum creaturae, et est contra; cum hinc determinatio concursus ab alia quam causa nascendo procedat.

§ Cum autem prioritas aliquis ... explicare deberemus, cur creatura prior dicitur operatione Dei; et cur dicatur voluntas libera determinare Deum ad operationes, et ad ... ; non autem dicatur Deum determinare ad operationem causae liberae. Cum quod sic explico ex patre ... de libertate parte 2a c. 40 n. 28, et ex ... 7a ... 4a. Deus ab aeterno praevidet quid operatura est voluntas creata sub qualibet ...

tantia determinat, licet id fiat ad sui gratuita conditione ideo quod Deus
quidem facit pro illis circumstantiis, in quibus homo est nequi-
ta exercere actus sui ad operandum, si non impediatur a Deo, neque
amaret, aut odio haberet alios indifferenter absque motibus: cum ipsa vero
Deus pro illis circumstantiis subsolus requisitis se determinat, ipsum
impediat a Deo, ad amandum potius, quam ad odio habendum movere Deus
ab hac voluntate obstinati. Cognita ad praestandum pro instanti decre-
tis ad amorem potius quam ad odium, et sic Deus se accommodat creato vo-
luntati decernens in instanti ad actus amoris, ad quem praevidit se
determinare voluntatem, si a Deo non impediatur; quod mihi praevidetur ut
decernat in instanti determinationem a creatura. unde debet, et decer-
nendus hic, et nunc ad actus amoris eligere actum amoris determinate prae-
visum.

Hinc ad difficultatem leviorem facilis patet via. Illa operatio
sicut illa actus amoris praevidetur futurus conditionate, hoc est sub conditione
quod a Deo non impediatur voluntas creata, est prior praedicata [illegible] ipso
decreto Dei in instanti executionis; quia sicut quod praevidetur est conditionate et cum
quaeritur primo instanti decreti Dei ad amandum potius, quam ad odium:
sed quod prius praevisa erit ipso decreto Divino in instanti executionis.
Hac sua operatione conditionata praevisa debet Deus voluntatem creatam
ad ponendum potius in his circumstantiis decretis in instanti ad actus amoris
potiusquam ad actus odii: non autem debet Deus eligere actum amoris hic
et nunc executio, quod hic [illegible] est; sed absoluto amore prae-
visio a Deo sub conditione futuro: unde non sequitur, creaturam prius physice
operari, quam Deus, sed Deus decernere determinare a voluntate creata
praevisa conditionate se determinaturam ad actus amoris potius quam ad actus
odii.

Inferes tandem actionem ex hac difficultate probando, nam ubi [illegible]:
ad probationem [illegible] Deus modo, et modo non [illegible]: et [illegible]: quod [illegible] ope-
rationes Dei, et creaturae [illegible]; sed Deus decernit [illegible] determinare
a voluntate, quae praevisa est conditionate operatura sub illis circumstantiis

et ideo

Et ideo necesse est esse causalitatem; ideo Deus non, et nunc determinat ad actus, et operationis bonae, quia praevenit voluntatem sub ratione determinantis ad actus, et operationis bonae: quod si non praeveniret, sine et nunc non determinaret sub ratione determinantis: et sic non dicitur quod Deus praevius creaturae, quia creaturas Deus dicitur pro illis operationibus absolute causa praedeterminans: quia sic ideo ponit illa operatio absolute causa praedeterminans, quia ex ipsa sub ratione praevia futura praedeterminat actus, non praefutura illa, nisi determinatur a voluntate libera, quae praesupponit. Addo, quod actus est ex dictis, creaturae determinatae a Deo ad determinandum se ipsa ad amorem, prius quam ad odium: Respondetur illationes: quod voluntas operatur prius, antequam praedefinite operatur Deus, non: quod voluntas praedeterminet se ipsam, aut praeveniat rationem operationis, antequam praedefinite operatur Deus, nego: ideo enim movet Deus ad plenitudinem, et absolute operandum, quia praevenit sub ratione creaturae operaturae sine impedimento et dum- pationis determinationis: et non impedit Deus, quia se [illegible] a [illegible].

[illegible]

cultate Deum [illegible]. Si Deus per eandem virtutem actionis cum creatura determinavit ad malum, est causa mali praecise sicut est creatura; sed hoc operari haereticum est, damnatum quippe a Divina Sanctitate: ut expresse est in Tridentino sessione 6a Can. 6: Si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona Deum operari, non permissive solum, sed etiam proprie, et per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Judae, quam vocatio Pauli, anathema sit. Probatur major: quia ratione creaturae per quam ponit actionem peccaminosam, sub eandem actionem etiam Deus [illegible] ponit, quia sicut Deus causat. Argumentum hoc difficillimum reputatur in ea, quia [illegible], et quo [illegible] aliqui terminus Divinae sanctitati non [illegible] determinationem, determinationes Dei ad actionem peccaminosam [illegible]; sed ipsam ad bonum, et [illegible] dedunt: sed non [illegible] cum [illegible] actus non creaturae operationis [illegible] Deus [illegible], id quod [illegible] determinationes [illegible] ad [illegible] Scripturae testimonia in quibus de creaturis [illegible] Deus [illegible]:

Est, quia cum proprie homines ... , quod ex malitia formalis peccati desumitur in negatione, quae non est ... non concurrit Deus ad ... peccati, cum ad negationem non concurrat, sed ad mali peccati, quod est actio positiva sed non agnoscit imperfectionem, quia nec creatura concurrit ad illa negatione, cum ratio non procedit a causa positiva, et tamen creatura est causa peccati, quia concurrit ad illud malum, et positivus, ex quo resultat illa ratio constitutionis denique; ergo similiter poterit Deus concurrens ad mali peccati sive ad entitatem positivam actus ex quo resultat illa ratio.

Hoc duplici ex capite liberamus Deum a peccato. Primo quia concurrat cum creatura ad actionem pravam et inhonestam, quae pro tunc ille ponat actionem praeceptivam exercendo, qui causa moralis peccati est, et autem causa moralis peccati ille, qui libere concurrit ad actionem sub dictamine practico dicentis hic et nunc intimationem obligationis ... modo actionem ... liberum ponere actionem: ideoque imputatur ipsi ad culpam quia posuit hic et nunc opus sub dictamine hic et nunc ipsi ... dicentis ... peccatum; et ideo creaturae peccatum quia sub tali dictamine concurrit ad opus, Deus autem non concurrit sub tali dictamine, imo sub dictamine sibi proponenti obligationem concurrendi hic et nunc cum creatura, quatenus est auctor naturae, et voluntatis liberae conditor, cui ex munere causae universalis suo concursu succurrere tenetur: unde quasi coactus, et invitus concurrit Deus, creatura autem libere omnino et ex intentione, unde ipsi imputatur peccatum, non autem Deo; ex his etiam ipsis dictaminibus oritur, quod creatura tenetur impedire peccatum, et ideo peccat in non impediendo actionem pravam, Deus autem non tenetur impedire peccatum, quia cum condiderit creaturam liberam, tenetur potius se accommodare naturae rerum, et non impedire exercitium voluntatis nostrae, quam reliquit in manu consilii sui.

2us Cap.

Secundum capitis est: quia causa ... concurrat ... ad opus pravum, et inhonestum, non est quia, hoc est, creatura concurrit quasi trahendo ad se concursum Dei, et abutendo opera Divina, quo Deus dat, ut sibi ... subordinandi creaturas; hinc est, quod Deus mere permissive concurrat ad peccatum, cum autem voluntate ... et complacentiae in peccato, quatenus ex munere suo

Et ex dilatione Creaturae rationalis praevisa sequitur non concurrere physice ad peccatum; alterum concurrendo deberet peccatum committentibus sup-plere defectum, et tentationibus arcere. Tamen opposito inquisitor [illegible] concurrendi ad opera honesta et bona, ac etiam honesta et peccaminosa; ad illa siquidem allicit auxiliis [illegible], et praestitis praemiis, arcet [illegible], movet tentationibus ac [illegible] ad ista autem concurrit relinquendo Creaturam, et quibus applicando actionem [illegible] nova permittendo pro suo munere. Unde [illegible], omnes [illegible] opus Dei [illegible] peccatum [illegible], quia [illegible] Pauli, ut ait [illegible]: illud enim exinde ma-litia Deo solum permittente; hoc autem ex Dei misericordia [illegible] ali-ente, et imitante [illegible].

Si [illegible] non impediendo peccatum permittit, eum posse impedire; si Deus impedire peccatum non concurrendo: [illegible] habet cum illud concurrendo, et non impediendo [illegible] non impediendo alterius peccatum, [illegible] si potest, [illegible] tenetur ex aliquo titulo [illegible], Domini, superioris, [illegible]. Deus autem [illegible] potest, [illegible] impedire, cum Creaturam liberam [illegible]; [illegible] sibi demeritum, aut meritum acquirat, [illegible] mox: Deus impedire [illegible] non violando humanam libertatem [illegible] mox: violando [illegible] humanam [illegible]. Alterum non tenetur Deus [illegible] circa libertatem, unde [illegible] impedire peccatum non tenetur. [illegible] ut ipse Deus ait, necesse est veniant scandala: et ut ait Paulus: oportet, et haereses esse

[illegible] sicut [illegible] sui [illegible]: si Deus concurrit cum Creatura ad peccatum, [illegible] causa physica peccati [illegible] mox: Est causa moralis, [illegible] mox. Causa moralis peccati est illa, cui imputatur peccatum ad vituperium, et poenam; et haec sola est Creatura, [illegible] concurrit sub dictamine [illegible], et [illegible] liberalis peccati, et intimationis obligationis [illegible] non [illegible] peccati; [illegible] libere se [illegible] et [illegible] concurrendi [illegible] et non [illegible] Deus ac [illegible]. Causa autem physica peccati illae [illegible] [illegible] actionem illam [illegible] peccati, abstrahendo ab eo, quod illa [illegible]

sub declaratione decentis exhibendo rationes illius, q. f. n. et alias, q. liberi, aut necessarii, et ex altera eductione illius similis actionis reciprocae ponatur. § 8us reliquis aliis argumentis satisfit.

§ 8us

Reliquis aliis argumentis satisfit

Ad aliud contra praesentem resolutionem. Effectus creatus non requirit maiorem perfectionem in causa, quam habet effectus ipse; ergo non requirit ex se causas se concurrentes ad ipsius productionem, cum sufficiat causa creata aequalis perfectionis in esse completo. Ratio: si causa 2a concurrat per eandem actionem cum 1a, quaelibet erit causa partialis; et hoc impediret: ergo probatur maior: quatenus effectus procedit a causa 1a, et totus a causa 2a; ergo utraque erit adaequata, i.e. si quaelibet esset partialis, pars effectus procederet a causa 1a et pars effectus a causa 2a, et consequenter causa creata non daret totum effectum, cum quo Deus immediate concurrit. Consequentia probatur: si est una, et eadem actio, per quam concurrunt Deus, et creatura, eadem actio est immanens, et transiens, (vitalis), et non vitalis. Effectus creatus per se non requirit virtutem superioris ordinis productivam, sive maioris, aut aequalis perfectionis sit causa sui effectus: cum autem quilibet effectus creatus essentialiter dependeat a causa 1a, requirit per se maiorem, et perfectionis causae, quae maior est perfectione, quam habet effectus creatus. Unde Respondeo illud antecedens: effectus creatus non requirit maiorem perfectionem in causa quam habet effectus ipse, si sufficiat aequalis perfectio in causa, nego antecedens; si non sufficiat, nego. Nulla causa creata sufficiens est ut sola producat effectum, unde requirit semper aliam maioris perfectionis, nempe Deum.

Ad confirmationem. Dedo maiorem, et nego minorem: ad confirmationem respondeo antecedens: totum effectum totaliter effectus procedit a causa 1a concedo antecedens; totaliter causae, nego antecedens: nihil dat effectui, quod non procedat a causa 1a, nec aliquid dat effectui, quod ipsa sui non producat: attemperat autem se causa 1a, sicut se accommodat naturae agentis, non impediendo actionem agentis creati, sed illud adiuvando ad effectum. Ad 2m confirmationem respondeo per illatum: eadem actio est immanens

et transeuntes, vitales, et non vitales ad [illegible], unde [illegible]
non est quod sit immanens, et vitalis ad creaturas transeuntes, et non vi-
tales ad Dei a suo transeunter, sicut in alio ex parte [illegible] actio:
non tamen dicenda est absolute, et simpliciter illa actio non vitalis quae ma-
[illegible] vitalis rationis.

Ad quartum: imperfectio [illegible], quod actualiter
non producere effectus creatos sub [illegible] creaturas, [illegible] quod non potest producere illos
[illegible] summo potest nulla imperfectio sequitur [illegible] si actualiter non producat [illegible]
[illegible]: non implicat, quod Deus [illegible] creaturas, ut se [illegible]
producere effectus [illegible] Deus [illegible] creaturas: [illegible]
[illegible] creaturas [illegible] causa [illegible]
[illegible] Deo. [illegible] Deus [illegible] dominium [illegible]
Deus [illegible] in [illegible] illorum [illegible] non [illegible] Deus [illegible],
[illegible] sub [illegible] dominii [illegible] Dei [illegible]
[illegible] subordinationis ex parte creaturae [illegible], quod [illegible] causa [illegible]
Deus [illegible]: nulla est imperfectio in Deo,
[illegible], nec creaturae aliquid [illegible] ad extra. est tamen imperfectio
aliquid [illegible] causa [illegible]
[illegible] aliquid [illegible], quod non dependeat a se [illegible] a Deo: sicut [illegible] imper-
fectio in Deo, quod non cognoscat creaturas [illegible], [illegible]
tamen quod [illegible] creaturae, est imperfectio, quod non cognoscat Deus [illegible].

[illegible]
[illegible]: [illegible] implicat Deus [illegible] Deus: unde implicat Deus [illegible]
a suo [illegible], et [illegible] dominio in creaturas [illegible]; et implicat, creaturas
[illegible], et [illegible] dependentis a Deo [illegible]: [illegible]
[illegible] immediate [illegible], [illegible] causa [illegible],
[illegible] effectus [illegible], quas [illegible] necessario [illegible]
a Deo. [illegible] causa [illegible], et [illegible] causae
[illegible] in [illegible], quod nihil fiat a causis [illegible], quod [illegible] a Deo;
non tamen [illegible] quod [illegible] Deus [illegible], [illegible] creaturas [illegible]:
ut patet in causa [illegible]: [illegible] creaturae [illegible] causae [illegible]

cum eius causa finalis sit Deus: ubi Deus sit concurrendo ad operationes eius, et non superiori causa virtutis, sed superiori causa: virtute et extrinseca, et non e: quia licet imperfectionis tali modo concurrendi, tamen plus agunt; Deus enim eis immutabilis est, nec plura requirit nec amo- plius: concurrit enim ad operationes producendo physice, et adhibendo effectus, et causas, et non hoc subordinantur Deo modo, effectu, et ordine, et speciei operationis causarum: producere quippe, et concurrere effectum perfectionis arguit. Unde haec tales causae non subordinantur Deo operanti in genere causae morali, et qualitatis; subordinantur tamen ipsi in genere causae efficientis operanti.

Adhuc advertendum fuit quod natura etiam creaturae dependet: Ratio est, quia de facto Deus cum creaturis concurrit saltem ad earum operationes concurrere; verum etiam in aliquo implicat Deum producere creaturam aliquam, quae a concursu Dei valeat operari. 1o: quia dicit creaturam non suam immediate et proxime Deo, sive non dependens ab eo, et immediate a Deo, ita ut ipsa sit causa, cum eius Deus causa causa, et quia quidem est quaedam illa, qua talis creatura se sola producit est independentia physica a Deo: unde dicitur creatura aliqua, quae a Deo produci non potest. 3o: quia Deus esse requirit dominium immediatum in creaturas, quibus suum fecerit. 4o: quia si adderet creaturis nova virtus, et operatio aliqua, quae vires Dei peteret, est etiam creatura talis operationis: unde adhuc a Deo operationis requiritur, et datur processus in infinitum.

Replicabis 2o: Creatura solum exigit concursum Dei; sed potest Deus facere quod exigentia creaturae: ergo potest Deus facere quod creatura agat absque immediato suo concursu. Respondeo negando maiorem, et minorem, neganda consequentia. Creatura quidem exigit concursum Dei: ergo quae exigentia potest Deus facere non tribuendo creaturis concursum extrinsecum; non tamen potest Deus facere ex exigentia creaturae, ita quod creatura operari non valeat absque concursu Dei: nam creatura exigit, quatenus ex se impotens est ad operandum absque concursu Dei: non autem potest reddi potens operari, nisi per ipsius met divinum concursum praestitum; supplere siquidem requirit-

destruit illa Creaturam, et aliud exprimit Creaturam: unde si ea exspoliaverit Creaturam, faciat Deus, potius sequitur Creaturam non operaturam, quam operaturam se sola absque concursu Dei. Quaestio 2a Num Causa sit libera etiam quoad individuum? Cuius exponuntur et media quaedam ista ellipsis explicat.

Quaestio 2a

Num Causa sit libera etiam quoad individuum. Cuius exponuntur et media quaedam ista ellipsis explicat

Triplex indifferentia, cui triplex correspondet determinatio, in causis liberis investigatur communiter. 1a dicitur indifferentia, quoad exercitium, quae et contradictionis dicitur, quatenus sunt extra contraria versatur: et cuius haec, qua voluntas potest amare, et potest non amare objectum propositum. 2a dicitur indifferentia quoad speciem, vel et varietatis dicitur, quae sunt extra contraria exercetur: qua videlicet voluntas circa idem potest amare et odio habere objectum propositum, eius pro amor, et odium sunt actus speciei diversae, et oppositi. 3a dicitur indifferentia quoad speciem actus, et varietatis liberae. 3a dicitur indifferentia, quoad individuum, qua intra eandem speciem amoris potest voluntas elicere actum A, aut actum B, aut aliquem ex infinitis prope infinitis possibilibus eiusdem speciei. Et quoque determinatio quoad exercitium illa est, qua necessitatur voluntas ad amandum, sicut quo non amandum, qualiter determinati sunt Beati per visionem beatificam ad amandum Deum, itaque nequeant non amare, sive ab amore cessare; determinatio quoad speciem dicitur, qua ita necessitata est voluntas ut si eliciatura sit aliquem actum sit intra hanc speciem, et non intra aliam; ut si voluntati proponatur objectum bonum, quin malitia aliqua in tali objecto proponatur, est taliter determinata, ut non possit odio habere tale objectum; cum odio habere non possit voluntas, nisi proponatur ipsi objectum ut malum: necessitata enim est voluntas, ut si elicere velit actum pro objecto, sit actus intra speciem amoris, non vero intra speciem odii.

Determinatio quoad individuum datur, quod voluntas ita determinata est ut si elicitura sit actum aliquem intra speciem amandi, sit hic numero amor A ergo, et non alium actum ex possibilibus intra eandem speciem numero quorum: ubi Deus debet creaturam quoad individuationem actus: ergo quod voluntas amat obiectum, non causa sua determinat voluntatem ad amandum obiectum per actum A, potius quam per actum B, sicut ipsa voluntas debet ad amandum obiectum per actum A in individuo, potius quam per actum amoris B, aut C, alium ve intra eandem speciem? et quidem agnosco hic determinationem quoad individuum ipsa actus est causas non determinat quoad speciem, aut ad exercitium, quod causa sit libera libertate contradictionis, et contrarietatis: libera siquidem est voluntas ad amandum, et non amandum, ad amandum, et odio habendum, non tamen libera ad amandum per hunc potius actum amoris A, quam per alium amoris B intra eandem speciem. Sicut et causa naturalis determinata sit ex parte actus quoad speciem, quam quoad exercitium per se ipsam applicatam, quia ignis determinatus est ad calefaciendum, potius quam non calefaciendum, et ad producendum potius calorem, quam frigus, non determinatus est in instanti ad producendum potius calorem A quam calorem B, aut aliud in individuo intra eandem speciem caloris: necessarium est ergo quod quaevis detur determinatio ad hoc numero individuum, potius quam ad aliud, ex causa ea, an vero ipsae causae sicut se determinant libere ad speciem actus, ita se determinant ad individuum actuum aut effectus.

Pro hic praenota ad solutionem, duplicem distingui posse determinationem quoad individuum, positivam scilicet, et negativam: positiva est, quae aliquid determinat, sive necessitat ad actum aliquem, aut effectum in individuo ponendum: negativa est: quae solum non impellit necessitando ad actum, ad effectum in individuo ponendum, sed taliter impedit alium actum, aut effectum intra eandem speciem possibilem, ut si operatura sit causa producat illum actum, aut effectum in individuo, et non alium. explicatur hoc exemplo: si quis me impellat ad expendendum amari templum primo A positive me determinat ad expendendum pecuniam A; pecuniam aliam

-gnet causa est claudat, quin me impellat ad prosequendum gra-
vius est me determinat natura ad prosequendum gravius est quod potius me
determinare ad non prosequendum alia causa, quae ad prosequendum inclinat.
est

Sed haec puto esse ex responsione: si absolute agat, Deus deter-
minare causas eas ad individuum ita licet fuerint ab aeterno metaphysice
sub conditione, convincimus falsum esse consequens, et alia quae obiecto
secundo Philosophus quando non in ipsa adest obiecto [illegible] ab aeterno
[illegible] Philosophus [illegible], quae sequitur communicatio, ex primo agat, Deus
naturam determinare causas eas ad individuum: ita quod si creatura vellet ali-
quid aliud eligere, hunc eligeret, et non alius eiusdem speciei. Confirmatur,
causae eas se determinare quoad individuum ita quod causa effectus libera sit, sive
speciei alius, sed etiam facta alius in individuo ita licet [illegible] [illegible]
[illegible] partis [illegible] 74 [illegible]. in hanc [illegible] [illegible] [illegible] possunt [illegible]
alius [illegible] [illegible], qui existimabant individuationem esse causa a [illegible]-
tantum temporis loci, et litera. Sed contra [illegible] quare, quae refert [illegible]
ab aeterno metaphysice [illegible], et non [illegible] in metaphysica [illegible]
quae [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible], dicit, Deus minime
determinare causas eas ad individuum; id ipsas se determinare, exceptio ad individuum
hoc potius quam aliud eligendo nobis: in qua eligendo, ne causa naturalis, ne
libera, libere eligat hoc individuum potius quam aliud, in quantum speciei causa-
bere se determinat; causa autem naturalis externa sua determinata sit: inter haec [illegible]
[illegible] [illegible] vis quando medius [illegible].

Sed [illegible] causa eas [illegible]
determinare positive ad individuum; negative vero a Deo etiam determinatur: in hanc
[illegible] bene explicatur [illegible] [illegible] dicendum, nisi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplici [illegible], qui reperitur in ista determinatione
quoad individuum, scilicet, quod causa [illegible] individuum numero, [illegible]
ad [illegible] aliud: [illegible] non determinat Deus, et ideo positive non determinat: alterum
determinat Deus, et ideo negative determinat, quatenus [illegible] ne aliud individuum
ponat, quod non est determinare ad hoc ponendum, [illegible], ne alia ponant, [illegible]-

intrinseci causa pro priori, f. non ponat hoc individuum ...
ut est loquamur de causa libera, idest, quae ipsa procedit ... est de causa
naturali. Voluntas ergo se dilatat positive in actu ad speciem amandi;
quia se dilatat positive ad individuum utrumque amandum, ergo ad nihil aliud libere;
loquendo: dilatatio voluntatis non actuato ad speciem amandi, sed ad omnes
actus individuum amandi; sed se dilatat voluntas positive in actuato
speciem amandi; quia se dilatat positive ad speciem actus individuum amandi.
Maior mihi est evidens: nam enim aliud ponit speciem amandi in actuato, quae
ponuntur in actu actus aliquem individuum amandi: ergo dilatatio aliqua
ex parte voluntatis ad speciem actus ante ipsum individuum actus con-
sequitur, aliud dicunt sub indifferentia ad speciem, et dilatatio ad speciem
ante actus speciem amandi.

Contra hoc 1o: ex ipso quod dilatat voluntas
ad operandum intra speciem, dilatat ad aliquod individuum intra illam speciem
ponendum; sed dilatat positive ad operandum intra speciem amandi; ergo
dilatat ad aliquod actus individuum amandi intra illam speciem ponendum.
Contra 2o: voluntas non aliter se dilatat positive quoad speciem, et quoad
exercitium, nam quod speciem actus amandi, ... amare potius, quam odi-
re: quia quoad individuum etiam se dilatat positive potius hoc, quam aliud
individuum ponendo, nam enim speciei illa res in hoc ..., quam
dilatationem quoad speciem, et exercitium non separant: ergo solum libertate
quam in dilatatione quoad speciem exercet voluntas, quam non exercet quoad
illud individuum, quod ponit prae alio. Contra 3o: si quod dilatant volun-
tates positive quoad individuum, dilatant illa positive quoad speciem:
quia si voluntas dilatat etiam positive quoad individua, dilatavit etiam
quoad speciem, quod ... ordine ... in nostra ..., et ... dilatatio
ad amandum potius quam ad ... a causa libera immediate, et ...
... quia dilatant voluntates positive quoad individuum,
dilatant illa ad operandum intra speciem, intra quam est tale individuum;
sed dilatata quoad speciem nihil est aliud, quam dilatata ad operandum
intra aliquam speciem: ergo etc. Ad ... pro ... ergo si ... dilatant vo-

luntatis potius ad individuum aliquod potius; est Deus causa moralis
huius numero potius, quod semper est determinata.

Probatur 2a pars dicti ex-
ponendo modum, quo causa 2a, et Deus, se habent ad individuum aliquod. Deus videns
infinitos [illegible] aliquod individuum omnia specie amari [illegible] quaestionis voluntas
[illegible] potest amare hoc aliquod [illegible] [illegible] ut [illegible], quia ex aliquod [illegible]
bonitatis, aut malitiae [illegible] decernit Deus, quod [illegible] non amare hoc aliquod [illegible]
aliquod aliquod numero [illegible] [illegible] amandi est, si non decernit, quod amet
aliquod [illegible] aliquod amandi est, nec [illegible], quod illum amet [illegible] aliquod [illegible]
[illegible] [illegible] voluntati illius aliquod positionis, si se positive determinat ad a-
mandum aliquod, sive ad speciem amandi, [illegible] ad speciem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] causa naturalis: videt quippe Deus [illegible] [illegible] applicatum [illegible]-
[illegible] individuum [illegible] [illegible] [illegible] speciem [illegible] [illegible]; [illegible] Deus
quod non [illegible] [illegible] aliquod [illegible] [illegible] [illegible] est; si non positive determinatur
[illegible] [illegible] est, sed [illegible] applicatum ubi causa naturalis ex se determinata est ad
[illegible] [illegible] [illegible] est, quia [illegible] [illegible] est [illegible] a Deo; [illegible]
[illegible] applicatum [illegible] ex se determinatum est ad [illegible] [illegible] individuum
[illegible] speciei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] sic [illegible], causa
libera [illegible] determinat ad [illegible] aliquod individuum amandi est, quod [illegible]
aliquod amandi vel [illegible] aliquod [illegible] non est, et causa naturalis applicata
ex se determinata est ad [illegible] [illegible] individuum est, quod [illegible] [illegible] vel
[illegible] aliquod [illegible] non est; sed hoc est causa 2a se determinare, d. [illegible] de-
terminari positive, et non determinari positive a Deo ad aliquod, sive [illegible] [illegible]-
[illegible]: [illegible] et ita.

[illegible] [illegible] quod [illegible] voluntas positive se determinat ad aliquod indi-
viduum [illegible] [illegible] libera et ex electione se determinat: quia ad hoc requiritur cognitio
[illegible] unius aliquod individui amandi prae alio, ut [illegible] se determinet po-
sitive; et requiritur cognitio [illegible] bonitatis, aut malitiae unius
individui prae alio, ut [illegible] in causa naturali, quae [illegible] determinatur
ad speciem, quia praecedat [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] est hoc in
voluntate, quae se determinat ad aliquod [illegible] amandi, quia [illegible] cog-

noscebat conversiones actus, quas ex se procedebant. dicatur ergo sed per causa

ca natis, et quasi isto modo, ex eo quod se declarat [illegible],

s. determinare natio sit esse ad speciem actus: cum quod alia individua posita

hoc posita sint ad hoc, et non est vice per nationem determinare causam. unde

si nos arcem speciem, quare individuum hunc actum amans, sit productum

relationem aliorum intra eandem speciem possibilium: relationem, ex natione et absque

electione huius potius, quam alios actus producit, propter defectum cognitionis

de individuis actibus; sed quia se determinat ad speciem actus amandi, quae postea

sequitur operaturam, non procedit actus aliquis in individuo, potius hunc

actum vel, qui procedit ipsi et electionem aliorum possibilium, qui in potestate

primi non est: ex quo sequitur determinari causa natura ab alio, in

quo sit positive determinare ad hunc numero actum, quo se determinat ad

operandum intra illam speciem.

Ex his constat ratio paritatis

quam ponimus, Deus determinare natura causam ad individuum, quatenus

determinat Deus, ne alia ponantur: quod si esset, quod non ponantur alia in-

dividua possibilia intra eandem speciem praeter individuum vel

quam non est tribuendum potentiae: quod Deo ipse Deus natura determinat potentiam

ad ponendum individuum vel potius quam alia eiusdem speciei: loquendo

loquitur de: nam constat quod non potentia potest, quod ponat hunc in-

dividuum vel quia alia potuit illam non ponere, si se non determinaret ad

speciem actus; nam quod hoc potius, quam aliud possibile sit, non fuit a

potentia electum, nec libere volitum, cum potentia cognitionis ipsa non fuerit

hoc individuum prae alio, quod prae potentia sequitur quod non ponant

alia individua quod Deus est causa, quominus alia individua

non ponantur: sed hoc modo determinare, est determinare natura ad individuum

quod natura determinat Deus probatur hoc exemplo a nobis supra allato, quod

per hanc potentissimum est: non ob ludum ianuas reliquas praeter ianuam

vel maiores templi me in templo natura determinat natura ad procedendum

per ianuam vel itaque in electione mea non sit per hanc aut

per illam ianuam egredi, hoc ipso positive non me determinat ad egrediendum

p. sanus est, sed Deus sua se ponit in determinatione quoad individuum
cum nulla alia ea assignari possit, cur potuit hunc individuum
quam aliud hic, et nunc ponit: ergo natura determinat Deus causa
quoad individuum.

Probatur 2o hoc non determinanda: nihil in
rerum natura ponitur, quod causa sit, effectum [illegible] quae
[illegible], et occultissima quidem Deus gubernat; sed nisi Deus
determinat naturam quoad individuum causa individuum ut ponere
tur hic, et nunc daretur, effectum [illegible], et non adesset: ergo na-
turam determinat Deus quoad individuum. Maior [illegible] vero
[illegible] est firmissima; alias esset [illegible] et [illegible] intentionem, electionemque Dei
operari diceremus. Minor autem probatur, nisi Deus determinat naturam
ad individuum prohibendo alia, et permittendo hoc non daretur ratio
aliqua ea, cur [illegible] ponitur, quod hoc individuum sit et non aliud po-
sitivum sit in ea existentibus possibilibus, quae in statu possibilitatis manent
non quidem causa creata, quae absque lege et electione hoc individuum
sit, ponit non alias movere voluntatem ad sui amorem, cum aequaliter
moveat ad amorem per hunc, aut per illum alterum numero distinctum: nec
ipsius alterius reducendum est, cum ipsi aequales non sint, cum in materia
cum in tempore, cum in intentione [illegible]: ergo nisi Deus talem naturam
determinet, ne alii alterius ponerent permittendo hunc positionem
propriis uno causae tempore, et absque [illegible] Dei prohibet hoc indi-
viduum prae aliis ex possibilibus poneret: ergo nec hoc dicat dicendum
est Deus naturam determinare, quatenus liberum et absque [illegible], et electione
prohibet alia individua nasci [illegible], et illa, et nascendo de-
currit ad hoc. [illegible] solutis argumentis illustratur Doctrina praecedens

Cum

Solutis argumentis illustratur Doctrina praecedens

Hac illa argumenta

quae ab illis [illegible] afferuntur facile in dicendis veniunt [illegible]
determinationis, et natura bene percepta, et explicata, quae ut

meritis Christi, obtinere nobis etc.: Deus determinat ad hoc ut existat hoc individuum A, et non existant alia: ergo determinat positive ad individuum hoc: ergo determinat positive ad hoc numero peccatum ponendum: ergo moralis causa huius numero peccati est. ans. probatur, quia voluntas non se determinat ad hoc ut existat hoc individuum A, et non existant alia: ergo Deus determinat existentiam huius individui A. Secundo mundo ans. quoad ly peccati sit quoad ly verum sit: aliud quidem est, quod permittat Deus, quod ponat individuum, aliud quod determinat Deus ad individuum A: et aliud est, quod Deus decernat, quod non decernat, ne ponant alia individua; aliud, quod decernat ad ponendum hoc: primum verum est: secundum falsum: unde Deus decernens non decernit alia individua non est causa moralis huius numero individui peccati, quia mere permissive se habet per illud: voluntas vero libere se determinans ad operandum in materia speciei alicuius se positive determinat ad ponendum hoc individuum, quod est permissum.

Instabis: ergo libere, et positive se determinat voluntas ad ponendum hoc individuum. Respondeo concedo: ergo positive et libere se determinat voluntas ad ponendum hoc individuum … se … : hoc individuum prae aliis, sive ex electione libera huius individui, nego cons.: duo enim … hic; primum quod ponat hoc individuum A ex hic, et non a voluntate. secundum quod ponat hoc prae aliis, sive quod ponat hoc, et non ponantur alia; primum enim liberum est voluntati: quia … ponit voluntas illud individuum, ut … ponit illud non ponere: ergo libere ponit: secundum non est liberum voluntati, sed Deo, qui libere decernenti non ponantur alia, et permittenti, quod ponat hoc, neque in electione voluntatis non est, quod non ponantur alia individua, sed hoc numero: neque enim ad alia individua libere … voluntas, sed amplectitur hoc, quod illi permissum est. Sicut est, quod si separaret …, quam ponunt unum aliud individuum amarent, … quia libere non determinati ad amandum alios: quod si separavit quam hoc individuum … potius quam alia individua, sive quam non alia, sed hoc posuisti, … non potest … ab illo … huius

pro ipsa forma individuali caruit, nec dicit unum prae alio:
unde causa eveniet sine prae, nisi ante ... Dei, qui sibi temperatus
erat, qua libere, et primo libero volunt determinare posterius ... in-
dividuum, sed speciem.

Arguitur 2o: si causa naturalis se determi-
naret ad individuum positive, ... causae naturalis non continuerentur
ex ... ; sed hoc est contra omnes philosophos Doctores; ergo. Probatur major: si causa
naturalis se determinaret ad individuum ... , et nulla est
ex parte ... applicatio ad ... ; ergo non continueretur ... .
Probatur 2o. quia ... videtur, quod causa libera se determinat ad ...
in individuo ... ; ergo ipsa ... determinat, sed determinat. ... ex
... , qui supponunt ... naturalis ... voluntas se determinat
... , quod si causa libera potest se determinare quoad individuum
... , potest ... se determinare quoad speciem. Probatur 2o: se
determinare ad aliquid est libere determinari ad illud aliquid; sed voluntas ...
... libere determinari ad individuum amoris, ... libere ad
speciem; ergo si potest se ad speciem determinare, non potest se determinare ad indi-
viduum. Major supponitur: minor probatur: non potest voluntas ... libere
determinari ad ... duobus, quorum utrumque sine ulla ... ponuntur
illi; sed ... amoris ... ulla ... ponuntur voluntati ... ; ergo.

Arguitur ... , et speciem ex ... non
... , ... causae naturalis de quibus ...
... se determinare ad individuum positive ...
quod ... de causa libera asseveramus: sicuti causa naturalis ... ,
non se determinare positive, sed ... positive ad indivi-
duum eo ipso, quod positive determinat sine ex se ... speciem; ... non
... ex se ponunt speciem ... ad quam ex se determinat, ...
ponendo individuum illius speciei, quod ... , ...
... . si ... in aula ... forma ...
... et ... fuerunt ... positive, quia ...

pius fert, ita natiue determinatus est ad producendum effectus certos. Cau-
sa vero libera, Causa libera; ex se non determinata est, et ex sua libertate na-
ti ad producendum effectum. Et, sicut ad plures effectus, tam
equidem sumus a Claudenter determinat ad non producendum pluriquam
et quam producit indifferenter potestat [illegible] indifferentia potesta-
nitatis, indifferentia quidem contingentis; ergo non determinata est ad
producendum effectum ab praeteritis: sicut [illegible] applicato
ma obiectiuis, qui ex se determinatus est ad producendum speciem sibi proxim-
tam: quod si ponitur ad individuo proximus est ad illud ex se determi-
natus. Unde contrario vera, et physica datur inter actus suae Causae natu-
ralis et actus eius. Unde ad primo maior si Causa naturalis se determinat ad
individuum determinatione Causae liberae non datur contrarium inter actus suos
et eius, dicendo maior: si se determinat, id est, si ex se determinata est ad indi-
viduum determinatione Causae naturalis, concedo maiorem. minorem non intelligimus Causam
naturalem se determinare per contingentiam, quia [illegible] ad actus suos, sicut
in Causa libera, sed quod determinatur a Deo positive ad individuum, sed
ex se, et [illegible].

Ad 2am confirmationem [illegible] ad [illegible] confirmationem
ostendo [illegible] solum requirere cognitionem obiecti ad quod amandum, [illegible]
tendendum se determinat voluntas [illegible] illud [illegible]
[illegible] praecognitionem. non autem exigunt cognitionem actus [illegible] per quem
se determinat voluntas; at non se determinat voluntas ex electione ad
individuum actus [illegible] et [illegible] requirunt praecognitionem
individuorum: sicut voluntas se determinans positiue ad speciem amoris
non praerequirit cognitionem de specie amoris, sed de obiecto amando. ad
2am [illegible] confirmationem [illegible], quod [illegible] se determinare ad speciem
amoris est non praecognoscere [illegible] amore dignum [illegible] quod
est [illegible] voluntatis, quam [illegible] cognitiva [illegible] indiget
intellectu illuminante, et proponente obiectum, at autem [illegible] se
determinat ad individuum requirunt praecognito individuorum de
quibus [illegible] non datur [illegible]. ad 2am confirmationem respondeo maiorem:

se determinare

se dirigere ad aliquid, quam videre se dirigere ad illud aliquid quod est se
deum magis: et videre se dirigere ad illud aliquid potius quam ad aliud
non magis: id est electio magis: voluntas creata inquit se dirigere
ad individuum amandum quod est se non magis: ad hoc potius individuum
amandum quam ad aliud deum magis. Quo fit ut si ipse amo unum individuum
ad unum potius quam aliud individuum amandum est, et hoc volun-
tati creatae tribuitur: et potius hoc quam aliud, sive non potius alia quam
hoc: et ideo non voluntati creatae tribuitur, quia non ex dirigatione et
electione ipsius hoc evenit, sed divinae tribuitur voluntati a qua illi
aliorum positione contribuenti.

Hoc reliquum erat aliorum sententiae
impugnare, sed eius causa in dicendis facilius ut exactissima
declaravimus solum aliquantum referenda erat sententia illorum opinio
qui apud P. Suarez loco supra citato assignant individuationes
rei convenire a causis ratione temporis loci et aliorum, et argumentata
[illegible] ut mihi optime ipse Suarez docet solum ab individua entitate rei
et substitutione dirigata convenit ipsius individuatio. Alia autem signa
solum sunt et indicia quae individuationis rerum dignoscimus
aut colligimus. Ex quo haec ratio [illegible] tales sunt tamen proculdubio
individua supernaturaliter salvo ea omnino tempore et circumstantia
ut ab eodem agente convenire rursus Deus potuit hos individuos
homines et angelos in alio tempore, et in alio loco producere
quam a causis statutis, sed non negamus semper esse numerica haec individua.
Deinde in numero ponunt horam qua producitur alicui [illegible] potuit pro-
duci hora quarta alicui [illegible]. Eius quia [illegible] quaerunt non esset idem indi-
viduum, quod modo est in hoc loco, in hoc tempore, ac quo postea est
in alio loco, et in alio tempore. Aliaque plura absurda inde resul-
tarent. Et quia [illegible] causa in praemotione aliqua physica
causas secundas ad operandum praedeterminat? Cum Dominicanorum et
sectatorum [illegible] referunt. Et in praemotionis expectanda ad
illius impugnationem opportuna.

Q. 3a

Utrum Causa sua praemotione aliqua physica Causas 2as ad operandum praedeterminet?

Cap. 1

D. Dominicanorum, et Jesuitarum sententiae referuntur et ratio praemotionis exposita ad illius impugnationem aperitur via

Devenimus tandem, et alacres devenimus ad celeberrimam illam disp[utationem], in qua utriusque ordinis filii, praecipue Magistri, operam desudarunt pro eius elucidatione, nec valet stilo [illegible] laborum huius [illegible] [illegible] [illegible], cum ad [illegible] Theologi [illegible] sudore, ubi [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] (Jesuitae) qui [illegible] ex parte [illegible] [illegible] Dominicani [illegible], ad [illegible] [illegible] praemotionem, [illegible] [illegible] divinae gratiae infallibilitatem [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quatenus [illegible] prae-motione [illegible], et humanae libertati [illegible] repugnant.

Exarsit

hic in Hispania primus fomes controversiae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], donec tandem ad supremum Summorum Pontificum subsellium sub Sanctissimis Patribus Clemente 8, et Paulo 5, tanquam ad veritatis [illegible] [illegible], et extinguendum devenit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Doctrina nobilis, [illegible] [illegible], eruditione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Reverendissimis [illegible]. [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Cardinalium Collegio. donec utraque opinione [illegible] [illegible], data [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] in eruditio illo suo [illegible] [illegible] [illegible]

Ostenditur quam clarissime ex ipso modo, quo, ut supponitur[?], et gratiam, sed etiam in propriis dicentis, et ex ipso autore, forte omnibus [illegible] ex Calceatorum [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] autem ad

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Dominicani Patres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dominicus Bañez Salmanticensis [illegible] anno 1544[?] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subordinata [illegible] ad operandum ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad operandum praemotione, [illegible] ante operationem ad operationem [illegible] [illegible]: [illegible] autem [illegible], et [illegible] [illegible] voluntas praemotione [illegible], sive praedeterminatione physica, ut [illegible] illa [illegible] [illegible] creaturae [illegible] creatura operatur. Illa autem [illegible], creatura [illegible] [illegible] operari: [illegible] praemotione [illegible] [illegible] creatura, [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatem creaturae [illegible] asserunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] creaturae operationes sive [illegible], sive [illegible], sive [illegible], sive [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] illa [illegible] ad operationem.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Bañez [illegible] [illegible] Divi Thomae q. 19 articulo 10 et 20 [illegible] q. 10 articulo [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Thomistas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] praemotionis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] alii Doctores [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Albertus de [illegible] [illegible] 28 [illegible], [illegible] [illegible] alii [illegible] [illegible], [illegible] sequuntur ex Calceatis [illegible] hic.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ex Dominicanorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] Bañez plane [illegible]. [illegible] [illegible] Dominicani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Thomistarum, ut fuit coram eminentissimis Cardinalibus in causa Romae
agitata testatur: imo et ipse frater Joannes Gonsalez Albelda, qui
pro Dominicanis apud Romam vocatus fuit, contra praemotionem physicam scripsit
in 1a parte q. 29 disp. 98 sec. 3a articulo, tamen solo [illegible] de prae-
motione fuit aptus. Impugnant etiam ex eadem familia Dominicus de Soto Sal-
manticensis l. 1 de natura et gratia c. 16, qui plures habet oblaturos ejusdem co-
lumnis [illegible] in 1a 40 [illegible] editionum. Petrus de Soto, [illegible] de Soto
praesidentes lib. 2 Joannes Viguerius lib. 30 institutionum c. 3 Joannes Vin-
centius Salmanticensis theologiae professor, qui licet in relectione de gratia Chri-
sti praemotionem docuerit, tamen fortissime impugnat, post suam praemoti-
onem cum libertate creata et [illegible] [illegible] propugna-
vit contra [illegible] Dominicanorum. His adde illustrissimum Dominum
fratrem Antonium de Lerma (?) [illegible] plurimum et in eadem academia
primarium theologiae professorem, de quo audi [illegible] plurimus
ergo loquitur: illustrissimus vir [illegible] Dominicanus nunquam [illegible] de gratia
sensa, aut praedestinatione scripsit, nec verbo explicavit [illegible]
hanc praedeterminationem physicam de [illegible] [illegible] [illegible]
testatur.

Schola Divi Thomae nunquam nihil [illegible] statuit.
Accipe eminentissimum [illegible] Thomistam Divi Thomae interpretem
Caietanum in 1a parte q. 22 articulo 4 [illegible]: de concordia liberi
arbitrii cum gratia nihil [illegible] in sancto Thoma:
quidem nullatenus movetur [illegible] statuit ad alterandam
competentiam [illegible], [illegible] maxima [illegible]
[illegible] laude [illegible] a sancto Josepho
monachus [illegible] [illegible] quanto libelli, in
quo totus laborat pro defensione Divi Thomae contra [illegible], qui
praemotionem Divo Thomae adscribunt [illegible]: eandem
Divo Thomae [illegible] Ezechiel [illegible] Cano-
nicus Regularis Sancti Augustini [illegible] Divi Thomae [illegible]
[illegible] lib. 8 c. 19 ubi [illegible] praemotionem physicam

intellectualis lucerna [illegible] Divi Thomae, sed nostrorum Thomistarum gene-
rationibus innumeris.

Item praetereundum neque [illegible] [illegible] illud, quod in urbe Valentina florentissimi theatri [illegible] accidit, et adstantibus cunctis una cum testibus, notariorum sigillis, et subscriptionibus [illegible] munitum in [illegible] Hispaniae [illegible]. [illegible] Valentiae anno 1645 mense maio [illegible] praeclarissima Dominicana familia Comedia [illegible], in quibus de more publicis [illegible] 11 [illegible] 8° [illegible] die [illegible] praemotione Divina: [illegible] Divus Thomas [illegible] a [illegible] exemplo, qui theatro praeerat, [illegible] Thomisticis [illegible], [illegible] aliis [illegible]. quid in hoc Hispanorum Thomistarum innumeris [illegible] Divi Thomae [illegible] patrocinio! [illegible] Thomistarum, [illegible] et a Divo Thoma longe [illegible]: quibus [illegible] famosus Thomae [illegible] magisterium [illegible] sunt ex Valentinis [illegible] Divi Thomae patrocinio [illegible] hanc [illegible] Thomistas [illegible] [illegible].

Quod [illegible] [illegible] in media [illegible] nullus [illegible], qui [illegible] [illegible] praemotionis [illegible] [illegible] quatenus [illegible] Theologiae [illegible] Ludovicus de [illegible] 24 articulo 23 disp. 4a et [illegible] et in sua [illegible] [illegible] et [illegible] 12, et 3° de auxiliis, et [illegible] de praedestinatione et praedefinitione Divina Gabriel [illegible] C 4 [illegible] [illegible] de Valentia [illegible] disp. 8 [illegible] 40 [illegible] qui [illegible] [illegible] Ruiz de Montoya [illegible] in eruditissimis [illegible] de scientia, et praedestinatione, [illegible] in voluminibus de [illegible]. [illegible]

quorum complectimur numerus Catalogus omnis praedictus Paulus. multo denique innumeros alios extra doctores scriptores, qui de praemotione physica [illegible], tum ex aliis [illegible] rationibus, tum ex [illegible] Cursus a Cadomensi, quorum illustres, insuper que anni collegit praeter alios Doctus [illegible] hac de re [illegible] Consilio [illegible], qui [illegible] admittunt [illegible] quod [illegible] praedeterminationem physicam ad actus liberos Diuo Thomae falso attribuunt vide [illegible] [illegible] 26. [illegible] Cap. nec natura, nec causae creaturae libertate praeditae praemotio physica

Cap. 13

Nec natura, nec causae Creaturae libertate praeditae est praemotio physica

Plurimis ex tum ex Diuo Thoma deductis testimoniis impugnari potest praemotionem physicam, sed ea praetermittenda duxi, quia post apud [illegible] consistentium [illegible], et [illegible] rationibus [illegible] ex ipsius [illegible]. 1o. quia natura causae liberae, quae causae liberae ex se talibus esse debent determinati ad suas operationes: et non solum natura non causarum liberarum, verum etiam ipsae [illegible] praemotio ut ex statu adhibendi plura [illegible]. 2o. causae naturales [illegible] praemotio quia causae naturales sufficienter explicatae potentiis [illegible] requisitis esse determinatae ad operandum: naturas, ut ad individuum debent, natura non praemotio, [illegible] sufficienter a Deo motum debent per ipsum [illegible] ad [illegible] actum, et effectum, et non ad alios, ut supra vidimus: [illegible] causae naturales de se sufficientibus ista praemotio, sive qualitas praevia immissa derivatur. 3o. quia natura non est praemotio, ut creatura subordinetur Deo in operando: quia sufficienter subordinatur Deo per hoc, quod Deus cum creatura concurrat, ex quo sequitur Dei dominium in creaturam, tale quod si Deus nollet concurrere, creatura non operaretur: aliter praemotio ipsa, quae creatura est, alia praemotione indigeret, ut Deo subordinaretur.

Videamus quod [illegible] validissimo argumento, quod male semper [illegible] Thomistae, quod desumunt [illegible] ex humana [illegible]

libertatem, quam ita per praemotionem laedit, ut ipsa maior, et determinati-
or sit in suis operationibus quam in aliquibus: ex quo colligo clarius haereticos
quibus de voluntatis humanae libertate tamdiu, praesertim Calvinistae, pe-
rierit, se non hac parte sentire cum praemotoribus Thomistis, de quo sibi
gratulantur, gratulantur; quorum testimonia videre potes apud Paulum
Leonardum, et plures alios de scientia media. Iterum probatur argumento: praemotio
physica ex suis principiis intrinsecis tollit humanae voluntatis libertatem,
ergo admittenda non est. Probatur antecedens: id, quod est ante operationem voluntatis, et in-
fert infallibiliter operationem voluntatis tollit voluntatis libertatem; sed talis
praemotio physica est. Minor est doctrina adversariorum adstruentium talem praemoti-
onem in praemotione ut illa posita ex parte actus primi ad operandum infallibiliter
inferat voluntatis operatio: probatur maior: id, quod est ante operationem voluntatis, et
infert infallibiliter operationem, tollit, quod voluntas sub illo actu primo operari
et posse non operari, sed voluntas libera debet ita, quod sub omnibus antecedentibus
ad operationem possit operari, et posse non operari: ergo illud actus inferens ex parte
actus primi infallibiliter operationem tollit libertatem voluntatis: ergo sub praemotione,
quae est actus exigitivus ad operandum, tollitur libertas voluntatis, cum sub
praemotione nequeat non operari.

Confirmatur 1o. posita in volun-
tate praemotione non est in voluntatis potestate suspendere operationem: ergo posita
in voluntate praemotione non manet libera voluntas ad ponendum operationem,
et ad suspendendum operationem. Consequentia liquet: quia est libera voluntas ad id,
quod in sua potestate non est: antecedens ex doctrina praemotorum deducitur. Quia po-
sita in voluntate praemotione nequit voluntas non operari, cum nequeat vin-
cere efficaciam praemotionis. Rursus: in voluntatis potestate non est, quod ipsam
immediate praemoveat: ponitur quippe ante omnem actum voluntatis; sed illa posita
nequit voluntas suspendere illius efficaciam non operando: ergo illa posita non
manet voluntas libera ad operandum, et non operandum.

Confirmatur 2o. quia
non est in potestate voluntatis ponere actum infallibiliter connexum cum operatione
nisi est in potestate voluntatis ponere operationem; sed in potestate voluntatis

non est prius praemotione, quia est antecedens infallibiliter connexum cum operatione: ergo consequenter voluntas non est prior operatione. Quod praemotio praedeterminet voluntatem ad operandum, et non operandum tollit. Maior est omnibus evidens. Neque enim est liberum antecedens, non est liberum consequens: fundatur quod in illo principio Dialecticorum syllogistico, ex antecedente necessario nequit inferri consequens contingens: ergo dico, quia antecedens necessarium est, consequens etiam necessarium est. Minor probatur: ipsa praemotio est legitima huius argumentatio, dat praemotionem physicam ad operationem: ergo dat operationem; sed voluntati non est liberum antecedens hoc, dat praemotionem physicam ad operationem, cum neque quod ponat, neque quod recuset praemotionem liberum sit creaturae: ergo nec liberum voluntati est hoc consequens, dat operationem.

Solvitur 3o confirmatio procedit ex alio eiusdem syllogistico principio, ex vero non nisi verum: unde colligunt simpliciter, quod falsum est consequens, quod infertur ex antecedente vero. Nego sic: quod posito vero hoc antecedente dat praemotionem physicam ad operandum, nequeat esse falsum hoc consequens, dat operationem: ergo voluntas nequeat reddere falsum istud consequens posito vero illo antecedente: ergo necessario reddit verum illud consequens dat operationem: ergo necessario, et non libere operatur: quia si libere operaretur, falsificare posset illud consequens posito antecedente vero.

Solvitur 4o confirmatur. [illegible] e contrario praemotionem arguendo [illegible] ex argumentis [illegible]: qui potest tollere consequens, potest tollere antecedens, et qui non potest tollere antecedens, non potest tollere consequens; sed voluntas nequit tollere antecedens, scilicet praemotionem: ergo nequit tollere consequens scilicet operationem. Maior quoad primam partem constat: quia qui tollit consequens, ponit illius contradictorium; contradictorium autem consequentis infert contradictorium antecedentis, et tollit antecedens quoad secundam partem ex evidentia [illegible]: quia qui nequit tollere antecedens, nequit tollere id, quod necessario et infallibiliter infertur ex antecedente; sed consequens scilicet operatio, necessario et infallibiliter infertur ex antecedente, scilicet praemotione: ergo qui antecedens, scilicet praemotionem nequit tollere, nequit tollere consequens scilicet operationem.

Deinque argumentor sic, qui potest tollere consequens potest tollere antecedens; sed voluntas libere potest tollere consequens, scilicet operationem: ergo potest tollere antecedens scilicet praemotionem. Maior fundatur in principio illo apud Summulistas evidenti: quia bene

valet acceptationem contradictionis ad rationem actus: requirit enim subjectum aptum, sive liberum: et quis potest verificare rationem contradictionis praesupponit [illegible] actus rationem. Maior autem probatur facile: voluntas libera per [illegible], sub operationem, potest non operari: ergo potest tollere et impedire operationem; siquidem non posset, non poneret liberam operationem; et quia potest non operari, potest tollere [illegible] sub operationem: ergo et actum sub praemotionem, cum praemotio requirat stare sine operatione. Potest autem voluntas tollere praemotionem, et ita praemotionem destruere.

Secundo definitione [illegible] assumptum hoc explicata libertate, qua voluntas humana gaudet, fundatur in Concilio Tridentino sess. 6 Canon 4: ubi non solum de Lutheranis et Calvinistis asserentibus libertatem voluntatis humanae a titulo sive ac de [illegible], et [illegible] hominis liberum arbitrium; sed [illegible] definit doctrinam libertatis [illegible] asserunt [illegible] a Deo vocanti, et excitanti posse dissentire si vellet. Sic autem Concilium [illegible]: si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum non posse dissentire si vellet anathema sit: quae verba [illegible] Innocentius [illegible] speciali constitutione ad [illegible] Cornelii Jansenii [illegible], quae [illegible] Alexander 7 [illegible] subscriptor. Quo supposito sic arguitur: posita praemotione physica ad actum amoris Dei, ergo non salvatur libertas humanae voluntatis a Concilio definita [illegible] praemotio physica ad [illegible] posita praemotione et volitione Divina ad actum amoris Dei requirit voluntas creata dissentire non vellet Divinae volitioni; sed libertas humanae voluntatis a Concilio definita petit, ut possit Divinae volitioni dissentire si vellet: ergo posita praemotione physica non salvatur libertas humanae voluntatis a Concilio definita.

Instaurat Sexto: posita Divina volitione et excitatione ad actum amoris Dei vel ponit praemotio physica, vel non ponit: sed sive ponatur, sive non ponatur praemotio, non erit in potestate voluntatis creatae, aut dissentire si vellet: ergo quomodocumque non salvatur libertas humana

voluntatis ab Ecclesia stabilita. Nam probatur quoad 2am partem, nam si
posita Divina vocatione, praevia praemotione, requirit voluntas dissen-
tire Deo vocanti, ut praemotio sit determinata ad dissentiendum
Deo vocanti, infallibiliter infertur carentia voluntatis: si autem non praevia
praemotione, posita Divina vocatione, nec sentire, nec dissentire potest
voluntas, ut praemotio nata sit eadem ratione Doctrina ut voluntas
in sensu composito, quae in dissensu exurgat, scilicet ... quae libertas ad
consentiendum, et dissentiendum erit in voluntate Deo vocanti, si vellet;
si ut praemotione requirit voluntas dissentire, et absque praemotione
consentire requirit?

Respondeo pluribus quaestionibus expositis, quibus etiam hactenus
et aliquo modo declinarunt themate, hoc sibi familiare fuerunt: Voluntas
voluntas posse non operari, et dissentire Divinae vocationi in sensu diviso
a praemotione: hoc est, posse voluntatem non operari, quae non adsit praemotio.
Sed non posse non operari, et dissentire Divinae vocationi in sensu composito cum prae-
motione: hoc est, non posse stante praemotione componere, sive coniungere rationes
operationis, aut dissensus cum praemotione. Quod declarant exemplo patris currentis,
qui nequit coniungere non cursum in sensu composito cum cursu; potest tamen ponere
non cursum in sensu diviso a cursu. Sed quidem exemplum istud ad propositum
petitur: quo tempore, quo afferunt in exemplum, ratione libertatis patris cu-
rrentis, quo tempore non tollitur libertas, sed illa supponitur: quo tempore cursus est
liber patri: in patre siquidem potestas ponere cursum; at tempore praemotio-
nis est ... ratione libertatis humanae: quod enim in potestate volun-
tatis est, quod ponat praemotio, quae ... in cursu libere exercetur
ad praemotionem non libere positam in voluntate ad operandum.

Respondeo ...
in praedicto solutio: Causa libera etiam in sensu composito cum aliis praerequi-
sitis ad operandum potest non operari; sed cum ex requisitis quorum ... prae-
motio, ... etiam in sensu composito praemotionis potest non operari. Et si nequit
non operari, Causa libera non erit in sensu composito praemotionis. ...
ex defin. Causae liberae, et quod haec ex eo quod nullum aliud assignabile est discrimen

sunt causae liberae, et naturae: utraeque sufficienter paratae ad operandum; et tales esse sufficiunt sensu, quo causa naturalis nequeat non operari; libera autem possit non operari etiam omnibus praerequisitis suppositis. Et probatur ultima: quia causa libera in sensu composito cum omnibus requisitis pro aliquibus operationibus libere operatur: ergo etiam in sensu composito cum illis potest non operari: ergo et in sensu composito cum praemotione potest non operari.

Impugnatur 7o: voluntas in sensu composito cum praemotione peccat: ergo in sensu composito cum praemotione libere operatur. Consequentia est certa, quia non peccat, qui libere non operatur. Antecedens constat in illa praemotione, cum etiam ad actum peccaminosum praemotionem requirant motio, qua cum praemotione libere operatur, potest cum praemotione non operari: ergo potest in sensu composito cum praemotione non operari. Ex dictis patent responsiones huic impugnationi. Negatur voluntas in sensu composito cum praemotione non operari: ergo in sensu composito cum praemotione operatur libere: ergo non peccat sub praemotione ad peccatum: ergo si dicendum est, non manere liberum voluntatis in sensu composito cum praemotione, sed voluntatis in sensu composito praemotionis ad operandum posse non operari.

Impugnatur 8o ex Thomisticis verbis: stante motione, et excitatione Divina potest voluntas contra dicentiam si vellet: ergo in sensu composito motionis, et excitationis Divinae potest dissentire voluntas. Contra: in sensu composito praemotionis nequit voluntas dissentire: ergo in sensu composito praemotionis non manet liberum hoc arbitrium defensum ab Calvino. Probo hanc: liberum manet liberum hoc arbitrium stante motione, et excitatione Divina, quia illa stante, sive in sensu composito illius potest voluntas dissentire; sed stante praemotione, sive in sensu composito praemotionis nequit voluntas dissentire: ergo stante praemotione, sive in sensu composito praemotionis non manet liberum hoc arbitrium. Impugnatur 9o paritate ... voluntas beati in sensu composito visionis beatificae potest non amare Deum; et tamen in sensu composito visionis, quae non pendet a libertate creata, non potest Deum non diligere

Deus necessario simpliciter, et non libere diligitur; ergo si illud [illegible] in unione cum divina praemotione posset voluntas non operari, et dicendum, quia in unione cum praemotione, quae non pendet a sua libertate non posset non operari, et dicendum necessario simpliciter, et non libere operabitur.

Denique: quia illa unio cum divina sufficit ad auferendam libertatem, sequitur, quod hac ferrea catena vinctos omnes, et omnibus praemotionibus [illegible] libere curreret: quia in unione divina, nempe, si auferret operationes, et catena ferrea [illegible] voluntas beati non libere amaret Deum, quia in unione divina visionis beatificae posset non amare Deum.

Respondendum ipsum hanc [illegible] clarioris intelligentiae duplex esse operationem, sive duplex supra [illegible] praemotio illius actionis quae ponit aut determinat in ima potestate [illegible]: et haec dicitur supra actus [illegible] libertatis, quia libertas adimit ut influat in operationem quia influat operationem ex suppositione non libera a voluntate: aliud esse operationem [illegible] praemotio illius actionis quae ponit, aut determinat in ima potestate: et haec dicitur supra [illegible] libertatis actus, quia libertas non [illegible], etiam si influat operationem, quia influat operationem ex suppositione libera voluntatis: ut ex suppositione quod prius curreret influxus, quod se moveat, moveri autem prius et absolute liberum, quia supra illa, [illegible] quod curreret, et absolute liberum prius. Similiter scientia Dei directiva [illegible] non tollit prius libertatem ad partes [illegible] quia illa supra, [illegible] quod Deus sciat, prius et [illegible] liberum prius [illegible] praedeterminatione: unde patet, quod influat ex illa supra scientia Divina, et [illegible] liberum prius, et absolute [illegible]: praemotio autem supra actus, quia non est liberum a voluntate quod ponat praemotio [illegible] libertatis a voluntate, quia [illegible] ad operandum ex suppositione non libera [illegible] aliis rationibus impugnantur praemotio physica.

C. 83

Aliis adhuc rationibus impugnatur praemotio physica

[illegible] concurrit ad praemo-

tionis impugnandis desumitur ex eo, quod ad mala praemotione dubiae Deus est causa prima et libertas pati, quod est contra [illegible] [illegible] humanum illorum qui dixerunt, mala peccata sicut et bona Deus operatur non permittendo solum, sed etiam operando, et patet: unde sic arguitur: Deus physice praemovens peccatorem ad peccatum est causa prima peccati; sed Deus praemovet peccatorem ad peccatum; probatur: Deus physice praemovens peccatorem ad peccatum independenter a libertate prius quam ille eligat peccatum, ut infallibiliter ponat actum peccati; si ergo ita se habet, causa prima est, et libera peccati. Probatur minor: est enim ipsis adversariis, quod praemotio ad peccatum independenter a libertate prius quam ponatur in proximo, et peccatum ex illatione praemotionis immediate sequitur. Minor constat: quod quis ita se habet ut ponat independenter a voluntate prius id, ex quo infallibiliter sequitur peccatum, prius ita se habet ut ipsius voluntas malitiae peccati, tamquam in intendentis peccatum per medium non liberum, et cui [illegible] peccatum sequitur: sed quod tali modo se praemovet, se ponit et causa prima et [illegible] peccati. Probatur.

Confirmatur secundo: Joannes occidit, et suasionibus praemovens Petrum ad homicidium ergo est causa prima homicidii, et cui homicidium imputatur ad culpam; sed Deus physice praemovens peccatorem ad homicidium est causa prima homicidii, et cui homicidium imputabatur; antecedens in doctrina [illegible] [illegible] probatur: efficacius movet Deus sua praemotione physica peccatorem ad homicidium, quam Joannes movet Petrum, et suasionibus peccatum; hic enim non manet infallibiliter liberatus ad homicidium perpetrandum per suasionem, et [illegible] Joannis, sicut manet infallibiliter determinatus per praemotionem divinam a Deo; sed per hoc, quod Joannes [illegible] [illegible] movendo peccatorem ad homicidium est causa prima, cui homicidium imputatur: ergo potiori titulo Deus [illegible] movendo praemotione sua peccatorem ad homicidium [illegible] [illegible] [illegible] imputatur erit causa prima, et prima homicidii. Si Joannes [illegible] [illegible] peccatorem ad homicidium non liberatur a culpa homicidii, quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible], et impellens peccatorem ad homicidium per praemotionem? = Confirmatur adhuc: quod si [illegible] Deus ponit causa prima, et [illegible] [illegible], non [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible], quam praemotionem ad peccatum

immutabilis, cum illa posita infallibiliter ponitur peccatum: ergo quidquid
quo alio fieret non posset Deus impedire: sed sic ad praemotionem se
gerit Deus de facto: ergo de facto erit causa per se et directa peccati Deus.

Solutio

Aliqui Thomistae Deum non praedeterminare physice ad actum malum, sicut patet
sub ratione peccati, et mali, sed sub ratione entis, unde peccatum non est tale per concursum
eius a Deo: sicut et alii loquuntur non praedeterminari Deum ad tale peccatum, sed
ad malum peccati. Sed hanc solutionem fugiunt omnes illi recentiores, ad hanc
recentiores 1o: quia actus creaturae intrinsece vitalis, per quem concurrit a Deo non est
vitalis; Deus enim nec vivit, neque videt omnes per illos actus; et ergo physice
praedeterminat intrinsecus ad illos actus elliciendos, et Deus absolute, et simpliciter
causa per se talis actus: ergo et actus peccati per quem concurrit a Deo malus non est,
sed physice praedeterminat voluntatem ad actum peccati; erit causa per se absolute,
et simpliciter talis actus. 2o: si tale peccati est aliquid positivum
si nihil? si nihil: ergo creatura efficit aliquid, quia non praedeterminat a Deo
ad illud. Si nihil: nec creatura se determinat ad illud. 3o: quia actum
tribuit creaturae tanquam causae per se tale peccati, quia determinat ad malum
peccati; sed Deus determinat illam ad hoc malum ponendum per suam praemotionem:
ergo potius tribuendum Deo tanquam causae per se tale peccati. 4o: Deus
non praedeterminat creaturam ad tale peccati? ergo creatura se determinat ad tale
peccati; sed non aliter se determinat ad tale peccati, nisi per actionem, quae ponit talitatem
physicam actus, sicut malum peccati: ergo ad hanc actionem physicam ipsa
creatura se determinat, et non determinatur a Deo.

Item, quod si determinat Deus
intrinsece impermiscendis peccatoribus, si illos ad peccata praemotione physice
immutaret: neque quomodo tunc Deus daret ob adulterium puniret,
si illos ad actus turpes ita physica praemotione determinasset, ut eis impossibile
prorsus non posset nullum actum turpem? quomodo damnati non conquererentur ipse de
Deo, intrinsece iste conqueruntur, et clamabunt, quod nos per homicidia
punivit, cum quos nos praedeterminasti per praemotionem nostram a sua libertate
innatam, quae repellere non potuimus, et cui resistere in nostra potestate

ea fiunt, si peccavimus, tu nos parcere fecisti: neque discernendus nobis esse, nos erramus, et fecimus non solum mala, sed multiplices fuisse errores a Deo, et non solum a Deo factos esse malos quomodo per Prophetam clamabit perditio tua ex te Israel, ex me autem tantummodo auxilium tuum, praedestinavit [illegible] a Deo [illegible] quae duxerunt ad idololatriam, et prava alia opera fecerunt?

Sed contra ex quo praemotione physica concurrere solent validissimum argumentum nostri theologi, hoc, quod admissa illa, non possimus alia opera facere praeter ea, quae facimus, nec possumus facere ea, quae facere omittimus: unde auxiliis sufficientibus ad bona opera, quae omittuntur, videtur derogari: unde est, quod non laudent a [illegible] tanquam [illegible], qui putant homines [illegible], et omnes homines peccare, facere mala et non fecit: nec [illegible] Chrysostomus [illegible] Evangelio [illegible] eos, qui sibi excusationes non [illegible]: huiusmodi argumentis. Si admittatur vi naturae praemotio physica ad omnes operationes, non requiritur facere opera, quae non faciunt: quod non est admittenda praemotio [illegible]: non requiritur facere ea opera, ad quae facienda non habet omnia requisita; sed ad opera, quae non faciunt, non habet omnia requisita, si natura sit ad operationes praemotio: ergo requiruntur facere opera, quae non faciunt. Maior evidens: nemo quisquam [illegible] opera [illegible] requisitis, et si aliquo requisito careat, non operatur [illegible]. Minor: ad opera, quae non faciunt non habet praemotionem physicam; sed praemotio est unum e requisitis ad operandum: ergo ad opera, quae non faciunt non habet omnia requisita: ergo opera, quae non faciunt, facere nequeunt: ergo opera, quae omittit facere, nequit exequi, eo quod ad ea, quae omittit, praemotionem non habet, quae tamen est requisitum necessarium ad opus.

Confirmatur 10 hoc ratio: si ad opera, quae non faciunt homines, habent omnia requisita, habent praemotionem; sed implicat, quod habeat praemotionem ad opera quae non faciunt: ergo implicat, quod habeat omnia requisita ad opera, quae non faciunt. Maior est certa, quia unum e requisitis est praemotio: ergo si habent omnia requisita habent praemotionem. Minor etiam constat: nam si haberent praemotionem ad opera infallibiliter facerent talia opera: ergo implicant ea contraria [?]: ergo si non faciunt, videtur, quod non habe[illegible]

praemotionem: quia tribuitur neganti talia opera facere, licet absque praemo-
tione negetur illa exequi. Confirmatur: quando peccator hic, et nunc non elicit
actum doloris, et praetermittendo ex parte sua instante praecepto de tali dolore,
vel habet praemotionem ad eliciendum dolorem, vel illam non habet. Si primum: ergo infallibiliter
eliciet dolorem, et non omittet dolorem praeceptum: si secundum: ergo neque actum doloris
praeceptum elicere, licet absque praemotione ad dolorem non habeat peccator omnia requisita
ad actum doloris eliciendum: unde sequitur Deum praecipere peccatori actum impos-
sibilem ipsi. Quare et puniret Deus illum eo quod non eliciverit actum doloris de suo
peccato, si illi non immiserit praemotionem ad actum doloris? Cum dixerit Deus,
quod absque praemotione [illegible] non poterit puniri de peccato, quia omnia praerequisita
ad praemittendum absque praemotione non habet.

Respondere solent praemotores Thomi-
stae: adhuc non data praemotione in sensu composito ad opera, quae non facit, dari sufficientes
sufficientes ad opera, quae non facit, et ad actum doloris, quem non elicit. Id quod manifeste
illustrant [illegible] sufficientes ad opus et dolorem, ex quibus peccator negatur influere
in sensu coniuncto opus, et actum doloris; sed ex illis peccator nihilominus, quas habet
in sensu diviso, quando non data praemotione, negatur in sensu coniuncto influere opus
et actum doloris: per illas enim, quas habet in sensu diviso ad opus, et actum doloris, quando
non data praemotione, sufficientes non sunt. Nunc hoc evidens fit magis exemplo: si enim
ex eo quod peccator [illegible], quae expediunt hic pro ad elevandum pondus requiritur in
actu in sensu coniuncto elevationis ponderis, evidens est quod illae vires [illegible] peccator sufficientes
non sunt. [illegible] debent in praemotorum sententia: ergo si ex illis peccator nihilominus, quas habet
in sensu diviso, quando non data praemotione, potest in sensu coniuncto in actu opus, et actum doloris
non est praemotio causa [illegible] requisita [illegible] ad ponendum in actu opus, et actum doloris
[illegible] [illegible] aliquo [illegible] in actu operationis sine praemotione, et [illegible]
operationis, et non subordinatam Deo [illegible], quae omnia [illegible] praemotores
quod dicendum est illas, [illegible] illa non esse sufficientes: unde auxilia sufficientia [illegible] a
Deo [illegible] ad opera, [illegible] tollere [illegible], [illegible]
[illegible], et sanctorum Patrum [illegible] in Ecclesia doctrinam.

[illegible]
[illegible] praemotionum [illegible] et doctrinarum [illegible] notata [illegible]

[illegible]

et de illa, neque enim in aliis Chaldaeus virorum alterius generis hominum superstitioni addictus vetera aliqua, aut coniecturae invenerit; sed eventus praedicendi certum signum quoddam praebeat ad aequitatem, et in dubium veniret maxime ad primos, qui minime decreverunt Chaldaeis praemotiones, ubi devenerint haeretici Calvinistae. Cap. 4ᵘˢ praemotiones iterum examinantur et reiiciuntur.

Cap. 4ᵘˢ
Praemotionum sententia examinatur, et reiicitur

Si aliqua praemotio vitalis est Divi Thomae testimonio probarent adversarii essentialiter requiri, probarent de influxu substantiali increato indifferenti Dei, quo dicitur increato a creatura: et de influxu increato, sive de motione determinante operationes creaturae, sine qua motione substantia increata nequit creatura operari, et a qua sufficienter Deo subordinatur. Si ergo intelligi possunt de motione late sumpta, hoc est, de revelatione physica, et ordinationem creatura motum a Deo, quatenus creata est a Deo; non autem praemota ad operationes, quibus qualitates aliquas praevias ad operandum immittat Deus creaturis, quas qualitates infallibiliter inferat operationes extra. Aliquando ergo praemovet Deus causas liberas ad bonum, et hominem operandum per inspirationes, et illustrationes, hoc est motiones sub actus vitales intellectus, et voluntatis, non qualitates virtutis, determinans eius extra eas operationem, sed indifferentes extra, ut eis illis concurrat, sed non concurrat operationi: unde hae erunt ablata libera.

Argumentum contra praemotiones. Deus est causa prima, causae secundae sunt creaturae: praemittens operationem, quae operatur causa secunda. At non est Deus causa secunda, sed requirit Deus agere, et operari praevie, nisi Deus physice influat in actiones causarum praemotione praevia: ergo praemotionem praeviam influit actiones causarum. Probatur 1o: nulla causa creata potest agere sine Deo; sed si causa secunda determinatur ad agendum, quin praedeterminata a Deo ad agendum, causa secunda ageret sine Deo: ergo causa secunda praedeterminatur a Deo ad agendum. Probatur 2o: causa quae determinat alias ad agendum, prius natura talis agit, quam illa quae determinat: ergo si causa secunda

dictat Deus ad operandum Causa 2a operatur principaliter in ipso Deo, proinde illo praeviso non Causa 2a subordinat sine Deo.

Deus concurrendo [illegible] Cos. Causa 2a ideo talis est, dum Creaturas 1o, quae Creatura producit, illisque virtutes operativas tribuit: 2o, quia requirit a causa prima concursum, sublata Creatura praevia potentia: unde est, quod concursus, sive actio Causae 2ae sit talis in subordinatione praevia actioni Creaturae et sic: bene sequitur valet: est actio Creaturae: ergo est actio Dei; non tamen valet est actio Dei: ergo est actio Creaturae ex quo nulla prioritas rei, aut rationis sequitur in actione Dei seu actionibus Creaturae, nec logice ratione neque concursus Creaturae est prior, neque Dei actio praevia, sed concomitans et quodammodo in eundem qui sunt effectum per eandem indivisibilem actionem influentes utraque Causa

Ad 1am probationem responsionem manet vero moros: neque Causa 2a subditur ad agendum sine Deo dictante, non tamen sine Deo sub quavis ratione: nihil operatur sine Deo: dictat autem Creatura Deum, quia cum sit actionum suarum domina ultra concursum Dei indifferenter paratum, et quasi quasi subordinatum Deum cogit, sicut ultra voluntas habilibus sibi subordinatis, quivis aliquando operatur sine habilibus praevie concurrentibus, unde est, quod dictatus non habeat Deo, sed Causa 2a. ad 2am probationem nego antecedens: quia agere principaliter dicitur, est aliquid producere, antequam alias intelligatur facere et producere: non ergo intelligit Creatura prius aliquid agere quam sub intelligat Deus agere cum Creatura. ex eo autem quod Creatura dictat Deum ad agendum, non infertur prius Deo agere Creaturam, sed quod Deus ad actionem concurrat, ex munere suo quasi acceptatur a Creatura exigente talem concursum, quia sine illa nequit operari. multo alia dictationis ratio habet rationem, quam sex praesentationem

Argumento.

Causa 2a non solum tribuit Causis 2dis facultatem, et virtutem ad operandum, sed ipsum operari; sed requirit illud per se ipsum operari, nisi illud praemoveat: ergo eas praemovet. Confirmatur 1o: dicere Causam 2am esse quod operatur independenter a Deo, et absque praevia motione: ergo dicere Causam 2am est operari cum praevia motione absolute sit a Causa 1a. Confirmatur 2o: si Causae 2ae dictarent, et non dictarentur a Deo

ut causa creata sit movens, sit activa, sit libera; et hoc dico negando quod solus Deus est sit movens, quod alia etiam movent; quod causa creata praemovet alia ad operandum.

Haec omnia mihi videntur vera [illegible] quod concursus generalis substantiae sufficiens praeveniat Deus causas etiam in ipsis operandi, et [illegible] causas ad operandum. [illegible] quam quod non est assignare praemotionem, praemotionis [illegible] quae causa ad operandum quoniam praemotionis [illegible] Deus creaturas ipsas operandi quae [illegible] [illegible] [illegible] et facultates ad operandum. [illegible] operationis [illegible] quoad ipsas partes, et quoad [illegible] [illegible] in causalitate motionis sive gelutionis, non [illegible] dicere causas esse quae operantur absque motione alterius causae sumpta motione [illegible] gelutionis ab alio: [illegible] gelutio ab alio causa [illegible]; causa vero [illegible] operatur ex praevia motione a causa [illegible], sumpta [illegible] motione in [illegible] gelutionis; gelutio [illegible] [illegible] et [illegible] a causa [illegible]: unde [illegible] in causa praemotionis [illegible] quod [illegible] praevia qualitas [illegible] causas ad operandum, [illegible] ad [illegible] operationis [illegible]: Deus [illegible] est sit movens, sit [illegible] in eo ipso [illegible] causa [illegible]: sit [illegible] praevia substantia [illegible] causas [illegible]; sit [illegible] causas [illegible] gelutio, et [illegible] causa creata sit movens, sit [illegible] est: [illegible] quod causa [illegible] causa [illegible] tollit, quod [illegible] vera causa [illegible] tollit, quod vere [illegible] movet ad suos actus quin ante moveat ab alio [illegible] ad illos.

(Sed autem

[illegible] causas liberas [illegible] actus [illegible] [illegible] praedeterminatio a Deo, [illegible] Divus Thomas 1a 2ae q. 9 articulo 6 ad 3 [illegible]: [illegible] determinat se ad volendum hoc, vel illud: [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] articulo 7: [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], et voluntatis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]: [illegible] actionis [illegible] liberum arbitrium [illegible] unde [illegible] [illegible] dominium suo actus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q. 3a [illegible]: voluntas non [illegible] in [illegible] [illegible] actus: ad [illegible] liberum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ad hoc, vel illud. [illegible] [illegible] quare voluntas voluit hoc, vel illud, nulla est causa nisi quia voluntas est voluntas: sicut [illegible] calor est calefactivus nulla est causa, nisi quia est calor [illegible] [illegible]

quoniam determinationes causarum liberarum sunt Dei determinantis.

Argumento 4o et impetunt: quidquid movetur ab alio movetur ut certum Aristoteles; sed creatura movetur ad operandum: ergo ab alio scilicet Deo movetur: ergo per motionem praeviam ad operandum. = Confirmatur per videtur ex nostra sequela, salvo voluntatem esse sui se movere, et sui se determinare: ergo: non tenet illud axioma Aristotelis loquitur de motione late sumpta, scilicet de zelatione physica unde ... creatura ... causa scilicet Deo, qui sunt causarum omnium motor, sive zelator est ad operationem dispositivus: ex nostra ita sequitur, voluntatem esse sui determinativam, quod est id, quo se determinat, quin praevie determinetur ab alio ad operandum, deinde: sui se determinare, idest, se determinare independenter ab alio sub... et quoque ... Creatura ut operetur sine praevia motione alterius, non tamen operatur independenter ab alio: unde neque sui agens est, sui se determinans, scilicet Deus, qui independenter prorsus ab alio operari potest.

Argumento 4o. voluntas est indifferens ad operandum, et non operandum antequam operetur; sed causa indifferenti ut indifferenti negatur provenire effectus determinatus = probatur causa ... effectus determinatus, prius debet ipsa esse determinata; ideo alius quam per praemotionem, per quam determinat de potentia ad actum: ergo. Confirmatur 1o: ut voluntas potentia ad actum operandi, debet esse prius in aliquo actu, sed in ... ergo ab alio, scilicet Deo per praeviam motionem. = Confirmatur 2o: si voluntas se determinat ad operandum absque praemotione esset simul in actu operandi indifferens, et determinata; sed hoc implicat: ergo per praemotionem se determinat. Ita probatur: nam voluntas est causa libera, et ut sic indifferens: ... se determinat per suam operationem: ergo simul indifferens et determinata esset.

Licet causa ... maneat: causa aequivoca indifferens ut tales in natura ... indifferentia perfecti dominii (loquimur enim de indifferentia ...), per quam causa etiam nunquam ... aliquem ... indifferens dicitur, quae potest optime effectus determinatos in natura producere: et ideo indifferentia dominii hoc, quae potest ex sua libertate determinatos effectus ponere, et non ponere ... dispositiones ... ut potentia ... ad actum operandi, debet esse prius in

aliquo actu existentis, et entitatis, concedo maiorem: mali quoad actum operationis, aut dilationis, nego maiorem, causa quaevis a nobis actus operationis e in actu existentis, et entitatis, in quo quidem actus a libito sit a Deo ad eius dilatione distinguo maiorem: si voluntas remanet aliquid praemotioni est tale iniuncta ... indifferens in actuato, et determinata in actu suo, concedo maiorem: indifferens in actu suo et determinata in actu suo, nego maiorem: per ipsas operationes determinat voluntas in actu suo, nihil in ipsa operatione tollit libertatem, et indifferentiam in actu suo propria causa liberae. Quod idem arguitur quoque fieri in Deo aliquid praemotionem liberam operandi: et etiam in voluntate creata cum praemotione: quia voluntas cum praemotione adhuc libera est indifferens ...: per se indifferens; sed per praemotionem determinatur: per se est indifferens, et determinata est.

Arguitur 5°: omnis causa quae tribuit esse effectui debet praedeterminare ipsum ad specificationem effectus; sed voluntas creata non praedeterminat ipsum ad specificationem sui actus: ergo requirit cum se producere actum: ergo requiritur quod accipiat a Deo actualitatem aliquam, sive praedeterminationem ad operandum. Minor videtur certa, maior probatur: quia voluntas non continet in se ultimam actualitatem effectus cum ipsa sit causa: nam ut continet omnes entitates, quas reponit in effectu, alioquin posset eas entitates producere: ergo non continet specificationem sui actus. Confirmatur. Si libera praemotio requirit voluntatem tribuere suo effectui ultimam actualitatem: ergo indiget praemotione. Probatur consequentia: quia voluntas non habet tantam actualitatem, quam habet actio producenda: ergo requirit tribuere ultimam actualitatem effectui. Antecedens probatur: quia voluntas creata habet multas perfectiones, et actio habet actualitatem aliquam ad modicum perfectionis: ergo. Ad argumentum distinguo maiorem, concedo maiorem: cuius probatio probat etiam voluntatem praemotam non posse tribuere actualitatem effectui, quia praemotio etiam habet suam perfectionem ad effectum producendum. Igitur dico voluntatem creatam continere formaliter, virtualiter, aut eminenter ultimam actualitatem effectus, quae est entitas nobilior, et superior ipso effectu sive actu voluntatis: nam continet ultimam actualitatem effectus quae ~~est entitas nobilior~~

qualis

~~et praefinitionem ipsius gloriae~~, quia haec est existentia effectus, distinctus per existentiam
effectus, quae ascripta conducit. Dummodo intersit non requiritur ad existentiam
rei, sed ad statum entis, quae etiam distinguit voluntatis status, qui eius
status, et vere existens, sed immovent, quia praefinitus esse. ad praedestinationem
non autem; cum praedestinatio est ipso. voluntas non habet tantum actualitatem existen-
tiae, et praefinitionem, quantum habet ad conducendum, non autem: non habet tantum actua-
litatem existentiae, sed solum per praedestinationem est ipso: voluntas habet multas re-
lationes quoad executionem suorum mediorum, sed solum quoad existentiam, et praefinitionem
non. Non habet actualitatem, et possibilitatem ad Calvinistas, et Lutheranos a
simul cum immutabilitate: quibus est quia possibilitas ad existendum, et possibilitas
ad operandum liberum non obstat, ut causa sit vera causa, alias esset non
est vera pro conducibus absque praemotione, quia non tempus est in actuali executione
et conclusione ad extra, ad concludendum per requirunt ex parte causae non causae
actualitatem existentiae, sed solum possibilitatem existendi, quae quamvis possibilitas clauditur
unde voluntas habet ex parte actus sui suspensam actualitatem ad effectum, etiam
actum habet actualitatem executionis propriis actionibus absque voluntate, et ipsius
fidei praemovens

Arguitur 5º: Deus potest facere, quod homo operetur infallibiliter
quemcumque actum, quem ipse Deus voluerit; est enim cor hominis in manu Dei, et
potest inclinare illud quocumque voluerit; sed si Deus non praemoveat
physice hominis voluntatem, sed solum illi conferat concursus indifferentes ad suos actus,
Deus non potest facere, quod homo operetur infallibiliter quemcumque actum, eius concursus praemo-
nalis indifferens sit aeque ad unum actum, et ad alium. Deus praedeterminat volun-
tatem ipsius physice praemovendo. Confirmatur. maius beneficium confert Deus illi,
qui bene operatur, et convertitur, quam illi, qui non bene operatur, nec convertitur,
sed si non daret unam praedeterminationem physicam et non alteri, non daret unicuique bene-
ficium, quam alteri per dat praemotionem physicam illi, qui bene operatur, et convertitur

Haec est vera mens, manet
tamen: Deus equidem fortiter et suaviter suis creaturis liberis providet, illarum
libertatem non minuendo, sed infallibiliter inclinat in opus faciendum creatas
voluntates: hoc autem fit, quatenus providet Deus clare, et dare sua scientia

determinata, quod si hoc velint, aut illas praemotiones, hoc, aut illa inspirationes immittat operaturas efficienter actus, quos Deus vult illos efficere, ergo potest Deus praemotionibus determinare; et illas inspirationes quas praevidet fore sortituras effectum immittere, ut liberum arbitrium potest vere liber ad quemcumque actum; praemotiones vero, non necessitant: illae quippe inspirationes esse inefficaces, non auferunt eius operationem; sed absque operatione sub determinatione praevia relinquunt suae libertati: ipsa quippe esse praevie sufficiens ad ponendas operationes, non vero efficacem initialem, et illud potest quidem voluntas non velle.

Ad quintum

dico maiorem: maius beneficium confertur, et quoad initium confert Deus illi, qui bene operatur, quam illi, qui non bene operatur, nego maiorem: maius beneficium morale, concedo maiorem. illi, qui vincit, et illi, qui non vincit, dare potest Deus aequalia auxilia quoad initium sive cogitationes, et inspirationes aeque intensas, et aeque excitantes ad operationem: unde quoad physicum, et initialibus aequale beneficium utrique collatum: quamvis Deus non confert tales inspirationes in ea occasione, et circumstantiis, in quibus scit Deus bene operaturum, et vincendum, maius morale beneficium confert, quam confert illi, cui easdem inspirationes immittit in ea occasione, et circumstantiis, in quibus scit Deus illum non esse bene operaturum. sed haec Theologis relinquamus.

Ad sextum

argumento quod praemotionibus praevia non potest dici mirari, vires dabo [illegible] in velle [illegible] ad suas praemotiones [illegible]; sed vehementius miror, quod ex hoc argumento inferant, tales debere esse praemotiones physicas, ut ipsa infallibiliter inferat ex se operationem, et tales esse, ut eas ipsa nequeat voluntas libera ratione operationis [illegible]: et quid nisi quomodo ex praedictis argumentis [illegible] contra [illegible] sua libera potest eludere [illegible] causas [illegible] actibus ad [illegible] confert? [illegible] praemotionis [illegible] actibus, et [illegible] naturae [illegible].

Q. 4a

Utrum causa creata possit elevari obedientialiter causando per actionem ad producendum ...

Sum[ma]

Explicatur notitia potentiae obedientialis activae, et statuitur ... Dupplici conclusione firmatur

Potentia obedientialis activa, ut ab aliis insinuabimus, est virtus, et capacitas causae ad aliquem effectum producendum, quem propriis naturalibus, et propriis viribus nequit producere: sic noster intellectus per obedientialem dicitur ad producendum actum supernaturalem visionis beatificae mediis viribus supernaturalibus, et ipsi inductis lumine gloriae, speciei impressae Dei, si detur, scilicet activa applicatione ... perficitur mediis speciei impressae. Item ut supra exercuit virtus, sive potentia obedientialis per elevationem imprimit actione, medio sit gradu aliquo supernaturali, et inducendo ipsi entitati causae. Item ergo est mihi certum datur potentia obedientialis activa, qua creatura subordinatur Deo non ex potentia naturali, sed tamquam vere operans naturali activa; cuius quippe, et quam propriis naturalibus, et sibi ... dicitur posse effectum producere, et quam per elevationem, sive per gratiam supernaturalem, et ipsi inductam potest effectum supernaturalem producere. unde non est audiendum ... hominem aliquis, qui ostendit potentiam obedientialem esse quandam qualitatem derivatam a Deo datam operanti naturali agentis creati: quia scilicet illa qualitas est proportionata ad effectum supernaturalem, scilicet improportionata. Si primum: ergo non obedientialis, sed naturalis concurrit ad effectum. Si secundum: ergo egebit alia qualitate proportionante: scilicet si non eget: ergo ipsa naturalis potentia agentis creati erit potentia obedientialis, etiamsi sit improportionata sibi, et indigeat gradu supernaturali ipsam proportionante.

Haec potentia obedientialis activa est quaedam virtus inchoata et incompleta entitati creatae superaddita, quae complenda per gratiam supernaturalem ad effectum producendum: ita explicat illam pater Suarez to. 10 in 3 p. disp. 31 sec. 5 ... ubi ait, talem inchoatam virtutem dari in aqua ad producendum ... in sacro Baptismo. Haec virtus ... in causa creata per obedientialem ad effectum, est certum apud omnes: et mihi ... facile suadetur: quia potentia obedientialis activa elevata ad producendum effectum vere

et gloriae producendae incapaces essent: quia licet ex parte actus sit virtutis
aliquis saltem imperfectae, et inchoatae ad producendum effectum. Probatur
consequentia: quia sine nulla dicatur imperfecta obedientialis neque incompleta virtus, vere,
et physice et producere incapax esse: Consequens valet antecedens probatur
ad negationem actus, sicut et ad actum bene valet ad potentiam argumentum: quia per potentiam
elevabilem potentiam obedientialem intelligo proportionatam ad effectum, et completam ad effectum producendum,
quam non sola producere nequit: ergo saltem proportionata, quamvis virtus incomple-
ta, et inchoata potest esse et complete.

Respondetur: ex quo supremo dedu-
ceretur esse dandam virtutem potentiam obedientialem, sive virtutem incompletam, et inchoatam vir-
tutem in creatura ad effectum, quem elevanda sit a Deo ad producendum effectum.
Nec hoc debere concipi extra quod in potentia detur aliqua virtus vel quae
aliquo modo proportionata sit effectui licet non proportionata sit effectui ut sic, quia
dicendo effectum, sive ut est sanabilis effectus. Et exemplum, in rebus et virtutibus produc-
tivis actuum vitae; scimus visionem Dei esse actum vitae: ergo aliquo modo
virtutem naturalem vitae proportionatam esse actioni Dei, quia est aliqua ...
sanabilitatis illi correspondet ut causa, licet non sit ut sanabilitatem, quia visio Dei
est entitas supernaturalis; vitae autem virtutes creatae esse naturales omnino: hinc conclu-
dimus dari in virtute creata potentiam obedientialem ad actionem Dei: similiter
vero unitam cum actum specie Charitatis supernaturalis proportionis aliqua
et inchoatio virtutis eorum, quae proportionaliter, elevanda sit a
Deo et propria supernatura ad actum illius elicientem.

Ulterius inqui-
ritur ... utrum causa sic posset elevare quamlibet causam ad pro-
ducendum quidquid extra non repugnat produci? ut num formica ele-
vari posset ad producendum Angelum? num aqua ad producendum gratiam
sanctificantem? num ignis ad producendum omnes substantias. Contra D.
Thomas q. 3 de potentia articulo 40, et alibi, Vasq. Suarez, Scotus disputatione 31
sec. 9, et 10 de ... in 3 p., et ibidem disputatione 48 sect. 4 Valentia, ...
Arriaga, Amicus, Zamorra, Hurtado disputatione 9 physicae sec. 14
... sec. 20 Oviedo disputatione 12 physicae sec. 4a ...

sive ba, et alii apud Cabrera? [illegible] in [illegible] 18 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 276 [illegible] 40, qui sequuntur ipsum [illegible] [illegible] [illegible] et Alcalanses, quibus subscribunt [illegible] [illegible] et alii [illegible].

Sit secunda ratio: Causa quaevis creata, quae vera causa est, potest elevari a Deo ad producendum plures quam [illegible] effectus naturales, aut supernaturales, qui circa producentem repugnant: unde per obedientialem hac causa [illegible] creata ad producendum [illegible] [illegible] [illegible] Divus Augustinus de [illegible] ad [illegible] [illegible]. super hunc autem modum, [illegible] naturalis potentia creaturarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facere aliud, quam [illegible] naturalis, [illegible] naturales [illegible] et [illegible] de Trinitate [illegible] sigillum [illegible] verba [illegible] terrae [illegible] [illegible] Augustinus. [illegible] aqua [illegible] natatilia, et volatilia produxit sicut et terra [illegible] animalia [illegible] in causis [illegible] [illegible] sicut per ad obedientiam Deo ad eos effectus producendum, quin naturales illarum vires excedunt. [illegible] Divus Thomas in 4 [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible] creaturae inest obedientialis potentia [illegible] quod creator disponeret [illegible] ut [illegible], quia [illegible] instrumentum vel ex potentia obedientiali [illegible] per obedientialem [illegible] in creaturis ostenditur.

[illegible]

Secundo: quia nulla ostenditur repugnantia in eo, quod virtus causae creatae [illegible] [illegible], et supernaturale [illegible] ad producendum effectum [illegible] [illegible] [illegible] activitatis [illegible]: [illegible] virtus causae creatae elevari a Deo ad producendum quidquid non implicat contradictionem. [illegible] potest [illegible]. [illegible] [illegible] virtus [illegible] causae elevata [illegible] supernaturale ad producendum [illegible] [illegible], et alios [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturalis. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei in causis [illegible] [illegible] subordinatis, [illegible] causa [illegible] a Deo ut instrumentum [illegible] ad producendum quidquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible] causis [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] creatura [illegible] obedientialis ad producendum [illegible] elevationis quodquod [illegible] [illegible] [illegible].

Probatur 2° quod in qualibet causa creata datur virtus in-
completa et inchoata ad producendum, quidquid producit non simpliciter:
quia haec causa potest elevari a Deo ad producendum quodcumque super-
praeter producit alter [illegible]: in qualibet causa creata datur virtus productiva
entis alicuius, aliquius substantiae, aut alicuius accidentis, et quodcumque
non simpliciter producit est ens, scilicet substantia, scilicet accidens; quia ad hoc ens producen-
dum aliqualiter incompleta sit, et inchoata virtus requiritur: in qualibet
causa creata; quia subalterni talis qualitate potest talis effectus progredi
in virtute causae.

Hinc est quod si assumatur aqua a Deo ad producen-
dum gratiam sanctificantem ut instrumentum quidem assumatur, et non ut causa
aqua causa principalis, seu instrumentalis: et ratio est: quia licet aqua possit esse produc-
ae qualitatis sit superioritas, et gratia sanctificans qualitas est; non tamen
aqua continet illas qualitates speciales, quas habet gratia; sed tamen
qualitates gratiae cum gradus perfectissimi qualitatis, quae excedunt cum
superioritate: ideo autem in ea producere per elevationem altam virtualem vitali-
tatem non instrumentalis, sed principalis causa illius, quae continet virtualiter
specialis res vitalitatis, et intellectualitatis, quas habet visio: quia ipsa
omnis est pura vitalis, et debita actus producti, sicut visionis.

Sed dices: ut
causa aliqua producat effectum requiritur, quod debeat inesse aliqua habitudo, ratione
cuius effectus petat produci a tali causa, unde eximia supernaturali visione
veritatis debet habitudo vitalitatis ratione cuius ipsa petit causari ab intellectu;
ideo intellectus creatus elevari potest ad producendum visionem supernaturalem Dei:
ac inqualitate gratiae nulla datur habitudo, ratione cuius petat produci
ab aqua; unde haec non potest elevari ad producendum gratiam.

Sed contra,
Hoc verum est in effectu, qui producitur a causa tamquam a causa principali,
et non a causa instrumentali: causa siquidem principalis semper progreditur
habitudinem effectus ratione cuius petit effectus a tali causa produci, ut ostendit
in exemplo visionis beatae; licet autem non petat per se effectus a causa instrumen-
tali

tuali procedere, unde est quod non requirat dari in causa spirituali spiri=
tualitas illa formalis, quae in sua causa exigit effectus; sed sufficit virtus
aliqua completa attingens effectum ac aliquem eius communem quantitatem
aut entitatem, alioqui non attingat per se; et inde pendens abstractione spiritu-
alitatis respectu in effectu. Ad 2um: quod hoc accidens non petat creari a Deo,
nec dari in Deo virtutem creativam eius, ex quo petat ... solo
alium creari quam a Deo, et de facto in Eucharistia creari accidentia:
solum probatur sanctificationem non petat ac aliquam suam spiritualitatem aliquam
productionem saltem diversitatem producti productione aliqua aqua ... elevata
sit ...

Dico 2o: non repugnat creatura aliqua, quae non possit elevari a Deo ad pro-
ducendum quodlibet producibile. Nam sic statuo 2a eius distinctione, quod omnes
communiter asserunt, quaelibet creatura ... creaturae potest elevari a Deo
ad producendum quodlibet, quia dari in qualibet creatura potentiam obedientialem
activam ad producendum quodlibet, quae sententia videtur probabilior: non repugnat ex termi-
nis creaturae creatura aliqua, quae careat intellectu, et completa virtute
activa; sed talis creatura non esset elevabilis a Deo ad producendum
quodlibet. Ergo non repugnat creatura, quae non sit elevabilis a Deo ad producen-
dum quodlibet. Assumptio liquet: minor est certa, et major ... ad necessarium, ita quia
ad elevationem requiruntur maxime intellectus saltem, et completa virtus activa
in creatura, quae elevanda sit, ut docent communiter vere, et completa propor-
tio effectus, ad quem elevatur. Minor videtur constare: nam creatura est capax
creaturae minimam exigit virtutem activam ad producendum: solum quippe
exigit esse absolute, subordinationem causae primae correspondente. Quia supponendo
... creaturam stare cum possibilitate talis creaturae: praesertim cum ex
facto plures, imo, ut plures DD. affirmant, ..., quae vere et realiter
creatura est, et tamen nullas potentias, et minimam activitatem habet, passiones, et
perfectionem?

Probatur 3o: praesertim creatura est ... subordinata Deo, quae
caret virtute ad producendum quodlibet per elevationem: ergo ex terminis creaturae
non repugnat creatura, quae non sit elevabilis a Deo ad producendum quodlibet

Probatur, quia subordinatio creaturae ad Deum sufficienter salvatur in dependentia creaturae a Deo influendo et concurrendo, si operativa sit talis creatura; sed illa creatura, quae non habet virtutem ad producendum, hic per elevationem dependeret a Deo influendo, sicut non dependebit a Deo concurrendo, quia operativa non est: ergo ut creatura subordinata Deo, quae non habet virtutem elevativam a Deo ad supernaturalem producendum. Fateor esse necessariam dependentiam creaturae a Deo concurrendo, quandocumque creatura operativa sit; sed non necessario in qualibet creatura haec dependentia a Deo concurrendo, quod implicat contradictionem, quod talis creatura operetur; implicat autem operari creaturam quae non includat virtutem activam. Confirmatur: quia sicut Deus concurrendo potest producere creaturam activam, elevando illam ad producendum supernaturale, quare eidem ipsius non faciendo concurrendo, potest producere creaturam aliquam minime activam, nec operativam etiam minimum accidentaliter, quam elevare non posset, quia ipsa virtutem non habet ad concurrendum per elevationem ad productionem cuiuslibet effectus. Ceterum aliquibus instantiis satisfit.

C. 2

A quibus instantiis optime satisfit

Dices 1° contra 2^am^ potentia obedientialis activa ad producendum gratiam sanctificantem est res creata ad gratiam sanctificantem; sed implicat res creata [illegible] quae ad gratiam sanctificantem: ergo implicat potentia obedientialis activa ad producendum gratiam. Minor videtur certa, nam quaevis virtus productiva est causa effectus. Maior probatur: gratia est entitas creata et gratia est entitas supernaturalis; sed negandum est, quod entitas creata sit prior natura, quae entitas supernaturalis: ergo. Confirmatur: quia si daretur dicta potentia obedientialis activa ad producendum gratiam, et alia entia supernaturalia, vel nullus, imo et non comprehenderetur ab aliquo, comprehenderetur per se, et effectus quos potest obedientialiter producere aliqua; sed hoc negandum dici, cum negemus Deo comprehendere entia supernaturalia: ergo.

Dices secundo

maris potentia obedientialis a qua reduplicative ut talis sit producendus
praedictus est actus vitalis ad praedictum sanctificandum, et eius motus: potentia
obedientialis reduplicative, sive ipsa entitas naturalis vitae, et absolute
non motus. virtus, sive potentia obedientialis activa ut talis est in causa
creata ipsa virtus naturalis causae ad obediendum Deo ut elevanti
supernaturaliter, quos per ipsius Dei elevationem imprimentem Deus
abstracta causa producit. Unde non requirit naturaliter Deum ipsius, qui non est eius
supernaturalis supernaturalis et spiritualis etc.: requirit quod aliquos effectus, quos
per impressionem Dei elevantis possit producere; virtus autem obedientialis reduplicative
sive virtus causae quoad entitatem naturalem non requirit Deum ut elevantem
supernaturaliter, sed ut auctorem naturae etiam requirit effectus, quos per se virtus cujusque
per virtutem Dei possit producere, non autem alios, quos solum per elevationem producere
possit: unde eadem entitas agens, si ut est potentia obedientialis ut talis atten-
datur, requirit naturaliter effectus supernaturales; non autem illos requirit, si ut est in potentia
naturali spectetur, in quo absurdum nihil, siquidem, ut dixi, requirit naturaliter ipsum
Deum cui subjicitur.

Ad confirmationem nego minorem, licet illa aliquid involvat
repugnantiae [illegible], ut enim fert communis Theologorum sententia, Beati clare cogno-
scunt omnes divinos, non tamen clare cognoscunt omnes creaturas possibiles
in singulari, ad quas illa ipsa divina relatio dicit ut causa produ-
ctiva illarum: solum requiritur, quod eas attingat praecise ut sunt divinae
ideae, et quasi in confuso, sub ratione producibilium. Similiter Angelus cogno-
scat in aqua obedientialem potentiam activam ipsius ad producenda entia supernatura-
lia et per potentiam obedientialem activam entia; at non in particulari, quae talia entia
clare, et in se cognoscat, et comprehendat talia entia supernaturalia, ut postulat
quod illa attingat praecise ut sunt talis obedientialis virtutis. Adeoque, quamvis
clare videat creaturas imagines in ordine [illegible] comprehendat; sed praecise
ut sunt a tali imagine creaturas attingeret.

Dices 20: causam quando
producere effectus omnino debet in effectu aliquid, sive habitus, sive passiones, non
visus tali causa tribuendus esset; sed in potentia nulla est habitus, non cuius a qua

possit tribui ex causa; quod aqua nequit absolute elevari propter, et sic causa praedic. [illegible]: quia si aqua posset elevari ad gelascendum praedic debeat illa indivisibiliter gelascere, cum proprio elevante; sed nequit illam indivisibiliter gelascere cum proprio elevante: quod ma. est certa: neque elevari aliquid est solum cum proprio elevante indivisibiliter effectum attingere. ma. probatur: quia virtus activa aquae solum potest attingere praedic cum forma communissima entitatis, qualitatis et etiam quod non potest attingere, et gelascere specialia et individualia forma praedic: quod non potest solum cum proprio elevante individualiter praedic tantum causa gelascere.

Ad [illegible] respondendo maior: causa requisita gelascere effectum ut causa praedicta illius, mediante indistincta aliquam qualitatem saltem partialem, non tamen tali causa tribuat effectum, sed maior in qua instrumentalis illius, non maior. quia est causa principalis, cum sit illa, cui tribuitur effectus, et ratio quod dicta in illa specialis illa virtus, quae ex parte requisita ad effectum, requirat quidem talem qualitatem saltem partialem, non tamen causa effectum causae tribuat. et hinc, quod in ea. [illegible] cum lumine plenum ad productionem visionis, in qua sit causa principalis visionis, quia in se [illegible] saltem partialis qualitatis, quae ex parte requirantur ad talem visionem: quia haec est activa vitalis et virtualis, requiruntur causa vitalis virtualis: causa vero instrumentalis, cum non sit illa, cui tribuitur effectus, non requirit qualitatem aliquam ex parte requisitam ab effectu: unde sic [illegible] [illegible] aspectu, aqua non posset esse causa productiva praedic sed solum instrumentalis, et non requirit ex parte ab effectu quae est [illegible]

Ad confirmationem certa maior, non maior: ad probationem respondeo ante: virtus activa aquae elevata solum potest attingere, idest gelascere producere praedic cum forma communissima entitatis, qualitatis etc. et tamen non ante: virtus activa aquae non elevata, omitto ante. totum id, quod est productio entitatis praedic, sive cum communi forma, sive cum differentialia forma, physice causa, et gelascit aqua elevata: quia non elevata non posset illam gelascere, quia illa non attingit cum sua specialia forma: sicut virtus creata potest elevata attingere, et producere [illegible] totum id, quod physice est actus supernaturalis visionis, et non elevata nequit

qua non attingit specialis gratias rationis suae supernaturalis.

Dices 3o ex Patre est omnino sequi ex contra ista creatura posse intelligere, et amare; immo et capacitas producendo per elevationem actus intellectionis et amoris, posse itaque oculus audire, et aures videre: quod probatur: quia possumus nos producere, et recipere intellectiones et amores creaturae, et consequenter intelligere et amare. probatur haec sola quia si possint natura haec producere, et recipere; tunc ut opera dicitur supernaturalis, et per elevationem producere, et recipere: quae natura negarent creaturae, et capacitatem intelligere, poterunt supernaturaliter, et per elevationem intelligere et amare, quod nemo concedit.

Nec manifesto sequela: non enim excerno quod dicitur in aliqua entitate aliqualis virtus ad producendum effectus, recipiendusve, participat denominationes eius, quae talis effectus, sive ista recipere potest subiecto capaci: hoc patet in pluribus exemplis, habitus supernaturalis effective concurrunt ad actus vitales intellectus, et voluntatis, et ipsius lumen gloriae ad visionem beatam; nec tamen denominantur intelligere, et amare etc.: similiter [illegible] aut [illegible] potest supernaturaliter unita hypostatice verbo Divino, sicut humanitas natura humana, et sententia plurium theologorum; nec tamen consequenter verbum denominatur potentia, Deo grata, sancta et ita [illegible] est: quia has denominationes sive [illegible] ratio requirunt cum subiecto [illegible] receptione speciali hac quae solet dici capacitas subiecti: hinc est quod intellectio ad haec producta per elevationem a creatura, et consequenter intellectio recepta [illegible] tribuerit illa denominationes [illegible] nisi cui tribuuntur potest intellectio hac [illegible] denominationem intelligentis, nec visio, videntis, nec auditio auditivus [illegible].

Dices 4to ex [illegible] plicat quod Deus debet quaecumque creaturae ad quaelibet effectus producendos, talis est causae omnipotentis: quod probatur est talis elevatio cuiuslibet creaturae ad [illegible] producendum quaelibet — probatur 1o: in qualibet creatura datur potentia obedientialis ad obediendum Deo omnibus, quae Deus imperaverit: quod in qualibet creatura

creat

Aliud: virtus elevativa ad producendum quodlibet [illegible]; quia vir-
tus elevativa est supra naturalis, sed datur potentia obedientialis in qua-
libet creatura: ergo et virtus elevativa ad quodlibet producendum, quia
creatura non elevatur nisi ad id quod non est facere juxta Deo; sed omnis creatura ex ra-
tione debet id facere juxta Deo, ergo quaelibet creatura debet elevabi-
lis ad quodlibet producendum.

Pro explicatione adverte non implicare
quod Deus elevet quamcumque creaturam activam, et tamen virtutem talem
intellectus ad quaecumque effectus producendum, quod adverte: non implicat
quod Deus elevet creaturam non activam, cui tamen talem [illegible]
virtutem, probatur: [illegible] eorum [illegible] ad [illegible]
adverte et non loquor; sed omnis creatura potentia obedientialis et sic activa obedientialis
activae. Ergo quaelibet creatura dicit aliquam, sive non, quae
creatura obedit Deo imperanti: si passiva sit ad recipiendum,
si activa ad agendum. Ergo quaelibet subest Deo ad id quod operetur, ex
imperio Dei; non autem quaelibet obedientialis potentia est elevativa operativa,
nisi in eo ponatur elevationis activae, et talis virtus sit in creatura, sicut
non sufficit obedientialis passiva creaturae, nisi virtus passiva sit in cre-
atura. Ad quaestionem non magis [illegible] elevationis activae [illegible]
est communis: non enim est ratione subiectionis, quod creatura exigat obedientiam Deo
imperanti, quin implicet. Et ratione huius non videtur implicare
operari tamquam causam [illegible], quod aliqua talis virtus activa [illegible]
elevata possit. Ergo 2a utrum causa possit producere causam aliquam quae possit
creare tamquam causa principalis.

Q. 2a

Utrum causa possit producere causam aliquam quae possit creare tamquam causa principalis

Diximus in praecedenti posse causam quamlibet activam elevari a Deo
ad producendum quodlibet. Nunc videamus utrum aliquo modo possit creatura
producere. Et cum duo sint modi producendi, per eductionem scilicet, et per creationem

Deo nequeat elevari certum enim est creaturam producere defacto suos
effectus per eductionem: dubitari autem de eo numquid per creationem possit crea-
tura effectus producere? videtur enim esse proprium solius Dei creare: respon-
demus quod nunquam possit Deus communicare creaturae talem vim producendi. nec
dubitari potest in nostro proposito, posse creaturam aliquam elevari ad
creandum, tanquam causam instrumentalem: nam ut supra probavimus, non repugnat
Deum elevare Angelum ut producat per creationem aliquam rem tanquam
causa instrumentalis: tunc enim non operaretur Angelus virtute propria, sed elevatus
et subordinatus obediendo ut causa in tali productione: nec opera-
retur ut instrumentum mere comparativum, agendo ipsius virtute,
sed ad instar [illegible] agendo in causa producente per quam sibi [illegible]
et tale aliquid per creationem produceret, nunquam Deus possit con-
dere creaturam aliquam, cui naturalis sit virtus creandi tanquam causae
principali. nec sit conferre posset Deus Angelo, qui per virtutem suam naturalem con-
currente Deo solum generali suo concursu, creare possit Angelus aliquam
rem realem, aut non possit?

Talis creatura defacto non datur. Statuitur est com-
munis Scholasticorum, et Sanctorum Patrum communis, qui omnes unanimiter fatentur
virtutem creativam soli Deo competere. audi Divum [illegible] Alexandrinum
in [illegible], qui [illegible] solius, et cum summa [illegible], quam
[illegible] divinus [illegible] producere posse ut creaturas. [illegible] Divus [illegible]
[illegible] hoc [illegible], nec boni, nec mali Angeli possunt esse creatores
aliquarum rerum. [illegible] alio [illegible] sanctus Athanasius [illegible] Arrianos [illegible]
[illegible] ad ministrare creaturarum, sive servorum, condere autem, et
creare solius Dei esse, et verbi, et sapientiae: ubi ad eumdem [illegible]
probat Christum Dominum esse verum Deum, quia hac virtute creandi [illegible]
est, quod [illegible] sanctus [illegible], sicut videri defide, nullam creaturam posse
creare [illegible] ut causam principalem illius: quod [illegible] videtur [illegible] verbis
[illegible] Deo unus est altissimus creator omnium. [illegible] hoc, et
plurima alia auctoritates communem [illegible] docent, [illegible] [illegible]
[illegible], quae [illegible] possit virtutem creandi ut causa principalis, quorum

Theologiæ repertus apud Patres Carliensis disput. 41 quæstione
2a 4a. adeo etiam, nobis requiritur speciali instructione et doctrina
non docendis, nec propugnandis in collocatione operationi generalis per modum
partialiter concurrenti, possit esse creaturæ, cui ut causæ principali tribuatur
virtus creativa, et producendi ex nihilo, sive extra subjectum
etc.

Ideo plane, et absolute assero, repugnare creaturam, quæ
tanquam causa principalis possit aliquid per creationem virtute sibi naturali
producere. Hanc dico expressis ex Divo Thoma, et ipsi auctoritatis extrinseca
amplector cum suffragari sanctorum; illa vero hoc dico, ex quibus sententiam
Sanctæ Scripturæ, et testimonia, et ex aliorum Philosophorum doctrinæ
patrum adhæreo.

Sed repetam notandum, nec tamen ex principiis intrinsecis,
hoc est, ex ratione aliqua intrinseca probari possit ita affirmativa, secunda:
ideo defendi quidem posse, atque adeo assero, ex principiis intrinsecis repugnare
creaturam aliquam, quæ ut causa principalis virtute naturali producendi
aliquid per creationem. Ita sentiunt Ovviedo disp. 14 philosophiæ 1a.
Arriaga disputatione 7a sectione ultima, et alii. Probatur: et quia etiam ex antiquis
non tantum ducendus in hoc disputata quæstione moveo 1o quia sunt nullæ rationes ex-
pressæ, quo probari repugnare creaturam creativam
producendis independenter a præsupposito subjecto. Moveo 2o quia testi-
monia Sanctorum Patrum optime explicari possunt dupliciter:
1o. quatenus loquuntur de creaturis existentibus, et de ita creata; non autem
de creaturis possibilibus, et de ita creatis. 2o. quatenus per verbum
illud creare, sive per vocem illam creata intelligunt supremum, et
independentem rerum omnium Dominum, et Dominum, creaturæ autem, quæ
aliquid producendi per creationem haberent, non operarentur independenter a
Deo, semper siquidem retinent dependentiam creaturæ inoperando.

Moveo 3o: quia
creatura potens ut causa principalis producere per creationem non involvit
manifestam implicantiam in sua ratione; sed admittenda est possibilis

rationis creaturae, et in hoc favendus est, quae est Divinus Thomas, et quamvis [illegible]
tamen notat hic Albertinus argumentum hoc nostris maxime tenendum esse
quo dispositio creaturae: quod et assumunt saepe ad comparandum philosophos, ma-
xime 4o: quia non implicat, quod creatura habeat esse, et naturam, quod habeat per
productionem elevationis; sed per elevationem producit habere vim creandi aut adnihilandi non
negant: quod et naturaliter potest talis virtutis habere creaturam. Maior assumitur a
Thomistis, et Thomistis frequentissime ad probandum productionem subiecti supernaturalis, cum
aliquod donum supernaturale infundit.

Moveo 3o: quia hoc, quod est producere
independenter a subiecto non arguit infinitam perfectionem, neque infinitam virtu-
tem producentis in causa. Quod causa creata potest per creationem ut causa princi-
palis aliquid producere. Antecedens probatur: quia si producere independenter a
subiecto arguerent infinitam perfectionem, vel per elevationem posset ipsa crea-
turae; illis siquidem non per elevationem potest communicari infinita perfectio, aut
creatura non esset creatura cum esse infinitae perfectionis. 2o: quia producere ex
nullo praesupposito subiecto est creare; sed producere ex nullo praesupposi-
to subiecto non arguit infinitam perfectionem virtutis: ergo creare non arguit infini-
tam perfectionem virtutis. Probatur minor: producere ex nullo praesupposito
subiecto non arguit infinitam perfectionem ex parte termini producti: ergo neque arguit
infinitam perfectionem virtutis ex parte causae producentis.

[illegible] Minor probatur
quia eatenus non arguit infinitam perfectionem in termino producto per creationem, qua-
tenus non distat infinite in perfectione a nihilo; sed neque producere aliquid ex nullo
praesupposito subiecto distat infinite in perfectione a nihilo: ergo. Probatur haec
minor: producere aliquid ex nullo praesupposito subiecto distat finite in per-
fectione ab hoc, quod est producere ex praesupposito subiecto; sed producere
ex praesupposito subiecto non distat infinite in perfectione a nihilo: ergo
neque producere ex nullo praesupposito subiecto. Haec consequentia est evidens, quia
quod distat per excessum finitum ab aliquo finito, finitum est, ut aiunt philoso-
phi, et mathematici constat. Maior autem syllogismi probatur: quia tantum perfectio produ-
ctionis independentis a subiecto, quanta productionis dependentis a subiecto [illegible]

unde quia concludat: quod quoad hoc non est in perfectione simpliciter concluere per creationem, ad hoc, quod est concluere per eductionem creaturae: operari independenter a subiecto non arguit operari independenter ab alio simul concurrente ad eiusmodi operationem ea independentia operantis: ergo non arguit simpliciter perfectionem virtutis operativae: ergo neque simpliciter distantiam ab hoc, quod est operari dependenter a subiecto antecedens constat: quia operari independenter a subiecto non arguit tale operari non independenter concursu substantiae Dei: ergo non arguit operari independenter ab alio quo operante quis operatur, quod simpliciter plenam perfectionem arguit;

Sed Deus in eo ex creatis operatione est plenior quam ullo ex subiecto secundum nullius operatione vera nos, et explicans, quod huius creaturae simpliciter connotat tantum in ipsa perfect, cum et ipse principium fidei, nulla potest dari creatura, quae operetur ad intra, sicut creatura per actionem ipsam non receptam: ergo nulla potest dari creatura, quae operetur ad extra per aliquam actionem in aliquo subiecto non receptam. probatur consequentia: quia nulla creatura operatur perfectius ad extra, quam ad intra: ergo si ad intra operatur per eductionem, sive per actionem receptam in subiecto, etiam ad extra. probatur secunda consequentia: quia actio immanens non recipitur nisi in subiecto quod immanentiae est, tum quia creatae: Deus tamen quoad operationes immanentes, et tamen Deus non recipit suas operationes: ergo actio immanens non recipitur nisi in subiecto, quia creaturae est actio: ergo et actio creaturae debet recipi in aliquo subiecto: quod implicat, a creatura procedere creationem, quae est actio independens a subiecto.

Huic tamen, quae iuxta quosdam implicat repugnantiam ipse obviis, facillime respondere possumus in nostris principiis eductionis, et creationis, si dicamus actionem creaturis nunquam convenire in aliquo subiecto, nunquam in ipso esse per creationem productam: unde creatura producens aliquid per creationem non operatur per actionem non receptam in aliquo subiecto, sed per actionem independentem a subiecto aliquo tanquam subiecto suo, et tamen producit: cum qua dependentia cohaerentium eductionum alterationem per operationem nostram. ad illam autem creationem productam rursus potest responderi, nam licet: quia actio per quam creatura

ad intra f. actualis operatio est actio immanens, quae [illegible] tollat productum manere in producto aliquo [illegible]: actio vero creativa non potest esse immanens, quia requirit [illegible] ex terminis, imo, et quod terminus [illegible] debet in pluribus esse, sicut est actio, qua Deus Angelus, et alios creatos creat: actio vero [illegible] solus dicit id extra [illegible] operantis, et in aliquo [illegible], quam in aliquo subiecto: unde actio creativa potest [illegible] in aliquo subiecto recipi.

Addico, quod [illegible] [illegible] potentia quaedam operationes creativae perfectius ad extra, quam ad intra, hoc est, perfectius effectus, et perfectiori modo producere: nam [illegible] ad intra [illegible] non producit nisi [illegible] [illegible] ad extra [illegible] [illegible] producere [illegible], et ad intra [illegible] creatura operatio nisi per actiones immanentes in ipsa causa, sicut diximus, [illegible] ad intra producere per creationes; et autem ad extra transeuntes operationes potest producere [illegible] perfectiores, hoc est per creationem effectus producere. Exemplum adducit Divinus [illegible]: nam [illegible] propria operatio immanens in Deo [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] qualis [illegible] [illegible], sicut [illegible], quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propria immanentia, [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] creaturas immanentia dicuntur.

Dico ex [illegible]: ad creandum requiritur infinita distantia, sed soli Deo [illegible] [illegible]: [illegible] creatura [illegible] soli Deo [illegible] [illegible] [illegible], qui creat [illegible] distantia infinita; sed ad [illegible] distantiae infinitae requiritur virtus infinita: [illegible] ad creandum [illegible] qui creat, [illegible] distantia, quae est inter esse, et nihil esse, sicut [illegible] esse; [illegible] [illegible] esse [illegible], [illegible] esse; [illegible] distantia est infinita: [illegible] [illegible] [illegible], quae summa distantia est [illegible]: si ad producendum [illegible] causa materialis, [illegible] causa efficiens [illegible] esse [illegible] si [illegible] [illegible] causa materialis, causa efficiens debet summe [illegible]; [illegible] summus [illegible] requirit virtutem infinitam: [illegible] si causa efficiens producat [illegible] causa materiali, [illegible]

[illegible]

nis requirunt virtutis infinitae.

Deus autem numquam magis est perfe-
ctionis nec etiam magis, quam si crearet, etiam quando creavit, virtute
distantiae infinitae, quia etiam quod creavit extrahit esse ex nihilo esse:
ergo enim nihil est ipsius, quod creavit, antequam crearetur, quam nihil est ipsius
quod creatur, antequam creetur. ad probationem illius maioris dico esse maius, et non
maius: tamen distat aliquid ens a nihilo in perfectione, quae est ipsius
entitatis perfectio: quia distat per suam entitatem, et perfectionem: loquendo enim de
distantia per creationem in materia sed entitatis et perfectionis, sic tamen
distabit a nihilo in perfectione: quia requirit esse maior distantia in perfe-
ctione, quae est perfectio entitatis creatae; sed entitas creata perfectior est fi-
nita: ergo finita erit distantia in perfectione. Hinc notabis, quod infinita
distantia non dat summam distantiam, sed summam oppositionem. maior enim est distan-
tia inter Deum, et quamlibet creaturam, quae in ratione entis et rationis
entis; non tamen maior oppositio: aliud enim est oppositio, aliud distantia in per-
fectione. ad confirmationem dico antecedens, nego consequentiam: cuius falsitas explicatur
nam si causa efficiens debet supplere defectus causae materialis, deberet au-
ferri eius maiorem resistentiam, quam supplet; sed causa materialis solum reci-
piunt resistentiam. Ideo quod causa efficiens supplens illius defectus solum de-
bent augeri ... : solum quando defectus resistentiae finitae, quo ... suam
augmentet virtutem supplet. ut quando materia erit virtutis infinitae.

Dico 3°: esse
universalissimus debet habere causam universalissimam; sed hic creationis, quae
est ens ut ens, est huius universalissimus: ergo causam universalissimam habere debet
est: ergo Deo, qui solus est universalissima causa, et non creaturae convenit.
aliqua secundum operationem tribuenda est Deo, quae negamus competere
creaturae, sed haec alia requirit esse convenientior, quam creatio: ergo solus
Deo tribuenda est, et non creaturae. probatur maior: causae quo perfectiores
sunt, eo debent etiam aliquas operationes sibi proprias, ut patet
in viventibus, in vegetativis, in animalibus, in rationalibus. maior supponitur
quia creatio requirit eius operantis independentiam; ideo quo magis inde-

prudens est tamen operationes complectitur est: quod tamen operationes quae creationem complectitur etiam est: quod soli Deo sit tribuendum.

Hoc confirmatur maxime, Ut aliqui tenent non competunt, quia etiam hi volunt terminum quo actionis esse omnipotentiam. Nullus nullus videt esse omnipotentiam dependentiam esse tale particulariter: augens non minus: neque enim haec creatio est aliqua ab abstracta entitas, nec omnia entia quae hanc creationem [illegible] respectu actus; quia est haec creatio, et haec omnipotentia: ad creationem autem concurrit quoniam Deo soli quandam operationem, sive creationem ad extra, quae creaturae non competit nec competere potest. Sit productio dependens ab ipsis [illegible], dependens [illegible] productio dependens [illegible] productionis [illegible], ut in multis [illegible] fatemur. Porro, loquendo de tali operatione ad extra, distinguendum est: aliqua talis operatio quoad substantiam illa causa secunda est Deo, quia requirit propter creaturam, non est: aliqua talis operatio quoad modum illum, sive quoad modum operandi, et solummodo [illegible] est; operatur quippe modo speciali operandi Deo qui requirit creaturam operari. Etsi aliquid ad extra producere potest Deus, potest etiam creatura producere; modus autem hic est independentia absoluta causa ab operando, et independentia alterius, tum ad requirendas virtutes, tum ad subiectum illa operandum; quare cum [illegible] virtus Divina est infinita, si autem extra [illegible] creatura potest creare [illegible]. Dubium 3a de Causa 2a efficienti. Quae sit causa efficiens producibilis substantiae? Cum iam [illegible] et [illegible], et utriusque debemus [illegible] quae operandi principium [illegible]?

Disputatio

De Causa secunda efficienti

Caput 2um

Quaenam sit Causa efficiens producibilis substantiae

Caput [?]

[illegible] quidditate, et existentia et utriusque examinem [illegible] praemittant. Dicimus causam efficientem aliud dicimus ab eo quod [illegible] [illegible], sive creatura vera, et principium quidditatis producibilis effectus: iam autem

effectus Creati sint indubitanter differentia substantiae, etc., et accidentia dis-
paris causae Creatae assignare convenit: separamus ergo eo de virtute sub-
stantiae, nec [illegible] competat talis virtus substantiae Creatae, aut accidenti.
Quae vero communis est apud Thomistas opinio virtutem [illegible] substantiae [illegible]
[illegible] accidentibus immediate uti causis instrumentalibus operantibus
nomine et virtute substantiae, quae est causa principalis, et qua media
praevia motione movet instrumentalem causam ad producendum, ideo opera-
tionis hanc opportune hic proponere causae principalis et instrumentalis
distinctionem declaramus, et in [illegible] ad opus, quae [illegible] habet
[illegible] talis, et quo [illegible] aliquid instrumentum; nec vero, quae [illegible]
[illegible] sine dubio [illegible].

Et imprimis aliquid hoc ut exordio
loquentes, dicitur causa principalis illa esse, quae alteri non subordinatur
in operando; instrumentalis autem illa esse, quae alteri in operando subordi-
natur; sed hoc explicatius subjectionem requirit, qua [illegible] causa instrumentalis
subordinatur principali; et tum ad illa causa, quae alteri in operando in-
strumentalis subordinatur, est, ut [illegible] in pluribus causis Creatis, quae principales
sunt etiam si subordinentur in operando causae [illegible] a quo Deus [illegible] est
causa principalis. [illegible] etiam [illegible] instrumentorum [illegible]
[illegible] causa in [illegible] ad operandum [illegible]
[illegible] sed in [illegible] ad effectus: [illegible] effectus non instrumento,
[illegible]
[illegible] naturalia, sive [illegible] artificialia, quae [illegible]
[illegible], quibus [illegible] ad opus [illegible]
[illegible], quae ex imperio [illegible] operantur; sic servus
instrumentum Domini est ad actiones illas, quae nomine, et ex praecepto
Domini exercet, [illegible] operantur [illegible]
[illegible] naturalia [illegible], quae causae [illegible], et [illegible]
ponendus. Sic etiam accidentalis [illegible] ad producendum [illegible]
[illegible].

[illegible] nobis est [illegible] causa [illegible], [illegible]

hoc quidem non potest exercitari sub ratione causae principalis effectus convenire; causae vero
ut instrumenti, quatenus tali, sub ista ratione, dicitur concurrere ad producendum
effectus causae principalis. Hoc autem manifestum est: nam instrumentum ad
illud proportionale dicitur esse medium aliquo modo ad opus; est enim medium, videlicet
non accipit tale medium producere perfectius effectus, sed dumtaxat concurrere ad effectus;
sic [illegible] plurimis aliis instrumentis ad statuam elaborandam
quae alioquin [illegible], sine impedimentis, [illegible] ad pro-
ducendum [illegible] artificialis; sic [illegible] calor [illegible] ad plures effectus natu-
rales substantiales viventes, quos ipse calor [illegible] producit perfectius. Causa autem instru-
mentalis, cum sit vera, et propria causa, debet esse proportionata [illegible]
[illegible] dividitur causa in principalem, et instrumentalem, si ad causam [illegible] instrumentali
sic [illegible] [illegible] causae instrumentalis ad producen-
dos perfectiores [illegible]; et quamvis [illegible] causae ad produ-
cendos [illegible].

[illegible] utraque causa [illegible], [illegible]
est causa instrumentalis nunquam [illegible] ex se [illegible] proportionata ad effectus
[illegible]: quae semper [illegible] causae [illegible] illa [illegible]
[illegible] sub causa [illegible] effectus, [illegible] causa instrumentalis su-
[illegible], [illegible] [illegible] producere proprias
et in [illegible] producere [illegible] causae instrumentalis [illegible]
[illegible] illa causa, quae non habet ex se [illegible] proportionatam ad
effectus [illegible] instrumentalis, [illegible] producere effectus: [illegible]
[illegible] producere tanquam causa principalis [illegible] [illegible]
tanquam instrumentalis, [illegible] ex se [illegible] ad [illegible]
producendos, [illegible] elevatione [illegible], cum quo
effectus superiores [illegible] sub [illegible] producit. [illegible]
[illegible] ad [illegible] causa [illegible]: intellectio
[illegible], quatenus [illegible] causa. [illegible]
[illegible], [illegible] causa instrumentalis [illegible] ex se [illegible] ad effectus superiores
[illegible] [illegible]: et
[illegible]: [illegible] causa [illegible] principalis est, [illegible] instrumentalis [illegible] exemplo

actionis vitalis sermonis; tribuitur siquidem effectus causae principali, et absolute; sed causae instrumentali non tribuitur effectus, quia causa instrumentalis non est causa per se absolute.

Secundo dico: causa instrumentalis semper indiget aliqua elevatione, et subordinatione a causa principali: haec autem elevatio dicitur motio ea, qua indiget sub ea alia causa superiori, et perfectioris ordinis ad effectum, qui sit etiam superioris, et perfectioris ordinis quam causae instrumentalis. Ex hoc dicit Doctor noster indigere elevatione ad actionem vitalem, quia effectus supernaturalis indiget cum principio supernaturali, ut lumine gloriae. Unde quando dicitur creaturam elevari a Deo ad actum supernaturalem producendum, etiam sub causa superiori, et perfectioris ordinis Deus sit cui illa indiget: tum quia nihil indigens est divinitus creaturae; tum quia effectus naturalis non est superioris, et perfectioris ordinis quam creatura illum producens. Et tunc autem [illegible] causae instrumentali actio ad producendum praedictum, quia [illegible] non dicitur elevari ad producendum effectum superioris ordinis, quia talis causa minime [illegible].

Haec elevatio duplex accidere solet: una est causae instrumentalis [illegible] aliquid ad operandum [illegible] et [illegible] ad operationem: ut accidit ignis, et voluntas, quae [illegible] [illegible] et [illegible] perfectionem ad actum [illegible]. Secundo quando adiungitur causa etiam instrumentalis alia causa, quae sub ea fuerat unus [illegible], et adaequatus ad effectum, quia causa instrumentalis [illegible] aliquid creatum, sic [illegible] ad producendum praedictum adiungeretur [illegible], sic etiam [illegible] ad elevandum pondus duo homines adiungerentur, quorum nullus [illegible] sufficeret ad elevandum pondus: et hic modus elevandi, et subordinandi dicitur extrinsecus, quia non [illegible] causa [illegible] aliquid creatum, quae [illegible] est ad elevationem causae instrumentalis ut [illegible].

[illegible]

[illegible] effectus [illegible] non valet, [illegible] instrumentalis sic [illegible], et causa [illegible] effectus superioris ordinis

ad quem concurrit elevata ab alia causa superioris ordinis; causa vero principalis est causa per se effectus, ad quem concurrit elevando aliquam inferioris ordinis ad effectum: tamen differentia stat quod causa principalis, quae subordinatur sibi per modum ad causam instrumentalem, quam elevat, et ex qua sibi concurrit: tamen ipsa differentia causae principalis est haec, et quae independenter ad causam eius instrumentalem [illegible] tamen assignabo: est causa per se effectus: dicitur causa instrumentalis causa per accidens effectus, et principalis dicitur causa per se, quia haec requiritur ex parte ab effectu, eo quod dicit specialem [illegible] in effectu, nec enim illa virtute causae [illegible] exprimat, et requirat; illa vero non requiritur ex parte ab effectu, quia in effectu resolute nulla datur specialitas, nec enim effectus illius virtute sive [illegible] illius causae instrumentalis exprimat aut requirat: dicitur causa instrumentalis est talis re effectus superioris ordinis, quia [illegible] aliqua superioris ordinis [illegible] ad productionem effectus [illegible], et imperfectionis [illegible] ad producendum [illegible], non dicitur causa instrumentalis [illegible] quia causa extracta a suo connaturali modo producendi, et diminuta ad imperfectionem [illegible] producendi praedictarum differentiarum [illegible] concurrendo [illegible] causae, quae tam principales, tam instrumentales dicuntur [illegible], quibus omnibus praedictis differentiis [illegible].

Deducitur ex illis 1o: quod si Deus elevet aquam ad producendam gratiam, Deus concurrit ut causa principalis, aqua vero ut instrumentalis: sicut si accidentaliter calor in [illegible] subiecti [illegible] producat ignem, calor erit causa instrumentalis [illegible] effectus, quia hic per [illegible] vi productiva caloris: causa: quia ignis est superioris ordinis, cum substantia sit, calor vero accidens; ignis vero [illegible] calor concurrit ut causa principalis. Deducitur 2o: [illegible], et voluntas creata est causa principalis [illegible] actuum suorum supernaturalium; quia licet concurrant elevatae ad effectus, et effectus [illegible] superioris ordinis, tamen concurrunt ex parte [illegible] ab effectibus; unde causae per se, et non per accidens sunt. Deducitur 3o: quare habitus naturales concurrunt ut causae instrumentales ad actus naturales; habitus vero supernaturales concurrunt ut causae principales ad actus supernaturales: ratio autem est: quia habitus supernaturales ex parte requiruntur ab effectibus, [illegible], et [illegible] ad effectus [illegible]; habitus autem naturales non requiruntur ex parte ab effectu, nisi [illegible]: quod fundatur in

vulgari apud theologos locutione, quod sit habitus per modum dantis posse
absolute posse, et elevare effectum; habitus autem modo non dantis posse absolute
posse, sed facilitatem operandi et elevare effectum. quamvis quandam dignitatem speciei
communicet, non tamen causae instrumentalis, sed principalis, non autem vitalium;
quae aliter ... . et enim communiter dicitur ... ab extrinseco,
hoc est, ab principio omnino ab extra, et per ... notitia, sive cognitio

Rogabis

hic: nunquid talis elevatio proportionans causam instrumentalem ad effectum a
causa principali elevante, et motionem aliquam praeviam assignat alicui
principali, quando hoc illi qualitatem aliquam indelebilem communicat, per quam
dicatur causa instrumentalis moveri a principali ad operandum? Et resolu-
tionem dicendo, quod absolute hoc dicendum, et dicere instrumentum moveri,
hoc est, elevare effectum per motionem aliquam sub causa principali: nunquam idem
insinuare videtur Divus Thomas ... articulo ... ubi ait: instrumentum non operatur, nisi in quantum est motum a principali agente: sed in vera
textu hic, et alii motionem dicunt causae principalis, quae instrumentalis, non praeviam
motionem, sive praemotionem; in quo fallunt thomistae quod teneant
tamen, causam instrumentalem moveri a causa principali per qualitatem quandam
ipsi impressam, eandem proportionantem, elevantem et applicantem causam
instrumentalem de se insufficientem, et improportionatam ad effectum. hanc tamen ele-
vationem omnes nostri fere ... adjiciunt, quibus ... ele-
vationem istam solum consistere in concursu sublimiori causae principalis cum instrumentali,
per quem causa instrumentalis de se improportionata redditur proportionata
et sufficiens saltem extrinsece ad effectum; quin opus sit admittere
qualitatem aliquam praeviam ad ejusmodi operationem: quod explicatur exem-
plo ... , qui actuali ... et ... elevat ...
ad ... elevandum, quin qualitatem aliquam praeviam
... imprimat, sed solum extrinsece ... .

Probatur conclusio

Io: quia eadem requiruntur in causa instrumentali praevia illa qualitate,
quando instrumentalis causa debet elevari a principali ad effectum perfectionis

ordinis, sed sufficit explicari dicta elevatio per eius substantiam
et applicationem instrumenti ad effectum supernaturalis ordinis, quia ipse
non exigit talem causam: quia non requiritur talis praevia motio per qualitatem
inhaerentem in causa instrumentali recepta. Probatur 2°: quia aqua concurrit
causa instrumentalis cum Deo ad producendam gratiam sanctificantem, et calor cum igne
ad producendum ignem ut instrumentum, sed neque gratia, neque calor recipit
novam qualitatem praeviam a causa principali: ergo non est de ratione instrumentalis causae
recipere qualitatem praeviam a principali. Minor probatur in calore: quia mediante ipso per-
[illegible] accidens ad productionem substantialis effectus per virtutem substantiae [illegible]
[illegible], quae per qualitatem praeviam accidentalem recipit [illegible] calor, et
derivatam a causa principali: ergo ad producendum effectum substantialem, qui est superioris
ordinis, non elevatur calor ab a causa principali per qualitatem aliquam praeviam.
Antecedens est certum: quia virtus, sive qualitas illa praevia esset accidens: ergo male
[illegible] causae instrumentalis accidentalis, calor scilicet, ad productionem effectus
substantialis scilicet ignis [illegible]: quia tamen ipse calor ex se est [illegible] produc-
tionem ad effectum substantialem, quia accidens est; sed etiam ipsa qualitas praevia accidens
est: ergo etiam [illegible] ad producendum substantialem effectum: ergo [illegible] ad
[illegible] causae instrumentalis accidentalis ad productionem substantiae: [illegible]
natura ipsa causae instrumentalis a causa principali substantiali simul cum ipsa [illegible],
per quam [illegible] exhibitam elevationem.

Sed dices [illegible]: elevari [illegible]
causae instrumentalis, nisi aliquid intrinsecum recipiat, sed ad causam instrumentalem
elevari debet a principali: ergo debet intrinsecam recipere aliquam praeviam qua-
litatem a principali causa derivatam. Confirmatur 1°: causa instrumentalis ex se est in-
proportionata ad effectum; sed nisi aliquam virtutem sibi intrinsecam recipiat, manet [illegible]
adhuc improportionata ad effectum: ergo nisi talem qualitatem recipiat, non potest simul
cum principali causa producere effectum. Confirmatur 2°: quaevis causa debet [illegible]
[illegible] virtute proportionata effectui; sed per dictam sententiam causa principalis,
quae est virtus extrinseca, et extrinseca elevatio, nequit causa instrumentalis
proportionata intrinsece effectui: ergo per virtutem intrinsecam, sive qualitatem [illegible]
[illegible], debet elevari causa instrumentalis.

Respondeo negando maiorem: elevari enim vere, et proprie potest causa instrumentalis per hoc praecise, quod ipsi adiungatur virtus fortior causae principalis in ordine ad effectum superioris ordinis, ad quem ipsa improportionata est, et per virtutem dominantem, et quoad [illegible] proportionatur. Pari ratione dicunt nostri theologi [illegible], qui iudicant, intellectum nostrum posse elevari ad visionem beatificam absque lumine gloriae per auxilium extrinsecum, sicut per applicationem extrinsecam ipsius Divinae fortitudinis [illegible] influentis in visionem, quin intellectus intrinsece elevetur per qualitatem aliquam habitualem supernaturalem. Ad probationem dico maiorem, et nego minorem: nego enim, quod causa instrumentalis adiungatur cum principali ad effectum simpliciter absolute potiorem: patet hoc in exemplis causae principalis attingentis effectum, cum includunt [illegible] ad elevationem [illegible], quod nunc de se solo potest elevare; quilibet enim [illegible], h[illegible] extrinsecus [illegible] superiorem alterius simpliciter [illegible] absolute pondus elevare, quin ab ipso suscipiat [illegible] intrinsece aliquam novam virtutem, aut qualitatem augmentativam [illegible] elevationis ad modum maioris, et minoris in [illegible] proportionatis [illegible], et partialis [illegible], quae proportionata [illegible] superioris, et superior [illegible] in causa instrumentali: tamen [illegible] proportionatis [illegible] causa instrumentalis, et [illegible], et in ad elevationem extrinseca: dicendum [illegible] per virtutem extrinsecam sibi adiunctam causae principalis superioris [illegible] causae instrumentalis, et absolute potiorem effectum producere, ut saepe diximus. [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Caput 2um

Potissimae quaestionis duplici conclusione [illegible]

Praemitto quod in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] examinabimus, num substantia creata sit immediate productiva alterius substantiae; [illegible] num [illegible] de se solo possit immediate producere substantiam ut causa adaequata illius: in 2o [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ut causa instrumentalis substantiam producere, et de facto producat. [illegible] [illegible] ex natura [illegible] [illegible] substantiam creatam [illegible] productivam alterius substantiae, sed sola [illegible] [illegible] et [illegible].

substantia substantias immediate producere; tenent cum Scoto, et alii, Lud. ...
S. DD. cum Suario, Conimbricensibus, Hurtado, Alfonso Abra=
ga, Oviedo Lima, et aliis, qui videri possunt apud Oviedo supra
controversia puncto 4o: cum hoc sit ... dico: substantia creata immediate
attingit, sive producit substantias, praeterquam se sola immediate substantias producere
dupliciter contingit. Probatur dico: 1o secundo, substantia potest immediate producere
substantias, sive concurrat sub accidentibus, sive non adjutorio producendi immediate substan=
tias: ita dicta propositio docet, potest substantia creata producere se sola substantias
hoc est ... non concurrente accidente immediate ad earum productionem.

Probatur
conclusio dicta: substantia creata non producendo substantias est vera causa
principalis: ergo vera, et propria, et immediate attingit substantias producendo quas
non nisi ... hoc loco: causa principalis vera, et propria est vera
et propria causa sui effectus, cuius est causa principalis; sed illa, quae est vera
et propria causa sui effectus, illum immediate attingit, sive producit: ergo
substantia, quae est vera, et propria causa sui substantias producit, illas
immediate attingit, et producit: atque non esset vera causa principalis illa quae
vera causa non est, nec autem vera, et propria causa, quae immediate non attin-
git, et producit effectus, sed est causa mediata tantum ... Quod vero
... ; ... accidentibus per quae immediate attingere ... accidentibus
... causa ... substantiae producendo, quia ... ...
sui alicuius vera, et principalis causa potest esse: sed una substantia sui alicuius
vera, et principalis causa ... est vera, et immediate productiva alicuius
...

Probatur 2o ... substantiae ... producunt
quibus ... creata ... immediate produ=
cere non est ... ad Deum ... , sed ... effectus nulla
alia est ... causa immediate productiva, et ...
quam substantia creata: ergo haec immediate attingit, et producit substantias. Minor
probatur: ... ; sed ... substantias nulla est alia

causa ...

causa magis proportionata et realis, quam conservare proximus
mihi ipsius operis compilatur. Est siquidem causa conservationis esse
et causa naturalis substantiae compilata; sed concurrendum est, huius operis compilatur,
quia est substantia, immediate producere alterius operis, quia substantia est: non
data productiones non est concurrendum, operis ipsius compilatur nihil operari
immediate, sed solum operari immediate calorem, et producere alterius operis:
cum potius dicere ascribendum sit effectus substantialis causa substantialis, quam
accidenti, quod non est ergo proportionatum, ac substantia producta. Probatur eadem
maxime in nutritione viventium, quia dum conservata aliqua substantia nutritionis,
producta per hanc substantialem, et omnis immediatam quam in suam substantiam conver-
tunt viventia; sed huius effectus substantialis producti non est alia proportiona-
bilis causa immediata, quam ipsa substantia, aut ... proportionatum: quod
substantia immediate producunt aliam substantiam: praesertim cum accidentibus
ipsius non vitalibus non sit tribuenda aliqua functio vitalis immediate
producibilis, et ... substantialis effectus vitalis.

Probatur 3° ratione theo-
logica, praesertim quia etiam ipsi concurrunt, non posse substantiam creatam im-
mediate aliam substantiam producere, quia hoc est proprium Dei; sed ipsi conce-
dunt accidenti virtutem immediate productivam substantiae: quod scilicet accidens quod
divinius est, ut optime notat hic Oviedo, scilicet producere immediate
substantiam petit virtutem superiorem entitati creatae: non sic: sed si entitati creatae
superiorem potentiam virtutem immediate productivam substantiae potius tribuendam est
substantiae, quam accidenti; quia excellentia est substantiae virtutem immediate productivam
substantiae. Probatur 4°: quia natura ... ordinem dat inter substantiam, et substantiam, quam inter
accidens, et substantiam; sed effectus substantialis requirit causam sibi proportionatam:
ergo potius debet requirere causam substantialem, quam accidentalem: sed virtus productiva
substantiae potius dicitur, et magis inesse ... effectibus creatorum, tribuendum debet
substantiae, quam accidenti.

Quod si dicas cum ... disponere substantiam, et causas propor-
tionatas illius est proprium Dei; non ... disponere substantiam et causas naturales, quando
accidens substantiam disponit: ... non ... accidens producere

immediate subjici, ut recipiunt subjecta complere subjecti immediate. Confirmatur 1o: quia etiam substantia creata est principium in productione alterius principii et causa principalis illius, nomine quippe et virtute illius producit calor substantiae principium ignita intrinsecus: ergo etiam causa principalis substantiae non est adeo proprius Dei, ut non etiam comprobat substantiae creatae. Confirmatur 2o: quia non vero, quod aliquid Deo conveniat, quod conveniat creaturis; quia Deo productioni modo communicare potest, sicut intelligere, amare et cetera. Deus quod est causa principalis omnino independens; substantia vero habebit esse causa principalis imperfecto modo sit dependenter a concursu alterius prius causae etc.: unde non est cur negetur creatae substantiae vis producendi aliquid per causa principalis.

Ratio vero est prompta, in qua statuimus posse substantiam creatam immediate aliquam substantiam producere se sola, et absque concursu accidentium immediate concurrentium facile excluditur probatur: quia substantia est principium cum concursu generali Dei est sufficiens, et adaequata causa alterius principii: ergo potest se sola absque accidentibus sub producentibus aliud ipsum immediate producere, quod est substantia aliam substantiam se sola. Consequentia legitima est. Probatur antecedens: quia productio ignis producendi non est maior, quam productio ignis producentis, et concursus ad ejusmodi productionem cum concursu generali Dei ipso erit causa adaequata, et sufficiens illius cum nulla detur realitas in effectu producto, quae non detur in causa producente, nec ex alio capite superat in perfectione causam aliquo effectum sicut hoc in accidenti: unum accidens potest se solo immediate producere aliud accidens propter aequalem perfectionem utriusque, et quia nulla realitas est in accidenti producendo, propterea quod requirat concursum substantiae subjecti: ergo similiter vera substantia poterit se sola immediate aliam substantiam producere propter aequalem perfectionem utriusque, et quia nulla realitas datur in substantia producenda, propter quam requiratur concursus substantiae accidentium ad ejusmodi productionem.

Ad 1m dico: nulla substantia creata, quae operatur per se tanquam instrumentum, eo quod hic est minus perfectimus operandi, et proprius substantiae Dei. Ad 2m ro: quod licet de facto non detur, est non possibilis. Non implicat enim modus perfectissimus operandi operari tanquam instrumentum: aliud quippe est operari aliquid non debere in suo conceptu imperfectionem, aliud

dicere ipsius confusionis: hoc praesertim operatio sine instrumentis non dicit
imperfectionem in suo conceptu, quod non dicit eorum hoc praesertim operatio de-
pendentia ab instrumentis; non dicit ipsius confusionis in modo operandi;
quia operatio sine instrumentis potest creaturae competere dependenter ab alio
sub quocumque modo operandi: unde non confusissime operabitur creatura, licet sit
absque instrumento operativo, ideo dependenter [illegible] ad hominem [illegible]:
nulla est substantia creata, quae operationem possit sine instrumentis, scilicet per se influ-
entibus in effectus, non: sine instrumentis talibus determinantibus ad effectus [illegible]
non [illegible], quia substantia ignis producere ignem alium in passo,
quin habeat instrumenta accidentalia, ut gradus caloris, qui est proxime
proxima ad productionem effectus substantialis; sed ipsa substantia ignis potest alterum
ignem immediate producere, quin mediis sit, quod ipsa, sit gradus
caloris, quibus [illegible] influant, et immediate in productionem substantiae producendae
sit necessario:

nequit accidens producere, sicut adaequate immediate substantiam ut causa
adaequata illius. ita Scotus [illegible], et ex eo plures complutenses
[illegible]. probo. [illegible] mihi [illegible] nota. causa adaequata
cuiuslibet effectus, et immediate productiva totalis effectus debet esse talis, qualis
perfectionis est effectus productus; sed nullum accidens est perfectionis aequalis
ac substantia: ergo nullum accidens potest ut causa adaequata producere im-
mediate substantiam. maior [illegible] mihi videtur [illegible], quia inde deducimus perfectio-
nem [illegible] Dei, quod videlicet perfectiones [illegible] creatarum [illegible]
cognoscimus lumine naturali, causam omnis perfectionis effectus non posse dare. [illegible] quia causa
adaequata cuiuslibet effectus proxime effectus sunt; sive formaliter, sive virtualiter, sive
eminenter; ergo proxime perfectionem effectus adaequatas: sed si non esset talis [illegible]
causa adaequata ac est effectus, non proxime causa perfectionem effectus: ergo [illegible]
[illegible]: quia ad cognoscendam causam adaequatam alicuius effectus debemus [illegible]
formalitates effectus, et [illegible], nisi continent illi tales formalitates in causa prae-
dicta absolute; sed in accidenti non continetur formalitas substantiae: ergo accidens nequit
esse causa adaequata immediate productiva substantiae: alias cuiuslibet effectus quaelibet
causa [illegible] foret.

Aiunt vulgo thomistae accidens operari in complementum
substantiae nomine et virtute substantiae, quia concurrit per se ad complementum substantiae, quod
ipsum sit congruentia accidentis, et non quia perfectum, aut altera substantia, eius nomine,
et virtute accidens operatur. Probatur: quia operari nomine, et virtute substantiae
est accidens complere substantiam per virtutem quandam derivatam a substantia in acci-
dens, vel operari sub eius tutela? Si hoc est: ergo substantia operatur, et complet
immediate substantiam, et non solum accidens. Si vero: dari: quia illa virtus derivata
sive qualitas illa etiam est accidens: quod eodem modo improportionata causa substantiae
manet, et non aliquid perfectum, aut effectus sit substantia. Secundo: quia ipsa substantia
nomine, et virtute quamvis non possit [illegible] ad majorem complementum immediate substantiae
per me accidens nomine, et virtute substantiae potest immediate substantiam complere. Hoc
cum confirmationes urgent thomistae. Secundo 3o: quia quo modo cumque ponatur accidens, sive
operans per se, sive per aliquam virtutem substantiae semper manet accidens: ergo manet
improportionatum ut sit causa adaequata substantiae, cum maneat imperfectius
substantia.

Sit 3a conclusio accidens in generatione substantiae potest immediate attingere,
sive complere substantiam, et de facto eam complet. Hanc docent recentiores [illegible], et [illegible]
ex nostris [illegible]: et plures alii amplectuntur, defendit pater [illegible]
[illegible] hic [illegible], probatur nobis ex [illegible] quia causa
instrumentalis accidens potest a causa principali elevari, et proportionari a
causa principali sic substantia ad complendum substantiam: ergo accidens potest
in generatione substantiae substantiam immediate complere. Antecedens constat, et ex ratione
ipsa causae instrumentalis facile suadetur: quia causa instrumentalis elevatur, et
proportionatur a causa superioris ordinis ad effectum superioris ordinis:
sed accidens proportionatur, et elevatur sufficienter a substantia sub cuius virtute,
quia est causa superioris ordinis quam accidens ad complendam
substantiam, quae etiam est effectus superioris ordinis quam accidens: ergo accidens
potest assumi, et elevari ut causa instrumentalis a substantia ad complen-
dum effectum substantialem. Probatur illa consequentia: causa instrumentalis est talis, quia
complet effectum superioris ordinis sub ea causa superioris ordinis
a qua elevatur; sed accidens causa instrumentalis, quando operatur cum substantia

ad productionem substantiae: quod producit effectus superioris ordinis, debet
causa superioris ordinis, ac per consequens, quod producit substantiam, quae est
effectus superioris ordinis, sub ratione substantiae, quae est causa supe-
rioris ordinis: alias non haberet rationem causae principalis.

Confirma-
tur 1o: quia calor non applicatur sub ratione substantiae ignis ad productionem ad
productionem alterius ignis, si tamen calor solus produceret deberet sic
caloris in se posito, et non substantia ignis producti, ergo accidens non est causa
principalis, sed partialis: patet minor haec: quia unum accidens non est causa
sit cum alterius accidentis sic calorem. Nec est causa adaequata, sed tantum
est partialis, et non principalis, aut saltem concurrit: quia ut illud accidens
sit calor sub concursu eius substantiae dilatatur et sit causa principalis
illius, debet naturam attingere et producere immediate substantiam ignis
producti. — Confirmatur 2o: quia si sufficeret quod accidens producere deberet ad effectus
substantiales ut dicimus causa principalis, accidens posset dici causa
principalis ad productionem animae rationalis intra omnes; sed hoc nullus dicit
quod requiratur, quod accidens sub ratione substantiae producat substantiam, ut sit causa
causa principalis illius. Maior est certa: quia accidens producit dispositiones
accidentales in materia ad recipiendam animam rationalem. Minor conceditur: quare
aliter dicatur, accidentia est causa instrumentalis agentis naturalis ad has corporis
producendas, non vero animae rationalis: quia accidentia sub ratione agentis producere
possunt formas substantiales corporeas ut causae principales, non vero animam rationalem
quae a Deo solo immediate creatur: unde ad illas tantum est pura instrum.

Respondeo
ad hypothesim esse certum quod nulla sit repugnantia naturalis dicendo, quod acci-
dens sub ratione substantiae ut causa principalis illius producat substantiam, par-
ticularis ex pluribus experientiis, ubi videamus similia et ferreo, quae sunt
ad solvendum argumenta quaedam similia, quibus accidentibus vim omnem pro-
ductivam substantiae se solo tribuentes proponimus, quas adhuc magis de-
claras declaravimus. Secundo quia non repugnare etiam dicere quod sola substantia
videatur sufficiens ad productionem substantiae: nam imprimendo substantia producit

substantiae ut causa principalis accidentium vero ut physicalis, et subordinata: deinde, quia etiam ad productionem accidentium supponit substantiam, et hic accidens supponit aliud accidens. Ad 2 non repugnat de ratione, quod accidens sit instrumentum ipsius substantiae producendae: quia hoc tantum probat non posse accidens ut causam principalem, et adaequatam producere substantiam; non tamen probat non posse ut instrumentalem, et inadaequatam causam, quia etiam species intentionales, habitusque concurrunt immediate, et physice ad alterius entitatis perfectionem ipsius . . . : accidens concurrit in substantiam producendam et praedisponendo materiam accidens: unde causa adaequata productionis substantiae, quae quidem sunt substantia sola, et accidens etiam producta, ac effectus, tum substantia producta: non debet capere . . . producendam substantiam accidens causa immediata, et substantia . . . substantia ad producendam substantiam. C. 3. Statuitur, et ab impugnantibus tuemur.

C. 3us

Statuitur res ab impugnationibus tuemur —

Axioma est D. Thomae 1a p. q. 54. a. 1. Requiritur in creatura ab operatione: quod potentia, quae est ad bonum esse, requirit aliam potentiam, quae est ad operandum: sed potentia ad esse, sive ad existendum, est ipsa substantia: ergo potentia ad operandum non est substantia: ergo haec immediate non est operativa. Probatur 1o: potentia operativa specificatur ab actu operandi; sed substantia nequit specificari ab actu operandi: ergo substantia nequit esse immediate operativa. Minor probatur: quia specificativum, et specificatum debent esse eiusdem generis; sed actus operandi est accidens: ergo nequit ab illo specificari substantia: ergo nequit esse operativa. Probatur 2o: ut causa operetur, debet esse in actu; sed substantia non est in actu operandi, sed per aliquod accidens: ergo operatur per aliquod accidens, et non immediate per se ipsam. Hoc, et alia suadent Thomistae, quibus ipsi manifeste se tenent: videant quomodo sequentes possunt omnia haec de ipsis in accidentibus, quibus ipsi omnes immediate productionem tribuunt: quod facile quivis perpendit.

Dices primo quaerendo argumentum in superiori, quod sic est creatura non sit . . . et virtute ipsa operatio actualis: omnis operatio creaturae per suas . . . per actiones realiter distinctas alicuius: deinde . . . potentia ad bonum

in subsistentia ē propria persona, quia existentia substantiae non aliquod absoluta
subsistentia; propria autem ad operandum ē propria principia, quae ē actus realis
distinctus operatio, sed ad operationem; unde non actualis necesse. ad hoc ha-
bitus aliquo modo: propria operativa principalis ex intrinseca ab actu
operandi, quando modo: principalis vitalia, uno modo. principalibus
in vitalibus non ē differentia qualitativa, sed eius differt ab ipsis quae:
Et sic in genere perfecto dictionis sunt principalibus in vitalibus operativis,
sicut quod ultimo dicitur principia, et effectus finalis completi: principalibus ac-
tivus ē formis aliquid in viribus, quae quaedam subsistentia quia dispositionem
operata substantialibus requirit in omni dispositionem ..., et earumdem
principia quod omnes: sicut cum ex operationibus, et actibus, quae generaliter causa
omnes causa dispositionis. principalitatem generaliter ex intrinseca subsistentia absolute
sed per accidens, sicut in ipsa Thomistae principaliter accidens subsistentia
quae potest generaliter; ergo sic principaliter, et principaliter non sunt in modis
perfecte. ad hoc quaestionis aliquo modo: ut causa operationis debet perfecte
in actu esse, sive existere, aut in actu primo operandi quod
modo: debet esse in actu operandi, sive in actu aliquo accidentali;
uno modo: et sic aliquo modo. subsistentia potest esse in actu existendi, et in
actu primo operandi; in actu vero esse principium operationis, sive actionis
quae ē aliquod accidens; sed hoc non tollit in nullo modo operandi subsistentiae.

Argumenta.

Si subsistentia esset in ratione principii operationis quae habent, semper haberet
operationem; sed hoc non dicitur: quod subsistentia non ē in ratione principii operationis.
Minor probatur: quia Deus quod habet aliquid semper ē in suo actu, quae actio est,
quae ē principii in ratione eius. quod qui habet, semper habet operationem, si sub-
esset principii in ratione operationis. probatur ex eius Minor: substantialis in genere sub-
ē actus; sed in genere actus non ē principium operationis, nisi dicatur semper operari actu.
quod hoc absurdum sequitur ad esse sed accidentium ē operationis, f. semper esse actu operatio.
eorum quae pertinent ad praedicamentum substantiae, negatur potest ordinari ad aliquid
extra praedicamentum substantiae; alia vero, quae sunt extra praedicamentum substantiae, debent
ordinari ad aliquid extra praedicamentum sed ad ipsum substantiae: quod subsistentia

requirit quod sit ordinatum vel ordinatur per se ad operationem quae est accidens; ergo talis accidens [illegible] ordinari ad operationem

[illegible] naturalis magis: ad 1o illius gratiam [illegible] animae: ideo quia licet anima semper est viventis actu vita radicalis, quia licet anima deinde animae in viventis actu vita actualis quia actu anima, non anima. ergo substantia animae est vita radicalis per quam corpus dicitur vivens, et animatum; ergo ita vitae actualis operatio, qua anima operatur intra suum subjectum vivendi est vita actualis et qua vivit corpus, et ergo anima, quod solum actu vitalis. ad 2 [illegible] magis gratiam dixit magis: forma substantialis integra est forma, et actus [illegible], sive actus per partes, deinde magis: forma substantialis integra forma est actus operandi, sive actus per operationes, non magis. integra est prima operationis forma, ergo ipsius actus est actio, sive operatio ipsa, qua [illegible] ipsa anima forma est prima, sive actus [illegible]. at integra ergo forma substantialis [illegible] ipsa est [illegible] ipsa actus [illegible] magis, quae est prima [illegible] ad [illegible] subjecti [illegible] ordinari ad [illegible] alius subjecti: unde ordinare [illegible] ad aliquid quod est [illegible] subjecti. [illegible] assumptum esse [illegible] falsum [illegible] Thomistarum [illegible]: quia ut ipsi [illegible] clamant esse [illegible] operari: [illegible] substantia [illegible] ordinari [illegible] ad operationem, quae est accidens.

Argumentum 3°

aliqui ex [illegible] formula [illegible] de [illegible] magis [illegible] Thomistarum [illegible]: [illegible] effectus substantiales [illegible] accidentibus, et [illegible] accidentibus [illegible] causa immediata [illegible] effectus [illegible]: [illegible] effectus illos substantiales [illegible] immediate ab accidentibus tamquam a causa principali adaequata. [illegible] 1o: quod in terris [illegible] aurum, argentum, [illegible], et alia metalla, [illegible], et alia [illegible] extant [illegible], quae [illegible] hos effectus immediate [illegible]: causa immediate [illegible] et adaequata horum effectuum, exiunt qualitates aliquas [illegible] [illegible], et [illegible], et alia accidentia: nulla enim alia causa [illegible] [illegible], cui hos effectus attribuant. [illegible]

causa immediate productiva huius effectus substantialis extra mare, et talia,
quae intus alia subiecta supponit, cum necessitate effectus adscribitur. Secundo quod pro-
prius duobus modis vel effectus absque remota accenditur, quoniam extra
causa immediate productiva fuit ignis, non ipse ignis candelae, qui est absens
et distans: quod calor productus in speculo, ubi ad intensionem sufficientem per-
venit, accendit papyrum, productus adeo ignis. 40. videmus plura ex
seminibus pervenire, et ad vitam solo calore fovente ipsa semina [illegible],
etiam absente qualibet subiecta, quae possit eis illa communicare: quod solus ab illo
calore producuntur: quod etiam cernitur in animalculis illis, quae ex putrefacta materia
generantur.

Sed ex eadem huius argumento, sic absque tamen non [illegible] causa [illegible]
dicunt, quod ostenderunt, [illegible]: nos autem omnibus [illegible] nobis agemus
in effectibus productionis causa attribuamus. ideo ad tertium, dicimus, argumentum
gemmas, et alia metalla posse a sole effici, et calo ipso immediate tanquam
a causis principalibus talis [illegible] produci: quia licet a terra visceribus valde
distet sol, non tamen absque adeo remotus est, ut non possit ipsa terrae viscera suo
influxu, et activitate penetrare: et [illegible] desumpta est potest
quod sol tantae magnitudinis est, ut multoties excedat magnitudinem, altitudinem
et profunditatem ipsius terrae: unde mirum non est solis [illegible] suae activitatis
influxu: cum quod corpora absque [illegible] in plena [illegible]
luna illuminat, et [illegible]: quod si ita, [illegible] metalla [illegible]
tempore penetrari nocte, quod sol non illuminat terram: quae [illegible]
causa substantialis illorum? [illegible] nocte [illegible], [illegible], quod tempus [illegible]:
imo, et ipse sol [illegible] immittit, quod a sole [illegible], et
[illegible] interea [illegible]. ad [illegible], ignis subiectum [illegible]
et [illegible] est [illegible], a quibus [illegible]:
[illegible] dicimus etiam de [illegible]: quod non tollit ipsum etiam
calorem, et [illegible] tanquam causa [illegible] partialis ad [illegible] effectus
concurrere.

Ad [illegible] 10, [illegible] accendi absque ipsa candela immediate
[illegible] non, [illegible] activitatis [illegible] productus non solus calor, sed [illegible]

ignis in ligno, quod intra spheram suae actiuitatis, etiam si duobus, aut tribus digitis distent, comburit. Contra vero ex aliis: in uno casu id accidere, quod ignis candelae emittit extra, sicut efflat vaporem quendam sulphureum, et ignitum, qui ita lucidum quendam ignem producit, qui suis partibus in totum calefaciunt, et concurrunt: et hinc est, quod superior ignis fortius calefaciat, quam inferior pars flammae, propter vaporem illum sursum procedentem emissum. Ad 4um ergo ipsa rerum semina sunt ex quibus producuntur singula iuxta genus suum, quae cum seminibus ipsis inducta initio rerum Deus dedit, secundum genus videtur indicari. Nam ex ipsa rerum seminis adiuuante esse, et aliis causis naturalibus ad producendum subiecta viuentia. Unde non est causa imperfectior effectu, quia concurrit simul ad ipsa producenda viuentia cum causa altiori: quae sola est vitalis, non sit perfectior est vitale aeternum, aut saltem imperfectissime valeat. Si ergo viuentia perfectiora sunt non viuente; hoc intelligendum est operatione partialiter: nisi velis cum aliquibus asserere, Deum immediate concurrendo generare omnem causam particularem, et producere per se viuentia ad procreationem ... quia taliter viuentium generationes postulant; sed haec facile dicuntur, et male probantur.

Arguitur 4o contra eam

Dum cuicumque causae innatae quidem debet correspondere effectui aliquis specialis status; sed nulla datur specialis status in subiecto, qui possit correspondere accidenti quod accidentaliter sequitur cum ens causa in subiecto: ergo non concurrere sed ex subiecto ad productionem subiecti. Maior probatur inductione, et lumine pluries concurrentibus sed ut causis innatis quibus ad productionem vitalem creatis: in hac siquidem datur relatio, quae ... correspondent, et datur supernaturalis, quae lumini gloriae correspondet: ergo etiam cuicumque causae innatae dicendum est. Confirmatur: nec accidentia subiecti producentia, nec accidentia, quae sunt, aut producuntur in ligno, possunt concurrere subiecto producere in ligno: ergo sola subiecto potest concurrere aliquod subiectum. Probatur antecedens: Calor vero, qui reperitur in ligno ante productionem ignis statim cum productus fuerit ignis, perdatur ab illo: ergo hic calor nequit producere hanc formam ignis. Antecedens est certum: consequens probatur: quia alter ignis, et calor cum sibi inuicem causae, et effectus: si ergo calor ...

actione est effectivus, et per actionem ipsius producitur calor aeris: illud quod
aer producit quoad se per se: qui non est maximus Caloris existentis in
subiecto producente, sed Caloris existentis in passo ad producendum tales
ꝫ: utrumque si quidem est eiusdem speciei, et qualitas eiusdem, et aequalis
sed Calor existens in passo non producitur immediate subiecto igneo, sed qualis
existens in agente illa producitur.

Ad 2.^m distinguendo maiorem: cuiuslibet
Causa in aliquo genere, et per se requisita ad effectum debet correspondere
in effectu aliqua specialis habitudo, concedo maiorem: cuiuslibet Causa universali,
et per se non requisitae ad effectum, nego maiorem: et ideo sub distinctione, Causa univer-
salis et Causa per accidens, minime requisita per se ad effectum, quae in hoc nulla
datur specialis habitudo correspondens Causae universali nec ipsius actioni
asserenti, in ea, et tamen planum est Causa specialis in aliquo genere, et per se requisi-
ta ad actionem: unde nihil est mirum, quod careat in effectu specialis habitudo
cuilibet existens Causae. ad probationem nego assumptum. ad probationem eius partis secundo
assumptum, et nego Consequentiam: ad huius probationem asserenti non esse inconveniens, quod Causa
praecedens accidentalis concurrat cum effectu per se ipsius productionis: illa
enim concurrendo non est habens sine effectu per distinctam productionem: illa enim
effectus subiectiva producitur non productio sub Causa accidentalis, quod est
inconveniens iuxta superius dicta; ens ut illa concurrendo naturaliter, quia
subiectum est subiectum illius accidentis, sine quo subiecto tale accidens non
producitur per se sed in sua fictione. ad 3.^m, quod accidentia dependens subiecto
producentis, asserenti illa etiam producere plurima, et immediate effectus subiectivae
per se partiales etc.: Concedimus, quod accidentia possit dici a natura quod est producere
effectus, tamen est eiusdem habitus ad ipsius productionem. Quaeritur
sit Causa immediata productiva accidentis tamen in genere, tamen in extrinseco
subiecto.

Q. 2.ª

Quaeritur sit Causa immediata productiva accidentis ex in
proprio, tamen extraneo subiecto

Ostendimus Causam immediate productivam subiecto, nunc contendimus

notis erunt eaque immediate productibus accidentibus tum per priora, tum in extraneo subiecto. subiectum primum dicitur, quod scilicet ipsum primum operatur, subiectum immediate productionis operandi: extraneum autem, quod neque ipsum primum operatur, nec subiectum immediate primo operandi. Dicitur: subiectum est primum immediatum principium productionis accidentium, tum in primo, tum in extraneo subiecto quorundam per se probatur: quia est subiectum immediatum recipiens passiones, et proprietates, quae in ipsa subiecta recipiuntur: ergo in primo subiecto est subiectum immediate productivum accidentium. ad primum quae dicitur esse per passiones accidentales dilatari per emanationem a subiecto, quibus debent producere, probatur in aqua, quae si abagente calido, aqua calefacta separatur, in proprietates hispiditates paulatim revolat: ergo tamen subiectum illa imaginem alicuius aqua immediate producit. Confirmatur: quia nullum aliud datur principium, aquae productiva, et immediate producit: non enim ad Deum, sed ad qualitatem aliquam calidam, et nobis ignotam manumentum est. hoc confirmatur etiam quoad alia accidentia, quae non sunt passiones subiecti in anima, quae ipse producit immediate actus suos vitales intellectus et voluntatis.

Sed dicitur ex hominibus: agens producens hic producere etiam passiones, et proprietates suas, et eandem actionem: dicitur quod sicut sit proprietas actionum, et producentes sicut proprietas actionum: unde asserunt, hispiditatem imaginem produci illa actione agentis producentis aquam; illa quae actio permanet, etiam si proprietas illius destructa sit abagente calido igne; hoc enim reducit hispiditatem destructam iterum reluceret per illam eandem actionem agentis. Sed contra ut: quia singulis manet actionem agentis, et in manentibus immediate producta agente, sine dicitur sit tamen sicut causa: ergo si permanet actio, permanebit immediate productum illius immediate producit; sed hoc producit ut hispiditatem est destructa per [illegible] ergo actio illa producens ergo actio agentis non est realis, quae immediate est, tum passiones accidentales producit. Dato: quia implicat etiam dari aliam actionem actualem productionis sine termino producto; sed actio agentis producentis hic aquae et actualis producta hispiditas destructa ad contrarium ergo implicat manere talis actionis sine hispiditate, sed est manens hispiditas. ergo nec actio: scilicet actualis productionis sine termino producto dari, quod absurdum est.

Tamen per se si dantur quae [illegible]

sufficienter applicatus pro calefaciendo praeter impedimenta: ergo producit ariditatem in extremo subiecto. Antecedens probatur, quia ignis intense producit calorem, tanquam proprium: et sufficienter applicatus pro extremo ut ligno etiam producit calorem in quo nullam invenio repugnantiam: praeterea, cum ignis non producit [illegible] [illegible] caloris: unde non est causa naturalis [illegible] [illegible] quae [illegible] transeunter, et in alieno subiecto potest sibi producere ~~[illegible]~~ calorem [illegible]: si subiectum ignis in proprio potest producere, quare non etiam ariditatem [illegible] caloris?

Ad [illegible] dico, nego sequelam, potest aqua calida manens in [illegible] [illegible]: quia aqua calida sufficienter applicata manui: ergo potest producere in ea [illegible] frigiditatem [illegible] producere, potest manus in[illegible] quo calida, et manus [illegible]. [illegible] nam eadem sequela [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible] naturalis in aqua ad producendam [illegible] in manu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calore, [illegible] [illegible], [illegible] causa [illegible] [illegible] in [illegible] subiecto producere, quod in proprio subiecto non producit: [illegible] naturalis [illegible] [illegible], [illegible] in extremo subiecto producat, [illegible] [illegible] naturalis: [illegible] quia [illegible] ordinis naturalis operandi [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible], quia agat in proximum [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] subiecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de igne [illegible] calore [illegible] proprio [illegible], quia calorem in extremo subiecto [illegible] producere, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ordinis naturalis operandi agentibus naturalibus: potest quidem Deus [illegible] ignem ad producendum calorem [illegible] proprio, et [illegible], [illegible] ad producendum calorem in extremo subiecto: sicut potest supernaturaliter causa operari [illegible] quia agat in proximum.

Dico 2o: ariditas [illegible] sufficiens, et adaequata ad producendum ariditatem in extremo subiecto. Dixi in extremo subiecto, quia ariditas, quae operatur [illegible] [illegible] in proprio subiecto producere ariditatem [illegible] [illegible]: [illegible] operatur [illegible] [illegible] [illegible]; ariditas vero, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in proprio subiecto ariditatem producere, [illegible] sufficiens et adaequata, [illegible] [illegible] [illegible] ariditatem in [illegible] [illegible] producere potest [illegible] [illegible]

contra eandem prop. probatur ab experientia in aqua calida, quae ca-
lefacit manus [illegible]; sed calor ille resolvens in manu neque ab ipsa sulphure
aquae communicatur [illegible] calor existens in aqua
resolvendi [illegible] manifeste ex eo quod sulphur aquae [illegible] resolutiva
caloris, [illegible] qualitates frigiditatis [illegible] ad [illegible]
causae: semper [illegible] hoc argumentum [illegible]: ad [illegible] huius
[illegible], quae in aequalis talis resolutionis cum effectu resoluto [illegible]
[illegible] causa huius effectus; sed [illegible] calor [illegible] in aqua
resolvendi in manu applicata calor, qui in aequalis resolutionis cum calore in
manu resoluto: [illegible] calor existens in aqua est causa [illegible] caloris in manu
resolventi.

Dico 3o: sulphur, sal, et mercurius tanquam causae partiales [illegible]
[illegible] in [illegible], et in extremo sulphur resolvere. [illegible] resolutionis
[illegible] in [illegible] sulphur [illegible], et [illegible] mercurius
sal cum sulphure [illegible] ad [illegible] communicant resolutionem: quare
resolutionis [illegible] in extremo sulphur [illegible] in [illegible],
et calore applicato [illegible], et resolventibus [illegible] calor [illegible]
[illegible]: [illegible] duae causae [illegible], [illegible]
[illegible] ad effectum resolvendi, sed [illegible] applicatione resolvente effectus
[illegible] sulphur [illegible], et calor [illegible]
[illegible] causae [illegible] ad resolvendum calor [illegible] extremo
[illegible]: [illegible] sal [illegible] ad calorem resolutionis in extremo sulphure.
[illegible], [illegible] hanc causam partialem [illegible] in hoc [illegible]
partialis: calor [illegible] calores partiales causae, [illegible] sal cum sulphure
[illegible] ut ex dictis [illegible]. [illegible] nulla [illegible], quae [illegible]
[illegible] proponi [illegible], ea ex dictis [illegible] facile solvuntur. [illegible] de causa
[illegible] resolvente, dealbante, et [illegible]. [illegible] causa [illegible], et
dealbanti [illegible] examinat. [illegible]
et dubiis [illegible] solutis.

Dubium 7um

De causa [illegible], dealbanti, et [illegible]

Causae productivae, et conservativae munus, utrumque examinatur, explicatur utraque, et dubium incidens solvitur

Causa productiva illa est, quae communicat esse rei, quae nunquam extitit; conservativa illa dicitur, quae communicat esse rei, quae in instanti immediate ante existebat. Nomine autem productivae dicitur illa, quae res ponit in rerum natura, et immediate ante non fuerant in rerum natura, nec unquam ante fuerant in rerum natura. Conservativa autem dicitur illa, quae res, quae immediate ante erant in rerum natura, in rerum natura retinet. Ex his definitionibus utriusque causae, et actionis utriusque discrimen facile dignoscitur: observabis quod non posse dari actionem quae nec sit productiva nec conservativa [illegible], [illegible] [illegible] dabatur in actione productiva, quae non dat esse rei, quae nunquam extitit, nec rei, quae in instanti immediate ante in rerum natura existebat, sed rei quae aliquando in rerum natura extitit, sed immediate ante productionem non existebat: ut sequenti dicemus. Observabis secundo actionem quam [illegible] reproducere [illegible] non esse productivam, sed conservativam, [illegible] actionem nunquam posse [illegible] quod [illegible], quae semel extitit; [illegible] reproductio semper existit dat esse rei, quae in instanti immediate ante existebat; unde conservativa erit.

Observabis 3o discrimen inter utramque causam, et actionem non esse intrinsecum, sed extrinsecum ipsis entitatibus causarum, et actionum [illegible]. Patet quia discrimen inter utramque causam, et actionem est, quod productiva dat esse rei, quae nunquam extitit; et conservativa dat esse rei, quae immediate ante existebat; sed quod res immediate ante extiterit, vel nunquam extiterit est quid extrinsecum entitatibus ipsis utriusque causae, et actionis: ergo discrimen [illegible] utriusque, ut utraque est talis, est extrinsecum quantum

sicut rei adaequatae denominationis conservationis: quia causa est productiva rei adaequatae secundum denominationem quod dicit essentialiter quod ipsius esse nunquam antea extiterit; ita actio conservativa rei adaequatae secundum, et denominationem dicit essentialiter quod ipsius esse immediate ante extiterit: quod rei adaequatae secundum, et denominationem essentialiter distinctae sunt: et ultimo [illegible], quae differunt essentialiter aliis, et illud rei adaequatae secundum et denominationem: quia res secundum dicit essentialiter aliquid, quod rei non dicit essentialiter; sed quoad entitatem aliis, et illud non differunt: idem enim fuit et aliis, et illud est. Non conservatis ergo, eandem causam, eandem actionem [illegible] esse productionis, et conservationis. Si enim actio, per quam causa dat esse [illegible] continuare [illegible], et [illegible] instanti post productionem, eadem causa, eademque actio continuatur [illegible] esse productionis, actio conservationis: sicut idem esse [illegible] [illegible] instanti post [illegible] productionem [illegible] [illegible] [illegible] conservatur.

Repugnat hic [illegible] continuari esse productionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 Metaphysicae [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] productionis conservationis [illegible] [illegible]: esse [illegible] creaturae a causa [illegible] conservari potest [illegible] quia [illegible] esse creaturae in quolibet instanti dependent a Deo, [illegible] actio [illegible] solus aliquo productionis [illegible], [illegible] conservatur, videtur [illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse immediate [illegible] [illegible] [illegible] actionem [illegible] esse [illegible].

Rationes: [illegible] esse [illegible] illos quos per creationem productionis [illegible] [illegible] actionem Angelorum [illegible] [illegible] quia esse illis etiam conservantur per actionem creationis, [illegible] creatura [illegible] a causa creata, [illegible] Deo [illegible] actio conservativa esse per creationem productionis [illegible] [illegible] esse conservatur, idem est ac productionis [illegible] et causa eadem conservat ac productionem: [illegible] eadem [illegible] actio.

Dico 3.º plures [illegible] esse productionis a causis [illegible] [illegible] [illegible] Deo conservantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pluribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] creatis quae [illegible] [illegible] et conservant [illegible] [illegible] [illegible] causis: [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] causa creata, quae talis esse [illegible] conservatur per actionem [illegible] causa [illegible] Deus: [illegible] solus Deus conservat, conservatione, [illegible], [illegible] sicut per actionem [illegible] [illegible] esse, quod immediate ante habebat [illegible], [illegible] conservatione

[illegible]

multi hanc veri exerunt ex dictis supra, seu iis, praecipuè ex ista de qua
de conservatione mali in agrimus modo. Quod autem haec actio debeat esse diversa
ab ea, per quam fit productio talis effectus, probatur: quia actio, per quam fit productio
non erat actio conservativa, sed a causa increata, et a causa creata;
sed actio illa conservativa solum a causa increata provenit: ergo non est
eadem, sed realiter alia: utraque tamen est contrariae naturae, quia utraque absolute
naturae potest. Confirmatur exemplo in calore, quem conservat in aqua adhuc
existente, imo, et extincto igne, quo fit productio talis caloris; ideoque
a solo Deo conservatur ille calor in aqua: sicut idem evenit in impulsu
illo, sive impetu, quem imprimunt lapidi, quo sursum fertur, quia tamen
recedente hoc, quem principaliter lapidi communicat: tamen a Deo solus conservat
ille impulsus brevi illo tempore, quo durat.

Sed dices: si Deus se
solo conservaret calorem in aqua, quo separato, aut extincto igne
per productionem caloris in aqua talis calor semper conservaret; sed hoc dari ex-
perientia, nec paulatim minuatur calor ille, et tandem omnino desinat: ergo.
Respondeo negando sequelam: quia Deus in conservatione illius caloris supplet defectum ignis;
sed si ignis semper adesset, semper duraret calor in aqua: ergo si Deus
semper adest et adesset semper, duraret semper calor si a Deo solo conservabatur.
Respondeo negando majorem: ad probationem distinguo majorem: Deus in conservatione
illius caloris supplet defectum ignis quoad esse, concedo; quoad aliquid, nego. Deus
conservat illum calorem, quamdiu non concurrunt aliae causae naturales universales,
et particulares, ut recipitur a Deo talis calor: non enim Deus conservat effectus,
quos Deus per se producit, sed quos naturales et particulares Creaturae efficiunt, et causae
conservatio: ergo separato igne et ... frigiditas paulatim ... aqua
frigiditas ... expellit naturalem calorem a suo subjecto: et sic causa naturalis par-
ticulares, quae tenet Deus a conservatione caloris ... concurrentes. ...
... paulatim subtrahendo concursum, ... frigiditas totum calorem
expellit, et Deus absolute cessat a conservatione: ... Deus quoad
... ad se tenet ... adhuc ... particulares: ... in

immutaret, ne aqua [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible]; et [illegible] ad producendas [illegible] qualitates [illegible]
tione caloris.

Dices obiectio: quod si separata una causa naturali, quae conservans esset, supponatur alia causa superior naturali causae [illegible] esset conservatio, et [illegible] Deus: ac si separato [illegible] ab aqua, supponatur sol, [illegible] aliis [illegible], aut calorem [illegible]; [illegible] causae [illegible] optime conservare calorem in aqua. [illegible] est manifesta: quia causae superiores sunt aptae ad [illegible] calorem [illegible]: [illegible] ad conservandum, sicut ad [illegible], cum non requiratur maior virtus ad conservandum, quam ad [illegible] ut [illegible] docemus. Respondeo: quia Deus [illegible] conservat esset [illegible] quae desit causa superior; id tamen accideret causa superior [illegible] conservare, et non a solo Deo.

Resp. 2o: illud esse verum quia ab [illegible] causis a quibus [illegible] conservantur, et quae ab alia causa [illegible] naturali conservari. [illegible] quoad [illegible] in calore [illegible] aliquo [illegible], et in aliis accidentibus, quae [illegible], et [illegible] causarum [illegible] [illegible]. [illegible] in aliis accidentibus, quae [illegible]: accidentia [illegible] eucharistica extra subiectum panis [illegible] conservari naturaliter [illegible] conservata [illegible] in aere [illegible] conservari, ac [illegible] accidentia [illegible] a quibus [illegible], et [illegible] dependent in sua conservatione, ac [illegible] [illegible] [illegible] conservari possunt naturaliter. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conservatio [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse in [illegible], [illegible] causa [illegible], aut non [illegible] esse [illegible] [illegible] Deo conservari [illegible] alia causa [illegible] esse [illegible] conservare [illegible], [illegible] esse [illegible], ac causa [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] Deo, [illegible] causa [illegible] [illegible] conservat. [illegible] [illegible] requiritur virtus ad [illegible], quam ad conservandum esse.

Q. 2a

Utrum maior virtus requiratur ad producendum quam ad conservandum effectum

Aliqui, quos refert, et impugnat Suar. [illegible] physicorum illa 4o et 3o affirmant, maiorem virtutem, ac fortiorem influxum requiri ex parte causae ad producendum effectum, quam ad illum conservandum, innitentes cum pluribus aliis, et praesertim [illegible] physicorum [illegible] [illegible] dicant. Ex his asserimus 1o: ceteris paribus eandem virtutem requiri et sufficere ad producendum effectum, ac ad illum conservandum. Dicitur ceteris paribus, hoc est, posito eodem passo, et eodem modo dispositio, eodem impedimento, et cetera [illegible], aut deinde, ita ad productionem, quam ad conservationem effectus [illegible] quia eadem omnino effectum, quem producit, ac quem conservat: ergo eadem virtus sufficit ad producendum, ac ad conservandum effectum. Antecedens probatur, loquendo de conservatione quae est eadem actione manente eundem influxum postulat ut sit in 2o instanti, ac ut existat in 1o: eodem quippe influxu indiget, et eque dependet in 2o instanti a causa, ac in 1o: ergo eadem virtus, quae sufficit ad illum conservandum, sufficit ad illum producendum.

Probatur 2o quod effectus numquam ante existens non requirit maiorem resistentiam ex parte illius ut primo illi conferatur esse, quam ante iam existens: ergo non requiritur maior virtus, fortior influxus ut effectus producatur, quam ut conservetur. Consequentia est manifesta. Antecedens probatur: quia ex parte effectus non datur resistentia ut primo, illius [illegible] existentiam supponit, et dispositio [illegible], impedimentum quod non datur: ergo ceteris paribus, hoc est, si eaedem dispositiones passi, et impedimenta eque remota sint, non dabitur ex parte effectus maior resistentia, ut producatur, quam ut conservetur; [illegible] nulla. Probatur hoc ex parte actionis: eadem actio, qua producitur effectus conservat in instanti sequenti eundem effectum, et eque influit in effectum in 1o, ac in 2o instanti; illi quippe, ut [illegible], [illegible] [illegible] ante existenti, aut numquam existenti: ergo ex parte causae illa eadem virtus, quae ad conservandum effectum sufficit, sufficit ad producendum. Confirmatur a paritate

Tigur.

Ad Dices 2o. ro: gelu ro resolutum calor aliquis in aqua re-
solvit maiori virtute, quam ea, qua conservat existentem ignem eo de Deo:
quod. ans. probatur ro, quia gelu resolutum calor aliquis in aqua dat concursum ignis
et concursum Dei; et gelu a solo Deo conservatum, solus dat concursum Dei; ideo maior virtus
est concursus utriusque, quam concursus solius Dei: quod. probatur ro est ans: quia stante concursu
ignis, quo resolvitur calor in aqua, haec non poterat inter frigiditatem resolvere
consumendo calorem; sed gelu a solo Deo conservatum, potest aqua inter frigiditatem resol-
vere consumendo calorem: quod tunc calor maiori virtute ro resolvit, quam ille
qua a solo Deo conservatur.

Probatur hoc et alia argumenta concurrunt contra
causa, quod, per accidens tamen, requirit maiorem virtutem ad ro resolvendum, quam ad
conservandum effectum: e contra vero, quod, per accidens tamen, maiorem requirit virtutem
ad conservandum, quam ad ro resolvendum effectum. Dicitur hoc quando ipse resolvitur
fit in corpore confuso contrariis qualitatibus ad ro resolutionem eius, quae qualitates ad
resolutionem concurrendo, et expellendo sunt; non tamen ad conservationem, cum in conser-
vantibus conservationem tales qualitates contrariae non ultra reperiantur in corpore.
Sit in exemplum ignis calidus et humidus, in quo introducitur reguat frigiditas
ignis nisi cumulando, et expellendo prius contrarias illas qualitates, quae resis-
tunt resolutioni ignis: cuius maior assistentia dat ex parte post, maior fabrica
quam maiorem ex parte agentis requirant; sed tamen ignem introductum in corpus, maior
quidem conatur conservare ignem in illo, cuius ergo non datur assistentia contrariis conce-
dendi: quod per accidens evenire potest, maiorem virtutem requiri ad ro resolvendum, quam ad
conservandum effectum non contrariis.

Ea post tibi probari potest: neque si agens contrariis
accedat ad expellendum oportet frigus quod ro resolutum fuit a suo contrario, debet
agens naturaliter conservare fortiorem concursum impendere ad retinendum suum contra-
rium contrario: quod tunc per accidens robustiorem influxum requirat ad conservandum
frigus, quam ad illud ro resolvendum.

Dixi hoc per accidens requiri; quia tamen

per se absolute ni entis tales requirant ex parte causae virtutem superiorem et actionem adaequatam ad [illegible] talem effectum, sicut creatio, conservatio in instanti suae existentiae; et quia processus per accidens ad effectum, quia sane est resolutionis depositionis alterius damus connivendum impositum, scilicet sequendum dat[illegible] connivendum effectum resoluti [illegible]: praeterea generaliter (ut philosophi, et superiore loquendo sunt) illa maior virtus non est ad effectum ipsum resolvendum aut dealbandum; sed ad expellendum contrarias ejus praeexistentias, scilicet ad impediendum activitatem superioris contrarii. Sicut ad instantis illius qui [illegible] dictam [illegible], numerus declinendo [illegible] in eiusque [illegible] de virtute [illegible] dum tum arguendo: et ideo: quando resolvit calor in aqua alisque [illegible] impendit virtutem, sicut influxus communis existentiae aquae [illegible] suas proprietates nullis dealbare, et ideo resolvere tamen possibilis nullis: at eius absolute dealbat calor, et dealbat illam Deus per influxum communis existentiae, et [illegible] aqua, sed per omnes aquae suas nullas proprietates resolutionis: et quod tunc Deus existentiam dando, sicut [illegible] calori resolutione [illegible], quod si Deus existentiam vellet aquae cum suis proprietatibus resolvere ipse [illegible] maiorem virtutem, et influxum [illegible] ad dealbationem, ac fuit virtus, et influxus [illegible] ad [illegible] calorem resolutionis. Sed Deus ad [illegible] quod elevat ponderis per terminos [illegible] elevat, et operatur in ultima terminos [illegible], quam in primo: quia maior requiritur virtus ad dealbandum effectum [illegible] elevationis, quam ad resolvendum effectum [illegible]. [illegible], et [illegible] eadem quippe virtute in [illegible] instanti elevat ponderis, quam [illegible] terminos; [illegible] causa ex continuata operatione, quae [illegible] ex limitatione virtutis, quae in agendo [illegible] ut [illegible]: quia [illegible] pro accidente [illegible] pluries [illegible] ad studendi labores incumbat.

Dices 3o. [illegible] virtus [illegible] resolvendi [illegible], et [illegible] eas [illegible] Dei. [illegible] dealbat [illegible] causa, scilicet absoluto, scilicet [illegible] virtute: quia maior virtus per se [illegible] ad [illegible], et [illegible] resolvunt, quam et dealbent. [illegible], Deus in dealbatione illorum [illegible] omnium

Causae particularis, supplere defectus causae secundae, quando [illegible] concurrere tenetur influxu in [illegible] [illegible], ac eorum influxum, quem a Deo sub [illegible], et causis secundis [illegible] [illegible]: quod [illegible] [illegible] voluntatis, et [illegible] [illegible] Deus [illegible] influxu, quem [illegible] ille, qui [illegible] a causa secunda [illegible]: [illegible] [illegible] Dei, et particularis causae; [illegible] [illegible] [illegible] Dei, [illegible] quod Deus [illegible] tanquam causa particularis [illegible] [illegible], [illegible] Deo [illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus defectus causae secundae [illegible] ad causam particularem: [illegible] [illegible] causae [illegible] [illegible] effectus [illegible] a causa secunda, [illegible] effectus [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] causis [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo; [illegible] [illegible] [illegible] causae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de causa reproductiva, ejusque virtute, et actione

Q. 2a

De Causa reproductiva, ejusque Virtute, et actione

Causa reproductiva effectus illa est, quae iterat eo effectum, qui ante aliquando extitit et destructus fuit. Talis causa tali virtute donatur, ut magis impossibilis [illegible] [illegible], et [illegible], et [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible], et mortuorum resurrectionem [illegible]: [illegible] [illegible] Athenienses [illegible] Apostolus Paulus resurrectionem mortuorum annuntiantis [illegible], [illegible] [illegible] Paulo; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pythagoricis [illegible] ad [illegible] [illegible] reproductionem [illegible] [illegible] transmigrationem animarum [illegible] in alia corpora [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] ab Ecclesia damnati [illegible] pluribus [illegible] [illegible] [illegible] Catholicos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 44 [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] reproductionem [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Divinae virtutis [illegible] [illegible] [illegible] Catholici. [illegible] [illegible], [illegible] reproductionem [illegible] [illegible] [illegible] Divinae virtuti; [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Boyus, et alii, quos sequitur Arriaga hic. alii asserunt, causam non esse sufficientem omnino ad rursus dare ad effectum destructi reproductionem; defectu modo non reproducere eundem effectum, eo quod deberet Deus non deberet cooperari cum ad reproductionem effectus sel destructi. Ita nonnulli aliqui apud Suarez to. 20 metaphysicae disp. 22 s. 3 seq: quos sequuntur Hurtado, Oviedo, et alii Recentiores. Demum alii apud eundem Suarez docent, dari defectus reproductionem effectuum eorundem.

Hoc inter tot dicendum videtur, eo, quod requiritur maior virtus ex parte causae ad reproducendum effectum, quam ad producendum: unde eadem quoad entitatem causa habebit virtutem naturalem post effectum destructum reproducere. quod dicitur de effectu absoluto, et quia non est alligatus huic determinato tempori, quales est duratio pro omni hac destructi, omnino elevante duratione est omnis effectus a re elevante, et tempore. Probatur; quia ex parte causae eadem praedeterminatio effectus, et ex parte effectus eadem non repugnantia est, ergo et destructus sit, ac erat, antequam producatur effectus: ergo eadem virtus, quae ex parte causae sufficit ad producendum effectum, sufficit ad illum reproducendum. Antecedens est certum: nam tam possibile est effectus, postquam destructus est, ac possibile, antequam produceretur: eadem causa quoad virtutem manet etiam post eius productionem effectus. Consequentia autem probatur: quia aeque falsum aut destructum productum est effectus, qui modo non est, licet extiterit aliquando, aut numquam extiterit: nulla enim maior, aut minor repugnantia oritur in effectu, qui modo non est, ex eo quod aliquando extiterit: ergo eadem virtus, quae in causa sufficiens est ad producendum effectum, sufficit ad illum reproducendum.

Confirmatur ex dictis: eadem virtus sufficit ad producendum effectum, ac ad conservandum effectum: ergo et ad reproducendum effectum. Probatur consequentia, quia minus laborat causa in pendendo influxum per instans ad reproductionem effectus, et deinde transacto ora iterum influere, et reproducere eundem effectum, quam si per eius integram eundem conservaret effectum: ergo sicut per eandem virtutem causa conservat post effectum per totum, poterit per eandem virtutem illum reproducere, etiam si aliquo tempore

destruetur sit: Probatur 2o: quia licet virtus causae conservandi effectum exhauriatur per ejus conservationem, adhuc potest effectum reproducere alia causa, quae potuit illum conservare, et non conservavit; sed tunc reproduceret effectum per eandem virtutem, per quam poterat illum conservare: Confirmatur 3o: Deus complectens ad pessime potest sua virtute naturali conservare Antichristum, qui nunquam existit: ergo et potest conservare per eandem virtutem Adamum, qui jam existit, et destructus est. Probatur: quia utriusque compositum possibile est, utriusque species, ex quo non repugnant existere, ex quo non existerint [illegible]: ergo per eandem virtutem potest reproducere Adamum sive destructum. Denique dictum nil momenti continet [illegible]: nullus enim est ordo essentialis prioritatis et naturae causarum, et effectuum assignandarum.

Dicendum 2o:

reproductio effectus talis supernaturalis est possibilis, seu communicata per virtutem divinam, sive talis effectus sit destructus reproducendus, seu communicatur etiam per causas naturales eundem effectum, qui destructus fuerit, iterum producere. Haec ea de causa facile deducitur: Et quoad primam partem vera est fide Christiana resurrectionis mortuorum docente. Quoad 2am partem probatur: quia non repugnat, neque ex parte causae naturalis, cum eadem supponat virtutem, quoad entitatem, et productivam; neque ex parte actionis, cum sit eadem, seu alia diversa actio naturalis quoad entitatem potest effectum sic destructum producere neque ex parte effectus, quia nec in effectu aliquid [illegible] inconvenientium [illegible], [illegible] aliquid [illegible] simpliciter [illegible]: ergo nulla repugnantia ostenditur, propter quam supernaturalis talis idem numero effectus reproduci neguat: ergo reproductio effectus talis supernaturalis possibilis est.

Dico praeterea ultimo, et

separatim [illegible] naturalis possibilis reproductio [illegible] effectus. Itaque, an naturali, et nullo interveniente miraculo possint effectus causari, sicut destructi iterum a causis naturalibus produci [illegible] philosophi: Cum diximus eandem naturalis quoad entitatem virtutem supponi in causa ad reproductionem, atque ad productionem, dubitari [illegible], num idem numero effectus, qui destructus est, iterum producatur

aut praeservari possit per easdem causas, aut aliquas tales, quin in hoc aliquas ne leges expressiores rerum naturae infringant, aut Divinas aliquod decretum dispensat, dum iterum praeservando effectus sed destructo, atque duo tituli, per quos solum quoad nos suppositi sint effectus indiferentes praeelusio? Sic, omnis eadem numero sint lux praeelusa hodie in hoc aere oculi ac ea lux, quae heri ab eodem sole in hoc eodem aere praelusa fuerit? Nunquid idem numero calor sit, qui nunc ab hoc igne in manu mea praeluit, ac qui dimidia ab hinc hora praelusus fuit, et defecit? Ex mihi absque probatione dicunt continent his, et Theologi, effectus sed destructus numquam iterum praeservari non natura absque miraculo praeclusi; proinde praeclusionis effectus esse talis quoad nos supernaturales per transubstantiationis praeclusionem. Videatur Suarez tractatu de 20 in 3 p. disputatione 44 sectione 2 numero 22 praecipue numero 30 et infra, et Dionysiola differentiae istiusmodi quid potius ex hinc supponi, quod placet.

Ipsum

Data Suarez tomo 10 metaphysicas disputatione 5 a se 9 paragrapho 10 opinione tamen probationes hoc esse, solum quod dixi videlicet praeelusionis, nobis esse praeclusio individuum, et in praeclusi eundem effectus natura ex pertinentia quadam, quia haec videtur inquit, magis decentiam in operatione, ut supra demum exprimant a Deo ad nostros effectus, sed autem eumdem mea doctrinam Suarez paulo ante eodem paragrapho dicentis hunc omnis dicendum in loco praedicto (de tractatu de 20 in 3 p.) quae in re difficultas, et distinctione dicendum quod non satisfacit, neque omnino etiam se voluerit; imo hoc ipsum, quod ratione opinionis tribuere videtur posse satis fundari, aut explicari videri in primis est, et rationis facimus nulla clara fundamentum res potest dicendo sit naturaliter impossibilis praeelusio effectus.

Dixerunt alii, quorum ipse Suarez idem sequitur ad decretum divinum dum revocando causas sui ad effectus destructi iteratae praeclusionis, proinde esse naturaliter impossibilem praeclusionem effectus, quia infringeret divinum decretum de revocando suo ad nostros effectus eas causas etc. aut in eodem Suarez paragrapho 8 eiusdem de 9: sed inquiunt mundo ab huius sua tali ante hac causas

ex hoc uno quamvis sint diversa, ex tali diversitate, aut voluntas Dei mutationem [illegible]: immediata proximus [illegible], ex ea ostendi in proposito, nisi ex aliquibus praedictis notabiliter dubium. praeterea [illegible] Suarez hoc toto statu [illegible], [illegible] de [illegible] Dei non videt satis [illegible], aliquam difficultatem [illegible] liberum Dei [illegible]: [illegible] de [illegible] hoc [illegible] ad intelligendum [illegible] Dei.

Secundo [illegible] adamantem [illegible] pulchritudinem universi [illegible]; quod [illegible] pulchritudinem universi [illegible], nec effectus [illegible] producere; [illegible] pulchritudo universi [illegible] in varietate individuorum, [illegible] effectuum productione. sed ergo [illegible] pulchritudinis addit universo [illegible], qui numquam existit, quam [illegible] qui aliquando existit, et [illegible] productio, et [illegible] de aliis effectibus [illegible] eiusdem speciei [illegible]. ergo pulchritudo universi [illegible] in multiplicitate individuorum, eorundem specierum multiplicitate [illegible] in multitudine individuorum, sed in specierum multiplicitate [illegible]. et [illegible] si pulchritudo universi [illegible] in varietate effectuum, ubi non datur varietas [illegible], non augebitur pulchritudo; sed sunt individua eiusdem speciei non dat varietatem, nec [illegible], sed solum species [illegible] multiplicitatem specierum, non autem individuorum [illegible] aliorum multiplicitas conquirunt ad pulchritudinem universi. [illegible] ergo [illegible] pulchritudinem universi, [illegible] esse [illegible] aeterno [illegible], [illegible] pulchritudinis [illegible] effectus, qui [illegible] existit, et [illegible], hodie [illegible] [illegible], et sic in [illegible].

Ut [illegible] maneat [illegible] hac [illegible] aliquando [illegible] operamur: [illegible] mihi [illegible], hoc [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] semper [illegible], et [illegible] supernaturalis [illegible] supernaturalis, et non [illegible] hoc ex [illegible] [illegible], et [illegible] statum [illegible] statum: deinde [illegible] [illegible], sive [illegible] in instanti [illegible] [illegible] [illegible], hoc est, [illegible]

[illegible] praeparationes in utero matris neque dispositiones ad aliquas [illegible] influxiones.
Constat mihi 2o: de facto nec nati plures [illegible] [illegible] ad [illegible] con=
clusiones, [illegible] nullus [illegible] qui [illegible], [illegible] in [illegible]
ac agentibus naturalibus [illegible]: [illegible] [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible]
a Deo, scilicet caelo, scilicet inferno, ubi Divinae [illegible] [illegible] [illegible]
iuxta eorum merita, scilicet demerita: alii [illegible], qui [illegible] [illegible]
et salvari, [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], et damnati, aut
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dogmata, et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]=
me [illegible] [illegible] Divinae [illegible] [illegible] eorum numero [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible], et [illegible].

Constat mihi 3o:
[illegible], et [illegible] miraculis [illegible] vix potest [illegible] numero
[illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] agentibus naturalibus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sine miraculo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] in matris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numero [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ita. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]
naturalibus, nec ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex eo quod a Deo [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Constat mihi
4o: nullum [illegible], fundamentum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: nec [illegible] [illegible] ad [illegible] de facto [illegible], aut [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
numero [illegible], qui hodie in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

fuit, an sit hic eodem numero lux quae hodie in hoc tempore aere illo producitur, ac quae heri producta fuit, et occidente sole desinit: an sit eodem numero fragor, qui nunc in hoc pabulo producitur aliquando, ac qui ante quadriennium in hoc eodem pabulo productus fuit et destructus flante vento: an sit hic numero actus videndi, quo video parietem nunc, ac ille, quo heri ab iisdem instantibus parietem videbam, et desinit, quia per aliquod instans oculos clausi, et ab actu videndi parietem cessavi: an sit idem numero actus fidei, quo hodie mysterium Trinitatis credo, ac ille, quo heri de eo mysterio olim motibus credidi: quia neque fuerunt hodie motibus ad credendum alius actus, et ipse numero distinctus, neque ad credendum eodem numero actus, ut ipse producitur nunc in nobis motibus hoc cum idem [illegible] liberatus quidem sit agens; an stella eclipsis praeteritae, aut impossibilis? Solvuntur quae praecedentissime per verbis [illegible]. Disputatio 8a de causa finali, et exemplari quaestio 1a de causa finali ejusque divisionibus, causalitate et effectibus. Quaestio definitio divisioque causae finalis, et ejus aliquot quae expediuntur

Disputatio 8a

De causa finali, et exemplari

Quaestio 1a

De causa finali ejusque divisionibus causalitate et effectibus

Quaestio [illegible]

Definitio divisioque causae finalis, et ejus aliquae quae expediuntur

Definitur ab Aristotele finis in secundo Physicorum textu 30 hoc modo est id, cujus gratia, ut deambulandi sanitas. Ubi nomine [illegible] loquitur [illegible]: finis est cujus gratia caetera fiunt, quae definitio in scholis [illegible], bene explicata omnes admittunt. Nos autem confusionem tollimus, qua hic aliqui laborant, confundentes causam finalem cum obiecto [illegible] motivo, [illegible] aliquid sit: quod enim quis elargitur eleemosynam propter Deum, aut eum propter Deum summum diligit [illegible] de peccatis,

tum Deus non est finis illorum actuum, sed motibus. Proinde sic expono textum dictis. Causa finalis illa est propter quam agens aliquid operari debet per finem aliquid, cuius consecutio intenditur, et propter quam ponitur actionis conjunctae voluntati per liberum arbitrium a voluntate procedentium voluntarium media, quae ex ipsis intus conspirant ad finem consecutionis perennissimus beatitudo, quae proposita voluntati ut bonum consequibile movet voluntatem ad Divina praecepta exequenda, exercendaque bona opera propter beatitudinis consecutionem: tum beatitudo est finis, quae propter se amatur et intenditur; bona autem opera sunt media, quae propter aliud sunt propter beatitudinis consecutionem exercentur.

Dividitur 2o finis in finem quo, et finem cui: ille, est cuius consecutionem intendimus; hic autem persona illa, sive suppositum in cuius commodum bonum aliquod intendimus: sic avarus pecunia, qui observantem consecutionem medium consulit, verum finem, et potiorem amorem habent: in quo casu sanitas est finis quo; ipse autem aeger est finis cui. nam sibi amat sanitatis bonum. audias hic ab aliquibus etiam finem quo quid est ipsa possessio sive usus, quo bonum intentum possidetur: sic visio beatifica dicitur finis quo qua visione possidemus Deum summum bonum. 3o dividitur finis in ultimum, et non ultimum: ultimum finem dicunt illum, ad quem alia ordinantur, ipse tamen ad nihil aliud ordinatur: non ultimum dicunt illum qui ad alium finem ordinatur: ut studio Philosophiae, et ad Philosophiam capessendam libros emo, calamos ad scribendum aptos, praeceptores ausculto, illique [illegible] in Philosophia perdiscenda, sed intendo per Philosophiam [illegible], honores, divitias consequi: in hoc casu divitiae, et honores sunt finis ultimus, Philosophia autem non ultimus: quia ad illam capessendam adhibeo media: sed illa ad alium finem ordinatur. hic quaeres, num finis non ultimus sit proprie finis? negant Scotistae Becanus, et alii: affirmant saniores cum ipso Philosophiae [illegible], Olviega, et alii, quibus subscribo: nam finis non ultimus sunt etiam proprie finis, quia propter Philosophiam consequendam exigua media proportionata ordinantur

haec mutua ad illius consecutionem; sed per alios actus ordinatos ex his ad
sequendum finem: potest ergo dici propriae finis tum alicuius medii
dici, quod tum alterius ultimi finis ut medium eligit. Sed non consequitur
impetrari ultimo.

Dubitabis 2o: num causa finalis sit vera et
propria causa physica? Quo medium ex suis dictis, eius causam intrinsece
et intentionalem distinximus. Et nota: quod causa finalis non producit pro-
prie suos effectus per propriam causalitatem absolutam producentis. Sed enim movet
realiter ipsa causa finalis, quod dans [illegible] effectus, ad quos producendum
movet intentionaliter per cognitionem, et amorem [illegible]: quod non physica et propria
causa, sed intentionalis, et metaphorica per quandam analogiam ad causam
realem, et propriam. Hic notabis: aliud esse, vere movere causam finalem
ad sui consecutionem, hoc est, absolute [illegible]; aliud esse, causare vere et proprie
effectus: primum convenit causae finali: unde potest dici vera causa, quatenus
vera causa movet causam efficientem; secundum non convenit causae finali, quia causa
realiter non exercet propriae causalitatem [illegible], sed solum intentionalem, non realem.

Dubitabis 3o:
an finis cui, sive persona illa, cui bonum finis intenditur ab amante,
ut sanitatis, sit propriae finis, scilicet ille finis qui? aliqui res-
ponderunt finem cui esse propriae finem, sed solum finem cui per aliam
[illegible] [illegible], solum finem qui est propriae finis, finem autem cui esse propriae
finem per motionem realem voluntatis ad amorem finis qui. [illegible] resolutio
ex definitione causae finalis: finis propriae dicitur ille propter quem consequendum
aliquid fit, sed solum propter consequendum finem qui fiunt, et ponuntur media;
non autem propter consequendum finem cui: ergo solum finis qui propriae finis. Dices:
sanitatem ego non amarem absque [illegible] propter corpus, sed propter ipsum corpus,
qui est finis cui, et magis amat corpus [illegible], quam sanitatem [illegible],
quae est finis qui, ut est certum: ergo finis cui magis propriae finis est, quam finis
qui. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: quod [illegible] amat sanitatem propter
corpus; sed non propter corpus [illegible], sed propter se tanquam [illegible]

intendendi sanitatem ut sibi bonum: ergo amat se propter amorem
proprie summi: quod enim amatur proprie ut summum, amatur ut [illegible],
quo pacto filius amat sanitatem, quae est summum quid. Quaeritur quaenam virtus
motiva summi tum in actu primo, tum in actu secundo

Quaestio

Quaenam sit virtus motiva summi tum in actu primo
tum in actu secundo

Certum quidem est, bonitatem summi principaliter movere voluntatem
ad sui amorem, et ad ponenda media propter sui executionem,
requiri tamen cognitionem praeviam bonitatis obiecti. Quamvis est certum, humanitatem
summi non debere movere ex bonitate reali, et posse movere, ut satis
esse bonitatem apparentem, et existimatam requisitam, licet sit improbabilis
et inadequata, qualis ex falso existimatur virtus; illa bonitas adae-
quata, et eminenter praeponit illam ut assequibilem, potest movere voluntatem
ad ponenda media propter illius executionem. Nunc autem est dubium,
quo modo sit requisita cognitio, an ut ratio formalis, sive adaequata
sive inadequata motiva summi, an ut mera conditio applicans vo-
luntati, sive illi proponens bonitatem summi, cuius executio intenditur.
Pater Suarez disputatione 23 de actibus humanis sectione prima, numero 36 docet, cognitionem
esse solum conditionem, sine qua non, ut praecipue movens voluntatem ad amorem summi.
Ita etiam docet [illegible] disputatione 8a philosophiae [illegible] [illegible], ubi statuit, virtu-
tem motivam summi esse solum [illegible] bonitatis obiecti: oppositum docent
[illegible] apud utrumque [illegible].

Dicendum est, vel bonitatis
obiecti cognitae esse virtutem, sive adaequatam motivam summi, [illegible]
cognitionem esse neque adaequatam, neque inadequatam virtutem, et rationem formalem mo-
tivam. Ratio est, quia illa est virtus adaequata et ratio
formalis motiva summi, quae trahit actum voluntatis, et cuius executio inten-
ditur ponendo media propter se; sed sola bonitas obiecti cogniti est quae
trahit actum amoris, et cuius executio per media intenditur a voluntate:

quod ista bonitas obiecti est vera, et realis adequata motiva causa fi-
nalis mox excludendo cognitionem a ratione motiva finis, tum adequata,
tum inadequata: quia cognitio ipsa obiectiva non habet actum amoris,
neque mediate quomodo [illegible] ipsius cognitionis [illegible] alterius videtur: quod neque adequata
neque inadequata ratio motiva finis est ipsa cognitio. Confirmatur: quod
elicit voluntatem actum volitionis est ratio finalis motiva finis; sed solum
elicit voluntatem actum volitionis bonitas finis, et non cognitio: quod.

Dicendum
2o: finis actualiter movens dicitur vi sua cognitus tanquam conditio qua
actualiter movet, sive tanquam causalitas intentionalis. Hoc 2o probatur quia
dicendum est finis actualiter movens dicitur id quod movet, et id medio quo
movet tanquam conditio qua movendi; sed hoc ipsa cognitio per quam propo-
nitur voluntati bonitas obiecti movens ut quid: quod dicitur cognitio tanquam cau-
salitas intentionalis, et conditio finalis qua movendi. Confirmatur hoc 2o: quia
bonitas actualiter movens est bonitas cognita; sed bonitas cognita dicitur
cognitio effective; ipsa significando desiderate, vel clare bonitas cognita,
vel bonitas movens actu: quod bonitas finis actu movens dicitur effective
cognitio. 2o: quia bonitas actu movens aliquid dicitur praeter bonitatem movente
movere: hoc nihil est aliud, quam ipsa cognitio, per quam proxime movet vo-
luntatem ad amorem: quod.

Sed Divus Augustinus, et plures [illegible] de
gloria absoluta, voluntatem [illegible], nulla praecedente finis cognitione:
quod non constituit cognitio finis actu moventem. Respondeo, quod in illa [illegible], si [illegible]
voluntas [illegible] absque cognitione finis, non moveret voluntatem sine illa
actualiter movente actum amoris: non enim [illegible] dari [illegible] de potentia absoluta
movens actualiter sine actuali motione, sive conditione qua finis movet
[illegible]

Sed obiicies 2o: tum dicitur bonum non movere voluntatem proxime
ut bonum, sed ut bonum cognitum: quod movet ipsa cognitio [illegible]: quamquam
movere bonum ut cognitum, quam movet id, per quod [illegible] cognitum.

Confirmatur 10.

Q.^{ne} [illegible] ex ... illa [illegible] et non [illegible] motiva finis, quia sola gratia, et ablato quocumque alio fine moueret quia ablato fine non mouet; sed posita sola cognitione bonitatis, et quocumque alio ablato fine mouet, et [illegible] ... finis sola cognitio est. Q.^{ne} [illegible] quia bonitas ... et falsa ... sepe mouet ad suum amorem; sed non mouet ... realis bonitatis, ergo ... quod solum mouet ... est cognitio; sed haec est cognitio ... est cognitio ... imaginati ... boni, ... bonum ... ergo sola cognitio ... est ... finalis motiva.

Ad ... [illegible] ... ergo ipsa cognitio mouet ... non ... mouet ... [illegible] ... quae ... causa ... ipsa cognitio non mouet ad sui amorem, nec ipsa cognitio a voluntate ... ergo non est ... mouens ... et quae ... tenuis magis, et ... minus: posita sola cognitione bonitatis, finis mouet ... cognita ... non minus: ... magis; posita sola cognitione ... alia bonitas vera, et realis, ad ... bonitas falsa apparens, quae ... cognitione: talis bonitas apparens mouet ... non autem cognitio: ... quia bonitas cognita est bonitas apparens, sed vera, et realis: ergo ... mouet a bonitate apparente, non mouet a cognitione: ... bonitas apparens ... cognitio autem bonitatis non ... magis, et minus, ... solum mouet ... cognitio ... tamquam ... finalis motiua ... tamquam ... motiua ... quae mouendi, ... [illegible] ...

(Ad ...: ... motiua voluntatis est bonitas ... et ... ita: ... quia voluntas ... in illud bonum, quod est apparens bonum, quia ... bonum ... falso ... illud ... bonum ... ipsa ... et ... voluntas mouet ab aliquo

impulsi ut tali. Dispositio causae: movere ab impulsi ut tali; hoc est, ab eo, quod, sine, et quasi materiale est impulsum, dicitur; ab impulsi ut tali, hoc est ab impulsi formaliter tali, sive cognito ut impulsi, scilicet illud obiectum a cognitione propositum formaliter ut possibile et assequibile, quod sufficit ut attrahat voluntatem ad sui amorem: sicut cognitio sive apprehensio pomi voluntati pomum ut dulce proponens, ut voluntas appetat pomum, hoc est amorem valde ... : tunc enim movetur voluntas ex dulcedine apparente; non ex amaritudine formaliter ut tali. Causalitatem causae finalis assignat, et effectum ipsius aperit.

§ 84.

Causalitatem causae finalis assignat et effectum ipsius aperit

Implicari mirum est DD in assignanda causalitate causae finalis, per quam finis exsistat in actu ut finaliter: et quidem ut inveniuntur actus, tum interni, tum externi, tum intentionis, tum voluntatis, ad effectum causae finalis actualiter causantis, ut non mirum, adeo absurde quidem nobis exponere viros doctos et peritos: hi per diversitatem effectuum qui a causa finali proveniunt, diversos causalitates assignaverunt per quas scilicet causalitates est finis ille adaequate, per quas causa est actualiter causans effectum, et effectus est actualiter a tali causa causatus. Sciendum igitur, causam finalem aliquando appellari moventem, aliquando impellentem: impellens movet, quando re ipsa elicitur, et per narrationem viribus adaequationem desiderii; impellens movet, quando voluntas applicat in bono proposito, non tamen elicit, aut ponit media utilia ad ipsius boni assequendum: et tunc quidem non exercet bonum causae finalis in actu, eum re ipsa vim habeat propositum eius assequendi.

Assertio. Actus amoris passivus (sive sit simplex complacentia, aut intentio efficax, et sive sit effectus, aut non effectus causae finalis ut tali) cognitio propria boni intentio obiecti est causalitas; probatur: quia causalitas ad illum tum actum amoris passivi est motio, sive causae movere finis ad talem actum amoris; idcirco ...

supremae bonitatis est in motivo, tum quia obiectum movet actualiter ad actum amoris: ergo ratio est causalitas finis actualiter ad actum amoris.

Dico 2o.

In actu electionis mediorum prout ratio supremae bonitatis finis est in causalitate causae finalis ipse amor, tum desiderium finis. Probatur: causalitas in electione mediorum est illa motio, tum quia habet qua finis actualiter movet ad electionem; sed prout ratio bonitatis finis, amor et desiderium finis est actualis, tum motio actualis, qua finis movet ad electionem mediorum; inclinat siquidem voluntatem ad amandum, et desiderium finis in electionem mediorum: ergo in actuali electione prout ratio est in causalitate ipse amor, et desiderium finis.

Dico 3o. In executione mediorum immediate actione sequentis prout ratio bonitatis finis et prout amor finis est ipsa electio mediorum, et ratio utilitatis mediorum est causalitas causae finalis. Probatur ex supra dictis: quia electio mediorum, et ratio utilitatis ipsorum est motio actualis ad exequenda media praedictionis: ergo est ipsa electio, et ratio utilitatis mediorum est causalitas causae finalis in executione mediorum praedictionis.

Dico 4o. Etiam actio causae efficientis moventis finem est causa finalis, et exequentis media immediate actione est causalitas causae finalis actualiter causantis et finalizantis: probatur actio, qua voluntas elicit actum amoris et electionis praedictionis; actio etiam, qua exequitur voluntas media, quae ratio utilitatis actione est causalitas causae finalis, et quidem tantum in actu. Probatur: illa est causalitas causae finalis, per quam reducitur in finalizationem, et causationem sui effectus, et quae tanquam causat, vel finalizat in actu; sed per actionem causae efficientis reducitur causa finalis in actum finalizationis, et causationis sui effectus et illa causat in actu: ergo actio causae efficientis producentis proprium effectum causae finalis media exequentis est causalitas causae

determinatis. Maior est certa, minor probatur: quia praesentia finis per cognitionem movet aliquem ad amorem, et ad eligenda exequendaque media propter ipsum, quem voluntas amat finem, intendat illum, et quem eligat exequaturque media propter illum, ut est certum: sed tunc finis non est in actu causans suo effectu, et determinatus, quando datur actio causae efficientis procedens ex causae finalis intentione sua, electione mediorum, et illorum executione: ergo per talem actionem redditur causa finalis actualiter causans, itaque absoluta non est causans in actu.

Confirmatur secundo haec ratio: est causa finis causantis et determinantis in actu et aliquid est finis propter ipsum operantis; si fieri aliquid propter finem executione dicitur actione causae efficientis procedentis a finali effectus aliquius causae finalis: ergo est causa finalis in actu dicitur actione causae efficientis tanquam causalitate, quatenus reddit in actu causantem et determinantem. Secundo instatur confirmatio: quia non datur actio causae efficientis procedentis effectus causae finalis, nisi sit actu propter causam finalem, et debet fieri actu propter causam finalem, hoc non est in actu causans, et determinans. Probatur confirmatio in causis moralibus: si quis moveat rationibus Paulum ad homicidium, nisi detur actio causae efficientis procedentis homicidium, praesupponitur in actu causa moralis homicidii, ut est certum: si enim homicidium ab ipso non ponitur, causa moralis in actu homicidii non datur: ergo nisi detur actio causae efficientis procedentis actu propter effectus aliquius propter causam finalem, hic non est in actu causans determinans: ergo ipsa actio causae efficientis necessario requiritur ad causalitatem causae finalis actualiter causantis.

Dicimus quarto contra supra assertum. Causa finalis est non propria, metaphorica, et intentionalis causa: ergo illius habet non propriam, metaphoricam, et intentionalem causalitatem, et non causalitatem physicam, sed actionem causae efficientis; alia est causa finalis propria: ea est adaequata causalitas causae finalis, quatenus movet, et allicit voluntatem ad ipsum eligendum, id est illius cognitio, et amor movent, et allicit voluntatem ad sui executionem: ergo illius cognitio et amor est causalitas causae

criminalis inductiva, et quidem utraque est mere intentionalis. Confirmatur:
quia eadem actio requirit ea causalitate duplicem causam: quia eadem actio physica
requirit ea causalitate causam efficientem, et causam criminalem, nec concipi-
potest sine causa: quod solum non impugnamus est multiplicatio causalitatum, quia
talis est cum causa criminalis eodem loco: quia talis est cum causa efficiente
eodem loco: illa eadem actio causae efficientis est physica causalitas causae efficientis,
quia attingit rem physice, et realiter producit; ac est physica causali-
tas causae criminalis, sed metaphysica, et moralis causalitas,
quia non producit aliquid physice et realiter, sed solum moraliter, quatenus
movet voluntatem ad illa, et per illa reddit inductivam causam,
et criminalitatem efficacem. Similiter, quod causa criminalis causa physica
est: sicut vide causa physica homicidii, qui imperat homicidium
quod [illegible] patratur; et actio physica patrandi homicidium reddit
imperantis causam moralem efficacem, et inductivam talis homicidii.

Ad prima-
tionem respondeo majorem. ea est adaequata causalitas causae criminalis, a
qua movet efficaciter voluntatem ad opus sequendum, concedo majorem;
quae non in sua [illegible] movet voluntatem, nego majorem. Minor efficax causae
criminalis est talis, quatenus quod [illegible] a voluntate mediantibus
electionibus, et ipsarum passionibus [illegible] nisi actio efficax reddit
in actu ipsa causa criminalis, nisi fiat per ipsum aliquid. Ergo
quod actio causae efficientis [illegible] ea non habet qua voluntas [illegible] media
et illa exequitur [illegible] facit aliquid [illegible] actiones,
actio est causalitas causae criminalis inductivae moraliter efficaciter: [illegible]
quia mediante actione efficit aliquid causae criminalis. Ad [illegible] actiones
nostro argumento, scilicet illud respondeo: eadem actio requirit ea causalitate duplicem causam
inductivam [illegible] causantis, [illegible]: duplicem causam in [illegible]
causantis, omnino [illegible]. eadem actio est causalitas causae physicae efficientis,
et est causalitas causae criminalis, et intentionalis, et moralis causae im-
perantis: eadem actio est causalitas causae [illegible], et causae [illegible], cuius actio est

causalitas causae praedicamentalis, et transcendentalis: sicut etiam eadem amoris causalitas causae moralis, et causae finalis in composito physico: in quo metaphysica apparet implicantia similia.

Ultimo inquiro, an effectus causae finalis enumerare, quo supra ordine, quo movet causa finalis, et causat suos effectus, huius esse. Respondetur, quod cognitionem voluntati bonitatis finis praeviam consequuntur, subsequitur amor finis, sive desiderium obtinendi finem, quia amor aliquando est inefficax, efficax aliquando: deinde intentio, quaerit media utilia, et proportionata ad finem obtinendum, quae voluntas amat et amplectitur, quia alter electio mediorum: postremo exequitur media, consequitur finem, et tandem gaudet de bonitate finis possessa. In hoc ordine seriei consequendi nequaquam dubitari, quod executio mediorum propter finem consequendum sit effectus causae finalis, quandoquidem quod fit propter finem, sive ex motione finis est effectus causae finalis; sed media ponuntur propter finem, sive ex motione finis: ergo sunt effectus causae finalis. Quod etiam dubitari nequit, electionem mediorum et illorum consultationem esse effectus causae finalis, licet aliquis id negaverit contra [illegible], et ratio est: quandoquidem quod fit propter executionem finis ex motione, et amore finis est proprie effectus causae finalis; sed electio mediorum fit propter executionem finis: ergo idem dicendum est de consultatione, sive inquisitione mediorum utilium, quorum sine dubio fit propter consecutionem finis, sive finis gratia, ut loquuntur illi. Cum igitur quaestio sit de actu amoris, qui habetur ex cognitione bonitatis finis, et desiderio consecutionis finis, et de actu gaudii de fine possesso, num sint effectus causae finalis?

De actu amoris, sive complacentiae, aut desiderii de fine dubito, an sit proprie effectus causae finalis ut talis. Est opinio [illegible] Suarez; sed defenditur a [illegible] et aliis, quia causa: ut sit effectus causae finalis ut talis, quod fit propter consecutionem; sed ille actus amoris non fit, nec habet propter executionem finis: ergo. Probatur minor: quia quod fit propter consecutionem finis, fit ex amore et desiderio finis; sed actus amoris non fit ex amore, et desiderio finis, alioquin

rius actus amandi: probatur hoc quoniam ex se latius finis consistit: quia eodem
conceptu scilicet rei amare finem, ac quibuslibet alius actus amandi lu-
reficiendi aliquem, quod amatur; sed in quolibet actu bonum, quod amatur
est causa finalis, nisi amor debet esse causa finalis ratio talis.
Probatur non finis erit finis proprie [illegible] actus amandi. maior probatur:
quia plura alia amamus, quoniam amamus illa propter illa quae quandam
amo enim magis propter [illegible] in [illegible], quoniam magis est causa
finalis et talis huius amoris. minor autem [illegible] probatur: quia amor
[illegible] finis est [illegible] complacentia, aut desiderata finis; sicut enim complaceo
in bonitate mea, et pulchritudine mea, quoniam proprie sunt causa
finalis huius complacentiae, et complaceo in valetudine, quoniam [illegible]
tiam complacentiam praecedit valetudo sub causa finalis: et ratio a priori
est: quia dummodo non sit aliquid prius [illegible] finis non habet
rationem [illegible] causae finalis. movet autem tunc [illegible]
amoris, sicut quod alius bonum movet ad sui amorem, quoniam ex hoc
rationem causae finalis habet alius quod bonum.

De actione igitur
finis dicendo ergo non est esse causa finalis proprie loquendo. est [illegible]
[illegible]; probatur: quia ille est esse proprie causa finalis
ut talis, quoniam propter ipsam [illegible] finis [illegible]; sed [illegible] finis non
sit propter [illegible], sed aliquam [illegible] sunt: probatur [illegible] finis
non est esse proprie causa finalis: nec probat aliquid [illegible]
[illegible] aedium [illegible], quod est prius [illegible] et
posterius [illegible]: [illegible] intentiones
finis [illegible] finis; [illegible] causa est proprie esse finalis.
[illegible] aliquo modo posset dici, [illegible] valetudinem [illegible] causa esse [illegible]
[illegible]: [illegible] causa intentionalis, et metaphorica [illegible] causae
ut suo loco diximus.

De gaudio [illegible] an
sit proprie esse causa finalis, probatur: quia gaudium de bono [illegible]

in hoc proprie esse merentur finis, in quo proprie sunt operativi: ergo dici proprie effectus causae finalis theologis ex dictis: quare proprie effectus causae finalis ille, qui in hoc proprie operatus fuit, sive ex desiderio, et amore finis; sed gaudium non hoc proprie operatus fuit; non enim tendit in finem operandum: ergo probatur: quando gaudet de fine propria voluntas, qua illum intendebat, aut desiderabat, id quod bonum, quod iam est ipsius finis praesens, ideo quando gaudet voluntas de praesenti bono, quod non intendebat, nec desiderabat, tunc quamvis ante illud intenderit, et desideraverit, si quod possibile, non tamen ut bonum, non gaudebit voluntas de illius operatione: ergo non gaudet de bono praesenti quia illud intendit, sed quia bonum est, et ut praesens bonum: ergo gaudium non est effectus proprius desiderii, et intentionis, postquam [illegible] alias finalis causa proprie convenit.

C. 4

Quibus aliis circa Causas finales conveniat

Causa 1o: quibusnam conveniat operari propter finem? ex quo imprimendo, Deus, Angelus, et homo operantur proprie propter finem: de homine experientia constat, de Angelis propter paritatem rationis; de Deo saltem finalem actionum externarum ex illo Ecclesiastici: universa propter semetipsum operatus est Dominus. Deinde expeditum est operari in ratione, et cognitione carentia, ut sunt insensibilia, et carentia cognitione in materia non operari propter finem sed immediate a Deo dirigi prout solum ad dispositionem [illegible]. Finalis bruta maior difficultas est. Ad quam respondeo sed omnino propter finem operari quia bruta propter finem ducunt [illegible] sine cognitione finis illam [illegible] attribuunt. Quod negari solent nisi [illegible] quae bruta [illegible] est quod [illegible] sub [illegible] doctor ex S. Thoma [illegible] bruta etiam operari propter finem. [illegible] exemplum est de hirundine, quae ad nidum faciendum paleas colligit, aquam [illegible] aptat: et aves [illegible] ad ova excludenda, et fovenda, et ex ipsis [illegible]

appetitu proprio naturali instinctu haec media convenientia praeparare, usque in bruta, qui in appetitu [illegible] [illegible], ut moveat, accedit ad principia: quod autem excedit, [illegible] moveat appetitum [illegible], et illius bonitatis cognitionem, [illegible] [illegible] adqui-rendi pars?

Ego in hanc [illegible] [illegible] cum humano intellectu: [illegible] esse veraciter [illegible] bruta, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10 ex Divo Thoma 1a p. q. 78 articulo 4o, ubi bruta [illegible] convenientiam, et utilitatem [illegible] moveri docet his verbis allato exemplo de avicula colligente paleas ad nidificandum: [illegible] avis colligit paleam non quia delectat sensum, sed quia est utilis ad nidificandum, quae ex utilitate paleam ad nidificandum quam [illegible] aestimativa, [illegible] [illegible] [illegible] cognoscit movetur avis ad colligendum paleas. [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible], maxime quia [illegible] cognoscat convenientiam, et utilitatem mediorum ad finem, [illegible] cognoscit [illegible] [illegible] adversarius: nam [illegible] Divus Thomas [illegible] placet, et [illegible] [illegible]: quia si [illegible] cognosceret, et [illegible] [illegible] illorum [illegible] [illegible] universalem appellari [illegible], [illegible] utilitatem horum mediorum ad finem [illegible] ad nidum faciendum, [illegible] [illegible], quam alia media eligeret et [illegible], [illegible] paleas, quam lo-pillos colligeret: [illegible] movetur ex cognitione utilitatis, et [illegible] ad hoc potius, quam alia media [illegible].

Confirmatur: quia si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paleas, et alia media [illegible] delectabile, et [illegible] [illegible] ad nidificandum, ac pluries [illegible] [illegible] post factum nidum adhuc paleas [illegible], et colligeret alios [illegible] [illegible]; [illegible], [illegible] post nidum confectum, ac experientia constat: ergo [illegible] [illegible] utilitatem illorum ad nidum, [illegible] cognoscat, et [illegible] [illegible] [illegible].

R. Diego [illegible]: illa utilitas mediorum in ordine ad finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

e[st] actus elicitus corporis externi: 2o quod est corporis, in augmentatione: 3o an quod actus cognoscat, et spectat ad vitalitatem mundi in ordine ad fines. Nec recto animi mundi [illegible]: Cognoscit quippe lucem, sive proprie [illegible] [illegible] mundi in ordine ad fines quod actus corporis interni, qui corporis [illegible] [illegible] et [illegible] volunt ad eximendum [illegible] corpori interno [illegible] [illegible]. [illegible] non autem [illegible] quosdam alterius, quos ex externis [illegible] [illegible] non [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible] [illegible] absentia [illegible]: sic [illegible] [illegible] dolores, quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et illius vitare intendit: ut [illegible] amor, quo [illegible] nullus ex quovis corporibus [illegible] illa [illegible] intendit vitare [illegible] et [illegible] in futurum tempus alimentus, quod [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] Deus hos [illegible] [illegible] tamquam [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sic [illegible] sibi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et alia [illegible] [illegible] [illegible] exequitur.

Quaeritur 2o: an actus elicitus mundi [illegible] immanens, et [illegible] debeat [illegible] [illegible]. [illegible]: et [illegible]: [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible], quod amor mundi ex [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] hoc [illegible] in [illegible] [illegible] mundi [illegible] ad fines: ad hoc [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod ex amore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] quod [illegible] actus [illegible] immanens, et [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] amor mundi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] mundi [illegible] ad fines [illegible] [illegible] mundi [illegible] a [illegible] [illegible], [illegible] quam immanens et [illegible] amari [illegible] mundi [illegible].

Quaeritur 3o: an [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible], sive [illegible] [illegible] mundi, quos [illegible] ex [illegible] [illegible]

tinuari ab aliquo fine extrinseco asserunt plures ideas illius de-
pendentis essentialiter sed non loquuntur quoad nostram propositionem. Quod
autem non dari talem dependentiam, probatur quia electionem
huius medii, quae sumit ex hoc fine, potest ab aliquo fine extrinseco
moveri, probatur: quia electio huius medii propter hunc finem non
aliquid specificat, et immediate, non enim debet desinere ratio huius finis,
ex cuius amore eligit hoc medium; et si proponatur, et amatur ab
alio fine, ad quem etiam est utile hoc medium, potest haec electio fieri
propter aliquem finem. Confirmatur: quia electio huius medii ex amore huius
finis non pendet essentialiter ab hoc fine, ex cuius amore fit: ergo potest con-
tinuari ab aliquo fine extrinseco movente, ad quem etiam utile est tale medium.
Antecedens probatur: quia ista electio solum pendet essentialiter ab objecto, quod immediate
et specifice attingit ab hoc actu electionis; sed hic actus electionis specifice
et immediate solum attingit bonitatem medii et utilitatem ad finem, non autem bo-
nitatem ipsius proprii finis: ergo non pendet essentialiter ab hoc fine, ex cuius amore
fit haec electio.

Sed dices: quod electio potionis ex. gr. fit propter sanitatem tamquam
propter finem intrinsecum illi actui electionis: ergo dependet essentialiter a sanitate
quae est finis: ergo non requirit propter aliquem finem extrinsecum, sicut propter electi-
onem potionis. Antecedens probatur: quia quod electio illa potionis habeat propter sanitatem
non potest tendere [illegible], quod debet supponere amorem sanitatis, et electio
illius medii; aliter non potest ista electio fieri propter aliquem finem, qui est
in voluntate amor sanitatis: probatur [illegible]
[illegible] electio illius medii non habet propter sanitatem non tendit [illegible]
[illegible], quod sub dicto in voluntate amor sanitatis, sed [illegible], quod amatur
ex suo modo tendendi fit ex illa dirigendo sit voluntatis ad electi-
onem illius medii, quod praecipue est utile ad finem; dicitur autem tunc vo-
luntas ex illo fine, quod talis est amor finis: talis autem est amor, quod movet
ad volendum, eligendum, procurandum medium, quia [illegible] fit, quod
dependeat essentialiter haec electio ab hoc fine, sicut [illegible]

[illegible] ... adaequatos fines etiamsi ex amore illius [illegible] electio mundi.

Quaeres 4°. Num vero etiam actus electionis alterius alicuius effectus causae finalis possit adaequari causa finali adaequata [illegible] ... [illegible] ... de causa duplici ... etiam natura aliis [illegible]: nat. etiam [illegible] in 89 [illegible] 10 ... [illegible] duplicis causae [illegible]; [illegible] ... adaequatae causae [illegible] ... [illegible] intentionalis et metaphoricae causae ut [illegible]. [illegible] ex parte [illegible] ... eadem electio mundi ... [illegible] ... duos fines adaequatos [illegible] eadem [illegible] electio mundi [illegible] effectus [illegible], etiamsi alia ex illis causis deficeret. [illegible] intentionis, aut electionis, illius effectus adaequatae causa totali [illegible] ... [illegible] eadem electio mundi [illegible] fines [illegible] ... [illegible] ... illos fines: [illegible] etiamsi [illegible] alter ex illis, eadem maneret electio mundi, [illegible] ... ad utrumque finem [illegible] ... [illegible] ... duos fines adaequatos: [illegible] illos [illegible] ... etiamsi [illegible] ... [illegible] electio huius mundi [illegible] duos illos fines adaequate et [illegible] eadem [illegible] electio, [illegible] ex alio fine mundus adaequate [illegible].

Dices ex [illegible] totali causa duo illi fines non [illegible] totaliter [illegible], sed partialiter: quod non est duplex causa finalis adaequata [illegible]. [illegible] totaliter [illegible] in specie, et numero subsisteret, etiam alterutra causa deficiente, [illegible] non posset subsistere [illegible] numero, et specie [illegible] si deficeret alterutra ex illis causis: [illegible] ... [illegible] duos fines [illegible]: quod altero ex illis deficiente [illegible] numero, et specie [illegible] non subsisteret [illegible] numero [illegible]: ad [illegible] ...

nis quilibet actus numero, et specie substraheret, cuius finis alter finis deficeret: et ratio est: quia non desinunt obiectum, quod immediate et formaliter terminat talem actum, et specificat hunc actum, quod est bonitas medii in ordine ad duplicem finem, et adaequatus sibi ex illis: si enim moveat homo, et nunc voluntas adiungeret illum finem ad amorem medii, non alter amor medii non est formaliter alter amor finis omnes: quoniam cuius deficiente altero fine, illius actus elicitionis, et amoris medii permaneret: aliter deberet variari actus non variato suo immediato, et formali obiecto quod est de causa exemplari, illiusque causalitate.

Cap. 2a

De causa exemplari, illiusque causalitate

Ad 25, de se data causalitate, definit causam exemplarem 70 Metaphysicae c. 70 textu 3 et hunc in modum: est id, in quo aspiciens artifex operatur: quam definitionem alii aliter tradunt communiter, et ideo Divus Thomas hanc tradidit pro causa formali definitionem quae de exemplaritate [illegible]: exemplar est ea forma, quam effectus imitatur, ex intentione artificis: illam communiter admittunt DD. et nos bene explicatam admittimus: et in primis nomen illud artifex accipiendum est pro operante proportionaliter, id est quolibet operante, et sibi proponente aliquem ad cuius imitationem effectus suos operatur. sic Christus sanctorum virtutes sibi proponens et ad ipsorum imitationem actus virtutum exercens, est artifex, et sic operatur intentionaliter motus a causa exemplari. Rursus vox illa forma non denotat solum intrinsecam substantialem effectus, sed extrinsecam ad cuius similitudinem fit effectus, forma, scilicet, sive causa exemplaris et externa, et interna est, externa est illa, quae extra [illegible] existens [illegible], ut imago quam pictor proponit sibi ad illius similitudinem aliquid efficit: interna est idea illa, quae in mente artificis ducit ad opus faciendum, quae est conceptio quaedam [illegible], et quae immediate [illegible] artifex ad opus externum exequendum.

Aliqua sicla

causas exemplares constituimus, et imprimis certum est, esse causas
intentionales, non autem reales, et potius quae non influunt realiter in effectum
nec constituunt effectum, sed solum dirigunt ad illum mediante cognitione, et in-
tentione operantis. Quare non placet sententia quorundam hic, qui causas
exemplares reducunt ad genus causae efficientis, ingressu efficientis per
exclusionem ab aliis. Melius alii ex hac sententia ad genus causae finalis
reducunt causam exemplarem: et hoc patet esse in primo gradu: quod-
vis causa exemplaris intentionaliter ad finem magnificentiam
operantis externum effectum producere, quem fit ad ipsius similitudinem, et
sic characteres, quos imponunt pueris vel effigiamenda litteras exemplaria
dicuntur, quae iuxta illorum formam, magistri characteres aliquos
operari. Certum insuper est, esse causam exemplarem illorum esse, quae fiunt
ad similitudinem illius, ex intentione operantis. Unde quando aliquod
opus simile evadit alteri, quod non fiat ex intentione artificis, non erit
esse causa exemplaris: aut si quis exprimat imaginem casualiter
opus, quam artifex id intenderit, prius non erat causa exemplaris
talis imaginis.

Quaeres 10. quaenam sit ratio causalitatis causae exem-
plaris? Aliqui Platonici sunt, qui volunt de ideis loquentes, di-
cunt cognitionem esse ideam, sive exemplar, quod opus imitatur, ipsam cognitionem
esse causam exemplarem, et rationem causalitatis efficientis. Alii vero ipsam
quod cognitionem esse causam exemplarem, rationem causalitatis efficientis, dicunt. Nos
subscribimus, et hoc mihi patet, quia exemplar et ratio causalitatis propria
est id, quod artifex imitari intendit, sed artifex non intendit imitari
suam cognitionem, sed obiectum cognitionis propositum: ergo. Hoc bene expli-
catur in speculo, in quo si pictor faciem suam videt, quam illam
depingit ipse videt, et prius exprimit, non equidem dicatur pictor imi-
tari speculum, nec imaginem ad similitudinem speculi evadere, sed
imitari faciem quae in speculo repraesentatur, et ad illius similitudinem
imaginem evadere.

Quaeres 2o quomodo sit causalitas causae exemplaris. Respondetur dicta causalitate causae finalis [illegible] exemplaris intentionem [illegible], et actionem externam ipsius [illegible] effectus ad similitudinem exemplaris: quia de causalitate causae exemplaris, quo tamen in actuali causandi causa [illegible] eius effectus, sed hoc concludit [illegible] eius intentionem [illegible] exemplari [illegible] actionem [illegible] esse [illegible] non causae [illegible] causa exemplaris [illegible] causalitas adaequata illius [illegible] complectitur.

Quaeres 3o: quomodo [illegible] exemplaris [illegible] hominis et angeli, [illegible] exemplari [illegible] quidem videtur [illegible] actionum [illegible] concordium, et ad similitudinem humanarum actionum aliae fiunt. [illegible] Dei: [illegible] Divinum [illegible] a Philosophis [illegible] Divi Thomae [illegible] 15: [illegible] in Divinis ideis, et exemplaria [illegible] quo [illegible] dicitur, Deus [illegible] ad extra ideas suas tamquam exemplares [illegible] Divina [illegible] ideae et exemplaria [illegible] aut [illegible] ideas, et exemplaria [illegible] in mente Divina [illegible]: [illegible] Divina [illegible] Divina [illegible] veritatis, [illegible] mente [illegible] Divina [illegible] creaturae [illegible] et [illegible], quo [illegible], aut [illegible] alios [illegible], et absolute hoc [illegible] causas ad alias [illegible], [illegible]

Liber 3us

Auscultationis physicae de infinito

Cum naturalis philosophi praefari, et auditorum munus de infiniti auscultationem et consyderationem, quod luminum [illegible] exolare infinitum ea propter naturalis in ipso omni inquirere, et ad spatia infinita [illegible] pervenire evolare aliquando excitare. Ast ipsa difficultas sua summa utilitas satis digna est, et seduli auditoris conatus extorquerunt. accurlamus [illegible] ex [illegible] torum methodum, qui ea, quae in hoc 3o libro tradidit Aristoteles, remittunt [illegible] 3us hunc duabus ipsorum labore toti infinito disputandae. Disputatio unica de infiniti natura existentia, et possibilitate; q. 1a de esse infiniti in actu. C. 2us de sede dividitur infinitum et propria ipsius ~~[illegible]~~ natura [illegible].

Disputatio unica

De infiniti natura existentia, et possibilitate

C. 1a

De essentia infiniti in communi

C. 2us

De sede dividitur infinitum et propria ipsius natura [illegible]

Difficile

Dico possibile semper verum illarum quarum infinitum
dignoscimus neque ex effectibus [illegible] definitionis perfectio extrinseca.
Propterea non mirum [illegible] comprehendo infinito et contradictionem [illegible]
quod impugnat [illegible] huius libri, quatenus [illegible] infinitum
est id cuius nihil est extra. [illegible] defectio [illegible] etiam [illegible]
[illegible] esse [illegible] et in [illegible] hoc dari extra [illegible]
numerum: extra collectionem infinitam horum [illegible] dari aliquos hic, quod [illegible]
unus ex illa collectione infinita: [illegible] infinito [illegible] cuius
nihil est extra. Propterea [illegible] infinitum in [illegible]
est id cuius semper aliquid ultra accipitur: hoc est illud infi-
nitum in quo accepta, sive numerata qualibet parte semper
alia pars et alia accipiendo, et numerando [illegible] col-
lectio infinita horum [illegible] hoc, et etiam accipiendi et numerandi
ex illa collectione alii, et alii [illegible] semper sine fine accipi-
endi, et numerandi: propterea [illegible] dicunt infinitum [illegible] sine
fine.

Multipliciter dicitur infinitum: 1o infinitum in perfectione,
sive per essentiam, et in genere, et in infinitum participatione, et cuius
quid: illud est solus Deus optimus maximus, qui omnes omnino perfe-
ctiones simpliciter tales in suo genere complectitur. hoc est creatura [illegible]
quantitatis infinitae, sive [illegible], et quoad numerum, sive dimensionem
ut quoad longitudinem, sive creatura praedita infinita dignitate,
et infinita gratia, ut gloriosissima [illegible] Beatissima Virgo [illegible]
[illegible]. 2o aliud est infinitum in numero, sive multitudine, aliud
in extensione, aliud in intensione: infinitum in numero est multitudo
infinita et interminabilis entium, ut infiniti Angeli, homines infiniti:
in extensione est infinita virga aliqua [illegible] sine termino [illegible]
in intensione est [illegible] qualitas [illegible] in subiecto ut gradus infinitos
ut [illegible] infinitos gradus caloris, [illegible] gradus infinitos
[illegible]: aliud est infinitum in actu, [illegible], [illegible]

illud est, quod eis ex suis partibus arbitrario, aut in aeternum extenditur; hoc, quod per partes fluentes arbitrario est, aut in aeternum permanet ut tempus hoc per esse successivum fluens, aut fluxus hic in aeternum duraturus......

Ex principalibus, et celebrius dividitur infinitum in infinitum actu et potentia, sive ut vocant alii, sumptum categorematice, et syncategorematice. Illud dicitur, quod hic infinitas partes actu continet, tale est infinitum hominum aut Angelorum si a Deo infiniti essent, aut Angeli producerentur: syncategorematicum dicitur, quod non habet actu infinitas partes, sed aliquas, quibus aliae, et aliae sine termino possunt addi: ut numerus hominum existentium de facto est syncategorematice infinitus, quia ultra horum collectionem possunt semper aliae, et aliae, hominum scilicet potest Deus producere, quia vero unicuique numero potest addi aliquem hominem ultra eos alium, et alium non potest Deus producere, hinc est, quod hominum numquam potest Deus facere actu, sive categorematice infinitos hominum potest tamen sine termino infinitos syncategorematice producere.

Modo autem quomodo infiniti intelligentia praecavendum debet aliqua; 1m est: infinitum numerando, nec exhauriri eius ex suis partibus potest: quia qualibet parte designata, et desumpta, alia semper et alia in infinitum designanda, et desumenda manent; aliter non essent partes infiniti infinitae. 2m est: finitum ex additione finiti non potest fieri infinitum. Probatur 1o: quia finitum additis per augmentum, et numerationem finitam exhauriri potest et finitur; sed id quod finitum, cui superadditur finitum, per illas augmentationes, et numerationem fiat: ergo finitum, cui partes finitae adveniunt, non fit infinitum. 3m: infinitum per ablationem finiti non fit finitum. Patet etiam: quia si per ablationem partium finitarum ab infinito redderetur finitum, per additionem earundem partium finitarum fieret infinitum ut est evidens: quod est contra primum principium statutum. Sicut enim quod statuimus repugnare finitum eius maximum, et cui non potest addi alia pars, quia non maneat adhuc infinitum. Patet hoc etiam: quia cuilibet numero finito hominum potest semper addi alium hominem, quin maneat ad numerum infinitum; aliter per

aeternum fuit, sit, sicut infinitum; sed si daretur secundum eius maximum, per aeternitatem sequentem sit unitatis numerus ad infinitum: ergo nunquam daretur secundum eius maximum. Unde stat, quod, quae secundum est, posse procedi nobis, et nobis partes.

Quinto statuendum est, quod habet infinitum esse infinities infinitum. exemplo hoc patet in infinito horum talium infinitum non solum est sub infinitum quantum continet infinitas unitates horum, sed etiam continet infinitos ternarios, infinitos binarios, infinitos centenarios, et infinitos millenarios horum: itaque si per collectionem resultantem ex mille horum fit enumeratio, semper alia, et alia in infinitum collectio millenariorum excrescit. quod autem hoc constet: quia si mille infinita horum sunt plures millenarii [illegible] idem dico de quovis alio numero maiori, et maiori in infinitum, si mille numeri essent finiti: ergo infiniti. non placet: quia si essent finiti, possent ex illis horum per numerationem, et acceptionem sectorum numerari, et exhauriri; sed si ex illis horum per numerationem, et acceptionem sectorum numerari, et exhauriri possent non essent infiniti in numero, et multitudine: ergo.

Dices: mille unitates non sunt mille binarii, aut ternarii: ergo infinitae unitates non sunt infiniti binarii, et ternarii infiniti. Concedo antecedens, et nego consequens nulla enim est paritas a numero finito ad infinitum, et ratio: quia si mille horum per binarios numeres, tantum quingentos binarios numerabis, quia in maiori ultra in collectione illa horum aliquos enumerandos: at in infinito horum, eius [illegible] ternarios tales horum milliones, et milliones in singulis enumerationibus accipies, nunquam deficient horum, quae numerari ultra possent milliones, et milliones.

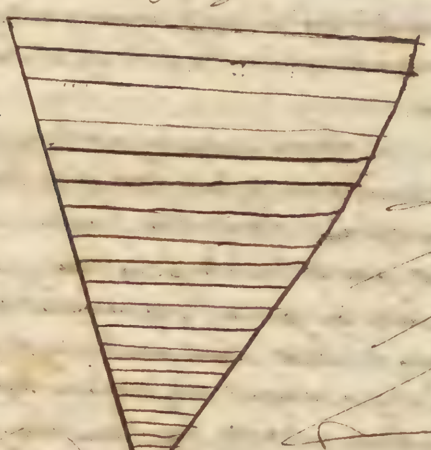
6o Statuendum est, infinitum non posse claudi [illegible] horum adeo verum, et ratum erat [illegible] antiquis excipere notionem, et nomen infiniti, ut nec discursui parti includi volunt: sic a [illegible] [illegible] cap. 28 [illegible] se, quae sequitur [illegible] [illegible] asserens, id evidenter [illegible] demonstrari, docuit posse infinitum [illegible]

claudi, et infinitum in numero dimoveri potest intra duos terminos quorum
unus sit, et alter postremus sit, et infinitum in extensione intra
duo puncta constituendum talis extremitatis, quorum unus sit, postremus
alterum est; ideo aliter stabiliendum est. Probatur hoc, et confirmatur ex
ipsa diffinitione infiniti: infinitum clausum quod non habet finem; ergo infinitum clausum non
est infinitum. Probatur antecedens: infinitum clausum non habet finem, ultra quem
non comprehenditur; ergo habet finem. Antecedens certum: nam terminus, qui clauderet infinitum,
esset terminus ultimus infiniti; sed ultra terminum ultimum non comprehenditur infinitum, alias
non esset ultimus; ergo si clauderet, non haberet terminum, ultra quem non comprehenderetur.
Confirmatur hoc: si infinitum in numero non habet terminum infinitum, aliquod hoc
determinatum assignabile esset, ultra quem aliud non esset assignandum, totus infini-
tus in numero. Confirmatur clare: quia infinitum in numero est indefinite, quia in
eo nihil est ultra quod non sit aliquid aliud assignandum infiniti, eum semper
est ultra, et ultra augere, et assignare.

Probatur 2o: quia infinitum
in duratione a parte ante, durum a parte post requireret ultimum
diem, alias non esset durationis interminationis, et infinita: sed nec infinitum
in numero potest habere certum aliquem ultimum, nec infinitum in ex-
tensione partem aliquam ultimam, et ultra quam non comprehenditur. Antecedens constat
ex ipsa aeternitate durationis divinae: alias exhauriri, et [illegible]
posset dies aeternitatis. Consequentia probatur sic, et instatur 2o: quia
ideo aeternitas divina requirit habere ultimum diem, quia a parte ante
sine termino sibi succedentibus; sed infinitum in numero componitur ex individuis
sibi similibus in numero minus, et magis sine termino succedentibus; et
infinitum in extensione ex partibus, quarum aliae aliis sine termino succedunt.
Confirmatur 2o: ideo duratio aeterna, et infinita requirit habere ultimum diem,
quia posset quod successive pervenire ad diem illum ultimum, per [illegible]
interminationis terminos; sed infinitum in numero habet unitatem ulti-
mam, potest quod successive numerando pervenire ad unitatem illam ulti-
mam; similiter ad partem ultimam extensionis infinitae: ergo habemus infinitum.

8o: ideo extremitates dicuntur in hac esse ultimum, quae in ea nullum capit, ultra quam non sit aliquid, et aliquid sine termino: quod sicut aliquid esse ultra quam non est aliquid, et aliquid sine termino, extremitas non est extremitas: quod si in infinito in extensione, aut numero est aliqua pars, ultra quam aliquid et alia non est termino, infinitum non est infinitum: quod si daretur pars ultima extensionis, non esset extensio infinita.

Declaratur etiam secundo propositionis huius: evidenti demonstratione, quam affert hoc loco, de utraque ad partem infinita extensione (lateribus trianguli), quae demonstratio sit per parallelas lineas, quae ab eodem puncto incipientes procedunt infinitae pyramidis ad triangulum perfectum efficiendum: infinitas assignari potuerunt iuxta utriusque latera, sicut puncta extra ultra quam non procedant lineae. nam si ducat Deus lineam a puncto extremo unius lateris ad punctum extremum alterius, tota quod triangulum perficiat. deinde aliam, et aliam lineam minorem, et minorem a basi ad aliud latus pyramidis ducat Deus usque ad punctum pyramidale, ut in subiecta figura apparet.

Tum sic arguitur 2o: illa linea ultima triangularis,
quae triangulis constat, est sub infima et sita sicut polle infima in
excentrico, clausum cum puncto [illegible]: ergo non est polle tales infima. Quod est infima
illa linea, et deducitur ab extrinseco et globo evidenter: quia ut demonstratum
manifeste constat, quo maior linea lateralis piramidis distans a centro, sive
a puncto piramidali, a quo consurgunt, eo maior distantia inter se; sed
puncta illa extrema [illegible] laterales piramidales infime
distant inferius a centro: ergo distabunt infime inter se: ergo linea, quae duceretur
ab uno puncto extremo ad aliud, infima erit, cum proveniat ab uno extremo
ad aliud infime distans. Quod non sit infima patet: quia distat per modum inexcentrico
a penultima linea, et ab ante penultima; sed hoc non est infime: ergo illa ultima
non est infima. Consequentia est evidens: quia non est infime distare quod distat quando per excessum
[illegible] aliis fit ex additione [illegible] infime. Minor probatur: quia distantia
inter ultimam, et penultimam est per maximum excessum quo in exemplari
exemplari convenit: ergo ultima a penultima sic distat. Minor probatur: quia
quia ultima illa, penultima sit, et ante penultima distantia sit ab aliis
subordinatis, et hoc ab aliis usque ad lineam propinquiorem centro; sed enim
minor, et minus approximata usque ad centrum, sic est etiam: et dico [illegible]
quod sit demonstratio.

Confirmatur si distantia etiam penultimae, et ante penultimae est infima, cum tamen omnino excedatur ab illa linea ultima
triangularis infima, infima, et arguimus 2o: quia nulla ex illis lineis
triangularibus datur, quae infima sit: ergo etiam linea propinquior
centro infima est. Probatur consequentia: quia illa, quae subsequitur ante penulti-
mam versus centrum, sic distat ab ante penultima; sed ante penul-
tima infima est: ergo et quae subsequitur ante penultimam infima est. Alioquin
infima linea, quae distaret per distantiam suam a linea sita, quae eadem ratione
replicatur in omnibus aliis lineis subordinatis, ordinatis versus
centrum usque ad propinquiorem, quae nobis tantum puncto distat et in-
fra omni excentrico. Hoc idem ex eo arguitur quod propter infima laterum

versus orientem, quod si habet latus aliquod ultimum, quod est terminus intrinsecus illius infiniti; sequitur, quod sicut ultimum latus distat infinite ab eo, ita penultimum, et ante penultimum usque ad ... distabit infinite ab eo. quod non obviant Arriaga, et Oviedo ... ut videtur.

sophismatis talis

ad Dico unum infinitum non esse maius, minusve alio; sed hoc prius duplex genus habet: unum, unum infinitum in eo infinito non est magis infinitum, quam aliud; sicut in hoc, quod est latus sine. et in hoc latus versus orientem protendi et parte non: quando latera sine infinitus laterum versus orientem, quomodo infinitus semilaterum versus utrumque orientem, si in dicto latere duobus semiis suppositione, et ... latera sine infinitus horarum, quam infinitus capillorum, manuum oculorumque earundem horarum: quia in hoc, quod sine latere, sine non habere positum aliquam ad quam diminui possit, quoniam ultra alia, et alia permaneat infinita omnia aequalia propter ... ; neque potest unum infinitum esse maius alio in numero, aut quantitate distributa, et continua: in quo verum falsissimum reperitur luminis prius capite: propterea in hoc sensu infinita potest esse inter se comparanda, et unum maius altero.

Hoc intelligitur

non primo lumine cognoscitur, quod totum sit maius sua parte; sed unum infinitum potest esse totum ad alterius infiniti, quod sit pars: propterea unum maius in numero, aut quantitate alio: probo minorem: si ultimum protendatur infinitum sit versus orientem, et versus occidentem dividatur per medium infinitum in duas, quarum una versus orientem, et alia versus occidentem infinite protendatur. si illa ultimum infinitum protensa est totum ad eius dictae exclusae illud; hoc siquidem erunt medietates illius: propterea hoc infinitum erunt pars alterius infiniti; propterea illa, quae tota est, maior procul dubio est infinite et extensive infinita. 2o: infinitus horarum ex hominibus albis, et nigris est totum infiniti ... albis: propterea maius infinito horarum albarum: antecedens est certum: nam illud infinitum non solum habet infinitos homines albos, et nigros; sed etiam infinitos albos, et infinitos nigros, ut est certum. Consequentia patet

ex hominibus albis, et prior homo eris albus, quo hic ipse albus,
et ultra illos homo ipse erit albior hominibus prioribus: sed magis erit ipse homo
albedinem in pluribus albis ostendit accidentalis species gradus.

Sed dilectis

hominibus aliquibus, quorum homo male sit eorum maior semper, tales in singulis sanctis
valere ... in ipsis: neque ipse impugnaret: ideo in singulis sanctis
totus est maior gloriae, quantum totus addit aliquid aliud ultra gradibilem, quae
includit, ita in ipsis etiam totus addit aliquid aliud in ipsis ultra gradi-
bilem quam ipsis quam includit. p.

Probatur ratio Aureoli, quas in his
sententiis in hac parte ... Si gratulante ... ipsius homo ... maior
erit ipsius capillus, pedes manuum, quam ipsius homo illos, quibus
enim duabus manibus, pedibus duobus et ... seu capillis erat
aureis: ipsius arboris fundamentum maius erit ipsius ... quibus illi
arboris decorarunt: ipsius malo granatorum maius erit ipsius gra-
norum quibus ornat. deinde si ex ipsis illis hominibus quilibet duos
haberet annullos ... ipsius annullorum seu maior ipsius homo
... ipsius illos homines suo annulo in auribus gerere, et deinde
quilibet ex illis aureis tantum annullos ... nunc equidem numera-
verit ipsius alio annullo in auribus, eius quilibet ex hominibus aureis tantum
... et reliquum aliud ... ipsius annulorum maius ... ipso homo,
si quidem excreverit ... hominibus ipsius annullos ...
et quidem ut bene notat hic ... numerare ... ad ... expla-
nare ... ipsius; ... lumine nota gratia ... similiter ex-
ponere, ... ipsius explicare, et ... illud ...
... comparare ... statuta praemia abstinentibus ...

Circa

Statuta praemia abstinentibus ad ...

[illegible] ex
... statutis ... Deus ... et angelis

inter species entium perfectiorem, et perfectiorem sine termino. Si illi infinitae species claudentur lapide, et Angelo tanquam terminis [illegible]: lapis enim erit imperfectissimus, et ultimus ens in perfectione inter istas species, et Angelus erit [illegible], et perfectissimus: quod infinitae illae specierum perfectiorum, et perfectiorum sine termino claudantur inter lapidem, et Angelum tanquam inter duos terminos intrinsecos. Ad [illegible] do majorem, et nego minorem: quod patet omnibus exemplis supra; nam si inter lapidem, et Angelum intercedant infinitae entium species perfectiorum, et perfectiorum; nulla dabitur species, quae sit omnium perfectissima, et immediata Angelo, illique proxima; neque ulla dabitur omnium imperfectissima, et immediata lapidi, illique proxima: nulla enim est, infra quam non sit alia imperfectior, nec ulla dabitur, supra quam non sit alia perfectior: quod nulla datur, quae possit esse penultima in perfectione, tum lapis sit terminus ultimus, et imperfectissimus omnium omnium, neque ulla, quae possit esse secunda in perfectione, tum Angelus sit terminus perfectissimus omnium maximus: praeterquam quod terminus intrinsecus alicuius infiniti est aliqua pars talis infiniti, ultra quam non est procedere; sed neque Angelus neque lapis sunt partes illius collectionis infinitae specierum intercedentium, ut est certum: ergo non sunt termini intrinseci illius infiniti.

Caput 20 Arriaga et

exemplo Triangulo. Sit linea [illegible] infinitae [illegible] verum evidentes, quae, ut patet, verum [illegible] sunt [illegible] a quo incipit: dividatur illa per omnes mediatates: tum [illegible], quae infinita sine dubio est, claudentur [illegible], tum verum [illegible]; tum verum evidentes [illegible] clausi per [illegible]. ergo [illegible] nam verum [illegible] habet [illegible], a quo incipit; verum evidentes habet illud, quod [illegible] continuationes cum alia mediatate [illegible] et [illegible] mediatate desinit: ergo [illegible] Triangulo, triangulo infinitas, et quemcumque alia infinitas species [illegible] clausi posse [illegible] nec [illegible]; per Deus similiter mediatates [illegible] illas [illegible]: [illegible] mihi evidens: quae negant [illegible] mediatas

repleta mihi Deo, aut assignetur punctum aliquod medium, a quo aequaliter distent extrema, sive partes se tangentes; sed tale punctum medium assignabile non est, cum nequeat assignari extra partes terminos earum accidentium, cum earum accidentium ipsis correspondeat terminus: ergo [illegible] se tangentes, et etiam [illegible], et est omnino medium interius ea, quae extra non sunt, non sunt medium, ergo quod in medietates dividi possit, sed terminus ille non habet extra, cum earum accidentium ultimas partes non habeat: ergo non medium, ergo quod se tangentes in medietate partium. praeterea dividi in partes; numquam in medium partes aequales.

Argumentum 3.

Destruat Deus decem ipsius lateris albos, et ipsius earum accidentis, ut postea omnes albos sit niger, et postea producat majorem sit albos: destruat Deus eos nigros, et relinquat eos albos, postea conservet Deus eos lateres albos ipsorum, cum dictis ipsis lateris albi mansisset intra terminos spatium [illegible] occupabit: ergo quod [illegible] postea [illegible]: quia lateris illa ipsius [illegible], quatenus lateris albi [illegible] ipsius occupaverunt [illegible] spatium [illegible] earum accidentis; sed numquam illi ipsius lateris albi occupaverunt totum spatium [illegible] earum accidentis, quia [illegible] occupaverunt spatium ipsius earum accidentis. ergo [illegible]: producat Deus ipsos lateris [illegible] albos earum [illegible], et [illegible] palmorum [illegible], sed [illegible] occupabant totum spatium quod illi: ergo non manserunt lateris intra [illegible] occupabant. [illegible] solummodo [illegible] ipsius [illegible].

[illegible] admittendo [illegible], et [illegible] postea [illegible] Deo lateris [illegible], quando destruat Deus ipsius lateris albos: et ratio est: quia illi lateris albi ipsius [illegible] earum accidentis, albi [illegible] ipsius; [illegible], [illegible] producit [illegible], quod [illegible] quam [illegible] ad [illegible]

maius: quatenus latera alio olim parte deberent de spatiis posse verum ex imaginario. nullius spatii veri existentis sit posse post eius infinitum latus aliud, verum, imaginarium spatium, aut intermedium negari occupari ab alio corpore, etc. exemplo hoc non evidente infinita dierum, et noctium sibi succedentium: casu enim quo Deus eius destrueret, et ideo dies finirentur, remanerent spatia temporis, quae remanerent post infinitos dies, hinc sequitur ex spatiis temporis posse a parte post occupari. ad instantiam vero posse quod plura seu infinitos totidem equalium latera majoris seu infinitos ulterius aliud, tamen deberet esse plures: et hoc: quia nullum spatium occupandum ab alio, quod sit non occupatum ...; alia sunt infinita: quod maius, sequitur esse plures latera maiora, quam alia. argumenta alia, quae contra infinitum ex hoc continuo, quae solvemus.

Argumentum 4um quod pro illo loco statuitur: in quolibet infinito multitudinis dantur numeri possibiles: ut enim non dicimus, quod licet infinitum est infinitis infinitum, continet alius infinitas unitates, sed et infinitas binarios, ternarios, millenarios etc. quod unum infinitum in numero nequit esse maius alio, quia hoc loquatur unum majus est, minus est, quod in uno continetur aliquid, quod in altero non continetur: quare quod maius est, quod plures partes habet alterius, sed infinitum non habet plures, ergo non potest unum esse maius alio. Confirmatur: in quolibet infinito dantur omnes numeri possibiles, videlicet omnes numeri sp... ... omnes numeri possibiles, etiam infinitum continet possibilia in quolibet specie numeri, ... in exemplo ipso allato hoc patet: quia in quolibet infinito dantur infinitae unitates, et infiniti binarii, evidens est, quod plures esse unitates, quam binarios, quia infinitas unitates ... binariorum. praeter hoc in numero finito hoc patet, ubi quo dantur duae unitates, et unus binarius: solum de infinito in numero ... ad instantiam ... illa ... sed ... infinitum maius illud esse, quod tantum habet, et aliquid amplius habet

p. ipso nunc Deus eo alios non addidit, nam quod semel dubito-
hoc insitus Deo, eis tot nunc non, & amplius eo producendo qua-
nus possit infinitas res singulares, res limitatas in numero, seu
multitudine? Cui duplici ita respondendo dicimus.

Q. 2a

Num possit Deus infinitas, res singulares, aut limitatas in numero, seu multitudine

C. prima

Duplici conclusione respondendo respondemus supposita notitia de divisione infiniti in singularibus, & limitatis, prima est: Deus potest producere infinitas singulares in numero, sive multitudine, explico prius est: infinitus singularis illud est, cuius designato quovis numero finito aliquis maior, & maior designari, & dari possit, ut ad eum dicit: in hoc casu Creatura possit infinitus singularis Angelus, & non exaltando infiniti singularis est: quaevis siquidem illorum collectione finita designata potest adhuc Deus nobis alios Angelos, & nobis alios non producere, quia communi posse ad Angelos aliquem ultra eos alios producere, et posse Deus, sive intra eandem, sive intra diversas species: haec est communis conclusio satis in textu distinctione 18 & 25 adversus errorem Wiclephi asserentis Deum non posse creare plures quam ad certum numerum, & non ultra.

Probatur est: quia designato quovis nostro Angelorum numero potest addi alius Angelus distinctus ab eo, sicut nam ille numerus per additionem huius constans, & sic quilibet alius numerus finitus designatus maior & maior fieri potest per additionem alterius numeri finiti quia quovis communicatur aliquis numerus ultra quem maior alius non possit dari: finitus numerus enim non implicat contradictionem: sed ergo, quamvis sint cognoscibilia omnia, quae designato quolibet numero Angelorum possit alius & alius ab eo sive intra eandem, sive intra diversas species Angelis: ergo haec est.

patet in temporibus hoc, et hic mors est ipsius quamdiu ipse potest durare, et sic dies erunt simultanee infiniti ante ipsum, conseq. Prob. quia nullus est dies aeternus assignabilis, ultra quem alius dies: ergo mox et mox erit quotidie dies aeternus iuxta hoc: ergo simultanee infiniti. Confirmatur 2o: quia Angeli, et hoc aeternum duraturi: ergo cogitationes horum et Angelorum per aeternitatem erunt simultanee infinitae. Conseq. Prob. quia nulla erit in Angelis cogitatio assignabilis, sive nullus erit dies cogitationis, ultra quem alius dies mox, et mox: ergo illorum dies mox, et mox erit iuxta hoc per totam aeternitatem: ergo simultanee infiniti. Haec quidem, et plana, ad intentionem perducimus.

Sit 2a dicere posse esse infinitum actualem in numero, sive multitudine, seu, ut alii vocant, singulare. Ita Vasquez, Rodericus, Arriaga, Oviedo, Ferraris, Ferre et pluribus aliis, quos ipse refert Lugo in physica Disp. 30 C. 40. Et in numero infinito actuali in re existere Lucas Wadingus, et Rodericus pro auctoritate Disp. 9 physica, sect. 2a ... Conseq. Probatur 1o: omnino ... quia nulla est repugnantia in illa, imo Deus ... creare infinitos Angelos, infinitos homines, itaque actu sunt infiniti Angeli, et homines infiniti in numero, ut ex solutione obiectionum constabit: ergo potest esse infinitum actuale in numero, sive multitudine.

Probatur 2o dicere posse ... ut ex 2a antecedentis, infiniti Angeli simultanee producibiles a Deo: ergo possunt esse Angeli infiniti actu, et actu possibiles infiniti in numero. Conseq. Prob. quia possibilis actu infinitos illos Angelos, nec ex parte ipsorum, nec ex parte omnipotentiae Divinae, nec ex multitudine infinita repugnat: ergo Angeli illi possibiles infiniti possunt esse actu infiniti, sive actu in numero infinito esse actu, nec ... ex parte ipsorum: quia nullus in illis infinitis possibilibus Angelis repugnat ex altero quoad substantiam, quoad conditiones: ergo ex parte ipsorum actu possibiles infiniti Angeli non repugnant. Probatur quod actu esse non ex parte omnipotentiae non repugnat, conseq.; quia infinita nulla

diuinae, cuius excogitari imperfectio, nisi ex suo maxima est, si ea infinita imperfectio: atque ea propter infinitum non repugnat, quia alias non esset posse infinitas simul actu, tale, sicut argumentum aliquando, etiam quando non potuimus comprehendere, prouenire.

Probatur secundo: infinitos non possunt Angeli, quos de facto Deus sine hac ex producere: ergo infiniti sunt Angeli, quos potest Deus hanc producere, cum non possit absurdum: consequentia probatur: quia Deus producere potest plures illis Angelos, quos de facto produxit, quando vult hos producere; sed infiniti sunt: ergo potest infinitos producere. minor probatur exemplo ex ...: quia ratione qua liberis potentiis potest producere plures illis, quos de facto produxit, nisi datur ex parte ipsorum repugnantia ad sui productionem, et nisi detur ex parte agentis limitatio virtutis; sed neque ex parte ipsorum Angelorum de facto productorum, qui plane infiniti sunt, non datur repugnantia ad sui productionem, neque datur limitatio virtutis ex parte agentis scilicet Dei: ergo potest Deus plures illis Angelos producere, quos de facto produxit: ergo infinitos actu, et simul possit. Cum nunc tandem comprehendimus, et enarrabimus.

C. 4

Negatiuae fundamenta proponimus, et enarrabimus

Arguitur contra ... : si darentur infiniti Angeli simul actu possibiles, ... essent omnes maximi; sed hoc implicat, ergo non sunt infiniti, ex ... ergo implicat Angelos possibiles esse simul actu infinitos. minor probatur: quia in illa multitudine infinita Angelorum aliquis esset maior, et aliquis esset minor infinitis ... ergo in illis aliquis esset maximus, qui ... maximus: probatur ... quia ...

quia se superant ex se ipso aliquid, quia a nullo alio ex finitis superatur: ergo aliquis dabitur maximus omnino, quia non datur, et consequenter [illegible]: ergo Deus enumerans omnes numeros finitos venit ad unum ultimum ex finitis: ergo si illi non addat unitatem, fiet numerus infinitus, quod est falsum: quia ille erat maximus omnium finitorum: ergo omnis numerus major illo erit numerus infinitus; sed per additionem unitatis fit major ille numerus: ergo per additionem unitatis supra numerum finitum resultat infinitus contra primum supradictum statutum.

Hoc tamen argumentum [illegible] statuto, et facto prius alio, nihil haec mihi evidentia esse repugnare omnium finitorum omnium finitum maximum, et quia non potest esse major et minor finitus. Non desumitur ex [illegible], quod nullus est assignabilis numerus finitus, qui augeri non possit per additionem talis unitatis, et per multiplicationem [illegible] unitatum; sed si addatur ei unitas, manet numerus major, et finitus cum finitus per additionem finiti non fiat infinitus: ergo non est assignabilis numerus omnium finitorum maximus, et quo nullus alius numerus finitus possit esse major. Nunc facile respondetur [illegible] majorem: ad probationem ejus [illegible] antecedens: in illa multitudine infinita [illegible] aliquis est infiniti; itaque omnis non potest esse [illegible] majorem et majorem non datur: hoc enim est, quando numerando finitos exhauriuntur omnes finiti, itaque omnes infiniti proximum sequuntur, quod falsum est: aliquis est numerus finitus, ultra quem possit esse alius numerus finitus major, et major in infinitum, et non devenietur ad [illegible] et ultimam probationem: [illegible] in illa collectione infinita [illegible] [illegible], nec datur [illegible] et [illegible] finitum in illa collectione; ultra quemlibet enim datur alius major, et major: datur tamen in illa collectione omnes numeri finiti qui [illegible]; collectiva autem [illegible] infiniti: quia collectio illa infinita nihil est aliud, quam omnes illi numeri finiti, qui [illegible]; collectio autem ex omnibus [illegible] finitis infinita est: sicut collectio ex unitatibus est numerus binarius; [illegible] unitates [illegible] numerus binarius.

Ad confirmationem nego [illegible] illatam: numquam enim [illegible] ad unum ultimum ex finitis, cum [illegible] numerari: quia ultra quemlibet assignatum numerum finitum alius [illegible] finitus [illegible]

quod si dicto comprehendat Deus omnes suas species Angelorum, nullus omittendo
omnes istas, quam omnes comprehendat: tunc omnes comprehendit omnes desiderium quas ipse
talis ea comprehendens omnes suas species: quod tunc determinavit posse Deus omnes illas
suas species, et devenire ad suas species omnes maximas ultimas, simpliciter
supremas: nec comprehendens omnes suas species Angelorum, nullus omittendo, necesse
comprehendere Deus infinitas: et ideo [illegible], quia collectio [illegible] ex omnibus
speciebus possibilibus Angelorum est collectio infinita; sed Deus comprehendens omnes
species, nullus omittendo, comprehendit talem collectionem: ergo. Non fundatur in [illegible]
alio modo Deus statuto, quod videlicet sit infinitus ea infinitis infinitas: unde
est simpliciter, Deus comprehendens omnes unitates possibiles Angelicas quomodo compre-
hendat omnes millenarios possibiles Angelorum, quia in singulis unitatibus [illegible]
in millenariis; sed omnes unitates possibiles comprehendit quando in omnes possibiles:
sed hoc simpliciter est, comprehendere Deus omnes unitates possibiles Angelorum, sed
singulas species suas, quoniam omnes multitudines Angelorum comprehendit.

Argumentum

Ultimum [illegible]: nulla est dabilis unitas [illegible], quin [illegible] habeat certas
[illegible], quae ablata adhuc remaneat infinitus [illegible], et quae [illegible] maior [illegible]
talis [illegible]; sed infinitus [illegible] quae tale nullus habet [illegible]: ergo nec [illegible]
nec dabile est [illegible] infinitus [illegible]. Maior [illegible] ex omnibus [illegible],
quod [illegible]: [illegible] est aliud, quam [illegible];
sed infinitus [illegible], [illegible] habet [illegible] illud [illegible]:
quaecumque [illegible] et [illegible] infiniti; nec [illegible]
ablata [illegible] ex illa collectione, manebit infinitus [illegible] infiniti; [illegible]
et [illegible], quae ablata non minuat [illegible]
infiniti. [illegible], [illegible], et [illegible] ar-
gumentum: quaelibet [illegible] ablata adhuc manet infinitus. [illegible] infinitus
quia infinitus est, dividitur in duas multitudines, ex quibus [illegible], et
quarum quaelibet ablata manet infinitus; sed si dentur [illegible] multitudines,
quaelibet ablata adhuc manet infinitus: ergo manet [illegible] infinitus.

Argumentum
Angelus

Argumentum hoc maxime urgent [illegible], et [illegible] -culare esse dictis explicatis, et dictatis repellendis apud Cardinalem [illegible] Fratris [illegible] Palavicini, omnesque auctores Theologos citatos; sed equidem illud plane sophysticum, et summatim [illegible] relatum: itaque [illegible] quo [illegible] laudat tanquam solutionem, et maxime [illegible] solutionis ejus summatim, quam hunc argumentum ab aliis explo- ratum dicit: ea autem haec est: quae, quae sunt de essentia [illegible], [illegible] aliquam determinatam, hoc est, hanc potius quam illam; sed indeterminatam [illegible] allatam, hoc est, aut hanc, aut illam, quae [illegible] autem [illegible] possunt tolli ab [illegible], [illegible] auferantur [illegible], et sic auferri ejus [illegible]: [illegible] explicari [illegible] summatim [illegible] illa [illegible], sic [illegible] ad equitandum, et enim [illegible] est, aliquis [illegible] equus [illegible] veritatis illius [illegible] illis [illegible] tollere illa [illegible] veritatis, [illegible] aut illius, sed [illegible] allati, et autem tollere illa [illegible], [illegible] equus [illegible] ad equitandum. [illegible] tollere [illegible], [illegible] [illegible] aliqua [illegible] determinata illius; sed [illegible] tolli, [illegible] tolli [illegible] partium, tollere equidem [illegible].

[illegible] solutio [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] hanc [illegible], et determinatas [illegible] [illegible] quae [illegible] determinate, hanc, aut illa multitudini partium, sed aliqua multitudine [illegible] allata, quae [illegible] [illegible] aliqua [illegible], quae [illegible] et [illegible], [illegible], [illegible] illius [illegible]; [illegible] vero [illegible], [illegible] sic, et determinatas [illegible] partium [illegible]. [illegible] solutio [illegible] [illegible] et sic, et [illegible]: [illegible] et sic [illegible], et determinatis partibus, quarum aliqua ablata auferat [illegible] et sic: tale autem [illegible], et determinatis par- tibus, quarum aliqua ablata [illegible] talis [illegible]

in multitudine pro mille hominum, a qua si auferantur 20 homines,
manebit adhuc multitudo hominum, non tamen multitudo, quae
antea erat: sicut in ... qualibet perfectione ablata manebit
infinitum; non tamen tale infinitum: quale tale infinitum, illa perfectione ablata
constituebat aequaliter. hinc autem deducendo magis, et nunquam magis: ad
... sicut ... magis, et ... quae
cum ... compararentur ... et ... infiniti ut sic ...: non
... et ... huiusmodi infiniti; ... : unde qualibet ablata
non manebit hoc infinitum, quod ... illud ... aequaliter ...
tam; sed manebit infinitum ut sic, quod non ... hominum, aut illorum ... de-
... sed multitudo ... infinitis ..., sicut ...,
sicut illa. sicut multitudo ut sic non ... aut
illis, ... quibus ... . ad ... .

Arguitur 3o ex
... : si daretur infinitum ... in multitudine, in illo daretur ...
... maximum, et ... infinitum ... sicut ...
... : ... infinitum: ... a multitudine
infinita ... potest Deus aliquem auferre, quin auferat
... : ... Deus ... tollere potest non ... infini-
tum: ... : in hoc ... Deus non ... infinitis ... ut ...
ex ... Deus ... potest tollere non ... infinitum
infinitum: ... ablatum est ... : ... illud est ...
maximum ... : ... illud ... potest non ... potest
Deus tollere non ... infinitum: ... est ... maxi-
mum: ... potest ... Deus ... illos
..., quos potest ... non ... infinitum: ... illud est
... maximum: ... Deus ... sicut tollere
... infinita: ... ex ... infinitum. ... in-
finitum ... et illud ... : ... infinitum
... maximum, et illud ... : ... infinito ..., ...

in maxima nec species sit maxima. Ad 2um probationem: quia eo ipso quod excedit quamlibet nec species debet dari id quod excedit, et id per quod excedit; quia infinitas habebit partes, unde incipiat excedere, et ibi habebit nec species [illegible] maximum.

Dices hoc argumentum confirmatur: ego autem facile dissolvo examinando argumentum: id enim est certum, posse Deum aliquos Angelos ex illa multitudine auferre, quin auferat omnes infinitos, ideo non sequitur, quod auferat Angelos quia non auferre potest Deus quod potest auferre potest et procuminendo omnes infinitos, nec subtrahere, quod potest subtrahere potest etiam procuminendo omnes infinitos. Et sic non [illegible], quia cuicumque non dato, et cuicumque infinito [illegible]. Et nullus potest Deus addere alios, scilicet destruendo, et subtrahendo alios: quod nunquam potest [illegible] non procuminendo omnes infinitos, aut tollere [illegible] sed potest Deus. [illegible] Deus tollat ex illa collectione Angelos, quos distribuerit [illegible] tollet omnes infinitos: et sic ducat tollere illos Angelos, quos distribuit potest subtrahere omnes infinitos, omnis collectio infinita, sunt omnes infiniti [illegible]; ergo omnis infinitus [illegible] notabilis fallacia [illegible], sub [illegible] illos Angelos, quos potest subtrahere procuminendo omnes infinitos tollet Deus omnes, quos tollere potest non procuminendo omnes infinitos, quos [illegible] in actu non illorum procuminendo omnes infinitos: ordo enim hic obiicientibus nec species est causa aliquorum, et destruetur collectio, quorum nec infinitas [illegible] subsequuntur.

Ad 3um respondeo concedo argumentum, et [illegible] consequentiam: [illegible] argumentum, et non consequentiam: verum est, omnes infinitos excedere, et [illegible] quamlibet nec species; nihil non assignabile est, nec aliquid species, [illegible] aliam species, quae excedat, et [illegible] omnes: nec [illegible] assignabile est pars, unde incipiat excedere nec species: est non assignabile id, quod excedit, et id quod excedit: nam id quod excedit, est collectio omnium specierum; nihil non aliquam collectionem omnium specierum, quae excedat, et alia collectio [illegible] per quam excedat: id, quod excedit est collectio omnium infinitorum quae quamlibet species collectionis [illegible] et excedit, nulla non collectio [illegible], quae non [illegible]

omnem claudit numerus finis maximus. Caeteris levioribus aliorum argumentis satisfit.

§ 3us

Levioribus aliorum argumentis satisfit

Argumentum 4um: quaelibet multitudo habet in se aliquam speciem multitudinis, sed nulla species multitudinis potest esse infinita: ergo nulla multitudo potest esse infinita. Probatur minor: species se habent sicut numeri, ut ait Aristoteles: ergo species multitudinis sunt sicut species numerorum; sed nulla species numerorum est infinita: ergo nulla species multitudinis potest esse infinita. Nego maiorem, nam ad probationem eius respondeo Aristotelem species esse sicut numeros comparatione differentialis cuiuscumque speciei: sicut enim dempto aut addito cuilibet numero altero uno, non manet idem numerus: ita cuilibet speciei addito, vel dempto aliquo gradu, non manet eadem essentia, nec eadem species: ut si quid esset praeter hominem, et animalis, ut loquimur in logica. Dices autem: ergo numerus, si multitudo infinita, quae sine ero datur clare: hoc infinitas innumerantur [illegible] quia innumerabiles sunt; non sunt numerabiles infiniti: qualiter infinita divina cognitio multitudinis infinitas enumerant, sicut legimus unus adesse, quamquam alitque aliis multitudinem [illegible] Deus.

Argumentum 5um: supponamus includi in aliquo infinitas horas, et quaelibet earum annullus horae: [illegible] aureis annullis, et quaelibet primus duos annullos extrahat ex aureo in lapideo [illegible], vel ex hac infiniti extrahunt duos annullos, vel plures manent sine annullo? Si primum: ergo illi annulli sine addendi esse facti sunt plures, quod evidenter falsum. Si secundum: ergo aureorum annullorum erat finis. Probatur sequela: quia exhaustus est, itaque manerent plures horae sine annullis; ergo finis erat; nec admirandum [illegible], et mundo [illegible] illi horae infinitae [illegible] sumerent ex aureo duos annullos, nunquam exhaurirent aureos annullos, neque unquam [illegible] illi infiniti horae ita acciperent

et nullus maneat in assumendo per totam aeternitatem: quia ut supponitur, nullus
eius hominis infinitis; per sumptiones autem partium nunquam humanus infinitas haberet,
nec unus homo etiam sumpserit finiret: si autem post ea aeui ponunt,
infinito, multitudo hominum assumptarum eius est nulla, et aliqua multitudo nulla
assumptarum: neque inde sequitur et aeternitas partium: quam exhauriret per
assumptiones partium, id est per assumptiones infinitas; multitudo sequitur infinitas infinitae:
implicat pro infinitas exhauriri per assumptiones partium; si tamen per assumptiones infinitas.

Argumentum 6o: con-
cludo infinito hominum sequentur posse Deum illos infinitos creatos simul,
et semi simul existere, et non posse: posse quidem, quia est illorum Dominus,
et potest illos quaquaversum mittere, et illos quovis in loco collocare:
nunquam non potest: quia si infinitos simul existerent, et omnes in uno loco collocet,
claudentur ab hoc loco infinito. Claudatur vero si illos, quomodo sit ex-
pugnat in medio. nec non alia parte disponere Deus infinitos existentes
simul, aut semi simul, fore existentes qui sua loca mobiles ponant. Sed
illos infinitos: quia ut subiiciantur per rectas, et lateraliter, nunc in magnitudine
aut multitudine infinita ad aliquam determinatam figuram matricis, sive circulares,
sive quadratas, sive triangulares, aut quadrangulares, sive ad omnes modos per-
fectos possit reduci: et si Deus possit illos homines infinitos quovis in loco col-
locare diversis sumptos, si tamen collectim sumptos: quia nequit Deus facere
quod tamen indeterminabile: figura autem perfecta speculari, aut semi simul
navis tractabilis, et tamen post: pro id quod tamen nequit, simulque perfectius negative
facere.

Argumentum 7o: concludo infinito Catilo hominum sequuntur, claudi infinitos
creatus infinite perfectus, et bonitate perfectus; id hoc implicat, pro eo dicta
quo infinitum. maior probatur: quia darentur infinitae entitates, quarum quaelibet est
perfectio haberet: pro darent infinitus creatus infinite perfectus, nunquam ex bonitate
perfectus, quia quaelibet perfectio creata impleret infinitas factas in suo rigore
perfectionem; id implicatio est tamen bonitatem perfectionis: pro illud infinitus creatus
est bonitate perfectus. probatur: quia infinito hominum posset sumi alteri aliquis homo

quod non est indivisibile: probatur haec secunda; quia nullum indivisibile est divisibile indivisibiliter: quod si haberet illa unitatem, quae superaddit, esset divisibile. [illegible] ex ipsa dicendis quarta, aliud esse indivisibile continuo, aliud indivisibile in perfectione. hoc excludit tangentium imperfectionis quoque; non tamen illud: nam licet darentur indivisibilia perfectionis numerice distincta, minime indivisibilium tamen est indivisibile in perfectione: non tangit in aliquo: quia indivisibile in perfectione nulla admiscet imperfectionis ut alibi diximus, et ipsa ex [illegible] amplius. ad [illegible] eius anni, non loci: ad [illegible] probatur [illegible], et non loci: licet indivisibile sit indivisibile indivisibiliter, et habeat indivisibilem unitatem, caret [illegible] aliis unitatibus: aliter [illegible] uno indivisibili [illegible] ac intra [illegible] tempus, non possent [illegible] alii, et alii [illegible] indivisibilem extra tempus, et [illegible] intra tempus [illegible]. vide, quae diximus, [illegible] indivisibilium [illegible]. Quaestio num possit indivisibile tum in extensione, tum in intensione. [illegible] separatim [illegible] quae resolutio, et resolutio probatur.

Q. 3.ª

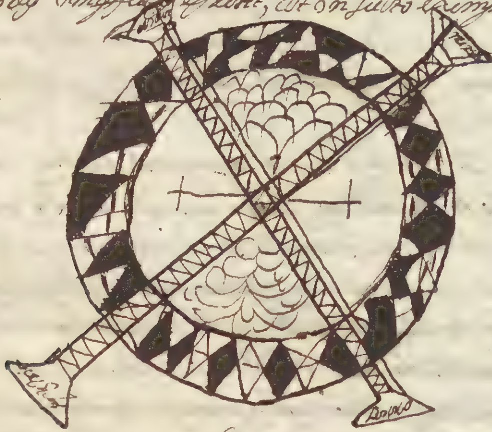
Num possit dari indivisibile tum in extensione, tum in intensione

[illegible] utraque [illegible] resolutio, et resolutio probatur

Ad primam [illegible] indivisibile in extensione, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] indivisibile in extensione [illegible] [illegible] ex [illegible], et [illegible] posse: plures [illegible] extensiones, quas indivisibile [illegible]. et [illegible] esse possit [illegible] indivisibile in extensione sub [illegible] aliqua [illegible], artificiali, aut naturali [illegible] perfecto: [illegible] exempla: [illegible] dari [illegible] perfectus indivisibilis, nec [illegible], nec triangulus, nec quadrangulus perfectus: nec dari [illegible] perfecta [illegible], et [illegible]; nec in [illegible] dari [illegible] ecclesia indivisibilis, statua indivisibilis, [illegible] indivisibilis, aula indivisibilis, domus indivisibilis [illegible] [illegible] in naturalibus [illegible] dari [illegible] indivisibilis in extensione [illegible]

perfecta speciei ratio. Hoc autem quod dicitur speciei finale est: quia eius natura, et essentiae est eius gradus ultimus, sive ultima superficies talis aut talis modo dispositionis; sed [illegible] extremitati infinitae [illegible] gradus aliquem in quo [illegible] gradus aut superficiei ultimo: quod non potest esse speciei perfectae, nec materialis, nec artificialis, nec naturalis: [illegible] claudentur [illegible] infinita extremitas. Sic repugnat, Deus [illegible] infinitus [illegible] maximus, et magis, et [illegible] aliquid infinitus [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible], nec [illegible] infinitus [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] maximus, et magis [illegible] [illegible].

Ad hunc modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] Deus [illegible] infinitus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] infinitus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitus [illegible], ut in subiecto exemplari videre est.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] infinite [illegible]; [illegible] autem [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] debent [illegible] materiae [illegible]. [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Deus [illegible] [illegible] infinitus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

Et alia vertex maioris infinitae spherulae, quibus partibus maioris [illegible] excul-
tabit in spatio intra medio comprehensum infinita et singulas [illegible] quid [illegible]
comprehendens infinita obiiciunt, et sequenti videbimus, vel solummodo ar-
guunt, quod procedunt per exempla [illegible] involventia [illegible] extensionem infinitam.

Nobis dicendum est 2o, non repugnare extensionem infinitam, sive infinitum in magnitudine categorematice: potest Deus producere actu simul omnes extensionis partes, quas divisive potest producere; sed omnes extensionis partes, quas divisive potest Deus producere, constituunt unam extensionem infinitam: ergo potest Deus actu producere extensionem infinitam. Consequentia nota est. Maior est certa: quia nulla extensionis pars, quam potest Deus divisive producere, non [illegible]: ergo si omnes illas simul producat, infinitam producat extensionem. Minor probatur: quia quaelibet una extensionis pars cum alia non repugnat ad coextensionem, potest simul cum alia produci a Deo; sed inter omnes extensionis partes nulla est, quae cum alia repugnet: ergo omnes simul possunt produci: praecedentis cum nec ex parte [illegible], nec ex parte [illegible] partibus [illegible] repugnat. Alias [illegible] ad rationes [illegible] infinitum in [illegible] potentiae [illegible].

Dicendum est 3o: non repugnare infinitum categorematicum intensive: intensio fit per additionem graduum ad gradus eiusdem qualitatis in eodem subiecto, ut [illegible] explicat; [illegible] quibus [illegible] extensiones exponunt [illegible], non repugnare produci a Deo simul infinitos gradus eiusdem qualitatis in eodem subiecto [illegible] gradus [illegible] infinitos gradus gratiae in anima Christi Domini, et [illegible]. Probatur: quia simul produci infinitos gradus eiusdem qualitatis [illegible] non repugnat, ut constat ex dictis supra de [illegible] infinito: [illegible], nec repugnat infinitos dictos gradus eiusdem qualitatis in eodem subiecto simul recipi; sed infiniti gradus illius qualitatis in eodem subiecto recepti infinitam intensionem efficiunt: ergo intensio infinita, sive infinitum categorematicum intensive non implicat.

Solvuntur obiectiones: si daretur infinitum [illegible]

donec ad intentionem pollicis ejusdem qualitatis in tertio; sed ad intentionem pollicis ejusdem qualitatis in quarto: ergo infra intentio [illegible]. maior probatur: quia additis aliis pedalibus ejusdem qualitatis, maior resultaret intentio: ergo non erat ad intentionem pollicis. minor vero probatur: quia si darent infra intentionem ejusdem qualitatis, non posset esse maior illius intentio, licet clauderet eas intentiones [illegible]; ideo non potest esse maior, erit ad intentionem pollicis: ergo. ad [illegible] maiorem: ad probationem [illegible] maiorem: nego; quia licet infra intentio claudat eas pedalis intentiones cujuslibet [illegible]; non tamen claudit eas pedalis pollicis ejusdem qualitatis: quia ut extremum a puncto [illegible] non claudit eas [illegible] omnino; non etiam [illegible] quolibet [illegible] pollice. unde sicut [illegible] intrinsecum. Argumentum [illegible] additis [illegible], ita et intentio [illegible] maius [illegible] additis aliis pedalibus. Et argumenta de extremis intrinsecis [illegible], et [illegible].

C. 14

Argumenta de extremis intrinsecis [illegible]

Primum est,

Ex [illegible] argumentis de extremis extrinsecis, [illegible] a [illegible], et [illegible] alios [illegible], [illegible] puncto [illegible], et [illegible] longitudine distanti, quarum quolibet [illegible] ab altera, quorum quolibet [illegible] a puncto [illegible] sic [illegible] probatur: [illegible] pollicis [illegible] illa infra daretur latitudo infra [illegible]; [illegible] pollicis: ergo [illegible] infra. [illegible] maior [illegible], et probatur [illegible]: latitudo [illegible] alias [illegible] infra; sed talis latitudo est [illegible]: ergo latitudo infra erit [illegible]. probatur maior. latitudo illa est distantia [illegible] et [illegible] proximioribus; sed distantia [illegible]

linearum pyramidalium infinitarum est infinita: 2o. minor constat: probatur maior pro maiori medio: quo magis distant lineae laterales a centro, eo magis distant inter se; sed lineae laterales infinite distant infinite a centro: ergo inter se distant infinite: ergo distantia infinita clauditur inter eas. Alio modo idem minor probatur: quanto maior est longitudo linearum lateralium pyramidis, tanto maior est inter illas latitudo; sed longitudo lateralium linearum est infinita: ergo et latitudo infinita inter illas.

Ex hoc autem probatio omnibus supra probatis apparet evidenter non posse dari latitudinem infinitam inter istas duas lineas laterales infinitas pyramidis: quia latitudo infinita inter duas illas lineas est linea ducta ab una linea laterali infinita, quae habet infinitas extensiones; sed nulla est possibilis linea, ab una linea laterali infinita, quae habeat infinitas extensiones: ergo nulla est possibilis latitudo infinita inter unam, et aliam lineam lateralem. Minor probatur: quia talis latitudo linea ducta utrumque est a duobus punctis terminis, et ita utrinque clauditur per extrema sua: ergo nulla est ibi latitudo, sive linea ducta ab una infinita linea laterali, quae habeat infinitas extensiones. Probatur hoc idem quia inter illas duas, quae clauduntur per extrema sua nulla potest dari, quae sit infinita; alias aliqua linea clauderetur infinita per extrema sua, quod implicat.

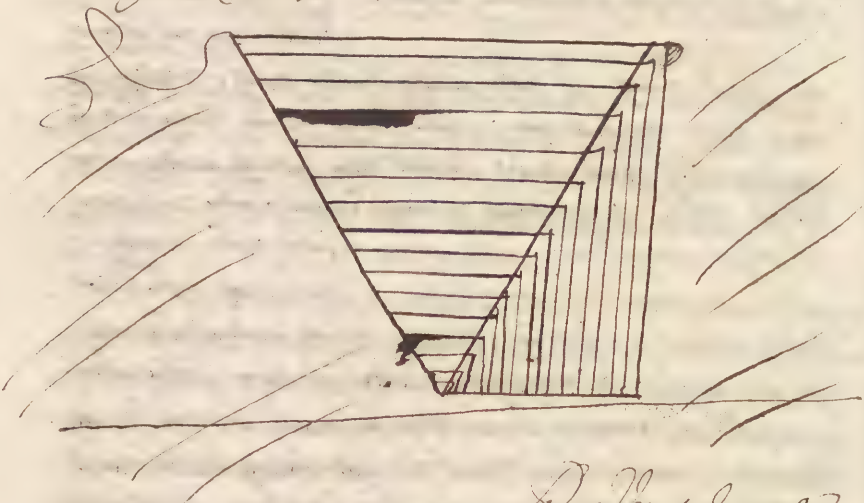
Huic argumento diversis formis solvitur ab aliis. Mihi autem falsum est eorum quae deducuntur aliqui ex dictis … in 2. q. … 28 … decimo. Ea autem haec est: eius duae lineae laterales pyramidis distare quidem inter se eadem ut distantia, qua distant a centro: cum tamen nulla sit asymmetria pro similibus lineis lateralibus a qua distent infinite, sicut a centro, ita nulla datur inter illas latitudo, qua distent infinite lineae illae laterales inter se, sed solum finite. Secundum est hoc. Et quidem evidens mihi: quia quaecumque latitudo in pyramide reperiatur debet esse inter partes extremas longitudinis linearum lateralium, sed quaecumque reperiuntur partes longitudinis lateralis

lineis lateralibus, itaque linea, ut earum distantia a centro in
longitudine infinita sit. Quia quaelibet latitudo inter illas lineas
laterales non excedit finitam: cum quia nulla sit longitudo distata in
ipsis lineis lateralibus, quae infinita sit, nulla est latitudo inter illas
quae infinita sit. Tota autem cum unica latitudo tollitur finita, aliunde
datur in illa pyramide infinitas latitudines maiores et maiores,
in infinitum, et aliud ex illis non sunt nisi latitudines infinitae: sunt
quoniam argumento ab absurdum ... ; nec autem minimae: quia
si in illa piramide dentur infinitae latitudines maiores et maiores
in infinitum, sequitur ut ex illis latitudo infinita, quia dispositione
in infinitum procedere deberet ad latitudines infinitas latitudines, sicut in
hac longitudines maiores et maiores disponuntur ad unam longitudinem
lateralibus ut in piramide cernitur.

Alteram vero partem minoris in-
fra numeri maioris: ad huius prioris non est maius: minoris fabe
neque minoris numeri in ... probo illam dispono, et ex principiis
illud mathesis: quo maiores distant lineae laterales a centro, eo maiores
distant inter se. Quia partes maiores, et maiores distantias a centro, recedo maiores:
eo maiores distantiae inter se quam aliquas distantias infinitae distantias a
centro, non maiores. Sic ergo idem dispono: si lineae laterales infinitae distant
infinite a centro quia partes maiores, et maiores distantias a centro et eo maiores;
quia partes aliquas distantias infinitae a centro, non maiores. Primum aliud
in spatiis assumptis dispono sic: quo maior est longitudo linearum
lateralium pyramidis per partes maiores, et maiores distantias a centro, tanto est
maior latitudo inter illas quam partes omnes lineae laterales maiores, et maiores di-
stantiae a partibus alterius lineae lateralis recedo maiores: tanto maior est lati-
tudo inter illas quam partes aliquas lineae omnes laterales infinitae distantiae a partibus
alterius lineae lateralis, ergo; et ~~...~~ non sunt exemplis declarandum
circumstantiarum aliquarum solutionem facilius percipies.

Infinitas: in illa

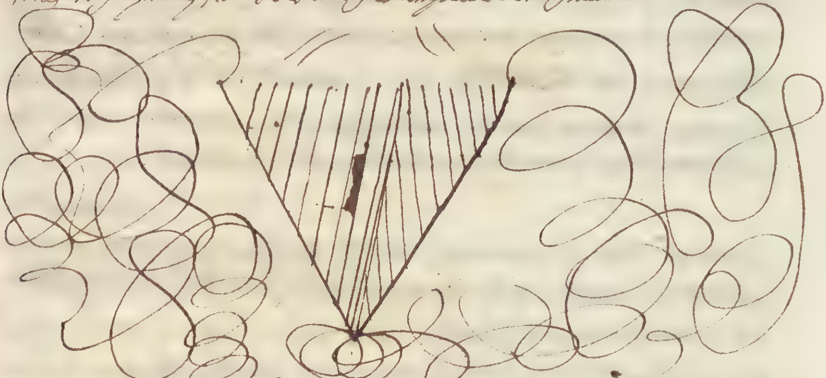
piramide habent iuxta latitudinem maius et maius praedicto:
quia efficiunt unam latitudinem iuxta, quae intra puncta dicto, sicut calculabat. Et hoc loco: quia longitudines maius et maius efficiunt unam
longitudinem iuxta: quia et latitudines maius et maius efficiunt unam latitudinem iuxta. Ideo ergo dicit, quando dicit: ad huius declarationem
etc: longitudines maius et maius efficiunt unam longitudinem iuxta, et
ubi procedit, aut dimittant in longitudinem dictae; ubi ubi procedit
in longitudinem, etc. hoc est dicere, dando subcontra piramidem
lineae iuxta longas, a qua ducant iuxta lineae perpendiculares
maius et maius usque ad puncta, in quibus lineae piramidales terminant; et illis nulla erit linea iuxta longa, quia illae lineae iuxta
ubi procedunt in longitudinem faciendo ut hic est in subiecta
imagine videbis.

Ad hunc ergo ubi procedit
istas longitudines in longitudinem; istas vero latitudines in piramide ubi possunt in latitudinem unam efficiendo ergo, quae sit
iuxta: unde ergo illo ubi dicit, in loco: et nota: quia latitudines piramidis dicta etiam se coniungunt, et una linea latitudinis efficit cum
alia unam latitudinem; singulis ipsis lineis, sicut latitudines coniunguntur

ing dimensit. hoc mihi manifestus fit hoc exemplo de infiniti
circuli multis circuli maior, et maior simultaneo, non tamen omnes hi essent unus
circulus infinitus, nec esse videtur, quia unus circulus intra suos terminos
minimus, cum sit maior circulus eo alio: unde nullus erit circulus in-
finitus, sed dentur infiniti circuli: sic et sunt infinitae latitudines in
pyramide maior et maior, quarum latitudo vel semper infinita una latitudine
est latitudine sed non tamen duo sunt latitudines, et una minor alia, sed ideo
ex illis omnibus nulla resultat latitudo infinita.

Sextus vero: quod si infinitae
latitudines disponantur in latitudine una resultabit latitudo infinita: sed
ponuntur disponi: quod et potest dari latitudo infinita. datur lineas pyramidis
infinitae pluribus modis: quia in una quaque linea pyramidali infinita possunt
disponi ad omnes distantias plurimas diversa puncta, a quibus educantur
lineae infinitae, uti subscriptis exemplar demonstrat.

sed cum lineae ductae dant infinitas latitudines inaequales, et in latitudines
disponuntur; altera enim latitudo ad alteram latera extenditur: quod ex infinitis
illis latitudinibus in latitudine una dispositis una resultabit latitudo
infinita. Nunc secundo loco et tertio subsumptis modis: alias latitudines
latae in exemplari proposito dispono modis: sed cum lineae ductae dant
infinitas latitudines inaequales, et in latitudine disponuntur, deinde ex illis infinitam
latitudinem componunt aliquam, non modis: deinde ex illis omnibus maior et maior

latitudinis infinitae coexistere, cum hoc nunquam. At vide in quo consistit punctum lineae lateralis, haec quae habet ex illis latitudinibus: quia nulla sit latitudo, quae cum aliis infinitis aliquam latitudinem claudentibus copulatur?

Respondeo 3o: lineas autem pyramidum de facto infinitas esse: quia de facto datur inter illas latitudo aliqua, spatium ex infinitis. Explico autem: lineas autem pyramidum de facto esse infinite extensas, quia aliquando sunt in illis distantia parva, a qua datur usque ad centrum distantia infinita. Probo: quia nulla de facto datur parva ita a centro distans, ut alia de facto maioris distantiae non detur, et sic in infinitum, eundo. Similiter nulla de facto latitudo infinita spatium ex infinitis, licet dentur infinitae latitudines, et maiores ac minores in infinitum; similiter infinitas, et claudentibus utrinque. Etiam si nulla parva [illegible] lineae earum distat infinite a centro, adhuc distantia infinita est, quia infinite distat a centro: et licet nulla determinata latitudo sit infinita, tota tamen latitudo infinita est, eundo ad infinitum regulate, et analogice. Quia ex illis partibus lineae autem in longitudine ad infinitum extenduntur; ita etiam ex lineis lateralibus in infinitum concurrunt latitudines intra pyramidem, sicut extra pyramidem, ut si essent in longitudine ad infinitum disponerentur.

Respondeo:

ponamus lineam lateralem verisimiliter ex infinitis constantem, et incipientem a puncto spatii etc.: sed hoc infinito est infinita infinities multiplicata, cum habet sit infinitis infinitas: quia primum est unum infinitum laterale, et post hoc aliud et aliud post hoc etc.: quia primum illud infinitum sit aliquid, sed non illo latere, in quo est infinito [illegible], et sic de aliis. Respondeo 2o: [illegible] Deus infinitas extensiones laterales [illegible], et [illegible], ita quod post ea infinita [illegible] sequantur [illegible] in spatio [illegible]: quod unum infinitum [illegible], ubi aliud infinitum incipit. Respondeo 3o: in illa serie infinita laterum Deus cognoscit ex illis nullo excepto: cognoscit etiam Deus unum illo infinito maius, sed non laterum, qui [illegible] ab alio uno latere; quia post ex illis [illegible], qui [illegible] sunt

se quaerat corpus, quod ablatum est. Sic ergo hoc in dies nuper, facile solvitur; sic fiunt hoc tempore in corporibus destruentes audientiam nature.

Quaest. admittendo sup., et manendo utrumque lib.: Petens sint in illo intra plura corpora non quidem separantur inter se, sed inter se mixta, nec enim invicem unde aliud deponit, et non est permixtum: quia nulla dat partes compenetrabiles in illa extensione corpora, quae corpore dat ab alia penetrantur: Primum, quod si contingat quod habet corpus omnino corpus corporum, corpus corporum et cetera, corpus omnibus non habet extensionem, a quo corpus corporum eximitur: tota quidem collectio corporum; nullam partem corporis, sive extendi, sive intra. Ad 3 quaestionis nego: quia negavit Deus collocare latera corporis in spatio sito; spatium autem post quod sequitur aliud spatium corpus carens pro occupando alibi corpore, sicut spatium nudum est, quod alicubi erat. Ad 2 quaestionis dico, Deus intra sua loca corporis illa intra latera in illa servit corpora longinqua; longinqua corpus, omnibus illo modo, si corpus auferat, non tamen cognoscet Deus quod post infinita corpus ille, qui ablatum est sequatur: et dico: quia non cognoscit Deus quoniam corpus illius lateris laterum: non cognoscit subsequi aliquid post illos corporis lateris.

Ad ... 3o: si deducat Deus linea inter ... corpus orientis, quoniam corpus occidentis: necesse abiret quantum medio illius lineae omnino corpus auferat Deus lineae, et remanet ab illa duas ulnas: quibus sublatis remanet, sicut tollat Deus ... lineae illas quae remanent. Nunc quaeritur sic argumentum: linea, quae ... erat interius corpus orientis, ... corpus occidentis ... ulnae spatii: ... corpus orientis spatium ... ulnae ... : ... corpus orientis: ... illa linea, et intra corpus orientis: ... quibus, quae ... ulnae spatii ... corpus orientis, ... quoniam ... corpus, quae intra erat; sed illi ablata est quantitas ..., ... : ... intra corpus orientis adhuc: ..., et intra ... argumentum ...

linea versus occidentem infinite protensa.

Confirmatur, et ostenditur aperte facta alia hypothesi: producat Deus lineas versus orientem infinite protensas ab hoc puncto A: replicet deinde Deus, aut faciat revolvat illas [illegible] circulares [illegible]: tunc scilicet illa linea occupabit de spatio, quod versus partes; scilicet non est situs. id videtur evidenter falsum: quia illa linea solum occupabat antea spatium infinitum versus orientem: ergo modo non potest occupare spatium infinitum versus omnes quatuor mundi plagas, quin multiplicata pluries esset. Secundo: quia aliqua sphaera, sive portio daretur, in qua poneretur linea, quin alterius posset replicari, et circumvolui: quod tamen est sub. et infinita.

Respondeo negando posse Deum infinitas illas lineas, quas duabus ultimis ablatis dicimus, in utroque [illegible] replicare, et circumvolvere, et [illegible], nullo supplemento addito: est enim supponere [illegible] replicare infinitum extensive, sed infinite [illegible] replicare: quia [illegible] negandum non dari infinitam extensionem posse. Ad autem quia tamen quod implicat illa retractio lineae infinitae versus orientem, est: quia implicat non occupare spatium infinitum, in modo et possibilia spatia versus orientem lineas, quae versus orientem infinitae; si retraheretur ad ulteriora spatii versus occidentem aliqua pars spatii versus orientem maneret non occupata a linea versus orientem infinita: quod implicat. Similiter de linea alia versus occidentem infinita dicendum est. Ad secundum alias quod fieri [illegible] allatas negando etiam posse in sphaeram replicari, et circumvolui lineas illas infinite longas: quia scilicet daretur sphaera aliqua vel maxima, quod implicat; scilicet [illegible] aliquibus infinita linea, scilicet occuparet totum spatium possibile versus [illegible]; quod totum versus unas partes spatium infinitum et versus illas partes spatium possibile occupabat: quod totum implicat.

[illegible]
[illegible], quas [illegible] infinitas [illegible]

Caute

Laudis tunc observabis, repugnare, quod producti infiniti termini ad-
sunt infiniti montes singuli sunt singuli, post enim destructos in-
finitos illos montibus [illegible] ac Deus eos [illegible] ita ac [illegible]
post alios nullo tunc infinito spatio relicto: quia ex inde sequitur illos non
posse infinitum spatium, et non occupare: occupare, quia singuli termini occu-
parent partem spatii: quod infiniti occuparent infinitas partes spatii. non occupare
quia vero quod post hoc restat, neque possunt occupare totum illud spatium, quod occupa-
bant infiniti montes. Observabis 2o: implicare Deus [illegible]
[illegible] verum aliquem partes infinitas: quia [illegible] non occupatus ab illa [illegible]
eius partes, verum quam infinitum est spatium aliud. Observabis 3o: implicare, quod producto
a Deo infinito lateribus aliis, et majoris [illegible] post quam alius major sub-
sequatur, auferat Deus majorem eius; et alios verum sui [illegible]: quia sibi re-
[illegible] spatium non occupatum ab aliis verum eius partes, verum quam infiniti
[illegible]. Observabis 4o: [illegible] infinita [illegible] verum existens in parte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] verum eius partes, quam
infinitae.

Observabis 5o: infinitis verum existens [illegible] non posse adesse aliquam partem
[illegible] [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible] illa parte,
quam infinita est: et hoc est manifestum: quia ad hoc infinitus [illegible], quod [illegible] ad
[illegible], [illegible] post ultimam [illegible] infinitas partes, si implicat [illegible]
ultima parte; sed et implicat, quod [illegible]. Observabis 6o: implicare,
Deus producto infinito lateribus ultimis producere [illegible], quod si [illegible] ultimis
[illegible], ut [illegible], et [illegible] nulla [illegible] spatii
[illegible], si [illegible], producere Deus [illegible] ultimas laterum infinitis [illegible] infinitis
aliis [illegible] [illegible], quia [illegible] non occupare
totum spatium [illegible] verum eius partes quam infinitae.

Observabis 7o: [illegible] posse
Deum [illegible] producere infinitis [illegible] laterum, quibus de-
[illegible] [illegible] collocat in medio spatio. Observabis 8o: implicare,
quod producto infinito [illegible] verum existens [illegible] ab aliis [illegible]

partes spatio distantibus ab hoc primo spatio, et ex motum versus occidentem spatio omnes partes eius immigrant in secundo spatium et ex hoc, quod in primo spatio non amplius sunt omnes partes in spatio moveri; non m. eius sed; altera pars eius illarum collectio non occupant spatium aliquid ... ; quia imprimis est illa ... tio. Haec sunt simplicitatis mihi ... ne simpliciter singularia tantum ... patientiam ... solvendo ... quae ... possit infinitum in perfectione creatura? Cuius diversae sunt diversae difficultates eorum

C. 4a

Utrum sit possibile infinitum in perfectione creatura?

Cuius

Diversae sunt diversae difficultates eorum

Suppono: infinitum in perfectione debere carere omni perfectionum: unus autem perfectionum est imperfectio, sicut unum multitudinis, aut extensionis est carentia ulterioris extensionis et multitudinis. Hinc est, Deus solus esse infinitus in perfectione, quia solus Deus caret omni perfectionum sive imperfectione: quod solus Deus est infinite perfectus: creaturam autem infinite perfectam ex hoc facile probatur impossibilem: quia nulla creatura possibilis est, quae careat omni perfectionum sive imperfectione aliqua: ergo nulla creatura possibilis est infinite perfecta: hoc sic declaratur: quia omnis infinitus ... , ... ; quia nulla est possibilis creatura, quae non habeat rationem creaturae; sed ratio creaturae ... imperfectio est, a qua abstrahi nequit: nullaque est possibilis, quae careat imperfectione, sicut omni perfectionum. Hinc etiam colligitur, nullam esse possibilem creaturam infinitam in perfectione in aliqua linea: quia in qualibet linea datur imperfectio creaturae, quae imperfectio est unum perfectionum in tali linea.

Et hinc ... Deus ... simpliciter creaturam

infinitus in aliquo genere, ergo infinitae sanctitatis per gratias sanctificantes infinitae intensivae. Resp: quod licet non sit infinita in perfectione essentiali, redundantia. ad: quod aliud est, aliquid esse infinitum in intensione, aut extensione, aut non; aliud esse infinitae perfectionis: illud dicit infinitum multitudine, sive numero perfectionum, hoc dicit cuiuslibet imperfectionis carentiam: unde nulla creatura carere potest omni imperfectione, etiam si omnes infinitas sive perfectiones numerabiles infinitas includat, ideo dicitur infinita sit in aliquo genere, non vero infinita esse omni perfectione. Dicimus collectionem infinitorum Angelorum constituere omnes infinitas perfectione, non vero infinitas omni perfectione: quia si esset infinitas Angelorum, quorum quilibet sua perfectione numeratur, aut specifica haberet; diceret etiam imperfectiones singulorum singulariter: haberet tamen perfectionem: ergo non esset infinitae perfectionis. Nam: quia esset illa infinitas infinitorum Angelorum, quorum quilibet diceret suam imperfectionem, diceret etiam perfectiones singulorum. Ergo non esset imperfectus talis infinitas. Dabuntur autem in illo infinito infinitae perfectiones, et imperfectiones infinitae; non tamen esset perfectio infinita, nec infinita esset imperfectio, quia et perfectio cum imperfectione, et imperfectio cum perfectione coniunctae sunt.

Hoc praemonito circa creaturam infinitae perfectionis quaeritur, an possit dari creatura perfectissima, et perfectione intrinseca tam essentiali, tum similitudine, an ut sit impossibilis creatura aliqua, quae tantae perfectionis sit, ut nulla alia perfectior possit a Deo produci? Item de perfectione creaturarum maior, et maior in infinitum progrediatur? et an sit impossibilis aliqua, qua maior alia in perfectione excogitari nequeat? Perfectio essentialis dicitur bonitas praedicamentalis conveniens enti. Mitto hic divisionem perfectionis, praesertim in simplicem, et in simpliciter simplicem, quae alteribi sunt explicandae.

Sit 1a Conclusio: possibilis est creatura in perfectione essentiali similitudine infinita: nempe, possibilis est creatura perfectissima, et perfectior, quam dari aliqua, qua alia nequeat perfectior dari. Ita S. Thomas, Suarez disp. 30 metaphysica sec. 17 Oviedo, et alii plures quibus subscribit

[illegible] per quod probatur: maior autem consequentia est ex terminis, quia nam quaelibet creatura possibilis potest dari perfectior in perfectione essentiali: ergo possibilis est creatura in perfectione essentiali [illegible] in infinitum. consequentia patet: quia quaecumque creatura, quantumvis valde perfecta, distat infinite a perfectione Dei: ergo praeter illam, quam Deus alia producit, dari perfectior: ergo nulla possibilis est qua alia perfectior non possit dari. quod haec magis illustrabitur ex sequentibus.

Dico 2o: Implicat creatura omnium possibilium perfectissima: hoc est, creatura, qua perfectior alia repugnat: sicut et creatura omnium imperfectissima, hoc est, qua imperfectior alia in perfectione essentiali repugnat. est contra [illegible] 18 philosophos, et antiquiores alios, quos refert [illegible] 14 numero 70: [illegible] ex aliquibus [illegible] quos refert, et sequitur [illegible] 70 philosophos [illegible] 30 e 20. [illegible] haec conclusio ex [illegible] Dei, et [illegible] creaturae [illegible] repugnantia. 1o: quia virtus Dei est intensive infinita, seu infinite extensa, ut loquitur sanctus Dionysius de divinis nominibus, id est extensive infinita et intensive infinita, si possibilis esset creatura aliqua, qua perfectior alia non posset Deus producere; [illegible] virtus infinita Dei: ergo ex parte virtutis divinae repugnat talis creatura omnium possibilium perfectissima. 2o probatur ex [illegible] repugnantia [illegible] Dei [illegible] facta: quia quaelibet creatura [illegible] quantumvis valde perfecta [illegible] distat infinite in perfectione a perfectione Dei: praeter illam, quam Deus, perfectior alia possibilis est: ergo nulla omnium possibilium perfectissima possibilis est.

Contra hanc opinionem probatur: quaecumque creatura assignata est intra perfectionem; id quaecumque creatura intra perfectionem potest dari alia perfectior: ergo quacumque creatura perfecta assignata potest alia perfectior assignari. maior est [illegible] et aliqui [illegible] admittunt: probatur [illegible] maior: quia cuicumque intra perfectionem potest addi alia intra perfectionem; id ipsa creatura, cui additur intra alia perfectio,

est perfectior illa alia creatura sine perfectione: quia qualiscumque alia sine perfectione, perfectior altera creatura per additionem alterius perfectionis potest ei dari. Confirmatur hoc a paritate: quia numerus sine bono maximum repugnat, ergo etiam repugnat creatura bonum maxima in perfectione actuali. Ad 2um dicitur, et 1um confirmatur: concedo consequentiam: quia ideo repugnat numerus sine bono maximus, quia quicumque numerus assignetur, potest semper maior fieri, et superari ab alio per additionem unitatis; quia quaelibet assignata creatura sine perfecta, potest superari ab alia per additionem sine perfectionis: ergo etiam repugnat tali creatura bonum maxima in perfectione. Concedo illa consequentia: quia ideo repugnat numerus sine bono maximus, quia repugnat dari aliquem numerum, cui non possit addi aliquid numerus additum simpliciter; sed non est possibilis creatura bonum possibilium maxima in perfectione, per additionem sine perfectionis, sicut simpliciter in perfectione; quod non implicat: alia creatura sine perfecta sicut simpliciter perfecta per additionem sine perfectionis: quod etiam talis creatura bonum possibilium maxima in perfectione implicat.

Hic autem licet [illegible]

sine facile omnino ut arguendo: tota collectio creaturarum possibilium simpliciter distat a Deo, et tamen non est possibilis creatura ita sicut illa collectio perfectior: quia verum quod creatura quaelibet distet simpliciter a Deo quantumvis valde perfecta sit, quia tamen cum possibilis alia illa perfectior non singulis valde distanti a Deo: quia quamvis hic dicta collectione creaturarum possibilium claudit totum alterius creaturae possibilis: quia dicimus collectione creaturarum possibilium non est possibilis alia creatura, et de se est evidens; quaelibet enim possibilis in collectione possibilium clauditur, et creatura quaelibet quantumcumque perfecta, cum sine perfecta sit, et simpliciter distans a Deo, non claudit totum alterius creaturae quantum perfectior sit, et propinquior Deo in perfectione.

Hic ut [illegible]

addere, quod quamvis creatura bonum minima in perfectione repugnat [illegible]

ex suis allatis exemplis, quod quacumque assignata imperfectione crea-
turae imperfectior alia dari potest: ergo aliqua, quae sit omnium infi-
ma, sive minima in perfectione reperitur. antecedens probatur ex dictis;
illud autem sic probo, quia quaelibet creatura imperfecta, quae assignari
distat a nihilo, et a non ente: ergo inter quamlibet, et nihilum datur distantia
in perfectione: ergo nulla creatura possibilis est, quae sit proxima nihilo, et propin-
quior non enti: ergo nulla, quae possit esse infima, et omnium minima ex
possibilibus in perfectione: ergo nulla, qua imperfectior alia non possit dari.
Quod certe ex his fundatur, quod quaecumque creatura dicat perfectionem aliquam
essentialem, ac cuius distat a nihilo; sed haec perfectio potest esse minor et mi-
nor, quin deveniatur ad aliquam, qua minor perfectio est imperfectio nihili: ergo
perfectio potest minui et minui, quin deveniatur ad aliquam, quae sit proxima
nihilo, sive propinquior nihilo. Sed dices: sicut argumentando a paritate
numeri: numerus datur ipse binarius, qui sit omnium numerorum minimus: ergo et creatura
possibilis est, quae sit omnium possibilium minima, et imperfectissima. Sed respondeo ante-
cedendo ... binarius est: quia numerus incipit dicere a binario, nam enim
componitur ex unitatibus; infra binarium autem solum datur unitas, quae numerus non est:
unde a binario incipit. at imperfectio creaturae non incipit dicere a deter-
minata imperfectione; ideoque qualibet potest dari imperfectior alia creatura.

Sit 3a Conclusio.

Possibilium creaturarum perfectionis est latitudo infinita. explico terminos: possibi-
lium specierum creatarum sunt creaturarum in perfectione essentiali, itaque qualibet assig-
nata datur alia perfectior in perfectione essentiali. Et hoc facile ex supra deducitur,
et probatur: quia Deus potest semper aliam producere ex illis creaturis perfectiorem, et
perfectiorem sine termino, quae diversam possint formare latitudinem infinitam: ergo potest Deus
aliam ponere infinitas creaturas perfectiores, et perfectiores sine termino: ergo latitudo infinita.
Nec enim nulla est difficultas in mundo, quae ex terminis propositis in ... adducatur,
explanari requirat.

Sit 4a Conclusio: inter duas determinatas species creaturarum ...
possibiles infinitae latitudine creaturae perfectiores, et perfectiores sine termino. Ex ...

et Angelus ac de nullis infimis creaturis, sive speciebus creatis superadditis excedentes in perfectione essentiali perfectionem lapidis, et imperfectionem Angeli. Et ra- [illegible]: eadem [illegible] excogitari Angelus [illegible] superiores infimas creaturas superadditas excedentes in perfectione essentiali esse infimam perfectionem: nam excogitari infimas illarum creaturarum perfectiones, et perfectiores claudere [illegible]: tunc enim lapis, et Angelus non esset [illegible], determinatus; nam enim in illo infimo dare aliqua creatura, quae esset perfectior Angelo, nec quae esset imperfectior lapide. [illegible] quaelibet creatura est determinata; et [illegible] perfectionis essentialis, et determinatae, et [illegible] imperfectionis: ergo Angelus est determinatae perfectionis, et lapis determinatae imperfectionis [illegible] nullis infimis creaturis [illegible] excedentes in perfectione essentiali [illegible] lapidis, et Angelus perfectionem lapidis, et imperfectionem Angeli. [illegible] [illegible]: quia inter illas infimas creaturas perfectiones, et perfectiores, sive [illegible] aliqua ratio est, quae sit aequalis perfectioni cum Angelo, et aliqua, quae sit aequalis imperfectioni cum lapide: [illegible] impossibile [illegible] illi infimae creaturae perfectionem lapidis et imperfectionem Angeli determinare, et [illegible].

Atque hoc [illegible]: quia inter illas collectiones infimas specierum excedentium in perfectione essentiali includitur quaelibet determinata, et [illegible] perfectio: [illegible] illa ratio est aliqua [illegible], et determinata aequalis perfectioni Angeli. [illegible] hoc, quia nulla [illegible] collectio determinata speciei perfectae, ultra quam alia, et alia magis perfecta [illegible]: [illegible] cum Angeli perfectio determinata, et [illegible] sit, aliquam [illegible] inter illas [illegible] aequalis perfectionis cum Angelo: [illegible] impossibile, quia Angelus [illegible], et [illegible] perfectioni excedat in perfectione essentiali ex illis speciebus creatis [illegible], et [illegible] in perfectione essentiali [illegible]. Si [illegible] nulla est determinata species imperfecta in illa collectione, infima quam alia, et alia magis imperfecta [illegible]: [illegible] cum lapidis imperfectio determinata [illegible] aliqua [illegible] inter illas [illegible] aequalis imperfectionis cum lapide [illegible] impossibile [illegible] lapis [illegible], et [illegible] imperfectioni excedat imperfectione

aliis illis partibus infinitis et infinitis ... l. in P. Arriaga contra aliorum oppositionem est solut.

ug

P. Arriagae fundamenta aliorum oppositioni dissolvuntur

Obiicies ex P. Arriaga Disp. ... d. ...: in tota collectione creaturarum possibilium non est creatura excedens in perfectione aliam: alioquin darentur inter duas creaturas mutuum excessum in perfectione, quia ... sicut et mutua exclusio; patet quia in illa collectione, quae non excedit ab illa creatura; ... omnium perfectissima: quia possibilis est creatura omnium perfectissima, quam perfectione alia data ... Confirmatur: quia si omnis creatura illius collectionis excederet aliquam in perfectione, sequeretur quod excessus essent plures, quam excedentes, et non essent plures: esse plures excessus, quia si imaginemur aliquid quod ... excedit, et non excedit; reliquae autem creaturae illius collectionis excedunt et exceduntur: quia plures sunt excessus, quam excedentes. Deinde non esse plures; quia quaelibet excessus dat alia excedens: ergo non sunt plures excessus, quam excedentes. Hoc P. Arriaga argumentum retorquet ... : quaeris possibiles esse omnes status ... status maximos, ex illa collectione omnium, non omnium excedit ab alio: quia dat aliquid omnium supremum, et maximum, quod plane implicat omnis si illi addatur ... membrum ... status ... ergo ... non esset maximus status ... ergo ... additis ... evadet ... quod implicat.

Aliter quod dicimus ad argumentum ... ante ... sumpto ... illo non ... creatura ... ; ... idest, singulis excedentibus ab aliis; nec ullam ... quae excedat alios, quia ab alia ... excedat; ... Collectivam, idest tota collectio non excedit ab aliqua alia creatura, cum extra omnium possibilium collectionem nulla alia detur, nec particulam addat ... in ... additur, ... Deinde sequitur, dari mutuum excessum inter duas aliquas creaturas illius collectionis ... : ... mutuae exclusionis ... : quia argumentum, quod ex exclusione creaturarum ...

crea-

ex causa Dei sit existentia sit altera collectio omnium creaturarum, quae nequit esse, sed ab alio; praeterquam quod specialiter arguitur supponendo infinitam infinitas collectiones creaturarum seriei. ad confirmationem fateor, in illa collectione esse plures causas excessas, quam excedentes: at enim causa est in illa semper aliquis excedens et excessus; non tamen aliquis excessus et excedens: in vide distinguo illud antecedens quod est plures excessus quam excedentes [illegible]. quod quamlibet excessum datur alia excedens, quae similiter sit excessa ab alia perfectiori, verum antecedens: quae non sit excessa, sed excedens praecise, non antecedens.

Obiicies 2o: in omni creaturarum quolibet collectione datur summa propinquitas cum Deo; sed haec summa propinquitas cum Deo non est in omnibus creaturis sed in aliqua tantum: ergo datur aliqua summe propinqua Deo, seu summe perfecta qua perfectior alia nequit dari. confirmatur: in illa collectione est aliqua causa, quae immediate sit causa Dei: ergo aliqua, quae sit immediata: nequit enim dari mediatas sine immediato. antecedens omittendo causas, quae retrograde immediate sunt determinati, quia causas est quoad durationem diversas, ti collatione summam distinguo antecedens majorem; id haec summa propinquitas cum Deo non est in omnibus creaturis collectione sumptis, nego majorem; non est in collectione distributive sumptis, subdistinguo dicitur quia tota collectio habet summam cum Deo propinquitatem quae extra illam collectionem nulla est Deo propinquior creatura. ad confirmationem, dico omnes illius collectionis distributive esse mediatas in perfectione a Deo; ergo collectio, sive collectionis omnes esse immediatas; quia in singulis, et semper alia immediatior, et propinquior datur; in collectione autem, et semper nulla est, at ex se ipsa [illegible]. unde [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible].

Obiicies 3o: si in tota creaturarum collectione in majoribus a capite cognoscit quae creatura illam excedat in perfectione, et quae ab illa alia, et sic deinceps; ergo [illegible] aliqua, supra quam non cognoscit aliam perfectiorem ex possibilibus [illegible]. [illegible] ascendendo tandem deveniet ad aliquam creaturam quae sit, et sibi propinquior; sed haec erit omnium perfectissima. [illegible] [illegible], nam [illegible] in nulla specie sistit Deus, quam ab alia excedi non cognoscat; quoniam nulla est, quae non

excedat, nulla est singula [illegible] Deus, et quia perfectiones aliae in [illegible]
[illegible]: hoc autem proposito assumendo, sicut ex parte [illegible]
[illegible] ad aliquem [illegible] sibi [illegible], quae nulla [illegible],
ita tota collectio [illegible] sit, ac [illegible].

Obiicies exced[illegible]

40. Deus potest producere creaturam perfectissimam, quam potest; ergo potest infinita [illegible] simul [illegible] producere, quae Deus [illegible] perfectissimam, quam potest, haec scilicet [illegible] perfectissima [illegible] adeo ut nulla perfectior produci possit, [illegible]: hoc [illegible]: [illegible] Deus non producit creaturas summe perfectas, quas potest. Hoc argumentum [illegible] absurda plurima [illegible] possunt; Deus enim potest producere [illegible] maximum potest producere [illegible], et ita [illegible] infinita, et [illegible] illa [illegible] infinita, et [illegible]: Deus potest producere [illegible] maximum, quod potest. Deus producit [illegible] quod potest: namque [illegible] valde [illegible], [illegible]: si enim nulla perfectissima [illegible] potest Deus producere, [illegible] perfectissima [illegible], quam potest producere, potest Deus [illegible] infinita [illegible]. [illegible] infinita [illegible] requirit.

Obiicies 2° ex [illegible]: si [illegible] infinitas creaturas [illegible] perfectiones, et perfectiones [illegible] infinita [illegible] perfectio; [illegible] infinita [illegible]: [illegible] repugnant. [illegible]: quae ex [illegible] perfectionibus maximis, et minimis [illegible] aliqua infinita perfectio: hoc [illegible]: eo [illegible] in [illegible] maior, et maior, (idque evenit [illegible] maximis et minimis) resultat infinita multitudo, et [illegible]: [illegible] perfectiones maior, et maior, resultat [illegible] infinita perfectio.

[illegible] maior ad [illegible]:
ex [illegible] perfectionibus minimis, et maximis [illegible] perfectioni [illegible]

resultat aliqua infinita perfectio, denuo aeque; immaculatu, et maculatu [illegible] ino perfectionum perfectionem, aut in illarum, quae aeque : propositio principalium collectionem lucrum aliorum [illegible] illius perfectionem; propositio [illegible] tantum perfectionibus, quae sunt admixtae imperfectionis : [illegible] collectio tantum perfectionibus, sed imperfectiones [illegible] collectionum [illegible]: unde non propositio [illegible] infinite perfectionis, [illegible] collectio [illegible] infinita perfectio: quia tota collectio [illegible] singularum [illegible] imperfectionum, quas includit: resultabit infinitus in [illegible] perfectionum; [illegible] infinitus imperfectio ad [illegible], et [illegible] [illegible] denuo aeque [illegible] ad infinitum, et [illegible] [illegible], quae [illegible] maior, et maior [illegible] et maior, et maior extensio [illegible] extensionis; ad infinitum [illegible] imperfectio [illegible], quod [illegible] maior et maior [illegible] perfectionum [illegible] [illegible], quod [illegible] maior, et maior perfectio [illegible] perfectionibus: [illegible] [illegible], sicut omnes perfectiones creatarum, [illegible] illius [illegible] [illegible] creaturae, [illegible] tantum perfectionibus, [illegible] perfectionum infinitus [illegible]; sic enim [illegible] imperfectionum infinitum.

[illegible] [illegible]: [illegible] creatura infinitis perfectionibus, et perfectionibus [illegible] perfectior; [illegible] [illegible] creaturae perfectiones, et [illegible] [illegible], possibile est alia [illegible] illius perfectior: [illegible] maior [illegible] ex [illegible] [illegible] maior: quia collectio [illegible] illarum perfectionum, et perfectiones [illegible] infinite a Deo: [illegible] alia, quae [illegible] Deus, et perfectiones [illegible] illis. [illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] possit Deus [illegible] [illegible] perfectiones, quaelibet creatura [illegible], quae quaelibet, quae [illegible] infinite a Deo; [illegible] illa collectio [illegible] infinite a Deo [illegible] tota illa collectio infinita perfectiones [illegible] [illegible].

[illegible] maxime, [illegible] ad [illegible] denuo [illegible], et non [illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] possit Deus [illegible] [illegible] perfectiones quaelibet [illegible] quae quaelibet, quae [illegible] infinite a Deo [illegible] [illegible] alia

includo maius; quia quaelibet creatura simplex addito [illegible] includendo aliquam, sua
perfectione aliquam, non maius. ex quibus constat: perfectio cuiuslibet cre=
aturae, cum limitata, et finita sit, nunquam claudi debet in collectione in=
finita creaturarum perfectionum, et perfectionum aequalium sine fine, est enim omnino im=
possibile, quod perfectio sit limitata, et finita, et non concludatur saltem aequiva=
lenter in collectione infinita specierum se praecedentium in perfectione aequali excedentium;
inde autem est, quod in certa illa nequeat assignari, quae est possibilis cre=
atura, quae perfectior sit in perfectione aequali tota illa collectione: et ratio est quia
nequit excedere collectionis in perfectione, quin saltem aequivalenter claudatur
in tali collectione; sed quaelibet creatura possibilis in illa collectione infinita
clauderetur saltem aequivalenter. ergo nulla possibilis creatura illam excederet: ac
quaelibet creatura in particulari, quae assignetur, non includit perfectionem cuius=
libet alterius particularis assignabilis: unde cum illa diceretur simpliciter infinita
quae non includat tamen cuiuslibet alterius perfectionis, perfectio alia in illa
et Deus dari potest. sed eam assequi nequit ratio creata in tota hac re
a me non solvimus: [illegible] enim, qui ingenium ferre [illegible] possimus, fines transfa=
cimus nostros; sed cum poeta: [illegible] pro dictis [illegible] facta valent.
Liber 4us auscultationum physicarum de loco, vacuo tempore et duratione

Liber 4us

Auscultationum physicarum de loco, vacuo tempore et duratione

Postquam egerit Aristoteles in libro 3o de motu corporis naturalis in communi, de alia
motus specie, scilicet de motu locali in hoc 4o libro agit: cum autem
localis motus sit de uno in alium locum transitio, ideo de loco praemittere
oportet: deinde vacuum explicat, quatenus vacuus locus est, tractat insuper
de tempore et aeternitate duratione, quia res quae in aliquo loco est, etiam in ali=
quo tempore et aliqua duratione existit. ipse ergo Aristoteles quoad methodum

tum duas sibi desiderant Philosophi aliqui, quas etiam duas nos habebimus disputationes de loco. prima an et quo modo sit in loco corpus naturale. secunda, quid sit locus externus, et ipsius conditiones concludere.

Disputatio 1a de loco

Quaestio 1a

An, et quo modo sit in loco corpus naturale, seu quid sit locus externus, et ipsius conditiones et elementa

Plurima hoc circa

circa, quas notissima et valde necessaria, descriptionem explicant: locum esse in quo est id, nemo negat; nemo facile explicat locum, nisi Aristoteles audiret ita definiens: locus est ... in hoc . l. 4o . est superficies corporis continentis immobilis, quo loci locus externus definitur, atque ipsius conditiones ... continentur: et qua dicta experimenta sive locus dicit corporis continentis, corporis autem locati dicit contentum: corporis illius continentis, et ambientis ultimam superficiem, illa pars, quae immediate tangit corpus locatum, locus externus est, quia illa superficies extima est rei locatae: superficies dicta corporis continentis, non autem corporis contenti: quia locus externus est aliquid reale adaequatum corpori alicui locato; nihil enim corpus dicitur esse tangens in loco, aliter quod transiret de loco in locum, seu de ipsius ultima quaerit superficie, dicitur etiam superficies corporis continentis, quia hoc non continet locatum, et ipsius continentis, sed cum illa pars proxime, quae tangit corpus contentum: sit in exemplum corpus plenum aqua, quod dicitur locus externus aquae quae continet aquam, et illius ambiendo est superficies illius vasis, quae immediate tangit aquam in quo exemplo ultima superficies illius vasis vasis non est adaequatus locus externus aquae; superficies figuratus ambiens dicitur aquae etiam est locus externus immediatus illius; superficies enim ultima corporis vasis sit, et aeris adaequata, et undique ambiens aquam.

Dico [illegible] partes illius immobilitatis [illegible] tabulas ac pro-
rae, et quo pacto superficies loci, sive corporis continentis est latior, im-
mobilis, et substantia [illegible]: quia superficies corporis continentis ipsis [illegible]
moventur, quod corpora contenta moventur: ergo quod vas aqua plenum
a loco in locum movetur, non solum aqua, quae est corpus contentum, sed etiam ipsum
vas movetur: quod pisces intra aquam labuntur et moventur, aqua etiam pro-
[illegible] piscium, quae est locus extrinsecus piscis labitur et movetur: quod si etiam contin-
uo corpore contento movetur superficies corporis continentis: ergo immota manente [illegible]
movetur superficies aeris circumambientis, et [illegible]: i.e. per aeris superficiem
non est locus extrinsecus turris, i.e. non est immobilis, sed mobilis superficies.

Dicunt nihilominus
explicant [illegible] , quarum explicationes [illegible]
[illegible] [illegible] momenti [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] locus extrinsecus esse absolute immobilis, non quia immobilis
sit ipsa superficies corporis continentis; sed quia immobilis est ipsa praesentia
sive ubicatio superficiei; quoniam ipsa non superficies est in hoc determinato spatio, et non in
alio, [illegible] huic determinato spatio quam hanc determinatam praesentiam. exemplo
hoc [illegible] aqua pleno [illegible] superficies eiusdem immobilis [illegible],
[illegible], quoniam [illegible] in hoc determinato spatio: quia praesentia est immobilitas
ipsius superficiei: quia praesentia illa non mutatur etiamsi vas ab hoc ad alium locum
mutetur: non enim [illegible] [illegible] praesentia illa quam in alio spatio [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] alios.

Contra 2° quod locus extrinsecus debet esse aliquid
[illegible], [illegible] aliquid: quod [illegible] superficies corporis continentis, [illegible]
praesentia eiusdem superficiei, sive illius ubicationis, quoniam [illegible] huic determinato
spatio, sive huic determinatae distantiae ab aliis corporibus, [illegible] mundi,
aut [illegible], [illegible]. [illegible] praesentia, sive ubicatio superficiei immo-
bilis [illegible], non enim movetur, neque mutatur, etiamsi mutetur et moveatur superficies,
[illegible] locus extrinsecus, [illegible] debet immobilis esse.

[illegible]:
[illegible] ubicatio a qua mutatur locus extrinsecus, quod vas [illegible],

a Coelo seu a corporibus spatii desinat, et aurea non mutet aeris superficies
vario circumdantis corporis: quia licet superficies varia mutet ubi locus sui
ambientis praecise intelligendi, quia alteri spatio coexistat; mutat superficies
immobilis, scilicet ut Theologi dicunt immobilitatem superficiei, qua locus
extrinsecus constituitur, hac consequentia variata locum extrinsecum non variat.
Nota 3o. quod omne individuum immobile tunc dicatur mutare locum ex-
trinsecum per superficierum aeris mutationem; quia licet ipsa non ambientis pro-
cedit in dilatato illo spatio, cui coexistat, nec locus consequenter vari-
abit eandem immobilitatem [illegible], et quamvis per [illegible] ad mundi extremum
ad extra polles: licet aeris superficies aeris ambientis flante vento aliud
atque aliud locum extrinsecum tenerent, aliud, et aliud est: at enim hic loquentes cri-
bricorum [illegible] non mutare locum extrinsecum, quia ipsa se movent de loco
in locum, et locum [illegible]; et aliquod locum mutant, quia locum [illegible]
corpora quae constant in aere ambiente, et circumdante corpore.

Sed et aliquas

loci divisiones, quam multi illorum expilare licet advertere: 1o dividitur
in locum extrinsecum, et intrinsecum: extrinsecum de expositionibus iam dictis, quia [illegible]
rao, et ubi intrinsecum, et consequentia localis dicitur, scilicet explicationibus.
2o dividitur locum extrinsecum in locum realem, et locum, sive spatium imaginarium
quem dividimus l. 4o [illegible], ex animationibus. 3o dividitur in naturalem, violentum,
et neutrum: naturalis ille, in quo [illegible] occupandi [illegible]: ut centrum terrae
in lapide: violentus dicitur, qui [illegible] inclinationi [illegible] naturalis
[illegible] aeris [illegible] lapide: neutrum, qui
[illegible] iuxta [illegible]: tale spatium [illegible] angeli. 4o
dividitur in locum [illegible], et [illegible]: ille, [illegible]
pars [illegible] totius corporis [illegible]: [illegible] spatium totum,
quod corpus humanum [illegible] occupat: [illegible] tale [illegible] una spatii pars capitis,
et altera spatii pars manibus [illegible], [illegible] loci spatio [illegible]
[illegible], et [illegible]: quia [illegible] duplex pars corporis humani [illegible]
spatio loci [illegible]; [illegible] duplex pars spatii [illegible] corporis [illegible].
locum [illegible] ille, in quo [illegible], [illegible] spatio

circumscripto; et tota etiam continetur proprio spatio coexistit per longum, latum et profundum; non mechanice talis per eam coaptationem circumscriptive, sed per praesentiam ad proprium spatium distinctum tamen ab eius ubi. Cuius locus intrinseci ratio declaratur.

Locus intrinsecus eiusque natura declaratur

Dico: locus intrinsecus, sive ubi, aut praesentia rei in determinato loco sita, vel rei illius praesentia ad hoc spatium, quam in alio loco extra existit; sive ubi, rei illius aspectus, et praesentia sit rei huic determinato loco: Cum enim corpora esse contingenter sint, et sunt in hoc potius, quam in alio loco, et potius in hoc, quam in alio aliquid videtur importari, ac eius praesentia ad hunc spatio est. Haec praesentia localis, aut ubi intrinseco, quo quod est, ab aliquid distinctum realiter aliquo loco extra existente, et ambiente corpus, et aliquo corpore distincto et locato; sicut ergo dicitur res sua consequimus locato: cuius ergo modo dicimus quod asserimus locum intrinsecum, sive praesentiam localem, aut ubi locans et entitatem realiter distinctam a corpore locato, a loco extrinseco quod sumpsimus, et ipso etiam corpore locato, quod ex se realiter est alicubi, et respicit aliquod determinatum spatium; talis enim quidem corpus ens sui ipsius praesentia et ubicatio.

Probatur 1º. Dari potest corpus et locus ubi, quin corpus sit in loco ubi: ergo ut corpus sit in loco ubi, aliquid aliud realiter requiritur praeter corpus et locum ubi. Antecedens constat 1º. quia de facto datur corpus et locus ubi, scilicet locus qualitativus, quin corpus sit in loco qualitativo; et in pluribus aliis locis, qui de facto dantur, quin corpus existat in illis. 2º. quia quando corpus movetur ab uno in alium locum, relinquit unum locum, alium acquirit, et tamen adhuc manet locus relictus, et corpus, quin corpus sit in eo relicto: ergo dari potest corpus, et locus, quin in illo sit corpus. Consequentia probatur: quod ut corpus in loco ubi aliquid aliud realiter dari praeter corpus, et locum ubi; quod ubi non requiritur aliud realiter requiritur, non potest dari corpus, et locus ubi, quin corpus sit in loco ubi: ergo hoc in nostro casu est certum: quod dato eo, quod realiter

requirit

requiritur ad denominandum aliquem mutatum de novo denominatione: posito quod [illegible] corpus, et locus b c quoniam corpus sit in loco b c, hoc, quod est esse in loco b c, aliquid aliud debet constitui praeter corpus, et locum b c, cum quo collective sumantur. Confirmatur, quia vera haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], cuius sit aequivalentia, formaliter dicentia [illegible] [illegible] absolutum extremorum, cum quo utrumque collective sumatur.

Probatur 2o quia in mutatione locali corporis ab uno in alterum locum datur actio, quae dicitur a [illegible] latione, motio, sive translatio; per illius actionis debet dari aliquis terminus. Alias esset non motus localis, quae designaret, importaret motum, quod si nil agerent, [illegible] desinerent. Sed huius actionis terminus nullus est alius quam ubicatio, sive praesentia localis, quae [illegible] per illam actionem locus extremus, et ipse [illegible]: nec obstat, quod [illegible], sive actio sit ad occupandum locum extremum; nam hic [illegible] [illegible] occupatio fieri, nisi per ubicationem, sive praesentiam localem: per actionem quod [illegible] requiritur locus extremus [illegible] ad praesentiam localem [illegible], quod [illegible] occupat locus [illegible]: cuius praesentia non [illegible] per actionem, sive [illegible] localem, nec locus ipsius localis per hanc actionem [illegible].

Sed dicunt: posito corpore [illegible], et loco b c, et [illegible] [illegible], sive corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus, et locus b c, ponitur corpus in loco b c; per quod corpus sit in loco b c, non requiritur entitas alia positiva distincta a corpore, et loco b c, ad quam [illegible] actio loco [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] posito [illegible], et loco b c, et [illegible] alterius corporis [illegible] [illegible] [illegible] corpus, et locus b c, corpus est [illegible] a loco b c; [illegible] [illegible] [illegible] a loco b c [illegible] in loco b c: per illud [illegible] [illegible] aliquid aliud [illegible] [illegible] [illegible] corpus, et locus b c ponitur corpus in loco b c. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] corpus sit in loco b c, nihil est aliud, nisi quod locus b c [illegible] corpus; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et loco b c [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], locus b c [illegible] corpus: per et b c. [illegible] quidem [illegible], [illegible] [illegible] a corpore locato, et loco extremo, adhuc hoc aliquid [illegible] [illegible]

sed nobilius quod dicitur ratio distantiae inter corpus, et locum extrinsecum exter-
minante.

Dices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facto aspectu ultimo loco motus, quia aliquid [illegible] praesentiae [illegible] debet. Dicendum quod ratio corporis contenti inter partes, et locum [illegible], non facit praesentiam locati quam intimus praesentiae [illegible]; sed ad distantiam locati; ad hoc quidem ut corpus aliquid sit alteri distans, sufficit, quod detur ratio corporis contenti inter unum, et aliud corpus; ut autem unum in ratione sit praesentissimus, et immediatae praesentiae [illegible], hoc non sufficit; alias aqua fluens et distans [illegible] dicitur esse [illegible] [illegible] tanquam [illegible] distantiae, et [illegible] [illegible], quod falsum est. Eodem modo ad [illegible] [illegible]: ad glaciem [illegible] maris, et distantiam [illegible]: Sed praesentiae [illegible] a locato [illegible] distantiae [illegible] locato, et [illegible] in locum [illegible]; praeterea [illegible] distantiae a locato quam intimus, et immediatae praesentiae in locato, et [illegible] in locato, [illegible] ex quo hoc exemplo [illegible], sive praesentiae [illegible] [illegible]: ad quod [illegible] sufficit, quod [illegible] [illegible] sit [illegible], ut nullus alius [illegible] inter [illegible] et [illegible]; requiritur enim ultra, quod sit [illegible] praesentiae intimae [illegible] corporis, quam sit praesentiae [illegible] [illegible]: sic ut corpus praesens sit intime et immobiliter loco non sufficit distantia, et ratio distantiae, sed requiritur, quod detur praesentia aliqua, qua locus intime [illegible], et [illegible] corpus locatum, quod sit [illegible] locati [illegible] [illegible]. ad [illegible] glaciem [illegible] maris, [illegible] corpore [illegible] praesentiae immobilis, quod [illegible] exemplo.

[illegible] corpus in loco [illegible] praesentiae immobilis, [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] dicto [illegible] immobili [illegible], [illegible], quod si corpus moveatur a loco in locum talis praesentia, et [illegible] [illegible]: Per hoc autem [illegible], quod corpus aliquid sit in loco aliquo extra, [illegible] [illegible] ratio corporis alterius contenti inter locatum, et locum non [illegible] loco immobili, sive [illegible] praesentiae [illegible]. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

ubi alius, et idem locus extrinsecus, eadem est ratio corporum continentium intra locum, et locum, quo corpus sit praesens eidem loco: hoc patet in pisce, qui continue circumdatus aqua, tamen loco extrinseco movetur, et fluit cum fluente aqua, persistente eadem ratione corporum continentium intra pisces, et aquas, et sic pisces non movetur in modo loco, movetur enim a loco intrinseco cum aqua: ergo de corpore praesens eidem loco, sive de intrinseco loco per immobiles praesentia intrinseco aliquid est aliud praeter hoc corpus, huius locus, et interiora corporis continentis intra locum, et corpus: ergo est ubi hac ipso, sive praesentia physica per motum, per quam corpus immediate [illegible] sunt distincto in medio, loci corporis locati: nunc haec praesentia est ubi, et sic nostrum experimur.

Ex his colligitur, et sic, aut intrinseco [illegible] corpori absolute [illegible] ubi [illegible] corporum; et [illegible] praesentia corporibus locatis, et loco extrinseco, et corpore continente: [illegible] [illegible] est: quia quando primus [illegible] ad hanc aulam [illegible] movetur [illegible] distabat aula, cum antea non distaret; sed adhuc [illegible] idem primus, idem locus aulae, et idem corpus continens intra aulam, [illegible]: ergo [illegible] antequam egrederetur aula distabat ab aula primus, [illegible] postquam exiit [illegible] distat ab aula. [illegible]: quia [illegible] distat primus ab aula; sed [illegible] primus, nec locus extrinsecus, nec corpus intrinsecus: ergo distantia primi ab aula aliquid est aliud praeter primum, locum extrinsecum, [illegible] corpus continens, [illegible], et [illegible]: [illegible] conveniunt adaequate antequam primus egrederetur ex aula distaret ab aula [illegible] primus, et locus extrinsecus [illegible], et corpus continens intra aulam, [illegible] falsa, quando primus est in loco [illegible] ab hoc loco, et [illegible] alterius continentis; [illegible] praesentia [illegible] primus, et hic locus, et ratio corporis continentis: quia quando [illegible] distantia ab hoc loco, nec primus, nec locus alius, nec corpus continens [illegible] corporis [illegible], et [illegible] [illegible].

Dices primo [illegible] non in loco

vel per individuum, et consequenter praesentia in loco vel spatio quod sit haec praesentia, et per consequens immensitas dicatur praesentia, sicut ubicatio, est omnis immensitas cum modis: [illegible] ad dictum spatium, ipsa quod adeo amplia est cum totalis, ut requirat [illegible] ab illa praesentia; ubicatio enim aliquando est ubicatio, sicut unio aliquando extrema [illegible] est unio, et aliquando non [illegible]. immensitas est ubicatio per se [illegible], et essentialis suae substantiae, [illegible] dicitur: [illegible] quae ubicatio requirit [illegible] in loco [illegible]; ex qua enim [illegible], sicut [illegible] localis [illegible], quae est [illegible], et [illegible] ad hoc spatium, quantum sit; sicut unio ex se [illegible] extrema.

Et haec immensitas individua, et essentialis ubicatio, [illegible]: Et [illegible] ad existendum hic spatium imaginarium, [illegible] ad existendum hic [illegible], et ad extra [illegible]: per se immensitas est, [illegible] ubicatio [illegible] praesentia ad [illegible] spatio; [illegible] immensitas [illegible] ubicatio immensitas [illegible] spatium imaginarium: [illegible], et immensitas, [illegible] ubicationis immensitas [illegible]: [illegible] sit [illegible] spatium imaginarium [illegible], et immensitas, [illegible] ad [illegible] spatio [illegible], [illegible] ubicatio [illegible], et [illegible] ubicatio [illegible], et [illegible] spatio imaginario.

Et [illegible]

quo modo duarum continentia maneat, hoc est, ubicationis intrinseca cum ambi-
entis si tempore locus extra mundum ... adhuc eandem praesentiam, quam
continebat prius per hoc spatio, et quam locum possidebat per spatio
imaginarium; ... retinet eandem extra, et eandem praesentiam ad mundum ...
aut ... : ... locum extrinsecum ..., qua
... , ... in aqua ... mutat in locum ..., sicut
praesentias locales ambit, et alias ... ad ... :
illius ... in manet ... eidem spatio, et alteri ..., ...
mat eius eadem correspondentia, et ... ad ... mundi, aut ...
... intelligitur, quo modo ubicatio ... adaequata ubicationis
prius in hoc loco ... : ... manere eadem in ... ubicatio
prius ... manere ... loco ... ad ... continuo prio
aera ambitione ... : ... adaequata ubicationis prius ... in
loco ... ubicatio prius, ... ubicatio loci: ... ubi-
cationis ... prius ... hoc spatio, et ... ex-
... : ... ubicatio ... adaequata ubicationis
prius ... a ... alio ... continentia
a ... : ~~...~~ ... ad ... praesentia
praesentias, qualibet enim variata ... variat ...
... ubicationis intrinseca satis sit.

C. 39

An ... specialis ubicationis intrinseca satis sit

Quaeritur ... an ...

... specialis ubicationis, sicut vendicant? ... an ...
... ubicationis ... ad ubicationem ... ? ... , ...
ubicationis sufficere, ... sufficienter ... ad hoc determinatum spatium,
quod sulcus occupat, ... ad sulcum; ... huic
sulco, ubicumque hoc sulcus sit ... : ... sufficienter ...
... ad hoc determinatum spatium occupandum, ... hoc ... ubi ...

sive destructis spatiis occupantibus: quia ubicatio [illegible] recens, et ubicatio substantiae superficiei [illegible], ut fingit in hoc loco. Remanentibus [illegible], ubicationes substantiae [illegible] adiungere ubicationes supra. Probatur: quia praecise [illegible] potest substantia eiusdem indivisibilis ubicatione: ergo [illegible] aliqua ubi [illegible] eius [illegible], eius ubicatio substantiae. Dicimus [illegible], quod separata sit a substantia, si destruatur, sive destruatur substantia, [illegible] illi nova [illegible], [illegible] calorem, [illegible] destructa [illegible] manent in eodem loco, [illegible] destructa [illegible], [illegible] corpus manet [illegible] corpore: [illegible] manent [illegible] ad substantiam [illegible] delebat, et [illegible] occupandis spatiis, quod substantia occupat: [illegible] ubicationis substantiae [illegible].

Quaeres 3o: an possit Deus [illegible] aliquam [illegible] sine [illegible] in [illegible] ubicatione indivisibili [illegible]? [illegible] an sit corpus aliquod possibile, quod in nullo extra loco sit, et a nullo alio corpore circumdetur: [illegible] de facto ultima [illegible], sive caelum empyreum superficies in nullo loco extra est, cum nulla alia ulterior corporea superficie circumdetur: quia ut loquitur [illegible]: illud corpus in loco est, in ratione quod aliud corpus est, quod ipsum circumdat; illud vero non est in loco, in ratione quod nullum corpus est. Ubi de caelo empyreo loquitur, [illegible] explicat, et defendit [illegible] exercitatione [illegible] de loco [illegible], sit de ubicatione, sive praecedentia locali an sit possibile [illegible] corpus [illegible] absque ubicatione, sive [illegible] alicubi [illegible] affirmant [illegible], et alii quos refert, et sequitur [illegible] lib. [illegible] disp. 11 [illegible] sectio 4a, disputatio 10 [illegible] ultima, [illegible], et mihi ex [illegible] evidens est [illegible], et cum multis aliis [illegible]: ut enim ait [illegible] alicubi esse [illegible]: [illegible] maximus est, et quod [illegible] alicubi sit [illegible] aliquem [illegible] epistola 58, ubi

videtur: spatia locorum tolle corporibus, et nusquam erunt; et quae nusquam erunt, nec erunt.

Hoc probatur rationibus [illegible] Suarez: quia eo ipso quod Deus crearet Angelum in imaginario, vel existeret intra caelos, vel extra caelos existeret; sed implicat, quod existat intra caelos vel extra caelos absque ubicatione aliqua intrinseca: ergo implicat Angelum existere in imaginario absque ubicatione aliqua intrinseca. Minor est certa: quia haec ubicatio intrinseca, nihil est aliud, quam existere alicubi, sive in determinato [illegible] sufficiens, [illegible] quam illi [illegible], [illegible] spatii [illegible] imaginarii. Maior vero probatur: quia si corpora alia moverentur per [illegible] spatium [illegible] maximo, vel approximarentur, vel separarentur ab illo Angelo, sive magis, aut minus distarent ab illo. At evidens est, eo quod moveri vel [illegible] magis distarent corpora, quae moverentur [illegible], vel esse magis proxima sint corpora, quae [illegible] moventur: ergo Angelus ille, cui magis proxima fiunt per motum alia corpora, aut majori distantia fiunt, vel intra caelos, vel extra caelos existebat: ergo alicubi existebat. Quod probatur [illegible]: quia si nec intra caelos nec extra caelos dicatur esse ille Angelus in imaginario existens, faciat, tribuat Deus Angelo illi ubicationem possibilem, qua sine Angeli motu existat Angelus intra caelos. Non sic arguo: ergo sine motu [illegible] esset Angelus intra caelos: ergo intra caelos existebat. Probatur consequentia: quia nequit [illegible] sine motu intra caelos Angelus, qui ante non erat intra caelos, [illegible], ut [illegible] manifestum fit.

Tertio probatur: quia [illegible] existeret [illegible] duobus locis sine ubicatione, et [illegible] distaret a Paulo [illegible] a Paulo: ergo implicat sine ubicatione [illegible]. Consequentia [illegible]: quia [illegible] existente [illegible] sine ubicatione, non [illegible] aliqua [illegible] distaret a Paulo existente [illegible]: [illegible]. Probatur [illegible]: quia [illegible]

Coelestis, sed quaeritur, an locus extremus coelestis in superficie, quam
distaret primum distantiam a paulo existente dextra parte: quo mox extra,
mox quo haec parte movetur primus a coelestibus in dextra parte ideo primus,
ideo locus coelestibus manet; et non est primum distantiam a paulo exis-
tente dextra parte: quo primus, et locus extremus coelestibus in tali superficie
constituere primus distantiam a paulo: quo non distaret. Respondeo primum distare:
quia primus existens coelestis convenire diverso spatio, sive imaginario,
sive loco reali extra caelum, cui convenire paulus existens dextra parte: quo
distaret. Respondeo: non quia distarent a centro terrae, aut [illegible]: quod
se distarent: quo distarent, et non distarent. Haec ideo respondeo substantiam
[illegible], sed quod convenire, et non convenire spatio imaginario: quod est [illegible]
coelestis [illegible], et denique, quod nullatenus alludere [illegible] quod enim
nullatenus [illegible], non [illegible].

F. Quaeres adversarii; quod si primus [illegible] coelestis absque ubicatione, non distaret a paulo dextra parte existente ejus ubicatione sublata si primus coelestis [illegible] absque ubicatione non esset praesens paulo coelestis existenti per ubicationem debitam: quatenus [illegible], [illegible] omnis corporis [illegible] in praesentia localis utriusque corporis: [illegible] carent primus praesentia locali, neque praesens, neque distans est a paulo. Respondeo, quia primus existens coelestis vere correspondere spatio coelestibus distanti per plures leucas, per plures leucas [illegible] distanti per [illegible] leucas ab spatio dextra parte [illegible] existit paulus: quo vere distabit a paulo existenti [illegible] spatio dextra parte: maxime [illegible] omnis corporis ab illo per [illegible] spatium, quibus convenire: quod si spatia distent, distabunt et corpora spatiis [illegible] convenientia: sed si primus coelestis existeret non conveniret spatio coelestibus, quo [illegible] primus [illegible] coelestis, quam [illegible] existere, coelestis [illegible] quam [illegible] &c.

Quaeres 30: an [illegible] ubicationem esse, sed a causa [illegible]? [illegible], nulla [illegible] esse

eius verificationis, Deus a se distinctam dicere. Hoc supposito: quod omnibus
quocumque creata distincta extra omnes existentias est, et producta [illegible]
hic spatium, quam alibi productae: quod esse in hoc tamen spatium, quam illi [illegible]
[illegible]. [illegible]: quia requiritur esse distantiam ad hoc spatium, quam alibi exis-
tendo; quod antequam eo alibi sit mobile; [illegible]
antequam alicubi eo sit, mobile. Ergo requiritur esse distantiam ad hoc spatium, quam
alibi existendo. Similiter [illegible] esse distantiam [illegible] ad eo existendo in
hoc spatium quam alio subito capax illius. [illegible] quidem ante eo existendo nihil
est: [illegible] aut illa [illegible] hic, aut ibi [illegible] producendo.
Cap. 4. Divisio loci in realem, et imaginarium examinatur.

Caput 4um Divisio loci in realem, et imaginarium examinatur

Locus realis idest

ac locus extrinsecus, quae vera, et realis superficies ambientis corporis ambit, et circum-
dat aliud corpus: locus, seu spatium imaginarium nihil aliud, quam univer-
salis illud, quod aut repletur, aut replendum a corpore (seu producendum), aut produ-
cendis concipimus, et imaginamur: sub hac [illegible] spatium
imaginarium exprimimus: placet enim [illegible] et imaginarium
aliorum expositionibus [illegible] declarare, et [illegible]
[illegible] illustrare.

Et imprimis [illegible] compre-
hendimus [illegible] potentem Deum in alio spatio collocare: [illegible]
[illegible] a hoc spatio [illegible] corporis [illegible], et [illegible]
spatium, quod nunc occupare, [illegible] distarent
[illegible] terras, ac nunc distant. Deinde [illegible] comprehendimus
posse Deum producere alium mundum ab hoc nostro mundo distantem [illegible]
leucis: similiter comprehendimus ante mundi huius [illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] replendis [illegible], a qualibus [illegible] repleri
est: concipimus enim ad instar spatii realis, [illegible] et [illegible]
spatium [illegible] fixum, et immobile [illegible] corporis [illegible] capabile

corporibus; licet spatium aliquam non repleta est a corporibus intra mundum contentis, et eius interstitia aliis spatiis repleantur replendis aliis interstitiis corporibus in ipsis mundis contentibus.

Declaro hoc exemplo proposito [illegible]: hoc spatium, quod nunc a meo corpore occupatur, et repletur, pro meo recessu ab hoc spatio locus occupatur, et repletur ab alio corpore, scilicet aere: quod hoc spatium et aere, et ab aere replebile est: illud spatium, quod dicimus replebile ab aliis corporibus, spatium imaginarium est. Similiter si Deus crearet orbem alium ab hoc 100 leucis distantem, aperte videmus mediare spatium, sive vallum 100 leucarum inter unum, et alium orbem, quod quibus corporibus aliis repleri posset: tale spatium imaginarium est. hoc est, non est corpus aliquod, locum ex realiter existens, aut positivum, sed capacitas quaedam, sive vacuitas, quam ad modum loci extra dicimus replebilem corporibus creabilibus. Sicut autem, ut hoc praesertim antiqui in re existimare, spatium hoc imaginarium est extra caelos, quia dicunt ipsi datur extra caelum spatia infinite diffusa, et extensa, in quibus posset Deus novos, et novos mundos infinitos creare, in quibus de facto nulla sunt corpora, possunt tamen creari corpora: immo dicitur non solum extra caelum est spatium imaginarium, sed etiam intra caelum, et intra totum hunc orbem est. Ratio: quia dicimus totum hunc orbem replere spatium, in quo nunc ipse est, et in quo, antequam esset creatus, erat; corpora siquidem existentia occupant spatium illud, quod ab ipsis repleri videbatur, antequam ipsa crearentur unde spatium hoc, et orbem hunc complectitur, et in ipso extra orbem hunc praetenditur.

Dicitur implicare [illegible]: quod non dicantur corpora existentia in hoc mundo esse in hoc spatio imaginario. immo quibus est [illegible], et non tamen in spatio aliquo reali: Ratio: quia cum spatium istud imaginarium in sola nostra apprehensione subsistat nihil potest existere realiter tamen in solo reali [illegible], quod nihil reale est, sed solum apprehensum est aliquid ad modum loci spatii realis

exurit autem in spatio imaginario res aliquas creatas existentes in
hoc orbe, quales nos imaginamur, et apprehendimus in spatio
illo ante imaginato existere. Infertur 2o: quo modo Deus dicatur
esse in spatio imaginario, et supra caelos esse: quae locutio solum hoc
potest verum sensum, quatenus Deus in sua immensitate intra mundum, in-
fra caelos, et supra caelos spatia omnia possibilia replet, ut si extra caelos
mundi alii producerentur, deberet esse Deus in illis praesens absque ulla
sui mutatione. Modo autem quomodo dicatur extra caelos in spatio aliquo
imaginando, licet in spatio, quod verum non est, esse non possit: infertur 3o:
spatium hoc imaginarium nihil esse creatum nec creabile. Nihil creatum
est, quia antequam in hoc mundo aliquid Deus crearet erat spatium
illud imaginarium, quod concipimus replebile aliquibus producibilibus,
et intra quod mundus est, vel eius imaginamur. Sed antequam Deus aliquid
in hoc mundo crearet nihil creatum erat: ergo spatium illud imagina-
rium nihil creatum est. Nihil etiam creabile est: quia spatium imaginarium
est id, quod concipimus distinctum ab omnibus creabilibus, et intra quod omnia creabilia
essent, sed quod est distinctum ab omnibus creabilibus creabile non est: ergo spatium ima-
ginarium creabile non est, sed solum est, quod fingimus instar cuiusdam
vacuitatibus replendi aut replebilis extram.

Si Deus ... 10. inter

parietes huius aulae etiam si Deus removeret, et tolleret quodcumque
corpus intermedium, adhuc maneret distantia illa, quae nunc est, inter
parietes, et intervallum replebile aliquibus corporibus; ista distantia
est spatium reale: ergo datur verum spatium reale inter corpora distantia:
ergo spatium imaginarium verum spatium est. 2o: hic mundus occupat tale
spatium, adeo ut mox mundus non occuparet tale spatium, nec repleret
totam illam vacuitatem, quam de facto hic mundus replet: ergo est
hoc spatium, quod replet, vera vacuitas. 3o: in uno eodemque loco
sibi succedunt corpora varia, et ubi nunc est hoc, postea est aliud: at
qui hoc negari non potest esse verum, neque intelligi nisi detur spatium reale distinctum,

quod a locis corporibus vacuantibus repleatur. Ergo tale spatium vere datur; at hoc
est spatium imaginarium; ergo hoc vere datur. 4º: Deus extra caelos nostros
et nostrum alium mundum posset producere: ergo extra caelos datur capacitas,
vacuitasque replenda alio mundo possibili. 5º: mundus hic est hic
ubi est, cum posset esse alibi: ergo hic est spatium aliquod in quo sit; id hoc est spa-
tium imaginarium; ergo hoc datur reale. 6º: Deus ab aeterno existit: ergo
alicubi existit. Ergo datum fuit ab aeterno spatium, in quo Deus existeret.
Ergo spatium imaginarium, seu aliud spatium reale concedendum. His obie-
ctionibus solutis [illegible] ex iis quae diximus [illegible] facile vnicuique
praemittitur.

Dico ad his reddendo magis ingenium a nobis expressio,
in quantum re ipsa manet intervallum, quod sit aliquod reale replebile ab aliis
corporibus, sed quantum imaginamur dari spatium, quod re ipsa nihil est, tamen
aliquid imaginamur: dicimus enim magis: quod distantia inter parietes ab
alio nihil est aliud, quam tales parietes distare, quia quando dicuntur distare,
id est attingunt locum ab aliis corporibus inter hos parietes occupabilem,
hanc habitudinem distantiae inter parietes ab aliis distinguunt: eius vero voca-
bulum sint realis, quatenus corpora distantia sunt, et non alia, ideo
est realis distantia inter ipsa corpora; non autem intervallum aliquod inter
capiendo inter corpora locata. ad secundum, dicimus imaginarium spatium vacuum,
et imaginarium, in quo apprehendimus spatium a corporibus huius mundi
huius adaequate distinctum, et aliquid reale: cum re vera nihil aliud sit, hoc
spatium mundi existentis, quam ipse mundus substans, et tanta corpora
ipsius extendere: in quo vero sensu minus spatium mundus occupare,
si produceret, nimirum extensa fuerint corpora huius mundi aptitudo
[illegible] et alia in hoc mundo, hic mundus minus occupat
spatium, quam dantur corpora [illegible] extendere [illegible].

Ad 3um
dicimus: in uno eodemque loco extra subeunt varia corpora[illegible]
[illegible]: in uno eodemque loco intra, spatii realis dari, non [illegible] subeuntium

tra

sic corpora dimensa, quorum non est unum corpus, non aliud: et ideo sufficit se expellunt corpora. Non tamen ita se expellunt, ut relinquatur unius vacuitas aliqua, spatium vel aliquid reale, quod aliud corpus occupabat, sed ita cum corpus [illegible]: spatium enim hoc reale, quod una cum corpore occupare dicitur, si proprie loquamur nihil aliud, quam ipsum corpus extensum sive ubicatum, et cum huius ubicationis destructione [illegible] aut mundi [illegible]; quando autem succedit aliud corpus, aliud corpus sive ubicatum est spatium reale; et si ponimus autem unum corpus replere spatium alterius: ad eum modum, quo modo hypothesi dicimus unum corpus penetrando alterius locum subsidere, et vallum alterius replere, aut non replere, cum re vera [illegible] vacuitas aliqua a subeunte replenda.

Ad id tertium contra nostra: quod Deus potest creare nobis, et nobis alium mundum extra istum nihil est aliud, quam posse a Deo creari mundum alium cum extensione corporea, quo illius mundi [illegible]: quae corpora extensa et ubicata erunt ipsum spatium reale extensum extra istum: nulla enim dantur talia spatia ante mundi creationem; et proinde dantur [illegible] plures hos mundos [illegible] talibus corporeis extensionibus, et ubicationibus possunt creari.

Ad 4um

dicendum est: mundum hunc esse ubi, id est, in spatio aliquo reali [illegible] alicui alio mundo, non autem est hic, ubi, id est, in hac ubicatione [illegible] quam habet, quando est: re vera mundus hic [illegible] corporeis cum hac extensione, et ubicatione, in qua [illegible], tanquam in spatio reali; quod ipse est spatium reale, quod habet, aliud autem, quod dicitur imaginarium, et fictitium est. Ad 5um dico: Deus in nullo spatio locali extrinseco fuisse per aeternitatem, nec modo licet creaverit in loco extrinseco; sed Deus est in sua immensitate tanquam in loco intrinseco, ut theologi loquuntur. quare [illegible] corpus [illegible] collocatum est [illegible] ellipsis, et [illegible].

Q. 2a

Num unum, et idem corpus possit in duplici loco circumscriptive collocari?

C. 1us

Affirmativa sententia elligitur. Probatur.

Quidam sunt duplex locus circumscriptivus, et definitivus: ex quibus dicuntur esse circumscriptibilia esse illa, quae commensurata cuius corporis extremitatem [illegible] consistit in loco, ut totum corpus sit in toto loco, et quaelibet pars corporis in [illegible] parte loci; definitive autem dicitur [illegible] totum corpus in toto spatio, seu loco, et totum in qualibet parte spatii loci. Et supponimus non dubitari apud DD Catholicos, imo nec [illegible] et idem corpus posse definitive in duplici loco existere, cum id fide Catholica constet in augustissimo altaris sacro: dicitur enim [illegible], nam in uno loco definitive, et in alio circumscriptive [illegible] corpus; constat enim fide in Eucharistiae mysterio, idem corpus Christi Domini quod circumscriptive in caelo est, esse definitive sub [illegible] sacro. Et pro difficultate, an idem corpus naturaliter existens possit in duplici [illegible] circumscriptive in [illegible] loco existere, [illegible], [illegible], [illegible] loco [illegible] penetrationis [illegible] exclusionis.

Sanctissimi Thomae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquam [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] Sancto Thoma qui q. 16 [illegible] [illegible], [illegible] idem corpus circumscriptive esse in duplici loco, [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] loco [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] duplicis [illegible] corporis Christi [illegible], et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] hoc pacto nobis [illegible] eucharistiae mysterium [illegible] huius [illegible] repugnant, quod [illegible], et duorum [illegible] idem corpus duplex [illegible] locum [illegible]: [illegible] argumentis [illegible] multiplici Christi praesentia in eucharistia [illegible], quod in [illegible] sub [illegible], [illegible] repugnat [illegible] idem corpus duplex [illegible] adaequatum circumscriptive occupare, quo [illegible] repugnat idem corpus Christi [illegible] eodem circumscriptive [illegible] in eucharistia sub [illegible] definitive, [illegible] 169 c. 5. [illegible] amplectuntur [illegible], quibus [illegible] asserimus [illegible] idem corpus [illegible] in duplici loco circumscriptive [illegible].

Probatur 2a pars:

[illegible] repugnantia, quae [illegible] collocatio [illegible] duplex [illegible] corporis Christi [illegible] definitive [illegible] circumscriptive [illegible] repugnat idem corpus in duplici loco definitive collocari [illegible] collocari circumscriptive in duplici loco repugnat [illegible] circumscriptive collocari in duplici loco adaequato [illegible] idem corpus in duplici loco adaequato [illegible] circumscriptive collocari [illegible] corpus Christi [illegible] repugnat [illegible] definitive [illegible] quia [illegible] possunt sub duo corpora in eodem loco circumscriptive [illegible] possunt sub duo corpora in uno loco [illegible] collocari. [illegible] idem corpus in duplici loco [illegible] dependentia [illegible] corporis quantitatem [illegible] repugnat [illegible] debet [illegible]

adaequari, ut dicunt Thomistae, sed actu simul corpus adaequari potest
duobus corporibus: quia tamen unius corporis potest duobus locis adaequari

30 probatur

Quod est oppositum cum [illegible]: ex eo quod unum corpus habeat unam ubi-
cationem circumscriptivam non sequitur efficaciter in tali corpore ratio [illegible]
alterius ubicationis in altero loco: quod non sequitur efficaciter ratio alte-
rius ubicationis circumscriptivae cum stat in Christi corpore, in
quo non sequitur efficaciter ratio alterius ubicationis definitivae in sacra-
mento; si ergo habeat unam praesentiam circumscriptivam adaequatam,
probatur: quia quoties non sequitur efficaciter ex positione unius formae ratio formae
oppositae, et dissimilibus, non sequitur efficaciter ratio alterius formae dissimilis:
magis enim opponuntur, [illegible] praesentia una praesentia circumscriptiva
eiusdem corporis cum praesentia definitiva, quam cum alia praesentia circum-
scriptiva eiusdem corporis: quod si ex positione unius ubi circumscriptivi
eiusdem corporis non sequitur efficaciter ratio alterius ubi definitivi, multo
minus sequitur efficaciter ratio alterius ubi circumscriptivi: quod potest dari
simul duplex ubicatio circumscriptiva eiusdem corporis, sicut dari
potest simul duplex alia, quae magis opponuntur, circumscriptiva scilicet,
et definitiva: quod probandum erat.

40 probari solet [illegible] a-
exemplis, sive apparitionibus: nam quidam sancti [illegible]
in miraculis eiusdem corporis [illegible], in quibus invenimus [illegible] locis [illegible],
et [illegible] gloriae [illegible], et [illegible]
existimant [illegible] Christi Domini corpus, et [illegible], et [illegible] circumscriptive
simul extitisse, cum Divo Paulo in Damasco [illegible]
locutus est dicens Saule, Saule, quid me persequeris: deinde in sanctorum
[illegible] gloriam [illegible], et quidem in [illegible]
[illegible], [illegible] in loco [illegible], ut [illegible]
[illegible]: [illegible] de sancto Ambrosio, de sancto Antonio de Padua
et de clarissimo nostro [illegible] apostolo sancto Francisco Xaverio quibus [illegible]
[illegible] nostri

divinae vim Dei gloriis, sanctorum laudibus, fideliumque praemiis sicque munito huc.

§. 4

Implicantiae aliquae interrogantur, et solvuntur

Argumentum

Christi: illa praesentia sacramentalis est ita definiens corpus intra hoc spatium, ut repugnet esse extra illud: ergo in duplici loco sacramentaliter repugnat esse simul. Probatur antecedens, quia illa praesentia sacramentalis est adaequatio corporis huic spatio; sed si posset esse in duplici spatio, nulli adaequaretur corpus: ergo. Confirmatur 1o: quia si idem corpus in duplici posset esse loco, posset esse ubique: sed si esset ubique esset immensum: ergo implicat, quod possit esse in duplici loco, alias immensitas, quae divinum praedicatum, posset illi competere. Confirmatur 2o: si idem corpus esset in duplici loco esset unum, et non esset unum corpus: ergo repugnat. Probatur antecedens: esset unum ut supponitur: deinde esset a se ipso distinctum, et discontinuatum: ergo non esset unum: nempe esset idem corpus in duplici loco a se ipso distans: deinde si idem corpus caelum et terram occuparet, esset simul calidum, et frigidum; sed haec omnia valde absurda sunt: ergo. Ad quibus, ut quivis plane ipso noscet, si haec sequantur absurda, quam aliud esset omnino absurdius admirabilis mysterium: perpendere, quam, antecedentia, eaque admirabilia ... et mirabilia occultanda, et ... suspendit ...

Respondeo

facile respondendo antecedens: nego distinguendo aliquid ex positivo, Christi veritati: illa praesentia sacramentalis est ita definiens corpus intra hoc spatium, ut repugnet esse extra illud ex vi hujus praesentiae sacramentalis, concedo antecedens; ex alterius praesentiae, nego antecedens. Deinde distinguo probationem majoris. Illa praesentia sacramentalis est adaequatio corporis huic spatio, ita quod nulla pars corporis detur, quae non sit in tali spatio, concedo majorem; ita quod corpus repugnat esse alibi extra hoc spatium, nego majorem: alias corpus Christi D. sacramentaliter positum, et locatum in caelo non posset

extremalis in sacro Altaris collocari ad quam certe necessaria est absolutam praesentialitatis requisit, quod nulla pars dicatur locari, quae intra spatium, seu spatium [illegible] circumscribit, non autem requiratur quod aliis [illegible]. ad 3am consequentiam dico esse omnino mali, et proponendo maiorem; et sicut ubi est immensum in immensitate Divina, et imbuta [illegible]; immensitate dicatur et [illegible] etc. sicut enim ex eo quod extremitas [illegible] per Dei gratiam, intellectus in plurimis [illegible] creatura potius [illegible], ita etiam si immensitas Divina per gratiam Dei, [illegible] dicatur creaturae: est autem ubi longius [illegible] praesentia [illegible]; Deus autem ubique [illegible] absolutione [illegible], et [illegible] gratiam. Ad 4um consequentiam dico: non enim [illegible]: potest [illegible]: quod non [illegible]: [illegible], quia alioquin [illegible] ex [illegible] specialis in hoc argumento, quae in [illegible] non repugnat sic quod [illegible] creaturae, quae [illegible] extensionis [illegible], quae in aliis [illegible]: praeterea [illegible], [illegible] de Corpore Christi, [illegible] in [illegible] locis [illegible], et ubique locari, [illegible] immensum.

Ad 2am consequentiam dico: ad [illegible] dico: corpus est ex ipso divisibile, et [illegible], [illegible], est in loco, [illegible] divisibili, et [illegible], omnino; aliter non: nec aliter [illegible], [illegible] etiam intendat Corpus Christi esse ipso divisibile, et [illegible] esse in coelo, et in sacro. [illegible] enim [illegible] potest: est [illegible] quae [illegible] vera, [illegible] per Corpus [illegible] in pluribus locis [illegible]: deinde Corpus [illegible], et [illegible] non est [illegible] a [illegible], [illegible] a [illegible]; non autem Corpus, quia Corpus [illegible] a [illegible] [illegible] cum [illegible]; quod [illegible] in Corpore [illegible], et [illegible] existenti.

Ad 2um: [illegible] Corpus in duobus locis [illegible] ponitur [illegible] tangerent, [illegible] spatia sunt [illegible] et [illegible] Corpus [illegible] sicut [illegible] per [illegible]. Ad 3um: si Corpus [illegible]

quae in duobus locis collocat, illa quantitas distincta multiplicata esse: ergo dividitur et multiplicatur, quod implicat, quod eadem res tota, et immultiplicata quantitas in duobus locis sit. Confirmatur: si eadem quantitas in duobus locis sequeretur quod corpus quantum, quod per se duplicis ubi occuparet spatium [illegible]; sed hoc implicat. Probatur maior [illegible]: quia corpus quantum per se duplicis ubi ex se est illud, quod solum potest spatium duplicis ubi occupare. Nam quod corpus, quod in duplici spatio distanti collocatur, ita ipsum tangeat [illegible] quantum suis, ut est corpus; pars enim dextera corporis tangeret si[illegible], et aliud extrema eiusdem corporis: quod si ita collocatur corpus utrumque suis partibus tangat, quid absurdi habet? [illegible] in ultima coena se ipsum tetigit, et manducavit, sub speciebus panis.

Ad argumentum respondeo ...: si et corpus sit eadem quantitate in duobus locis, et distinctam quantitatem entitative, nego ...: distinctam totaliter, concedo: [illegible] entitative non dividitur, nec multiplicatur; sed ubicationem multiplicat eadem quantitas, quae illa multiplex sit; [illegible] una et eadem. Ad confirmationem respondeo negando sequelam, quod corpus quantum per se duplicis ubi occuparet spatium [illegible] tangens spatium adaequatum sui, nego minorem: tangens duo spatia adaequata sui, concedo minorem: corpus illud [illegible] loco, [illegible] spatio duplicis ubi adaequatur; non enim exigit ipsum corpus illa duo spatia adaequata, quae occupat; nec potest illa occupare nisi divinitus: deinde [illegible], [illegible] ubicationes [illegible] eiusdem quantitatis cum [illegible] exigentia illius; [illegible] ex [illegible] potest [illegible] absoluta [illegible]; sed solum [illegible], quia una [illegible] quantitas unam [illegible], et sibi adaequatam ubicationem exigit.

Arguitur: nequit [illegible] esse finalis, nisi [illegible] causa finalis: ergo non potest [illegible] duas extensiones in duplici loco [illegible], nisi [illegible] duae causae [illegible] extensionis: sed causa [illegible] extensionis est quantitas: ergo nisi corpus duplex sit, sive [illegible] duas quantitates [illegible] in duplici loco [illegible]: [illegible] locum [illegible] totali; sed [illegible],

extra quam nihil aliud possumus excogitare: quod talis sit, et habeat longitudinem,
latitudinem sicut visibile in uno loco, et extra illum aliud esse non possit. Quod
ro: negavit eam esse totam simul in diversis temporibus, quod simul in uno
per successionem, et quaerunt: quod nihil simul in diversis locis existere possit nisi
dividendo entitatem, et variando suas substantias: quod enim est in loco, est actualis ac
actualis extensionis; alias implicaret, quod quod est in loco, et non esset extensum:
est autem fide certum quod corpus Christi Domini salvo quod est actualis extensio
est quod habet actualis extensionis et naturaliter exigit: corpus ergo Christi
actualis extensionis est obiectum sensibus visibile ac cuius situalis partes corporis
Christi locum occupant, ubi species sunt duplex dari in illo corpore sensibus visi-
bile obiecto, cuius ex eius actuali extensione datur in illo corpore, per cuius
situs spatia extensa sensibus visibile occupavit.

Sed ex quibus probatur extensione argui in corpore Christi Domini, sed clauditur eius maxime difficul-
tas: quia quod est, extra quam nihil aliud possumus excogitare, quod non claudatur in illo modo. Quod clauditur in illo modo, non: equidem nulla parte corporis datur, quae non clauditur in illo uno sensibus visibile; est enim
in illo quae alio eius modo sensibus visibili aliquo claudi potest, ad quae,
denique, suspendi, et collapsa. Ad ex quibus omnino eius extensione,
in sanctissimo Eucharistiae sacramento, et non ex: et quod manifestum:
quia duo corpora quae sunt, et penetrantur simul naturaliter dari; duo autem
loci simul dari: quod bene potest corpus idem simul in illo esse, sicut in diversis
temporibus simul esse negatur, quod ipsa simul non negetur.

Agunt 40
ex Scoto quod corpus potest poni simul in diversis locis, et negant quod
potest naturaliter moveri diversis motibus, et sicut mixtum potest nisi
in diversis locis aliquo continuari; ad hoc implicat: quod et quod potest simul
in diversis locis aliquo collocari una parte in lapide, quod extrin-
secus a Deo conservatur, et naturali in aere, sequitur quod extrinsece potest
lapis moveri ad centrum naturaliter, et intrinsece est eadem gravitas lapidis

quem vidimus, et causa motus lapidis deorsum: quod utrobique moveretur naturaliter, et naturaliter moveretur duobus motibus, cum in duobus locis naturaliter constitueretur. Quaeritur: quia etiam posset idem corpus in uno loco naturaliter moveri ad centrum, et in alio per impulsum moveri a centro: quod sine miraculo fieri non videtur, quod videtur evidens, sicut animal, et motu a principio non variis partibus movetur?

Diximus vero huius capitulo [illegible] absque [illegible] et alio [illegible] nos [illegible] per [illegible] a nobis statuta de actionibus realibus duplicis per varias modos [illegible] quas et quoad entitatem naturalem propugnavimus, sicut duos illos verbi causa naturales entitatiuum, et quoad suas supernaturales pertinet: quoniam asserimus, et credimus [illegible] posse tamen lapidis illius in locatus [illegible] utrobique moveri ad centrum naturaliter, duplici quo motus naturalis exercere, [illegible] fieri aliquam rem [illegible] quia Deus [illegible] posset illos [illegible] ammittere; si enim Deus mere naturalis [illegible] velit, et permittat, quod corpus praesens duas [illegible] utrobique moveri [illegible]: et hoc est: quia ex [illegible] miraculi naturalis sequitur ea, quae naturaliter exposcit corpus, ut amplius [illegible] ostendetur.

Ad confirmationem dico etiam, motus illos varios posse naturaliter [illegible], sicut et motus naturalis [illegible] lapidis, et motus violentus [illegible]: et sicut [illegible] naturaliter in duplici loco positus [illegible] aliunde [illegible], ut moveri, posse naturaliter in variis partibus motum a principio [illegible]; [illegible] variis [illegible], et [illegible]. [illegible] illorum: [illegible] miraculo ullo absolute et simpliciter fieri motus varios, [illegible]: [illegible] miraculo [illegible] superaddito miraculo [illegible], [illegible] subiectum [illegible] clariora. Cuius quaenam evidentia debeant ponere [illegible] corpus [illegible] contrarii [illegible].

Cuius

quaenam evidentia debeant, ponentes corpus [illegible] contrarii utrobique

Non displicet numerare differentias accidentium illorum, quae corpori conveniunt: alia autem dependentia a loco, in quo est; alia a loco non dependentia. Primi generis est praesentia localis, et ea, quae ad hanc praesentiam localem intrinsece dependent, ut situs, distantia, propinquitas, motus localis etc. Secundi generis est albedo, calor, et aliae qualitates: quae accidentia talia dicuntur, quia ex eo, quod [illegible] tali loco sit corpus, non acquiruntur, neque amittuntur. Denuo plura circa subdivisiones dubia, tum quoad [illegible], tum quoad absolutas [illegible] accidentium: ea tamen nobis solvenda [illegible]: quia plures hac [illegible] excludere, [illegible] legere voluerint, adeant [illegible], et [illegible] hic [illegible].

Assertio 1a: Corpus in-localis, [illegible] alicubi esse [illegible] accidentia intrinsece dependentia a loco, sine [illegible] accidentia [illegible] a loco dependentia. [illegible] est [illegible], et aliis [illegible]; [illegible]: quia [illegible], corpus [illegible] spatii [illegible] praesentia localis [illegible] ubicationes, [illegible]: [illegible] praesentia [illegible] a loco, et spatio [illegible] spatii. [illegible]: quia [illegible] a loco [illegible] ad hoc [illegible] spatium [illegible]; [illegible] distantia [illegible] hoc corpus [illegible] aequivalenter [illegible], [illegible] a columnis Herculis, aut Capitolio Romano. [illegible]: quia [illegible] spatii [illegible] spatii [illegible] a columnis Herculis, aut Capitolio [illegible] ridiculum [illegible] praesentia [illegible] spatii [illegible] eadem [illegible], aut distantia [illegible], [illegible] motus [illegible] ab hoc [illegible] spatio [illegible] alio spatio [illegible]. [illegible] in intellectionibus [illegible], [illegible] dependent [illegible] a loco corporis, et [illegible], quia dependent a [illegible]. [illegible]

ideo quia anima rationalis, quae intra corpus est, non exercet nisi per suas intel-
lectiones; ubi in anima separata, sicut et Angelus: praeterea in dictis
intellectionibus gaudium sine pluribus gradibus, aut [illegible] ipsa anima.

Ratio: Corpus in alieno loco existens hinc debet naturaliter vindicare ea
omnia accidentia, quae ad suum naturalem statum spectant; alia autem non spe-
ctantia ad statum naturalem praeter se, sed non debet vindicare hinc. praeterea [illegible]:
quia corpus humanum, ubicunque sit, habet naturalem exigentiam ad ea acciden-
tia, quae sibi ex suis naturalibus principiis: ut calorem naturalem, humorem, sanguinem,
et alias qualitates, et tot alias ab his pendentes: sed nisi Deus operetur
contra exigentiam corporum in locatione, et exigentiam, tunc accidentia naturalia cor-
poris ubicumque locatum comitabuntur. Confirmatur hoc in Eucharistiae mysterio, in quo
corpus Christi et pluribus in locis existens ubique habet per concomitantiam naturalem
ea omnia, quae ad suum naturalem statum, et complementum spectant, ut calorem,
sanguinem, et aliqua alia, quae naturaliter comitantur corpus, et etiam vitales
[illegible] non transeuntes ad corpus Christi: sed ea omnia, quae ad naturalem
statum et complementum corporis exigit naturaliter, debet habere corpus in locis.

Ex quo deducitur

Ex quo asseritur: quod si quodcunque corpus in duplici loco [illegible] suc-
cumbit [illegible] omnia accidentia, ut albedinem, aut alterius qualitatis
immanentis habitus sit, aut calorem extrinsecum debeat non dari in
alio loco: praeterea eius accidentia hinc sine [illegible] pendentia alio: [illegible]
quod solo corpus alieno in aliquo loco movetur, eadem accidentia retinebit
in loco eiusmodi acquisito: [illegible] si in duplici existat loco idem corpus,
poterit eadem accidentia in utroque sub [illegible]. Quod autem non debeat ratio
illa generaliter probatur: quia si [illegible] aliquid debeant esse naturalia maxime
quia omnino talia accidentia exigunt esse ubicunque est suum subiectum, et sua forma
[illegible], et alia; sed omnino accidentia aliud non exigit: probatur minor:
quia omnino [illegible] exigit copulari illa duo extrema; sed ad hoc
sufficit, quod extra copulata sint in aliquo loco, quod in alio loco unus

extra sit sine alio.

Hinc intelligitur optime quo modo ver- intelligit quod licet humanitas Christi sit [illegible] personalitate Verbi; non tamen ideo ubicumque est personalitas Verbi, est humanitas Christi: in pluribus siquidem locis est Verbum in quibus non est Christus ut humanitate; [illegible] docet catholica fides, Christus qua Deus ubique est; id qua homo non est ubique, sed sedet ad patris dexteram in caelo, et in sacro altari: et hoc ex natura fundatum est: quatenus humanitas non est tam naturale praedicatum personae Verbi: unde quamvis sit naturale personae Verbi uti humanitate, et ubi unio ad humanitatem non est; eius tamen auctoritate alia sine illa naturaliter [illegible] ubicumque sit: ideo eius [illegible] individui [illegible] loco, debent corpus naturaliter ubicumque comitari.

Dices: in concilio Tridentino s. 13 c. 3o definitum est, sub speciebus panis esse etiam praeter corpus Christi, sanguinem ex vi verborum [illegible], et ex concomitantia sanguinem Christi. [illegible] asserunt, in illis panis divinitatem Christi propter eius unionem hypostaticam cum corpore et anima: Ergo ex vi unionis ad aliud sequitur naturaliter, quod ubicumque unum existit, sit et aliud. Respondeo, minime docere concilium, quod ubicumque unum existens sit, sit et aliud; alioquin sicut ubique est humanitas Christi, est Christi divinitas, ita ubicumque est Christi divinitas est Christi humanitas, quod fidei repugnat: [illegible] hoc audiat; quia sanguinem etiam iuxta verba panis esse in sacro, quod cum unitum corpori Christi [illegible] aliqua ratione, ut ipse [illegible] cum aliis [illegible] docet; ponitur sanguinem, quia est naturaliter [illegible] a illo vero corpore humano Christi, quod ponitur vi verborum; ponitur etiam divinitas, quia Deus noluit in sacro dividere [illegible], quos Christus est verus Deus, et has componunt: et quae coniungendo [illegible] divinitatem corpus, quae est [illegible] hypostatica assumpsit.

Arguo: Ergo si deberent naturaliter accidentia [illegible] a solo corpore Christi comitari ad hoc non repugnaret [illegible] separatim, sed corpus hoc in [illegible]

unus accidens, et illo carere in alio loco; immo et accidens ad ___ prius habere in alio loco: ergo potest esse calidus corduba, et non esse calidus Hispali, immo esse frigidus Hispali prout ___ et ___ in quantitatibus prop. ad propositum ___ patet calor corduba aprime ___ est unio caloris cum corduba; sed potest dari unio caloris cum corduba, quin detur unio caloris cum Hispali: ergo potest dari calor in corduba, quin detur calor in Hispali. Maior patet; quia unio ipsa qua ___ corduba, et Hispalis prius, debet ___ cari corduba, et Hispali unio albedinis cum ___ propositum ___ cum ___ ___ ___ dederat, ut ___ subsisteret. Ita per ___ patet; quia ut ea ___ distat, licet sit ___ accidentalis in ___ ___ ___ ___ existere in uno loco ___ ___ ___ existente ___ ___ ___ ___ loco existente: ita ut corduba sit ___, et Hispali ___ calidus quod ___ ___ accidens non potest, ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___, et repugnantia ___ ___ ___ ___, ___ ___ et expellant, et destruant, ___ ___ ___ ___ ___, ___ ___ ___. ___ ___ ___ ___ quoad locus, sed quoad subiectum.

Sed advertendum est,

ne decipiare quod ___ ___ doctrina ___ ___ ___ ___, ___, et absolute ___ ___ ___: ___ ___ ___ ___ ___ debent, ___ ___ ___ ___, ___ ___ absoluto ___; ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___, sit prius est calidus corduba, prius non est calidus Hispali: quia ___ ___ non ___ absolute prius ___ calidus, sed ___ dari Hispali unus caloris ad prius, ___ corduba ___ unio caloris ad prius. ___ ___ ___, et ___: prius est calidus corduba, prius non est calidus corduba, prius est calidus, prius non est calidus ___ ___ ___, ___ prius ___ corduba calidus, ___ Hispali ___ ___: ___ ___ prius est calidus ___ ___ ___ prius ___ est calidus, ___ ___ ___ ___, et ideo particulari ___; ___ ___ prius non est calidus ___ prius ___ est calidus. ___ ___ ___, ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ falsa est, eo ___, quod corduba sit calidus: ___ ___ ___ ___

de Corpore Christi, et in pluribus locis [illegible] existentibus:
Christi Corpus assumptum est: Christi Corpus non assumptum est: Christi Corpus
assumptum est: Christi Corpus quiescit in coelo, Christi Corpus
quiescit in altari, quae non dissimilia sunt, et nimirum opus [illegible]

[illegible] huius explicatione. [illegible] 10 9o [illegible] d. 4a [illegible]
[illegible] Corpus in duplici loco ea accidentia [illegible]
a loco, quae non supernaturaliter posset in uno loco [illegible]: [illegible]
[illegible] in uno loco [illegible], et in alio loco sub [illegible]
[illegible], amare sub [illegible] et odio habere [illegible]. Non opponitur enim: [illegible]
[illegible] Corpus [illegible], et [illegible] manere in [illegible], eadem voluntate
[illegible], eademque repugnantia [illegible]: Cum repugnantia illorum
[illegible] non loci, sed [illegible] subiecti, quod sub [illegible]; [illegible] repugnantia
[illegible] accidentia [illegible] in uno [illegible] loco [illegible]
repugnantia, [illegible] in duplici loco statuatur [illegible] repugnantia
[illegible] altarium.

Secundo: [illegible] quantitas [illegible]
in [illegible] Corpus [illegible] eandem quantitatem [illegible]
[illegible]: [illegible] quantitas [illegible] in uno loco, [illegible]
[illegible] permixit: [illegible] Corpus [illegible]
[illegible] Corporis [illegible]: [illegible] quantitas [illegible]
[illegible]. [illegible], quod [illegible] Corpus [illegible] mortuum, [illegible]
[illegible]: [illegible] mortuum [illegible] separata
a Corpore, et nullibi eiusdem Corporis. [illegible], quod si in uno loco [illegible]
[illegible], aut mutilaret, in alio eius loco [illegible], et
[illegible]: [illegible] in uno [illegible] loco, eius in alio [illegible]
[illegible], et [illegible] sanguis [illegible] e corpore [illegible]
[illegible] vulnerari, mutilari, [illegible] Corpus [illegible] Corpus
[illegible] dimensionibus [illegible] Corporis [illegible]; [illegible]
[illegible] dimensionibus, nullo [illegible] [illegible].

Nota 3o non posse naturaliter corpus in duplici loco locatum, vel eius operationes elicere, actionesque exercere, quia sicut in uno loco existens [illegible] sicut desudare videtur, et varias [illegible] quod in duplici loco existens, qui elevare solus potest pondus ut [illegible] in pondus sicut duo pondera [illegible] elevare: [illegible] in uno loco mille horas [illegible], nec in mille locis [illegible] mille horas [illegible] sufficere [illegible]: quo [illegible] in pluribus locis [illegible]: [illegible] in uno loco [illegible], nec [illegible] in pluribus. Nota 4o [illegible] accidentia [illegible] quae in uno loco a calore [illegible], [illegible] in alio [illegible] in uno loco [illegible] quae [illegible] in [illegible] calor [illegible] destructa [illegible] destructa [illegible] calidum [illegible] per [illegible] et [illegible] destructio [illegible] accidentia [illegible] et [illegible] ubi solum [illegible] et [illegible] et [illegible] et non [illegible] facile deducuntur. 2.6a

Disputatio 2a

De Loco Vacuo ~~[illegible]~~

Locus plenus [illegible] dicitur illa superficies corporis aliud actu continentis; locus autem vacuus esset superficies corporis aliud actu non continentis: qualis daretur si fluminis [illegible] aqua nullum aliud corpus succederet ad illam superficiem concavam occupandam, praeterquam illud e labro in labrum [illegible]. Tunc quidem superficies illa est locus vacuus. Difficultas movetur an dari possit locus aliquis vacuus, id est, qui nullo alio corpore occupetur. [illegible] antiquorum quorundam philosophorum, qui [illegible] constituerunt, dari de facto nullum vacuum [illegible]

in loco vacuo perderet motum localem ex eo: ad 2um respondeo
non posse dari vacuum, quia alias non posset dari motus corporum subsi-
bilis; sed hoc evidenter [illegible] nisi fieret in loco vacuo [illegible]
[illegible], [illegible] ipsa in nulla subsistentia, certum [illegible] non posse
dari talem supernaturaliter locum vacuum: quia alioquin impossibile per [illegible]
impossibile omnium corporum ad occupandum spatium ab aliis relictum, nec
aeris impossibile ad occupandum spatium, quod in vasis aqua occupaverat
et reliquit.

Certum videtur naturaliter non posse dari locum vacuum contra:
quia experientia testantur omnium corporum ad vacuum evitandum, et
propterea consuetudo non posse locum ullum naturaliter manere vacuum: 1a experien-
tia fit in fistula, quam si in aquam ex una parte immerseris, et extra
aerem extraxeris, illico ascendet aqua seu immersa [illegible] ad
vitandum vacuum, occupandumque spatium ab aere antea relictum. 2a fit in cu-
curbitulis vitreis, quas apponunt [illegible] extrahunt, quae cum, quia
in eis calor [illegible] rarefactus [illegible] condensatur,
minusque locum occupat, locumque aliquem relinquit, quia locus ne maneat
vacuus replet carne, ascenditque caro ad illum occupandum. 3a in follibus
experientia fit: quorum latera si compressa sint, et orificium clausum,
nulla ars poterunt explicari, nisi aliquo ex parte aperiatur orificium,
per quod possit aer ingredi ad occupandum spatium inter follium latera
relinquendum. 4a experientia fit in vase quodam vitreo [illegible],
sive clepsydra vulgo [illegible], quae ampullae [illegible] et
si aqua sint plena et versa [illegible] aperto [illegible], aqua ex
illo minime exibit, quia aer ingredi non potest ad occupandum spatium
quod aqua [illegible] relinqueret, quod si [illegible] minimum in uno [illegible] fo-
ramen illico exibit aqua, ingrediturque aer ad occupandum spa-
tium ab aqua relictum.

Dices et aliud ex praedictis [illegible]
[illegible] non esse vacuum, et male hoc [illegible]: [illegible]

Cartesianum vacuum in ore naturae eveniret impossibile; mitto reflexiones
per nos examinandas: asserunt aliqui inter quos Simplicius
post aliorum eorum impugnationes vacuum admittere, ultramundana
corpora, quae cum omnia haec a caelestibus dependeant influentiis, quas tamen
accipiunt opus est ut hoc spatium intercedat, et sine vacuo, quia per
tale spatium vacuum non posset in aliqua corpora effectus influentias
transmitti: verum Aristotelici cum aliis non posse dari naturae vacuum con-
tra, quia si illud daretur inter caelos, luna scilicet destrueret per aliquam
[illegible], scilicet corpus aliquod quod cum aliis penetraret. Sequitur enim, Deum in
creatione universi replevisse hoc totum spatium intra limites caelorum
contentum quod: ipso totum hoc spatium non repletum est: quod autem daret vacuum,
scilicet aliquam non posse destrueret, scilicet una pars non posset penetrari cum alia:
utrumque naturae impossibile: quia nulla a nullo agente creato destrui
nisi a Deo operante ut Auctore: neque una quantitas cum alia
naturaliter penetrari potest. Alii recurrunt ad principium universalis
sui conservationis, per quod vacuum abhorret natura: quasi distracta conti-
nuitate, separatisque entibus omnia ordine suo constituto, ordo salus
[illegible] redderentur; quia per omnia exigunt mutuo commercium:
ex quibus [illegible] quam maluimus eligere, inter eas a[illegible]. Nolumus di-
cere.

Ad Propositionem 10: quaeritur quae sit causa movens corpora ad re-
plendum vacuum? non impetus ... illud, quod ... movere
debet corpus, ut aer aquam, quod extrahendo aerem a fistula immersa
in aqua, se movet aqua ad replendum vacuum, quia tale opus nullus
nullus impellens impulsus aqua ad talem motum: ergo non est causa movens
corpus aquam immediate ad replendum vacuum: causa ergo movens corpus est
principium, quod per externis tamen alterius corporis impulsus impulsum ab
externo ob defectum vacui, necnon aliena potentia, quae quamvis corpus
sua natura corpus ... motui, ... illi ... in-
ternum impulsus: ut ... naturaliter ... etiam ... ad inclinationem ...

in quo fuerunt operatio; nisi haberet corpus aliud, aer scilicet, aqua, quae se prius possint movere: sed per actionem naturalibus corporibus compositum movent corpora alia ad occupandum vacuum.

Dubitabis: an possint corpus moveri in loco vacuo? Non loquor de vacuo, sive de immensitate illa supra empyreum quam quidam dant, si quidem imaginaria est; plures [illegible] corpora moveri per spatium supra empyreum, et de corpore Christi [illegible] ita sentire videtur divus Thomas et alii apud [illegible]; loquor solum de spatio hoc infra concavum lunae, num si vacuum esset corpus, possent in illo corpora moveri? Ratio difficultatis ex Aristotelis auctoritate desumitur; arguit enim ita in hoc libro [illegible] ponentes dari in natura vacuum: si vacuum aliquod daretur, fieri posset motus in vacuo; sed fieri nequit in vacuo motus; ergo non datur aliquod vacuum. Probat minorem: si posset fieri motus in vacuo, posset fieri motus in instanti, et aliqua resolutione hoc est, posset quod totum spatium vacuum a caelo usque ad terram absque ulla temporis mora percurrere; sed hoc implicat; ergo. Probat maiorem: quia successio tota motus et mora temporis in motu provenit ex resistentia medii, hoc est, ex resistentia corporis intermedii, per quod fit transitus, scilicet motus per aerem, scilicet aquam, unde, quo maior resistentia medii, minor sit velocitas motus; ergo si nullum medium corpus daretur, in instanti fieret motus successivus.

Ad [illegible] dicendum [illegible] non repugnare dari motum in vacuo. Ita [illegible] contra [illegible]. Et ratio est: quia in vacuo daretur eadem virtus motiva et [illegible], ac modo datur; sed virtus motiva [illegible], et unica est ad [illegible] [illegible] [illegible] ad illud occupandum [illegible], et [illegible] moveri posset in vacuo: [illegible] [illegible] videtur, et [illegible], quod si aerem [illegible] Deus destrueret, et lapidem [illegible] in spatio aeris vacuo collocaret, non moveretur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad occupandum spatium [illegible] [illegible] [illegible] motum in vacuo posse esse [illegible], et non deberet fieri in instanti [illegible].

qa successio temporis, et maior, quam illa [illegible] corpore dato
quae non sumitur solum ex resistentia corporis, quae datur in spatio intermedio,
sed etiam ex distantia, quae datur inter hunc aquo, et hunc ad quem terminum
distantiae, siquidem sive medium spatium multum plenum aere, sive vacuum
sit, sive plenum sit tali spatio; semper erit eadem distantia ab hoc aquo
ad hunc ad quem, sive spatium sit plenum, sive vacuum sit; proinde ab hac resis-
tantia, sed successio motus corporis in vacuo. Et dicitur: quod ab istis circa-
stantiis [illegible] distantiae inter terminum aquo, et terminum ad quem; et etiam si spatium
intermedium vacuum sit motus dabitur successivus.

Sic cum verbis tot

Haec auctoritas nondum exposita assumptus, et mentem [illegible] expli-
cando cum omnibus his, qui existimant Aristotelem [illegible]
ut dixi sed hoc, [illegible] antiquum, qui ex mente [illegible]
successionem motus corporis [illegible] a resistentia medii, [illegible]
[illegible] et loci pleni, et ex alia parte [illegible], motus in vacuo
fore instantaneum, sed successivum: [illegible]
[illegible], qui successionem motus [illegible] ex resistentia cor-
poris medii [illegible], sed etiam ex distantia inter hunc aquo, et hunc ad
quem [illegible] existimamus.

Disputatio 3a

De tempore, et aeternitatis duratione

Caput 1um

Quid sit tempus explicatur, et ex aliquibus [illegible] ex Philosopho, et D. Thoma [illegible].

Ex dolore S. Augustinus humani [illegible], et limitationem, [illegible]
quos [illegible], quae [illegible] vidimus tempore, quae vulgaria [illegible]
in [illegible], et explicare non possumus: sic ipse Augustinus [illegible]
aperiti de tempore libro 11 Confessionum c. 14, ubi ait: quid est ergo tempus?
si nemo ex me quaerat scio; si quaerenti explicare velim, nescio

In 4 autem tempus explicat, et dicit in hoc 20 ita, ē numerus motus secundum prius, et posterius: quam definitionem ut clarius habeas, ita exponunt Thomistae: intelligere dari partes motus, et dari ordinem horum partium motus, quo ratione earum inter se constituuntur, ut una pars sit prior, posterior altera; una alteri succedat, una post aliam fluat, itaque [illegible]: in quolibet motu datur tempus, quo motus quilibet subjectum est, habet partes, quarum una prior alia est; eius quod motus habet numerus partium sibi succedentium, hoc est tempus. Et ratio quae nobis notior est subjectum motus caelestis, qui firmus, regularis, et uniformis, ideo caeli motus dicitur tempus; illeque motus aut potest mensura ad motus alios mensurandos et numerandos; motusque alios sublunares majori, aut minori durata dicimus cum quo majori minorive motui caelesti coexistunt: ut enim ait [illegible] hujus [illegible]: idem, quod cum est in [illegible] [illegible], [illegible] est [illegible] quo [illegible] [illegible]. [illegible], quod [illegible], et [illegible] ad [illegible] caeli motus [illegible], velocitatesque sublunarium motuum metimur, et [illegible], eius velocitatem dicimus motum, [illegible] [illegible] numerus partium motus caeli [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] aliquo [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible] Cognoscenda, notandum: nos quidem numerare [illegible] aliquo ordine aliquo priore, et posteriore, quod [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]: [illegible] dicimus 10 homines, 20 equos, 100 argenteos; quod [illegible] [illegible] [illegible] ordine priore, et posteriore numeramus [illegible] dicimus [illegible], et [illegible]: quo ordine subjectum [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] tempus est numerus motus secundum prius, et posterius, intelligendum [illegible] [illegible], itaque hic motus sit [illegible], ille [illegible], et [illegible]. [illegible] [illegible] subjectum [illegible] motus, itaque [illegible] prior, et illa posterior, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] constituit tempus. [illegible] bene explicat, quod [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] hesternus, [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible]: [illegible]

ē quo

e ga. ergo hesternus in ordine talis, quae praeteritus motus annolutionis
si esset, quae ante hanc hesternam esset revolutio praeterita et
dies hesternus nunc dicitur in actu talis annolutio si esset, quae praeterita
praeterita, quam est hodie; et dies crastinus dicitur annolutio si esset, quae
sicut una plures quam annolutio esset usque ad hodiernum diem.

Assigno

Omne plures de tempore imaginario intelligunt; nos autem praeter
iuxta dicta de spatio imaginario addendus hoc dicimus, idest tem-
pus imaginarium nihil est aliud, quam ipsius illius motus, sive revolutionis
si esset, quae imaginamur, et fuisse ante mundi creationem aeternum,
et futurum esse ante finem in infinitum caelorum revolutione perseverantibus
[illegible].

Accedamus ad durationem ergo examinandus illa intrinsece
sumpta dicitur permanentia rei in esse, et talis est, quae principium
aut per hunc tempore existit dicitur simul durare, et omnes durabiles
res, quae sunt permanentes, vulgo dicuntur; permanentes, et ad minus aliqui
[illegible] duratio significat esse rei eius correspondentia ad tempus, in
quo semper dicitur duratio ab illo factis, per quem respectu temporis
existit: per durationes hoc modo explicatur [illegible], et sic res quae
existit hodie, existit heri, existit cras, et ita, quae res non coexi-
stunt solum de existentia sed, sed esse correspondentia ad tempus
praesens, praeteritum, et futurum. Dubitatur duratio dubitatur, et quod num
sit aliquid reale distinctum a re durante, et tempore, quo dicitur durare?
[illegible] plures [illegible].

In hac re duo: durationem esse [illegible] quo-
dam, [illegible] modalis reale distinctum a re durante, et tempus,
per quem existit res durare in tali, si tali tempore. Ita [illegible] ubi
[illegible] sententia [illegible] et alii, quos [illegible] refert
[illegible] Cardinalis de Lugo de Incarnatione disp. 29 [illegible] ubi
docet durationem esse [illegible] modum quendam a re durante distinctum, [illegible]

illa denuntiat quatenus confert omnes illas res eandem partem actionum revelabilium, quae non sunt in natura propria [illegible]. Ratio est, duratio hodierna non est adaequate distincta ab ipsa existentia rei, sed connotat varias mutationes temporis partis hodiernae. Ita Suarez aliique, quos sequuntur recentiores, quia [illegible] ratio accidentium hic erunt. Contra illorum, qui volunt, durationem esse accidens aliquod modale superadditum, sed esse ipsam existentiam rei durantis. Qui statuunt in ea [illegible] accidens superadditum, attributionem durationis revocant maxime [illegible], valde luxuria [illegible] [illegible] confutabitur (?) punctis [illegible]. Hoc stabilito, duratio non [illegible] adaequate distincta ab existentia cum durantis, et tempore, quo durant, quia non est accidens aliquod superadditum ad modum. Ita [illegible] et aliis, quibus [illegible] simula [illegible] [illegible] ultimo.

Dico secundo: nulla duratio adaequate distincta ab re ne aliquo, sive accidenti modali superaddito distincto ab re durante, et tempore: nec in actione revelabili etc. Patet ex ipso illo, [illegible] hoc simili exemplo. Res quae durat hodie, et duratura est cras, non durat hodie, et tamen non durat cras, quia non habet durationem hodiernam, et non habet durationem crastinam, consequenter [illegible]; sed hodie habet omnes durationes accidentales, et actiones revelabiles, quas duratura est cras: ergo duratio crastina non consistit adaequate in accidenti aliquo modali, quod hodie datur, aut in actione revelabili, quae hodie datur, hodie durabit duratione crastina: quod non durat cras. Vero: cras non durabit res per durationem hodiernam; sed cras durabit per omnes illas accidentales, actionesque revelabiles, per quas durat hodie: ergo non per illa accidentalia, actionesque revelabilia, quae hodie dantur, constituitur duratio hodierna; alias cras duraret duratione hodierna, cum cras detur eisdem omnibus accidentalibus, eademque actio revelabilis non intrinseca est. Hinc colliges, durationes debere distinctas partes aliquas subiectis, cuius pars aliqua sit hodie, et cras non sit, et cuius alia pars cras sit, et heri praeterierit.

Sit 2a ratio. Duratio cui in tempore adaequate respondet sua coexistentia cum rei durantis, et temporis extrinseci, quod dicit durare in tali tempore ut dictum. Quia vero praecise in tali existentia Petri, et existentia temporis praesentis intelligimus Petrum ergo durare in tali tempore praesenti: ergo duratio Petri tempore praesenti praecise est coexistentia Petri et temporis praesentis. Antecedens probatur quia praecise in tali existentia Petri, et existentia diei hodiernae consignificata hac propositione Petrus durat hodie: ergo praecise in tali coexistentia Petri, et temporis praesentis intelligimus Petrum in tali tempore praesenti durare. Probatur antecedens: praecise in tali existentia Petri, et existentia diei hodiernae verificatur haec copulativa propositio, Petrus existit, et existit dies hodierna; sed haec Petrus existit, et existit dies hodierna est aequivalens Petrus existat hodie, sive durat die hodierna: ergo consequentia. Secundo: admissis sine aliquo vitio illa dicta a nobis, et loco, quae possit existere corpus, et locus, quin corpus existat in illo loco, sed impossibile est, quod existat res, et existat tempus extrinsecum, quin res durat in tali tempore: ergo a paritate nequaquam admittere aliquid aliud distinctum a re durante, et tempore, ut res dicatur durare in tali tempore.

Obiectio.

Creaverit Deus solum substantiam Petri, et destruat quidquid distinctum est a substantia Petri, fluatque dies hodiernus: tunc Petrus durabit hodie, vel non durabit hodie? Si primum: ergo sine ullo aliquo modo superaddito durare potest res per solam coexistentiam, et temporis praesentis. Si secundum dicatur: quia vere coexistit Petrus ipsius est hodierna die: ergo vere durat Petrus hodie. Confirmatur 3o a paritate similitudinis, quae consistit praecise in utroque extremo, quo cognoscitur quod Petrus sit albus, et Paulus sit albus dari similitudo inter Petrum, et Paulum; sed praecise per coexistentia Petri, et diei hodiernae ponitur duratio Petri hodie: ergo et illa. Confirmatur 4o ab exemplo terrae, quae iuxta fluminis ripam elevata est, sine ullo suo mutatione et sine ullo aliquo superaddito aut dicitur terra succedere diversis partibus fluminis successive labentis, per hoc praecise, quod terra ibi permaneat, et fluminis partes praeterlabantur: ergo per hoc praecise quod Petrus in sua existentia permaneat, et partes temporis fluant, Petrus dicetur diversis partibus temporis

et similis durabit sine mutatione sui et semper eodem [illegible]

Ostens[um]

Colliges 1o: durationem durantis hodie esse rei durantis positionem simultaneam, et extrinsecam positionis: quia confert aliquid rei simultaneum, scilicet ipsius existentiam rei, et aliquod extrinsecum rei durantis, scilicet tempus imaginarium, quo durat. Colliges 2o: durationem [illegible] hodiernam distinctam realiter a duratione rei hesterna eius simultaneam [illegible] duratione quia distat [illegible] diversas res reales, [illegible] hodierna simul tanto [illegible], et dies hesterna simul tali, ut supra diximus. Colliges 3o: durationem essentialiter [illegible], quia fundatur in [illegible], et [illegible]; [illegible] ad aliud scilicet rei durantis ad tempus: quod [illegible] durationis [illegible] existentia: et sic diximus [illegible] anno [illegible] 1

Dices 1o: praeteritum existere, et tempus reale; quia praeteritum existat simul tempore reali; sed praeteritum simul tempore reali existat [illegible] aliquod aliud praeteritum et tempus reale. [illegible]: praeteritum existere et tempus reale, quatenus alteri coexistat; id est praeteritum sit simul tempori reali, nego [illegible] coexistat tempori reali: [illegible] praeteritum coexistat tempori hodierno [illegible] praeteritum, et tempus hodiernum [illegible] existant; id praeteritum existere, quia [illegible] existerunt; [illegible] praeteritum existere et tempus reale, quia praeteritum coexistat tempori reali. Dices 2o: [illegible] quod existat antichristus, [illegible] dies hesterna; [illegible] quod existat antichristus dies hesterna; [illegible] existat antichristus dies hesterna aliquid aliud [illegible]. Resp. [illegible] non admitto [illegible] duratione [illegible] existentia [illegible] duratio hodierna, et hesterna, [illegible] duratio [illegible] flumina hodie, [illegible] duratio dies hodierna: [illegible] flumina hodie [illegible], et [illegible] flumina hodie: [illegible] duratio hesterna [illegible] hodierna, et non [illegible] una duratio [illegible]

cum aliud sit quamvis hodie fluere posterius quod Petrus nunc, quam
fluxerit heri.

Dices vel sic: in quo maxime latet aequivocatio: eo ipso
quod ultra coexistentiam Petri, et Pauli dicere aliquid aliud addit
ad coexistentiam Petri, et existentiam Pauli: quia prius Petrus, et postea exis-
tere Paulus, quam Petrus coexistat Paulo; ergo ut Petrus coexistat, sicut et
existat cum Paulo aliquid aliud requiritur ultra Petrum et Paulum, sicut
consultum utriusque existentia. Quando dico illud si aliquis prius Petrus
existere et tempus reale quando differentia temporis, quae importatur in
hac copulativa de praesenti; quod Petrus existat in illo tempore reali, pro
quo: prius Petrus existere, et tempus reale in diversa differentia tem-
poris aliter, quae importatur in hac copulativa de praesenti; quod Petrus exis-
tat in illo tempore reali; unde aut: hac ergo existit Petrus, et existit
tempus reale consistat ex parte utriusque eadem differentia temporis praesentis
quod exigit haec copulativa de praesenti, quae vera erit; quod autem diversa
tempora sit distractio. verum quidem est, quod existere prius hodie Petrus, et
heri existere prius dies hesterna quam Petrus coexistat diei hesternae, quia
cum ex exactis constitutivis coexistentiae Petri, et diei hesternae, altera
prius, scilicet existentia Petri, requiritur existere non prius, et dies hesterna
deesse quam Petrus careat hesterna die: et non est; quia in ista copulativa
deest consistere utrumque extremum sub eadem differentia temporis. Propter quod deficit
praedictus Petrus ille, in quibus ex parte Petri non consistit existentia de praesenti
et ex parte temporis existentia de futuro, nam prius Petrus existere hodie,
et tempus existere heri, quam Petrus existat heri, in qua ex parte Petri
tempus praesens hodiernum, et ex parte temporis tempus futurum hesternum si
aequivoce prius sit mensura Petrus.

Ad 3um ergo ante, distinguo consequens: quod ut
existat antichristus die hesterna aliquid aliud requiritur, si ex parte utri-
usque eadem differentia temporis futuri importetur per verbum existet, nego
consequentiam; si diversa differentia temporis importetur per verbum existet reddere

temporis futuri, licet aeternitas sit, sicut et praeteritorum plurium differentias temporis futuri complectitur, sicut partes plurium, quorum omnes applicamus denominationem futuri temporis ad diem crastinam quae futura est et annum millesimum a Christo nato futurum; non tamen confert eandem differentiam sive partem temporis futuri diei crastinae, quam confert diei sive anno millesimo: praeterquam quod existere diei crastinae, quam antichristus die crastina existat, quae differentia futuri temporis quam futurus est antichristus non est eadem differentia futuri temporis, quae existit die crastina: unde non durabit antichristus die crastina, quamvis habeat per totam eandem differentiam temporis antichristus, et dies crastina; quod si durabit aliquo ullo modo supradicto duraret antichristus die crastina [illegible] additionis vera maxime [illegible] motus: [illegible] correspondentis aeternitati partem motus [illegible]. Verum durare requirit duratio diei hodiernae, [illegible] correspondentis aeternitati partem motus caeli quae dicunt talem revolutionem, et totius motus non movet: nam partem motus, quam hodiernam, et quam hanc dictam revolutionem, et totius motus dicunt, requireret singuli [illegible]: sicut [illegible] revolutionem non esse hodiernam, sed crastinam, et [illegible] constitutionem habent sine est talis: quare ut [illegible] dixi, dies hodierna idem tale tempus constituit, quae dicitur [illegible] dictam revolutionem et totius motus caeli dictam diem, sicut per comparationem ad illam: nec potest duratio hodierna per has partes motus specificative, sed reduplicative [illegible] dictam revolutionem.

Cap. [illegible]

Duratio dividitur, et in dividentibus explicatur particulatim expenditur.

[Sin]gulis praecedentibus certis speciebus duratio rerum dividitur. Prima est propria duratio Dei, quae dicitur aeternitas, et definitur a Severino Boetio interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio, id est, indivisibilis permanentia, quae nec habet principium, nec posterius nec finem, omnes simul vitae operationes: totus siquidem simul est praesens, et Deus sine ulla temporis successione. Ad durationem propriam creaturarum [illegible] quae principium habuerunt; finem tamen non habebunt: [illegible]

aeternitas Angelorum, animarum rationalium, et coeli empyrei ex parte post: Ita enim Angeli duraturi sunt absque fine durationis habitura in futuro. Ratio est, quia temporalis duratio propria rerum corruptibilium, et generabilium, quae existunt, et perficiuntur in sua existentia, sicut permanentia intrinseca est, certaque, et determinata a principio causante: haec autem est duplex: alia successiva, permanens alia: successiva est, cuius partes non simul sunt, sed una illarum post aliam fluit, ut motus, aeternitas etc. permanens illa dicitur, cuius partes simul coexistunt: quae propria est [illegible] et voluntatis. Illius vero vide [illegible] interpretes communiter.

Sed hic ab aliquibus difficultas magna [illegible] excitari: utrum scilicet possit creatura, quae ex sua propria essentia habet durare tempore aliquo determinato, itaque ex se [illegible] a Deo sibi duratio sit non praestita, nisi per [illegible] illud durare duratione temporis? aut e contra: Quaestio haec non est hic [illegible], in qua theologus agit de ea, in qua per Divi Thomae doctrina ea negat possibilitas talis creaturae, quae ex natura sua, et duratura sit ad durandum spatio minutorum, aut dierum: in quo laudanda est [illegible] [illegible]. [illegible] nobis [illegible], qui [illegible] de [illegible] creaturarum; illius tamen vide [illegible], in qua [illegible] 12 de [illegible] 10 [illegible] 90, et [illegible] de coelo empyreo exercitatio 12 de [illegible].

Respondetur hic [illegible] ad [illegible] 1a et: quia quaelibet creatura [illegible] debet esse, ut libere omnino a Deo producatur: [illegible] debet esse quaelibet creatura ut libere omnino a Deo [illegible] sed non [illegible] libere a Deo creatura, quae [illegible] durare [illegible] [illegible]: repugnat creatura, quae ex natura sua [illegible] sui durationem esse a Deo: [illegible] repugnat creatura, quae [illegible] [illegible] sicut [illegible] sui in esse [illegible] in [illegible] [illegible], libertatem [illegible] Dei ad producendum, et conservandum [illegible], et ad [illegible] creaturas.

Ratio [illegible]: de ista creatura ut talis est dependentia

a Deo non solum in fieri, sicut conservari; sed etiam in destrui; si enim esset possibilis creatura aliqua, quae essentialiter peteret durare per tempus aliquod determinatum, non dependeret a Deo in sui destructione pro die illo; sed talis creatura repugnat: maior probatur: quia si talis conservaretur a Deo, et ea essentialiter duraret per diem, utique non posset a Deo destrui, contra eam dependentiam: minor suppono certa: quia dependentia ista essentialis a Deo in ~~conservari~~ est talis omnino independentia in talis rei, sicut quod non dependere essentialiter a Deo in conservari, quia creari est, neque potest destrui sine dependentia a Deo quae creari est; eundem quoque de istis creaturis in illo statu dicit essentialiter. Robur deducitur ex illo Terentii 11 quomodo aliquid perseveraret nisi tu voluisses, aut quomodo quod a te vocatum non esset destrueretur?

Ratio est

Impossibilis est creatura, quae sit ex sua essentia independens in interitu, ita quod sit capax conservari, et conservetur a Deo, et ex suo quod conservata sit illo interiori durare, neque possit illam Deus destruere; ergo etiam impossibilis est creatura quae aliquo tempore determinato peteret essentialiter durare, ita quod independens sit pro illo tempore ab ullo alio destrui: probatur consequentia: quia si possibilis sit creatura, quae essentialiter peteret durare per diem, alia erit possibilis, quae essentialiter peteret durare per annum, alia per plures, alia per saecula, et sic in infinitum; ergo non erit ratio quare non repugnet creatura essentialiter durante per dies et non repugnet creatura absolute independens per saeculorum saecula: ad haec enim ista creatura esset sub dominio Dei solum in conservari, ut evidenter colligitur; sed hoc est absurdum et contra summum Dei in totius creaturae dominium, et contra sacras Scripturas dicentes evidenter.

Sed dices ex

Scotistica: Deus tunc non posse destruere illam creaturam essentialiter petentem durare per diem, necessarium esse ad destruendum illam per diem non quidem necessitate absoluta, sed necessitate consequentiae ex eo, quod Deus illam voluerit conservare, cum posset non conservare: quae necessitas non tollit, sed relinquit dependentiam aliquam in Deo; sed haec propositio non satisfacit, etc.: quia necessitas destruendi creaturam per diem non est propter libertatem Divinae liberae conservandi talem creaturam.

qui nunquam non fuerunt praecedere etiam quod Deus illas creaturas produxerit
et etiam fuerunt exacta illarum creaturarum; sicut creatura non habet ex
sua esse potestatem durare, non operatur Deus ad illas creandas [illegible]
ex eo quod illas produxisset. Ergo [illegible] locum, quia divina [illegible],
praecedere [illegible] ex suppositione sui decreti: ergo ex suppositione quod Deus decreverit producere
in hoc instanti producere, [illegible] non producere [illegible] in hoc instanti; at
ex suppositione quod Deus vellet producere in hoc instanti illas creaturas [illegible]
potentiam durare [illegible] sequitur quod non posset eas in hoc instanti
non producere, sed ergo quod non posset illas in aliquo [illegible] instanti
non producere. Liber 4us physicorum de actione, passione, et motu

Liber 4us Physicorum

De actione, passione, et motu

[illegible] hoc [illegible] ad [illegible] alia [illegible]
collegi [illegible], et [illegible] multis [illegible] nobis [illegible],
ut quae [illegible], et quasi [illegible] tractatum, [illegible]
[illegible] auditoribus [illegible]. Disputatio unica de actione, passione, et motu [illegible]
ad actionem pertinent expenduntur. [illegible] definitio, et divisio actionis.

Disputatio unica

De actione, passione, et motu

Quaestio 1a

Quae ad actionem pertinent expenduntur.

Definitio et divisio actionis

Actio causalitas
[illegible], [illegible] actu effectus producit, quo illo [illegible] causa
actiua exercet: definitur [illegible] agendi, [illegible] causa [illegible]
dicitur agere, et producere effectum, et [illegible] causa [illegible]
ad [illegible], et effectus dicitur [illegible] causa [illegible] producitur. [illegible]

(sicut) notationibus aliquibus declarabitur. nota 1o: actionem esse medium inter causam, et effectum, quae est formalitas, qua causa exercet, et producit actum, et qua recipit, et producitur: inde est, quod duplex semper oritur ab actione denominatio producentis in causa, et producti in effectu; quibus mutuo ipsum formaliter, per quod constituitur causa actu producens effectum, constituitur effectus actu productus a causa. sicut videmus actus productionis intrinsecus intellectus cognoscentis, et actus cognitus denominatur. hinc ergo, duplicem relationem reperiri ... talem, aliam ad effectum, ad causam, et quidem ... alia ad subjectum, si actio ... sit: hoc stante, quamquam in intellectu actio, sive productio, quae intelligatur, quod alicuius operantis sit actio, et alicuius productio: est enim exercitium actuale causae actus producendi: cuius actio ... essentialiter dicit dependentiam ab aliquo tanquam a subjecto suo, et hoc ... ipsum productio: ... formaliter subjectum dependens a quo producitur.

Nota 2o: actionem quamlibet esse determinatam ad hanc causam, et ad hunc effectum, quia actio ipsa producit ... et illam quae non quaerat esse actio alterius causae, alteriusve effectus: et ratio est: quia est formalitas, per quam haec numero causa hunc numero producit: ... indifferens ad alias causas, et ad alios effectus ... quia hic numero effectus ab hac ... causa, quae ab alia ... hic, et nunc productus sit. hoc ... quod ... actio, per quam plures effectus producuntur, ... ad illos producendos determinata sit. nota 3o: actionem non solum esse rationem formalem producendi ... sed esse rationem formalem, qua ipsa ab alia causa producitur: hoc enim commune est omnibus formalibus ut sibi ipsis ... sicut aliis ... formalibus praestant effectum, quem aliis subjectis praestant. unde sicut actio est ... sui, ita est ... sui. hoc tamen non ita intelligendum est, ut sit effective productio sui, sicut est productio ... quaevis ... existentia a se

sit, et non distinguitur; sed quatenus respicit a causa   270
quatenus producitur dicitur actio passionis, et quatenus a causa producitur.

Actiones

dividitur pluribus sed per diversitatem agentium, et motus: et in genere
de actione creativa, eductiva, conservativa, et non eductiva nihil hic ad-
dendum pertinet, quia libro 2o diximus: de actione in genere creativa,
et eductiva sunt etiam egimus, et demonstravimus eodem
libro 2o: unde ab alia quaestio disputatur, ut exemplis utamur pro-
ci primo. Objicies 1o: cum actio eductiva possit identi-
ficari cum suo educto? Respondeo affirmative. Ratio:
quia ipse terminus eductus ex eo quod habet talem radicalitatem
dependentiae a subiecto producenti: ergo poterit se ipsam, quae hic, et
cum dependentiae a subiecto producenti: ergo identificari possunt
terminus eductus, et actio eductiva; quod quia nullam
repugnantiam [illegible], sicut ergo terminus eductus identificatur cum
actione eductiva, sicut est eductio actualis passibilis, et activa
causae. Hoc etiam dicendum est de actione creativa, quae potest identifi-
cari cum suo creato [illegible]: sicut autem causa actionis denotat [illegible]
ad causam, [illegible], nihil aliud [illegible] actionis [illegible]
et [illegible] actionis [illegible], et [illegible]
[illegible] de actione, quae est principium [illegible] causae, et principium [illegible] quidem
[illegible] influxus agentis [illegible] alogenae, et actione: [illegible] actionis est
principium [illegible], [illegible] quaeritur [illegible] actus.

Resolutio.

an idem terminus possit [illegible] duplicem actionem creativam, et aliam eductivam
[illegible] affirmative quia nulla est [illegible] sicut [illegible]
actionis [illegible] procedere [illegible] et quia alterius possit a subiecto
separari [illegible]: ergo [illegible] actiones eductivas, et creativas producere.
[illegible] non est terminus absolute independens, nec absolute dependens,
sed [illegible] actionis dependeret, et [illegible] alterius independeret.

Ad 3m alia dicitur

emanatiua, et quoniam passiones aliquae substantiae, quae procedunt, ut lux a sole, calor ab igne: passiones istae in hac opinione dicuntur esse causatae: in alijs vero passionem naturalem a substantia distinctam, ut frigiditas ab aqua, et similes naturales effluxu negatur non a substantia, ut quantitas a materia, lux a sole etc. vero primum qualitatis, sive passiones entis de nobis, illas a substantia causari passiones proprias actione emanatiua produci: quia virtus illa aquae ut diligenter frigiditatem restituamus, vere exercet producendo ipsum suas innatas passiones: per vero influxus, actiones emanatiuas componunt similes qualitates productione. neque vero etiam mirum est tunc emanatiuas actiones, quae a substantia procedunt passiones proprias esse distinctas a substantia et a qualitate producta: nam quod hic calor, qui ab igne producitur in se, et haec lux, quae procedit a stellarum quam partibus et speciebus, procedunt a solo Deo producuntur simul cum a sole, et igne: per quod lux producatur a sole, et quod calor ab igne producatur, dicitur alicui aliud praeter substantiam de proprio producente, et non producto, id hoc videlicet alicui, quam actio emanatiua, et quam hic et nunc qualitates naturales a suis substantiis procedunt: quod haec actio dicta est abstractio.

Hac difficultate dicitur videlicet an substantia creata in suo instanti sui esse exerceat, aut exercere possit vis aliquam producendi suas passiones illarum naturales, quae dicuntur ab illa naturaliter emanare? quae est incerta: assertio 10: defacto est verisimilius produci eas qualitates naturales a producente substantiis ex exigentia ipsius substantiae producte ut quantitatem a Deo producente magis, calorem ab igne producente in primis: ratio mihi est: quia in instanti illo, suae existentiae instanti sunt productae qualitates substantiae producte; sed in illo suae existentiae instanti non exercent suas virtutes per actiones emanatiuas: per ab agente extrinseco sunt substantiae in illo instanti qualitates illae sibi naturales. maior est certa; quia in illo suae existentiae instanti sunt in statu naturali existendi: probatur in illo instanti qualitates sibi naturales habere. minor probatur: quia ante illud suae existentiae instans substantia nequit suam existentiam tunc enim

in instanti est; sed ut virtus causae exercuit completam propriam actionem,
debet supponi existens, et prior natura effectu: ergo etsi licet omnino in eodem illo
instanti vera emanativa actio subjecti in suas proprias passiones,
sed natura prius eius passionum resultantia. ut loquitur sanctus Thomas, quae
fundatur in dependentia, et connexione naturali subjecti cum passionibus, in rebus
exigit in producendo, nisi tamen ab agente producatur ipsius passiones.

Ad tertium

dico: quod si in eodem instanti produceret subjectum simul illas sibi debitas, et naturales
proportionibus passiones, posset in eo, et aliis consequentibus eas in esse producere. ratio.
quia tunc supponitur vera virtus causae sive subjecti pro eodem instanti naturaliter
existentis: ergo posset per veram emanativam actionem in esse suas passiones producere:
sicut potest aqua a mixtis proprietates per veram emanationem in esse producere
[illegible]. subjectum censetur [illegible] per veram emanativam actionem suas naturales
passiones etiam si ipsae sint productae ab ipsa subjecta, cum debentur
ab agente extrinseco. Ratio est: quia actio producitiva talium passionum potest deficiente
agente producente fieri; sed tunc nulla alia datur causa, a qua
illarum conservatio pendeat, nisi ipsum subjectum, cuius passiones sunt; ipsum
per veram emanationem illas conservat. Non quidem [illegible] producit in [illegible],
qui [illegible] calorem sibi [illegible] productum ab agente extrinseco ante
[illegible] productionem, praecedentem [illegible] ad [illegible], [illegible]
causa [illegible] calorem [illegible].

Quaestio

Utrum [illegible] natura actionis exponenda

Ad [illegible]

[illegible] natura actionis agentis, et dico: quod actio sit [illegible] realis a causa producente, et [illegible]
sub [illegible]: et [illegible] actionis [illegible] agente
[illegible]: patet ratio: quia dans [illegible], et causa [illegible] actualiter
operante: [illegible] actionem actu exercitam: ergo [illegible] actionem
[illegible] actualiter operantis, et producentis effectum: [illegible] realis

evidens est realis et ipsum. Nunc sic in minori propositio: [illegible] causa, quia
omnis causa est prior natura suo effectu; sed si causa creata non diceret realem actio-
nem, non esset prior natura effectu: ergo. Probatur minor: quia si causa creata non diceret
actionem, non posset absque sua natura aliqua rerum simplicitate dari realiter
ante effectum; sicut similiter [illegible] dari realiter ante effectum; sed id quod natura prius
aliud est, potest absque sua natura aliqua rerum simplicitate dari realiter
ante aliud: ergo. Haec ratio minime probat simplicitate agentis, sive causae ide-
ntificatae cum actione, et non repugnat prioritas cum actione identificata: quem-
admodum quando [illegible] cum actione [illegible] identificat: Et ratio [illegible]
est: quia causa [illegible] causae dicit prioritatem [illegible]; prioritas autem [illegible] dicit
[illegible] prioritatem, [illegible] cum simultate [illegible] optime componitur.

De ipsa [illegible]
[illegible] Deo [illegible], plures, praecipue [illegible] cum [illegible] Salmanticenses, [illegible]
et alii [illegible] magistri, et Theologi existimarunt identificari
realiter cum actione, [illegible] agit, et operatur ad extra: aiunt enim
Deum [illegible] creaturas [illegible] liberas [illegible] voluntatis, [illegible] ab
aeterno [illegible] creaturas aliquam [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] plures alii, [illegible] Divinus a voluntate Divina [illegible]
[illegible] ad [illegible] Divi Thomae [illegible] articulo 40. [illegible]
[illegible] voluntas Divina sit causa rerum? [illegible] hanc [illegible]
ex [illegible], [illegible], [illegible] huic [illegible]
[illegible] difficultatem [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] volitio Divina sit [illegible], [illegible] voluntas Divina
[illegible] [illegible] actualiter volendi [illegible] mundum, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] mihi [illegible]: [illegible] volitio
Divina, qua Divina voluntas [illegible] [illegible] volendi [illegible]
mundum est [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] mundum,
simplicitate [illegible] aliquid volitione [illegible], [illegible] actualiter
mundum [illegible]: simpliciter [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible]; sed [illegible] ab aeterno in Deo volitio Divina [illegible]
mundi, [illegible] ab aeterno mundi [illegible]: ergo. Haec doctrina [illegible]

in Deum dicat: nulla est enim connotandi ad extra est in ipso Deo ab aeterno;
sed est volitio efficax est in ipso Deo ab aeterno: ergo nulla volitio efficax est in ipso
non habens connotandi ad extra.

Ad difficultatem ex dictis dicendum: si volitio divina
esset non habens connotandi ad extra, sicut a volitione divina denominatur
Deus ab aeterno volens connotare mundum, ita ab eadem volitione denominaretur
ab aeterno connotans mundum; sed ab aeterno denominatur a volitione volens
connotare mundum, quin denominetur ab aeterno connotans mundum: ergo volitio
divina non est non habens connotandi mundum, nec aliquid ad extra.
Ad 2am dico: quod est connotatio in ipso Deo ad extra, et quod ab ea denominatur connotans
ad extra, et propterea magis est dicere connotare ad extra ad connotandum
extra; sed per volitionem divinam ab aeterno existentem in ipso Deo non denominatur
actu connotans ad extra, alias aliquid creatum esset ab aeterno; nec propter illas
magis est, dicere connotare ad connotare ad extra, eo quod haec manat a
natura ob connotandi: ergo et illa manat a connotatione etiam, sicut actiones
causae internae aliquando realiter ab ipsa distinctae, propterea ad extra denominant
connotans. Ita conveniunt fere omnes cum 18 Metaphysicis, qui in quaestione
de [illegible] nulla, et alii plures Theologi [illegible] a voluntate divina
[illegible] plurimus.

Quaeres postea quid sit actio, sive connotatio sit aliquid
realiter distinctum ab ipso agente, et quo sensu sumatur: ergo an actio, qua
calor ab igne producitur, sit aliquid realiter distinctum ab ipso calore producto
et ab ipso igne producente? Arguunt aliqui in terminis generationis et
creationis, in actione Dei, et actione creaturarum: conveniunt quod creatio et actio
[illegible] creato, conveniunt quod, qua Deus creat et producit, ab ipso realiter
distinguitur. Dico 1o: actio agentis creati realiter distinguitur ab agente, et a producto
[illegible] superadditur [illegible]
ipse calor A, qui de facto producitur ab ipso igne A, et ab eodem igne A, qui
ille calor producitur ab ipso igne A: ergo ignis ille A producit praedictum calorem
A, aliquid est aliud praeter utrumque extremum: ergo datur [illegible] actio

realiter distinctam ab eis, et quod hic et nunc ista talis distinctio prae-
cedat. ergo stat, quod ista talis sit a solo Deo productio.

Dico 2o:

concursus generalis Dei, quo creaturae dependent a Deo non identificatur
realiter cum ipsis creaturis productis, et probatur [illegible] eodem fere [illegible] argumento:
quia potest divinitus creatura produci a Deo, quin detur iste concursus generalis Dei,
quo hic et nunc producitur creatura a Deo: ergo talis concursus non identificatur cum creatura.
antecedens probatur: quia quando datur [illegible], quia non producit aliquid sine concursu Dei gene-
rali ad illius productionem potest a Deo sola productio, et non concursus ge-
neralis, quo sub eis causis secundis concurrit Deus ad effectus creatos: ergo divinitus potest realiter creatura
produci a Deo, quin detur concursus ille generalis Dei. probatur consequentia quia, si ex natura, quomodo
posset concursus generalis Dei identificari cum effectu producto, quod concursus iste generalis
Dei concurrendo cum creatura est [illegible] causis secundis [illegible] substantiis, concursus [illegible]
causis; sed [illegible] causis secundis distinctus est realiter ab effectu producto: ergo et concursus substantiae
et generalis Dei erit distinctus ab effectu producto.

Sed dices, ex hoc [illegible] ad dependendum actione a Deo: quia nequit actio separari [illegible] productione a Deo
factam, creatura non potest produci a Deo, nisi enim [illegible], quin a Deo actu
aliter creata [illegible]; non tamen actionem illam quae nunc a Deo est hic et nunc, identificari
cum creatura: quia hic et nunc [illegible], et [illegible] concursus actionis productae a Deo esse:
ergo est hic et nunc a Deo concursus [illegible] substantiae aliquid distinctum ab ipsa [illegible] pro-
ductio: quod [illegible] hic, et [illegible] concursus particularis [illegible] Dei [illegible] creaturam

Dico 3o:

In aliis creaturis etiam distinguitur realiter ab effectu productio creaturae productae. probatur: potest
Deus [illegible] effectus creaturae productae, quin actu creaturae producat: ergo
quod a creatura productum, aliquid est distinctum [illegible] creaturae productae; quia actio
creaturae [illegible] productio separari potest: ergo distincta realiter. antecedens [illegible]
[illegible]: quia [illegible] effectus a generali productione creatura potest [illegible] effectus creaturae
[illegible] potest [illegible] generali productione. 2o: de facto eucharistiae accidentia sine substantia
illorum [illegible], [illegible], creaturae; [illegible] actio creaturae illorum non identificatur
realiter cum accidentibus: ergo non identificatur actio creaturae ex parte [illegible]

cum [illegible]

cujus effu. mox statuta ē apud DD. mox vstā. quia si actio cre-
ativa identificaret realiter cum accidentibus, aut saltem cum mente.
etiam extra sacrum eucharistiæ illa accidentia crearentur, eadem
sit realiter, tum in sacro, tum extra sacrum; sed hoc negant theol. c. Bo:
immo ssa admittente nullus creatura, quæ tangens causa principalis
possit aliquid per creationem producere, immo, et in communi ita docente
posse saltem ut causam physicam instrumentalem, mala ea consistere cum
ut absoluta creatura produceret per creationem, et ut a solo Deo produceret
per creationem: ergo productio per creationem absoluta creatura aliquid addit
praeter entitatem ipsius effectus creati, et causæ potentiam creare: praeter
quippe utrumque entitatem datam, quam a tali causa produceret mediante creatione:
ergo tum necessario requireret actio creativa distincta.

Dices: mala ne-
queat separari ab actione creativa per quam a Deo producitur: ergo fundamentum
non est ad asserendum disparitatem actionis creativæ ubique mala: probat
ant: quia mala ea potest existere creari a Deo: ergo existere ab ipsa actione
essentiali, et determinata ex se ut producatur a Deo, cum a nullo alio produci
possit: ergo inseparabilis est mala ab actione creativa per quam a Deo
producitur: ergo ab illa condistincta realiter est. in mundo, cum expendit et
ea expendendi est velut non disputando ant. mala negat separari ab
hac actione creativa determinata, per quam a Deo producitur, non ant: negat
separari a quacumque actione creativa, per quam a Deo producitur, nego ant. hæc
mala negat non creari a Deo; potest tamen ab alia causa saltem
Deo concurrente creari; tum autem non creabitur per eandem actionem creativam,
per quam hic, et nunc a Deo producitur, et tamen eadem manebit mala, ratione entitatis
productæ. Unde colliges, non solum esse disputandum actionem ab agente, et a termino sub-
jecto, quo agens, et hoc potentia dari in natura, quam hic producit ab illo
agente, sed etiam quod inveniatur hoc producto variari potest actio ipsius
producentis: in utroque siquidem causa separabilitatis realis non ad distinctionem
realem adstruendam militat.

Quia difficultas ē relationibus actionum, et de

de actione eductiva requirit in quolibet subiecto aliquid potentiale non est quod de actione eductiva immanenti, hoc est si quis velit ex verbis illis inquirere sive productione ipsius agens a quo producitur... unde ipsius agens extra illam actionem immanentem subiecti. Quaestio est de actione eductiva transeunte, an requiratur agens in aliquo subiecto, ex quo educatur dependenter ab ipso? Affirmat Suarez disputatione 18 metaphysicae sectione 4 numero 3 quem sequuntur inter Thomistas, Divus Thomas, et alii ex antiquis Philosophis, quos nobiscum sequimur, talem actionem eductivam requirere in ipso subiecto suo, sicut educitur, sive in ipso posita, aut mobili, et loquitur Aristoteles 3° de anima ubi ait: agentis namque movendi operatio in ipso patiente, sive mobili recipitur et fit, quod ex illa ratione videtur non esse movens, quod movet.

Probatur autem resolutio in ratione prima, quia in eo subiecto debet recipi actio eductiva ex quo ipsa actio educitur; sed solum educitur ex potentia subiecti sui, sicut et forma educitur dependenter a quo, et actio quidem et forma ... in ipso sunt in subiecto, sive propter quam educitur et actio eductiva: maxime cum quod ... forma educitur ex materia, sed ergo ipsa actio immanens ... forma educitur, quia actio dependens ... a materia ... ex subiecto in quo educitur: ergo ipsa actio, forma materiae ... aliqua subiecto, et aliquam ... subiecto. Secundo: forma educta requirit actio eductiva ..., quia forma educta requirit esse causa materialis actionis eductivae, ... ergo ... aliquo ... forma educta ad actiones ... sicut subiectum ex quo educitur forma, ... aliquo ... : quia si actio eductiva educitur ex forma ... ex subiecto ..., forma ad actiones sui eductivae ... aliquo ..., ... argumentum.

Si talia subiecti actiones creativae

maneret dividitur. Ex quibus eorum ... maxime in ... subiecto actionis creativae ... ..., quia nec subiecti in ... aliquo ... constituunt; neque ... Deus potest esse actionis creativae subiectum ... creatus, quia ... actione sui productiva et ... subiectum ... creaturae extra de ... habet ... quod inde ... minus, et ... disputat ... de ... subiecti actionis, ...

Ecce ad hanc difficultatem evaditur. Nos vero in [illegible] in primo loco
[illegible] actiones brutalibus, quae tamen de praesenti [illegible]
[illegible], et [illegible], quia nullum aliud subiectum [illegible] apparet, in quo
actio brutalis [illegible]; et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nulla [illegible] subiecti [illegible], neque [illegible]
[illegible] [illegible] actio [illegible] in subiecto, [illegible] actio [illegible]
[illegible] communis [illegible] [illegible]. quia de passione nonnulla breviter
statuo

Caput 2a

De Passione nonnulla breviter statuo

Passio in indivi-
duali hac [illegible] dicit [illegible] illa [illegible], quae subiectum dicit [illegible]
[illegible], [illegible]: illa [illegible] influxu quodam [illegible] subiecti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] influxu [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] existimant: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] dependentiam [illegible]
dicit actio [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et dicit passio, [illegible] [illegible], et ex parte illius [illegible], a qua
subiectum dicit patiens, et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 30 [illegible]
textu 28 definitionis [illegible] [illegible] [illegible] 48 metaphysicae.

Passio [illegible]
[illegible]; quae passio [illegible] [illegible] illa [illegible], et specialiter [illegible]
subiectum dicit [illegible], [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible]
actio [illegible] dependentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible],
et specialiter, [illegible] subiectum dicit [illegible], [illegible]: [illegible] sola [illegible]
~~ex parte subiecti~~ [illegible] [illegible] ex parte subiecti [illegible] passio. [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex parte subiecti, intelligitur subiectum [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] ex parte subiecti non intelligitur subiectum [illegible] [illegible]

in natura rationali, quamvis non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quae velle non [illegible] eductio animae rationalis [illegible] [illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] aliquibus passiones dicere [illegible] actiones eductivas [illegible]
[illegible] : quia non intelligitur [illegible] [illegible], nisi intelligatur [illegible]
[illegible] ; [illegible] non intelligitur [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible]
[illegible] involvit [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] assumpsit, quia [illegible] in ratione actionis eductivae, [illegible]
[illegible] [illegible], quin intelligatur [illegible], intelligentia [illegible] actio [illegible] [illegible]
eductivae dependentia [illegible], tanquam effectus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] eductiva [illegible] [illegible]
dependeat [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependent a quo [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] : quia independenter [illegible] in [illegible] [illegible] dependentia
[illegible] [illegible] actionis eductivae, [illegible] [illegible] passiones
[illegible] [illegible].

Ad [illegible] [illegible] passiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] : passio [illegible] passio [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] eductio, [illegible]
eductione : [illegible] [illegible] [illegible] passio [illegible] eductione. [illegible] [illegible] : quia eductio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad causas efficientes, [illegible] causalitas, [illegible]
[illegible] tanquam [illegible], [illegible] [illegible], a quo [illegible] eductio [illegible]
dependet, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passio [illegible] : [illegible]
[illegible] ad causas efficientes [illegible], quia non intelligeretur [illegible] passione [illegible]
ad causas efficientes [illegible] dependentiam effectus non intelligeretur [illegible]
[illegible] [illegible] : non enim intelligeretur [illegible] eductio [illegible], nisi intelligeretur
actiones illas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] actiones [illegible] [illegible]
dependentiam effectus. [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dependeat.

ipso quam dependentiis sua effectu edunt, et subiectis illis receptione quali-
tatis; in corporis suis, quos actu recipiunt, recipiunt et passio. ergo de
motu corporali naturali, variisque illius speciebus.

Quaestio 3a

De motu corporis naturalis, variisque illius speciebus

Ut explicetur motus corporis naturalis distinguendum est cum philosophis duplex principium entis: aliud in actu, aliud in potentia ad actum, hoc et activum et passivum esse potest, sive ens in potentia activa, et in potentia passiva sit: alterum quod motum physicum exercere debet: ens enim, quod erat in potentia activa per motum movet aliud, et quod in potentia passiva erat movetur ab alio; unde ens activum vocat mobile, et ens passivum nuncupat mobile. Juxta quam doctrinam hanc in motu duplex Aristoteles tradidit, scilicet loco 3o de co textu 6o motus est actus entis in potentia prout in potentia: dicitur actus entis in potentia, quatenus ens activum, quod erat in potentia ad agendum, per actionem agit, et movet active subiectum receptionis suae; et quatenus ens passivum, quod erat in potentia ad recipiendum formam, sive qualitatem, recipit formam movetur, sive mutatur. Quatenus dicitur prout in potentia, quia actio ac dat motum dat transitum subiecti de non habente forma, ad formam habendam, constituendo subiectum in actu, ad quem antea erat in potentia, ut e.g. ignis calefaciens aquam movet active aquam producendo in illa calorem, ad quem erat aqua in potentia, et aqua movetur, et transit per mobilitatem caloris ad calorem habendum: non enim dat motum ad illum actum, sive ad illam formam, quam antea debat in subiecto.

Ex his sic colligitur 1o, quod motus denominative mutatio physica sit, quia transit de potentia ad actum, sive de non habente forma ad formam habendam. hoc constat ex verbis philosophi asserentis motum debere esse actum entis, quod erat in potentia, prout in potentia: mutatio enim debet subiecti de potentia ad actum. colligitur 2o: motus activus praecise est actione agentis, sive moventis efficientis subiecti patientis

fit in subiecto; motus vero potius est effectus, et proprie ortus fit
ad subiectum, quod immediate ante erat in potentia ad ipsam: hoc probatur: quia
motus formaliter est ab illo formalitas, qua subiectum movetur, seu mutatur, dicitur
de potentia ad actum, sed dum haud(?) perfecte ad ipsum tendat; substantia vero
est proprie ortus fit ad subiectum immediate ante privatum forma: ergo. Colligitur 3o.
in ipso fit non est motus, sed terminus ad quem motus: patet: quia motus nequit
intelligi sine mutatione; forma autem sine mutatione subiecti potest intel-
ligi in subiecto: motus igitur non est ipsa forma terminus: unde subiectum esse
calidum, non dicitur motus, sed potius quod subiectum habeat calorem; calefieri
vero, sive esse calefactum imperfectum motus, sive mutatio subiecti, qua
a privatione caloris transit ad terminum calorem. Colligitur 4o: quod motus
essentialiter est ens successivum; importat enim transitum a privatione
ad terminum: quod inde oritur, quod privative oppositi, quod sola temporis
requirunt durationem in hoc agendo, et adeo quod non in indivisibilibus instan-
tanei, sive successive requirunt tempus. Hinc non obstat, quod motus
dividatur in successivum, et instantaneum: non enim dicitur motus instan-
taneus, quia totus motus in unico instanti fiat, sed quia totus motus totus
fit in unico instanti propter terminos substantiales, qui non admittunt successionem
sed totus simul producuntur, ad differentiam aliarum qualitatum ut caloris, aut frigoris,
quae non simul, sed per partes, et successive producuntur, et mutant subiectum, quorum motus
dicitur successivus, sicut et motus augmenti, et motus alterationis, et motus loco-
ribus quae fiunt per partes, motus sicut per quantitatem acquirendo, aut motus
per spatium per motum velocitatem acquirendo.

Quoniam quatuor praecipuae species
dividitur motus ab aliqua eiusdem interpretibus, et tot numerantur praecipuae species
motus, quot sunt species entis praedicamenti motus intra sua latitudine de-
sit ad mutationes; mutant autem possunt non mobile ad ista praedicamenta: praeterea
non solum datur motus ad quatuor praedicamenta, sed ad substantiam, ad quantitatem, ad qualitatem,
et ad ubi: motus in praedicamento substantiae, sive ad substantiam, dicitur generatio,
per quam mobile a privatione formae substantialis transit: motus ad qualitatem
dicitur alteratio per quam subiectum elevatur(?) per contrariis iniiciendo alicuius qualitatis

siue interius, siue exterius: motus ad formam dicitur augmentatio, siue alteratio, quo motu [illegible] in rebus [illegible] accidat: motus ad locum dicitur latio, qua corpus a loco in alium locum fertur: motus autem localis subdiuiditur in naturalem, et violentum, alter enim mouet corpus iuxta naturalem illius inclinationem, alter contra naturalem inclinationem mouet ab extrinseco. Deinde subdiuiditur alter motus naturalis localis in motum a medio, ad medium, circa medium mundi sit: motus a medio est ac motus sursum, quo motu leuia natura mouentur, ut ignis, et vapores, qui semper ad superna tendunt; motus ad medium, est motus deorsum, quo grauia corpora natura mouentur. motus circa medium, siue similem medium, idest ac motus circularis astrorum, quo circulationem perpetuam faciunt [illegible], et medium mundi ambiunt, quia in illo circulant, aut ad illud accedunt magis, minusque. Tandem alius motus dicitur rectus, siue simplex, quo corpus per lineam rectam, vel ascendit sursum, vel deorsum descendit; alius obliquus, siue mixtus ex naturali et violento, quo diffluit ad latus mundi corpus, dum mouetur per lineam obliquam, aut curuam ut lapides sursum proiecti descendunt inclinati per obliquam lineam.

De motu grauium

Cum igitur a medio sit, et ad medium, [illegible] motu circa medium, si ab [illegible] ad [illegible] plura sint [illegible], quibus [illegible] facimus satis, quaeritur: a quonam motus grauium, et leuium [illegible] docent [illegible] generantem ipsa corpora grauia, et leuia; sed de [illegible] apparent: quod enim habet [illegible], motus naturalis corporum est a causa [illegible] corporis [illegible] sunt [illegible] grauitas, [illegible] ipsa, aut [illegible] corporum: leuia siquidem natura [illegible] sursum [illegible]; grauia autem natura [illegible] deorsum tendunt, quia a mundi centro naturaliter [illegible] grauia [illegible] in mundi centrum [illegible] ipso motu corporum grauium, quod sit semper deorsum: [illegible] grauis [illegible] occupandum, [illegible] deorsum mouentur, [illegible]; [illegible] grauia possunt naturaliter mundi centrum occupare: centrum siquidem mundi est [illegible] spatio, [illegible] corporis

quantum occupari potest: violentiaque ruunt extra corpora gravia
quae tale punctum undique mundi non occupant. Dices: ergo ex
dictis, habent gravia propensionem non ad occupandum mundi centrum,
sed ut corpora ea unum globum componant, quo melius se servent,
ut aqueum in suo sphaerico [illegible]: figura autem globosa, sive rotunda
conservationi, ut servantur corpora gravia: ac proinde omnia quaque
in parte rotundam sibi procurant et [illegible]. Dum illius conservationi propensionem
descendunt per gravia, quae unum cum eis totalem componunt.

Rogabis:
si talis motus corporum gravium deorsum, quomodo eveniat, quod corpora
minus gravia aequaliter interdum descendant, ac corpora graviora;
si enim gravitas corporum est causa, cur corpora moveantur deorsum,
maior gravitas deberet esse causa cur velocius deorsum moveantur
corpora graviora, quam minus gravia: hoc autem est contra experientiam:
quia si [illegible], et pila plumbea [illegible] ex alto deorsum descen-
derint, aequaliter descendunt interdum, cum tamen altera [illegible] plu-
ribus libris [illegible] ponderaret quam [illegible] ponderaret. Haec cor-
pora descendentia graviora quidem sunt quoad gravitatem extensivam
quatenus habent plures partes gravitantes, quam habent corpora minora
quae paucioribus partibus constant, graviores partes gravitantes sunt etiam
si sint aequalis magnitudinis, non tamen graviora corpora descendentia
quoad intensivam gravitatem [illegible] resultat maior, aut minor velo-
citas in motu, unde evenire optime potest, ut aequaliter descendant ad
terram; corpora duo gravia inaequali gravitate extensiva, hoc
enim non arguit maiorem, aut minorem velocitatem in motu gravium
sed quod plures partes graves, aut plures moveantur deorsum; quod potest
stare cum aequali gravitate intensiva partium utriusque corporis, et
cum aequali velocitate in descensu.

Rogabis: a quo moveantur corpora violenter, iuxta [illegible] sententiam [illegible]

Suarez disp. 21 Metaphysicae sect. 2a docet, moveri a qualitate quadam, quae appellatur impetus, sive impulsus, quae imprimitur proiectis in ipsorum proiectione, lapidibusque quae qualitas vi sua movendi proiectum quamdiu ipsa durat. Ea sententia videtur [illegible], essentialiter quamquam motus in proiectis fieri aliquo corpore medio, ut corpora proiecta ferantur per aerem, vel aquam: sed ut aliquid intelligamus ipsius loquimur de motu illo proiectorum, qui impulsui respondet sive ille sit per lineam rectam, sive obliquam, aut circularem deorsum corporis proiecti inferiorem, statimque dimitti, quando lapis e manu proiicitur aliquando apprehendimus [illegible], quod lapis statim a manu separatur sed quod agitur e lapide impulsum quidem impulsus vi impressionem recte cuiusque lapidis in aliud ferri locum, et separari a manu: quod alio impulsu, impetu vere impresso lapidi movetur, sicut lapis proiectus in alium locum; hic impulsus maior, aut minor est virtute quo maior, minor ve impulsus impressione, ita quo fuit magis longius, vel brevius ab eo impressione separatur: cuiusque qualitatis [illegible] impulsibilem esse, et proprium effectum; illamque respondere contrariam gravitatis, et corporis deorsum, sive per lineam rectam, sive obliquam tendentem.

Disputatio 40.

An motus localis sit continuus, vel interruptus, sive an corpus quod localiter movetur, ita continue moveatur ut non habeat quietes aliquas, sive morulas, quibus motus ille distinguatur, et interrumpatur? Quod motus localis est continuus videntur supponere communiter omnes; nam et citra, interque Aristoteles [illegible] sentiunt hic. Quod hic supponimus, est quod motus localis est continuus, continuumque [illegible] quiete, et morulis quo plures, aut pauciores sint pro tarditate aut velocitate motus; ad quod respondendum est, tarditatem, et velocitatem motus, quae ipsius rationibus consistunt [illegible], et ex maiori vel minori spatio, quod pro motus percurrit, et ad tempus, in quo id spatium percurrit: sic enim intelligimus motus tardius, tardius moveri, videlicet eius, quod [illegible]

i. in breviori tempore idem spatium, i. in eodem tempore maius spatium
equus pertransit, quam testudo. Probatur consequentia, quia alias [illegible]
manifesta; si non, testudo aliquod punctum spatii, et in eodem instanti
equus acquirant, non ergo pertransiret tantum spatii, quantum in eodem tempore
pertransit equus; ergo quia testudo habet morulas aliquas, quibus motus
interrumpitur. Confirmatur, et conclusio: quia si in testudine non esset morula aliqua
ut dixi, nulla esset pars temporis, vel instantis ullius, in quo non
acquireret per motum nobis partem spatii, sicut acquirit equus, sed si nullus
sit instans, in quo non acquirat per motum nobis partem spatii, sicut
acquirit equus, eodem tempore tantum spatii pertransiret, quantum pertransit
equus: ergo dicendum est, morulas aliquas dari, in quibus non movetur, sed
movetur, et in quibus currit, et movetur equus atque ideo spatium eodem tempore
aliquo, quam ab eo non pertransit.

R. Dices: has morulas non esse ad-
mittendas ipsius oculorum, cum enim minime percipimus intercur-
rentes. Respondeo, quod etsi non deprehendi percipiantur morulae, sicut percipitur motus,
adhuc tamen illas morulas percipimus motum interruptas: ergo quando per-
cipimus mobile tarde moveri, non solum motum percipimus, sed et moveri
tarde percipimus; unde etiam percipimus tarditatem, sicut morulas motus
[illegible], motus magis velox alio paucioribus morulis [illegible], quam
motus tardior: sed si intelligatur motus summe velox, qualis [illegible]
in mobili, sicut esset in continuo, et nulla quiete, nullis morulis
interruptus: quare per mixturam, et morulas motus [illegible]. Hic
[illegible]: an sicut datur motus summe velox, possit dari motus
summe tardus? Respondeo negative: ratio est: quia sicut summa velocitas motus dicit
mobile esse in continuo motu, ita summa tarditas motus dicit mobile
esse in continua quiete, et morulis continuis; sed impossibile est dari motum,
ubi datur continua quies in mobili: ergo impossibile est dari motum summe
tardum.

Regula duplex 20: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

motibus contrariis, scilicet sursum, et deorsum, ad orientem scilicet, et ad occidentem, et
aliquis stet in terra, quiescere videbitur vel suadere: sic etiam, quia si quis stet in
navi, et ipse progrediatur, et deambulet contra ad puppim, debebunt
in illo motu contrario, alius quiescens, quo ipse accedit ad littus orientale
versus orientem, et alius, quo navis movetur versus occidentem, et quo
recedit a littore orientali: ergo dantur simul accessus, et recessus, qui sunt motus contrarii.
Ad 2um dico quod eos aquarum ferrum [illegible] evolutionem secum movent sursum agens, et agens
deorsum devolvit capere quam [illegible] extra, quod sit [illegible] hominis
in ad versus flumen [illegible]. [illegible]
conversio contrariis [illegible] planetarum moventur, tunc [illegible] ab oriente
in movibus motu si motibus, et in opposito [illegible] contrario motu ab occidente
in orientem [illegible]: ergo motibus contrariis [illegible] in alio corpore [illegible]
ita: eodem modo [illegible] est simul in manu dextra, et sinistra, sed simul movetur
manus dextra versus orientem, et manus sinistra versus occidentem: ergo
eadem [illegible] simul movetur versus orientem, et versus occidentem.

Ad 3um dicendum est

nobis, quod de multis [illegible]: quia [illegible] corporis collo-
cati simul accedere, et accedere ab eodem termino: ergo [illegible] motibus contrariis
moveri. [illegible] probatur: quia si corpus sit collocatum, simul accedunt, et recedunt
ab eodem termino, [illegible] corpus in duplici loco [illegible] existeret,
accessus [illegible] ad aliquem terminum, existens [illegible] in diverso loco, ab eo
in quo existeret per recessum ab eodem termino. [illegible] dubitandi [illegible]
quidem in hoc illo duplici motu, [illegible] contrariis: nam si motus navis
superaret in velocitate versus occidentem motum [illegible] versus orientem,
[illegible] accedit simul, et recedit a littore orientali, sed absolute recedit, et
est occidens: si in motus [illegible] velocitate sit maior navis, absolute accedit
ad orientale littus; si in utroque motus aequalis sit, nec accedit, nec
recedit ab eodem termino orientali, sed in eadem distantia ab illo perstat:
[illegible] dicamus, motus [illegible] navis [illegible] quibus
[illegible] potest accedere ad littus orientale; tunc in motu illo contrario [illegible]

sub sit subiectione. Dices ad 2am rationem dicendum. ad 2am observandum est, quod mobile movere caelos planetarum cum aliqua inaequalitate, ac quando dari locum, ut in ipso motu gyrando abscedente, et accedente aliquando moveantur, et inde [illegible] situs apparent planetae aliquando retro, mox [illegible] hoc tamen enormiora non complicare, quia eluget plura lib. 2 de caelo, plura de motibus eiusdem corporum in quibus [illegible] [illegible] exhibere. Librum 5um physicae auscultationis de corpore naturali continuo.

Liber 6us
Physicae auscultationis de Corpore naturali continuo

Delapsus Plinius libro [illegible] inter naufragos [illegible] flere legunt, liquido ad laborem hunc continui, ita [illegible] plurimis innumeris [illegible] [illegible] aliis: alii tamen ad [illegible] [illegible] quod durum humana conditio, et [illegible] dolore; quo enim magis laborant, minus proficiunt, illud quod solum ex labore [illegible] ut ipsum [illegible] explicarent [illegible] [illegible] et [illegible] veritatem [illegible] de compositione continui [illegible] clamant. Nos non adeo desperandum, non adeo dolori, et querelis indulgendum censemus, sed [illegible] valde [illegible] lumine [illegible] excusandum, et [illegible] satis ducimus: [illegible] enim [illegible] quo difficilior [illegible] obscurior. aliqui hic [illegible] in principio corporis continui partes [illegible], sed difficultates [illegible] [illegible] ad praecipuam resolutionem [illegible] [illegible] adhibere de generatione [illegible] fuerimus: [illegible] de compositione corporis naturalis continui [illegible] corpus continuum constet partibus in infinitum divisibilibus? Cum proponit [illegible] aliqua de continuo, [illegible] difficultas [illegible].

Disputatio 1a
De compositione corporis naturalis continui

Quaestio 1a
An corpus continuum constet partibus in infinitum divisibilibus

Q. 5.

Quaeruntur notiones aliquae de Continuo dissolvendae difficultates [illegible]

Difficilis est continuum similiter dico [illegible], cuius per loquutione ad unumquemque
communis: ideo quod a pluribus hae difficultates patent de illo multis et clarius,
desiderantibus, si dicas de illud, quod datur pluribus partibus adversantibus,
de omnibus. Est autem continuum unum, quod per distinctionem sint continentes, et
omnes sint summe contiguae ac substantiae continuae, quae sint una
aliqua valde continuata sint. Signum quod continuum est quod dicuntur partes
quarum quaelibet dicitur alicuius [illegible], et eius [illegible]. Unde co-
-lligitur in continuo partes dari per realiter [illegible], et hoc est evidens: quia
in continuo datur aliquod, quod possit ab alio separari, et quod manente alio
possit destrui; multas enim partes videmus [illegible], quae [illegible] partes [illegible].
[illegible] per dari in aliquo continuabile [illegible] realiter distinctas,
mihi est evidens: quia extra [illegible] continuum dari [illegible], quae adhuc
in [illegible] sint; quod enim [illegible] partes manent extra, [illegible]
[illegible] partem, quae [illegible] sint: quod de [illegible] illas per actu [illegible] [illegible]
quas [illegible] illas [illegible] ab illis realiter distinctas. Praeterea: quod [illegible]
per tabulam [illegible] continuum; [illegible] per tabulas: quod aliquando [illegible]
[illegible] partibus tabulas [illegible]; hoc [illegible] per continuabiles [illegible]
[illegible], quae destruuntur per sectionem tabulae: ergo partibus tabulae continuabiles
continuum realiter distinctae.

[illegible] quidem huius continuationis [illegible]
designare. [illegible] difficultate, quia [illegible] in utroque extremo, sicut
de [illegible] [illegible]: [illegible]: quia [illegible] per continuum sint
in [illegible] loco, [illegible] in [illegible] loco [illegible], si in utroque extremo
[illegible]: [illegible]: quia si utraque [illegible] quanta [illegible] continuationis, [illegible]
[illegible] ex utraque parte, et utraque [illegible] [illegible];

sed quod duo extrema penetrantur in medio penetrantur inter se; quia
duo illa extrema quae penetrarentur inter se, et non facerent ulterius
[illegible], quae [illegible] [illegible] hoc, et ultra adhuc [illegible] magna difficultas
in continuatione, quarum una ex parte unius extremi, et alia ex parte
alterius se habeat; et [illegible] [illegible] [illegible] magna, quia difficultas non est
in [illegible] [illegible] adversus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] non [illegible],
in quibus ex illis utrumque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intime: [illegible]
[illegible] in [illegible] loco [illegible]. [illegible] [illegible] in continuatione [illegible]
loco [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible]: [illegible]
illa unio [illegible] modalis ex utroque extremo [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible]
[illegible] ex quo [illegible]: [illegible] in utroque extremo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quod in una [illegible] ex duabus [illegible] [illegible] con-
tinuationi [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] et alia, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] continuationis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in eodem loco [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible],
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] continuatio.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]: [illegible]: quae [illegible] [illegible] [illegible], et
modificat, utrumque denominat [illegible], [illegible] [illegible], ex utroque
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in una [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] continuatio [illegible] loco [illegible], [illegible] [illegible]-
[illegible]; [illegible] [illegible] extremorum locum [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
quae in diversis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] diversa [illegible], [illegible]

stri, manuum, et pedum; quae ex parte si locum adaequant aeque; hoc sequi-
indivisibilitas in uno puncto indivisibili posse exsistere conti-
nua [illegible] maior. si aliud corpus adaequaret unum, aliud penetra-
ret adaequate eius unum, vel non adaequate, concedo: quodlibet inadaequate penetra-
ret unum, ergo quodlibet esse in loco adaequato unius, sed non inadaequato. Alia ob-
iectio maior: quod cum extra penetrationem adaequatam eius non est, penetrationem autem
sine cedo; quod inadaequate penetrant eius uno 20., [illegible] ex positio constat in
partibus eiusdem corporis humani, quae si penetrarent eius eam omnia [illegible]
te non penetrarent; quae eius omnia penetrarent adaequate vel inadaequate.
Continuum dividitur in permanens, et successivum; sed [illegible] quae succes-
sivis non est verum continuum, eius non [illegible] constet, hoc [illegible]
fluat: non dicam autem continuum successivum [illegible] constat; quasi ea dicerent
partes continui successivi simul existerent; sed implicat partes continui successivi
simul existere; alias successiva non essent [illegible]. Hinc constat continuum suc-
cessivum illud esse, cuius partes simul non sunt, sed fluxu quodam, et successione
decurrunt: sic tempus, et motus localis sunt continua successiva: de
cuius continui compositione eodem modo sentiendum, et opinandum ac de compo-
sitione continui permanentis, quod est proprie continuum: constat quippe partibus si-
mul existentibus extensionem facientibus, et invicem unitis: ut
tabula, lignum etc.: de huius compositione potissima, et implicata quae-
stio est.

Inquam [illegible] est ista, quae [illegible] disputatur
in hoc libro, ubi definitur continuum constare partibus continuis
divisibilibus, adeo ut partes eius quantumvis parvae dividantur, nunquam
deveniatur ad partes [illegible] indivisibiles, quae ulterius non dividantur
[illegible] in quas dividi possit. Hinc asserunt [illegible]
in minimo quovis corpore [illegible] infinitas partes [illegible], et [illegible]
[illegible] infinitis [illegible]. Opinionem hanc ex [illegible]
sequuntur, [illegible]
[illegible] Zenonis [illegible] pugnant: illi sententiae [illegible]

[illegible] [illegible] ... mundationi, quas [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] adeo aliquid [illegible] suscipere, et
[illegible], multa [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] Deus, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; et [illegible] per [illegible] [illegible]
ut non [illegible] aliquo [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible],
ut [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] capitulis, ex quibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] plurimi ex [illegible] [illegible], [illegible] tamen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 14a [illegible] ultima. Cap. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible]

C. 24

[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multipli-
citate [illegible], et [illegible], quas ad [illegible] ex [illegible] ex [illegible], et [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quas [illegible] [illegible] in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tionales, et irrationales, quae sunt inequales ulnae, et includuntur in ulna, et participant de ulna: quaelibet enim semiulna est pars ulnae, et media ulna. Sic etiam xii semiulnae duo palmi dicuntur partes proportionales et omnium linearum earundem partes: dicuntur partes inordinatae, quae maiores, et maiores sunt in ordine: proportionales, quae proportione quadam differunt, sed inequales, quae sunt partes alterius mensurae cuius dicuntur partes proportionales; pars autem semper inequalis est toti cuius est pars: irrationales demum dicuntur, quia quaelibet participat aliquid de alia: quaelibet enim aliquid habet de semipalmo, semipalmus aliquid de palmo, palmus aliquid de semiulna, et haec aliquid de ulna dicta. Hae partes proportionales et irrationales de quibus docent doctores praedicti: [illegible] semipalmus quantitatis [illegible] in infinitum per proportionales maiores et maiores, qui nunquam [illegible] quantitatem [illegible] aliquam ulnam divisam. [illegible] resultare infinitas extensiones [illegible] quantitates infinitae extensae, [illegible] potest [illegible] ex infinitis partibus quantitates [illegible], et [illegible]; [illegible] autem ex infinitis proportionalibus inequalibus, et [illegible] in infinitum [illegible] maior extensio, quam ea, quae resultat [illegible] inequalibus [illegible].

[illegible] appellantur [illegible] partes aliquotae, quae sunt eiusdem partes proportionales, in quo [illegible], quo [illegible]; [illegible] comparantur, et plures, et plures [illegible] componunt: ut si dividatur ulna [illegible], quilibet palmus erit pars proportionalis xii ulnae, quae est media ulna, et aliquid participat de ulna; si vero cum aliis palmis comparetur est pars aliquota, quae palmus [illegible] componunt ulnam. Hae partes aliquotae [illegible], et [illegible] manifesta; quae [illegible] alterius [illegible], et [illegible] infinitis [illegible] partes [illegible], [illegible] extensionem, [illegible], quod [illegible] partes proportionales [illegible], aliud [illegible] quadratum, [illegible], aliud [illegible] quadratum infinitum [illegible].

Haec genuina [illegible] ex Doctoris nostri principiis scriptis deducta mihi: hactenus intelligentia quam clarioribus verbis et exemplis quam licuit duximus. Illam nullo alio pacto nobis [illegible] quibus Zenonis argumenta de indivisibilibus hisce fundatis omnino evertere, quod deinceps praedictis Zenonis exponemus, et ostendemus [illegible] exponemus. Contra tamen ista praecipuum physicis argumentis impugnatur.

Caput 3um

Sed ista praecipuum physicis argumentis impugnatur

Duo sunt argumentorum genera quibus utraque partitas videtur impugnari, physica, et mathematica. Priora hic et praecipua de physicis exponimus, posteriora capite sequenti. Primum sic: si daretur in corpore continuo ultima ex partibus infinitis divisibilis, daretur in illo partes infinitae altitudinis cum sua debita extensione; sed si in illo darentur partes infinitae altitudinis cum sua debita extensione, daretur in illo corpore continuo infinita extensio: ergo non datur in corpore continuo ultima ex partibus infinitis divisibilis. Consequentia est evidens: impossibile enim corpus continuum esse infinite extensum. Minor est certa quia ex infinitis partibus altitudinis, quarum quaelibet suam debitam extensionem habet, nequit non resultare infinita extensio. Maior autem probatur: quia partes quae dividi, et separari possunt et quarum quaelibet est extra locum alterius sunt partes altitudinis cum sua debita extensione; sed partes in infinitum divisibiles sunt infinitae, et separabiles, et quaelibet illarum extra locum alterius est: ergo si in illo continuo ultima darentur partes in infinitum divisibiles, darentur in illo partes infinitae altitudinis cum sua debita extensione. Confirmatur magis quia ex illis partibus infinitis habent suas debitas extensiones quae quum distincta spatia debita occupent: ergo infinitae partes debent infinitas extensiones, infinitaque spatia occupare.

Quae argumenta dissolventes respondere volunt partes in illa esse partes aequales et proportionales, ex quibus, si infinitae, sicut docent, non infinitam extensionem infinitas, [illegible] argumentis, et ipso etiam partes aequales, et similiter infinitas, debere resultare

infinitas actu existentes in ipsa ulna. nam ex duabus partibus equalibus,
quas dant in ipsa ulna, quaelibet est infinita: [illegible] illarum est infinitas;
probatur: quia si dantur 4or partes equales ex 4or palmis in ipsa ulna,
in qualibet parte dantur duo medietates: ergo dabuntur octo partes equales.
Similiter [illegible]: quia 4or palmi [illegible] continent octo semipalmos equales:
atqui: in quolibet semipalmo dantur duo quadrantes: ergo dabuntur in
ipsa ulna sexdecim quadrantes equales inter se: atqui in quolibet quadrante
duo continentur medietates, seu duo semiquadrantes: ergo dabuntur triginta
duo partes equales, et sic de ceteris usque [illegible] in infinitum: ergo in-
finitae partes equales actu existentes dabuntur in ipsa ulna seu extensione
eius: ex quo evidenter infertur infinita extensio actu. Confirmatur hoc exemplo
[illegible], et probando debere esse infinitas partes non dividentes in semipalmo
[illegible]: quia in semipalmo reperiuntur [illegible] infinitae divisiones:
ergo dantur infinita puncta, [illegible] infinitae divisiones [illegible]; sed
[illegible] infinita puncta, [illegible] reperiuntur [illegible] infinitae divisiones, [illegible]
partes [illegible], et [illegible] copulatas, quae inter se non dividunt: ergo [illegible]
[illegible] infinitae partes [illegible], et non dividentes. [illegible]
[illegible] infinitas [illegible] infinitae divisiones [illegible] partes
equales, et non dividentes actualiter debent.

[illegible]
[illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible]
[illegible] angulo [illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible]
[illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible]
[illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible]

subiectiva quo careret: quia nunquam esset ullum, et spatio etiam parte careret. Hoc manifestius fit in continuo successivo, in quo durata harum duarum partium temporis ac dierum, et instans non careat quia semper omnis harum subiective fluunt, quin sub duabus existant: pro hora temporis habet instans pro existentia eius, hora temporis erit instans et dierum. Patet ergo hoc: quia existentia, quae consistit subiective fluentia et numerata nunquam finiuntur: hoc enim est durae instanti si enim pro subiective numerantur, nunquam finiantur, et existentia omnis harum durationis instantis: quia subiective fluentia, et fluunt, nunquam durabunt, et etiam durabit hora dies, quin finiri possit.

Sed argumentum fit supponendo tempore currere, et admittens absurditatem, dari aliqua puncta continuativa, sicut aliqua indivisibilia. puncta ergo continuativa ipsa et inclusiva adsumuntur actualiter, quod ulla ratio dividat, nihil divisibile dicuntur; fiat ergo argumentum de his inter ipsa puncta continuativa positis hoc pacto: a puncto primo A continuativo incoeperunt usque ad punctum immediate continuativum vel non dat partem aliquam divisibilem: ergo inclusive: ergo punctum A stat cum indivisibilibus continuis. Rursus procedit argumentum: a puncto continuativo B ad punctum immediate continuativum non dat partem divisibilem: ergo inclusive. Et sic de aliis punctis procedit argumentum. Probat antecedens: quia si a puncto continuativo A ad punctum immediate continuativum B daretur pars divisibilis, ergo continueretur cum alia puncta per quam posset dividi aut negatur ideo; aliud punctum B non esset immediate puncto A, quia daretur aliud inter punctum A et punctum B, si inter punctum A et punctum B daretur pars divisibilis; nam quaelibet talis pars divisibilis duas extremitates inter se continuas, et inter eas daretur inter illas aliud punctum continuativum, et nec loquerentur, ergo esset punctum continuativum immediatum puncto A, quod ideo negatur debere aut dari. Probatur: quia tota collectio punctorum continuativorum, quae est post punctum A, non est immediate post punctum A sed tota collectio: ergo continuum

puncti

mundi: ergo aliquid immateriale: cum hoc autem sit argutus

Ag argutus

procedit subtiliter doctrina et ipse pertinet compositio [illegible], sive continuus in ipsimo, qui constat modalis ut ostenditur compositio sine proprio [illegible], et reperitur illa a aliter alia, qua [illegible] [illegible]: quo supposito sic arguitur [illegible]: destruatur Deus omnino expediens continuo [illegible], et relinquat solum illa, qui [illegible] [illegible]: in singulis. ea qui remanerent destructis ubique [illegible] in divisibilia, aut indivisibilia? [illegible] indivisibilibus [illegible]. [illegible] compositio deus quantitas [illegible] manifeste [illegible] compositione, sive continuus [illegible] divisibilia si [illegible] cum [illegible], destrui [illegible] posse a Deo omnia [illegible], qui [illegible] in continuo [illegible], [illegible] destruat [illegible], qui [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible], posse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et singulis [illegible]: ea qui remanerent ipsa [illegible], qui [illegible] [illegible] indivisibilia aut indivisibilia? [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible], qui [illegible] [illegible]; [illegible] tanquam ex [illegible].

Sed quid hoc et alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible] [illegible], s. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] alia da [illegible] argumento [illegible].

Matila alia argueta [illegible] ridiculo

4u

N. [illegible],

imo [illegible] [illegible] argueta, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], de quo docent in [illegible] [illegible]

tibus in puncto sui posset tangere corpus sphaericum planum sive aliter arguitur: si corpus sphaericum sphaericum in puncto sui tangat corpus sphaericum planum, tanget planum in puncto plani: ergo tota corporis plani superficies, in qua successive movetur potest corpus sphaericum, non nisi ex punctis indivisibilibus constat. Antecedens est certum. Consequentia quia punctum corporis sphaerici tangit aliquid in plano; non aliquid divisibile: ergo indivisibile: ergo punctum plani. Maior est evidens: minor probatur quia punctum corporis sphaerici tangentis adaequate est distinctum ab eo quod tangit; sed punctum indivisibile corporis sphaerici nequit adaequate distinctum esse a divisibili: ergo non tangit in plano partes divisibiles sed indivisibiles. Nunc probatur 1o: totam plani superficiem punctis indivisibilibus constare: quia licet possit consistere corpus sphaericum sphaericum in tota superficie plani in puncto suo punctum plani tangendo tota superficies ex indivisibilibus punctis componitur. Probatur 2o: lineam indivisibilibus punctis constare, quia corpus planum quod successive tangere potest corpus sphaericum, quod in illa successive movetur; semper punctum lineae tanget. 3o probatur: totam corporis sphaerici superficiem punctis indivisibilibus constare: et hoc est quia totum corpus sphaericum non nisi indivisibili suo tangit planum, si enim haberet partes aliquas divisibiles, alicubi non tangeret planum in puncto suo.

[illegible] arguitur

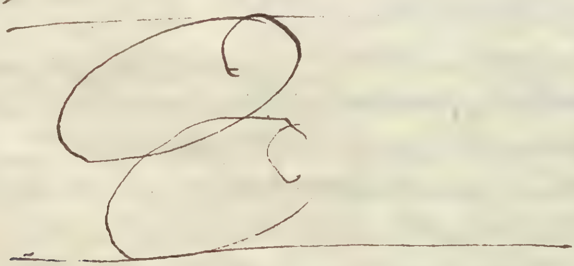
Si positis duobus corporibus sphaericis planisque duabus laminis quae mutuo applicatae se tangunt immediate cum superficiebus extimis suis; sed nequeunt se tangere immediate cum partibus divisibilibus: ergo cum punctis indivisibilibus, quibus constant superficies se tangentes. Maior constat et adaequate evidens. Minor probatur, quia si superficies se immediate tangerent cum partibus divisibilibus, se penetrarent invicem. Sequela probatur: quia ut superficies unius corporis plani tangerent immediate partes divisibiles alterius, deberet tangere id, quod extimum est in corpore plano tacto, et id, quod est intimum; sed id, quod est intimum in superficie, non potest immediate tangere, nisi penetretur cum eo, quod extimum est: ergo penetrarentur superficies si se tangerent.

immane usque est [illegible]. quinde inutile Zenonis sophisma ex=
gerens similitudinis [illegible] quorum fundamentum [illegible]

[illegible] Matheus

arguens ex doctrina Euclidis Mathesis elementorum principiis
qui libro 3 prop. 28 docet, quod si duo circuli alicubi se tangant
semper in unico puncto tangent: quod circuli [illegible] punctis mediantibus
constant. pro cuius Euclidis, [illegible] assumit [illegible] quod unus
circulus alium tangeret [illegible] distinctis [illegible] multitudinis [illegible]:
quod posset circulus alius linea vel alia tangere multiplicationem, [illegible]
[illegible] alia tangeret, et [illegible] tangeret [illegible] circulus alius tan=
gentes [illegible], quod plane implicat. [illegible] circuli [illegible]
paragrapho [illegible] de [illegible] Euclidis [illegible].

Adjungi-
mus Matheus arguens ex verbis Euclidis prop. 16 libri 3,
ubi ait: quod linea, quae ab extremitate diametri cuiuscunque circuli
ad angulos rectos ducitur, extra ipsum circulum cadet, et in locum
inter ipsam rectam lineam, et periphaeriam circuli altera linea
recta non cadet [illegible] circuli [illegible] lineam rectam [illegible]
quae solum in puncto tangit periphaeriam circuli [illegible]

qua in imagine, ut videtur, fiunt anguli inter lineam rectam, et
circumferentias circulorum: qui anguli [illegible] acuti, et nulla
alia linea recta duci potest inter superiorem, [illegible]
circuli superioris ex qua evidenti Euclidis doctrina, [illegible]

incipiat in linea utrique perveniet ad punctum sui incidentis corporis punctus circuli. utriusque circuli. Ex qua illi intelligant in angulis factis inter lineam rectam et peripheriam circulorum indivisibiles contingentiae esse inter duas medietates, quarum altera est primi circuli, altera lineae rectae contingentis. Ex duobus ponit tangentes [illegible] alia linea recta in loco contactus inter lineam rectam et peripheriam circuli, contra doctrinam Euclidis. alii etiam demonstrationes possunt adducere de superficie [illegible] planum [illegible] maximi circuli in puncto tangerent, et in puncto indivisibili maximo tangerent. quibus aliis demonstrationibus plura adducuntur [illegible] ut plane fateantur se ad latitudinem [illegible] [illegible], et in ipsa ut [illegible] videant. ignoramus [illegible] explicare [illegible] [illegible] et [illegible] evadat [illegible] utilitate digna. Cap. 2a utrum continuum totum indivisibilibus finitis componatur. Cap. assertiva Zenonis [illegible] exponitur.

Cap. 2a
Utrum continuum totum indivisibilibus finitis componatur
Cap.
Assertiva sententia Zenonis exponitur

Ex [illegible] assertiva [illegible] [illegible] Zenonis tribuentibus et omni [illegible] traditioni [illegible] [illegible] qui plures [illegible] Zenoni [illegible] sententiam assererent [illegible] indivisibilibus [illegible] multis [illegible] Zenonis [illegible] Aristoteles [illegible] Simplicius lib. 3o [illegible] Cap. [illegible] docet Zeno totum continuum indivisibilibus finitis componi [illegible] absolute: quatenus [illegible] [illegible] et lineas, et lineas punctis indivisibilibus [illegible]. Hanc [illegible] plures ex [illegible] in Academia [illegible] Salmanticensi [illegible] defendunt: [illegible]

numeris superposuit de fluminum altitudinibus cap. 25 sec. 5: quemadmodum
valde illustrant d. virga, et obiecto triangulo illam, vel ad illam
aperturae, quo divisa in partes numerus dicatur, et comparet: tam
si in praesenti tractatu agendo de flexione totius corporis tab. 40: cap.
43 cum eandem notionem seu ex lucis ratione mihi post aliud tangere
plausibilem annotatum.

Ex his illius expositione notabilis punctorum continentia
cum individuis verum quantumcumque dimensionum, idcirco determinet ... nulla parte: puncta vero plura unita extensionem faciunt maius aut minus, non quod maius aut minus fiunt punctorum unitarum numero si enim sic separata non faciant, si vero unita extensionem componunt. Puncta hoc dicunt indivisibilia mathematice ad modum indivisibilium physicorum, quae volunt esse prima minima naturae, quae sunt corpora adeo parva, ut in minori quantitate nulla species naturae conservari possit: species enim quaelibet naturalis determinat sibi terminos magnitudinis et parvitatis: hinc vero prima indivisibilia multitudines sunt quidem, et in quibus species aliqua naturalis conservari nequit, nec in terminis; mathematica vero indivisibilia nihil dicunt, quod multitudines duo non sunt, in quas possint dividi; neque in longitudine, nec in latitudine, aut profunditate. Deinde parva adeo, ut sensibus externis singula sentiri nequeant.

Ex punctis vero indivisibilibus fluit resultat, et est linea, ea scilicet quae a puncto ad punctum per fluxionem ducitur; haec divisibilis in longitudine, sed figuras diversas longae multitudinis; est vero indivisibilis in latitudine, et profunditate: puncta siquidem componentia lineam nullam dicunt compositionem in latitudinem, aut profunditatem sed solum in longitudinem. Ex lineis pluribus resultat superficies, quae mensura verum longitudinem et latitudinem, non vero profunditatem: unde superficies est indivisibilis quoad profunditatem, divisibilis vero quoad longitudinem, et latitudinem. Ultimum linearum, punctorum, et superficierum in se aliquo modo considerare, si compones puncta indivisibilia cum punctis

subtilissimo calamo signatis lineis [illegible] lineis [illegible] calamo
[illegible] subtilis ductae, consignatae; sed haec licet [illegible] quae consistunt
ex punctis in longitudinem, et latitudinem deducuntur: ex pluribus
punctis linea resultat, ex lineis superficies, ex superficiebus [illegible] planis
resultat corpus solidum, sive mathematicum, et [illegible] dimensionis [illegible], dicimus
[illegible] praecipua esse putamus, quae in hac indivisibilia mathematica tandem
[illegible] arbitrantur Zenonistae.

De unitate indivisibilium, ex quibus
[illegible] dicimus, [illegible] Zenonistae [illegible], et [illegible]
inter se unita extensionem faciant, si ipsa essent [illegible] facerent extensionem
ut [illegible] argumentamur; [illegible] aliqui mathematici,
qui ut [illegible] [illegible] et [illegible], quae in Zenonis [illegible]
[illegible], indivisibilia [illegible] ipsa [illegible]
indivisibilitatem a Zenone, et [illegible]: [illegible]
[illegible] indivisibilibus [illegible]
[illegible]. [illegible] argumento [illegible], quia [illegible]
in uno indivisibilibus ipsa resultaret extensio. Ratio: quia si indivisibile
additum indivisibili facit extensionem aliquam, [illegible] non facit? si [illegible]
ipsa indivisibilia [illegible], nulla mora extensio resultabit, [illegible]
Zenonis argumentum [illegible]: si vero indivisibile additum indivisibili facit aliquam
extensionem, [illegible] potuerunt ipsa indivisibilia [illegible], [illegible]
ipsa extensio, ut [illegible] Zenonistae: [illegible]
indivisibilibus [illegible], ex indivisibilibus [illegible]
est.

De [illegible], quibus [illegible] indivisibilia a [illegible]
[illegible], [illegible] Zenonistae: aliqui [illegible]
[illegible], [illegible] quanto, [illegible] (ex [illegible])
[illegible] sint [illegible] alio, [illegible]:
[illegible], [illegible] modi sint, de quibus
[illegible] non [illegible], et [illegible]

Cum sit prima, ut alias diximus, unius hoc cum indivisibilibus continuis qui-
tuntur, et non est indivisibile spatio sine motu indivisibili pro-
portionata; hoc enim solatio omnium in spatio sine motu mi-
nimo requirendo ut proportio continuitas perimit extremis facere cum
unius non inaequalibus alterius ut supra et videbimus videlicet propositio
comprehenditur cum eo cuius defectu discursivus omnis proximus est supra
praecipua Achilla da Zenone sagitta expenditur

C 2um

Sagitta praecipua Achilla da Zenonis sagitta expenditur

Achilles dictus Zenonis praecipuissima argumenta cum utrumque continuis ex mathematicis disciplinis desumpta, est autem unum Achilla, aliud sagitta da Zenone sic hoc, et de contactibus argumentum. indivisibile solum additum indivisibili non facit extensionem: sed ex indivisibilibus continuum componi contingit, quia nihil est aliud, quam quantitas extensa quae componatur: quia indivisibile additum indivisibili penetratur cum illo: quia non facit extensionem cum illo cum occupet eundem locum. probatur minor: indivisibile additum immediate toti indivisibili tangeret aliud adiacens in totum, nam cum indivisibile non habet partes, ubi quando tangat cum una parte, et non tangat cum altera: ergo penetratur cum illo; ubi penetratur cum illo extensionem cum illo non facit. Ergo hoc argumentum optime destruit compositionem ex punctis: quia enim etiam duo corpora extensa penetrarentur, si se immediate tangerent secundum se tota, et aliquid sui: quia si corpus extensum tangit corpus, est saltem aliquid sui, nullo modo tangeret partes sui corporis immediate: ergo partes penetrantur cum corpore saltem cum aliquid sui. Ex hoc habemus: quod nulla est differentia inter punctum, et corpus, nisi quod punctum tangit secundum totum, corpus autem cum aliquo sui: ergo si punctum penetratur cum toto, corpus cum toto contingit. Alia parte, quae attingit cum aliquo sui penetrabitur cum aliquid sui cum quo tangeret; et respondeat penetratio continuitas cum quo etiam cum minimis sui partibus: ergo.

Respondeo: distinguo maiorem: indivisibile additum indivisibili in compositione illius continui, extensionem non facit, tangeret

unum indivisibile alicuius extensi nihil est aliud, quam, quod ita
localiter adhaereant, ut unum punctum indivisibile adaequate
et ipsum totum sit immediate post aliud, sive immediate circa
ipsum, quod solum importat immediationem distantiarum, et locationum inter
se, et unius circa alterum: penetrari autem praeterea est eundem locum
occupare: sicut ergo, licet unum punctum sit post aliud
immediate, et proxima locatione circa aliud occupando locum
immediate proximum loco alterius, non infertur quod unum occupet locum
alterius; ita ergo, licet unum punctum tangat immediate aliud cum
se toto, non infertur, quod cum illo penetretur. atque unum quidem simile
optime procedit de ea virtute corporum, quae cum se tangant ab aliqua sui parte
totali, penetrantur cum illa: quia cum corpus habet partem priorem et posteriorem
non potest tangi ab aliqua posteriori, nisi penetraretur cum illa in prioribus.
Et ideo anima cum corpore penetratur, quia tangit cum se toto corpus, quod habet plures partes
et superiores, priores, et posteriores, singulis vero partibus sui solidi [illegible]
[illegible] prioris et posterioris.

Replicabis: si aliquando
fiat penetratio duorum indivisibilium, non aliter fieret, quam per tactum immediatum et
adaequatum utriusque: quod valet hoc argumentum, duo puncta se tangunt adaequate, et
immediate; ergo penetrantur inter se. Nego antecedens, quia ad perfectionem duorum indivisi-
bilium penetrationis, unum punctum debet immediate localiter post aliud
in eodem loco cum alio, et fundare eandem distantiam a quocumque alio im-
mobili assignato, ut est evidens: per tactum vero adaequatum, et immediatum
utriusque, solum manent immediate localiter proxima, itaque unum proxi-
mum [illegible], sit post aliud quin fundet eandem distantiam ab aliquo immobili
assignato: ergo si partes [illegible] se immediate tangentes, [illegible]
distabunt [illegible], quam [illegible].

Replicabis 2°: ponatur circa tria puncta [illegible]: [illegible]
tangant cum [illegible] [illegible] penetrabuntur [illegible]
quia alias non possent tangere eadem [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]; dico [illegible], quia [illegible] punctum indivisibile

~~[illegible]~~
indivisibile

indivisibile prout tangit ex pluribus lateribus in quibus ipsum continetur, sive extrinsecis, seu corporis, sive locatis sibi proximis, quas ulterius possunt ab aliis puncti: sed enim unusquisque indivisibilis est superficies, adhuc distinguntur per spatium ab oriente, et occidente; proinde si tangit altero puncto indivisibili ex latere orientali, eo ipso etiam spatio sibi proximiori versus orientem, et aliud ex latere occidentali eo ipso erit iuxta illud immediate in spatio sibi versus occidentem propinquiori, quoniam ex his [illegible] puncti tangentis generatio sequatur.

Argumentum 3o: locus omnis corporis requirit esse quadruplo maior, et amplior, quam corpus ipsum locatum, sit punctum indivisibile tale locatum in spatio, et circumdatur ab aliis quatuor punctis versus 4or mundi plagas, locus illius erit quadruplo amplior, quam ipsum indivisibile. Ergo maior erat. Quia locus cuiuscumque corporis debet illi adaequari et cum eo adaequari si maior illo quadruplo sit. Maior probatur: quia punctum illud habet quatuor puncta, a quibus continetur, et circumdatur versus 4or mundi plagas: ergo locus illius est quadruplo amplior illo. Respondeo maiorem: locus extrinsecus omnis corporis negatur esse quadruplo amplior, quam corpus ipsum locatum, nego maiorem: locus intrinsecus, concedo maiorem. Locus enim intrinsecus adaequatur perfecte cum corpore locato, quia est spatium illud quod simul cum illa, quae remaneret, si removeretur ab alio corpore, si corpus ibi locatum moveretur; locus vero extrinsecus non potest ita adaequari cum corpore contento, sed superficies corporis continentis sunt aequales superficiei corporis contenti: superficies enim corporis continentis debet esse maioris ambitus quam contenti, quod circumdat, ut est evidens: ergo illa puncta, quae a 4or mundi plagis sunt, et ipsum indivisibile circumdarent, erunt locus extrinsecus continens, quod potest esse quadruplo maior ipso indivisibili contento in illo.

Argumentum 4um Zenonis: indivisibile non est extensum: ergo negat distinctionem, sive [illegible] extensum, indivisibile non est corpus, nec divisibile: ergo negat [illegible]

p̄t maximi hoc argumento facta. confirmatur [illegible] alio modo: [illegible] potest ostendi totum aliud divisibile simpliciter, [illegible] humanum, quae ipsa dicitur divisibile simpliciter continuum [illegible] unitate non potest ostendi non divisibile simpliciter unitate, quamvis dicatur divisibile simpliciter unitate. nec potest negari antecedens, [illegible]; quod indivisibile negatur ostendere quantitas extensa solo, quod loquitur; sed cum aliquid non videtur [illegible] ostendere, ac sic ostenditur negative unitas in quantitate, [illegible] sicut per [illegible] ostendere, quia [illegible], tamen indivisibile, [illegible] nec per solo ostendi, potest [illegible] aliquid, quia [illegible] quantitas extensionem.

Argumentum 3: Si punctum aliquod indivisibile quantitatis esset opacum, et absorbente corpore illud [illegible] lucis, illuminaret illud totum, ut in totum: quod est divisibile, et indivisibile. [illegible] quod [illegible] a Zenonistis admittitur, quia corpus opacum [illegible] illuminare totum, similiter [illegible] ad centrum, ubi illa [illegible] lucis absorbente solum ad luminet: sed non potest totum indivisibile illuminare. [illegible] partibus, [illegible]: quia illuminando corpus opacum [illegible] partes, et [illegible] lucis ad illud [illegible], aut [illegible] lucis [illegible] illuminant corpora diaphana opaca, [illegible], et aqua: illuminatur per totum indivisibile opacum, [illegible] lucis [illegible] experientia [illegible], et tale illuminatur, ut si lux absorbente ad luminat [illegible] tendere, quia corpus illud opacum [illegible] lux, [illegible] indivisibile [illegible] lucis [illegible].

Argumentum 4: [illegible] supposita experientia circa [illegible], et [illegible] quantitati: [illegible], quae [illegible] corpus [illegible], ut [illegible] [illegible] partibus. [illegible] argumentum. [illegible] ex indivisibilibus, sequitur [illegible]

in rarefactione punctum eius quantitatis sit in duplici loco, et in conden-
satione punctum penetretur cum alio puncto; sed hoc utrumque absurdum est
et impossibile; probatur: quia si quantitas rarefacta eius occupat
palmum spatii, cum quodlibet punctum eius occupabat tum punctum spatii,
et si condensetur haec quantitas occupabit semipalmum spatii; sed hoc ne-
quit contingere nisi medietas punctorum in eodem loco penetretur
cum alia medietate. Item. Dum vero condensata occupans palmum spatii
rarefiat, ut palmum occupabit duos palmos spatii, sed dum erat conden-
sata occupabat unum palmum spatii unumquodque punctum occupabat
unum punctum spatii: ergo sic unumquodque punctum occupabit duo puncta
spatii dum rarefacta est, [illegible] ubi lex haec: quia tota quantitas duplo ma-
ius spatium occupat: ergo quodlibet punctum illius quantitatis duplo maius spa-
tium occupabit. Ergo occupabit duo puncta spatii, et hoc est si erit
habebit punctum indivisibile in duplici loco.

Hoc argumentum difficile
quidem est, et quale etiam fuit aliorum Aristotelis, et Zenonistarum: quia
[illegible] [illegible] partes externas in rarefactione quas occupare
duplo maius spatium, erit in duplici loco: quia tota quantitas, quae conden-
sata occupabat spatium palmare rarefacta occupat bipalmare et
quae rarefacta occupabat palmum spatii condensata occupat semipalmum.
Ergo partes illius penetrarentur inter se. [illegible] a Zenonistis hoc ar-
gumento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] ge-
neratione, in qua sit condensatio rarefactio, et de aliis quantitatis.

Respondetur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rarefactio [illegible].
ad quantitatis rarefactionem, non enim condensatio rarefactio fit, ea quod in
aliquibus [illegible] extrinsecus puncta eius [illegible] [illegible], [illegible]
quae localiter distincta erant, distinguuntur aliquo locali, et elongantur
[illegible] [illegible]: ad quam dilatationem punctorum, et distinctis localiter
subsequente intrinsecis corpusculorum aeris ad replendum vacuum

in primo [illegible] primo [illegible], quo [illegible] patet, et dilatatio:
ac huius disseminationis localis sint puncta [illegible], largius quam
dilatationis primo extenditur, et magis locum occupat: si quo tempus [illegible]
duplo maius spatium occupet, [illegible] hanc dilatationem [illegible], et dis-
continuitatis punctorum subtiliorum [illegible] per spatii [illegible] aliter-
[illegible] [illegible] [illegible] occupationem [illegible]
[illegible], quo [illegible] [illegible] erat, [illegible] puncta quaedam,
maior continua localitas erat, et [illegible] maior [illegible]
[illegible] sit, [illegible] hoc, quod puncta, quae erant localiter [illegible] continua
maioris localitatis [illegible], et [illegible] maior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] magis locali [illegible]-
[illegible] punctorum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
magis locum occupet, [illegible] puncta [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] solutionem, [illegible],
[illegible] clarius in libro [illegible] [illegible] [illegible].

A pag. 34

De Zenonis [illegible] argumento [illegible] ex tarditate, et velocitate motus,
supposito enim, quod motus localis sit continuus, [illegible] insurgunt difficultates,
quia cum testudo tardius moveatur quam equus, si in singulis instantibus
temporis singula spatii puncta individua testudo percurrat: equus
[illegible] in [illegible] individuis temporis nequit nisi punctum indivi-
sibile spatii percurrere. [illegible] difficultatem, quae [illegible]
[illegible] [illegible] annos, et [illegible] [illegible] [illegible] pag. 40 [illegible] [illegible], [illegible] motus localis [illegible] continuus, [illegible]
pluribus tarditatibus motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in quibus [illegible] testudo tarde se moveret, et in [illegible]
[illegible] equus se moveret velocius: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
percurrere equus, quam percurrit testudo. [illegible] [illegible]
difficultatis solutionis [illegible] [illegible] examinando [illegible]
[illegible] argumento [illegible] Zenonis.

Examinantur praecipua Mathematica argumenta Adversus sectam Zenonis

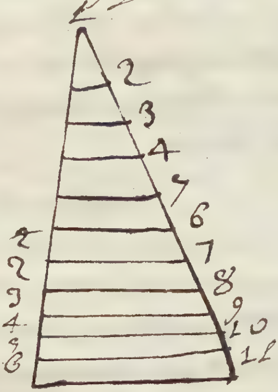
Fateor difficillima esse Mathematica argumenta, quae a Zenonistis examinantur ab Aristotelicis: quae maxime Cap. [illegible] quae ex [illegible] Mathematica, et Euclidis demonstrationibus sumpta in aliquibus controversiis [illegible] puncta indivisibilia seu corpora [illegible], [illegible] summe [illegible], non ex principiis Mathematicis, quae [illegible] a Zenonistis ad intendendum volunt ea ipsa argumenta. Notandum [illegible] solutionis argumenta, sive principia, quibus Mathematici [illegible] tantum veritatem quaerentes, [illegible] testimonio [illegible], ipsa puncta indivisibilia [illegible], nec [illegible] in multis [illegible] puncta indivisibilia principia Mathematica [illegible] indivisibilibus [illegible] ex puncti [illegible]. Omnes enim soli loquuntur de affectionibus quantitatis extensae, et [illegible] de longitudine, latitudine, et profunditate; [illegible] puncta indivisibilia [illegible] figuris [illegible] quibus et Zenonistae [illegible] ad suam sententiam expositis.

[illegible] argumentum hoc sit iuxta Euclidis [illegible] linea posse dividi in partes aequales; [illegible] Zenonis [illegible] si linea constat punctis [illegible], [illegible] sequitur [illegible] linea [illegible] indivisibilibus [illegible]. [illegible] Euclidis [illegible] 10 [illegible], ubi ait: sit linea [illegible] AB: [illegible] triangulus aequilaterus ABC [illegible] angulus C [illegible] linea recta C, D dividat [illegible]: [illegible] linea AB [illegible] ex [illegible] 10: [illegible] aequalis Mathematica sive [illegible]; [illegible] indivisibile

punctus est plus in una quam in altera multitudine, hoc intelleximus a qualitate ad formas dispositionem multitudinis, quae in aequalis multitudo quae ex eis sunt punctis indivisibilibus constituitur ad formas numerum, ideo Mathematice aequalis est utraque multitudo, et hoc Euclides intendit. Probo: adhuc posse fieri bipartitionem divisionis lineae imparis aequalis, cuius linea punctis in partibus constet: quia linea ex punctis imparibus componitur [illegible] in punctum sit medium lineae constantis punctis imparibus, et hoc illud tangens [illegible]: Tum autem manent puncta [illegible], et inde, quia punctum illud intermedium sit [illegible] linea ex punctis [illegible], in nulla ex multitudinibus remaneret: unde neutrum [illegible] aequales Mathematice dividerent.

Arguebatur Mathematicus, et solebamus a Zenonistas fieri in pyramide hoc modo. Ponamus pyramidem, cuius lineae laterales sint duplo longiores basi, ipsa habeat basim sex punctorum [illegible] et lineae laterales duobus punctis Mathematicis constent: [illegible] ipsa Zenonistae tamen ex absurdo, pyramides illas non constare punctis indivisibilibus, scilicet, posse esse aliquid minus puncto indivisibili. [illegible] basi ascendamus per lineas usque ad cuspidem pyramidis, linea superior basis minor est basi, ut est evidens: ergo cum basis habeat, ut supponitur, sex puncta, linea superior ipsa uno saltem puncto minor erit basi: habebit ergo quinque puncta: [illegible] linea superior basis [illegible] erit: quae saltem uno puncto minor erit: quae habebit quatuor puncta. deinde eodem argumento quae habebit tria puncta, quarta duo puncta habebit, et quinta unum punctum indivisibile erit. [illegible] adhuc maior [illegible] lateralibus [illegible], et aliae lineae laterales, cum constent duobus punctis, [illegible] duplo longiores basi: [illegible] basis non erat sex punctorum, ut supponebatur. [illegible] in illa pyramide dabitur aliquid minus puncto. ex absurdo, quod inferre, dari in lineis pyramidis a cuspide in lineas [illegible] longiores basi: quasi [illegible] a cuspide, linea illius pyramidis saltem habebit duo puncta, secunda habebit tria, tertia quatuor, quarta quinque, quinta sex, sexta septem, et demum ultima constabit punctis;

ad basim sex partes puncto distat, ut saepius [illegible] aliquorum laborum lineae a cuspide ad basim longioris basi; quod simplicatorius est. vide pyramides descriptas.

Recluse [illegible] huic argumento, et ego quidem calamo meo [illegible] postea, quam eorum laudandus existimarem, quinimmo reddam dicens, proferam pyramides materiae perfectas, cuius lineae laterales duplo longiores sunt basi, quae nempe plures [illegible] 8 et 70; ad hunc modo summas lineas per basim et magis basi [illegible] absolute [illegible] lineas transversales pyramidis [illegible] [illegible] [illegible] in alia summa [illegible], [illegible] [illegible] cum alia summata [illegible]: [illegible] in lineis lateralibus multa [illegible] puncta, [illegible], in [illegible] lineas pyramidis, [illegible] parallelas, [illegible] laterales pyramidis [illegible], [illegible] singula puncta lineaeque lateralibus [illegible] duo puncta [illegible] lineas laterales [illegible] [illegible] puncta, quae [illegible] [illegible] ascendens ad cuspidem [illegible] lineas pyramidalis [illegible] lineas parallelas, hoc est, [illegible] lineas aequales [illegible] distantes, sicut alii dicunt: puncta dico [illegible] lineas pyramidalis aequaliter distantes [illegible], [illegible] lineas [illegible], [illegible] parallelas sive aequaliter distantes.

[illegible] lineas transversales [illegible]

sit lateri aequalis, et habeat 6 puncta, sicut et latus: deinde lineae rectae transversales habeant 6 puncta, et sic reliquae usque ad terminos linearum [illegible] eiusdem puncti distabunt: ut sic accidet, si a terminis incipiat [illegible] descendentes, itaque quaelibet minor est immediate superiore [illegible] concludunt lineae laterales per lineas quadratas puncta pyramidalis, [illegible] ad aliquas parallelas, et aequaliter distantes.

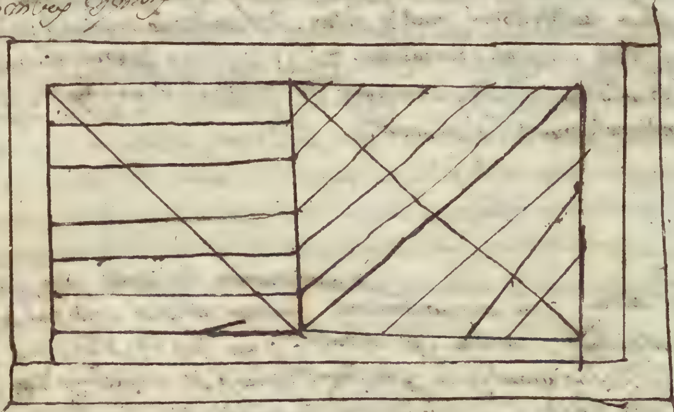
Argumentum [illegible] ex [illegible] Zenonis sequitur, quod si ponamus duos circulos, quorum unus sit intra alium, si circulus interior [illegible] habet 100 puncta, quot habet circulus exterior, et maior. Hoc probatur, quia a quolibet puncto circuli exterioris potest duci linea recta ad centrum, et [illegible] Euclidis a quolibet puncto ad quodlibet punctum duci potest linea recta, sed haec linea transibit per circulum minorem, et tanget unum punctum illius; [illegible] linea ducta a circulo maiori conveniet in eodem puncto circuli minoris cum alia, cum [illegible] debeant in centro. Ergo tot erunt puncta in circulo minori, quot sunt in maiori; quod implicat: alias circulus minor esset aequalis circulo maiori.

Respondeo omnibus argumentis: [illegible] dico, Euclidis [illegible] a quolibet uno puncto, quod possimus assignare, posse duci lineam rectam ad centrum, [illegible] plures ex lineis ductis a circulo maiori ad centrum incidere debere in uno, et eodem puncto circuli minoris, [illegible] lineae [illegible], quia si aliqua [illegible], indivisibilis [illegible], et [illegible] puncto indivisibili [illegible]. ergo

Argumentum 3um: constituatur quadratum perfectum ex lineis ductis, in quo ab angulo ad angulum linea diametralis extenditur: videre est, [illegible], lineam diametralem esse longiorem linea laterali: ergo plura erunt puncta in linea diametrali, quam in laterali. Hoc autem esse falsum contra Zenonem, probatur: quia a singulis punctis unius lineae lateralis potest duci linea ad puncta alterius lineae lateralis; sed si hoc fiat, nullum erit in linea diametrali punctum, quod linea nova a [illegible] ducta non transeat: ergo tot erunt puncta in diametrali

linea,

licera, quae sunt in lateralibus: et in plura. [illegible] hoc, quod
in illo corpore quadro [illegible] aliqua [illegible] [illegible]
ma altera extremitate ab una ad alium angulum ad mediandam
longitudinem diametri, per media linea, quae [illegible]
plura sunt [illegible] [illegible] a [illegible] in latere, quae spa-
[illegible]. [illegible] [illegible] hoc angulus de quadro [illegible]
[illegible] per media [illegible] diametrali linea, quae sunt [illegible]
lateralibus diametri, [illegible] [illegible] longitudo [illegible]
[illegible] lineis lateralibus [illegible] diametralibus [illegible]
autem angulos, [illegible] lineas [illegible] singula [illegible] diametri,
quae [illegible] diametros ad angulos [illegible]. [illegible]
in marginibus [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible], et [illegible]
angulus [illegible] [illegible] lineis [illegible] diametrales
[illegible] pluribus [illegible], [illegible] lateralis [illegible]. [illegible] ad
[illegible] angulum [illegible] [illegible] maxilla, [illegible]
[illegible] linea [illegible] [illegible] linea nova a [illegible]
[illegible] diametraliter: lineas [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] pluribus diametralibus lineas [illegible] [illegible]
[illegible] lineas diametrales [illegible] lineas [illegible] laterales
[illegible] pluribus [illegible] lateralibus [illegible] a latere [illegible]

Itaq. alternando lineas p. diametrales, tangentes diametrales, quadrangulos p.[illegible] [illegible] alios, et horum vero, [illegible] demonstrationi lineas principales lineas laterales, et quaevis [illegible] diametrales. Et hinc ad quadrangulos principales diametrales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] complura.

Et sic [illegible] alio quadrato, et in quo [illegible] lineis lateralibus et [illegible] lineas [illegible] diametrales, ita, lineas aliquas [illegible] [illegible] diametrales lineas: [illegible], [illegible] diametralis linea, [illegible] laterales quadrati [illegible]: hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] quadrato [illegible] [illegible] lineas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lineas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lineas at [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Demonstranda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia, [illegible] [illegible] aliqui [illegible], sicut alii [illegible] in ordine ad locum [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible], sicut [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]: [illegible].

divisibile; ita punctum indivisibile est ubi extrinsecum occupat spatium divisibile.
Et sicut Angelus non ubi est totus in toto, et totus in qualibet parte
spatii; sic punctum indivisibile non suo ubi extrinseco [illegible] est
totum in toto, et totum in qualibet parte spatii, quod occupat.

[illegible] explicant

Hoc dicto [illegible], [illegible] obiectio, [illegible] ex [illegible]
[illegible], quae maxime [illegible], hoc pacto facile respondere
argumentis illius, quae de Zenonis [illegible]. Ad 1um ergo hic indivisibile
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] unum punctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
locum, [illegible]: quia [illegible] extensi [illegible] [illegible].
Ad 2um [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quod eadem puncta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
quin [illegible] sequatur [illegible] punctorum, aut [illegible].
Ad 3um: quia [illegible] punctum potest [illegible] pluribus: [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]: quia unum [illegible]
[illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] argumenta
[illegible] videntur satisfacere [illegible] [illegible] [illegible] quidem [illegible]
e tenebris in lucem eduxerunt [illegible] quibus [illegible] [illegible]
[illegible] exigunt; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex-
[illegible] nullus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible] 16 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] terminavimus.

Prima conclusio
[illegible] unum punctum physicum indivisibile est virtualiter divisibile
[illegible] extremum, [illegible] punctum indivisibile [illegible]
[illegible] [illegible] unum punctum physicum indivisibile est physice divisibile,
[illegible] extremum [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible]

spatium palmare dat locum quantitatis; sed in isto spatio palmari, quod occupat punctum indivisibile non est ubi externum, licet locus quantitatis: ergo datur spatium palmare: quod in eo puncto indivisibili solo continuaret quantitatem palmarem quae quando alicui adiungitur constat: tale punctum indivisibile substantiale palmari externam facit extensione carens; sed ex extensione requisitis divisibilis est: ergo illa extensio puncti indivisibilis divisibilis non est: sed punctum indivisibile divisibile non habet: ergo [illegible] extensionem; ergo licet est virtualiter divisibile, si indivisibile spatium habeat, i. divisibilis spatii extensionis divisibilis solo continuaret.

Ratione repugnationis, sic posita puncta virtualiter divisibilia, et cum puncta spatium divisibile replevant [illegible] continuari: ergo ex illis negent resultare externam quantitatem, cum continui divisionem. Antecedens probatur: supponamus quod tot puncta componentia externis palmarem quantitatem, quod continuus ubi horum punctorum sit externum externis quadrantibus, et sic acquirere puncta ad continuum cum puncto B debet ubi contiguo punctum B et illi immediatus A, sed punctum B occupat spatium divisibile in ubi contiguo punctum B, et illi immediatus punctum C: cum punctum C sit in quolibet parte spatii externi extensione quadrantis, quod non immediata parte illius extensionis sit punctum A, quod ubique occupat aliud spatium extensionis extensione quadrantis: ergo punctum, ergo quando puncta virtualiter quoad locum divisibilia eundem locum occupare: quod et probatur: quod indivisibilia non continuantur. Antecedens probatur: quod duo puncta quae sunt indivisibilia et divisibilia virtualiter quoad locum non occupant spatium divisibile alterum cum in utroque loco [illegible]: ergo virtualiter occupant spatium divisibile; sed duo puncta quae sunt indivisibilia possunt eundem locum occupare, sive locum virtualiter [illegible] spatio [illegible] alterum locum spatio alterius: ergo et penetrari in alterum, si quando locum virtualiter spatii, cum alterum virtualiter locum, quod continuari non possunt.

Ratione improportionis est: quod punctum B virtualiter divisibile, i. non habet quantitatem externam, i. punctum virtualiter externum.

Si hoc velis superficialiter extensum: per habitudinem partium, et mediatarum, deinde dic, id est, si circa illas, et ipsas, id est, partes quae sunt extenso in ipsa in uno puncto reperiuntur. Si ergo per extensiones terminativas fieri possent indivisibile: deveniri ad infinitum: quia ergo decipit multitudinem spatiorum, quod ab isto velut superficialiter extensum, minus erit indivisibile. Quod ergo contra posset dari minimum indivisibile in illud fit, quod multitudinem spatii puncta occupat. Si vero hoc sit circa terminalis terminos extensos, et superficialiter: contra illorum non occupat spatium divisibile superficiale, sed superficiale indivisibile punctum: quia unum punctum tangere alterum aliquid [illegible] quod solum et incidunt nihil [illegible] [illegible] Zenonis, a quo cantum debilitare.

Dimissa[?] solutione hic aliqua [illegible] liber, quae ex hoc [illegible] infinitum [illegible], quia [illegible] de [illegible], quia [illegible] quae [illegible] et [illegible], a [illegible] et [illegible] absolute, immo [illegible]: quia inde infertur, non posse dari punctum aliquod indivisibile, quo aliud minus [illegible] non sit, quia qualiter [illegible], [illegible] et [illegible] inde [illegible] est [illegible] punctum [illegible] virtualiter, [illegible] hoc autem [illegible]: quia non [illegible] punctum aliquod indivisibile [illegible], [illegible] virtualiter [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]: quia inde [illegible], non posse dari [illegible] perfecte [illegible], quae [illegible] non [illegible] [illegible], et [illegible]; quia [illegible] virtualiter divisibile: [illegible] corpus [illegible] non [illegible] virtualiter divisum et [illegible] divisibile [illegible]: quia aliud corpus

maius locum occuparet quam tangere planum in puncto mere, et tanto magis minimo. Similiter potest dari minimum, quod cum esset corpus indivisibile: illa enim tangeret planum [illegible] in puncto [illegible] quod locum: non ita [illegible], ut [illegible] haberet.

Ita: quod hoc pacto [illegible] explicari, quod in puncto locaret, et aequivaleret uni puncto [illegible]: nam [illegible] aequivalere puncto, [illegible] aequivalet alterum: [illegible] hoc pacto [illegible] extensio [illegible] magis extensum, sed [illegible] plurium punctorum indivisibilium [illegible], ut ait Zeno. [illegible] aequivaleat pluribus punctis, quam punctum: [illegible] minus [illegible]: i. aequivaleret [illegible] puncto [illegible], et [illegible] extensum; [illegible] punctorum, quibus aequivalet [illegible] punctorum, quibus indivisibile aequivalet, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncti indivisibilis [illegible] [illegible] experientia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] corpo [illegible] [illegible] extensio [illegible] [illegible] [illegible] extensum [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncta [illegible] [illegible] [illegible] puncta occupare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud: nulla [illegible] senza amatore, nulla senza fabricatore.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Zenoni [illegible]

Quum futurum esse videatur. Cum praecipue faveret ea lege, proposuit Zenon
explanandis, proponentibus [illegible] implicatis. [illegible]: quod [illegible] aliqua
[illegible] efficientiae [illegible] maxime [illegible] Zenonis [illegible]
[illegible] fuerunt. Hanc propterea ducimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aequo [illegible]
[illegible] [illegible] simile veritate [illegible] [illegible] dicendis
est.

[illegible] nobis de Zenonis [illegible] auctoritate [illegible], quis [illegible]
[illegible] [illegible]: ubi [illegible] aliqua [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible]: [illegible] aliqua [illegible] ex [illegible], aut [illegible] quaecumque [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quamquam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] verba [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] Zenonis
tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huic [illegible] a Zenonis
alii asseruerunt [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] hunc [illegible] valide esse, [illegible] illi
[illegible] [illegible] fides. [illegible] [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
dogmatibus [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
auctoritate, et legitimitate, de qua plurimi dubitant, [illegible] [illegible]
facultate [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] tamen [illegible] particulari [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] volunt, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
et [illegible] [illegible] [illegible], tamen [illegible] [illegible] [illegible] Zenonis
[illegible] [illegible] [illegible]...

[illegible] [illegible] nobis [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] Zenonis, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]. Cum illum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible],
cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Liber 7us

De Consultationibus Physicis

Plura de quibus in hoc 7o libro agit Physicus, [illegible]

[illegible]

sit quod extrinsecum, dicitur motus intrinsece extrinseca: patet etiam motus
intrinsecus desinendi [illegible] [illegible] quo ultimo instanti, in quo, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et immediate post [illegible], desinit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illorum instanti, [illegible] [illegible] quo immediate ante
[illegible], et in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et immediate antea
[illegible]. quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] extra [illegible], dicitur motus extrinsecus
desinendi [illegible]

Corollarie.

Ex his suppositis, [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et extra [illegible] [illegible] [illegible]: quod [illegible]
[illegible] in hoc instanti [illegible] [illegible] [illegible], et immedia-
te ante [illegible] non erat: quod in hoc [illegible] intrinsece primum
sui esse, et extra [illegible] in instanti immediate antecedenti
[illegible] ultimum sui non esse. [illegible] [illegible]: quod in hoc in-
stanti [illegible] [illegible]: in hoc instanti [illegible] [illegible], et
in instanti immediate ante [illegible] non erat
quod in hoc instanti [illegible] primum sui esse, et in instanti ante [illegible] ultimum sui
non esse. quod in hoc instanti [illegible] [illegible], et in ante [illegible] ex-
trinsece. [illegible] desinat Deus [illegible] in hoc instanti [illegible], in quo
desinit [illegible] [illegible] [illegible] sui non esse; [illegible] instanti ante [illegible]
quod in instanti ante desinit esse [illegible] ultimum sui esse: [illegible] [illegible]
instanti hoc non esse, [illegible] [illegible] in instanti [illegible] [illegible] extrinsecus [illegible];
et in instanti hoc esse, [illegible] [illegible] in instanti [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
extrinseco, [illegible] primum sui esse, et [illegible] ultimum sui esse, et desinit [illegible],
[illegible] extrinseco, [illegible] ultimum sui esse, [illegible] primum sui non esse.

[illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intrinsece primum sui esse, et extra [illegible] ultimum sui non esse; et [illegible] [illegible]
[illegible] ultimum sui esse, et primum sui non esse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] instanti, [illegible]
in [illegible]. [illegible]. quod in instanti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] instantis immediate ante verum est dare, [illegible] instantem, et immediate post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et immediate post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ad hunc [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible], [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] libri 8.us physicae auscultationis.

Liber 8.us
Physicae Auscultationis

[illegible] in hoc libro

8.us liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in probanda motus perpetuitate: ex quo mundum [illegible] ab aeterno esse, et moveri [illegible]. Deinde ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] infinitae virtutis. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in tempore [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] veritatem [illegible] [illegible] possibilitate aeternitatis mundi [illegible] Catholicos [illegible] [illegible] disputabimus. [illegible] [illegible] de mundi exordio, et eius possibilitate ab aeterno [illegible] an mundus [illegible] ab aeterno fuerit, [illegible] [illegible] [illegible]?

Disputatio singularis
De mundi exordio, et eius possibilitate ab aeterno

Q. 1a.

An mundus hic ab eterno fuerit et si erit in eternum per [illegible]

[A]ec in initio huius tractatus, ra- [illegible] mundus hic eternus fuerit [illegible] quibusdam in orbe [illegible] pr[illegible] [illegible] in hoc libro [illegible] textu [illegible] et libro [illegible] C[illegible], et [illegible] 12 methaphysicae textu [illegible] et sepe alibi, neque [illegible] libere, [illegible] necessitate [illegible] motorem Deum ab eterno [illegible]. [illegible] plura asserunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: precipue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] suam voluntatem in causa et mundus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] suam voluntatem ab mundus [illegible] [illegible]: [illegible] motorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] mundus, [illegible] [illegible] suae voluntatis causa, semper fuit: [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] motor [illegible] [illegible], videtur absurdus [illegible] [illegible] eternitatem [illegible] a motore: nulla enim [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motum, et [illegible] antea [illegible]: [illegible] ab eterno potuit, et voluit Deus mundum creare, [illegible] neque voluit neque potuit, [illegible] voluit et non potuit, aut [illegible] potuit [illegible] voluit, [illegible] potuit, et noluit, [illegible] [illegible] malevolus, si voluit [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: si neque voluit neque potuit, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] potuerit et voluerit. [illegible] [illegible] [illegible] bonum, [illegible] [illegible] [illegible], et aliis [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitatis: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] placuerunt [illegible] catholici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa tanquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Deus, [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible]: et [illegible] mundus ab eterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] libere [illegible] mundum hunc [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] psalmo [illegible] Deus [illegible] libere [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

voluntatis suae in dies [illegible] veritas, et [illegible], docet ex eo; quo-
niam cum affectibus eius pandere debet libertatem, et quibus omnino [illegible]
modo, quam pandunt illa bona: in quibus datur liberum ei volendi, et
nolendi alia obiecta creata; praecipue cum creata obiecta sint bona, et
sint [illegible], nec repugnant, nusquam vero voluntas ad suum amorem:
quod Deus nullo ex his poterit inspirari ad gaudium mundi, liberum et
proprium in illis volunt conducere, et nullo modo ex necessitate in illis con-
ducat.

Quinimmo eiusdem effectus, et ratione mundi huius
ab aeterno exstitisse, se [illegible]; sicut in Genesi: In prin-
cipio creavit Deus caelum, et terram. [illegible] quidem
fuerunt [illegible] Psalmista [illegible] Domine terram fundasti. Psalm.
c. 47. [illegible], [illegible], [illegible] quam habeo [illegible]
[illegible] etiam [illegible] [illegible] sub [illegible] et [illegible]
[illegible]. Et [illegible] summa [illegible] [illegible]
illis sub [illegible]: Deus [illegible] sub [illegible] [illegible]
[illegible] etiam [illegible]: quasi ab aeterno [illegible]
[illegible] et [illegible] generationem, et [illegible]
[illegible], ex generatione humana [illegible]
[illegible]: quod [illegible] generationibus, quam
[illegible]: quod [illegible], quod [illegible]
[illegible], et [illegible]
[illegible] ad creaturas [illegible], quae [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible]: quod [illegible], ut [illegible]
et immortales, [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] dat [illegible], sive [illegible]
[illegible].

[illegible] probant [illegible] non [illegible]:
quasi antiquitatis historiae [illegible], [illegible], qualiter [illegible]
na imperia [illegible], quae [illegible], et floruerunt, quae
[illegible]: [illegible] etiam quo saeculo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] antiquitatis.

lexmaber diailla, que apud Hebreos, gentiles, rex de Caldeorum, rex de Assiriorum imperato Scriptas, nos [illegible]
Illius recenti ora est. Imme, quod luenduos illustres Regna mun-
di, similes pauter erant, qui nihil aliud, quam Caesarum, et
Troianum bellum ab antiquissimis Poetis celebrari. Idcirco enim
inverisimile, quod post tot annorum series nihil commemoraverint
ante Trojanum istud bellum, cuius historia. Ergo eius antiquissima [illegible]
Sacra historia, quae, in principio creavit Deus, et verba eius imminente
Scriptura, ex quibus certo Canonibus Libris auxilium ferimus
mundum hunc initium habuisse.

Ad argumentum primum dicendum est,
minorem negari: est enim Deus per suam voluntatem liberam rerum causa,
quarum existentia ab aeterno statuit, ut pro voluntate Dei
pendere, sed ex ipso ore supremo Dei [illegible] domini,
ad rem creandam ab aeterno, ex sua ipsius voluntate, ab aeterno determinat;
absque illo pendet ex Deus per suos ab aeterno in ipsum mundum
ad intra, et eterne similia. Deus nihil voluntate ipsius
tantum determinatam amorem ad extra, sive ad creaturas
alicuius ... et ab ipsis liberis omnimode Deus; quare
cum prius mundum hunc incepit, quam antea, insignis vo-
luntate liberis respondendum est ad.

Ad 2um vero Deus, potuisse mu-
ndum ab aeterno creare, ut quaestione sequenti dice-
mus, non voluisse, non quidem ex invidia, aut malevo-
lentia, sed ex mero suo libito, et voluntatis libertate, quam
propter suum dominium in Creaturas exercere potest producendo
illas, et non producendo. Ad 3um assero non esse bonum perfectissimum
se natura sua [illegible], posse enim libere se diffundere; diffundit
se natura sua bonitas in plures personas per productiones ad intra;
et libere in Creaturas per productiones ad extra, quae haec diffusio ad ex-
tra non infert perfectionem ex parte non producentis.

[illegible]

anni tempore mundus inceperit, ut hic   tantum possit de
cerni, cum nihil certius ex sacra scriptura deduci possit, plu-
res historiis sacris authores, et sacrae scripturae interpretes, inter
quos nicolaus de lyra, et abulensis existimant orbem in autumno
incepisse, tum in primo signi libra existente. horum duplex est ratio,
1a, quia   apud quos noticia rerum ignitarum magis inva-
luerunt, inchoabant annum a mense septembri. 2a: arbores productae
sunt cum fructibus maturis, et esui aptis, sed solum in autumno, aut
ipse autumnus habet arbores fructus maturos, et esui aptos. 3. adhuc
in plures sacrae scripturae interpretes sunt, et historici, qui mun-
dum vere, hoc est, mense martii, cum sol in primo arietis existit
productum esse, dedicant stam hanc, quam ego omnino est, apud astro-
logos insinuando viagintis.   Ego vero mihi ... quod prae
hoc tempore videatur convenientior nascenti mundo, et germina-
runt terra plantas, arboresque germinarunt fructus iuxta genus suum
et vites suas ostenderunt flores, folia, fructusque emittendo, quam sacrae
eligant sequitur lib 1 in hexameron c 4o. haec sta salva opp
marum exteriora authoritatum mihi vero potiore.

Circa mundi huius
substantias invenimus, certum est inter eas ex fide esse non solum substantias
spirituales, nempe angelos, verum et animales, sed et subiectas corpo-
reas sub certis diuturnas

Index disputationum et quaestionum

[illegible]

E 333 os

Phisica